

કવિ.કુલકિરીટ સૂરિશેખર

—કમાટી

પ્રકાશક—

લખિંધસૂરીશ્વર જૈન ગ્રંથમાળા

છાણી (વડોદરા સ્ટેટ).

અન્યાંક ૯

• વીરં સં. ૨૪૬૪ : : આત્મ સં. ૪૪

પ્રથમાવૃત્તિ પ્રત ૧૦૦૦.

વિક્રમ સં. ૧૯૯૫ : : ઈ. સ. ૧૯૩૯.

મુદ્રય આઠ આના

મુદ્રક : શા અમરચંદ બહેચરાસ.

બહાદુરસિંહજી પ્રિં. પ્રેસ

પાલીતાણા

સહાયક,

સ્વર્ગસ્થ ધર્મપ્રેમી, ગૌતમભાઈ ઘેલાભાઈ પટ્ટવા

શીપાર (વડોદરા સ્ટેટ.)

શ્રીમદ્ વિજયલક્ષ્મીચરણ મહારાજ

નિ....વે....દ....ન

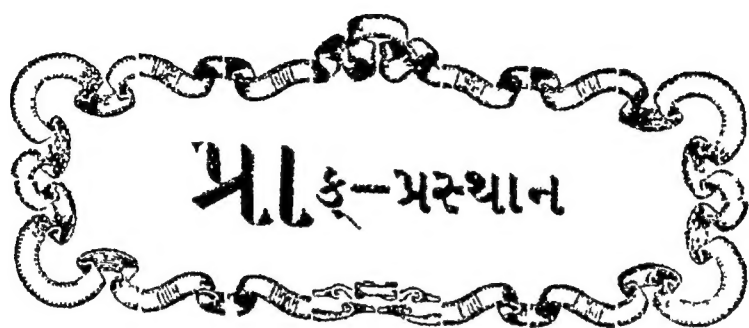
જે પૂજ્ય મહર્ષિના નામ સાથે અમે અમારી અન્યમાલાનું નામ જોડી કૃતાર્થ થયા છીએ તે પૂજ્ય ગુરુદેવ શ્રીમદ્વિજયલલિતસરીશ્વરજી મહારાજજીએજળનાવેલ તત્ત્વન્યાયવિભાકર, વૈરાગ્યસમજરી અને ચૈત્યવદન ચતુર્વિંશતિ એમ ત્રણ સમ્પ્રદાયના પ્રકાશનનું સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત કર્યા પછી વાચકોની એવામા તેજ મહર્ષિના સયમ અને ચરકાગના આદર્શ સમા તેજસ્વી જીવનને ગ્જી કરતા હર્ષાવેગથી પુલકિત થઈએ એ આભાવિત છે

આ જીવનમા તે વિશ્વવદ્ય મતશિરોમણિએ કરેલા નાસન-લિન અને જનકદયાળુ કાર્યોનું સૌ કોઈને ઉપયોગી થાય તેવી મીઠી, સાદી અને સરલ ભાષામાં નવીન પદ્ધતિએ આલેખન કરવામા આવ્યું છે

આ પુસ્તકમા પૂજ્યશ્રીના જીવનને સમજવામા ઉપયોગી થાય તે માટે વીસ ઉપગત ફોટાઓ મૂકવામા આવ્યા છે ખીજ પણ ફોટાઓ મૂકવાની ધ્વિષ્ટા હોવા છતાં કેટલાક જોડો ન બનાવી શકાય તેવા આદ્ર ન હોવાથી અને કેટલાક જહેમત લેવા છતાં ન મલવાથી મુલતવી ગખવા પડ્યા છે

જો કે પ્રસ્તુત પુસ્તકના પ્રકાશનમા જે ધર્મગ્રેમી સદ્ગુહરોએ માગી સહાય કરી છે, છતાં ન જેવી માન આઠ આના કિમત ગખવાનો હેતુ એટલોજ છે કે, તેનો દુરુપયોગ ન થતા જરૂરીયાત વાળાઓ ખપ પૂરતી નકલોજ લે

પ્રસ્તુત પ્રકાશનમાં વિવિધ રીતિએ અદાયક યનાગ સર્વનો અભિનન્દન સાથે આભાગ માનીયે છીએ

મીઠું-પ્રસ્થાન

મિય પાઠકો ! સંસારની વિરાટ સપાટી પર માનવ જીવને જીવવું એ જટિલ સમસ્યા ભર્યો ગહન અને મનનીય પ્રશ્ન છે. યગીચામાં નાના મોટા મનોહર અને કઢંગા (એડોળ) સેંકડો છોડવાઓ જન્મે છે અને નિર્મૂલ્ય બને છે, પણ જલસિંચન, પાલન પોષણ, ગૌરવ, પ્રતિષ્ઠા, આદર સન્માન-આદર્શતા તેજ છોડવાઓ મેલવે છે કે, જેઓ સુંદર નેત્રાભિરામ વિવિધરંગી વિકસ્વર કુસુમોના ગુચ્છો સમર્પે છે. સુવાસ વિસ્તારે છે, હજારોના હૃદયોને કારે છે અને વિકસિત બનાવે છે.

વિશાલ વિશ્વની વિવિધતાના વિમર્શો કરવા એસીએ, તો અનેક રંગો ઢંગો દેખાઈ આવે છે; કોઈ માનવ ઉન્નત જીવને જીવે છે, કોઈ

મનુષ્ય અધોગામી અને તિગ્ધકાન્તીય હવને હવે છે, કોઈ માન પ્રતિષ્ઠાના પેગામ મંત્રોના પાકો ભણવામા મગચુલ જન્યા છે, તો કોઈ હવન પ્રવાહમા આવતી ભયદર વિપત્તિની વાદળીઓ પ્રભેદવા બનતા કારતગ કરી હવનની ' ઇતિશ્રી ' માની જોદા છે, કોઈ માનવોના હવન જ ગલી જાટોની જ જનલમા ઝડપાયા છે, તો કેઈકે અંદિત તુરુ મુખાભામામા ચુત્તાન છે, તો કેઈકે ન મેળવેલા નવા નવા ભોગ માધનો મેલવવામા મગ્તાન છે

કેઈકે પુણ્યવત આત્માઓ સત્યાગ્ની ભય કરતા, નીરસતા, અને પ્રકૃતિ વિગસતા સમગ્ર ઉદ્ધામીનતા અને વિગતતાની દર્યામા સહનનદ લુટે છે કેઈકે સુગુણો સગ્ગનોના સમુજ્જવલ ગુણવૃન્દને ધારી અને ઉચ્ચાગી જ્વલ્લવા તેમજ હૃદય જીભય પુનિત બનાવી રહ્યા છે, તો કેઈકે વ્યક્તિઓ વિવિધ તત્ત્વજ્ઞાનના તારિનદ વિપયોની વિચારણામા મનના લીનતારો પોગવી રહ્યા છે

આ અખિલ જર્વી પટ જાપર આવી અનેકધા ઉદ્ધામ પ્રવૃત્તિઓના પૂરો જોગશોગથી વહે છે કેટલાકોની પ્રવૃત્તિઓ પ્રગસ્ત છે, જ્યારે કેટલાકોની પ્રવૃત્તિઓ—અકલનાઓ અપ્રગસ્ત અને જાપેક્ષ છે, મદ્દ કોઈને પ્રવૃત્તિઓનું પગિગામ ઇષ્તિત મુખજ છે, પરંતુ વાસ્તવમા સુખ જ્યા છે ? માયુ સુખ થાયી માપડે છે, સાચા સુખના ઉપાયો ક્યા અલબ્ધ થાય છે, એના નણુ અને સાધક માત્ર અશુભિના ટેન્વા ઉપર ગણાય તેટલાજ છે

માનવોનું ભેજુ એટલે તત્ત્વ તન્તુઓનું ધુચળુ અથવા કલાઓનો ભડાગ કહીએ તોય ચાલે ! ભેજમા કૃપાતાવણનો કે વિષય વિચારોનો ભેજ ધુમે, નો તો તે તત્ત્વ તન્તુઓ અલગી અને અજળ સંદિ સર્જે છે ગગનેગી લાજુજની પદાર્થોની પ્રીતિ મેલવવાની ઝંખનાર્ગ, તે ભેજ, હવનની હયાતિનો નાશ કરે છે સુમઝકારોથી સુન્ન અને શાંતિ ભર્યા વાતાવણથી, આદર્શ અને ઉદ્ધામ પુરોનો મગ-

તિથી તેજ ભેગના તત્ત્વ તંતુઓ અખંડ ઉત્સાહી બનાવી. માનવોના વર્તનમાં અનેક ઓજસ આંજે છે.—જીવનમાં નવ પ્રાણ પૂરે છે. દુર્ઘટ અને અશક્ત કાર્યોની અણચિંતવી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરાવે છે, “જેવું વૃક્ષ તેવી છાયા” જટાજુડ વૃક્ષની પહોળી અને શીતલ છાયા શ્રમી માનવોને વિશ્રામનિકેતન બને છે, જ્યારે લાંબા તાડવૃક્ષની છાયા ન તો કાઢતે ઊપયોગી થાય છે, કે ન તો ઊપકાર વિસ્તારે છે ! ભેગના વાયુનો ધક્કો માનસ પર વટ પાડે છે, માનસનો પાવર વિચારો પર જોમ જમાવે છે. વિચારોનો પ્રકાશ આચરણ પર પથરાય છે અને આચરણની છાયા સજ્જન વર્ગમાં ઓપાય છે—અંકાય છે.

કાવિહતા કે કલાવિજ્ઞતા અશક્ત નથીજ પણ તેનો સુરાહમાં ઉપયોગ કરવો, તેના પ્રતાપે સેંકડો નહિ બહુ હજારો માનવોને સન્માર્ગમાં નિયુક્ત કરવા, એ રાધાવેદોપમ અતીવ કઠિન છે. લક્ષ્મી મેલવવી જેટલી કઠિન નથી તેનાથી કેંઈ ગુણ સુક્ષેત્રમાં વ્યય કરવી એ કઠિનતમ છે ! લબ્ધ કલાઓનો સદુપયોગ લેખક લેખિનીથી, કવિ ભાવચાહિની કૃતિઓથી, વક્તા રોસાંચક વચનશૈલીથી કરી શકે છે.

વિકાસ માર્ગ દર્શાવવો, જીવતોને ઊગવાળવાં, માનવોને માર્ગરથ બનાવવા એ બધાયનું નિદાન સત્કલાઓનો સદુપયોગજ હોઈ શકે ! મેળવેલ કલાઓનો દુરુપયોગ થતાં અનેકો ઉન્માર્ગની ઊંડી ખાઈમાં વિશ્વાસથી ધસકાઈ જાય છે !

સુસજ્જન સહકારી, વિપુલ અને સમૃદ્ધ, સાહિત્યક્ષેત્ર, લેખકોએ જીવકાઈ મૂક્યું છે ! પરંતુ વિકાસમાર્ગનું સાધક અને અવકાન્તિનું બાંધક સાહિત્ય વિરલજ જડે છે. ઐતસ્ય, કલ્પનિક અને શૃંગારસૃષ્ટિ ખડું કરનાર સાહિત્ય જેટલા પ્રમાણમાં ઊભરાય છે તેટલા પ્રમાણમાં સંગીત અને ઊપકારક સાહિત્ય અલ્પજ મળે છે એ દીવા જેવું છે. જે સાહિત્યના અવલોકનથી વિષય વિવશતા વધતી જતી હોય, જડબુદ્ધિ

પેદા થતી હોય, સ્વચ્છતા અને ઉદ્ધતાઈની જાડી જડ જામતી હોય તો તે ગમે નેટલા બહોળા પ્રમાણમાં હોવા છતાં જનતાને શ્રાપ રૂપ છે

આધુનિક ઉત્તરમાં યુગમાં લેખક કે વક્તા પર નિરુદ્ધતાનો ખીસો ધર કરી બેઠો છે જેને જેમ કાવે તેમ લખે, પ્રચારે અને ચલાવે, ઉદ્ધમવાદી યુવકોની દુર્દાનુ દુર્દાન નિદાન ને કોઈ હોય તો નિરુદ્ધતાથી પ્રચાર પામતું સ્વચ્છતા અને ગ્લીચ સાહિત્ય કા ન માનીએ ? મિટીંગો, મંડળો, સમાજો, સભાઓ, સમિતિઓ અને કક્ષો વિગેરેની છાયા નીચે યુવકો ધર્મના આમે મીટ માડી ગયા છે, ધર્મના મૂલ્યમાં કુદાગત્તાત આફરી ગયા છે, ધર્મોપચારના નામે અપભ્રાન્તના કેલાવી ગયા છે તે બધાય બગાડનો હેતુ કર્પનાઓથી અને મનોવડત મોહકા કયાનકાથી પ્રચારતું સાહિત્ય જ હોઈ નકે । માનવ સંસ્કૃતિ આર્ય સિદ્ધાંતોના પુષ્ટાગ પર અજોડશ્રદ્ધાલુ બને, એક પણ પ્રવૃત્તિ સિદ્ધાંત વિરુદ્ધ ન આવે તેમજ વિદ્યાસાધક વાસ્તવિક સાહિત્ય અવલોકતા ગીએ, તો વિનય કાજેજ છે । જેઓ પર લાવિ ઉદયની ઉમદા આનાઓથી નુસાડ ચક્ષુઓ મીટ માડે છે, તે નવ યુવકોને નથી પડી સિદ્ધાંતોની કે બેપકાગક સાહિત્ય પ્રચારની । જમાનો તાણે તે બાળુ તણાવુ, યોદ ગાય તેમ ગાનુ એજ તેઓનું મનગ્ની મતબ છે

જરૂર આવી લાયક પરિસ્થિતિમાં બેપકાગક અને જનપ્રિય સાહિત્યનું સર્જન અને પ્રચારની પ્રથમ તકે અનિવાર્યતા આવશ્યક છે ધર્મ વિમુખીઓના આક્રમણ તીંગેને અટકાવવાના સમ્ય સાહિત્ય અને તેનું અવલોકન અજોડ સાધન રૂપ છે એ ખીરકુલ સ્વાભાવિક છે

સાહિત્યક્ષેત્રમાં સાહિત્યની દૃઢિ પ્રતિવર્ધ નહિ, પ્રતિમાગ નહિ પણ પ્રતિદિન થતીજ નય છે, એક બાળુ સર્થનો ઉદય થવો અને ખીર બાળુ નાનાવિંચ નાવેયો, સ્મર્યાનકા, કર્પના કોશો અને નવ

અને કેવલ ભાષાડંબરી ક્ષુદ્ર અને કાલ્પનિક સાહિત્ય કેટલું દાનિકારક હોય છે એ સ્પષ્ટ કરવું અત્રે આવશ્યક હતું અને તે સ્પષ્ટ કર્યું છે.

હું જે મહાપુરુષના જીવનવૃત્તને આલેખી જનવર્ગ સમક્ષ રજૂ કરવા માગુ છું તે મહાપુરુષ કોણ છે ? તે બતાવવું આવશ્યક મનાશે.

ન્યાયાભ્ષોનિધિ પંચાલદેશોદ્ધારક જગપ્રસિદ્ધ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયાનંદસૂરીશ્વરજી (આત્મારામજી) મહારાજના પટ્ટાભિષેક સદ્મર્મરક્ષક નિઃસ્પૃહીચૂડામણિ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયકમલસૂરી-શ્વરજી મહારાજના પદપ્રદ્યોતક વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ કવિકૃષ્ણકિરીટ, જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયલઘ્નિધસૂરીશ્વરજી મહારાજ જેઓ પોતાની અબોડ વ્યાખ્યાનકલાથી સ્વપર સિદ્ધાંતોના અગાધ અને અસાધારણ જ્ઞાનથી, અદ્ભુત અને અસૌકિક પ્રભેદકર કવિત્વ કૌશલ્યથી, અનેક સ્થલે વિચરી ઉપકાર સરિતા વહાવી રહ્યા છે.

ચરિત્ર નાયકનું નામજ જગમાં ગૌરવ અને સત્ત્વ ભર્યું છે, એટલુંજ નહિ પણ ગુણ નિષ્પન્ન છેજ ! એ કોને અનુભવ્યું છે ? જ્યારે જમાનાના ગરમ વાયરા વાયા, ધર્મ વિમુખીઓ તરફથી વિવિધ જાતની વિદ્વ વાદળીઓ વિસ્તારાઈ સારે કલાનિધાન આ ચરિત્ર નાયક મહાપુરુષે તે બધાયની દરકાર રાખ્યા સિવાય જિનમાર્ગની સાચી પ્રક-પણા અને સત્ત્વ ભાષિતાથી ગરમ વાયરાઓને કંડા બનાવ્યા તેમજ વિદ્વ વાદળીઓને વિખેરી નાંખી ખરેખર કટોકટીના સમયમાં પણ ચરિત્ર નાયકે પોતાની શાસન પ્રત્યેની જવાબદારી અને ગૌરવ તેમજ આગમ પ્રત્યેનું બહુમાન જાળવી રાખ્યું છે. નહિ કે, જમાનાને રીઝવવા જેમ હાલ્યું તેમ હાલવા દીધું; એ સગવડીઓ સિદ્ધાન્ત ચરિત્ર નાયકના શ્રદ્ધા-અંગને અઘાવધિ રજ પણ સ્પર્શ્યો નથીજ ! તેમ તેઓશ્રીની કારકીર્દી અને પ્રવૃત્તિઓ સચોટ કરેજ છે ! જ્યાં અને ત્યાં જ્યારે ને સારે ચરિત્ર નાયકનું શ્રદ્ધા-બલ, જ્ઞાનબલ ને આત્મબલ અપરિમિત ઝળકી ઉઠ્યું છે અને ઉઠે છે.

કમરો આ ચગ્ત્રિમા ચગ્ત્રિનાયકના જીવન પ્રમંગો ઉપકાગ્ત હોઈ
આલેખવામા આવ્યા છે

બાલવયમા સદ્ગુરોનો મગ અને ધર્મ પ્રેમ, મસારથી વિગ્ત
ભાવ મયમ સ્વીકારતાય પણ ચગ્ત્રિ નાયકની ઝળકી ઉઠતી મનો
દાટ્યતા, તીક્ષ્ણમતિ, નિતાન્ત અભ્યાસ, ઉત્ક્રાંત અને ઉદ્ધમ, ગુરુ સેવાની
સુભાસના, પશ્ય પર્થટન, આર્યસમાજી, વેદાન્તિઓ, સ્થાનકવામીઓ
અને દ્વિગબરો સહ અનેકધા થયેલ શાસ્ત્રાર્થો, અનેક સ્થલોએ બળ-
વેલો જિનધર્મનો વિજયક કો, ઉત્તરવલ્લ ગુણવૃદ્ધી આકર્ષાઈ મ્વગુરુ દેવે
તેમજ બહોળાજન સમૂહે મલી સમહોત્સવ સમર્પિત ઢગલ સુપ્રદો,
વિવિધ તીથોના ચગ્ત્રિ નાયકની નિશ્રામા નિકળેલ યાત્રા સધો, અનેકધા
ધર્મ મહોત્સવો, કટોકટીના પ્રમંગોમા પણ અડગતાથી કટિબદ્ધ બની
બ તવેલ ધર્મભવાઓ, અનેક વસ્તુત્વ કલા, કવિત્વ રાકિત, અન્ય ગુણ
મતિ, પદન પાદનની ખતથી અવિન્ત પ્રવૃત્તિ, વિગેરે વિગેરે વિષયો
આ અન્યમા આરી રીને રિવેચાયા છે

જે પગમ તાગ્ત ચગ્ત્રિ નાયક ॥ જીવન વૃત્તાતને ભક્તિ ભર્યા
અન્ત કંગણથી મે આલેખ્યુ છે, તે મહાપુરુષ ચિન્હવી, ચિન્હનગવી
અને ચિન્હથી ગ્રહો । એ અમર જ્યાતિની દીપ્તિ અને કીર્તિ જન-
તા ॥ દૃઢ્ય પગ ઉત્તરવલ્લ પ્રકાસના કિણ્ણ મર્દેવ પાથરો । ગુરુકની
મમાન્તે મર્દેવ પથ પ્રદર્શક બનો । હ તમે જીવાત્માઓને ચગ્ત્રિ નાયકના
અન્ત કંગણની દયા લાગણીઓ મચેતન મનાવો ? અખિલ ત્રદાતુ
નર્મિમા ધર્મ પ્રાણ પૂરો । એ કવિકુલકિરીટ ચગ્ત્રિ નાયકનો તાસ્તિક
વર્માપદલ શ્રોતૃત્વમા સતત આત્મઆગર્વ્ય મ આગ । ?

અતુલ જ્ઞાનધર ચગ્ત્રિ નાયકનું જીવન વૃત્તાત હ નાનું છે કે,
જાતામા જરૂર મહકાર પામશે કંગણે, ધર્મપ્રવાન પુરુષની જીવન
કલાણીઓ ખરેખર સુરચિકરણ હોય છે

સુસ મહાશયોને પ્રાન્તે નમ્ર અને આવશ્યકે મૂચન છે કે, જરૂર
એકવાર આ ગ્રંથ આલંત અવલોકશોજ સાથે સાથે ગહનવના આદર્શ
પ્રસંગો હૃદય દર્પણમાં પ્રતિબિંબિત પણ કરશોજ । જેથી ત્યાગની
અભિરૂચિ શ્રદ્ધા અંગની પરિપુષ્ટિ અને વિકાસ માર્ગની સાધના
રહેજે સાંપડશે, જેથી લેખકે પણ કાંઈક અંશે સફલતામી બને । જેજ
અભ્યર્થના સાથે વિરમું છું.

ક્રમાદી.

સૂરિશેખર—સ્તવન

(ગગ-વિહંગરી નાલી પીવડ ચાલી હો)

- મૂત્ર તણા અબ્યાત્રી ગુરુવર, આબ્યા હો સાંવરીયા,
 શિવભાદિક જિનના ગુણ ગાયા, સ્તવને હો સાંવરીયા સૂત્ર. ૧
- ચૂલક કરીને વાઘા ભાવે, જિનજી હો સાંવરીયા સૂત્ર. ૨
- હામાડોળ ન મનમા જેના, ધ્યાયા હો સાંવરીયા. સૂત્ર. ૩
- મગણુ ભગણુના ભેદ ન ભૂલ્યા, સ્તવને હો સાંવરીયા સૂત્ર. ૪
- શિસમ કાંચે મૂર્ધન્યતાથી, સૂરિવર હો સાંવરીયા સૂત્ર. ૫
- વિશ્વવિખ્યાત કવિકુલકિરીટ, કહાયા હો સાંવરીયા સૂત્ર. ૬
- જગમાં વિચરી અવિચળ કીર્તિ, પામ્યા હો સાંવરીયા. સૂત્ર. ૭
- યગના ભોળી મહાવીર શાસન, સ્થભા હો સાંવરીયા સૂત્ર. ૮
- લખિય તણા સ્વામી ગૌતમની, પાટે હો સાંવરીયા સૂત્ર. ૯
- ધિગ કરીને જહેની વિષયો, વામ્યા હો સાંવરીયા સૂત્ર. ૧૦
- સૂરિશેખર પ્રગટાવી સવિતા, આત્મે હો સાંવરીયા. સૂત્ર. ૧૧
- રિમ કરી રાગોને ઢેખી, અમૃત હો સાંવરીયા સૂત્ર. ૧૨

શ્રી લલિતસૂરીશ્વર જૈન ગ્રંથમાલા

૧	જૈન વ્રતવિધિ ગ્રંથલ્હ	૦-૮-૦
૨	હીરપ્રશ્નોત્તરાણિ	૦-૧૨-૦
૩	શ્રીપાલચરિત્રમ્	૦-૦-૦
૪	તત્ત્વન્યાય વિલાકર	૦-૮-૦
૫	પંચસૂત્રમ્	૦-૦-૦
૬	હરિશ્ચન્દ્રકથાનકમ્	૦-૦-૦
૭	વૈરાગ્યરસમંજરી	૦-૦-૦
૮	ચૈત્યવન્દનચતુર્વિંશતિ	૦-૨-૦
૯	કવિકુલકિરીટ	૦-૮-૦
૧૦	મૂર્તિમંડન	પ્રેસ
૧૧	આરંભસિદ્ધિ	"

ચંદુલાલ જમનાદાસ શાહ, છાણી

કવિ કુંભકિરીટ

યાને

સુરિશેખર

दुष्कर्मपुष्पदविनाशनमत्तहस्ती
सच्छास्त्रसागरसमुल्लसन्कचन्द्रः ।
भव्याब्जसन्ततिविकासनहेलितुल्यः
जीयात्सलब्धिमुनिपो गुणपुष्पवृक्षः ॥

જનગલ વ્યાં વાં કવિહુલકિરીટ મુનિસાર્વભોમ જૈનાચાર્ય

શ્રીમદ્ વિજય લલિતસૂરીશ્વરજી મહારાજ

શ્રી બદામસિદ્ધજી પ્રાં મેસ-ચાનીનાલા

પ્રકરણ ૧ લું.

રતવર્ષના બૃષણ સમાન ' ગુજરાત દેશ ' અતિ પ્રસિદ્ધ છે ગુજરાતનું ઝળહળતું ગૌરવ, ઝગમગતી જાહોજલાલીની સાગર ઉર્મિઓ, ઉજ્જવળ કીર્તિ, મોહામણી સમૃદ્ધિ, સુરમ્ય સૌન્દર્ય વગેરે વિશિષ્ટતાઓ, ઇતિહાસ-વેત્તાઓએ ઇતિહાસના પાનાઓમા સવિસ્તર મુવર્ણાક્ષરે આલેખી છે તે ગુજરાતને ગૌરવ,

કીર્તિ, સમૃદ્ધિ, સૌન્દર્ય અને આબાદિ, અર્વાચીન સમયમા પણ જેવીને તેવીજ, અનાયાસે સ્વયં વરેલું હોય, તેમ ગુર્જર-અનુભવિઓ યોક્તસ રીતે માને છે, એ નિર્વિવાદ છે ગુર્જરની પૂર્વમાં માળવા, પશ્ચિમે ગિરિનગર, ઉત્તરે અયોધ્ય, અને દક્ષિણે, ખાનદેશ આદિ દક્ષિણ

પ્રદેશ છે. જનતા જન્મથીજ સરળ, ઉદાર, ગંભીર તેમજ શાન્ત પ્રકૃતિને લજવા વાળી હોઇ, ક્લેશ, વેર-ઝેર, કુસંપ, કપટ વગેરેથી પર રહેનારી છે. એમ તેઓની વ્યવહાર વર્તણૂંક ઉપરથી સમજી શકાય છે. ગુર્જરનું વસ્તિપ્રમાણ સવાક્રોડ આશરેનું છે, અને જૈન ક્રોમ આશરે પાંચલાખની સંખ્યાવાળી છે. જે પવિત્ર ભૂમિમાં પરમાર્હત કુમારપાળ ભૂપાલ, ધીર જગદુશા, વસ્તુપાળ તેજપાળ આદિ નરરત્નો, વીરરત્નો, તેમજ ગુણુરત્નોએ જન્મ લઈ, કટોકટીના સાંકડા સંયોગોમાં પણ, ધર્મ પરાયણ રહી, શત્રુ રાજાઓના આક્રમણરૂપ અંજાવાતોની સામે અડગ અને અડોલ રહી, સ્વશૌર્યદ્વારા. (romance) ગુર્જરની ગૌરવભરી અવિચળ કીર્તિને, કેઇ ગુણી સૌરભવતી બનાવી છે; અને સ્વ-આહુત્યથી પ્રાપ્ત કરેલ પોતાની તે યશોમાળાને ગુર્જર વસુધાના કંઠે ઠવી ગયા છે. ખરેખર ! ‘ગુર્જરભૂમિ’, એ ભારતવર્ષનું સર્વ સૌન્દર્યમય અંગ્રોડ ભૂખણ છે ! તેથીજ કહેવું પડશે કે, ‘એ ગુર્જર, એ ભારતવસુધાનું હૃદયરૂપજ છે. આ પ્રદેશમાં ઘણાંએ રણુશરો, કેઇકે ધર્મોપદેષ્ટાઓ, અનેક ઇતિહાસવેત્તાઓ, કેઇ તો ધર્મ માટે પ્રિયતમ-પ્રાણ પાથરનારાઓ, અને કેઇ અપ્રતિમ ત્યાગ મૂર્તિઓ થઈ ભૂમિની વિશદતાને વિસ્તારી ગયા છે.

ચોવટીયું ચુંઆલ:-

હવે આવા ગુર્જરના ઉત્તર વિભાગમાં, ‘ચુંઆલ’ દેશ અતિ વિખ્યાત છે. પ્રાચીન ઇતિહાસ અવલોકતાં તથા દેશની જુની આ-આલ ગોપાલ ગવાતી કહેતીઓ અનુસાર—

“ વિજય સોલંકી તૈ રાજમણી છે

ચક્રે ચારસો ચુંઆલનો ધણી છે. ”

ચોક્કસ થાય છે કે પૂર્વે, વિજયસોલંકી નામાલંકૃત પ્રજા-વત્સલ તેમજ સમરાંગણના મોખરે રહી શત્રુહલને ઝોસીલું ઝોમ લાખવી

પીઠે હક કમવનાર એક નામી નરેશ થયો તેના કબજાના ચાગ્રી સુમ્માલીશ ગામમાં એકજગ ગળ્ય ચાલતું હતું, જેમ ભીમએન શબ્દમાથી " એન " શબ્દ જેવો રૂઢ થાય છે, તેવીજ રીતે આ સુઆલ દેશને માટે પણ ચાગ્રીનો અંક નીકળી જતા " સુઆલ " તરીકે પ્રસિદ્ધિ થવા પામી છે પ્રાચીન સમયમાં પણ ગુર્જર ઉપર પગાન્યના ગજવીઓના ઘેગ આક્રમણો, જ્યાં જ્યાં આવ્યા ત્યાં ત્યાં ગુર્જરો જેવું ને તેવું ગૌરવ સાચવવા, તેનું રક્ષણ કરવા, તેમજ તેની યશસ્વીતાને વિગેષ ઓળખી બનાવવા, આ વિભાગના શ્રેષ્ઠે અગ્રણીય ભાગ ભજવ્યો હતો દાલમાં પણ ગુર્જના અન્ય વિભાગો કરતા આ દેશની શુભીર કાકડા ગજપુતો વગેરે કામો, ધણીજ બળવતી દેખાય છે અત્રેની પ્રજા આચાર વિચારમાં, કળા કૌશલ્યમાં, ઋદ્ધિ ત્રિદ્ધિમાં, વિચાર વ્યવહારના વિનિમયમાં, દયા દાનમાં તેમજ સ્વ સ્વ ધર્મચણુમાં સહિથી મોખરે રહેનારી છે ગોલા પ્રિય ગમણીઓના વિશાળ ભાલ પ્રદેશને નાનું પણ કુકુમ તિલક વિરોધ મોહામણ બનાવે છે સખ ગીલા ભાન ભાતના ધણા પણ વત્તો અગને જે ગોલા નથી આપી શકતા તે ગોલા ચમકતા અને ઝગમગદાર હીરા, પન્ના ને મોતીના અર્ણવડિત આભૂષણો આપે છે, તેમ સુપ્રસિદ્ધ શુણીયલ ગુર્જર દેશમાં અનેક ઋદ્ધિવત અને કુશળ વિભાગો હોવા છતાં સુઆલ વિભાગ ગુર્જર સંસ્કૃતિ-અગનાના કીર્તિ-કુજ નિકુળેને અધિક દેદીધમાન બનાવનાર થયો છે ખરેખર ગુર્જની ગોલા, ગોરવ અને શાખ વધાવવામાં સુઆલપાટણવાડાનેજ વિગેષ કાળો છે

આ સુઆલ વિભાગ વીરમગામ પગણામાં ગણાયેલ છે જે વિભાગ જૈન, તેમ જૈનેતરોના પુનીત તીર્થોનું એક ધામ બન્યું છે તે અનેક તીર્થોમાં " લોચણીજીતીર્થ " એ જૈનીઓનું એક પવિત્ર તીર્થ મનાય છે અત્રે ગગનાવગાદી વિગાળ અને ભવ્ય આલીશાન ઉજ્જવળ મંદિરમાં મૂળનાયક તરીકે મોહમન્ના મદોન્નત મત ગતેના

મલીન માનને મોડનાર ઓગણીશમાં શ્રી મલ્લીનાથ ભગવાનનું મનોહર ખિંબ દર્શનાતુર ભવ્યાત્માઓની વિષય તૃણાઓના દાહને પ્રશમરસા-મૃતના છંટકાવ વડે શાન્ત કરી રહ્યું છે. જે તીર્થમાં ભાવભીની ભક્તિથી હળરો દૂર દૂરના અનેક ભાવુક અને શ્રદ્ધાળુ શ્રાવક વર્ગ અત્રે આવે છે અને પતિતપાવન પ્રભુ સન્મુખ વિધવિધ આદર્શ ભાવનાઓ ભાવી, ધ્યાન-સાગરની મીઠી લહરીઓના નિર્દોષ તરંગોમાં નિન્મત્માને તરખોલ બનાવે છે-ભિન્નવે છે. તદાકાર બનાવે છે. એ પ્રભુની શીતળ દષ્ટિ છાયામાં પ્રકૃષ્ટપ્રભાવના પવિત્ર પ્રવાહમાં અમલ આનંદ અનુભવવા અમદાવાદ વગેરેની વિલાસી પ્રજાઓ અહીં ચિરકાલ વસે છે, અત્રે અધિષ્ઠાયક દેવકૃત નાનાવિધ ચમત્કારોના વૃતાન્તો અવાર-નવાર બને જાય છે, જે જૈન આલમથી અજ્ઞાત નથી.

પુણ્ય ભૂમિ-બાલશાસન:-

આ મહાન તીર્થની સમીપમાં લગભગ ત્રણેક કોશ દૂર “બાલ-શાસન” નામક એક નાનકડું ગામ હોવા છતાં જેની કાર્કીર્દી જવલંત હોઈ જણાય છે કે, જેમ ગુજરાત દેશ વણીક પ્રધાન તરીકે પ્રખ્યાત છે; અને તેમાં ચુંઆલ પરગણાની પ્રજા બહાદૂર અને લડવૈયા તરીકે વખણાય છે. તેમ એ ચુંઆલમાં બાલશાસનનો જનવર્ગ નૈસર્ગિક બળવાન, સલ ન્યાય તોલનાર અને પરદુઃખભંજક હોવાનું કહેવાય છે. કુદરતેજ આ ગામનું બાલશાસન નામ સ્થાપવામાં પણ અમિત બુદ્ધિમતાનો ઉપયોગ થયો હોય તેમ તેના વ્યુત્પત્તિ-અર્થની વિચારણા-અંકલના-ઘટના કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે. એક તો *‘વાલેન શાસનમ્’* અર્થાત્ જે બાલશાસનમાં બાળકો પણ અનુભવી વૃદ્ધોની જેમ સ્વચાતુર્ય બુદ્ધિબાહુલ્ય ગુણગંભીર્ય અને ઔદાર્યઆદિ વિશિષ્ટ ગુણોથી જનતાને વ્યાપોહની સાથે આશ્રય ચકિત બનાવતા હતા, જેથી

■ બાલોવડે શામન ” એમ અર્થ મમન્વિત થાય છે બીજો એ કે “ ચાલાય શાસન ” અર્થાત્ જ્યાં બાળકોને બાળપણથીજ એવા દૃઢ મૂળથી ઉચ્ચ ધાર્મિક તેમજ વ્યવહારિક સંસ્કારો ગળાયુથીથીજ પુષ્ટ કરવામાં આવતા હતા કે જેથી યુવાવસ્થાથીજ તેઓમાં વિનીતતા, સુશીલતા, ધૈર્યતા, ઉદારતા, વિચારશીલતા આદિગુણો મ્વય રહેજે ત્રાગરપ સચોટ જાગી જતા હતા જેથી યુવકોને તથા વૃદ્ધોને શિખામણની જરૂર રહેતી ન હતી, એટલે બાલો માટે એ ગામમાં શામન હતું

એક બીજી પણ ધટના એ ઉદ્ભવે છે, કે “ ચાલાય શાસન ” એટલે કે આ પુનીત ભૂમિ આ ગુણુ નિષ્પન્ન નામદ્વાગ એક લવ્ય આગામી આગાહિનુ સચન કરે છે કે આ ભૂમિમાં કોઈ એક વા અનેક અદ્વિતીય આદર્શવ્યક્તિ ભવચટવીમાં ભૂલા પડેલા મોહમાયાના મસ્તાની ભર્યા તોફાનમાં તણાઈ રહેલા બાળજીવોને સત્યપથ બતાવનાર સન્માર્ગ મદર્શક જરૂર કોઈ આદર્શ મત જન્મ પામશે, એટલે કે બાળકોને હિતશિક્ષા આપનાર અહીં જન્મશે માનો કે એ “ બાલશાસન ” નામ માત્રજ એ લવ્ય આગામી-આગાહિનેજ મખોધી રહેલ હોય તેમ દક્ષજનોને ભાસે છે અથવા ચાલાય શાસન એનો અર્થ એવો થઈ શકે છે કે બાલથી શાસન એનો ભાવાર્થ એવો કદપી શકાય છે કે શાસન સામ્રાજ્યમાં ભગવાન મહાવીરની ત્રિકાલ અબાધિત નિરૂપમ આસાને ભાગતના ખુણે ખુણે વાયુ વેગે બાલશાસન ગામમાં જન્મનાર એક અખેડ વ્યક્તિ બાળપણથીજ સ્વાત્મબળથી ફેલાવશે. અથવા વિશ્વવત્સલ જિનાધિપે સર્જેલી મનોહર શાસન ઇમારતને બાળવયથીજ તેને ટકાવવામાં ચીરગ્રામી બનાવવામાં અને વિગેષ વિશેષ સુગોલિત બનાવવામાં વિવિધ નય અને આદવાદ તત્ત્વથી મદર્ભિત વાણીરૂપ રંગ ઘેરગોથી તે ઇમારતને અત્યંત આકર્ષક બનાવશે, ઉપર મુજબના ભાતભાતના વ્યુત્પત્તિ અર્થોથી અમોને ભાસે

છે કે ભાવિમાં થનાર નિરપૃહ નિરહંકારી સરળ આશયી પુણ્ય-પ્રતિ
મૂર્તિના પુણ્યના પ્રયત્ન પડઘાએજ સદી પહેલાંથીજ આ ગામ વસા-
વનારને વિધિદ્વારા સુસંકલ્પના નહિ કરાવી હોય ?

જોકે બાલશાસન એક નાજીકકુ ગામકું છે પણ ભાંના નાના
વૃક્ષોની ઘટા નાના નાના છોડવાઓના ઘાડા નીકુંજો, ગામની સુખાકારી
માટે મોટું ઉંડું અને નિર્મળ જળ પૂર્ણ વિશાળ જળાશય-કુવાઓ
વગેરે તેમજ અત્રેની વિશુદ્ધ આબોહવા અત્રે આગંતુક જનોને
પળભર શહેરની શોભા અને વિલાસોને ભૂલાવી ત્યાંજ નિવાસ કરવાની
જુગાસા કરાવે છે. બાલશાસનથી એક રસ્તો ભોયણીજી તીર્થ
તરફ નીકળે છે. અને એક સુરજને અનુલક્ષીને પ્રસ્તરે છે તેમ
ખીજ પણ અનેક માર્ગો જુદા જુદા ગામો પ્રતિના પ્રયાણ માટે છે,
આ ગામની બહાર ચોતરફ એવા અનેક માર્ગો વહે છે કે અજ્ઞાન
પથિકાને પળભર ગુંચવણના વમળમાં ચકરાવી નાંખે છે. એવા
અટપટા પથોમાં અથડાતા પંથીઓને ઉન્માર્ગથી અટકાવી ઇષ્ટ
પંથમાં સંયોજવા અહિંની પરમાર્થી જનતાના સરળભાવથી અટકળી
શકાય છે કે જેમ અહીંના સબજનો ઇહલૌકિક માર્ગ બતાવવામાં
પરમાર્થ-પ્રેમ પ્રદર્શવવામાં અતીવ ઉદાર છે તેમ અહિંની સરળાશયી
જનતામાં કોઈ વિરલ શક્તિ સંપન્ન વ્યક્તિ અનાદિના ચોરાશી લાખ
જીવ્યોનિના અટપટા અટારા અને ભયંકર ગુંચવાડા ભર્યા રખડપટ્ટીના
વિપમ દુઃખમય દુર્ગમ માર્ગના પરિભ્રમણથી તથા ચાર ગતિના ચંચલ
ચોતરા રૂપી ભવમાંથી બચાવવા અહિંની કોઈ ઉદય પામનાર વ્યક્તિ,
અવિનશ્વર અનંત એવા દુઃખ રહિત સુખ ધામને અર્ધાત શાશ્વત
આત્માના અવિચળ ગુણોને સમર્પનાર, મુક્તિપુરી તરફનો શુદ્ધ નિર્દોષ
અવિકલ અને સરળ ભાવમાર્ગને દર્શાવશે.

આ ગામની જનતા સર્વ કોમોમાં ભિન્ન ભિન્ન પ્રકારે વહેંચા-
યેલી છે. તેનાં સર્વાંગણી જૈન કોમ મનાય છે. જૈન વસ્તિ બહોળા

પ્રભાલુમા નદી હોવા છતાં ધર્મ કામ ઉપર તેનો પ્રભાવ તથા ઓળસ અનેગ પ્રકારનોજ પડે છે જૈનેતર કામને વ્યવહાર વર્તણુ-કામા માન મર્ત્યામા ડગલેને પગલે શુદ્ધિ નિધાન આ કામની સલાહ માટે મપ માટે ઐક્ય તથા વિચારણા માટે હજુ વખત જરૂર પડે છે જૈન કામના પ્રભાવથી અત્રે વસનાર કોણી ગજપૂત આદિ હિસક કામો પણ પ્રાણીઓની હિસા કરતાં મુળે છે ખરેખર અત્રેના જૈનોમાની ઓતપ્રોત થયેલી દયા, અન્ય કામોમા અસરગ્રસ્ત રીતે પ્રતિબિંબિત ન થઈ હોય તેમ પણ માની શકાય આ જિનાધિપના રોપાયેલા અહિસા રૂપી વૃક્ષની છાયા, અને પોતાના આત્મબળ તથા તપો તેજના કિંચુતો પ્રગટ સારી ભાગત વસુધાપર ફેલાયેલો માલુમ પડે છે તેમા એ મત નથીજ

અહિની વ્યાપારી જૈન કામ સામાન્યતઃ ઠીક ઠીક સમૃદ્ધ હોવા છતાં ધર્મના આવતા તહેવારોમા સુપાત્ર દાન આદિ અનેક ધર્મ કાર્યોમા ખુલા હાથે સહર્ષ દાન આપવા ઉદારતા સાથે ઉત્સુક ગ્રહે છે વળી ન્યાય પ્રિયત્વ અને વિશ્વાસપાત્રતાની પ્રતિષ્ઠાથી આજુ બાજુના ગામડાઓના ઠાકોરોની સાથે લાગવગ પણ કેટલાક આગેવાનો સારી ધનવે છે, પાસમાજ ભોયણીછ તીર્થ હોવાથી આ ભૂમિ અનેકાનેક પ્રભાવપ્રપન્ન આચાર્યવર્યોના તથા મહા મગલકારી મુનિવરોના પાદકમલથી પુનઃ પુનઃ પાવન થતીજ હોઈ પુણ્ય ભૂમિ તરીકેજ કા ન માની શકાય ? તે ભાગત ભૂપણુ મતાનોના પુનઃ પુનઃ આગમનથી અત્રેની જનતા રૂપી વાડી તેઓની વિદ્વત્તા ભરી સુધાઝરણી ધર્મ ફેશનાના પ્રવાગના ઇટગવથી હરહમેશ ધર્મ ભાવનાથી હરી ભરી નિહાળાય છે વિશેષ તો પ્રશસનીય એ છે કે અત્રે વયોવૃદ્ધ અનુભવિ-ઓનુ અમિતત્વ હોઈ ઐક્યત્વ સચવાઈ રહ્યું છે

૨મણીય જિનાલય —

સમુદ્રમા ખડકો સાથે અથડાયેલા ઝહાળેને કુળવાની તૈમારીમા

સુંદર હર્યો-ભર્યો આખાદ દ્વિપ મળી આવે તો તેમાં એટલા મુકાનીને અને મુસાફરોને (the Captain & the Passengers) બળે પુનરવતારજ ન થયો હોય તેવો રોમાંચિત આનંદ થાય તેવીજ રીતે ભવ સમુદ્રમાં શુદ્ધ માર્ગને ભૂલી વિખુટા પડેલા પાપ રૂપી ખડગોની સાથે સંઘર્ષભૂમાં આવી ભયભીત બનેલા આત્માઓને રક્ષણ આપનાર, ભાવપ્રાણ સમર્પનાર, નવજીવનના સ્રોત વહેવડાવનાર, એક સુરમ્ય મનમોહક દ્વીપ સમાન અહિં એક ભવ્ય જિનાલય છે. મંદિરમાં પતિતપાવન ગુણકુસુમઆરામ તરણ તારણ કલ્યાણકારણ એવા પરમ પુનિત વિશ્વત્રાતાતીર્થ કર દેવશ્રી પદ્મ પ્રભુજી મૂળનાયક તરીકે ધિરાજે છે.

ભક્તિ નૌકા:—

સકલ જીવોના જીવ જીવન, શરણી ભૂત, પ્રાણાધાર. મંગલ માત્રનો આવાસ, એ જિનેશ્વર પ્રભુની ભક્તિ પ્રાગ્ભારના પરાગથી તક્ષીન બની જન્મ સાક્ષ્યને ઈચ્છતા અહિંના ગ્રામ્યજનો આનંદમાં જીવન ગુન્નરે છે. વલી ગીત નૃત્ય પૂજા પ્રભાવના વગેરે પૂર્વકે નિત્ય અર્ચના કરી પ્રભુ પ્રત્યે ભાવનાઓને પ્રદર્શિત કરે છે કે “ હે પ્રભુ ! અહિં જન્મી અમોને તો આપનોજ એક આધાર છે । આપના પ્રતાપે આપના પરમાણુઓને સુવાસની હવામાં (atmosphere) ઊછરતાં આ આપના બાળો શમામૃત સિંચનથી તથા પરમાર્થ અને અહિંસામૂલક સિદ્ધાન્તના સંચારથી પ્રદુષ્કિત અને પુષ્પ થયેલા આપસમાન વિશ્વનો પાલક ધર્મ ચક્રના ચંચાલક ભવભીરૂતારક અને જડવાયુઅપસારક કયારે બનશું ? આપના જીવન મંત્રોનો અમલ કરવાની અમારા કોઈમાં શક્તિ સમર્પો કે જેથી જિનશાસન પ્રત્યે કોઈ એકાદ વ્યક્તિની અદાકરેલી ફરજ બાળશાસનનીજ કીર્તિ માટે થશે. આપ સન્મુખ અમે બાળ છીએ, તેમ જિનશાસનના હિસાબે આ બાળશાસન પણ યત્કિં-ચિત્કર બાળજ છે. માટે અમારા યોગ્ય આપના અહિંસા મંત્રના

સુરીલા શરોની વેગવતી ધ્વનિઓ ભાગતવર્ષ રૂપ અગનાના અગે અગમા વ્યાપવા જેટલી અમાગ ક્રોધની ચોખ્ખી શક્તિ આપે ! સત્ય કહીયે તો આપે જે અનુપમ ઉપકાર અસાધારણ પ્રભાવક જિનશાસન સ્થાપ્યું છે તે અમાગ જેવા મોહરાજના સકળમા સપડાયેલા અજ્ઞાન ભોલા ભાલા બાળોના શાસન માટેજ છે એટલેજ જિનશાસન, બાળ શાસનમા વ્યાપી રહ્યું બાળ શાસન ઉપર જિનશાસનના નિમીઝ ઉપકાર છે એ બાળ શાસન જિનશાસનનું ઋણી છે અને એ બાળ શાસનના બાળો જિનશાસનને આ ભવ તો શુ ? બટકે ભવોભવ ભૂલનાગ નથી તે નથીજ અહિના બાળો દુનીયાના બાળોને પાળનાગ થાઓ આવી અનેકધા જિન સન્મુખ આદર્શ અને અનુપમ ભાવનાઓ ભાવી અત્રેની સરળ પરિણામી જૈન કોમ સ્વભવનની અને સ્વસમયની કૃતકૃત્યતા માની રહી છે તેઓ આવી ભક્તિ-નૌકાની મોજલી અને આનંદ ભરી સફળી સપુષ્ટ ચર્ધ જિનશાસનની ભૂમિ ભૂરિ હાર્દિક અનુમોદના કરી સદ્ગતિને આમત્રણ સાથે હસ્તગત કરતા જાય છે

પ્રકરણ ૨ જી.

પ્રિય વાંચક વર્ગ ! શુર્જર, તેમજ અંતર્ગત રહેલાં જીદા જીદા વિભાગોની ઉપર ઉદ્દેશ્યાયેલી ઉજ્જવલ ગૌરવ-ગાથા અને વિકસ્વર કીર્તિ કેતકીને અવલોકતાં રજે વિસ્મય ભર્યા ચંદ્રકપ સમુદ્રમાં ઝોલાં ખાતાં ! વિશ્વાસ રાખવો કે તમેને શુર્જર ઇતિહાસના વિપુલ પંથની ચકરાવા ભરી ભૂલ ભૂલામણીના ભ્રમણની મુસાફરીએ ચઢાવી પરિશ્રમ આપવા અમો આહતા નથી. પગભર થોભી દૈર્ઘ્યમહાસાગરના ખારવા બની કલ્પનાસૃષ્ટિમાં આકાંક્ષા રૂપી વેગી ઘોડાઓને દોડાવવાની ઉતાવળ કરવાની જરૂર નથી !

આ રીતે અને કાઈ ગણિતના પ્રકારને અને અજ્ઞાત એવા શત્રુઓને
 હાથના, પાણીપત જેવા મોટા મેદાન ખેલના શત્રુજીત, ચોદાને
 વણવવા ખેસના નથી, કે ગજ ગજેશ્વર જેવા મહાગજના વૈભવ
 વિલાસનું ખ્યાન કરવાના નથી કે ભુક્ત ભોગીઓના મોહક પ્રમોગના
 પડના ઉંચા કરવાના નથી તેમ અજ્ઞાનોની બાળ-એણાઓના પોપડા
 ઉખેડવા માગતા નથી અને નથી તો પુદ્ગલ પ્રેમીઓની જડ પાયા
 ઉપરની ગ્યાયેલી મનમુગ્ધાવનારી મોહક ધમાગતોની ઇંટોને ગણવાના
 આથી વાચક વૃદ્ધે શરૂ કરવાને પણ આતુર બની તરફી લેવી નહી,
 કે ત્યારે શું ? ગગા યમુનાના ઝીણા ગજ રેણુઓનું ગણીત ગણવાની
 દોષ અતીવ ગ્રેહી રીતિ બતાવવાનો ઇગદો હશે અથવા તો આ-
 ભલામા ટોળે વળતી ઝંખકતા જ્યોત્સ્નાના કિંચુડપી વસ્ત્રો પહેરી
 નૃત્ય કરતી તાગલિકારૂપ સાહેલીઓની મખ્યા ગણવાની, અગર જડેલી
 દોષ ગુપ્ત વિદ્યા કે ભુટ્ટીને પ્રગટ કરવાની ભાવના તો નહી હોય ?
 ઉત્તરમાં અમોને જણાવવું પડશે કે ના-ના તેવો ઇગદો અમારો નથી
 તેમ અમારે દોષ ઉદયાચળ મહાગિરિના શિખરોની સખ્યા ગણવાનો
 કીમીઓ આપી ત્યાં કંઈ અમે વાચકોને તે ગણવા મોકલના નથી
 પરંતુ જિનનાસનના ગગનની ઉંચેરી પરમાર્થની શુદ્ધ હવામાં મનો
 દાહર્મક વ્યામ-યાન (aoroplano) દ્વારા વિચરી ભાવુક જનતાના
 ઉદ્ભવપટ પર સદ્ભાવનાના કુમુદ-લ્હાપોને વગસાવના તથા પૂર્વમાં
 બગાડ, ઉત્તરમાં પગલ અને મુલતાન સિંધ-ફદિણમાં મુબઈ તેમજ
 પશ્ચિમદિશામાં મોનાઈ દેવ પર્યટ અનેકાનેક પથમાં આવતી કબૂત
 ભરી મુસ્લીમોને મદી, માર્ગની વિકટતાઓને વટાવી એદિશામાં
 લગભગ વીસ વીસ હજાર માર્દની પાદ મુચાકરી કરી નાનેગ ગામ-
 ઝાંઝાથી માંડી વિશાળ શહેરોનો અનુભવ મેળવી જેન સ્વેતાગ્રમીય
 મૂર્તિ પૂજકોના મુવિશુદ્ધ ત્રિકાળાગાધિત સિદ્ધાન્તોનો વિનય વાવડો
 કરાવનાર દોષ એક અન્ય અને અન્યેડ યોગ મૂર્તિની પુનીત-હવન
 કરાવી દેવા પૂર્વક જનમાનસ પટ પર દર્શક આધુ આધુ

હવનચરિત્ર આલેખવા માંગીએ છીએ. જે સમુદ્ધ જ્ઞાન-ગર્ભિત અને કાંઈક સુગુણજનક હોવાથી વાંચકોને આનંદદાયક થશે.

જ્યારે ચોતરફ અજ્ઞાનતાનાં અંધકાર ભયો આજાં વાદળો વિખરાવા લાગે છે, જ્યારે ભોળો ભાળો જન સમુદાય કાંદિશિક (દિડકમૂઠ) ખતી અહિં તહિં પરિભ્રમણ કરવા લાગે છે, માર્ગથી ભૂલો પડેલો મુસાફર વર્ગ કલકલારવના કંચણ નાદથી ગગનાંગણને પ્રભેદવા લાગે છે અને જ્યારે નિર્ધનો ધમંડાર્થથી અકડાયેલા ધનિકોના ધખાખાધ આશાથી ભ્રષ્ટ થઈ ઉદારીનતાના ઉંડા જલ્લધિનું તળીયું માપવા લાગી પડે છે ત્યારે અજ્ઞાનીઓને જ્ઞાન અર્પવા ટળવળતા મુસાફરોને માર્ગમાં સ્થિર કરવા, કંજુસ અને લોભીયા ધનીકોને ઉદાર બનાવવા, અખૂટ લબ્ધિભંડાર, અપૂર્વ કલાનિધાન એવા કોઈ દિવ્ય સંતની ઝંખના જનતામાં સ્ફેળે ઉદ્ભવે છે. ખરેખર ! પ્રાતઃ કાળમાં મંગળરૂપ નામનું સ્મરણ કરવા, જોખર્માપંથમાં હવનને નિરાપાધ વહાવવા, વિપત્તિઓનાં અત્યાનક સાંપડતાં પ્રસંગોમાં સંપત્તિની સરિતાને નિહાળવા, નિરાશા અને ભયથી ઉદ્ભવેલ વિકટ વિહ્વલતાને ટાળવા તેમજ ક્ષણિક પદાર્થોનાં મોહને ત્યાગી આત્મિક શાશ્વતતત્ત્વને ગવેષવા, તેજોમયી અવતારી મહાત્માઓની પળે પળે આવશ્યકતા છે. કારણ નિર્ગ્રંથ મહર્ષિઓનાં પુનિત પનોતાં પગલાં ભાવિકજનોનાં ગૃહાંગણની ભૂમિને પુણ્યભીની બનાવે છે.

સાચુ કહીએ તો અજ્ઞાન ખીલમાં ભટકતા સામાન્ય જનોને સત્ય-પંથે દોરવા માટે, વસ્તુને યથાર્થ સ્વરૂપે બાણનાર જ્ઞાન શિખરે ચઢેલા સજ્જન સંતોજ સામર્થ્ય ધરાવે છે, તેજ હેતુથી ભગવાન મહાવીરની સુવિશુદ્ધ પાદે, ગણધર ભગવાન સુધર્મા સ્વામિથી અવિચ્છિન્નપણે પરંપરાગત, જે ધણા ધણા અખંડ ચારિત્ર ધારી ધર્મ ધરંધર વિપુલ શક્તિ અને જ્ઞાનને ધરાવનારા જિનશાસન રૂપ મહેલમાં

અમકદાર રત્નોના શણુગાર સમા થયા છે તે રત્નોએ આ શાસન મહેલને ઘણો ઘણોજ દેદીપ્યમાન ને ઝળકતો ગખ્યો છે એ નિશંક ખીના છે એ જ્ઞાનદિવાકરોની શક્તિઓ અને તેજ અમાપ છે એ તેજશ્ચ રત્નોના દીવ્ય તેજને આંકવાનું કાર્ય અમારી શક્તિ બહાર છે, પરંતુ આધુનિકઅમયના પ્રભુમહાવીરની પચોતેગમી પાટ દીપાવનાર એક નિર્મળ છવન-જીવી ઉપકારમૂર્તિ અને શરણ્ય વરણ્ય મહંતવર્ણની આછી છવનગેખા આલેખવા સક્રિય-શક્ય યત્ન પૂર્વક કેવળ ભક્તિ ઉછાગથી ગ્રેગધએ છીએ જોકે તે ઉપકારમહોદધિ મહર્ષિનાં મુચ્ચિઅમાગમ અને પૂર્ણ અનુગ્રહથી જે અમોને અસાધારણુલાભ મળ્યો છે તે ઋણુથી મ્હેજે મુક્ત થઈએ તેમ નથીજ તોય પણ તેઓ પ્રતિનુ મેવાકર્તવ્ય અમજીને યત્નિચિત્કરને સાનદ અદા કરીએ છીએ.

વીસમી મદી તરણુ વયમા ખીલી ગહી હતી દેગદાસને અનુલક્ષી જનવર્ગ પોતપોતાના ઈષ્ટકાર્યોમા શુચાઇ રહ્યો હતો, અનેકો વ્યવહાર નૌકાદ્વારા છવનમકરને વીતાવી ગયા હતા, ચૈતન્યવાદને બૂલી જડવાદમા જડગાઇ રહ્યા હતા, પાપ પુણ્યના વિવેકથી વચિત બની કેવળ પાપાચારોના પ્રસાદમા તણાઇ રહ્યા હતા, અને ત્યારે બ્રાન્તિના વમળમા શુચાયેલી ભાગત જનતા, અણુમોલ અને આદર્શ મતોની જખના કરી ગહી હતી રાગ્યુકે જે હતા તે સખ્યામા અદ્ય હતા. તેમા અમથે તે જનતા પોતાના પ્રબળ પુણ્ય પ્રાગ્ભાગથી આછા આછા ઉન્નતિના ચિન્હોને નિદાળવા ભાગ્યવત બની.

પ્રત્યક્ષની પ્રિયતા—

પ્રત્યક્ષનો મૃદુ મૃદુ મગલ ગય સમય મઠિને અત્યત પ્રિય હોય એ આગાવિક છે ત્યા ભારિનો મુખમય પ્રકાશ થનાર છે જેના ગર્ભમા અનેકરિધ સુખ્ય નવ્ય પ્રગ્તિઓનો પ્રાદુર્ભાવ થનાર હોય છે,

વળા જે ભાવિજીવનને ધ્રુવમાં અનન્ય કારણભૂત છે. જેને પક્ષી જેવી તિર્યચ જાતિઓ પણ સ્વ સ્વ કક્ષોલોદ્ધાર આનંદના સુરો પુરી, વિશેષ રમણીય બનાવે છે, તે પ્રત્યક્ષ, પ્રાણીઓના પ્રેમને પોષનાર બને છે એમાં બે મત નથી, તે પ્રત્યક્ષની ઠંડી, મીઠી અને મંદ મંદ દહેરીઓ રૂપી હીંચકામાં હીંચતા પ્રાણીઓ પ્રાયઃ સર્વત્ર સુખ સુખને સુખજ કદપી રહ્યા હોય છે, એ પ્રત્યક્ષની સુંદરતાથી મનુષ્યો આશામય બને છે કે હમારો આખોય દિવસ અમન અમનમાં વીતે, એ પ્રત્યક્ષના અદ્ય સમય પરથી આખા દિવસની શુભતાને કલ્પે છે. હજીતો આછો આછો પ્રકાશ છે તે વધતાં વધતાં તો સારા પૃથ્વીતલને પ્રકાશમય બનાવી દેશે, એવી એવી અવધારણા અનેકા કરી રહ્યા હોય છે, જેમ આજનો નાનો પણ અંકુર, જતે દિવસે ફળદાયક મહાનવૃક્ષ રૂપ બને છે તથા આજે પૃથ્વીશય્યા પર આલોટતાં બાલુડાં, બાળકો અને બાળિકાઓમાંથી કોઈક ધરતી સમ ધૈર્યતા ધરનાર પણ બનશે । જે માટે તો કહેવાય છે કે એક નાનો પણ જૈન કુળમાં જન્મેલ વીરનો બાળ, સમ્યકત્વ રંગથી રંગેરંગમાં ઓત-પ્રોત થયેલો હોવાથી જિનશાસનના કુંજ નિકુંજોમાં લહેર માણે છે.

ઉન્નતિનો અરણોદય:—

પ્રકૃતિના સૌન્દર્યમાં પ્રાણામૃત રેડનાર ઉપરોક્ત ઉપાની બાહ્યા-વસ્થાને બારીકીથી અવલોકતાં, વિદ્વદ્ સભાનો સભાસદ દિનના વિસ્તૃત પ્રકાશને જોવા તલપે છે. તેવીજ રીતે ભાવ પ્રત્યક્ષના ભણકારા થતાં પૃથ્વીતલમાં આનંદ વ્યાપવા માંડે છે. અવનતિના અધિકારમાં આમ તેમ ગોથાં ખાતી જનતાને ઉન્નતિના રમ્ય શીખરે આરોહણ કરાવવા અરણોદયની ચિત્ર વિચિત્ર લાલિયા પરમ આશીર્વાદ રૂપ બને છે. અજ્ઞાનતારૂપી ગાદતિમિર પડલોને ભેદવા, પાપપ્રચારરૂપી દુષ્ટાશયી ઉલૂકોનો પરાજય કરવા, ઈર્ષ્યા, દ્રેષ, મત્સર, માયા, તથા

મમત્વ આદિ નિલ નિશાંચરોને નસાડવા ભાવોન્નતિનો અરણોદય એક અસાધારણ ઉપાય છે, પ્રસ્તુત પ્રસ્તાવમાં ચગ્ત્ર નેતાનું શુભ્નર્મ સમવત-ણુ એજ ઉન્નતિના શિખરે ચઢાવવામા ગ્રેન્ક એ ભાવોન્નતિનો જવલત તેજ ભર્ગે અરણોદય છે એ અતુલ ભાવોન્નતિનો અરણોદય જનતાના હૃદયરૂપી પૃથ્વી પર પગ પ્રચરતા પ્રસરતા જોતજોતામા ભવિષ્યરૂપી કર્મજો પ્રબોધ પામે છે, જ્ઞાન, દર્શન, ચાગ્ત્ર, તપ, જપ, યમ, નિયમ આદિ મુસુમદ્દખો મધુરી-સુવાસને ફેલાવતા વધુ વધુ વિદ્યવગ્ન ચર્તાન્નય છે ચગ્ત્ર-વિભુનો શુવન વિકાશ, અને-દાની અનેરૂધા દુવિધાને ગ્માતલ પહોંચાડી મોહપાશના વાસથી ખમેડી ઈર્મનાજના ત્રાગ્ના નાગનો ઉપાય બતાવી, ખાસ અનંત મુખના નિવાસના માર્ગ વીધી ઉપકારની પગકાપ્તાએ પહોંચનાર હોય છે આ ચગ્ત્ર-વિભુનો જન્મ, એ ભાવોન્નતિના અરણોદયની ઉપમાને વગે એ સુશુણ-મગી મુગજનો ઘટિત ઘટનાજ માને ।

કૃત પુણ્ય કૃત્ય—

તેજ કૃત્ય ઉત્તમ મનાય છે, તેજ કૃત્ય પૂજનીક મનાય છે, તેજ કૃત્ય વચ અને અનુક-ળીય મનાય છે કે જે કૃત્યમાં આ જન્મથીજ ધર્મના દરમૂલ સુસન્ધાગ્નુ સ્થિત નિલ થતુ હોય, દુનિયાગ ખરોતુ કૃત્ય હોય પણ નીતિ અને ધર્મના સરકાન્થી નિલ રોય તો તેવા કૃત્યોની ગ્લુત્રી કૃત પુણ્યવત કૃત્યોમા થતી નથી જેવી રીતે ઉગ્ર માગર્માં કુળકી માગ્ના વ્યક્તિના હાથમાં છીપો તો ચોક બધે આવે છે પણ ઉચાવળના (fine quality) પાણિજ મોતી જે જે છીપોમાં રોય તે તે છીપોજ સાગર સદની માખ્યતાને મર્ગે છે, તેમ અનાગ્નિના દાળ પ્રવાહમા અમખ્યકૃત્યો રયા, ચાય છે અને થને પદત તેજ દત્તિદાસના પાને સ્વલક્ષિત અકાના કૃત્યુષ્ય તરીકે માખના, કે જે કૃત્યમાં મદગુણ,

બોધિ ખીજ, અને ધર્મદૃઢતા વિગેરે મનમોહક મૌકિતકો કુટુંબના જીવન અંગેને વિશેષ ઝળકાવી રહ્યા હોય ! જે કુટુંબરૂપ કુસુમ બગીચામાં વિનય, વિવેક, ઔદાર્ય, ધૈર્ય, શૌર્ય આદિ ભાત ભાતના રંગબેરંગી સોહામણા સુહામણા સુમનોની કામળ કળીયો ખીલી ખીલીને સ્વ-સુમધુર સૌરભોથી અનેક ગુણ પ્રેમી ભમરાઓને આકર્ષી રહી હોય તેજ કુટુંબો અલંકાર સમા છે.

સોહામણા ભાગ્યના સિતારાથીજ ઉત્તમ કુટુંબમાં જન્મ થાય છે ઉત્તમ વંશમાં જન્મ એ આપોઆપ ઉચ્ચ અને રસિક સંસ્કારોને મળખૂત બનાવે છે. ઉચ્ચ વંશની પ્રાપ્તિ એ રહેજે સાંપડતી નથી માન પ્રતિષ્ઠા વ્યવહાર વર્તણૂક શુદ્ધિ આદૃત્ય વિચાર વિશદતા વિગેરે ગુણભાલાઓ ઉત્તમ વંશરૂપી વૃક્ષની વેલડીઓ સમાન તે તે વંશમાં ઉત્પન્ન થનાર ફરજનને અનાયાસે વીંટાઈ વળે છે જેવી રીતે મોરના ઈંડોને કળાકુશળ કારીગરોને વિવિધ રોચક રંગો ચિતરવા આપવામાં આવતા નથી પરંતુ સ્વભાવથીજ (naturally) તે રંગો તેને મળેલ હોય છે. તેવીજ રીતે ઉત્તમકુલમાં આવનાર જીવને સદ્ગુણાવલી રહેજે આળવયથીજ વરેલ હોય છે. તે કુટુંબને ભૂરિ ભૂરિ ધન્યવાદહો, તે કુટુંબને સહસ્રશઃ અભિનંદન હો, જે કુટુંબમાં—

જિનધર્મવિનિર્મુક્તો, મા ભૂવં ચક્રવર્ત્યપિ ।

સ્યાં ચેટોઽપિ દરિદ્રોઽપિ. જિનધર્માધિવાસિતઃ ॥

આવા-જીવનને આદર્શ બનાવનાર ઉદાર ભાવનાના સંગીનસૂરો અહોનિશ વિપત્તિ કે સંપત્તિમાં એક સરખા ગુંજ રહ્યા હોય ! કે જ્યાં જૈનધર્મવિહીન એવી મહાન ચક્રવર્તિઓની વિપુલ સંપત્તિઓ સાંપડતી હોય, તો તે અમોને ભલે ન હોય ! પરંતુ શ્રી જીનેશ્વરદેવના ધર્મથી રંગાએલું, વિશ્વત્રાતા તીર્થંકર પ્રભુની આજ્ઞાને શિરસાવંધ માનનાર

અને તેના પાલનમાં સ્વ-સર્વસ્વને સમર્પણ કરવા સજ્જ મહેતાર દરિદ્રપણુ-દાસાનુદાસપણુ મળે તો પણ તે અમોને પમદ છે.

રત્ન-ખાણુ —

ખાણો સ્વયં જડ હોવા છતાં તેમાથી ઉદભવતા વિવિધ રત્નો પોતાની બહુમૂલ્ય કિંમતથી પેદા કરનાર ખાણના મહત્વને વધારે છે તેવીજ રીતે જે કુટુંબમાં ભાગ્યવત ઉચ્ચ સમ્રાટ ધાગણુ કરનાર પુણ્ય લક્ષ્મીના ધામ રૂપ પેદા થનાર નર પોતાની નિર્દોષ નિખાલસ અને ઉપકારમય જીવન વૃત્તિદ્વારા તે તે કુટુંબોની પ્રતિષ્ઠા અને યશને અત્યંત ઉજવણ અને વ્યાપક બનાવે છે, એવા આદર્શ પુરુષોની પ્રાપ્તિ થવી એ પણ તે તે કુટુંબોનો ભાગ્યોદયજ મનાય.

ઉપર આછુ રેખાચિત્ર જેનું દોઢવામાં આવ્યું છે તે પુણ્યભૂમિ ખાલશાસનથી એ કોશ દૂર એક સુખ અને જુદી જુદી જાતિઓની વસ્તીથી ભગ્યક એક સૂરજ નામક ગામ છે ત્યાં મહેજે ધતિર જાતિઓ કરતા, જૈનકોમ ઉદાર અને દયાવત છે સમૃદ્ધિમાં, માન પ્રતિષ્ઠામાં તેમજ નિસ્વાર્થ પરોપકારમાં પણ યથાશક્તિ અર્હિની જૈન જનતા અવસરને જતો ડગતી નથી દેવદર્શન ધર્મપ્રેમ, શુરુ ભક્તિ વગેરે ધર્મચણોમાં પણ તેઓ કુલાચારની જેમ પ્રવૃત્તિમય રહે છે એક વખતે સૂરજ ગામ વણિકોની વાણિજ્ય વૃત્તિમાં પણ ઘણેજ આગળ પડતો ભાગ ભજવતું હતું દૂરદૂરના તેમજ આજુબાજુના વ્યાપારીઓનું તેમજ મહેનતુ વર્ગનું સ્વ જીવન નિર્વાહ માટે આ એક મથક મનાતું હતું.

અમક્તા રત્નો—

દશાશ્રીમાથી જાતીય અપવીદાસ નામના એક ઉદાર અને ધર્મ નિષ્ઠ ગૃહસ્થ સૂરજ ગામમાં ગ્હી સુખ પૂર્વક વ્યજીવન ગુજારી રહ્યા

હતા, જેઓનું કુટુંબ ધણું બહોળું હોવા સાથે વિનમ્ર અને વિવેકી પણ હતાં આખાં સૂરજ ગામમાં અને તે ગામને લગતા પરગણામાં આ કૃતપુણ્ય સંધવી દાસના સુવિસ્તૃત કુટુંબ વૃક્ષની કીર્તિ જાણી ધણીજ પ્રસરી રહી હતી. આ કુટુંબ વ્યાપારમાં પણ ધણુંજ મુસ્તાક ગણાતા હતાં. જે કુટુંબમાં ચાલતાં ધમધોદાર ધંધામાં અનેક સામાન્ય વ્યાપારીઓની વણજ વ્યવસ્થા આપો આપ આગળ ધપતી એક વૃક્ષ, નિરાધાર ગગનમાં ઉડતાં અનેક પક્ષીઓને આશ્રય રૂપ બને છે, તેમ આ કુટુંબવૃક્ષ પણ અનેક સામાન્ય સ્થિતિના જન પંખીડાઓ માટે પરમ આધાર સમાન સુવિખ્યાત હતાં. આ કુટુંબ વૃક્ષના મૂળાધાર-રૂપ થકી સમાન સુશ્રાવક સંધવીદાસને દાંપત્ય જીવનનો નિર્વાહ કરતાં જેઓને રીખવદાસ નામના ઋણસ્વભાવી એક સુપુત્ર થયા. રીખવદાસના ભગવાનદાસ અને ભગવનદાસના હરખચંદ એમ અનુક્રમે પુત્ર સંતતિની વેલી વિસ્તરી.

કુદરતના કાનુન અનુસાર વિનશ્વર પદાર્થોની ઉત્પત્તિ અને અવનતિ સ્વાભાવિક થયાજ કરે છે. જે સ્થળમાં આનંદની લખલૂટ લહેરો લુંટાતી હોય તેજ સ્થળમાં એક સમય આવતાં, આનંદમાં ઉણપ પણ આવી જાય. સૂરજ ગામને છોડી ભાગ્યવંત ભગવાનદાસના સુપુત્ર હસમુખા હરખચંદલાઈ બાલશાસન ગામમાં વ્યાપાર અર્થે આવી વસ્યા. ધીમે ધીમે પુણ્યનો પ્રયત્ન પડ્યો પ્રસરતો ગયો. વ્યાપાર વાયુવેગે વિસ્તરવા લાગ્યો. જીવન ઉદ્યના ઉદ્યોતની પ્રભાથી કુટુંબ વધુ કીર્તિવંત બનવા લાગ્યું. ખરેખર પુણ્યવંતાને પગલે ને ડગલે નિધાનોજ હોય છે !

બાલશાસન ગામમાં નિવાસ કરતાં હરખચંદલાઈને દામ્પત્ય જીવન ગુજરતાં ગુણવાન અને ચતુર ચાર સુપુત્રો જન્મ્યા. તેઓના નામ ગોડીદાસ, મુળચંદ, ઉગરચંદ અને અમુલખ હતાં. તેમાં મુળચંદલાઈના દાનશીલ ડોસાભાઈ નામના પુત્ર થયા, જેઓના હરગોવિંદદાસ અને હરગોવિંદદાસના ચીમનલાલ અને મણીભાઈ આદિ પુત્રો વર્તમાનમાં

પણ ધર્મમય જીવન વીતાવે છે અમુલ્યખના ઉમેદશમ પુત્ર થયા અને તેમનાં બબલદાન (ઉર્ફે-મોમચંદ) તેમજ તેમના સુપુત્ર વીરચંદ ધર્મપગાયણ જીવન પથમા સચરી ગલા છે

હમમુખા હરખચદભાઈના ચક્રોગ અને ચતુગ ચાર પુત્રો પૈકી ઉત્સાહી અને ઉત્તમ ગુણમંગી ઉગરચદભાઈ વિશેષ ઓજસ્વી અને પુણ્યશાળી માની શકાય કાગ્ય કે આપણા ચન્નિનેતાએ તેઓના ગૃહાંગણને સ્વ પુણ્યસૌરભથી સુવાસિત બનાવ્યું હતું ઉમંગી ઉગરચંદભાઈને પુણ્યભાજનરૂપ પિતામ્મગ નામના વિનયવત પુત્ર હતા તથા બાહ્યદભાઈ અને દલસુખભાઈ નામના પણ બે પુત્ર હતા એમ મળી ત્રણે ઉમંગી ઉગરચદભાઈના સુપુત્રો હતા, તેમાં દલસુખભાઈ અને દલસી બેનનો જોડલે જન્મ થયો હતો

પુણ્યવંત શેઠ પિતામ્મગ —

ઉક્ત પિતામ્મગ શેઠ સ્વભાવથી ભદ્રિક અને ઉદાર વૃત્તિવાળા હતા. જેઓ સ્વ જીવન બહુ નિખાલસ અને નિરાળા ભાવથી ગુળરી રહ્યા હતા. જીવનનો ધણોખરો ભાગ તેા ધર્મક્રિયાઓના અનુપમ અનુક્રાંતોને આગધવામાજ પસાર કરતા હતા, વ્યાપારગદિ આજીવિકાના સાધનોમા નિર્લોભતાથી પ્રવૃત્ત રહેતા હતા, વળી તેઓના વિપુલ પુણ્યોદયે તેઓનું નિવાસ ગ્રામ પણ શ્રી પદ્મપ્રભ ભગવાનના મંદિરની સન્મુખજ હતું એટલે દર્શન, પૂજન, ભક્તિ, સ્તવન આદિ ગુણ ધર્મકાર્યોમાં તેઓને અતીવ સુલભતા રહેતી, અને અચૂકપણે અનર્થ મળેલ રત્નની જેમ અનેકાનેક પ્રશસ્તધર્મ પ્રવૃત્તિઓ આદરવામાં આગધવામાં અને તે તે પ્રવૃત્તિઓના સંસ્કાર સ્વ-અતતિના વિશાળ હૃદય પર પર આક્રિવા ઉત્સુક ભાવે પ્રયત્નશીલ રહેતા તરણ જીવનના પ્રારંભમાં દાદા પગદાદથી આશ્રમે આવતો ધીરધારના ધધાને ઉત્તેજીત કર્યો

પાલકાસનથી એક કાચ દૂર રાજપુત નામનું ગામ વસેલ છે.

જ્યાં ઉદાર અને સ્નેહી એક દાકારની આણુ આવે છે. તે દાકારને ત્યાં પુણ્યના પ્રતાપે શેઠ પિતામ્બરે તેના વિશ્વાસુ અને દિર્ઘાઈ દારભારી તરીકેની નિર્મળ નામના મેળવી સમય પસાર થતાં તે દાકારને પિતામ્બરભાઈ પર એટલો બધો વિશ્વાસ જામી ગયો હતો કે જે વિશ્વાસ પોતાના પિતા પર કે પુત્રો ઉપર પણ અશક્ય હતો. ખરેખર એ વિશ્વાસ જામવાનું જો કોઈ કારણ હોય તો તે પિતામ્બર શેઠની તીક્ષ્ણ બુદ્ધિમત્તા, એક રસથી કાર્ય કરવાની કુશળતા અને ન્યાય તેમજ નીતિની અનેરી પ્રીતિનેજ આભારી છે કારભારીપણું સ્વી-કાર્યાબાદ દાકારની પૂર્ણ મહેરબાની હોઈ તેમજ ધીર-ધારના ધંધાની માતખરતાથી પિતામ્બરશેઠની થેલીઓ ઉભરાવવા લાગી, જનતામાં સમૃદ્ધશેઠ તરીકેની ખ્યાતિ વિસ્તરવા લાગી. પુખ્ત ઉંમરે ઝાલાવાડમાં કારેલા ગામના એક સદ્ગૃહસ્થની એક સુશીલ અને ગુણીયલ પુત્રી મોતી બેન સાથે પાણી ગ્રહણ થયું. જેઓના લગ્ન પ્રસંગે રાજપુરના તેમજ બીજા દાકારોએ પણ સારો સહકાર આપી હાજરી આપી હતી.

ગુણવંતી-ગૃહિણી:—

પિતામ્બરશેઠ જેવા સરળાશયી અને ઉદામ ઉદાર વૃત્તિવાળા હોવા સાથે ન્યાય પ્રિય હતા તેવાંજ એમના ધર્મપત્ની પણ વ્યવહારીક કાર્યોમાં કુશળ ભદ્રિક પ્રકૃતિ, સદૈવ હસમુખી મુખાકૃતિ આંગણે આવેલા યાચકોને તૃપ્ત કરવાની ઉદારભાવના અને સ્વાભાવિક રીતે, નિખાલસ મનોવૃત્તિ આદિ સુગુણોથી ગૃહને શોભાવી રહ્યા હતા જ્યારે જ્યારે સગા સંબંધીમાંથી અથવા અન્ય કોઈ મહેમાનો પિતામ્બરશેઠના ઘરે આવતા ત્યારે ત્યારે મંગળમૂર્તિ મોતીબાઈની તે આગન્તુકો પ્રતિ થતું સ્વાગત સૌહાર્દતા અને વિવેક જોઈ મુક્ત કંઠે કહેતા કે ખરેખર ધનથી ભરપુર આ ગૃહમાં સુલક્ષ્મીજ પોતાનાં પ્રતિરૂપથી ઉતરી છે ? મનોહર મોતીબાઈથી ગ્રંથાએલી મૌકિકમાલા પહેરનારના કંઠને સુશો-ભિત બનાવે છે જ્યારે એકજ મોતીબાઈ, પિતામ્બરશેઠનું એકજ

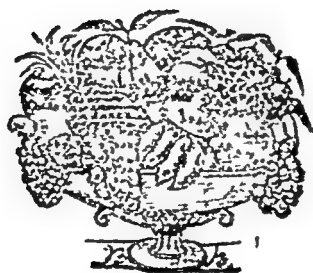
વર નહિ કેવળ કુટુંબજ નહી, બરકે અખિલ બાલશાસન ગામને શાભારૂપદ બનાવી ગ્લા હતા એ એ- બાલશાસનને શુ । પરંતુ ભવિ-
ધમા પરમાગધ્ય જિનશાસનની ઉત્પત્તિ ક્રવા સાથે તેના યશોધ્વજ દિશિવિદિશિમા ફરકાવવા સ્વપગ દ્વારણુ સમજી સ્વજીવનને સમર્પણ કરનાર બાલકની આદર્શ જનેતા તરીકે બની તેણીએ અખિલ જિનશાસનને દીપાવ્યુ છે

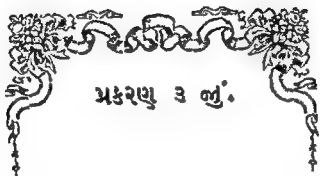
શરવીર ઐન્ય સમરાગણના મોખરે ઉભા ગ્લી શત્રુ સૈન્યના અનેકાનેક અણુધાર્યા યતા આક્રમણોના ફટકાને ખમી પોતાના શરી-
ગ્થી ખેદગકાર રહી, જે વિજય પતાકા ફરકાવે છે તે બધાય યશ તેના ગજનનેજ વરે છે, તેવીજ રીતે પુત્રની બાલ્યાવસ્થામાં વિદ્યા-
પ્રાપ્તિમા નિપુણતા વ્યાપાર વાણિજ્ય આદિ વ્યવહાર પ્રવૃત્તિઓમા દક્ષતા, નિર્દોષ અને નિર્દલ તેમજ નિર્લોભતાથી જીવન સગણિ સદ્ગુણીઓના સગદાગ સ્વજીવનની ધર્મ-સરકારમય કરેલી ખીલવટ સસાર વિગ્ગતતા વિગેરે સદ્ગુણોદ્ધાગ મળેલ યશ અને પ્રતિષ્ઠા સોદાગણી માવડી-જનેજ આભારી છે પીતાબગ્ગેઠ અને ભોળાભોળા મોતીબાર્દના ગાહર્સ્થ-જીવનના મળધમા ખતીલા ખોડીદાસ નામના પુત્રનો જન્મ યથો દિવસે દિવમે ખોડીદાસ વયમા અને ગુણમા વધતા ગયા એ ભાગ્યવત દપતી સસારના મુસાફર તરીકે નિજ જીવન પથને આનંદપૂર્વક વટાવી ગ્લા હતા સદ્ગુણોના મુખાગવિદ્યથી ઝગતા ધર્મામૃત ઝગણને અનુભવ માની ખી રહ્યા હતા સસાર અવસ્થામા હોવાજતા, બને તેટલા વિગ્ગતભાવથી સ્વ સમય વ્યતીત કરતા હતા,

ધન્ય હો ? ધન્ય હો ? માતા 'મોતી' ના !—

તેજ સુશીલ મુગુણવતી સતીઓ હાર્દિક નમન વદનનોને ઉચિત છે, કે જે જનનીઓએ પગહિતના વિશુદ્ધ ધ્યેયને અવલખી યાદોમ કરનાર શરવીર અને ધીર ખેટાઓને ઉદાર દિલથી શાસનના ચરણે ભેટ

ધર્યા છે! હિંદુસ્તાનભરમાં રાજના હજારો પુત્રનો જન્મ થાય છે, પણ તેજ જનનીઓ ધન્યવાદને પાત્ર છે, તેજ માવડીઓનાં નામો ઇતિહાસના પાને પંકાવા યોગ્ય છે, તેજ સુમાતાઓનાં નામો અમર થતે છે. જે રત્નકુખ પતિવ્રતા સ્ત્રીઓએ ગુણના નિકેતન આદર્શીયી અને ગુણગ્રાહી, કલ્યાણકામી ભવિષ્યોની કામનાઓને પૂર્ણ કરવાના કારણે અવનિતલને પાવન કરનાર પવિત્ર પુત્રોને શાસન સેવા માટે સોંપ્યા છે. એ તેજસ્વી સુમનસ્વિનીઓ એ પાવનપ્રતિભૂતિઓ. હજારો ધન્યવાદને લાયકજ છે !

વં દિશાના ગર્ભમાં ચાંદલો અવતરતા પૃથ્વી શય્યાને આછી આછી વિશદ ટિરણોની પ્રભાદારા ઉજ્જવલ બનાવે છે મલમાયલની ભૂમિના ગર્ભમાં આરોહીત થયેલ ચંદનનો વૃક્ષસમૂહ પોતાની સુવાસને ચોમેર ફેલાવે છે નવીન મેઘના ગર્ભમાં પ્રચ્છન્ન જળ, અનેક

કૃપીવદ્ધોને મુકાલની સૂચના કરી આનંદનું આગ્નિ બને છે તેવી રીતે કોઈ પુણ્યવત્ત છવ મોહાગણી માવડીની કુક્ષિમાં સ્વર્ગથી અવતરે છે ત્યારે તે માતાને મનોગ્ધો, દોહદો કોઈ અનુપમજા ઉદભવે છે. પુત્રના લક્ષણ પાગણામાં જણાય છે તેમ ભાગ્યવત્ત વ્યારથી ગર્ભમાં અવતરે છે, ભાગ્યીજ તેની પ્રભાવકતાની આગાહી તેના કુટુંબ વર્ગમાં થતી

આખાદીથી અટકળી સકાય છે. ધર્મનિષ્ઠ ભોળા ભાળા મોતીયાઈની કુક્ષિરૂપ માનસ સરોવરમાં એક દંડ સમાન ઉત્તમ હવ ન્યારથી ગર્ભ પણે અવતર્યો ત્યારથી મોતીયાઈની ધર્મ ભાવનાઓ, ધર્માંનુકૂળો આચારવાની પ્રવૃત્તિઓ વિશેષ વધતી ગઈ. હવજીવન આધાર ભવ-સાગર તારણહાર શુભગુણના આગાર દુષ્ટી હવનના દારૂગર ત્રી પક્ષ પ્રભુ ભગવાનનું જિનાલય ધરની સન્મુખજ દોવાથી અને ગર્ભમાં રહેલ ઉત્તમ આત્માના ગંરકારથી મોતીયાઈને પુનઃ પુનઃ પ્રભુ સન્મુખ જઈ સ્તવના કરવાની, પૂજન કરવાની તેમજ ભક્તિ કરવાની ભાવનાઓ જનમૃત થતી અને તે તે ભાવનાઓને ધરના તમામ કામકાજથી નિવૃત્ત થઈ તુરતજ સદેશ કરતા, કેમકે તે સમજતાં હતા કે મર્ગની ભાવના અને પ્રસંગો બહુજ દોહિલા હોય છે. અનાયાસે તે સુઅવસરો પ્રાપ્ત થતાં કયો સજ્જન વિહંગ કરે ? શ્રેયઃ પંથના સાધન રૂપ માની ધર્મ પ્રવૃત્તિ આદરવાની જે જે જિનાસાઓ ગેદા થતી, ભલે તેમાં દ્રવ્યનો વ્યય થતો હોય ભલે ગૃહકાર્યોમાં હિણુપ રહેતી હોય છતાંય મુમ્મયવંત પિતાંબર શેઠ તેની દરકાર રાખ્યા સિવાય તે તે હુસાસાઓને અવિહંગે ફળવતી બનાવતા.

માતાના મનોરથો સદેશ થતા જતા હતા. દિવસો આનંદની અનુપમ લહેરીઓથી, ધર્મ ક્રિયાઓથી, પ્રભુ સ્તવનાઓથી ધીમે ધીમે પસાર થઈ રહ્યા હતા. સાંસારિક સંયોગો પણ અનુકુળ થતા જતા હતા તેઓના દિલમાં પુણ્યાત્માના ગર્ભમાં આગમન પછી કદીયે ચિંતાને સ્થાન મળતું નહતું. સ્વજનો તેઓની સુશ્રુષામાં ઉદ્ધાસથી તૈયાર રહેતા.

આ સમય પોસમાસનો હતો, આછી આછી શીતળતા જનતાના અંગોપાંગને સંકોચિત બનાવી રહી હતી. વિહંગમો સ્વજીવન આગામી કકડતી ઠંડીના ભોગરૂપ ન અને તે ખાતર સધન વિવિધ માળાઓને, કોઈ તો વૃક્ષના કોટરોમાં કોઈ તો ગૃહના વિવરોમાં, રચી તેમાં મોટી

ધર્માર્તના સુખને કદંબી રહ્યા હતા વિદ્યાભ્યાસીઓ પ્રાત સમયની મંધુરી અને લહેજતદાઃ ઉષ્માપ્રાપક શીતળતાના સહકારથી અભ્યાસમાં વિશેષ વિશેષ ઉદ્વૃક્ત બની ગયા હતા, યોગીજનો સ્વદષ્ટિને નાસિકાના અગ્રભાગ પર સ્થાપન કરી પરમશ્રદ્ધાને દેખવા એકાકાર બની ગયા હતા કોઈ ચતિજનો પ્રાણાયામ અને ઉત્કટ આસનોદ્વારા દૃઢ બની ઇન્દ્રિયોના દમનપૂર્વક સ્વશ્રદ્ધાગ્રંથને પૂર્ણ આનંદનો અનુભવ આપી રહ્યા હતા.

આવે અનેકાને ઇષ્ટસાધક શીતકાળ (Winter season) સર્વ પ્રિયતાને મેળવી રહ્યો હતો, ગ્રીશીરનો સમીઠ (Wind) વીગ્વર્ગને ધીગતા આપી રહ્યો હતો, સોહાગણી મોતીબાઈના ગર્ભાધાનનો પણ અવધિ થતા, ત્યાં પરિપૂર્ણ નભાગણના વિશાળ યોગાનમાં ઝગમગતી અને વિશદ કિરણોઓના બહાનાથી ઝુંલતી તાગલીડાઓ અવનવા અભિનવો પૂર્વક નૃત્ય-તાડવ કરી રહી હતી.

બાગસનો ઉજ્જવલ સુધાગુ (moon) ભેદભાવને ભૂલી પરોપકારના પગમ સિદ્ધાંતને જાણે પાલન ન કરતો હોય ? તેમ સુધાગુતા કિરણોને પૃથ્વીપર પાથરી પ્રત્યેક પ્રાણીઓને આનંદસરમાં સંક્રાવતો હતો, તેજ દ્વાદશીનો દીપતો શશી શીત કિરણોરૂપી ચંદ્રદાસના કટોગ આખાએ દિવસના કાર્ય વ્યવસાયથી પરિશ્રમિત થયેલા માનવ વર્ગને ભરી ભરીને સપ્તેમ પાન ડગવી ગયો હતો તેવીજ રીતે “ મોતી ” નામને યથાર્થ કરનાર “ મોતીબાઈ ” પણ પોતાના ગૃહાગણની ઓમરીમાં ઉદાગતાથી અપાતા તે શીત કિરણની ખીલતી જતી ચમકતી ચાંદણીના ચંદ્રદાસને ધીમે ધીમે લુટડે લુટડે પી આનંદ માની ગયા હતા તે ગતિ વિક્રમ મવત ૧૯૪૦ ના પોસ મુદી બાગસની હતી, એ ગદીયાવી ગરીબો આસરે આટલે વાચ્ચાનો સુમાર હતો તે અવસરે ચંદ્ર કોમુન્ધી અજવાળાએથી ગૃહાગણની ઓસરી ઉપર નિગબાધપણે મોતીબાઈની કુદીરૂપી માન સંગેવરમાં સુસ્વપ્નથી મુગ્ધિત હસ સમાન એક પુત્રગતિનો જન્મ થયો.

અનેક જનનીઓ પુત્રરત્નોને જન્મ આપે છે એતો અનાદિનો વ્યવહાર પ્રવાહ છે, પરંતુ તેજ જનેતાનું અને તેજ ધન્યપુત્રનું યશોનામ ઇતિહાસક્ષેત્રમાં આવકાર પામે છે. જે માતાઓ પોતાના સંતાનોને જન્મતાવેંતજ ઉત્તમ સંસ્કારોનો સોનેરી ગ્રોષ કરવા પ્રેરણાવતી બને છે. જે પુત્રો જન્મી પોતાનાજ નહિ, ખીજા એક બેના પણ નહિ પણ હજારો પ્રાણી સાર્થના સાચા સાર્થવાહ બને છે, તે ભાગ્યવંતોનો જ્યોતિમય જન્મ તેના કુટુંબીઓનેજ નહિ, બહુ અખીલ જિજ્ઞાસુ જનતાને આનંદનો હેતુ બને છે, તેવીજ રીતે ગુણીયક મોતીખાઈ અને તેમના આ પુત્રરત્ન એ બેઉ ભવિષ્યમાં ઇતિહાસના પાનાપર સુવર્ણાક્ષરે આલેખાવા યોગ્ય બન્યા છે.

આ પુણ્ય માતૃશ્રી ચાંદનીની આછી આછી જ્યોતમાં ગૃહાંગણની ઓસરી ઉપર આનંદપૂર્વક બેઠા હતાં, ત્યાંજ પુત્રનો જન્મ થવો એ ખરેખર અવતરનાર ધન્યાવતારી ભાગ્યવંત જીવનની પુણ્ય પ્રભાનો અનેરો પ્રતાપ કેમ ન માની શકાય ? જન્માવસરે ઉજળીશી ટગમગતી ચાંદનીની કૌમુદી અને બાળકની તેજસ્વી ઝગમગતી મૂળકાંતિ, પણ ભર સ્પર્ધા કરતી થકી પણ સંમિલિત થઈ. પુત્ર જન્મ સંસારીઓને સહેજે આનંદ ઉપજવનારો હોય છે, પિતામ્બર શેઠના ઘરમાં પણ સહુકોઈ આનંદની મીઠી મીઠી ઉર્મીઓમાં નહાવા લાગ્યા.

ઘણીજ કાળજીપૂર્વક તે બાળકને પાલન કરવામાં આવતો, સ્નેહાળ કુટુંબીઓ પણભર પણ તેને ગોદથી હેઠો મૂકતા નહિ. બાળના નિર્દોષ ચમકતા નેત્રો, ખીલેલા ગુલાબના પુષ્પ સમાન રક્ત ગાલો, જપાપુષ્પના રસથી ઓપેલા લાલીમા ભર્યા અધરો અને કમલશયુ વિસ્સ્વર, કોમળ, પળપળ હસતું અને રસુજી આનંદથી મટકતું મુખકું એ કોને સ્નેહ ન ઉપજાવે, વળી બાળની બોલાતી ઘેલી, તોતડી, મૃદુ, મધુરતામય, મનમોહક મોહવાહી ભાષા વજ્રભેદી હૃદયોને પણભર નચાવે છે. મોતીખાઈ અને તેના કુટુંબીઓની ગોદમાં

વૃદ્ધિ પામતો, ગમતો, જીવતો, મનમાન્યા આનંદ ગસમા મ્હાલતો
આ બાળક વયમા અમુક દિવસ ચતા, કુટુંબીઓએ નામ નિર્ધાર
કરવાનો નિર્ણય કર્યો.

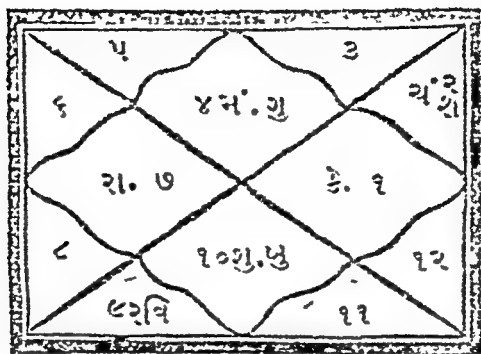
નામ નિર્ધાર—

સગાસંબંધીઓનું એક મંડળ પિતાબગેઠના સોહામણા અને
મનોહાર આગણામા સાનંદ એકત્રીત થયું. આ પુત્ર લાલ-રત્નરૂપ
હોવાથી માતા અને પિતાને અનુકુળ એવું તે બાળકનું પુત્રીત નામ
“લાલચંદ” તરીકે નિશ્ચિત થયું. માતા અને કુટુંબીઓએ લાલચંદના
નામની ધ્વનિઓથી પિતાબગેઠના ઘરને ગળવી મૂક્યું. ખરેખર આ
શુભગ્વ ભાવિ મુચન કરતો હતો કે હે બાળ, લાલ, ભવિષ્યમાં લાલચંદ્ર
એ નામ યથાર્થ કરી સુકાર્યોમા જીવનનો ફાળો આપી પરોપકારના
પવિત્ર કાર્યક્ષેત્રમા નિરવાર્યપણે જીવનનો અણુમોલ સમય વિતાવી
સૈદ્ધાંતિક સત્યોને ફેલાવી જગોજગમા જુગજુગ સુધી તારૂ નામ
શુભરૂ રહો એ આશિર્વાદ લાલચંદ લાલચંદની પ્રેમવાદી ધ્વનિ-
ઓમાં કંપી શકતો હતો.

ગ્રહચાર વિચાર —

ગ્રહ અને કર્મનો પરસ્પર અવગાહ મળ્યો રહેલો હોય છે.
અમુક કર્મ જ્યારે ઉદયમાં આવવાનું હોય ત્યારે અમુકજ ગ્રહ અને
અમુકજ ચંદ્રમા કુદગતના કાનૂન અનુસાર આવી મળે છે. જે કે
કર્મવાદીઓને પણ એ ગ્રહચારની ગણતરી અને તેનાથી ચતા શુભાશુભ
ફળોની માન્યતા ધગવવીજ પડે છે. ગ્રહચારનો પૂર્ણ જ્ઞાતા હોય તો
જન્મનાજ વ્યક્તિના જીવન પથના વિપરીત અને અનુકુળ પ્રસંગોને
પ્રથમથી જણાવી શકે છે. તદનુસાર શુભાશુભ ફળ અલબ્ધ થવું
અનુભવાય પણ છે.

આ પ્રસંગ અનુસંગત હોઈ તેને અત્રે આલેખવો એ વાંચકદૃષ્ટ અસ્થાને નહિજ માને.

લાડકડા લાલચંદલાષ્ટના જન્માવસરે એ ગ્રહો ઉચ્ચાંશના હતા. અને તે પ્રભાવપ્રદ તેમજ જીવન ઉદયના મુદ્દર ઉદ્ભવ સ્થાન સમા હતા. જે ગ્રહો અખિલ જીવન વિહારમાં પ્રભા પાડવામાં જ્યાં ત્યાં ઉજ્જવળ કીર્તિને વિસ્તારવામાં અને વાદવિવાદોમાં કુવાદીઓના મદને ગાળી સત્ય તત્ત્વની જય પતાકા ફરકાવવામાં નિમિત્ત ભૂત હતા.

ભાવિસૂચન:—

જોશીઓ પણ આવી ઉત્તમ કુંડળીને જોઈ તાલુબ થતા હતા. અનુષ્ઠા જોષીઓ પણ તે જોતાંજ મુક્તકંઠે કહેતા કે, આ ગ્રહ-કુંડળી અનુસાર જન્મનાર બાળ સમૃદ્ધિમંત, ધીમંત અને પ્રભાવ-શાળી થાય. હજારોપર પોતાનો અજબ પ્રભાવપાડી આણી દેલાવે. વચન સિદ્ધિ પણ આ વ્યક્તિને સાંપડે. કુંડલીમાં એક યોગ એવોપણ ઉપસ્થિત છે અને તેથી કદપી શકાય છે કે તે સ્વભાવિકજ સંસારના પાપારંભોથી વિરક્ત થઈ સંસાર ત્યાગી અને તો મહાન્ ગુણ સંપન્ન જગન્માન્ય જગદ્ગ મહાત્મા અને અને સંસારમાં રહે તોપણ ઉચ્ચ સમૃદ્ધિ મેળવી માનનીય બની ખ્યાતિને પામે. કુંડમાં

કહીએ તો જન્મનાર લાલચ દલાઈની કુંડલીના ગ્રહચક્રો તેમના ભાવિ-
જીવનની ઓજસમયી કોઈ અનેરીજ કલ્પના કગવતા હતા.

ગારીરિક ચિન્હો:—

બાળચંદ્ર સમા લાલચદ્રલાઈના તેજસ્વી મુખડાપર લવ્ય લલાટ
અનેરીજ કિરણો પ્રમાણુ હતુ મુખની હસમુખતા અનેકોને
આનંદનુ મ્થાન બની ગઈ હતી નેત્રોની નિર્મળતા અને વિશાળતા,
ઓજસ્વીતા, કમલ દલોને શરમ પમાડતી હતી વિશાળ હાથ અને
ગતિમા ભર્યા કામળપાદો ભાગ્યવંતની આગાહી આપવા આવેલ
શુભકર્મના ચ દેરાકો સમા ગોલતા હતા નાનીવયમા પણ શરીરની
બલ્લવતા, શુદ્ધિ, ચપળતા અને સર્વજન પ્રિયતાતો આ બાળમા
પૂર્વ સંસ્કારથી સહચારીપણું ધગવતી હતી

શરીરપર દીપતા ચિન્હો લલલલાના શિગ્ને ડાલાવતા હતા
વિદ્વાન્ પ્રેક્ષક વર્ગને કબૂલવુ પડતુ હતુ કે સધવીદાસના કુટુબશ્રી
વંશાકાસમા આ પુત્ર ચંદ્રમાન કીર્તિ અને યશને વધાગાર થશે

બાળવય —

નિખાલસતા અને નિર્દોષતા જેટલી બાળકોમા હોય છે તેટલી
વૃદ્ધોમા પણ કોઈક વખત અનુભવાતી નથી નિર્દોષ આનંદનુ જે
કોઈ કેન્દ્રમ્થાન હોય (The best place of innocent joy)
તો તે બાળવયજ છે બાળક દુઃખને નિશ્ચિત અને ક્ષણિકાણે અનેક આનંદ
તરંગોમા મગ્ન રહેનારો હોય છે મોહથી ૩૬ થયેલો એકપણ પદાર્થ
તે મોહલા જીવનના ઈષ્ટરૂપે નથી હોતો નેત્રની મોટી (cano)
કુમળા કમળોનો નાળ અને ઉમ્મગ વતા નાણુકડા છોકો જેમ વાળવા
ધરતીએ તેમ વળી શરૂ છે તેવીજરીતે બાળપણુમાં જેવા પ્રદાનના
મંત્રકારો નાખવામા આવે છે તે મંત્રકારો એવાતો જરૂરજ અને
દલતર બને છે તેમા પરિવર્તન ભાગ્યેજ થાય છે બાળકનુ માનસ

કુદરતેજ ક્રોમળ અને ડરપોક હોય છે. હુંકા હુંકા પ્રસંગો તેના ગાભરા હૃદયને ખેદ અને હર્ષનો અનુભવ કરાવે છે. તેનાથી વિપરીત પ્રકૃતિના ઘણા બાળકોમાં જોવામાં આવે છે. કેટલાક બાળકો નાની ઉંમરથી નિડર, વાચાળ, ચપળ અને પ્રસંગોને ઝાળખવામાં કુનેહવાળા હોય છે. બાળકોમાં વિના શિક્ષાએ નિરખાતા સુસંસ્કારોનું પૂર્વભવ હોવાનો સચોટ પુરાવો આપી રહ્યા છે.

લાલચંદલાઈ પણ બાળવયની શુદ્ધિમયજીવન બાજમાં આનંદ મનાવતા હતા. કુટુંબીઓની તથા બાળમિત્રોની સંગતમાં કુતુહલયુક્ત જીવન વિતાવવા લાગ્યા. લાલચંદલાઈના પાલનપોષણમાં તેમના માતૃશ્રી બહુજ સાવધ રહેતા. કુસંસ્કારી બાળકોની સંગત ન થાય તે માટે પણ બહુ સાવચેત રહેતા. માતાપિતા એતો પુત્રોની ભાવિજીવન રેખાના વિધાતા છે. જો તેઓ બાળકને સુસંસ્કાર અર્પવામાં દુર્લક્ષ્ય રાખે તો બાળની આગામી જીવનરેખા બહુજ કટંગી બને છે. મોતી-બાઈ તો સ્વબાળક કુસંસ્કારી ન બને તે માટે પુરતા લક્ષ્યબદ્ધ રહેતા. જો કે લાલચંદલાઈ પોતેજ બાળવયમાં પૂર્વસંસ્કારના પ્રતાપેજ શુણ્ણિયલ બાળકોની સોજતમાં આનંદ માનતા. સુધડતા અને મતિબાહુલ્યતા એમની બાળપણથીજ ખીલતી જતી હતી. જેમના માતૃપિતા ધર્મ સંસ્કારી હોય જેમનો નિવાસ ઉત્તમ સજ્જનોની પ્રાડોક્ષમાં હોય જેમની સોજત કુળવાન મિત્રની સાથે હોય તેઓનું ઉત્તરજીવન આદર્શ સુખી અને પ્રસંસનીય બને છે.

તેઓ જ્યારે આઠેક વર્ષની સમજણી ઉમ્મરના થયા ત્યારે તેઓની મધુર, શુદ્ધિ અને ચાતુર્યવાળી વિધિવિધ વાતો સાંભળી ગ્રામ્ય જનો આશ્ચર્ય ચકિત બનતા એક વખત સાંભળેલી વાતને પણ સ્મરણ પથમાં આલેખવાની અને પ્રસંગ આવે સંભળાવવાની ધારણા શક્તિ અને વિવેચન શક્તિ બાળવયથીજ પ્રગટ દેખાતી હતી. બાળવયની રમત ગમતોમાં પણ સહેલાઈથી પસાર થઈ જતને પોતે સ્વાધીન

ગખતા એ એક વિશિષ્ટતા હતી, એમ તેઓના બાળપણના મિત્રો હાલ પણ જણાવી ગયા છે યુવાવસ્થામાં જેઓના સુગુણો અપ્રતિમ ખીલવાના હોય તેવા બાળકોની ચિકિત્સા બાળવયથીજ થાય છે અને તે દ્વારા ભવિષ્યના મુદ્દર અદ્દલત સુગુણો કળી શકાય છે લાલચદલાઈના અપૂર્વ સદગુણોએ માત પિતાના હૃદયમાંજ લાવણીનું વાત્સલ્ય ઉપજાવ્યું હતું એટલું જ નહિ પણ ધર્તર જનોનો પણ એમના ઉપર વણેજ રેતેહ હતો પાંચ સાત વર્ષની ઉમ્મરમાં તેઓનું કંઠમાધુર્ય એટલું બધું આકર્ષક હતું કે ગામના કેટલાક ભાઈઓ તેમને રોકી નિશાળમાં શીખેલી કવિતાઓ, નીતિ સૂચક ગીતિઓ તેમજ ભજનો ગવડાવતા આ કવિતાઓ સાંભળી શ્રોતૃવૃદ્ધ ખુશી થઈ રેતેહની એક મીઠી આશીર્વાદ અરી નજર ફેરકતો, બાળ અવસ્થામાં પણ આટલો આવકાર એ કાઈ થોડા ભાગ્યની નિશાની ન ગણાય

વિચાર વિમળતા.

બાળવયમાં બાલોની પ્રિયતા ખાનપાન કરતાંયે રમુજી નાના પ્રકારની ગમત ગમતો પ્રતિ ગ્રહેજે અધિક હોય છે પરંતુ કેટલાક બાળકો જેઓ ભાવિમાં અપ્રતિમ ગુણનિધાન થવાના હોય છે, તે સ્વધ્યેય અનુમાર કાર્ય મયા પછી ગમતમાં ચિત્ત લગાવે છે. વિદ્યાલયના શિક્ષકોએ આપેલ પાઠ (Lesson) માતપિતાની સેવા અને ધર્મના નિત્ય નિયમોનું પાલન ખતથી કરવા વિના પ્રેરણાએ પ્રેરાય છે તેઓ નાની ઉમ્મરમાં માત પિતાના વિનયમાં, નિશાળના પાઠોમાં અને ધાર્મિક અનુષ્ઠાનોમાં મયાસક્તિ પાલનમાં તત્પર ગ્રહેતા, વળી તેમનો ધર્મ પ્રત્યે હાર્દિક પ્રેમ, મનની નિર્મળતા, સુહૃદતા, ઉદારતા બહુજ આકર્ષક હતી જે કાંઈ અભ્યાસી અનુભવીને પણ દુઃગંધ માની શકાય

સ્વમેસ્તવના.—

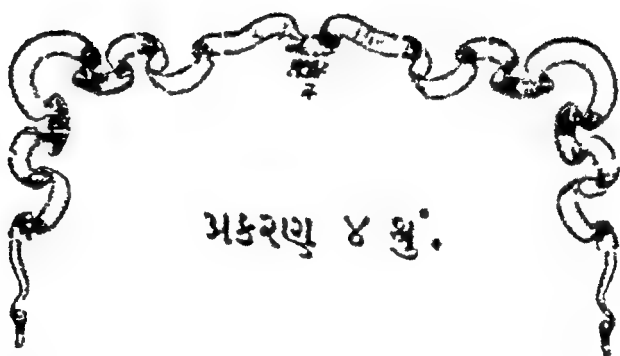
ગત્રિનો મમય પ્રસરી ગયો હતો લાલચદલાઈ તદ્દાના તાલમાં મશગૂલ બન્યા હતા, તે વખતે સોનાના સિંહાસનપર બિગળમાન થયેલ

તારક જીનેશ્વર ભગવાનના અકસ્માત દર્શન થયા સાનુગ્રહથી પ્રભુજીએ સ્વવદન ચંદ્ર દ્વારા ઉપદેશ પિયૂષ વર્ષાવ્યું. તે ઉપદેશામૃતને નિશ્ચલભાવે તેઓ આકંઠપીને પીન બન્યા બાણે રત્નનો કરંડીયો અનાયાસે પ્રાપ્ત થયો હોય તેમ તેમનું હૃદયસર હર્ષ તરંગથી ઉભરાયું. અને તેમના માનસમાં કોઈ અનેરું ઓજસ પ્રગટયું. આદર્શ જ્યોતિમય પ્રભુના પુણ્ય દર્શન અને મુખ ચંદ્રથી ઝરતું પિયૂષ વૃષ્ટિનું જ્યારથી પાન થયું ત્યારથી આ અસાર સંસાર ત્યાગવાની અને પ્રભુના સત્ય માર્ગને સ્વીકારવાની તીવ્ર તમન્ના જાગી. વૈરાગ્યનું બીજ રોપાયું બાળવય હોઈ હૃદયમાં અદૃશ્ય રહેલી ભાવનાઓ તુરતાતુરત ક્યાંથી અફળ થાય? માતપિતાનો વ્યામોહ તો પુત્રપ્રતિ આગાહ હોય છે. તેમાં વળી ગુણીયલ અને વિવેકીપુત્ર વિશેષ મોહ જગાવે તે નિર્વિવાદ છે. આવા અત્યંત વ્યામોહના કારણે પોતાના મનોહર માનસ સરોવરમાં ઉત્પન્ન થયેલા વૈરાગ્ય તરંગોને ગૂઢજ રાખ્યા. પરંતુ અંતરમાં પોતાનો ઉદ્દેશ અને ધ્યેય મજબૂત બનાવતા જતા હતા તેમજ તે ધન્ય સોહામણી સુપત્ની અંબના અસ્ખલિત વહેતી ધર્મ કૃત્યોની સ્વપ્નમાળા તેઓની શ્રદ્ધા અને ભાવનાને પ્રોત્સાહિત કરતી હતી. ધન્ય છે એ સુસ્વપ્ન દર્શકને?

સુગુણો પ્રાપ્ત કરવાનું અણુમોલ સ્થાન પુત્ર માટે જો કોઈ હોય તો તે પિતા હોય છે. લાલચંદલાઈ પણ પિતાના પરિચયથી ધણા સુસંસ્કારો સંપ્રાપ્ત કરી રહ્યા હતા, પિતાનો પ્રેમ પણ પોતે પોતાની કુશળતાથી જીતી રહ્યા હતા, તેમની આજ્ઞાનું પાલન કરી સેંકડો શુભાશીર્વચનો મેળવવા ભાગ્યશાળી બની રહ્યા હતા, પરંતુ ખરેખર પ્રશંસનીય સુયોગ ચિર સ્થાયી રહેવો એ દુર્લભ છે. કાળની અજબ કળાથી ઘડાયેલી ઘંટીમાં સઉકોઈને આનાકાની સિવાય પિસાવુંજ પડે છે કાળના પ્રવાહનો સામનો કરવા આજના યુગ વિજ્ઞાનીઓ પણ સમર્થ બન્યા નથી. બળવાનોને, ધનવાનોને,

મહારાજાઓને અને કંગાળોને દુકર્મો અખિલ જન સમુદાયને કાળ-
સિંહની વિકંગાળ જટીલ કાળના ફેગ નીચે પસાર થવું પડે છે જે
પુણ્ય ખીણે છે તેજ કુમાર છે જે ઝાળીમા હોય છે તેજ હોળીમા
હોય છે જે જન્મે છે તેજ મરે છે અગ્રેજીમા પણ કલ્પ છે કે
"A man is mortal" માણસ માત્ર મરણાધિન છે ધર્મનિષ્ઠ
પિતામહભાઈ ધર્મમય જીવન વીતાવી ગયા હતા લગભગ પચાસવર્ષની
ઉંમરે આવી પહોંચ્યા હતા સામાન્ય વૃદ્ધાવસ્થાની આછી આછી
રૂપેઆ તરી ગઈ હતી કુટુંબીજનોપર તેમજ ક્ષણિક પૌરુષલિક
વસ્તુ ઉપરથી વ્યામોહનો નસો કરી થઈ ગયો હતો, તે અગ્રસામા
ઉપર સચિત્ અકળ કાળની કળાના ઝાનુન અનુમાર આચુખ્ત બળ
ક્ષીણ થતા સસમાધિ ધર્મ ભાવના પૂર્વક સ્વર્ગલોકની ભૂમિને ભૂષિત
કરવા માનવ લોકથી વિદાય થયા કૌટુંબી વર્ગમા આવા એક ધર્મ-
નિષ્ઠ પુરુષના સ્વર્ગગમને જો કે ગોકની છાયા તો પ્રસારી, પરંતુ
સર્વે ધર્મિજ હોઈ, કર્મની અજળ લીલાને જાણનાર હોઈ તથા
સદગુરુદ્વાગએ પ્રાપ્ત કરેલ ધર્મની અમર શુદ્ધિના પ્રભાવે તે છાયાના
કાગમા સેગડા દુકર્મો શુસાર્ધ ગયા આ જાણુ માતાની પ્રેરણાથી
વ્યવહાર કુશળતા મેળવવામા, ધર્મ ક્રિયામા, વ્યવહારિક વિદ્યાબ્યાસમા
દિન પ્રતિદિન ઉત્સાહપૂર્વક પ્રયત્નનીલ જની અનુક્રમે વયમા તેઓ
વૃદ્ધિ પામતા ગયા

પ્રકરણ ૪ મું.

પુણ્યદર્શન:—

શ્રીતલને પવિત્ર પાદ કમલથી પાવન કરતા લવ્યાત્માઓના હૃદય કમલોને ઉપદેશામૃતથી વિકસાવતા શ્રી જૈનશાસનના સૂરાવાહક પૂજ્ય આચાર્ય દેવેશ તેમજ સંયમ રમાના ભૂષણરૂપ મુનિપુંગવો આલશાસનની જનતાના મહાલાગ્યથી પધારતા અને ધર્મોપદેશ વર્ષાવતા તે પૂજ્યોની સેવામાં અને ધર્મોપદેશ શ્રવણ કરવામાં ધર્મપ્રેમી લાલચદંભાર્ષ પણ અચૂકપણે પૂર્ણ પ્રેમથી લાલલેવા ઉત્સુક રહેતા.

સાધુ પુરોના સમાગમની મુંઠ સુપજોનું સહભાગ્ય લાલચદલાઈને પ્રાપ્ત થતુ, બાળવયમા પણ તેમનુ શુદ્ધિ બાદ્દેશ અને નમ્રતા એટલી બધી નિ સીમ ખીલેલી હતી કે જે જોઈ મુનિગજો તેમને કહેતા કે જો તુ મયમ લે અને જૈનધર્મના શાસ્ત્રોનો ઉડા અભ્યાસ કરે તો એક ધર્મનો સાચો પ્રચારક અને નેતા (Leader) બને ? અને જે ગુરુનો શિષ્ય થાય તે ગુરુની પાટને પ્રભાવશાલી બનાવે પ્રિય વાચકગણ સહેલાઈથી સમજ્યો હશે કે ઝગઝગ ઉત્તમગત ઝવેરીના હાથમા જતાજ તેના તેજથી અને જળહળતા પાણીથી અને તેની ઉચ્ચતાથી તગ્તજ કિમત અકાય છે તેમ બાળવયમા અનુક્રમે વૃદ્ધિ પામતા આપણા ચાગ્રિ ભૂપણ પણ વિદ્વાનોની દૃષ્ટિમા કિમતી ગ્લની જેમ અકાયેલ હતા

સાધુ જનની નિ સ્વાર્થ સેવા અને નિ મ્પૃહી અને નિગલસપણે શ્રવણ કંઠેલ નિ પૃહીનો ઉપદેશ નિષ્કેળ નિવડતોજ નથી અર્થાત્ કદીને કદી જરૂર ફળદ્રુપ થાય છે સુક્ષેત્ર હોય, ઉત્તમ ખીજતુ આરોપણ હોય અને તેનો પાલક જલમિચક અનુભવીને દક્ષ હોય તો તે ખીજને અકુરીન થઈ ફળદ્રુપ થતાં વિલપ્ત ગેનો હોય ?

આયામોનિધિ પાચાલદેશો (Punjab) હાગક શ્રીમદ્ વિજયાનદસૂરીશ્વરજી મહાગજ ઉદ્દે આત્માગમજી મહાગજના ભાવી પદાલકાર નિ મ્પૃહ ચૂડામણિ શ્રીમદ્ કમળવિજયજી મહારાજ મવત ૧૯૫૪ મા શ્રી ભોયણીજી તીર્થની યાગા કરી સ સ્વાગત બાલ શાસનમા પધાર્યા તેઓશ્રીની પ્રતિદિન ચાલતી મધુરી અને વૈગમ્યમય વાણીનુ શ્રોતૃવન્દ ધણીજ પ્રીતિથી પાન કરતો હતો લાલચદલાઈ પણ તે મહાત્માની હૃદય દ્રાવીણી વાણીનુ શ્રવણ કરતા અને અન્ય સમયમા પણ તેઓના પગિયની સૌગંધતાથી સુવાસિત બનતા જતા હતા નિરાકાક્ષી સતનો ક્ષણભંગો સગ જીવનવહેણમા નવ ચિતન્યગ્સને વહેવડાવનાર બને છે. કહેવત છે કે સોમત તેવી અસર થાય છે,

(A man is known by the company he keeps)
લાલચંદભાઈના પવિત્રહૃદયમાં તત્વાવગાહિની દેશનાએ અનેરી જગૃતિ
આણી તેનાજ પ્રતાપે સંસારને છોડી, મનને ગુરૂદેવની આજ્ઞામાં જોડી
સંસારના મોહપાસને તોડી અવ્યાબાધ સુખને દેનાર સંયમપંથને
આરાધવાની તીવ્રવેગી ભાવનાનું પુર હૃદય પટ ઉપર વહેવા લાગ્યું.

લાલચંદભાઈની હિંમત દશેક વર્ષની થવા આવી હતી. ગુર્જર
વિદ્યાપીઠમાં ગણુ ચોપડીનો અભ્યાસ કરી ગ્રંથા હતા. શિક્ષકોની પાળુ
અજળપ્રીતિ પ્રયળભુદ્ધિ દ્વારા સંપાદિત કરી હતી.

વય વધવાની સાથેજ જળ પ્રવાહની જેમ વ્યવહારુ કૃશળતા
પણ વધી રહી હતી. શ્રીમદ્ કમળવિજયજી મહારાજ લાલચમાં (શ્રીમદ્
વિજયકમળસૂરીશ્વરજી મહારાજ) પણ આ યાળ લાલની નિખાલસ
માનસવૃત્તિ તલસ્પર્શી કૃશાગ્રમતિ અને વાક્યાતુરી જોષ આકર્ષ્યાતો
હતાજ. આ એકશાસનઘોનક, સત્યપંથનો પ્રચારક અને અજળ ઉપદેષ્ટા
ભાવિમાં થાય એવી વિચાર સંકલના તેના પ્રતિ મનમંદિરમાં
ગુંથી રહ્યા હતા.

મધુરવાણી દ્વારા આચાર્યશ્રીએ લાલચંદભાઈને સંસારની અસારતા
સચોટ સમજાવી. તે યાળના હૃદયગત સંસાર ત્યાગવાના સાચા વિચારો
જાણી લીધા. અને તે પછી તેમના કુટુંબીઓને કહેતા કે આ તમારો
લાલ યાળ તો છે પણ જો તેને સારા સ્થાનમાં સચોટ જૈનધર્મનું
પદ્ધતિસર શિક્ષણ આપવામાં આવે તો થોડાજ સમયમાં નિષ્ણાત
બની શકશે અને એવું સ્થાન જો ડોઈ હોય તો વર્તમાનકાળમાં
મહેસાણા ગણાય, ત્યાં જૈનધર્મના સારા સંસ્કારપૂર્વક ધાર્મિકજ્ઞાન
યાળકોને આપવામાં આવે છે. માટે ત્યાંજે તમારા લાલચંદને મોકલો
જેથી ભાવિના જીવનમાં સારો પ્રકાશ પડે. અત્રેથી ભાવી પૂ. આચાર્યદેવેશ
વિચરતા વિચરતા મહેસાણા પધાર્યા. જ્યાં જેઓની દેશનાના કિરણોએ
સારો પ્રકાશ પાડ્યો, જનતા તેમના પ્રતિ એક મહાન્ મહાત્માની

દષ્ટિએ નિહાળતી ત્રી ઐયમ્કર મહાજના મન્યાપદ અને મત્યાલક શ્રી-
યુત વેણીયદ મુગ્યદ આચાર્ય દેવેનનો નિર્દોષ ત્યાગ દેખી પૂર્ણ
ભક્ત બન્યા હતા તેમને તેઓત્રીએ જણાવ્યું કે બાલ ગાસનમા
લાવ્યદ નામના એક બાળકને ચાગ્રિત ગ્રહણ કરવાની સુલાવના છે
તેને તેમના કુટુંબીઓને મમજનવી તમારી પાકરાણામા અભ્યાસ માટે
ગમલ કરવામા આવે તો ભવિષ્યમા જૈન શામનમા સુદૃઢ કાળો આપી
શે એમ છે તેઓત્રીના વચનને વધાવીલધ તે મળ વી કાર્ય હાથ ધરું.

શકાસ્થાન —

વેણીયદભાઈની ગ્રેણાથી એક પ્રતિષ્ઠિત ગૃહમથ બાલ શાસન
આવ્યા લાલ્યદભાઈના જે જઈ તેમના કુટુંબીઓને એકત્રિત કરી
જૈન ધર્મના સિદ્ધાંતોના અભ્યાસ માટે મોકલવા સચવ્યું સ્નેહાળ
કુટુંબીઓના હૃદયમા રાકા શયે સ્થાન જમાવ્યું જરૂર હમાગ બાળકને
મહેસાણા લઈ જઈ ધર્મના અભ્યાસ કરાવ્યા બાદ પ્રવર્ગિત કરશે,
આ વિચાર વમજમા તેઓ ગુચાયા મોહ મગનની વિચિત્ર લીલાથી
કાણુ અનખ્યુ છે ? એ મોહના નિવૃક્ષણુ ઉજાળાઓએ તે શકાને
બજારતર બનાવી અને અભ્યાસ માટે મહેસાણા જવાની જિરાસા
વાળા તે બાળકને અટકાવ્યા પન્તુ લખ્ય મમયે ધાર્મિક અભ્યાસ
કરવાની લાલમામા લાલ્યદભાઈ ઉદ્યમવતજ ગયા, એકવાર કરેલું
પિયૂષપાન આજીવત નિમગણુ નથી તેમ પૂ ગુરવરુ મીડી નજરથી
કગવેલ વૈગમ્ય અમૃતપાન અને તેમના પત્રિયયથી થયેલ મહાનનદ
પુન પુન જમાણુ પયમા આવતો હતો

એ અમય યાર આવે કે તે નિન્નૃદી મહાત્માના મગમા અને
મેરામા કુ ૨ ? તેઓની નગમ તાણુ ગુરુપાનો લાલ લઉ અને
તેઓની અમૃત મહોદ્દી વાળીનુ નિતર પાન ૩૩ એવી સુલાવના-
ઓના ઉમગદગોથી તેઓનુ હૃદય અવદન હતુ, પન્તુ એકીઓની
આત્મીનતાથી નિન્ન વિચાર સગમમા ગેના હતા

વિદ્યાવિશ્રામ:—

સ્વાભાવિક રીતે યાજ્ઞપણુમાં વિદ્યા પ્રાપ્તિએ મુગમ હોવાથી એ સરસ્વતીની સિદ્ધિનું કેન્દ્રજ માની શકાય. આલ્યાવસ્થામાં મુગમ રીતિએ પ્રાપ્ત કરેલું જ્ઞાન ચિત્રસ્થાપી બને છે. યાજ્ઞકને જેવા સંયોગમાં રાખવામાં આવે તેવા સંસ્કાર પોષાય ને જેવા સાહિત્યનો શોખ લગાડાય તેમાં તેઓ નિપુણતા મેળવી શકે છે. અને એ નિપુણતા ભાવિ જીવન પ્રવાહમાં બહુજ ઉપયોગી સમૃદ્ધિના સ્થાનરૂપ સંતોષકારક નીવડે છે.

અણુમોલ અભ્યાસ:—

અભ્યાસ માટે યાજ્ઞકોની કાળજી કરતાં માત-પિતાની પ્રેરણા સેંકડો ગુણી અધિકી હોવી જોઈએ. યાજ્ઞ એટલે પરતન્ત્ર, યાજ્ઞ એટલે મનમોહકી નવી નવી રમતગમતોનો પ્રેમી, વિદ્યાના સુદ્ધોથી અજ્ઞાત. એ યાજ્ઞને રમતગમતનો રસ છોડાવી, સ્વતન્ત્રતાના સાચા પાઠો શીખવી, વિદ્યાથી થતાં ભાવિ જીવનના લાભોથી જ્ઞાત બનાવી, વિદ્યાભ્યાસ માટે સમુત્સુક બનાવવા માટે ખરેખર કોઈ પ્રાથમિક સંસ્કાર નાખનાર હોય તો તે માત-પિતાઓજ છે. શિક્ષક તો પોતાના આશ્રય નીચે આવ્યાપછી શિક્ષણ આપવાની કાળજી રાખે છે. પણ માઆપની સોબતમાં તો જન્મતાવેંતજ હોય છે. યાજ્ઞકને સુધક સહિજનું અને વિદ્યારસીયો બનાવવો એ માતપિતાઓ માટે સહેલાઈ લયું અને છે પૂર્વ સંસ્કારના યોગે યાજ્ઞક જિજ્ઞાસુ હોય માતપિતા સુશિક્ષિત હોય તોપછી યાજ્ઞકની જીવનરેખા માટે પૂછવું જ શું?

યાજ્ઞકના હૃદયરૂપ નિર્મળ ચિત્રાલેખનસ્થાન સુસંસ્કારરૂપી ઉત્તમરંગો અને અનુભવિ માતપિતારૂપી કુશળ ચિત્રકારો એ ત્રિવેણી સંગમ મળે તો તેવા વાતાવરણમાં ઉછળેલા યાજ્ઞોનું ભાવિ જીવન ચિત્ર સુશોભિત કેમ ન બને?

માધનનો અભાવ —

બાલશામન ગામડું હતું વિદ્યાભ્યાસના માધનો બહુ જ જુદા અને તેપણ અત્યંત મુશ્કેલીથી પ્રાપ્ત થાય તેવા તેથી પુત્ર વાતસદય-વતી માતા મોતીબાઈએ લાલચ દેનો અભ્યાસ ક્રમ વધે, માનસ સુ-મસ્કારથી ગાય, સુગિહિત અને તેમણે તેમને માણસા મોઢલવાનો વિચાર કર્યો લાલચ દલાઈની ફોઈ દલમીબાઈ ધર્મપગાયણુ શ્રવન ગુમરી દલા હતા તે દલમીબાઈનું જીવન સગળ નિષ્કપટ અને ધર્મપ્રવૃત્તિઓથી ગાયણુ હતું

સુગુણ કુસુમોથી ખીલેલી વાડીમા સુગુણ કુસુમની મકર દેનો જીરાસુ ભ્રમર સુગંધ ગ્રહણ કરના જન્ય તો પુષ્પની કદર અને ભ્રમરની તૃપ્તિ સહેજે અભવે છે તેમ દલમીબાઈને ત્યાં લાલચ દલાઈનું આગમન ઉભયને આનંદનું આનંદ થયું

માણસાની વિદ્યાપીઠમા આનંદથી લાલચ દલાઈ ગુજરાતી અભ્યાસમા પ્રવૃત્ત થયા વિદ્યાલયના સમગ્ર જાળકોમા તિવ્રશુદ્ધિ મત તરીકેની નામના તેઓનેજ વરી દલમીબાઈના સહવાસમા ધર્મના સન્દર્ભે વિરોધ જડમૂળ ખનતા ગયા ધર્મક્રિયાઓ કમવવામા દલમીબાઈની પણ ગ્રેજુઆ ધણી પ્રશસનીય હતી નિશાળનો અભ્યાસ પણ પૂર્ણ ખતથી નિત્ય કરતા હતા

માતૃસ્નેહ.—

સુપુત્રોને માતાની સ્નેહાળ દષ્ટિ પુન પુન અગપુમા આવ્યાજ કરે છે કાગળકે કૃત્રીન પુત્રોના હૃદયમા એ દષ્ટિ વજ્ર લેપ જેવી જડાઈ ગયલી હોય છે માતા મોતીબાઈ જાન રાસનમા ગ્રહેતા હોવાથી તેમની પામે લાલચ દલાઈ તેમની એવા અને મેલાપ અર્થે જતા અને તેમના ગુભાગીર્વચનોની પુષ્પ માલા પહેરી ગર્ભને મુગોલિત બનાવતા કહ્યું છે કે “જનની જન્મ ભૂમિઞ્ચ સ્વર્ગાંવપિ ગરીયસી” માતા ઓ જન્મભૂમિ એ જે વસ્તુ સ્વર્ગથી પણ અધિક છે.

તદનુસાર લાલચંદલાઈ સ્વ માતા અને માતૃભૂમિના દર્શનને પુનઃ પુનઃ ઝંખતા અને સફળ કરતા. શહેરમાં જઈને વસનાર મનુષ્યને પણ પોતાની જન્મભૂમિ, માતૃપ્રેમ, ખાલ્યાવસ્થાના મિત્રો વિગેરે પોતાના નામની પરે કદીએ વિસરતા નથી. આ ઉપરથી માતૃશ્રી ઉપરનો પ્રેમ અને અતીવ ભક્તિ સમગ્ર શકાય છે.

સંવત ૧૯૫૬ માં ન્યાયાંબોનિધિ પૂ. વિજયાનંદસૂરીશ્વરજી મહારાજના શિષ્ય તપોતેજસ્વી બ્રહ્મનિષ્ઠ શ્રી ઉદ્યોતવિજયજી મહારાજ માણસા ગામમાં પધાર્યા. તેઓએ પોતાની વૈરાગ્યવાહીની દેશના દ્વારા કદીન હૃદયવાલાઓને પણ વૈરાગ્ય વાસીત કર્યો. શ્રી ઉદ્યોતવિજયજી મહારાજ પ્રકૃતિના સરળ અને શાંત હતા. ઉપદેશશીલી પણ ઝોશીલી અને હૃદયમંથક હતી. શરીરની કદાવરતા અને આકૃતિની ભવ્યતા બંને અત્યંત આકર્ષક હતા. તેમની જન્મભૂમિ પંચગમ્યામાં હતી. તેમને કપૂરવિજયજી નામના એક નત્ર અને સેવાભાવી શિષ્ય હતા. તે મહાત્માના હૃદયમાં પરોપકાર પરાયણતા શુભલાવના, ધર્મવાસના સ્વાંગ થઈને રહી હતી. કટોકટીના પ્રસંગોમાં પણ પોતાની પ્રકૃતિ કાબુમાં રાખી વિજય પોતાનો બનાવતા હતા. એવા એ મહાત્માને માણસાના સંઘે આગ્રહપૂર્વક ચાતુર્માસ રાખ્યા, લાલચંદલાઈ પણ અત્રેજ હોવાથી તેમની દેશના પિયૂષતું પાન અને સુશ્રુષા કદાપિ ચૂકતા નહિ. ધીમે ધીમે તેમનો પરિચય ગાઢ થતો ગયો એટલે તેમના મનમાં પણ ચોક્કસ નિર્ણય થયો કે આ લાલચંદની મતિ ઘણી તીક્ષ્ણ હોઈ દીક્ષા ગ્રહણ કરે તો જૈનશાસનની સારી સેવા કરી શકે તેમ છે. કારણકે હીરાનો ચળકાટ અને તેજસ્વીતા જોઈ કયો ઉસ્તાદ ઝવેરી તેને ગ્રહણ કરવા નથી લલચાતો ? થોડા સમય પહેલા હૃદય ભૂમિકામાં ભવિષ્યના સૂરિશેખર પૂ. કમળવિજયજી મહારાજે વૈરાગ્યબીજ રોપ્યું તો હતુંજ. ફક્ત જલ સિંચનની વધુ આવશ્યકતા હતી, પુષ્પ પુરેપુરું ખીલેલું હતું પણ તેને ચુંટનાર કારીગરની જરૂર હતી.

પ્રિય વાચક ? ખ્યાલ બહાર તો નહિજ હોય કે લાલચદલાઈતું હૈય બાળવયથીજ વૈગમ્યલાવથી બીનું છેજ પણ કૌટુંબીકનો પ્રતિકારજ તેના અમલમા વિલબ કરનાર હતો માતૃત્રીની ધર્મ પ્રેરણાથી અને દલ્લમીમાઈના ધર્મ મન્દકાથી વૈગમ્ય વૃદ્ધિ પણ પુલકીત થતી જતી હતી તેઓને શ્રી ઉદ્યોતવિજયજી મહારાજનો નિર્દોષ અને ગુણોત્પાદક મગ લાખા વખત સુધી બની ગયો દરમ્યાન ધાર્મિક અભ્યાસ તેમજ જૈનધર્મના આચાર વિચારોની પણ માહિતી મળતી ગઈ વગરબોપદેશનું સિંચન પણ ધીમે ધીમે થતું જતું તેથી વૈગમ્ય-લાવ વિકસ્ય ગયો.

ભાવના કિરણ.—

નિદેશની લાખી મુસાફરી કરવા જનાર વ્યક્તિના હૃદયમા પ્રયાણ મુદ્દત્ સાચવવાની ત્રીણ તમજા હોય છે તે મુદ્દત્ આવતા પહેલાના સમયે પોતાની મહેલાત ઉપર, કુટુંબ ઉપર, અને મિત્ર મડળ પર સહેજ પણ સ્નેહ આવિર્ભૂત થતો નથી પરંતુ મુદ્દત્ સાચવી પગદેશ જઈ મારું ધ્યેય સફળ કરું એજ ભાવના તરંગો તેના હૃદયપટ ઉપર ન્યૂરે છે વગરબો નીકળતા કુટુંબીઓ, મિત્રો અને સ્નેહીઓના વિશેષથી ટકળતા હૃદય તરફ ધ્યાન ન આપતા પોતાના ધ્યેયને સ્પષ્ટાકિત કરી આગળ ધપે છે, તેવીજ રીતે લાલચદલાઈના ઉદયમાં મંયમ પ્રદેશમા વિહરવાની, મંયમના અખુટ અને નિર્દોષ આનંદને સુટવાની તાલાવેલીએ તીવ્રતા પકડી હતી પુન પુન હૃદયમા વિચારતા કે એવો મુશ્વચ્ચ મને મળે કે મચાગના ક્ષણિક દુ ખર્ચ વિના અને મોહના વાળને મેરી વાસ્તવીક આત્મપ્રગટને પ્રગટાવું એજ આ મંચાગની કાળગાગનામા પગપદપણે અનંતો કાળ ગુમાવ્યો અને જો હલ્લુયે એત્યો નહિ, નગ્યો નહિ, મંયમપ થને ચ્વીકાર્યો નહિ, તેમજ મોહના મચ્તાની સર્ગ મચ્ના તોમનથી વિનય મેળવ્યો નહિ, તે હલ્લુયે અનંતો કાળ લમણું પડે આ અનુપમ જન્મ આપંદ્રેત્ર

વીતરાગપ્રણીત જિનધર્મ ટ્રાટિ પ્રયત્ને પણ હાથમાં આવવો દુઃશક્ય છે. ધન કમાવાની ઉત્તમ તક મેળવ્યા પછી કુંભકર્ણની નિદ્રામાં ઘોર્યો, મસ્ત બન્યો તો ક્યારે કમાણી કરીશ ? ચંચળ જીવનનો વિશ્વાસ નથી. નદીના પ્રવાહમાં નાણુકડા તણખવાને તણાતાં વિદ્યંબ શાનો થાય ? તેમ કાળના પ્રવાહમાં માનવ જન્મની દુંદ્રી શી જીંદગી જોતજોતામાં પસાર થઈ જશે.

અમોઘ સંયમને ક્યારે પ્રાપ્ત કરું. સદાકાળ ગુરૂચરણની શુશ્રુષાનો લાભ ક્યારે લઉં ? ગુરૂના અનુગ્રહથી નવું નવું જ્ઞાન ક્યારે પ્રાપ્ત કરું ?

મારી અદશ્ય શક્તિને ખીસવી મારા કલ્યાણની સાથે હનરોનું કલ્યાણ શી રીતે સાધું ? એ ઉત્તમ ભાવનાના મનોહર મનોરથ ત્રિતો હૃદય પથ ઉપર આલેખાતા ગયા.

માનવોનું માનસ એ આત્મ ભાવનું પ્રતિબિંબ છે. માનસની તે નિર્મળ ભાવનાઓનો આવિર્ભાવ કરવાનું અમોઘ સાધન મુખ્ય છે. માનવી, પ્રવૃત્તિઓ, એ આત્મા મન અને આકૃતિ એ ત્રણેયનો એક સુંદર આદર્શ છે. લાલચંદલાધએ ઉત્તમ નિર્દોષ આત્મ ભાવનાઓનો, પ્રતિબિંબના વ્યાજે માનસ ક્ષેત્રમાં મૂર્તિમંત બની આવિર્ભાવ કર્યો, આત્મ ભાવના અને આકૃતિની ઔદાસીન્ય ભાવના એ બન્ને શસ્ત્ર-પ્રવૃત્તિના પ્રતાપે અમલ આદર્શમાં અંકવા લાગ્યા જેના પ્રતાપે તેમની પ્રત્યેક કરણીઓ વિરક્તતાને વંધારનારી થઈ.

શ્રી ઉદ્યોતવિજયજી મહારાજ માણસાથી જ્યારે વિહાર કરી ગયા ત્યારે જનતાને ગુરૂ વિરહ સાહ્યો. જેમ ગગનમંડળમાં સ્યામળાંવાદળો ઘેરાય છે. વાયુના સહારાથી મુશળધાર વરસાદ વર્ષાવી તપ્તપૃથ્વીને તૃપ્ત કરે છે. પવન અને વાદળો વિખેરાય છે. છતાંય વિશાળ અને હિંડા જળાશયોમાં જળનો વારસો મૂકતાં જાય છે. જેથી વૃષ્ટિનો ઉપકાર જનતા વીસરતી નથી તેમ ગુરૂ વિરહ થયો પણ તેઓની દેશના વૃષ્ટિઓએ જૈનજનતાના હૃદયને તૃપ્ત કર્યો હતા. માનસ

જળારાધને ધર્મજળથી લગ્ન પુરૂ બનાવ્યા હતા જેથી તેમનો ઉપકાર
ત્યાની જનતામા ચીરમ્મગણીય રહે એ સ્વભાવિક હતું

અખીલ જનતાના કગ્તાયે લાલચ દલાઈના હૃદયમા તે મહાત્માનો
ઉપકાર એત પ્રેત થઈ રહ્યો હતો

એકજલાવના:-

સુકાનીના હૃદયમા મજ્જા દગિયાની મુસાફરીમા ડગમગતી
નૈયાને સહિસલામત કિનારે પહોચાડવાનીજ જિજ્ઞાસા ઉગ્ર હોય છે.
તેવીજ રીતે લાલચ દલાઈ મસાગના દુખરૂપ દગિયાથી પોતાની જીવન
નૈયાને સુગર સુકાનીને સમર્પી મોક્ષદિનારે પહોચાડવાની એકજ લાવના-
વાળા બન્યા ગુચવાડથી ગુચાયલી કૌટુંબીક મોહજળથી વિખૂટા
પડવાનો માર્ગ ગોઘતા વિકૃતભાવે જીવન વિતાવવા લાગ્યા

લગભગ મોળવર્ષની વયે લાલચ દલાઈને ત્વરાથી ચારિત્ર્યવેવાની
ભાવના નગી તેને સંકળ કરવા તક જોઈ ગઈ હતા બધનથી જલદી
મુક્ત થવાની એક તરફીમ ગ્ચી મયમ ગ્રહણમાટે સ્નેહાળ માતૃમી
આત્મામાગતા કદાપિ આપે એમ નથી કંકુળીઓ પણ આ વાતમા
અનુકૂળ બનવા બદ દુર્ધટ છે બાલશાસનની ગ્થાનિક જનતા પણ
માગ પિતાશ્રી માથે ધણી મમધિત હોઈ છુટવા દે તેમ નથી આ
બધાય વિચાર વમળોનુ કોંકુ મનમા ને મનમા વણ્યુ અને તેને
ઉલ્લપપ માનસ જુમિકામા કર્યો રાક્ય બધાએ ઉપાયોમાં નિષ્ફળ
નીવડાપડી તેઓએ નીચેની તરફીય ધડી ને અમલ કર્યો

ગત્રીનો અમય હતો જનતા પ્રચાત ચિત્તે નિંદ્રાદેવીની જોદમા
ધુ માર્ચ ગયેલી હતી રૂક્ત લાલચ દલાઈ નગૃત અવસ્થામા ગદી
દલનીયાઈને હાથનાલી આપી ભાગી જવાની તક મેળવવા ઉત્સુકબની
ગ્ચા હતા નિડતાથી નત્રે જોવાએ ધન્માથી પ્રવાસ માટે તૈયારીના
પ્રયત્નો રાઈ કર્યા કપડા પહેરી માર્ગ ખર્ચ માટે ચોગ્મ માધન
હઈ, ધ ની જદાર નીકળવા તૈયાર થયા, ખજાસજાદ થતાં

બધાં જાગ્યા. રાત્રિનો સમય હોવા છતાં ધણા લોકો એકત્રિત થઈ ગયા. અને જતાં રોક્યા. અને લાલચંદલાઈને ચારે તરફ વીંટી ચોટી પહેરો કરતા સમજાવવા લાગ્યા કે, અલ્યા લાલુ આ સમયે ક્યાં જાય છે? એમ એકાએક સગા સંબંધીઓને છોટી વિના પુછ્યે હેંડ્યા જવાતું હશે. તારા જેવા સમજીને આવું કરતાં શરમાવું ગંધએ. આમ ઉપાલંભ આપતા પુનઃ ભાગીજવાની શંકાથી તેઓ બધા ત્યાંજ બેઠા.

હવે લાલચંદલાઈ પોતાના મનમાં વિચારે છે કે, ધાર્યું હતું શું! અને થયું શું! પણ હવે તો ગમે તેમ થાય પણ મારું ધ્યેય તો સિદ્ધ કરવુંજ છે. આ ગાઢ બંધનથી મુક્ત થવા અને ધ્યેયને ત્વરાથી સિદ્ધ કરવા સ્વશૌર્ય અને બુદ્ધિનો ઉપયોગ કર્યો. એક પહોંચી પતાવી બહાર નીકળ્યા. સૌને વિશ્વાસ આપી ગૃહાંગણથી ઉતર્યા, પાછા આવવાનુંજ કેને હતું. બસ હવે તો વિજય લાલચંદલાઈનો જ રહ્યો. બધાના દેખતા છતાં તે ચાલાકીથી છટક્યા. અને એવો માર્ગ લીધો કે જ્યાં કુટુંબીઓ સહેલાઈથી જઈ ન શકે.

કુટુંબીઓની શોધ:—

કુટુંબીઓએ ચોક્કસ કાર્ય કે લાલુ હાથ તાલી આપી છટકી ગયો. આપણે સૌ ગફલતમાં રહ્યા. બાળપણ આપણા જેવા અનુભવી-ઓને છેતરી ચાલ્યો ગયો એ તાજુબ થયા જેવું છે. પરસ્પર કહેવા લાગ્યા કે જુઓ છો શું જુદા જુદા માર્ગોમાં દોડો તે ક્યાં જશે? એમ વિચારી સૌ ભિન્ન ભિન્ન માર્ગોમાં ગુસ્સાથી અને જુસ્સાથી હમણા પકડી લાવીએ છીએ એવી વાયુ વેગી ભાવનાથી દોડવા લાગ્યા. પણ લાલચંદલાઈ ક્યાં ચોટી બુદ્ધિવાળા કે કમ બળવાલા હતા? પ્રથમથીજ તેમણે ધાર્યું હતું કે બધા શોધવા આવશે તેથી અપરિચિત માર્ગ લેવાજ હીક છે. પોતાના બુદ્ધિ બળથી નિર્ણય કરેલ કાર્ય નિષ્ફળ

કેમ નીવડે ? આવી ખાત્રી તેમના હૃદયમા સળગડ થઇ હતી ખરેખર
આ બહાદુરી મીમાયહારની ગણાય, આજ સ્નેહી માનવ વાદ્દોથી
ધેગથેલ લાલચદલાઇ પોતાના બુદ્ધિજન રૂપ વાયુથી તે વાદ્દોને
બેની મેદાને ખુલા પડ્યા

ઉટ ઉપર પ્રયાણ —

પ્રથમથીજ ઉટવાળા આથે પ્રયાણનો માર્ગ નિર્ણય કરીજ મૂક્યો
હતો, સંગત અનુમાર ઉટવાળાએ ઉટ તેમજ કરી તેપર ચવારી કરી
વેગથી ડાગવા એકને આવ્યા ઉટવાળો જૈતેતર હોવા છતા પ્રેમથી
ઉટ પર બેસાડી લાલચદલાઇને નિગરૂપણે ચાલાકીથી એકને લઈ
ગયો આ પાત્ર પુણ્યની પગકાષ્ટ ગણાય જોકે ઉટવાળાએ દીક્ષા ન
લેવા અને પાછો વળવા લાલચદલાઇને ધણુ સમજવું પડતું ગગનમા
ધૂળ ઉડાડનાની જેમ તેની લુલી દલીલો વીગ બાળના હૃદય ગગનને
રહેજ પણ સ્પર્શી શકી નહિ, બદકે પ્રતિ દલીલો એવી સચોટ આપ-
વામા આવી કે જે સાબળી તે અલ્પ ત ખુગ થયો

લાલચદલાઇને ગોધવાના દલમીઆઇએ તથા અન્ય સ્નેહીઓએ
બંધા નમ્ય પ્રયત્નો આપ્યા પણ મળે કયાથી ?

એકાં ઉપરથી અર્ધી દીકરી લઈ સહિસલામત બેનણુ ગયા
તેમના યવનમુકાની અટીજ હતા પણ તેઓ તેજ દિવસે વિદા
કરી ગયા હતા એમ ત્યાની જનતાને પૂજતા માનુષ પડ્યુ આ સમા-
ચાર મળે એ આઘાત પહોચાડે તેવા હતા પણ મંચમની સુગીલી ભાવના
અને ઉન્માદથી મીયોગ પહોચ્યા સાથી પણ વિદાગના સમાચાર સાબળી
અધવરી તન્ન વળાના સાથે જવા માન્યુ

પગિયથ ત્રિપાથની પણ બેનણુની જનતા સ્નેહીની જેમ આસપાસ
વિદાઈ વળી તેમના ઉચ્ચભાવનાથી જનને નિર્મૂળ કે નિથિલ કંવા
પ્રેમઈ જેઓ એટી સમધીઓના આર્દ વચનોથી ન વિધાયા, તેઓ

અપરિચિતોના વચનથી કેમ મૂંઝાય. જેમણે લોહ શુંખલા તોડી તેમને સુતરના દોરાને તોડવામાં શી વાર લાગે ?

ઉદ્યોતવિજયજીનો મેલાપ:—

અધવરીમાં તેમને શ્રી ઉદ્યોતવિજયજી મહારાજના દર્શન થયાં. સાંજનો સમય હોવાથી મહારાજશ્રી આવશ્યક ક્રિયામાં ઉદ્યુક્ત હતા. લાલચંદલાધને દીક્ષાના પવિત્ર હેતુથી આવેલ દેખીને તેમને અત્યંત હર્ષ થયો. ગુરુમહારાજની શુશ્રુષા કરતા અને વૈરાગ્યોપદેશનું શ્રવણ કરતા મુનિપુંગવની સાથે તે તારંગાજીની પુનીત તીર્થ યાત્રાર્થે ગયા. ત્યાંથી ટીઆ થઈ વડાલી પધાર્યા. અત્રેથી માણસા ગામમાં શ્રી ઉદ્યોતવિજયજી મહારાજે એક મારૂ જ્ઞાતીય જીવાલાલ શેઠ ઉપર અન્ય લેખનવિષયક પત્ર લખ્યો. તે પત્રદ્વારા શ્રી ઉદ્યોતવિજયજી મહારાજ વડાલીમાં ખીરાજે છે એ સમાચાર વાયુવેગે પ્રસર્યા. તેમના ક્રોધ દલસીઆધને પણ ખખર મળી, સહુ કુટુંબે એકત્રિત થઈ ઉંટ ઉપર ખેસી વડાલી આવવાનો નિર્ણય કર્યો. થોડા માણસ સાથે ત્યાં આવ્યા.

સંસારના અનાદિ કર્મ મંત્રણા એવાં તો વિલક્ષણ રીતે શું થાયેલા હોય છે કે જેનો અંત લાવવો અત્યંત કઠીન છે. સેંકડો નદીઓ વટાવવી, સેંકડો સાગરો ઓળંગવા અને લાખખોના ક્રિત્યદળને જીતવું બહુજ સહેલું છે પણ કર્મ-યંત્રણાની ભૂલભૂલામણીનો પાર પામવો કષ્ટિયુક્તો દુર્ગમ છે. માનવની આશા સફળ થવાની તૈયારીમાં હોય છતાંય ધ્યેય નિર્ણીતફળ કોટી યત્નોથીએ સિદ્ધ થવું નથી.

કર્મ મંત્રણાઓ અકસ્માત ફળ મળવાની આશા વેલડીઓને વિદ્ધ વાદળાઓથી નિબ્દળ બનાવે છે. આશાની ભૂમિકા વ્રજ લેપથી બંધાય છે. વિચારોના જળ સિંચનથી તે આશાઓના મૂળીયાં દૃઢ થાય છે. પણ કર્મયંત્રણાનો જીવંતી ઝપાટો પળલરમાં તે આશા લતાને જમીન દોસ્ત કરી જુદીજ અણચિંતવી ઘટનાઓ ઉપજાવે છે.

યત્નો કર્યા છતાંયે આશા ભંગ થતાં પણ પગકમી પુરૂષો પોતાનું ધ્યેય સિદ્ધ કરવા વિશેષ ઉદ્ધમવત થઈ (Try try again) ની કહેતીને અમલમાં મૂકે છે. યત્ન કરતા કરી જરૂર હાથમાજ છે એવી તમન્ના આશા વાદીઓમાં ગમી ગઈ હોય છે, એજ તમન્નાને મનમાં રાખી માણુસાથી આવેલ સગા વહાલા અનિચ્છાએ જોડી ગયા છતાં ત્યાં વિન્કત દશામાં હવન નિર્વહન કરવા સાથ મંથન પ્રાપ્ત કરવાની તે મોઢી પળતે ઝખી ગયા હતા.

દૃઢયથી ઇચ્છતા નહિ હોવા છતાં સામાન્યતઃ સસારીક વ્યવહારાદિ પ્રવૃત્તિમાં જોડાવું પડતું આ દશામાં તેઓના જે વર્ષ વ્યતીત થયા પુણ્યનો ઉદય ટાઈ અનેકજ કાર્ય કરે છે અનાયામે ઇશ સંજોગ પ્રાપ્ત કરાવવામાં તે પુણ્યનોજ પડ્યો હોય છે એ અરસામાં એક પ્રતાપી મહાત્મા માણુસામાં પધાર્યા અને લાલચદલાઈના પુણ્ય બળે તેઓથીના આતુર્ભાવનો નિર્ણય પણ ત્યાજ થયો એમની કીર્તિ ચોતગ્ર પ્રસંગી ગઈ એમની વિદ્વતા, ત્યાગ, અને નિઃપૃહતાએ જનતા ઉપર ઉડી છાપ પાડી તેઓની અહનિષ્ટતા અને રૂચીએ જનતાના દૃઢયસંગમાં ભડિત તરંગોને ઉભગવ્યા.

પ્રકરણ ૫ મું.

એ મહાત્મા કેણ ? :-

સંત

પુરુષોની સંગતિ સમાન ભવદુઃખોને નિવારવા દુનિયામાં ખીજ ઔષધિજ નથી. મનની વ્યથા અને તાપો સંગ-
તિના શીતલ સીકરોથી શમે છે. જીવન સદાચારથી સર્જાય છે. સાધુ પુરુષોના માનસો ચારિત્ર જ્યોત્સ્નાથીજ દીપે છે. અને એવાજ મહાત્માઓ પૃથ્વીતલના ભૂષણરૂપ હોય છે. તે પૂજ્યોના પાદ કમલથી જે દેશની શહેરની યા ગામની ભૂમિકા પાવન થતી નથી, તે ભૂમિ અનાર્ય તરીકે મનાય છે. તેથી ત્યાંની પ્રજા ધર્મકર્મથી અજ્ઞાણ અને આચારવિચારાદિ નિત્ય નિયમોથી વિહીન હોય એમાં આશ્ચર્ય નથી.

એવા મગળમર્તિ મહાત્માઓ ગ્યને ગ્યને આપડતા નથી તેઓ નો
ચિતામણિ ગતની જેમ દુનપ હોય છે

નરો નરો ન માણિક્યં । મૌક્તિક ન ગજે ગજે ॥

સ્વાધ્યો નદિ સર્વત્ર । ચન્દનં ન વને વને ॥

એ શ્લોકે યથાર્થ વાદનેજ લાગે છે ભારત વર્ણની પૂર્ણ
પુખ્તપ્રાપ્તિ પરમાર્થ અને મહાત્માઓ પૂર્વજાતમા થયા છે પરંપ-
રાગી હવન હવી હવનગેને તે પરંપરાગના પરંપરાગ પદાવી ગયા
છે મગળની જેમ અમાની વિગ્ન ગદી અમાગમા ગદેના છતા
ગૃહસ્થાશ્રમીઓને પરંપરાગની પરંપરાગ ભેટા પહોચાડી ગયા છે
કથુ છે કે —

સંસારે નિવસન્ સ્વાર્થસજ્જ કલ્પલવેશ્મનિ,

લિપ્યતે નિમિલ્લે લોકો, જ્ઞાનસિદ્ધો ન લિપ્યતે ॥

કાળજીથી ભગવા સસાર ધરમા ગદેવા છતા જ્ઞાનસિદ્ધ મહાત્માઓ
કાળજીના લેપથી કલ્પ કિત બનતા નથી પરંતુ સ્વાર્થમા તત્પર સંસારી
રેમીગતે તેમા મુગ્ધ બની લેપાય છે નિ ગૃહી મહાત્માઓ પોતાના
હવનમાં મેળવેલી અને ખીતવેલી અગ્રટ શક્તિઓ, કળાઓ અને
વિદ્યાઓ અન્યના ઉપકાર માટે વ્યય કરના પાત્રી પાત્રી કરતા નથી
જન્ય હવેને અમતતમ વાણીથી મુર્ખ ભાવનાના તન્મોલ બનાવના
બુદ્ધપતિ અમવિરાલ શુદ્ધિ અને તાર્કિક શક્તિદાનએ અનેક કુસારી-
ઓના કુમતોને પગલ કરના શ્રીમદ્ કમળવિગ્ન મહામગ
માનુસા પધાર્યા

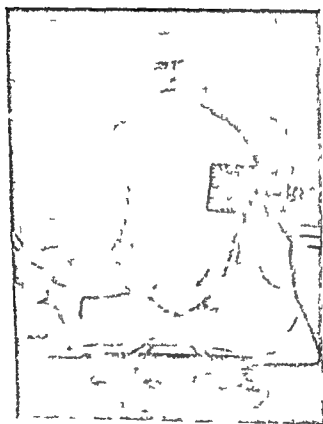
પ્રિય વાચક વર્ગ ક્ષણભર વાંચન વેગને અટકાવે પ્રતિગાથાત
શ્રીમદ્ વિજયકનકમુગ્ધ મહામગ્ન શબ્દ હતા તેઓએ નિદોષ
હવન હવી કોની પાટને દીપાવી વિગેરે શબ્દોને તમાગ ચિત્તમા
ઉપગિત ન કરે કારણ કે તેમનું પ્રતિગાથિત વર્ણ આયેખવા
રેગધોગે શ્રી,

શ્રીમદ્ વિજયનંદ સૂરીશ્વરજી:—

શ્રીમદ્ વિજયનંદ સૂરીશ્વરજી મહારાજના પવિત્ર નામથી ભાગ્યેજ કોઇ અન્નજી હશે તેમનું મશહૂર નામ શ્રી આત્મારામજી મહારાજ હતું. જેમનો જન્મ વિ. સંવત ૧૮૯૩ ના ચૈત્ર માસમાં થયો હતો. જેમનું તેજથી તપતું લલાટ લલલલાને મોહ ઉપન્નવતું હતું. શીખ ધર્મમાં પેદા થયેલ હોવાથી તેમના પંથના મોટા ધર્મશુર અત્તર સિંહસોદી આ બાલને લેવા લલચાયો આત્મારામજીના પિતા ગણેશ-મલજી તથા માતા રૂપાદેવી પાસે તેમણે યાચના કરી કે તમે આ પુત્રરત્નને મને આપો પરન્તુ આવા પુત્રરત્નને દેાણુ આપી શકે ? છેવટે તેમના પિતાને સરકારી ગુન્હામાં સપડાવી આગ્રાની કેદમાં પહોંચતા કર્યા. પરન્તુ ગણેશમલજી હોશિયાર હોવાથી કેદમાં જતા પહેલાજ પોતાના પુત્ર આત્મારામને છૂરા નિવાસી જ્ઞેધામલ નામના ઓસવાલ વણીકને સોંપી દીધો હતો અને તેના રક્ષણની લલામણુ કરી. ત્યાં વિ. સં. ૧૯૧૦ માં આત્મારામજીએ ઢુંઢક સાધુ જીવણુ-રામજીના ઉપદેશથી વૈરાગ્ય પામી દીક્ષા લીધી. લગભગ બાવીશ વર્ષ ઢુંઢક દીક્ષા પાળી તમામ ત્યાંના સૂત્રોનો અભ્યાસ કર્યો તે પછી બ્યાકરણ ન્યાયનો ઉચ્ચ અભ્યાસ થતાં સૂત્રોની ટીકા નિર્ચુકિત આદિના બહોળા અવલોકનથી જૈન સિદ્ધાંતમાં મૂર્તિપૂજનનું દેકાણે દેકાણે વિધાન હાથમાં આવવાથી મૂર્તિનિંદક ઢુંઢક પંથને તીલાંજલી આપી સં. ૧૯૩૨ માં અમદાવાદ મુકામે પૂ. શુદ્ધિવિજયજી મહારાજ (બુટરાયજી) પાસે મંવેગી દીક્ષા ગ્રહણ કરી ત્યાં તેમનું નામ આનંદવિજયજી રાખવામાં આવ્યું હતું તે અરસામાં તેમની સામે થઈ શકે એવો કોઇપણ વાદી શોખ્યો જડતો નહતો. તેઓશ્રીએ તત્ત્વજ્ઞાનથી ભરપુર જૈન તત્ત્વાદર્શ આદિ સારા સારા ગ્રન્થો લખ્યા છે.

જેમને પાલીતાણામાં ૧૯૪૩ ના કાર્તિક માસમાં લગભગ વીશ દળરતી વિશાળ મેદની સમક્ષ આચાર્યપદ પ્રદાન કરવામાં આવ્યું

न्यायालोनिधि संहिता—

वन्नावार्ध श्रीमद् विद्या १६ सूत्राण्यु
(आत्मतन्त्र मन्त्राणां)

હવે ત્યાગી તેઓ વિજ્યાનદ સરીપગળના નામથી પ્રખ્યાત થયા તેઓત્રીની કાર્કાદીનું વર્ણન જગ વિખ્યાત હોવાથી અત્રે લખાણથી લખવું ઉચિત ધારતા નથી તેઓત્રીએ મ્યજે મ્યજે જૈન ધર્મની વિજય પતાકા ઢગાવી છે

ઉપકારનો વેગ —

દ્રાઈપણ કુમતનો પ્રચાર તેમને મન વિષવેલો માલમ પડતો અને તેને ઉગેડવા બનતું કરતા આ અનુપમ તેમનો શુણ્ણ જો એમના બધા શિષ્યોએ સ્વીકાર્યો હોત, તો આજે જમાનાવાદી અને સિદ્ધાંતવાદી જેવા બે બેદો તેમના અનુયાયીઓમા દેખાય છે, અને તેથીજ બે વિભાગમા મડળો વહેચાઈ ગયા છે, તેમ બનવા ન પામત, અને પૂર્ણ ઐક્યતાથી ગુરુદેવનો મધાડો અત્યાજે જે ઉચ્ચતા ભોગવી ગયો છે, તેનાથી મહામગળી ઉચ્ચતા ભોગવી શકત આ ઉપકારી પુત્રો દેકાણે દેકાણે પ્રતિષ્ઠાઓ ઢગવી મં ૧૯૫૦ મા સનખતગમા લગભગ ત્રણુઓ મિત્રોની અજનશલાકા ઢગવી સનખતગથી વિદાગ કરી ગુજગનવાદમા પધાર્યા ગતમા પમરુ નામનું એક ગ્રાનકવામીનું ગામ આવ્યું જેઠ મહિનો, પુષ્કળ ગરમી, મીઠાપાણીનો અને સાગ મથળનો વળી અભાવ આવા દાગણથી ત્યાથી બરોબર અઢી વાગે વિદાગ કર્યો આગળના ગામમા ગત ગયા તમા તળીયત એકદમ બગડી સવાગમા કઈક ઠીક હોવાથી વિદાગ લખાવી ગુજગનવાદમા જેઠ સુદ પાચમના દિને અપર્વ સત્કાન્થી પ્રવેશ કર્યો અત્રે જેઠ સુદ પાચમનો દિવસ ગુજગનવાદમા પ્રવેગનો અને આતમનો દિવસ સ્વર્ગમા પ્રવેશ કરવાનો નિયત થયેયો હતો ત્યાના બોધ બાણુતા હતા કે મહાગજશ્રીના આ ચાતુર્ભામથી ઘણોજ ઉપકાર થયો ઘણ બાણુવાનું મળ્યો વિગેરે વિચારણુમા ગાડાવેલા બની ગયા હતા દાગણકે આત્માગમત મહાગજ એટલે પાનળીઓ માટે એક ભગવાન જેવા પદ્મોપકારક મહાપુત્ર મળતા તેમનો તેમના ઉપર અનદ

ઉપકાર ભૂલી ન શકાય તેવો હતો. એવા પરોપકારી મહાત્મા પોતાના ગામમાં પધાર્યા હોય તે વખતે દ્રોનો હર્ષ સાગર ન ઉભરાય ? યુરોપ અમેરીકાના અનેક વિદ્વાનો પણ તેમના સચોટ ઉત્તરો સાંભળી શંકાનું નિરાકરણ કરતા હતા અને તેમના ઉચ્ચ જ્ઞાન સાટે બહુજ સન્માન ધરાવતા હતા. દેશવિદેશમાં એમની કીર્તિ પ્રસરી હતી. અમેરીકામાં આવેલ ઓકાજો શહેરમાં સર્વ ધર્મની પરિપક્વ ભદ્રાતાં ત્યાંના વિદ્વાનો તરફથી આ મહાત્માને આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું. પરંતુ ત્યાં જવામાં ધર્મની આજ્ઞા ન હોવાથી પોતાના તરફથી મેરીસ્ટર વીરચંદ્ર રાધવજીને પ્રતિનિધિ તરીકે મોકલવામાં આવ્યા હતા.

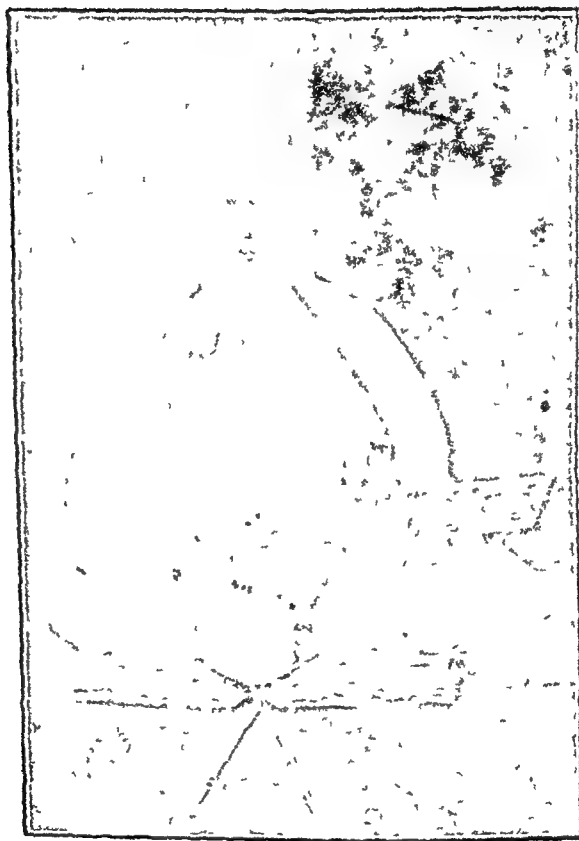
તેઓએ પણ ત્યાં જર્ઝ પૂર્વ આત્મારામજી મહારાજની શિક્ષાનુસાર જૈનધર્મની મહત્તા અને સિદ્ધાંતો સમજાવ્યા હતા. ધર્મોપદેશ દ્વારા કુમનની જંજીરમાં જકડાયેલ અનેક જનોને છુટા કરી સુમનમાં સ્થાપન કર્યા હતા. અનેક વાદિવૃન્દ સાથે વાદવિવાદ કરી જૈન મતની સર્વોત્તમતા સાબીત કરવામાં તેઓશ્રી બહુજ પ્રવીણ હતા. કેટલાક આર્યસમાજસ્ટોને પણ મૂર્તિ પૂજનની વેદાદિ શાસ્ત્રથી સિદ્ધિ કરી સમજાવ્યા હતા.

પંજાબનું મુણુ:—

આખા પંજાબમાં આત્મારામજી મહારાજના નામથી જૈન જૈનેતરો પરિચિત હતા. જેમણે ગુરૂપદે રહી બ્રહ્મીજ શાસનની ઉન્નતિ કરી તે પદની ગૌરવના વધારી હતી. એવા અનેક ગુણ ગણાલંકૃત પરોપકારી ગુરૂદેવ યં. ૧૯૫૨ માં જેઠ વદ સાતમની મધ્ય રાત્રીએ સ્વર્ગે સીધાવ્યા. આ દુઃખદ સમાચાર મળતાં પ્રતિદેશ, પ્રતિનગર અને પ્રતિગામની જનતા શોક સાગરમાં મગ્ન બની. જગતના એક અદ્વિતીય પુરુષના અભાવમાં હૃદયો પીગળે એમાં આશ્ચર્ય નથી. જેઠ વદ આઠમના દિને જળરજ્જન ધામધૂમ સાથે તેઓશ્રીના દેહનો અગ્નિગ્રંથકાર થયો. જેમના દેહાવસાન નિમિત્તે ગામોગામ અષ્ટાન્ધિકા મહોત્સવ શરૂ થયા.

ન્યાયાંબોનિધિ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્વિજ્ઞાનકમ્લસૂરીશ્વરજી

(આત્મારામજી) મહારાજના પટ્ટધર—

નિસ્પૃહ ચૂડામણી જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્વિજ્ઞાન-
કમ્લસૂરીશ્વરજી મહારાજ.

અમદાવાદમાં તો એક માસ મુઠ્ઠી મહોત્સવ ચાલુ રહ્યો હતો. મહોત્સવની સમાપ્તિમાં વણીજ ધામડુમથી ન્થયાનાઓ થતી જે વખતે શહેરને વણીજ આકર્ષક ગીતે ગણગાવવામાં આવતું હતું. અત્યારે પણ વ્હાલુનાગ વૃદ્ધો કહે છે કે આવા જળજળત મહોત્સવો કોઈપણ મહાત્મા પાછળ થયા નથી અને નથો થયલા મહોત્સવો તે મહાત્માના અનુપમ પુણ્યયગને માપીત કર છે. ધન્ય છે તે મહાત્માની અનુપમ પુણ્યાઈને ?

શ્રીમદ્ કમળવિજયજીની પુણ્ય પ્રતિભા—

આ પ્રતિમ વર્મભૂતિ ન્યાયાભોનિધિ શ્રીમદ્ વિજયનાથ સ્વર્ગ-શ્વરજી મહાગુરુની વિશુદ્ધપાટ ઉપર આપણા ચત્રિ નેતાના જીવન સુઝાની પૂજ્ય ગુરુવર શ્રીમદ્ વિજય કમળમુનિજી મહાગુરુ થયા જેમની આજી જીવન રેખા જળતાની જાણુ માટ આ ન્યાને આલેખના ઉચિત માનીએ છીએ.

જગત જાગ્યા પગપકાગમાં નિગિવાસજી જીવન વિતાવનાજ પ્રણજ પ્રતાપથી જિન સામનને દીપાવનાજ આ મહાત્માનો જન્મ નિ ૨૧૬૦૮ મા ૫ વળ્ય દેગના સન્સા ગામમાં થયો હતો જેમના પિતા ગૌડ જ્ઞાતિના રૂપચંદ નામના એક નિપુણ વિદ્વ જ્ઞા માતૃત્રીનું નામ જીતાબાઈ અને તેમનું પોતાનું નામ ગમલાલ હતું. ગમલાલલાઈને બાલ્યાવસ્થાથીજ ઉચ્ચ સંસ્કાર અપાયા હતા અને તેથીજ તેમને વૈજ્ઞાન્ય પ્રત્ય અજ્ઞા પ્રીતિ જામી હતી. ધર્મકથાનું આભણતું સંતોનો પરિચય વિગેરે એમના જીવનના મુખ્ય મંત્રો હતા. મત્યપ્રિયતા નિહંતા, અને નિઃકુટીલતા વિગેરે ગુણો તેમના જીવનમાં અદ્ભુત સ્વભાવે પ્રગટ થયા હતા. પોતાના પુત્રને શુદ્ધિનાલી જાણી એમના માત પિતાએ ન્યાતિવિદ્ધ ડિગ્રીએ જ્ઞાતિને મોખ્યા હતા જે પુત્રના હિતને માટ ચાલ્ય આધનો અપ્રાપ્ત રંગવી આપે છે તેજ સાચા માત પિતા છે પુત્ર ॥ વ્યામોહથી તેમના હિતને ગરબે મા ॥ નહતું ડામ કરે છે ગમલાલલાઈના નિ ૧૫ શુદ્ધિ

અને આધ્યાપર્યામાં ઝીણા વિષયોને સમજવાની શક્તિ વિગેરે ગુણો લક્ષણોને મુગ્ધ બનાવના હતા. કીશોરચંદ્રના સમાગમમાં આવ્યા પછી તેમના હૃદયમાં ધૈરાગ્યની ઉંડી છાપ પડી જેથી સંસાર ત્યાગવાની ભાવના તીવ્ર વેગી બની અને ૧૯૨૦ માં તેમની પાસે યતિ દીક્ષા સ્વીકારી પ્રસંગે પ્રસંગે યતિજીની પાસે વ્યાકરણ વિગેરે શાસ્ત્રનો સારો અભ્યાસ કરી લીધો.

એક દિવસ પોતે એકાંતમાં વિચારે છે કે સાધુ જીવન સર્વથા ત્યાગમય હોય છે. પાપનો ત્યાગ એજ સંસાર ત્યાગ છે. આરંભ સમારંભના અભાવવાળુંજ ઉચ્ચ જીવન હોઈ શકે છે. યતિઓ સર્વથા રીતે ત્યાગી નથી. આચારોમાં શિથિલ હોવાથી મોહમાયાની શૃંખલાથી જકડાયેલા છે. સાચા સાધુઓ પણ આ જમાનામાં હયાતિ ધરાવે છે. સાધુ થયા પછી સાચા ત્યાગનો પૂર્ણપ્રભાવ સ્વજીવનમાં ન ઉતરે તો સંસાર ત્યાગ્યો પણ શું કામનો? ખરેખર સત્યના સંગીઓને સત્યના સંશોધનની તીવ્ર તમન્ના હોય છે.

એવા પ્રકારનો વિચાર કર્યા પછી સર્વથા ત્યાગી બનવાના નિશ્ચય ઉપર આવી ગયા. એ ભાવનામાં પોતે જીરા ગામ આવી ત્યાં સ્થાનકવાસી દશામાં પણ મૂર્તિપૂજનની શ્રદ્ધાવાલા સાધુ શ્રી વિસનચંદ્રના સંસર્ગમાં આવ્યા.

સંવત ૧૯૨૯ માં યતિ દીક્ષા છોડી તેઓ શ્રી વિસનચંદ્રના શિષ્ય બન્યા. પૂજ્ય આત્મારામજી મહારાજના નેતૃત્વમાં સંવત ૧૯૩૨ માં શ્રી ભુદેરાયજી (શ્રી ભુદ્ધિવિજયજી) મહારાજ પાસે રાજનગરમાં સંવેગી દીક્ષા સ્વીકારી. શ્રી વિસનચંદ્રજીનું નામ શ્રી લક્ષ્મીવિજયજી રાખવામાં આવ્યું અને રામલાલજીનું નામ શ્રી કમળવિજયજી રાખી તેમને શ્રી લક્ષ્મીવિજયજીના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યો.

અજબપ્રભાવ:—

શ્રી કમલવિજયજી મહારાજ પોતાના અપૂર્વ જ્ઞાન દીપકથી

ઉત્કૃષ્ટ ત્યાગની આગપનાથી નિર્માણ સમ્યક્ત્વથી નિરૂપતા અને નિરૂપિતતાના અનેક ગુણોથી દુનિયામાં અજળ પ્રકાશ પાડો

જગતના ચાલતા ચક્રના ચક્રકાળે ચેદેલાને ત્યાગ માર્ગનો સાચો માર્ગ પાઠવી અનેકાને સન્માર્ગમાં ચોળ્યા ઉચ્ચગુણોએ તેઓમાં વામ કર્યો પરંતુ અભયનિષ્ઠતા, અત્યભાષિતા અને નિરૂપિતતા આ ત્રણ ગુણોએ તો તેઓત્રીના જીવનને પ્રગણમાં લાવવા વિશેષ પ્રયત્ન લાગ લાગ્યો હતો ગામમાં હનરો દીપકો પ્રકાશ આપતા હોય, પરંતુ સર્વલાઇટ આગળ તેમનો પ્રકાશ મન્દ, પડે છે, તેમ આ ત્રણ વિનિષ્ઠગુણો આગળ સવળાગુણોની ગ્થિતિ માલમ પડતી હતી અને નક્ષત્રો, ગ્રહો અને તારાઓ હોવા છતાં ગતિની ગોલા જેમ ચંદ્ર દ્વાગએજ વખણાય છે, તેમ તે મહાત્માના અન્ય ગુણો અને હોવા છતાં આ ત્રણ ગુણો જીવને ઉજ્જવલ બનાવી ન્યા હતા એ મહાત્માત્રી ન્યા ન્યા નિચર્યા ન્યા ન્યા ખોલ્યા અને ન્યા ન્યા ચર્ચા કરી ત્યાં ત્યાં તેઓની અનુપમ પ્રતિભા અને અગ્નેક તકશક્તિ જળદળી ઉડી હતી

પુણ્ય પ્રકૃતિ:—

આ મહાપુરુષની પુણ્ય પ્રકૃતિજ એની અજળ હતી કે તેઓત્રીના મુખથી નીકળેલ હિતાવદ્ કટુક વચનો વળથી પણ દુર્ભેદ અધર્મ પ્રવૃત્તિઓને ભેદવામાં પ્રયત્ન હેતુ હતા તેથીજ તેઓત્રીની અપદ્ભાષિતા દુનિયામાં વખણાઇ એ વાત ચોક્કસજ છે નિર્દોષતાથી અને નુભાસયથી ખોલાયેલી કડક પણ વાળી સગ્ગનોને માટે હિતકર થાય છે વેદમાં દરતથી અપાયેલ કટુક પણ ઔષધ ગુ દર્દના દર્દને નાશુદ નથી કરતુ ? આ મહાત્માત્રીની અજળ પુણ્ય પ્રકૃતિના પ્રતાપે ગગન મહાગગનોને અને ભલભલા શ્રીમતોને મજબાવેલી નાળી અમૃતમય નીરહતી

એકરૂપતા:—

શ્રીમદ્ કમલવિજયજી મહારાજની અનુકુળતા અગર પ્રતિકુળતામાં સભજનોના સહકારથી અગર દુર્જનોના અપમાનથી સ્વશિષ્યમાં કે પરશિષ્યમાં સમતોલ વૃત્તિ રહેતી હતી. મહતામેકરૂપતા એ પદને વિચારણામાં વાણીમાં અને વર્તનમાં તેમણે સારી પેટે ઓતપ્રોત કર્યું હતું. તેઓશ્રીના પ્રસંગમાં અન્ય સંવાદના અગ્રગણ્ય સાધુઓ તથા અન્ય મુનિ પુંગવો અવરનવર આવતા સારે તેઓશ્રીની નિઃસ્પૃહતા, ચારિત્ર ઉજ્જવલતા તેમજ શાસન સેવા બળવવાની ધગશ વિગેરે ગુણોની મુક્ત કંઠે પ્રશંસા કરતા. સ્વસમુદાયના સાધુઓ પ્રતિ જોટલો સહકાર અને પ્રીતિ હતાં તેટલોજ સહકાર અને પ્રીતિ અન્ય સમુદાયના ગુણી સાધુઓ પ્રત્યે રાખતા હતા. પરના આણુમાત્ર ગુણને પર્વત સમાન આલેખવાની તેઓમાં ઉદારતા હતી. ખરેખર ગુણીઓના ગુણો જોઈ જે હૃદય ઢળતુ નથી તે હૃદયમાં ગુણીયુ પ્રમોદં ના મુંદર વચને સ્થાન લીધુંજ નથી.

નિત્રામાં શાન્તિ:—

એ અપ્રતિમ દયા અને નિર્ભયતાની પ્રતિમૂર્તિ ત્યાં ત્યાં નિવાસ કરતા ત્યાં ત્યાં સર્વ સ્થળે એક શાન્તિતુલું સામ્રાજ્ય સ્થપાતું. અન્યાય અને અનીતિ જેમના છવનમાંથી રોપ કરી ચાલ્યા ગયા હતા. વિપરીત પ્રસંગોમાં અપૂર્વ શાન્તિ બળળવી ધર્મોન્નતિ સાધવાની તેઓશ્રીમાં પુરેપુરી દક્ષતા હતી. અધર્મને હટાવી ધર્મરસમાં તરબોલ બનાવવા માટે જરૂર તેઓશ્રીમાં ભુરસો અને શુરસો બન્નેય હતા પણ હૃદયની સરળતા, શુભાશયતા અને ધર્મ પમાડવાની નિર્મળતામાં સહેજે ફરક પડતો નહતો.

સાધુસંરક્ષણ:—

સાધુ સમુદાયને સંરક્ષણ કરવાનો, સુસ્થિર કરવાનો અને ચારિત્ર

પાલનમાં દિન પ્રતિદિન ઉન્નત બનાવવાને તેઓશ્રી તનતોડ પ્રયત્ન કરતા, પ્રસંગે પ્રસંગે સ્વશિષ્યોને ત્યાગ પગ્નિણામ વધાવવા ઉપદેશ પણ આપતા આગ્રિ તવા ક્રિયામાં શિથિલ થયેલા સાધુઓ હૃદયગ્રાવક ઉપદેશ સાલણી તે દુર્ગુણોને તિલાંજલી આપી, મયમમાં મુરિચર બનતા ગગન મહાગગન પાસે જેવા તેના માણસને નિવાસ કરવો જેમ કઠીન મનાય છે તેમ આ મહાત્માની નિત્રામાં ગ્રહેણુ ગિથિલાચારીઓને માટે કઠીન હતું તેઓશ્રી જેટલા શાન્તિના ધામડપ હતા તેટલાજ આગ્રિની ગિથિલતા પ્રત્યે, શ્રદ્ધાની ડામાડોલતા અને અસત્યની પુષ્ટિપ્રત્યે ઉગ્રસ્વરૂપવાળા હતા, તેઓશ્રી પોતાના અમુદાયમાં ગણાતા વિશુદ્ધ સાધુઓ ઉન્માર્ગમાં ગમન કરતા તો તેમને અત્ય વસ્તુ સમગ્રવતા છતાય કર્મ કઠીનાઇથી તેઓ ન્યાયે નહિ અમજતા ત્યારે તેવાઓથી અલગ ગ્રહેવામાં પોતાનું અને શાસનનું કિત માનતા

સત્યમ ગ —

સ્થાનકવામી પયનો ત્યાગ કરી મવેગી દીક્ષા સ્વીકારી, પોતાના જીવનને આચા ત્યાગના લલડાથી દીપાવ્યુ અનેક દેગોમાં વિચરી જનતા ઉપર અમીમ ઉપદાશ કર્યો, તેઓશ્રીનું અન્ય શાસ્ત્રીય જ્ઞાન પણ અપૂર્વ હતું અધ્યાત્મના દેટલાક મન્થો તેઓશ્રીને કબ્જે હતો પંડિત, ગજપુતાના, માગ્વાડ, મેવાડ, બગાલ, માલવા, ગુજરાત, કાઠિયાવાડ આદિ વિદ્વત્તાલર્થા દેગોમાં વિચરી ધર્મપ્રભાવના ફેલાવી છે પંડિતી ઇચ્છામિહ જેવા મહાગિકાગને ધર્મબોધ પમાડ્યો હતો એવા અનેક માસાદારીઓને તેઓએ મામનો ત્યાગ કરાવ્યો છે આ મહાત્મા પૃથ્વીતલને પાવન કરતા પાટણુ ગરેઝમાં ભવ્ય મરાગની માયે પધાર્યા હતા અત્રેની જનતા તેમની દેગનાથી અને ત્યાગથી ધણી મુગ્ધ બની ગઈ હતી

આચાર્યપદાર્પણ —

આ અગ્સામાં શ્રીમદ્ વિજય્યાનદસુરીશ્વરજી મહાનજનતા સ્વર્ગ-

ગમન' બાદ તેઓની પવિત્રપાટે કાને સ્થાપવા તે અંગ'ધમાં તેઓશ્રીના સંઘાડાના સર્વ સાધુઓએ લાંબી વિચારણા ચલાવી એક ગીતાર્થ યોગ્ય મહારથીની ખાસ આવશ્યકતા જણાઇ. સુકાની વિના નાવ કદાપિ ચાલી શકેજ નહિ. આચાર્ય'પદ જેવું અમૂલ્યપદ સમર્પણ કરવાનું કામ કાંઈ નાનું સુનું ન હતું.

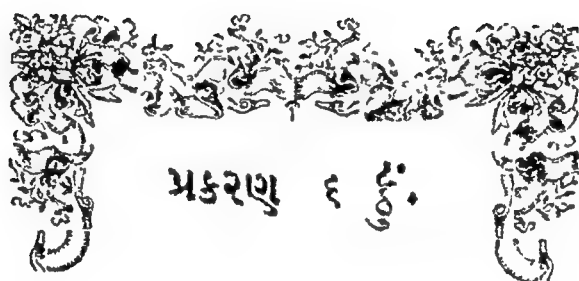
ભગવાનની પરંપરાગત પાટે સામાન્ય પુરૂષથી ચાલે તેમ ન હતું. આચાર્યની પાટ એટલી પરમ તીર્થાધિપતિ તીર્થ'કરદેવની પાટ, તેવા સ્થાનને દીપાવવા માટે સંપૂર્ણ યોગ્યતાવાળા પુરૂષની જરૂર પડે, આ વિષયની વિચારણા લગભગ પાંચ વર્ષ સુધી ચાલી. સર્વ સાધુમંડળ “ અમારા સર્વમાં એ પદને યોગ્ય કોણ ? ” આ પ્રશ્નના ઉત્તરની ગવેષણા કરવા સૌએ સ્વમાનસ દુતોને એકદમ રોકી લીધા. વિચાર વેગને વિહરવાનું ક્ષેત્ર વિશાળ હોવા છતાં ઝપાઝપ સર્વ મુનિઓના તે દુતો સ્પર્ધા કરવા લાગ્યા. ચોતરફ સંઘર્ષણ થવા લાગ્યું. વિચાર વિનિમય થતાં થતાં એક વ્યક્તિ ઉપર દૃષ્ટિ પડી. આવા જોખમભર્યા પદને તે દિપાવવા સમર્થ છે કે કેમ ? ભગવંતની આજ્ઞાને શીરોધાય' કરી, વિવેક નયનોને ખુલા રાખી જિનશાસનના અખંડિત કિલ્લાઓના સંરક્ષણ કરવા સજ્જ રહી, ભાવદયાનું સામ્રાજ્ય ફેલાવવા સમર્થ થશે કે કેમ ! એવા અનેક સંકલ્પ સાગરની મુસાફરીએ નીકળેલા એ માનસ દૂતરૂપી ખારવાઓએ સંકલ્પ સાગરનો પાર ઉતરવા ઘણો પરિશ્રમ ઉઠાવ્યો.

સંઘાડાના પ્રત્યેક સાધુઓની સંમતિ લેવાની શરૂઆત થઈ. શ્રીમાન્ આત્મારામજી મહારાજની પુનીતપાટે કોણ ખીરાજશે ! એ મહાપુરૂષના પદધર કોણ થશે ! દરેકજણુ પોતાના મનમાં ભિન્નભિન્ન નામોની કલ્પના કરવા માંડ્યા, પરન્તુ આ કલ્પનાનો હવે અંતિમ નિર્ણય થવોજ જોઈએ. આ વિચાર તરંગો શ્રાવક વર્ગમાં પણ ફેલાવા લાગ્યા. પદાર્પણનો કળશ ઢોળવાનો પ્રસંગ નજીક આવતો ગયો.

ચોતરૂં મુનિઓ તન્મયી સ્વપ્ન રાત્રિ નિષ્ણાત અનન્ય પ્રભાવ
 સપન્ન શ્રીમાન્ કમલવિજયજી મહાગજથી ઉપા વિનતીપત્રોનો આગ્રહ
 શરૂ થયો પગ્નુ તે નિસ્પૃહ મહામૂર્તિ તો ઈન્કાર કરતા ગયા
 છતાં પણ મર્વેએ સદાગ્રહ ચાલુજ ગખ્યો ધીમે ધીમે સાધુઓ બધા
 પાટણુમાં એકઠા થયા શ્રીમદ્ કમલવિજયજી મહાગજના પાટણુના
 પ્રવેશ સમયે ઇંદુરીનું દુગ્ધ ખડુ થયું અપૂર્વ મહાગવી શામનની
 ગોલામાં વધારે કર્યા પૂજ્ય આત્માગમજી મહાગજના પ્રસિદ્ધ આધુઓ
 શ્રીમદ્ વીરવિજયજી મહાગજ, શ્રીમદ્ કાન્તિવિજયજી મહાગજ આદિએ
 મેવાલકિતદ્વાગ અખૂટ પ્રેમ અને પૂજ્યભાવ પ્રદર્શિત કર્યો આ સર્વે
 મુનિમંડળ એકત્રિત થઈ પૂજ્ય મહર્ષિને આચાર્યપદ સ્વીકારવા અત્યંત
 આગ્રહભરી વિનતિ કરી અને કહ્યું કે આ પદને હાથક આપજ છે
 આપથી પર્ચાયે જે મોટા છે તેમની તથા શ્રીમદ્ વશ્વલવિજયજીની
 અને હમારી મર્વે મુનિઓની એકીમતે આપનેજ સ્થાપવાની ઇચ્છા છે,
 હમારી એ દુભ મનોગ્યમાત્રા આપજ સ્વીકારે

પગિણામે અનિચ્છા છતાં તેઓવીને આચાર્યપદ, શ્રીમદ્ વીર-
 વિજયજી મહાગજને ઉપાધ્યાયપદ અને શ્રીમદ્ કાન્તિવિજયજી મહાગજને
 પ્રવર્તકપદ અર્પણ કરવાનું નિર્ણયિત થયું સકળ સધમાં આનંદ
 આનંદ ફેલાયો વિ સ ૧૯૫૭ ના મહા સુદ પુનમના મંગલમય
 દિવસે સર્વાનુમતે મહોત્સવ પૂર્વક આચાર્યપદ, ઉપાધ્યાયપદ અને
 પ્રવર્તકપદ અર્પણ કરવામાં આવ્યા આ યોગાસુ અત્રેજ ગદી તે
 મુગિપ્રવર ઉપકાર્યે વિદ્યાર કરી માપુમાં નગ્ન પધાર્યા

વિશ્વભરના પ્રાણી માત્રની પ્રવૃત્તિ સુખને માટે હોય છે. કોઈ ગગન ચુમ્બી શુશોભિત મહેલાતોમાં કોઈ રમાઓના રસીલા રાગ રંગોની રેશનીમાં, તો કોઈ જીવનના સાટે તનતોડ મહાન આરંભો આદરી ધન મેળવવાની ધામધૂમમાં તો કેટલાક હજારો માનવીમાં માનમતંજો મેળવી પ્રતિષ્ઠા જમાવવામાં, વિગેરે જુદા જુદા સુખોની કલ્પના શ્રેણીમાં સ્વજીવન પ્રવાહને વહાવી રહ્યા છે.

પણ તે સુખોની કલ્પનાઓ વાસ્તવિક નહિ પરંતુ કાલ્પનિક છે, ચિરસ્થાયી નહિ કિન્તુ વિનશ્વર છે, સુખોત્પાદક નહિ પણ પરિણામે ભયંકર દુઃખદાયક છે. વાસ્તવિક ચિરસ્થાયી અને પરિણામે શાશ્વત

મુખ્યત્વે જો કોઈ સાધન હોય તો તે સયમની સાચી આગધનાજ છે જે વ્યક્તિના હૃદયમાં મયમ ભાવનાનું ણીભધાન થયું હોય તે વ્યક્તિને સમાગ્ની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિઓ કટાગાઉપ લાગે છે પરંતુ ત્રતાથી તેને સમાગ્નિક આચરણો આચરવા છતાં તે આચરણોપ્રતિ મન તો ઉદાગીન ભાવમાજ નમે છે

માણમાંમાં લાલચ દભાર્ધ ધર્માભ્યાસમાં તથા વ્યવહારીક જ્ઞાનમાં દુશ્કાળના મેળાની રહ્યા હતા અવગનવર પધાગતા અનેક મહાત્માઓના અને ગામના દેટવાક અનુભવી જ્ઞાનુકાગેના પશ્ચિયમાં આવી પોતે પણ અનુભવ જ્ઞાનને સપાદન કરી રહ્યા હતા, તેમની દોષ દલમીભાર્ધ પાત્ર તેમનાથી ઓટલાજ રહેતા હૃદયમાં ગકાએ ધણુજ ઉંડુ સ્થાન પ્રત્યુ હતુ વ્યામોહીઓને દગલ ડમોં એવીજ અટપટી લીલાઓનો અનુભવ દગલે છે આવચેત દલગીમાધ પળભરપલ તેમને જુદા પડવા દેતા નહિ ને કે તેમને રીક્ષા લેવા ગય અને પાછા આવ્યે જાળ્યે વર્ષ વીતી ગયા હતા વળી તેમના જાલ્ય આચરણથી અને વ્યવહાર પ્રવૃત્તિઓથી લાત્રુ પુન દીક્ષા લેવા જશે એવી રૂપનાને સ્થાન મળતુ નહતુ પરંતુ લાલચ દભાર્ધના હૃદયમાં એ પુનીત લાગવતી દીક્ષા અગીકાર દગવાની ભાવના લહેગીઓ મગ્ગિપુરે વહેતીજ જતી હતી માનવ ગમે તેવા સયોગોમાં મૂકાય, આહે તેવી સપત્તિ વિપત્તિઓથી મિટાય પાત્રુ દદ મળ મનેલી અને હવનમાં નિયત થયેલી ભાવનાનું પશ્ચિવર્તન લાગ્યેજ થાય છે ભારિમાં ભાગ્યરેખા ઉગ્ર અને આદર્શ જાવાની હોય, તેઓની જ્ઞતિ અને નિચાગે સુદગ્ગ સગ્ગત્ય છે

એ તદ્દન સ્વભારિત અને અનુભવત કોયડો છે કે પ્રજલ સાધન મિત્રાય નાનામાં નાતુ પગુ કાર્ય પૂર્ણ થઈ ગતુ નથી હવનને સુદ ભાવના અને આચરણોથી ઓપવા મયમ એક અનુપમ સાધન છે, તે મયમ સ્વચ્છરોના મગની અગેના ગજે છે જે વ્યક્તિને અનુપમ આગિનનાની, મહાત્માની મગત નથી સાપડી તે વ્યક્તિ

સદ્જ્ઞાનને અગર સન્માર્ગને હસ્તગત કરી શકતી નથી. અલ્પ પ્રયાસે જીવનને અનિશ્ચય દીપાવવું હોય તો મંત મંગને ઝંખો. કોઈ વ્યાપારી ધણા પ્રયાસે લાખોની મીઠકત મેળવી ઉદાર વૃત્તિથી તે કોઈને ભેટ આપી દે તો તે લેનાર વ્યક્તિને જરાપણ પરિશ્રમ કરવો પડતો નથી. અને આપોઆપ ધનવાન બને છે, તેવી રીતે સદ્ગુરુઓ અનેક સ્થળમાં વીચરી પ્રાપ્ત કરેલા દુર્લભ અનુભવો વિષ્ટ તપશ્ચર્યા તપી મેળવેલી અચિન્ત્ય શક્તિ તેમજ અનુપમ જ્ઞાન હૃદયથી શુશ્રૂષા કરનાર શ્રદ્ધાળુ વર્ગને આપે છે.

લાલચંદલાઈ પણ પ્રથમથીજ નિર્ગ્રન્થ ગુરુવરો પર અસાધારણ પ્રીતિ ધરાવતા હતા.

અનેકધા મહાપુરુષોના ઉપદેશથી જીવન મુગ્ધસ્કારોથી ધડાતું જતું હતું. સંયમ ભાવના વેગવતી બનતી જતી હતી, પણ જીવન સુકાનીની ખામી હતી. બાળવયમાં મુસંસ્કારની ભૂમિકા વજ્રમયી સંગઠીન થઈ હોય તે ઉપર ચણાયેલી સંયમ ભાવનાની મજબૂત ધમારત શિથિલતાને કેમ ભજે ?

સદ્ગુરુ પરિચય:—

પરમ વિશુદ્ધ અને તારક દેશનાના પ્રભાવે માણસાની જૈન જૈનેતર જનતા આકર્ષાઈ હતી. એ વિચક્ષણ મહાત્માની વાણી સાંભળવા સહર્ષ આવતા. વ્યાખ્યાન બાદ ધર્મની અનેક ચર્ચાઓ ચલાવતા. આચાર્યશ્રીની દેશનામાં કુદરતે તત્ત્વવેગ હતો. એમની આકૃતિ ભવ્ય હતી જેથી આગન્ટુક જરાસુ જોતાવેતજ સહેજે ઝુકતો. વચન શ્રવણ કર્યાબાદ તો પરમ સુશ્રુષક બને તેમાંતો પૂછવુંજ શું ? અખિલ જૈન જૈનેતર સમાજ તે દેશનામૃતનું પાન કરવા લાગ્યો. તો પછી દીક્ષા ગ્રહણ કરવા ત્વરિત બનેલા આપણા ચરિત્રનેતા તેથી વંચિત કેમજ રહે ? ભાવભીના માનસથી પૂઠ આચાર્યદેવેશની છાયામાં અનેક વખત જતા. અને તેમની પાસે દીક્ષા ભાવનાની કલ્પવેલડીને

નવપદ્ધિવિત કૃતા જ્ઞાનાભ્યાસમાં પણ વૃદ્ધિ થતી ગઈ તેઓશ્રીની મેવામાં અને વ્યાખ્યાનશ્રવણમાં નિતર તપ્ત રહેતા.

પ્રતાપી મહાત્માનો પરિચય ગાઢ બનતો ગયો આત્મભાવના વૃદ્ધિગત થઈ મયમદ્રુમ ક્ષણુ કુલ્યુ ચોતાની અતર ભાવના પૂર્વ આચાર્યશ્રીને પ્રદર્શિત કરી સુગ્રિવ મહાગજ તેમની ભાવનાથી જાતજ હતા એક દિવસ પ્રત્યક્ષનો સમય હતો ચોતરફ શાન્ત વાતાવરણ હતા ઉઘમી વ્યક્તિઓને જગાડી ઉચ્ચ વૃત્તિઓ આજ્ઞવા આર્થ નવજીવનની પ્રભા પ્રસાદવા પ્રેરણા કરી ગ્લો હતો તે સમયે ધર્મ-નિષ્ઠ લાક્ષ્યદર્શક એકાત્મા બેગી વિચારે છે કે “હે ચેતન ભગ-દગિયામાં પગભર તારી નેયાને અટકાવ તારી ભૂલાયેલી દિશાને અવલોક લયકર ખડકો અને મિથ્યા મોજાઓની લહેરીઓનો ભોગ ન બન - વિવિધ વિલામોના અટપટા વિકાસોના વિવિધ વાતાવરણમાં વટલાઈને નહિ મનગમતા મોજાવા પણ ક્ષણિક આનંદ ભોગવવા આતુર ન રહે હે યુવક હયાને હિંમત નયનને જોશ ઝઝાવાતની આધિમા ન અકડાવાય એ માટે શન્ય પ્રયત્ન આદર ગયેલુ રત્ન હાથ ધર અહંકારની કાન્ધી જવાદા ચોતરફ જલાવે છે, એ જ્ઞાન અગોચરમાં નમોનમમાં એકમેક બનાવ વિશાળ અને ઉદાર મનો-વૃત્તિવાળા અણુમોલ મનોના બુદ્ધિમત્રોને અનુતિપદમાં જપ ઝોહરની માર્ગ દર્શાવે છે? જોમતેમ ન વેડકાય તે માટે આવચેત રહે, તેમાંના રત્નોની હાતમાળા શુથી હૃદય પર ધારણ કરી, આત્મ સૌન્દર્યને પ્રગટાવ ગાઢ અધનગમ્ય મૂર્ચનું હૃદયેન કરતુ ઉગ્ર અજવાળુ પ્રગટ કર ભોળપણમાં વણુ યુમાચુ પણ હવેતો ચેત છીનવાયેલા ઝોહરને હુટાર પામેથી પાછુ લાવવા હામ બીડ

ખ્યાલ ગળવે કે આ મને આપણે દાર્ઢ સમગ્રગણ માડવાના નથી મનવર્ણ્ય મોહીનની નહેરે વહેવડાવવી નથી શત્રુઓના શિરોને

ઉઠાવી નાંખવા આ મનોવેગી પ્રેરણા નથી. આપણે તો શત્રુઓના હાથમાં ગયેલું આપણું ઝૌહર હસ્તગત કરવું છે એ ચોક્કસ માનજે. આપણે તો અન્ય ક્ષમાશસ્ત્રધારી બની કર્મના જંગમાં હત્યાકાંડની રેલમણેલ પ્રસાર્યા સિવાય વિજયધ્વજ ફરકાવવો છે.

હૃદયમાં ક્રાંતરી રાખજે કે ધીરતા આપણી માતા છે. નમ્રતા એ આપણી સુંદર મુદ્રામળ સેજ છે. સહિષ્ણુતા એ કાર્યક્ષેત્રની કાર્યદક્ષો માટે સુંદર ભૂમિકા છે. અને ઐક્ય એ અંતરત્વ સાધ્ય ધ્યેય છે.

વચનપિયૂષ:—

આચાર્ય દેવ વિચારે છે કે, આ બાળક અનુભવમાં કુશળ છે. બુદ્ધિમાં વિશારદ, હિંમતમાં શૂરવીર અને ભાવનામાં દૃઢ મૂલ છે. આવા બાળકને ગમે તે ભોગે જો પ્રવ્રજિત કરવામાં આવે તો ભાવિમાં શાસનનો ઉઘોત કરી શકે.

આ ઉદ્દેશથી તેઓત્રીએ ગંભીર આકૃતિધી અને સૌમ્ય વચનોથી પ્રાસંગિક ઉપદેશ આપ્યો. અનાદિકાળથી આત્માને કર્મવાસનાના પાસો બહુજ ગાઢ જકડાયેલા છે. તે પાશોને તોડી સંયમની ભાવના રાખનાર વ્યક્તિઓને ઘણીજ વિદ્ધ પરંપરા વટાવવી પડે છે.

જળમાં ઉડેા ઉતરેલો માનવ તરણ ક્રિયાધી બહાર આવવા મથે પણ મધ્યમાં બહાર નીકળતા વિકરાળ મગરમત્સ્યો આદિ જળજંતુઓનો લક્ષ્ય બને તો સ્વધ્યેય સિદ્ધ કરવું દુઃશક્ય થાય છે. સંસાર-સાગર ઘણો ઉડો છે. તેનો નિસ્તાર એ ઘણુંજ અઘરું કાર્ય છે. લક્ષ્યને ધ્યાનમાં રાખી નિસ્તાર ક્રિયામાં સાવચેત રહેવું. કુટુંબસ્નેહ, ધનવ્યામોહ, મિત્રગંગત આદિ ખડગોરૂપ છે. તેઓની પ્રેમાર્દ્રવાણી હૃદય ભેદનારી હોય છે. પણ ખ્યાલ રાખવો કે, એ બધી સ્વાર્થોની ચેષ્ટાઓ સિવાય બીજી કંઈ નથી. પુત્ર દેશાવર બચ, વેપારમાં ખુવાર થાય. વિચિત્ર વ્યસનોમાં અંધ ઘઇ, તન, ધન અને આબરૂને બરબાદ કરે.

તેવી અનિષ્ટ પ્રવૃત્તિઓથી નિરોધવા કોઈ વિગ્લા હિતસ્વીઓજ
 પત્ન આદે છે પગ્નુ મંસાગને ત્યાગી મયમ લેવા કોઈ વ્યક્તિ તેમાં
 થાય તો અપગિચિતો પણ તેને અટકાવવા કમ્મર કમે છે તેવા સમયે
 વિના સગાયે સગાનો, વિના મિત્રે મિત્રોનો અને વિના સબ્બે સ્વ-
 જનોનો ગફડો ફાટી નીકળે છે એવાઓના ફટતા લય્યા વચનતીંગે
 હાંધ્યને ન બેદે તોજ મસ્તાની માયા શૃખલાને તોડી મયમ સ્વીકારવાની
 શુભ તક સાપડે છે મફળ કંઠે છે કોઈ કહે છે કે સયમ બહુજ દુગમધ્ય છે
 કોઈ કહે છે કે સયમથીજ મોક્ષ જવાય છે એવું કાંઈ નથી આવક-
 ધર્મથી પણ ક્યા તરી શકાતુ નથી કોઈ કહેશે કે ચાગિત ધડપણમા
 ક્યા લેવાતુ નથી આવી વેવલી અને દલીલશન્યવાતો કરી સયમ
 માહકોને ભાવનાથી ભ્રષ્ટ કરવા ધણા બહુલ કર્મીઓ લલચાય
 છે ખરેખર મોહરાજની સત્તા અને કાર્યવાહી કાગ્ગી અને દુખ
 ફલક છે એ શયતાનની જુલમી ઝપટ જેઓને લાગે છે તેઓ પ્રયો-
 જન સિવાય સયમ જેવા પવિત્ર માર્ગમા અતગમ્ય કરવા ફજૂલ
 દોરાય છે આવા પ્રસંગે એ ભાવના ભાનુનો ઉદય કરાવવા શુરનો
 ઉપદેશ અજબ કાર્ય કરે છે જેમ અધ દૂપમા પડેલા અજ્ઞાનજનો
 ફવાનોજ નિવાસ આનંદદાયી માને છે તેમથી જ્ઞાનદીપક પ્રકાશતા
 અને શુર ઉપદેશની દોરી મળતા કોઈ વ્યક્તિ બહાજ નીકળવા ફલગ
 મારે છે ત્યારે તે ફૂવામા રહેલા અજ્ઞાની જનો તે નીકળનાજ વ્યક્તિને
 ફવામાંજ ગ્રહેવા પ્રેરણા કરે છે પગ્નુ એ નથી વિચારતા કે આ
 વ્યક્તિ બહાજ નીકળી સ્વનો અને પગનો ધર્મજનજુદાગ અનાદિ
 નિધન સસાજ દૂપથી ઉદ્ધાર કરશે એ અજ્ઞાનીઓને મોહનો નસો જે
 નસોનસર્મા વ્યાપ્યો હોય છે તે નસાનો ભોગ અન્યને બનાવે છે

સદ્ગુરુ જ્ઞાનનયન ખોલે, સન્માર્ગ સુઝાવે અને અટકેલ નૈયાને
 ચલાવે તોજ ઐયપચ સહેલાઈથી સાધી શકાય છે

માટે હે મહાનુભાવ ? તુ જે દીક્ષાનો ભાવ ગાળી તેને ગ્રહણ

કરવા તૈયાર થયો છે. પણ ઉપર કહેલી મોહની વિલક્ષણ અને દુર્ગમ્ય અપલ એજાઓથી સાવચેત રહેજે.

લાલચદંભાર્ધ બુદ્ધિશાળી હોઈ સમયોચિત સધળું કરવા હિંમત-શાળી હતા. એ વાત પૂઠ આચાર્ય શ્રી જ્ઞાનુતા હતા પરંતુ સંયમ ગ્રહણ કરવાવાળા જિજ્ઞાસુને દીક્ષામાં આવતી મુશીબતો જાણવી ઉપદેશ આપી મધ્યમ બનાવવો એ તેમની ફરજ હતી તે અદા કરી.

લાલચદંભાર્ધએ એ હાથ ઝેરી વિનયપૂર્વક હસ્તાવદને લાવ-ગલિત વાચાએ નિવેદન કર્યું કે, હે ગુરુવર ! આપે જે ઉપદેશ આપ્યો તે અક્ષરેઅક્ષર સાચો છે. એ માટે આપનો મારાપર અગણ્ય ઉપકાર છે. એ ઉપકારનો બદલો આ જીવંત આપની ચરણસેવાથી પણ વળે એવો નથી. વળી મારી એક આપના પ્રત્યે નમ્ર વિનંતિ છે કે, મારા કુટુંબીઓને અનેકધા સમજાવ્યા છતાં એકના એ થતા નથી. મારે સંયમ સ્વીકારવું એ વાત ચોક્કસ છે. માટે કોઈ યોગ્ય ગામમાં આ મારી ઉત્તમ લાવનાને આપ સદ્ગ બનાવો સંયમ ગ્રહણ કર્યા પછી તેના રક્ષણ માટે મારી સંપૂર્ણ શક્તિ અજમાવીશ. આપ એ પ્રીકર રહો.

ખોરનું સદ્ભાગ્ય:—

દીક્ષા માટેની અજબ હિંમત અને તીવ્રવેગી લાવનાએ આચાર્ય દેવેશના હૃદયને આનંદમાં ગરકાવ કર્યું. અને ભાવિમાં આવતી કષ્ટોની પરંપરાથી બેદરકાર રહી સ્વયં તે જિજ્ઞાસુ મુસુલુને સાથ આપવા તૈયાર થયા.

આચાર્ય પુંગવના સાગ, નિઃસ્પૃહતા વિગેરે ગુણો પ્રતિ માણુ-સાની જનતા ધણી આકર્ષાઈ હતી. આવા એક અઝોડ નિર્ગ્રન્થનું આતુર્મસ અહીં પ્રથમજ હતું તેથી સૌકોઈ સત્રેમ તેઓની સેવામાં, વચનપાલનમાં સહર્ષ તૈયાર રહેતા, મુસળધાર દેશનારૂપી મેઘની વૃષ્ટિ

કરી, આચાર્યશ્રી સકલ સધની માથે વિદ્યા કરી અનુક્રમે બોર ગામ સસત્કાર પધાર્યા

બોર ગામ નાનું હોવા છતાં, ત્યાંના મદિગની અને ઉપાશ્રયની સગવડ અને જનતાની ધર્મશ્રદ્ધા અતિ પ્રશસનીય હતી

ગૃહાગણુમાં દ્રગ્દિને નિધાન પ્રાપ્તિની જેમ જનતાને આનંદનો પાર ગણ્યો નહિ, પૂર્વ આચાર્યશ્રીની હૃદયમયિની દેશનાના પ્રભાવે ભવિકજનવર્ગમાંથી મોહનિદ્રા વિલય પામવા માડી અભૂતપૂર્વ જાગૃતિ જણાવા લાગી આનંદ અને સેવાની ઉત્સુકતા આલુઆલુ નિહાળવામાં આવતી હતી અમારૂં પણ અહીં ભાગ્ય માનીએ છીએ કે હમોને પણ આ મહાપુરુષની સેવાનો અપૂર્વ લાભ મળ્યો પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિમાં આચાર્યદેવના નામની ધૂન સ્તુતી હતી અપૂર્વ દેશના, અનહદ ત્યાગવૃત્તિ અને શાત પ્રકૃતિએ અખિલ જનતાને મુગ્ધ બનાવી હતી

જેમ સૂર્ય અસ્ત થયા છતાં તેની આછી પ્રભાપ્રકાશની રાગની પ્રસારી જનતાને માર્ગદર્શક બને છે, અને સૂર્યના જવલત કિરણોનું સ્પર્શ કગલે છે આચાર્યદેવ માણસાથી વિદ્યા કરી ગયા હતા પણ જેઓના ગુણ ભવ્યોની હૃદય સપાટીપર જેવાને તેવા આપાયલા જગ્યા અખીલ માણસાની જનતા તેઓને સ્મરતી અને તેઓના ઉચ્ચ ગુણને સ્તવતી લાલચ દર્ભાઈના હૃદયમાં તો ગુરુદેવના વચને ભાવના રૂપ વીજળીનો વેગ (Power) વાયુવેગે વિસ્તાર્યો નમોનસમાં અગ્નિમજ્જનમાં અને ગેમ કૂપોમાં એજ ભાવનાએ પ્રધાનપદ લીધું

મંસારથી વિગત આત્માઓને મસાગમા નિવાસ માસાગિક પ્રવૃત્તિઓ, ઘણીજ આકરી ભામે છે ગાયાપાગોને બધન સ્વરૂપે માન્યા પછી, પાશને તોડવાના આધનો સાપજા પછી, બધન તોડવામાં દોણ પ્રમાદ કૃત્રે નિર્બંધતા, નિર્વૃત્તિ, અને સહનનંદ વિગત આત્માઓનું અસ્તિ ધ્યેય હોય છે

અમાપ શક્તિઓનો સંચાર કરી આત્માનંદના સાચા સાધનરૂપ સંયમપંથે વરવાની કામના કહો, તમના કહો, યાતો તેને પ્રબલ ઇચ્છા કહો, તે એકજ વિરક્તોના હૃદયમાં વસી હોય છે.

રાતોરાત પ્રયાણ:—

લાલચંદલાઈ વિચારે છે કે સ્વાર્થી સગાઓ, સંયમપંથે વિચરવાની આજ્ઞા આપે એ આકાશ કુસુમવત્ ભાસે છે. માટે અત્રેથી છટકી જવા યોગ્ય તરફીય રચવીજ પડશે એ હેતુથી લાલચંદલાઈએ થોડા દિવસથી દલસીઆઈના ધરની પાસે બબલભાઈ નામના એક મિત્રનું ઘર હતું ત્યાં જઈ સુઈ રહેવાનું શરૂ કર્યું. તેમની સાથે વાતો કરી રમત ગમતમાં સમય વ્યતીત કરવા લાગ્યા. મિત્રને ચોક્કસ વિશ્વાસ થયો કે મને પૂછ્યા વિના કોઈ નાનામાં નાનું પણ કાર્ય કરે તેમ નથી.

રાત્રિનો સમય હતો જનતા ઘેરીનિદ્રાના તાલમાં તલ્લીન બની હતી. નિર્જનતા બધે છવાઈ રહી હતી. લાલચંદલાઈ પોતાનો લાગ શોધી રહ્યા હતા. ચારે તરફ બારીકાઈથી નિરક્ષણ કર્યું. કોઈપણ જાગૃત અવસ્થામાં નજરે ન પડતાં ત્વરાથી ઘર બહાર નીકળ્યા. યોર જવા માટે પ્રથમથીજ વાહનની વ્યવસ્થા કરી હતી. ઈસારા અનુસાર ઉંટના માલીકને જગાડી યોરના માર્ગે પ્રયાણ આદર્યું. ઉંટવાલાએ લાલચંદલાઈને ઘણા પ્રશ્નો કર્યા પરંતુ તેના પુછાયલા અટપટા પ્રશ્નોના સચોટ રદીયા આપી ત્યાગની મહત્તા અને જરૂરીયાત સાબીત કરી સંસારના કડવા અનુભવો, સંસારની ભયંકર સ્થિતિ તેનો સ્વાર્થી અને કૃત્રિમપ્રેમ વિગેરે વસ્તુઓને એવી સરસ રીતે સમજાવી કે તે પણ ઉચ્ચલાગ માર્ગનું અનુમોદન કરવા પ્રેરાયો.

પ્રાતઃકાલનો સમય સૌ કોઈને નિસ્તંદ્ર બનાવી રહ્યો હતો. સૌ પોતપોતાની ઈષ્ટ પ્રવૃત્તિમાં પ્રવૃત્ત થઈ રહ્યા હતા, તે સમયે લાલચંદલાઈ

બોર મુકામે પહોચ્યા જતાવેતજ ગુરુદેવના દર્શન કરી તે પૂજ્યના
પુનીત ચગણાગવિદમા ઝુંકી પડ્યા ગુરુદેવે પણ તેઓની હિંમત અને
શુદ્ધિ ચાતુર્યતા ઉપર ખુબજ પ્રસન્નતા દર્શાવી ગુરુવર પણ તે મુમુક્ષુની
દીક્ષા નિર્વિઝે કેમ થાય અને તેના કુટુંબીઓ આવી વિદ્ય ન કરે
તેના બ દોષસ્ત, વિગેરેની વિચારમાલા મનમહેલમા ગુચવા લાગ્યા
નમ્રતાથી દીક્ષાભિલાષી લાલચદભાઈએ ગુરુશ્રીને જણાવ્યું કે હે
દયાસિંધુ ! સ્વાર્થી સ્નેહીઓના કારમાળધનથી હું છુટીને અત્રે જે
ધ્યેયથી આવ્યો છું તે ધ્યેય જલદી સિદ્ધ થાય તો સાર. કેમકે
હમણાજ વિદ્યવાદલીઓ માગ ધ્યેયને રોધજે. તે પહેલા આપ દયાળુ
મને દીક્ષિત કરો તે પછી આવતી વિદ્ય પરંપરાને દૂર કરવામાં
કશે વાધો આવવાનો નથી

પ્રકરણ ૭ મું.

આચાર્યદેવેશે બોડ ગામની જનતાને ઉપદેશ પાનથી ધર્મ-
રંગમાં તરબોલ કરી ધર્મપ્રવૃત્તિઓ જાગૃત કરી હતી.

ગુરૂ આજ્ઞાપાલન કરવામાં વિકટ પ્રસંગે પણ ત્યાંની
પ્રજા કટીબદ્ધ હતી, એટલે બોડ સંઘને એકત્રિત કરી આચાર્યદેવેશે
જાણાવ્યું કે તમારા ગામના ભાગ્યોદયથીજ માણસાથી આવેલ લાલચદં-
ભાઈ દીક્ષા લેવા માટે અત્યંત ઉત્કંઠાવાળા છે અને એ કાર્યમાં વિલંબ
એ તેના શ્રેયઃપથમાં વિઘ્નરૂપ છે. તેમની દીક્ષાની ભાવના તીવ્ર છે
તેના વિરકતભાવ પણ અંતરનો છે એની એમના ગાઢ પરિચયથી
મને ખાતરી છે. જો તમારો સંઘ તેનું યથાર્થ રક્ષણ કરવા તૈયાર
હોય તો તેને પ્રવર્જિત કરીએ.

ખોડની જનતા ધર્મતત્ત્વોને સમજનારી હોવાથી સયમની કીમત તેમના હૃદયમાં હતી સયમ લેનારને તનમન ધનના ભોગથી સર્વ રીતે સૌ કાંઈએ સહાય કરવી એ પ્રથમ તકે જૈન માત્રનું કર્તવ્ય છે ત્યાગમાર્ગને નિષ્કટક બનાવી આપવો એ મોક્ષાભિલાષી જીવોની અનિવાર્ય ફરજ છે, સયમ લેનાર વ્યક્તિને સયમથી અટકાવવા, ત્યાગના મર્મથી અજાત કંઈ નામચીન મહોળો, મલાઓ, સરથાઓ અનેકવિધ ધમપછાડા કરે છે આડે દિવસે સગા સબધીઓ સામુ પણુ જેતા ન હોય તે પણુ તેની દીક્ષા વખતે મોહગત્તની મસાલ પકડી સગા હોવાનો મિથ્યા દાવો કરે છે અનેક પ્રકારના માયા કપટ કરી ભોળા અજાની જનોને હોળીનું નાળીઓ બનાવી, સગ્રહાને આકુ અનુ સમજાવી ચેનકેન પ્રકારે દીક્ષાને અટકાવી શાસનનો ઉકાલ કમવનાગ માત્ર દયાને પાત્ર છે ત્યાગની મહત્તાનું, તેની આદ્યશીયતાનું અને ત્યાગની વિશુદ્ધતાનું તેઓને જ્ઞાન નથી જ્યારે સાચા તાગકોનું તો કાર્ય જોઈ છે કે, ધર્મની અને ત્યાગની ભાવનાવાલા આત્માઓ, તગ્વાની ઈચ્છાથી શબ્દે આવે, ત્યારે કર્મણુભાવે તેઓને અવલગન આપી તારવાજ જોઈએ અને તારેતોજ તે સાચા તાગક કહેવાય દીક્ષા ગ્રહણ કરનાર મસારિક કૌટુંબિકોની આજ્ઞા મેળવે, આજ્ઞા માગવા છતાં, તે મોહાધ કુટુંબીઓ, આજ્ઞા આપવામાં ઈન્કાર કરે, તો દીક્ષાલાવી વ્યક્તિએ પોતાની ભાવનાને સફળ કરવામાં આચકા નજ આવો જોઈએ

ત્યાગી સદૃશ ઉપર્યુક્ત વિચારણાઓનું મથન ચલાવતો હતો. સર્વેએ એકત્રિત થઈ પૂજ્ય આચાર્ય દેવને જણાવ્યું કે, હે કૃપાલુ ! આપ જેવા અનુપમ જ્ઞાની મહાત્માની આજ્ઞા એ તો અમારે મન મરતક મુકુટ સમાન છે અને તેમાય વળી, આવું દીક્ષાનું અણુમોલ કાર્ય અમાગ ગામમાં થાય, એ અમારી પૂર્ણ સદ્ભાગ્યની નીશાની છે અમાગ ગામનો હવેથી ઉદયજ ભાસે છે અમાગ જેવા નિર્ભાગીઓએ સયમ મહોત્સવની ઉજવણીનો પ્રસંગ કદીયે જોયો નથી તે મહા-

પુણ્યોદયે આવું દીક્ષાના પ્રસંગનું સૌભાગ્ય આજે અમોને સાંપડે, તે કેમ ન વધાવી લઈએ ? અમારા શરીરમાં જ્યાંસુધી ચેતના છે, ત્યાંસુધી તે પુણ્યાત્માનું રક્ષણ કરવા, અને આપની સંપૂર્ણ સુખાવહ આજ્ઞાઓ માનવા અમો નિતાંત તૈયારજ છીએ. અને તેમાં અમારું પૂર્ણ કલ્યાણજ માનીએ છીએ.

શ્રાવક સંધનો આ પ્રમાણેનો મજબૂત ધર્મભાવ જોઈ, લાલચંદલાઈને આજ ગામમાં સંયમપ્રદાન કરવું, એ નિર્ણય વધુ દઢ થયો. પણ તેમની પરીક્ષા ખાતર પૂછ્યું કે દીક્ષા લેનાર વ્યક્તિના કૌટુંબિકો માણસાથી અહીં પ્રબંધ સાથે આવશે, અને કાવશે તેટલા પોતાના પ્રયત્નો યોજાશે તો તમારી પાસે શા શા બચાવ છે ? જોસીલીને હોંસીલી જનતાએ જણાવ્યું કે, ગુરૂદેવ ! આ રાજ્યમાં માણસાની હદ નથી. અને લાલચંદલાઈ પણ ૧૯ વર્ષની પુખ્તવયના છે, એટલે રાજ્ય કાયદાની રૂયે તદ્દન સ્વતન્ત્ર છે. દુનિયાના વ્યાપારોમાં, સાંસારિક આજીવીકાની પ્રવૃત્તિઓમાં જ્યારે તેઓ સ્વતન્ત્ર છે, ત્યારે આત્માના વિકાસ માટે હિતકર શ્રેયોમાર્ગને સાધવામાં સ્વતન્ત્ર કેમ ન હોઈ શકે ? વળી બળજોરી કરશે તો, અમો પણ બળવાળા છીએ, તે તો આપ જાણોજ છો.

આચાર્ય પુંગવે કોમળ ખ્વનિથી જણાવ્યું, કે તમારી ભાવના, અને આજ્ઞા પાલકતા જોઈ હું ખુશ થાઉં છું. બાકી આમાં વિદ્ન આવે તેમ લાગતું નથી. કારણકે લાલચંદના પિતા સ્વર્ગસ્થ થયેલ છે. તેમની માતૃશ્રી, તથા જેઓને ત્યાં હાલ નિવાસ કરે છે, તેઓની કોઈ દલસીબાઈ ધર્મ પરાયણ છે. ખુદ લાલચંદ હિંમતના દરિયા છે. ભાવનાનું મંદિર છે. એટલે દીક્ષાનું સુકાર્ય જોવાનો તમને અલભ્ય પ્રસંગ સાંપડશે. પણ સાવચેત તો રહેવુંજ.

દીક્ષા પ્રદાન:—

પૂજ્યપાદ આચાર્યશ્રીએ વિચાર્યું કે ત્રણ ત્રણ વખત દીક્ષા

લેવા ગયેલા લાલચદને બળાતકાગથી તેના કુટુંબિઓ પાછા લાવ્યા, એટલે તેની દીક્ષા લેવાની તીવ્ર ઉત્કણ્ઠા છે તેનાથી તેઓ પગિચિતજ છે, છતાંય રજા આપતા નથી એટલે એવાસિ વહુ વિદ્વાનિ વિગેરે શાસ્ત્રીય વાક્યો અનુસાર ધર્મ ગ્રંથો કગ્વાની ઇચ્છાવાળાને તુરતજ ધર્મ સમર્પણે એ ધર્મગુરુઓની રૂઝ છે જળથી ભરેલા ધડાને હાથમાં લઈ જતા, પરોપકારીને જોઈ કોઈ તૃપ્તાતુ જળપાનની ઇચ્છા ધરાવે, તેને જલ આપવામાં વિલબ કરવો એ તદ્દન અનુચિત છે

અખિલ જનતા ધર્મધેલી બની, પૂગતી તૈયારીયો કરવા યોગ્ય થોડા સમયમાં સવળા સાધનો મેળવ્યા અને પૂજ્ય આચાર્ય પુ ગવે દીક્ષા આપી અને તેમને સ્વશિષ્ય તરીકે બહાર કરી, તેઓનું નામ “ મુનિશ્રી લઙ્કિધવિજય ” રાખ્યું

મિત્ર બબલભાઈ પ્રાતઃકાલમાં ઉઠ્યા અને સાયમમાં લાલચદ-ભાઈને મુતેલા નહિ જોતા, વિચાર્યું કે, તે તેમની ફાઈને ત્યાં ગયા હશે તે વિષયમાં શકાને ધ્યાનજ નહોતું જેથી, તેઓએ લાખી તપાસ ન કરી તપાસમાં વિલબ, એ લાલચદભાઈના એવ પચનો સાધક હતો

સમય ધણો થયો, હજી ‘ લાલચદ કેમ ન આવ્યો, ’ એમ વિચાર કરી દલસીખાઈ બબલદાસને ધરે ગયા અને પુછતાં જણાવ્યું કે, બબલદાસના ઉઠવાના વખતે તે ત્યાં હતો નહિ આજુબાજુ ગામમાં તપાસ કરવા છતાં પત્તો લાગ્યો નહિ ક્યાંથી લાગે ? એતો પોતાની ધ્યેયસિદ્ધિ માટે ક્યાગ્નાય ચાલી નિકળ્યા હતા

દલસીખાઈ વિમાસણમાં પડી કે, ‘ ૧૨૩ હાથ તાલી આપી, પ્રથમની જેમ આજે પણ લાલચદ દીક્ષા લેવા ગયેલ હશે ? ઉદ્યોત-વિજય મહારાજ પામે તો નહિજ ગયેલ હોય, કારણ તેઓ ધણે દૂર વિચરે છે, પણ તાજેતરમાં શ્રીમદ્ વિજય દમલસરીજ મહાગજનો ધણોજ ગાદ પગિચય હતો ઉપદેશ શ્રવણ અને શાનાખ્યાસ

પણ અહોનીશ તેઓની પાસે કરતો હતો. વળી તેઓ ખોરજ છે. અને નજીક હોઈ, ત્યાંજ જવાનું ચોક્કસ કારણ મળે છે તેઓના સગા સંબંધીઓ, રનેહીઓ અને ખીજ કટલાક માણસોને સાથે લઈ ઝટ ખોરૂ આવ્યા.

દીક્ષાનો પ્રસંગ સંવત ૧૯૫૯ કાર્તિક વદ છઠ ના પ્રાતઃકાલમાં ઉજવાઈ ગયો હતો. ખોરૂની જનતાને સુઅવસર પ્રથમજ ઉપસ્થિત થયો હોઈ સહિ કોઈ ઉત્સાહ અને આનંદમાં ગરકાવ થયા હતા. આચાર્ય પુંગવ પણ મહારા હાથથી આજે એક આત્મા મંસારથી તર્યો, એમ માની આનંદિત બન્યા હતા. અને નૂતન મુનિ લઘ્વિ-વિજયજી તો ઈચ્છિત દુષપ્રાપ્ય નિધાનની પ્રાપ્તિની જેમ, હર્ષથી રોમાંચિત થઈ ગુરૂ દેવની શીતલ છાયામાં ખેડા હતા.

રનેહી આગમન:—

અકસ્માત ઉપાશ્રયમાં તેઓના કુટુંબિઓનો પ્રવેશ થતાંની સાથેજ મોહનાય્ય પ્રારંભાયું જુદી જુદી જાતના વિલાપ સંગીતના આલાપો તણાયા. બળવન્તો બળથી રણ સંગ્રામ ખેલવા ઉતર્યા હોય, તેમ ક્ષણભર ભાર્યું. પલભર ઉપાશ્રયનું બધુંય વાતાવરણ સંક્ષુબ્ધ બન્યું, ખોરૂની જનતા, કીડીઓની જેમ ઉભરાઈને એકઠી થઈ.

આચાર્યશ્રીને તેમજ નૂતન મુનિને તેઓના ધર્મ કાર્યમાં વિદ્વ ન થાય તે હેતુથી, સેવા ભાવની બુદ્ધિથી જનતા ત્યાં હાજરજ હતી.

રૂપાંમરે ન વક્તવ્ય એ નિયમનું સહિ કોઈએ પાલન કર્યું. કૌટુંબિકોએ હૃદયનો ઉભરો ઠાલવ્યો બલવન્તોએ બળ અજમાવ્યું પણ ઉપાયોમાં ફાવટ ન આવી. જાણે કુસુમોત્તેજ ન વરસાવતા હોય તેમ આચાર્ય પુંગવે મૃદુ વાણીથી જણાવ્યું કે:—

તમારે લઘ્વિવિજયને સમજાવવો જોઈએ. આ સામેજ ખેડો છે એની ઈચ્છા વિરૂદ્ધ તેની સંયમ ભાવનાને ખલેલ કરવાના ધરાદાથી

તમેએ હાથ ન લગાવવો વાત ચીત કરો, અને તમે જાણોતો છો, કે તેની દીક્ષાની ભાવના તો ક્યારની ઉચ્ચ કોટીની વર્તેજ છે તેને સંકલ્પ કરવા તમારી ગળ પશુ માગીજ હતી સકલ પ્રયત્નો પશુ કરી ચૂક્યો હતો, એટલે તમારે સર્વેએ પશુ સમજવું જોઈએ કે નાહક અતરાય કરવાથી શો ફાયદો ? કલ્યાણનો માર્ગ ભલે અગીઝાર કરે ?

તેઓના કુદુ બિંકો અને નૂતન દીક્ષિત વચ્ચે કેટલોક વાર્તાલાપ થયો

તેઓએ કહ્યું “ હે લાલચદ ! અમોને તું કહીને આવત, તો અમો શું નિગેધ કરત ? દીક્ષા લેવી, હતે, તો લેવી હતી પશુ આવી રીતે ભાગી જવાથી શો ફાયદો ? અમોને બધાયને ચિંતામાં નાખ્યા અને શોધાગોધ કરાવી તને માણસામાં ઠાઠમાઠથી દીક્ષા અપાવશું એકવાગ હમારી સાથે ચાલ આ શબ્દો લાલચદભાઈની વજ સમી હૃદય ભૂમિને ભેદે તેમ ન હતા પશુ વિશેષ દૃઢતાને આપતા હતા

શ્રી લખિધવિજયજીએ જવાબ આપ્યો કે, વાહ ! એકવાગ દૂવામાં નાખીને, બહાર કાઢવાની લાલચ આપવી, એ કેવલ અજ્ઞાનતા ભરી મોહગત્તની પાળચેષ્ટાજ છે ત્યાં લઈ જઈને પુન દીક્ષા અપાવવાનું કહો છો, તો આ સ્વીકારી છે, તે શું ખોટી છે ? તમે જો સાચા હિતસ્વી હો, સાચા સંબંધિઓ હો, તો એમ કહો, કે “ ત્હે જે સયમ સદ્ભાવનાથી ગ્રહણ કર્યું છે, તે યથાર્થ પાલનકર, અને તારા આત્માને અને અમારો પશુ ઉદાર કર ! ” તમાગ વચનોનીભળ તમે સસાગ ઠાગગૃહમાં મને ફસવવાને યોજી ગયા છો, સસાગક્ષણિક છે અનેકો જન્મે છે, અને આજી જન્ય છે થોડા સમયનો મેળોછે તેમાં મોહને છોડી આત્મવિકાસ માટે કોઈ જોડાય તો તેને સસાગમાં ફસાવવા યત્ન આપવો, એ સાચા મેહીઓનું દર્તવ્ય ન મનાય

વિગેષમાં જણાવ્યું કે, આવો ઉત્તમ માર્ગ મે સ્વીકાર્યો છે, તો તમે ખેદ કેમ કરો છો ? પુન વેપાગ કરી લાખો રૂપીઆ લાવે, તો તેને સ્વીકારવામાં આનાદની થતી નથી તે કમાતી વખતે ‘ મને

કેમ ન પુછ્યું ? પુછ્યા વિના કેમ કમાયો ? અમે નહિં કમાયા, અને તું કેમ કમાયો ? એમ પણ કહેતા નથી '. યાગક ગોચ્ય નિધાન પામે તો સર્ગાંચોને હર્ષજ થવો જોઈએ જાન, દર્શન, ચારિત્ર એ રત્નત્રયીને હું પામું અને આરાધું, એમાં વિલાપ શો ? હિતને આદરતા બાલકોને ઉત્સાહ આપવાનો હોય, કે હતોત્સાહ કરવાના હોય ? તમે જાણો છો કે, વિકરાળ કાળ રાજની તલવાર શિર પર આવતાં કાણુ રક્ષણહાર છે ? સમજો ! શરીર, આયુ, ધન, એ બધાં વિજળીસમ ચંચળ છે, એટલે સંસારથી તરવા ને શાશ્વત આનંદ મેળવવા. સંયમજ સાચી નૌકા છે. આ ઉપદેશથી બધા સમજી વંદન કરી માણસા ગયા.

વિશ્વંભરના ઉપકારના પરમમંત્રને ધ્યેય સન્મુખ રાખી મહાત્માઓ દેશાનુદેશ પાદચારી બની વિચરે છે. અનેક ભકતોના પાપપ્રચારોને દર્શન અને વાણીથી, નિરોધવામાં જો કાંઈ હેતુ હોય, તો તે મહાત્માઓની પ્રચારણાનેજ આભારી છે. ક્રમબદ્ધ વિહાર કરતાં સંતો, પોતાના આત્મ કલ્યાણને નિર્દોષરીતે અને રહેલાઈથી સાધી શકે છે. અને સાથે સાથે ઉપદેશાશ્રીતની રેલમ છેલ્લથી, કેમ ભવ્યોરૂપી કૃધીવલોની ધર્મ ખેતીને આબાદ બનાવે છે. ભવ્યમયૂરોને ઉપદેશ મેધ અમંદ આનંદ સમર્પે છે. શ્રીમદ્ તીર્થંકર પ્રભુની આજ્ઞા જે નિર્ગ્રંથ મુનિઓને એક સ્થાને રહેવાનો નિષેધ કરે છે, તે જો ન હોય, તો દૂર દૂરના પ્રદેશોમાં અનેકધા મહાન ઉપકારો કેવી રીતે થઈ શકે ? વળી તે આજ્ઞા, લાગી સાધુઓના સંયમને નિર્દોષતાથી પાળવામાં પણ એક અમોલ સાધન છે. અનુભવાય પણ છે કે, નિઃસ્વાર્થી મહાત્માઓના સંગરંગમાં કેમ દુરાચારીઓ સદાચારી, કેમ પાપારંભીઓ નિરારંભીઓ, અને કેમ વિષય વિલાસીઓ, વિરકત ભાવને ભજતા બન્યા છે. મહાત્માઓના દર્શન અને વાણી એ જે અણુમોલ નિધાનો અવનિતલ ઉપર ન હોતે, તો પૃથ્વીપટ પરનું પાપપટલ કાણુ ટાળી શકતે ?

ચ દનનો લેપ, ચન્દ્રની શીતલતા, ખાલ દાહોને શાંત કરે છે, બ્યારે અતરના ઉપાધિજન્ય દાહોને પ્રશાન્ત કરવામા તો, અન્નેડ સાધન મતોજ છે.

પાયા વિનાની ધમાગતો, ખલામી વિનાની નાવડીઓ, ને ગળ વિનાની પ્રાન, તેમજ નેતા વિનાનુ મૈન્ય સુસ્થિગતા આનદ અને શક્તા આદિ ક્રમવાગ ગુણોને મેળવી શકતા નથી તેમ ધર્મશુર અને તેઓના ઉપદેશ વિના ધર્મ અને ધર્મીઓ ટકી શકતા નથી ધર્મશુરઓનો પ્રયત્ન, કેવલ આત્મ-ધર્મને સાચવી અનુગોને સાચા ધર્મના ગ્રાહકો બનાવવાનો હોય છે

પગલગમા વિશાલ એવા ગળપાટને છોડી, ગળ મહારાજઓ પણ ત્યાગી બન્યા હોય તો તે આ મહાત્માઓનોજ પ્રતાપ છે ? વિપ સમા વિપયોના વિલાઓને તગ્છોડી, વિગ્ત આનદને હુંટનારા બન્યા હોય તો તેપણુ તેઓનોજ પ્રતાપ ? ઉન્માર્ગ ગામીઓ, જ્ઞાન નયન પ્રકુલિત થતા, સન્માર્ગમા કુચ કરતા થયા હોય તો તેઓનોજ પ્રતાપ ! કલિ-યુગમા પણ ધર્મના ઝગમગતા જ્ઞાન દીપકો દદિ જોયર થાય છે તે પણ, અખડ ધર્મશુરના વાહક અને પ્રચારક એ મહા સતોનોજ પ્રતાપ !

આવા ઉપરોક્ત પરોપકાગના ધ્યેયને લક્ષ્યમા ગખી, પૃથ્વી પટને પાવન કરતા, જનતાને વચન પિચૂપનો આસ્વાદ અખાડતા, સદ્ધર્મ ગ્લક શ્રીમદ્ વિજય કમલ સૂરીશ્વરજી મહારાજને જોડ ગામથી વિહાર કર્યો અને વડનગર પધાર્યા જોડ ગામની જનતા પર આની છવાઇ કાગળ કે જનતા આચાર્ય પુગવની મગતિમા ધણીજ ગ ગાઈ હતી તેમની શુભુચ્છી પ્રતિ દલી હતી તેઓના વચન કુમુભોની સૌગંધતાથી વામિત બની હતી જેથી શરના દર્શનનો વિગ્દ કેમ સહે ?

પુન પુન તેઓશ્રીની ત્યાગવૃત્તિને, નિરપૃહતાને, અને કરેલા અસાધાન્ય ઉપકારોને સમગ્ર લાગી તેઓના પુનીત નામને અચિન્ત્ય

ધૃષ્ટિ-સાધકમંત્ર માની જપવા લાગી. અઘાવધિ તે સોનેરી મુપલને, કેઈ સજ્જનો સંભારે છે.

વડનગરમાં પધારતાં, ત્યાંના શ્રદ્ધાલુસંઘે, પ્રવેશ મહોત્સવ ધણે દાઢથી કર્યો. અને ભાવભીનાહૃદયેથી મધુર દેશના-શ્રવણનો લાભ પણ લીધો. જેમાં ધર્મના સાધનો, ફળો, અને માનવ જન્મની સાર્થકતા, એ વિષયક બોધક અને રોચક શૈલીથી સમજાવવામાં આવ્યું જે પ્રવચનોથી જનતામાં નવચૈતન્ય પ્રગટ્યું હોય તેવી જગૃતી જણાઈ.

આપણા ચરિત્ર નેતા મુનિપ્રવર શ્રી લગ્નિધિવિજયજી મહારાજ ગુરુ શુશ્રુષામાં બહુ તલ્લીન રહેતા આચાર્યવરની શીતલ છાયામાં સવિનય જ્ઞાનાભ્યાસ પણ બહુ ખંતથી કરતા તેમજ અનેક ગુરુગમ્ય અનુભવોને પણ સાથે સાથે શીખતા. અર્થાત્ કે, તેમનું જીવન જ્ઞાનાભ્યાસ અને ગુરુચર્યામાંજ પરોવાયલું રહેતું. શું આટલી ખંત, ભાવિની ધર્મ ધમારતને સોહામણી અને મજબૂત બનાવવાજ અસારથી આદરવી શરૂ નહિં કરી હોય !

વડનગરથી વિહાર લંબાવતાં, રસ્તામાં અનેક યાત્રાઓ કરતાં. પ્રાચીન જીવિંબોને જીહારતાં, ગ્રામ્ય અને શહેરી જૈનજૈનેતર વર્ગમાં ઉપકાર કાઢી વિસ્તારતાં શ્રી મહાન તારંગાજી તીર્થમાં પધાર્યા.

શ્રી તારંગાજી તીર્થ, જૈન આલમનું એક પૂજ્ય, માનીતું તેમજ ધણું પ્રાચીન મનાય છે, જે તીર્થની મહત્તા, અનેક રાજાઓએ, અને આચાર્ય મહારાજાઓએ ત્યાંના સંઘો કાઢી, અને ગુણુ ગાઇ યથાર્થ રીતે વધારી છે. ગુર્જરેશ પરમાર્હત કુમારપાલ ભૂપાલે, આચાર્ય ભગવાન્ શ્રી હેમચન્દ્રમૂર્તીશ્વરના ઉપદેશથી, આ પવિત્ર તારંગા તીર્થના સોહામણા ગઢ ઉપર એક અદ્ભૂત જીનાલય બનાવ્યું છે. મંદિરની કારીગરી કળા કૌશલ્ય, ઉંચાઈ, વિશાલતા, અને ટકાઉ બાંધણી, અઘાપિ શિર ડોલાવી રહી છે. જેને સેંકડો વર્ષ થયા છતાં પણ હાલ પણ પ્રેક્ષકોને જોતાં તાજું જ બન્યું હોય તેવો ભાવ પેદા થયા વિના રહેતો નથી.

આ તીર્થની યાત્રા માટે ભાવભીની ભક્તિથી હબરો જોનો આવે છે મુળનાયક શ્રી અણ્ણતનાથ ભગવાનની દર્શનસ્તવના આદિદ્વારા આત્માને ભક્તિ ગ્સામૃતથી તૃપ્ત બનાવી સ્વજન્મની કૃતકૃત્યતા મનાવે છે આવા અનુપમ તીર્થની યાત્રા સદ્ભાવનાથી સરિશ્યમડલ સૂરીશ્વગ્ણ મહાગળે કરી, આનંદ આનંદ પ્રાપ્ત કર્યો

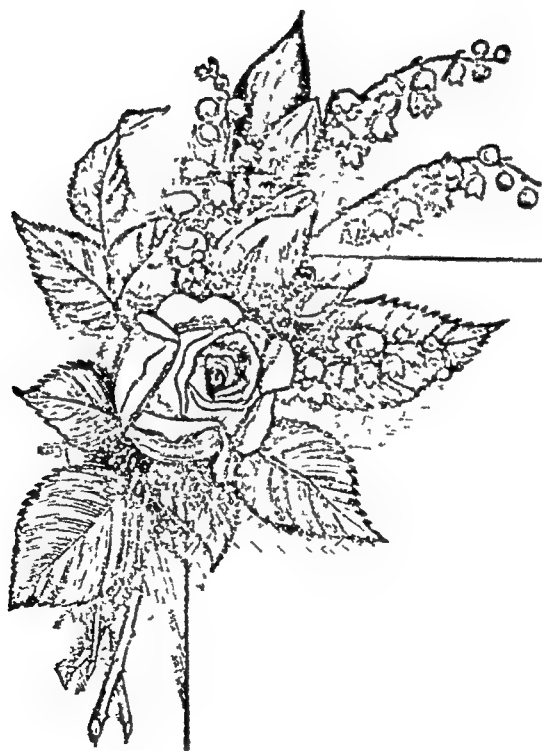
અહિથી વિહાર કરી ઉપદેશ વાગ્ધી ભવ્યજ તુઓને સિચતા, સધના અત્યાગ્રહથી ઊઝા મુકામે પધાર્યા જનતામા હર્ષ દેલાયો. પ્રવેશ સમયે આખા ગામને શણગારવામા આવ્યુ ભવ્યસત્કારથી જોનેતર જનતા ઉપગ પણ ધર્મની અજળ છાપ પડી પ્રતિદિન ધર્મ પ્રવચનો આલતા, અને ધર્મોવર્ગમા ધર્મ જાગૃતિ અનેરી થવા પામી

આચાર્યદેવની પ્રકૃતિ ઘણી સૌમ્ય અને ઉદાર હતી તેઓની નિશામા સ્વશિષ્યો, અને સ્વગચ્છના અન્ય સાધુઓ અતીવ આનંદ-પૂર્વક સમયની આગધના કરી ગલા હતા નવા નવા જ્ઞાનને, નવા નવા ઔદ્યોતિક અનુભવોને, અને અનેરી મયમ ભાવનાઓને, તેઓની છાયામા વધાનતા, ફગ ફગવી આચાર્યશ્રીના દર્શન માટે, ઉપાધ્યાયજી શ્રીમાન્ વી-વિજયજી મહાગજ પ્રવર્તક શ્રી કાલિવિજય મહારાજ, અને શાતમૃતિ શ્રી હસવિજય મહાગજ આદિ સપગિવાગ પધાર્યા તે સમયે આચાર્યશ્રીની અપૂર્વ દેશના, સર્વ સાધુમડલનુ પવિત્ર દર્શન અનેરૂ નવચેતન્ય પ્રગટાવી ગ્યું હતુ અઘાવધિ ત્યાના વૃદ્ધો કહે છે કે, તે સમયનો આનંદ, સાધુઓનો મેલાપ, અને પરમ્પગની પ્રીતિ, જનતા પગ અનેરી ધર્મ છાપ પાડતી હતી તે પ્રસંગની યાદગિરિ માટે પુનીત મહાત્માઓની પ્રતિકૃતિ (photo) “ ઊઝા બનીશી ” તરીકે પ્રખ્યાત છે

વડીદીક્ષા —

આ સમયે પોતાના ગિય લખિધવિજયજીને તથા અન્ય દસ સાધુઓને ગિન-ઓપાનના આધનશૂત વડી-દીક્ષા તેઓશ્રીના વગ્દ હગ્તે

મોટા મોટા સવ પૂર્વક અપાઈ હતી. તે સમયે અપૂર્વ દેશના ગંભીર
 ધ્વનિએ સાંભળી, જનતામાં વૈરાગ્ય પ્રકૃત્તિ થયો, અને બાળ તેમ
 વૃદ્ધો ધર્મપ્રવૃત્તિઓમાં આગળ વધવા પામ્યા. આવો અવસર અહિંયા
 હંમેશ માટે બને, એવી ઝંખના હરેકને થતી. ધર્મ આનંદના દિવસો
 મોંઘા અને મહામૂલા હોય છે ! એ વાક્યને યથાર્થ કરવા પૂજ્યપાદ
 સૂરીપ્રવરે ઊંઝાથી વિહાર કર્યો.

संविधानमन्त्रालय, चारित्ररत्नमभिधानकोश, स. २, १९५६

जैनाचार्य श्रीमद्विजयकमलसूरीश्वरजी
महाराजना अपूर्व गिण्यरत्न—

(बाल्याग्रथामा)

मुनिराजश्री लब्धिविजयजी महाराज.

उद्गामा चडी दीक्षा प्रसंगे.

बी पी प्रेस—पालीनाणा

પ્રકરણ ૮ મું.

ધોષકાગી શ્રી જિનેશ્વરદેવના તગજતાગક ઐધ્યાતિક મંદે-
ગોને પાકવતા, દર્શનથી અને વાણીથી જિજ્ઞાસુ જીવોને
પાવન કરતા ઇડગદપ્રતિપ્રયાનુ કર્યુ માર્ગમા અનેક
પ્રકારના ઉપકારનો ધોધમાગ વસાદ, તે મગજાવથી, નિખાવમ દૃઢથી,
મર્તિમ ત ત્યાગપ્રતિમા સુગિજેખગના મુખાભથી વગમતો ભવ્યોના ઉદય-
ક્ષેત્રોમા સુદૃત અન્યને નવપરવિન કરી ગ્યો દનો અને તે તેગામેની
જનતા ને ધમને બધી ગઈ હતી, તે દવેથી ધીમે ધીમે ધર્મમા
પ્રગત બની

નેક ઇડગામ ગ્વાભાવિક રીને તો વિનાગ છે, વન્તી ભટ્ટિક
અને ભાસિક છે ધર્મનો ગગ આની પ્રગને ઘણેજ હાદ છે મત-

મંગપ્રતિ અત્રેની પ્રજા રહેજે આનંદ માનનારી છે. ધર્મક્ષેત્રોમાં દ્રવ્યનો વ્યય કરવામાં અને ધર્માનુષ્ઠાનોને ઉજવવામાં, અતીવ ઉત્સાહવતી છે. ગામની આજુબાજુ વિવિધ વૃક્ષોની ઘટા ઘણાજ વિસ્તારથી વ્યાપેલી છે. આજુબાજુ મેદાન પણ ઘણું છુટવાળું આલોચાય છે. વિશેષ પ્રમાણમાં આંખા આંખલીઓની શ્રેણી ઘણાજ થોડામાં જમા થયેલી છે. જુની કવિતાઓમાં પણ “ ઇડર આંખા આંખલી ” વિગેરે રાગોની તર્જો ઘણીજ ગવાય છે. ઇડરના ઇતિહાસમાં અગત્યની ખીના તો એ છે કે? અત્રેની પ્રજા બુદ્ધિવંત, શરવીર ને ઉદાર છે અપરિચિત અબળણ્યા આવેલા અનેક રંગોને અત્રે પોષણ મળે છે. જન પ્રેમનો અત્રે સદ્ભાવ છે, અને ગર્હ વિલાસોનો અભાવ છે.

ઇડરના ધર્મપ્રેમી જૈનસંઘમાં શાસનશિરોમણી આચાર્ય શ્રી વિજયકમલસૂરીશ્વરજી મહારાજ અત્રે પધારવાના છે, એ સમાચાર મળતાં, આનંદની ઉર્મીઓ ઉભરાઇ, કોઈ તો પોતાની દુકાનો શણગારવામાં, કોઈતો અનેકવિધ શણગારો સજી, પોતાના રાજકુમારસમા બાળોને પૂજ્ય સૂરીશ્વરના સત્કાર માટે અશ્વાદિ ઉપર આરોહિત કરી સાંભેલા સજ્જવામાં યોગ્યતા. કોઈ વાઘો આદિ સજ્જ કરવામાં, કેટલાકો રંગબેરંગી ધ્વજઓ, તોરણો, ગુરનામાલંકૃત સુશોભિત બોર્ડો ટીંગાડવામાં સપ્રેમ કોશીશવાલા અન્યા.

આચાર્યપુંગવના સન્મુખ, કેટલેક દૂર હર્ષભરી જનતા જઈ પહોંચી. જ્યનાદના ગુંજરવ સાથે ઇડરમાં ભવ્ય પ્રવેશોત્સવ ઉજવાયો. અનેક રથાનોમાં કુમારિકાઓ અક્ષતાદિથી વધાવી, મધુર ગીતાદિથી સ્તુતિઓ ગાઇ કૃતાર્થી થઇ રહી હતી. વ્યાખ્યાનપીઠને સૂરિશેખરે અલંકૃત કરી, મૃદુ તેમજ બુલંદરવરે મંગલાચરણ કર્યાબાદ, અસરકારક દેશના આપી. જે દેશનાથી જનતા ઘણીજ આકર્ષિત થવા સાથે સુક્રંપોમાં યોગ્ય. આચાર્યશ્રીની સેવામાં અને જ્ઞાન ધ્યાનમાં આપણા “ ચરિત્રનાયક ” લયલીન રહેતા. મંચમપાલન અને તેને પુષ્ટિકારક ધર્મ

ક્રિયાઓના અનુયાયીની આગધના પણ તેવાજ સદ્ભાવથી આદરતા, ધર્માનુયાયીની આગધના તેમજ જ્ઞાનાભ્યાસમાંથી સમય ખચતો, ત્યારે અધ્યાત્મના વિચારમાં ત્યાગ-વર્ધક સાધનોની મપ્રાપ્તિમાં, તેમજ મય-મને આદર્શ ને ઉત્તમ બનાવવાનો સક્રિય યત્ન આદરતા

જોઈએ ચત્રિ નેતાની વય નાની હતી પણ મંયમ-પાલનમતિ વૃદ્ધ પર્યાયવાલા સાધુની જેમ ઉપયોગ અને પ્રીતિ ધગવતા વડીલ સાધુઓને વિનયથી, લઘુ સાધુઓને આદરથી અને અન્ય જનતાને પોતાની અતુલ-પ્રતિભા સખ તારિકે શક્તિથી આકર્ષતા હતા ચત્રિ-નેતા શ્રીમદ્ લખિવિજયજી મહાગજ જ્ઞાન ધ્યાનમાં મશગુલ રહેતા હોય, ઇંડરની જનતાને કવચિતજ પગિય મલતો, પણ અમૃતનો નાનો ધુટડો તેના આઘાદને આજીવ તસુધી ભુલાવતો નથી તેમ તેઓશ્રીનો અદ્ય પણ નિર્દોષ અને જ્ઞાન-ઓજસ્વી પગિય જનવર્ગની સ્મૃતિમાં જડાય જતો અને સાથે સાથે એમ પણ ખ્યાલ કરાવતો, કે આ વ્યક્તિ ભાવિમાં કોઈ અજ્ઞ અશક્તની ઉન્નતિમાં વધારો કશો

સમય ઉનાળાનો હતો. ઉંભા ખેસીતમ વર્ષા રહી હતી ઉકળાટ અમાપ હતો, છતાં, આપણા ચત્રિનેતાએ, જ્ઞાનાભ્યાસમાં એવી લખ-લૂટ મચાવી હતી, કે દુકા અને પતંગના છાપનવાળા મકાનમાં મધ્યા-નહકાલે એકાતમાં ખતથી ખેસતા.

આચાર્યપુગવની હૃદયને હૃદયમચાવતી, નિડગ્તાલરી, વૈરાગ્ય ગસતગખોલ, દેશનાસગિતા એવી અજ્ઞ અને અસાધાગ્ય રીતિએ વહી, કે ભવ્ય જનતાના હૃદય-આગમોને અતીવ પ્રદુષિત બનાવતી ગઈ એટલુંજ નહિ પણ એ મધુરી જોમીથી દેશનાને પ્રતાપે, અખિલ ગામની જનતા પર અનેરો પ્રભાવ પાડ્યો તે દેશનાને છોડવા કોઈ ઇચ્છતું નહિ દેશના-શ્રવણનો આવો સુદ્ધ યોગ હજી મેશ મળે, એવા અતરના ઉદગારો પુન પુન પ્રગટ કરતા એ હેતુથી આચાર્યશ્રીને

સકલસંઘે એકત્રિત થઇ ચાતુર્માસની સ્થિરતા માટે વિગ્રહિત કરી. અને ત્યાં સૂરિપ્રવરનું સંવત ૧૯૫૯ નું યોગાસું થયું.

ચાતુર્માસ દરમ્યાન જીહ્વાજીહ્વા વિષયોને ચર્ચાતી દેશના ચાલતી. તે દેશનાનો જૈન જૈનેતર જનતાએ ઘણોજ અનુમોદનીય લાભ ઉઠાવ્યો. આવો સુઅવસર આ ગામ માટે અભૂત પૂર્વ હતો. કોણ હતલાગી આવી સોનેરી તક ગુમાવે ? સહ કોઇ સ્વકૃત્યગાની આચાર્ય દેવની નિશ્રામાં ધર્માનુષ્ઠાનોને આરાધવામાં ઉદ્યુક્ત બન્યા.

બીજાપણ શાસન પ્રભાવનાના સુકાર્યો અનેક થયાં. આપણા પૂજ્ય ચરિત્ર નેતા પણ સૂરિવરની નિશ્રામાં રહી યથાશક્ય ધર્મ-પ્રચારણા કરવી ચુકતા નહિં.

દુન્યવી જ્ઞાન સંપ્રાપ્ત કરવાના, વ્યવહારિક કુશળતાઓ કેળવવાના, નિરાધાર આજીવિકા ચલાવવાના સાધનો હસ્તગત કરવાના ઉપાયો જગમાં અનાયાસે અનેકાનેક સ્વયમેવ અથવા સ્નેહીઓની પ્રેરણાથી માનવીઓ મેળવેજ છે. અને તેમાં નિષ્ણાતતા પણ પ્રાપ્ત કરે છે. પણ આત્માના વાસ્તવિક જ્ઞાનનો વિકાસ કરનાર, પુણ્યને પાપના ભેદોની ઓળખાણ કરાવનાર, હિત અને અહિતવાળા માર્ગનું યથાતથ્ય જ્ઞાન પ્રગટાવનાર શિક્ષક અને શિક્ષણના સાધનો, ભાગ્યવતોનેજ સુલભ થાય છે. દુન્યવી શિક્ષણો કરતાં આલોક અને પરલોકમાં ધૃષ્ટિ-પ્રાપક જે કોઇ પુષ્ટ સાધન હોય તો તે ધાર્મિક શિક્ષણજ છે. જે ધાર્મિક શિક્ષણ અન્ય અખિલ શિક્ષણ કે કલાઓનો એક સાગર છે.

જૈન પાઠશાળા—

આર્ય દેશમાં, તેમાંજ જૈન કુળમાં જન્મ્યા પછી, જૈન બાલનું માનસ, જૈન ધર્મના જ્ઞાન તરંગોથી ભીંજાય નહિં, રંગાય નહિં, તરંગોલ્લ બને નહિં, તો ખરેખર માનવુંજ પડે કે હાથગાં નિધાન હોવા છતાં કેંગાલીયત ! આ ઉદ્દેશ અને શુભ આશયથી સૂરિવર્યે

ધડગની જનતાને જૈન ધર્મની એક પાઠશાળા ન્યાપવાનો ઉપદેશ આપ્યો અને જે ઉપદેશને ગુણાનુગમી જનતાએ સહર્ષ વધાવી લીધો જેના પગિણુમે અત્રે સાગ પાયા ઉપર ચાલુ થઈ, જેમા અનેકાનેક બાળો અઘાવધિ ધર્માભ્યાસ કરી, ધર્મક્રિયાઓ આરાધી, જન્મ સાક્ષ્ય મેળવી રહ્યા છે તે પાઠશાળા હાલ શ્રી આત્માનંદ જૈન પાઠશાળા ના ગુલ નામથી પ્રસિદ્ધ છે

ચતુર્માસ બાદ સૂરિ પુરુષ વિહાર કરવા તૈયાર થયા તેઓશ્રીના સદ્ગુણોથી, અજોડ ત્યાગવૃત્તિથી, અચિન્ત્ય નિઃપ્રહતાથી અને તેઓની નિર્મામ નિગલિમાનતાથી, અત્રેના જન-હૃદયોમા, તેઓશ્રીના પ્રતિ, પ્રસન્ન ધર્મ ગગની લાગણીઓ, આ યોગની હંમેશ માટે માગણીઓ કરી ગઈ હતી આચાર્યપુગવના ઉપદેશથી તીથોના અગ્રે કાઠવાથી થતા પુણ્ય અને લાભને સમગ્ર ગૃહમુલ્ય પુલ્ય દે ધડગથી કુભારીયાણી તીર્થનો સંપ્રદાયો જેમા સુગિગેખ તેમજ અન્ય મુનિવર, ગામના તથા બહારના વ્રાવઃ વ્રાવિકાઓએ મોત્સાહ ભાગ લીધો પુનીત કુભારીયાણી તીર્થની સર્વજનોએ મહર્ષ યાત્રા કીધી ત્યા પૂજન સધ વાત્સલ્ય આદિ મુદ્દત્યો પણ યથા ત્યાથી સુરિવર અન્ય મુનિવર સાથે પુન ધડગ મસત્કાર પધાર્યા થોડા દિવસની રિવંતા કરી તત્ત્વ પિપાસુ જનતાને તત્ત્વામૃતપીગમી સંતુષ્ટ કરી, આચાર્ય શ્રી આદિ દાણા પદ્મે લાવી વિહાર કર્યો માણુઆ, પેવાપુર, વિજપુર વિગેરે અનેકાનેક સ્થળે વમોપદેશદ્વારા ભાવ દ્યાને નિસ્તાગતા કપડવજ પધાર્યા લખ્ય સત્કારથી પ્રવેન યથો ત્યા પણ તેમની દેલનાવી જનતા અત્યંત મુગ્ધ બની નિહાળને માટે તૈયારી થવા લાગી તે ગાણી જન અત્રે એકત્રિત થઈ સુગિ પ્રવળને રિવંતા કરવા રણો આગ્રહ કર્યો, ગરિના અમય લગભગ એ ત્રણ કલાક સુધી ગ્રેમગ્રેમ રિનતિ કરી ધર્મ ધુરુધર સુગિજની રગગમમા ગામન પ્રભાવના કરનાની ઉદાત્ત ભાવના અવેગ વહી ગઈ હતી વળી મોન ગ્રેનુ એતો એઓશ્રીના જીવનનો તમાર્થ મન હતો તામન સેવા માટે જેમણે અજીવન સમર્પુ દોય, તે મહાત્માનુ વચન

નેતાનો ચારિત્ર-વિકાસ અને અન્ય અબ્બયખી ભરેલી તેઓની નિરવધ પ્રવૃત્તિઓ પુરજોસથી પુષ્ટ થતી જતી. વળી તેઓ જે અભ્યાસ કરતા, તે ખંતથી અને માનસ-મંદિરમાં દૃઢ બનાવતા. કારણકે, તેઓ સારી રીતે સમજતા હતા. કે આ વયમાંનો મજબુત અભ્યાસ ભાવિમાં ઉન્નતિ-શિખરનું સોપાન છે. અભ્યાસ કરવા સાથે અન્યને તેજ અભ્યાસ કરાવવાની કુશળતા પણ તેઓમાં કુદરતી હતી.

જ્ઞાસુઓનું આગમન—

વડોદરાથી ત્રણકોશ દૂર આવેલ છાણી ગામથી ચરિત્રનેતાની પાસે અભ્યાસ કરવા ચાર પાંચ જિજ્ઞાસુ યુવકો આવતા હતા. જેઓ બહુ વિનય અને નમ્રતાથી કર્મગ્રંથાદિ પ્રકરણોનો ચરિત્રનેતા પાસે બહુ સુંદર રીતિએ અભ્યાસ કરતા હતા. વાંચકો વિચારશે કે હંમેશા ત્રણ કોશ આવવું અને જવું, એ પરિશ્રમ, ખરેખર, ચરિત્રનેતાની અન્યેને સમજાવવાની, સૂક્ષ્મ પ્રશ્નોને પણ બાદર બનાવી ઉકેલ કરવાની, ઉગ્ર પ્રતિભાનેજ આભારી છે. અને બીજી તે યુવકોની જ્ઞાન જિજ્ઞાસાની તે-સમયના અભ્યાસ કરનાર યુવકો, શાહ દલસુખભાઈ જમનાદાસ, (જેઓ હાલમાં સંસાર ત્યાગી, કુટુંબ કબીલો, ધન, મિલકત છોડી, સંયમી બની મુનિશ્રી દેવેન્દ્રવિજય તરીકે વિચરી રહ્યા છે.) શા. મોહનલાલ કરસનદાસ સ્વં શા. જીવાભાઈ મુલચંદ વિગેરે હાલ પણ તે પ્રકરણના જ્ઞાનમાં અને અનુભવમાં દિનપ્રતિદિન આગલ વધે જાય છે.

ચાતુર્માસબાદ વિહાર કરી તરસાલી મીયાગામ સીનોર આદિ ક્ષેત્રોમાં ધર્મ ફેલાવતાં, ભરૂચ (ભૃગુકુચ્છતગર) પ્રતિ પ્રયાણ કર્યું.

માર્ગમાં વૃદ્ધાવસ્થાના કારણે આચાર્ય પુંગવ પરિશ્રમિત થતા. જેથી આપણા ચરિત્ર નાયકશ્રીને અનેક સ્થળોએ પ્રવચન આપવાની આજ્ઞા થતી. અને તેઓશ્રી પણ ગુરૂ-આજ્ઞાને વધાવી કુશળતાપૂર્વક યુક્તિ પુરસ્કર સભા-વિજયી વ્યાખ્યાનો આપતા, જેથી તત્ત્વપિપાસુ

જનતાને, તે ધણાજ રોચક થઈ પડ્યા એટલુજ નહિ પણ આ-
ચાર્યશ્રી તેમના પ્રવચન, અને તે પ્રવચનોથી થતી અસગ સાલણી
ખુબ ખુશાલી દર્શાવતા પ્રાય માર્ગના લગલગ દરેક ગામમા તેમનેજ
વ્યાખ્યાન આપવાનો પ્રસંગ મળતો ગયો જેથી ધીમે ધીમે પણ
ચોક્કસ રીતિએ અને આદર્ષ રીતે તેઓએ વ્યાખ્યાન વિદ્યાને વિદસ્વર
કરી ભર્યમા ધર્મપ્રેમી જનતાએ ધણાજ દાઢપૂર્વક પ્રવેગોત્સવ કરી
શાસન પ્રભાવના કરી

પ્રકરણોના અભ્યાસજ અને ધર્માનુષ્ઠાનોના સ પૂર્ણ અભિરૂચિવાળા
અનુપમ દલાઈ પણ પૂજ્ય સુરિ પ્રવગની ધોધમાર ચાલતી તત્વોદલા-
વિની દેશનાનો અપ્રમત્ત બની લાલ લઈ જલા હતા આપણા ચગ્ત્રિ
નેતાશ્રીને પણ અમુક અમુક પ્રસંગે પ્રચયન માટે પૂજ્ય શ્રી તરકથી
આજ્ઞાઓ થતી અને સદર્પ તેઓ જનપ્રિય અને ધર્મતત્ત્વ બોધક
અનેકાનેક વિષયોપર યુક્તિ પુરસ્કાર પ્રચયનો આપતા તે વ્યાખ્યા-
નોમા ખાસ અગત્યની ખુબી તો એ હતી કે, કર્મત્રયના તેમજ અન્ય
પ્રકરણોના મુદ્દમ અને ટેડા વિષયોને પણ, એવા તો સગળ અને રોચક
બનારી જનતાને જઆવતા કે જેની ખૂબીજ ન્યારી હતી વળી તેઓ-
શ્રીની કે હતી મધુરતા અને સ્વચ્છતા તો મોનામા સુગ ધીનુજ કામ
કરી ગહી હતી દીક્ષા-પર્યાયને દુક સમયજ વયો હોવા છતા, દેરાના
આપવાની અને સગળ તેમજ રોચકગલીએ જનતાને આકર્ષવાની
ચક્તિએ અગ્નેકપણુ મહત્ત્વ ક્યુ હતુ

ખરેખર ! યુવાનીનુ જ્ઞેમીનુ જ્ઞોમ, કે હતી મુરવગતા, તત્ત્વનો
અજ્ઞ બોધ અને તર્કશાલી પ્રતિભા, એ બધીય ચક્તિઓ જેઓમા
ખીયેલી હોય, તે વ્યક્તિનો વચન-પ્રવાહ આદર્ગ અને આન દદાથી
કેમ ન બને !

ભર્યથી ઉત્ર વિદ્યાઃ કરી, આચાર્યપુગવની સાથે આપણા
ચગ્ત્રિનેતા, અનેક ગામોમા જન-જનૈનેતર પ્રગતને જનદેઃ ધર્મવ્યા-

વહેણુ પણ શાસન સેવા માટેજ છે. નિઃસ્વાર્થ પ્રવૃત્તિ મહાત્માઓ
 જ્યારે જ્યારે જ્યાં જ્યાં વચન ઉચ્ચારે છે, પ્રવૃત્તિઓ આદરે છે, ત્યારે
 ત્યારે ત્યાં ત્યાં શ્રી જૈન શાસનની સેવાજ જળહળે છે. લગભગ બે
 ત્રણ કલાક સુધી રોકવાની વિરમિતિઓ થયા પછી, કપડવંજની ભાવુક
 જનતાને શુભાશયી મહાત્માએ જણાવ્યું કે, કોઈ વિશેષ ધર્મનો લાભ
 થતો હોય તો સ્થિરતા થાય, બાકી તો વિહારનો પ્રાયઃ નિર્ણય થઈ
 ગયો છે. બસ એટલુંજ સાંભળતાં ધર્મપ્રેમી જનતાએ, તેઓશ્રીને
 જણાવ્યું કે, આપ શ્રી જે ધર્મ પ્રલાવનારું કાર્ય કરમાવો,
 તેમાં તન, મન ને ધનનો વ્યય કરવામાં અમો તૈયાર છીએ. મધુર
 અને પરોપકાર રસને ઝગવતા આચાર્યશ્રીએ જણાવ્યું કે, આર્થ
 સમાજોએ જૈનમત સમીક્ષામાં જૈન ધર્મ પ્રતિ દરેક કુટીલ આક્ષે-
 પોના પ્રતિકાર બાબતનો દિલ્હીની કોર્ટમાં એક કેસ (case) ચાલ્યો
 રહ્યો છે. હાલ તેમાં મદદ કરવી એ શ્રેયો માર્ગ છે, અને શાસન-
 હિતનું કાર્ય છે. વિપક્ષ તરફથી જૈનધર્મ પ્રતિકુલ આક્ષેપો થાય,
 જૈન ધર્મની અપભ્રાજના કરાય અને સત્ય સનાતન તત્ત્વો નિંદાય,
 ત્યારે શુદ્ધ જૈની તરીકેની પ્રત્યેકની ફરજ છે, કે તે તે આક્ષેપોને હટાવી
 શાસનનો વિજયધ્વજ ફરકાવવો.

સંમિલિત ત્યાંની જનતાએ તુરતાતુરત તેઓશ્રીના વચનને આદેશ-
 રૂપ માની સાતસો જેટલી રકમ એકઠી કરી. અને ત્યાં મોકલવા માટે
 કબૂલ્યું. સૂરીશ્વરજીની સ્થિરતા દરમ્યાન અનેક સ્તુત્ય સુકાર્યો થયા.

દિલ્હીનો કેસ દિલ્હીના જ સંઘે પોતાનાજ ખર્ચે પતાવ્યો. અને
 અતે વિજય મેળવ્યો. કપડવંજની દીપના રૂપીયા દિલ્હીથી સ્વીકારવા
 ના પાડી, તેથી ત્યાં મોકલવા મોકુફ રહ્યા. જે રકમની વ્યવસ્થા કરવા
 શ્રી સંઘે એકત્રિત થઈ, મંદિરોની, ઉપાશ્રયની, તેમજ અન્ય ધર્મસ્થાનોની
 વ્યવસ્થા જળવાય, એવા મહત્વ પૂર્ણ હેતુથી એક ધર્મની પેઢી
 ખોલવામાં આવી. જે મીઠાણ કલ્યાણજીના નામથી પ્રસિદ્ધ છે. તે

પેઢીદારા અનેક છુટું મદિગેની મગમત અને અન્ય ધર્મસ્થાનોના
ગદાણુ થઈ ગયા છે

અનુપમ ઉપદારી મહાપુરુષનો અતુલ્ય ઉપકાર હજી સુધી જનતા
સભારી ગઈ છે

વિદ્યાર કરતા કરતા મહાગજગ્રી વડોદરા લગ્ય સત્સંપૂર્વક પધાર્યા
મુરિશના આગમનથી વિજળીના પાવગની જેમ ધર્મપ્રવૃત્તિઓ ચૈતન્ય-
વત બની આચાર્યદેવેશની દેશના એટલે વડોદરાની જૈનજનતા માટે
છટમા છટભોજન કરતાય અતિપ્રિય થઈ પડી ધર્મપ્રેમી સજ્જાશયી
શ્રોતાવર્ગ, સમયસર દેશના શ્રવણ માટે હાજર રહેતો અને અનેક
ગભીર અને ગહન પ્રશ્નો કરી, તેના ઉકલ મળતા અતીવ મતુષ્ઠ થતો
તૃપ્તાતુરોને અનાયાસે મળેલ અમૃતકૃપો, સ્થં છૂટે । પ્રવચન પીયૂષનું
પાન પ્રતિદિન બની રહે એ હેતુથી સારૂ ચાતુર્માસની ગિચરા માટે
ખિનતિ કરી આચાર્યશ્રી વિગેષ લાલ દેખી ત્યા ગયા

તેઓશ્રીની નિર્મલ નિત્રામા આપણા ચગિત્ર-નેતા સયમ ધર્મના
વિકાસમા ઉત્તત બનતા સયમને પુષ્ટ કરનારી આવશ્યક ક્રિયાઓની
આગધનામા અપ્રમત્ત રીતે તત્પર રહેતા જ્ઞાન ધ્યાનની તીવ્રા-
વેગી પ્રવૃત્તિઓ પણ ખતથી માધતા અહિના ચાતુર્માસમા આપણા
ચાગિત્રમણિએ આગમોના સારભૂત તત્ત્વબોધક પ્રકરણોનો અભ્યાસ
સારૂ કર્યો પ્રકરણોના નાલુકાર, દ્રવ્યાનુયોગના અનુભવી ગોઠલભાઈની
સાથે પણ તત્ત્વ ચર્ચાનો જમાવ થતો અને તેઓની સાથે ચર્ચા-
પ્રવૃત્તિઓથી પ્રકરણગત તત્ત્વજ્ઞાન અને તેના ઉડા અનુભવો મજબૂત
બનતા ગયા વળી તેઓની ધાગ્યુરાકિત, કુસાગ્ર શુદ્ધિ અને નીનતર્ક-
પ્રતિભાનો પ્રગિય તે વૃદ્ધ ગોઠલભાઈનેય તાબુથ કરતો

શાસનના ઉદ્યોતકાર અગ્નેડરપથી લાવિમા થવાના હોય, તેવી
લાગ્યવત વ્યક્તિઓની અદરય વિપુલ શક્તિઓ, ધીમે ધીમે ખીલવાની
સાથે પ્રગિદ્ધિ પમાડે છે દીદા-પર્યાયના જેજ વર્ષ યથા છતાય, ચગિત્ર

ખ્યાનો આપતા, અનેકવિધ ઉપકાર દ્રાટીને વિસ્તારતા રતલામ પધાર્યાં. જ્યાં પ્રવેશોત્સવ પણ સુંદર થયો. વ્યાખ્યાનોની ઘણીજ ધૂમ મચી. જનતા સહર્ષ સામોદ અને ઉત્સાહપૂર્વક સરિપ્રવરના સુગુણો પ્રતિ, તેમજ સાથમાં રહેલ મુનિઓની ત્યાગવૃત્તિ જોઈ ઘણીજ ઝુટી પડી. ત્યાંના જાણકાર બુદ્ધિકૃશલ શેઠ મિશ્રીમલજી (હાલના મલયસાગરજી) વારંવાર ચરિત્ર નેતાનાં ભાષણો આચાર્યશ્રીથી પ્રાર્થના કરીને કરાવતા હતા. જેમાં કર્મ (Phylosophy) દિલોસુરીના વ્યાખ્યાનો હજી સુધી તેઓ તથા ત્યાંની જનતા ભુલી નથી.

માળવા જેવી રસાલ ભૂમિ છે, તેવીજ ધર્મ તીર્થો, અને ધર્મીઓ માટે એક વખતે પ્રશંસા પાત્ર બનેલી છે. માળવાના અનેક તીર્થોમાં માંડવગઢ પણ એક પુનીત અને દર્શનીય તીર્થ મનાય. અને યાત્રાળુઓનો સમૂહ અત્રે યાત્રા માટે ઘણાજ ઉદ્ધાસ પૂર્વક આવે છે અત્રેનું સુંદર શિખરવાળું વિશાલ અને ભવ્ય પ્રાચીન જિનમંદિર, તેમજ તેમાં વિરાજમાન અનુપમ તેજસ્વી, ઝગમગતી જ્યોત-સમા જિનાધિપોના ચમત્કારી પ્રાચીન ખિંઓ જોતાંની સાથેજ આગંતુક યાત્રુઓને અનેરો આનંદ અને સદ્ભાવનાઓનું પુર વહાવે છે. આ તીર્થના એકજવાર દર્શન કરનાર વ્યક્તિને, દર્શનની પુનઃપુનઃ ઝંખનાજ થાય છે. આચાર્યપુંગવના સદુપદેશથી રતલામ નિવાસી લુણીયા શેઠ હુગરસીલાધ્યએ માંડવગઢનો વ્યવસ્થાયુક્ત એક રાંધ કાઢ્યો. જેમાં સેંકડો માલવી ભાઈઓએ લાલ લીઘો. પ્રતિપ્રયાણોમાં પ્રાયઃ આપણા ચરિત્ર-નેતાને વ્યાખ્યાન આપવાનો પ્રસંગ સ્વીકારવો પડતો. જેના પ્રતાપે માલવી વર્ગમાં ઘણો સારો લાલ થતો. શ્રીસંઘ પૂજ્યવરની છાયામાં નિર્વિદને ઉજ્જૈન-મક્ષીજી આદિની પણ તીર્થ-યાત્રા કરી આત્માની સફળતા માનવા લાગ્યો.

વિહાર કરી પૂજ્ય સરીશ્વરજી મહારાજ, ભવ્ય સત્કાર યુક્ત મહિદપુર પધાર્યાં. તેઓશ્રીની સેવામાં, દેશના શ્રવણમાં જનતા ઘણીજ

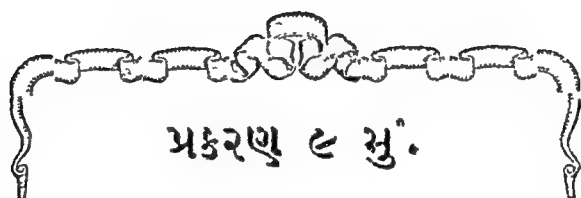
પૂં લલિતવિજયજી મહારાજ

(૧૯૬૧ માં મહીંદ્રપુર (માલવા) માં લેવાયેલ ફોટો)

આતુર ગ્રહેતી નિમ્મૂઠી આચાર્ય દેવનો અને ત્યાગી મુનિ મડળનો યોગ અહિંની જનતા માટે આ પ્રથમજ હતો એટલે જનતા અપૂર્વ આનંદ અનુભવે એ સ્વાભાવિક છે ચાતુર્માસ માટે વિનતી થતા સવત ૧૯૬૧ નું ચાતુર્માસ અત્રેજ થયું જેમ જેમ ચરિત્ર નેતાને પ્રવચન દાનના સુઅવસરો મળતા ગયા તેમ તેમ, વ્યાખ્યાન કૌશલ્ય અને સલાને ધર્મપાન કરાવવાનું ઉચિત નૈપુણ્ય, અગ્નયખી ભયું મેળવતા ગયા ચોમાસા દરમ્યાન અભૂત પૂર્વ અનેક ધર્મ કૃત્યો થયા મહિદપુગ્ના ચાતુર્માસથી આચાર્ય દેવેશની અગ્નેડ પ્રતાપની પ્રાદતાના મદેશા સારીય માળવામા વિદ્યુત-વેગે વ્યાપી ગયા ધન્ય છે એ ગુણુ નિધાન અણુમોલ્લ યોગીરાજોના ઉપકારોને ।

(શ્રી સમેતશિખરજીની યાત્રા-અંતર્ગત વિવિધ તીર્થોની
ટુંકી સંક્ષિપ્ત માહિતી-શ્રી પાવાપુરીજીની પંચતીર્થો—)

ત્યાગનિધાન મંગલમય મહાત્માઓ, વિકટ પ્રદેશોમાં ઉત્ર-વિહારો
કરી, અનેકોને સન્માર્ગનો રાહ બતાવી રહ્યા છે. ભાગ્યવાંત
પ્રાણીઓ અનુપમ ગુણી મહાત્માઓની સંગતને સોનેરીપણ
માની વધાવે છે. સંગતથી થતી સુગુણરંગતને માનસ-
મંદિરમાં ઝળકાવે છે. જીવન-ચક્રને નિયમિત બનાવી આદર્શ જીવને
જીવતાં શિખે છે.

વિચાર અને વર્તન તેમજ વાણી એકજ સરખી, જેઓમાં
અનુભવાતી હોય તેવા મહાત્માઓજ દુનિયામાં કલ્યાણ સાધી કે સંધાવી

નકે છે જેઓ વિચારને અનુકૂળ વાણી વહે છે અને ઉભયને અનુ-
દ્ધ આચરણને આચરે છે તેજ યોગીવરો પૂજનીય તરીકે પકાય છે,
ને મનાય છે પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિઓ આદરતા, હાર્દ-ઉદગમે જેઓના ઝ-
લકી ઉડી અસર કરે છે અને આગ લાયેલી પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિઓ અના-
યામે વિન્યતે વરે છે પ્રવૃત્તિઓના પ્રાગભાજ તેનો વિજય તેઓ
અનુભવજી સુએ છે જગતભરના વિજય માટે, જેઓનું જીવન મુપ્રત થયું
હોય તે મહર્ષિઓની દીવ્યદષ્ટિ, અને મનનીય આગ્રિનીપ્રભા વિન્ધ ઉપર
અનોખા પ્રકાશને પાડનાર બને છે તેઓના વચન શ્રેણીથી થતી સ્પર્શના
ભાવુક શ્રોતાવર્ગને ભાવનુ-ભાજન બનાવના સાથે, નવચૈતન્ય પ્રગટાવે છે
જે નવ ચૈતન્ય નિતાત પ્રકુલિત ચતા એક દીપકથી જેમ હજારો દીપકો
પ્રગટે છે તેમ હજારોને મુખોધની નિર્મળ ધાનથી નવ ચૈતન્યવાન
બનાવે છે અને એ અજબ ચૈતન્ય-વિજળી વિચલનમા વ્યાપે છે
એટલે જ્યાં ને ત્યાં જ્ઞાન-ચિગગની ઝગમગતી જવલત જ્યોતિ
મૃતિમત બની પ્રકાશ, પ્રકાશ ને પ્રકાશજ સર્જે છે અ તે અનત
પ્રકાશમા તે આત્માઓ એકાકાર બની, કદીય તમસ્તોમને સ્પર્શતા નથી
આહાહા ! આ બધાય પ્રભાવ, એ વિશ્વવત્સલ, વિશ્વ-દીપક, વિશ્વ-
તાજ, પરમોપકારી નિર્ઘેનોજ છે ।

બગીચાની ગોલા, વિવિધ રંગજેગી સૌરલ ભર્યો કુસુમવૃદ્ધ
હોય છે, ગૃહયાત્રમની ગોલા, કુટુબ-કૃષીઓ અને ધન મનાય છે,
ગાન પ્રકૃતિની ગોલા, કમલ સમુ મુખ છે, વનગજિની ગોલા,
પરાક્રમ જમા થયેલી રક્ષની શ્રેણીઓ છે તેમ અખિલ પૃથ્વીની ગોલા,
મુગ્ધા પુરો અને પુનીત તીર્થોજ હોય છે જે દેશમા ઉત્તમ કવિ,
ઉત્તમ વખ્તા અને સર્વોચ્ચ વિદ્યા-અપન્ન પુરુષ, તેમજ તમસુતામ્ય
તીરો વિદ્યમાન હોય છે, તે દેશ કેવલ મૃત્યુલોક નહીં કિન્તુ દેવલોકથી
પાઠ અવિક મનાય છે આગાદીનાજો અને સમર્થિવાન કહેવાય છે
અને તે ભાનુક અનેક યાત્રાશુઓની મીઠી નજરેથી નિરીક્ષાય છે જે
જે તીરો જુનાજુના દેશોના વિભાગોમા પુનીત તીરો આવેલા છે, તે

તે તીર્થોની વ્યવસ્થા, સુધડતા અને સ્વચ્છતા, તે તે દેશના કુશલ કાર્ય કર્તાઓ જાળવી રહ્યા છે. જેમ પ્રાચીનકાળમાં અન્ય ધર્માવલંબીઓના તીર્થો કરતાં જૈનતીર્થો કેમશુભી અધિકતા ધરાવતાં હતાં. હાલના સમયમાં પણ જે જે જૈનોના પ્રાચીન તીર્થો છે, તે તે તીર્થો લાખોની લાગતથી ઉદ્ભવેલ છે. તે નિઃશંક છે. અને તેની સાચવણી જેવીને તેવી હમણાં પણ આપણે જોઈ રહ્યા છીએ, તે તીર્થપ્રેમી શાસનહિતૈષી જૈનસમાજને આભારી છે. કારણકે તેઓ સમજતા હતા કે “Delay is dangerous” (આજનું કામ કાલ ઉપર ન રાખવું.)

વર્તમાન સમયમાં વિદ્યમાન સેંકડો તીર્થો પુરવાર કરે છે કે, ભૂતકાલમાં જૈનોની વસ્તી અને આળાદીના પ્રમાણો હજારોની સંખ્યામાં હોવા જોઈએ; મોગલાઈ જુલ્મી મારશલામાં સેંકડો અને હજારો મૂર્તિઓ નાશવંત બની. એ કારમી સત્તાના ગેરવ્યાજબી સપાટામાં, કેઈકે તો મંદિરો અને મૂર્તિઓ સપડાતાં, જુલ્મી કાલના પ્રવાહથી જેટલાં સંરક્ષિત રહ્યા, કે જેટલી મૂર્તિઓ ભૂમિગૃહમાં સચવાઈ, તેટલાં મંદિરોને મૂર્તિઓ, એ પ્રાચીન ઉત્પત્તિની અવધિનું પ્રદર્શન કરે છે. વિહારભૂમિસમવસરણ તીર્થો, એ તીર્થકરદેવોના કલ્યાણક, વિહાર, સ્થિતિ સ્થાન, મહાત્માઓના નિર્વાણ વગેરે ઉત્તમ અવસરોમાં ઉદ્ભવે છે. તે કલ્યાણકો થયાને હજારો નહિ, બેઠકે લાખો વર્ષો વ્યતીત થયાં છતાં પણ, તે ક્ષેત્રો પુનીત અને પૂજ્ય મનાયાં. ત્યાંની ધૂલી-સ્પર્શના પણ નિર્મળતાનો હેતુ મનાઈ. દેવો પણ આ તીર્થને પુણ્ય માનીને ત્યાં ભક્તિ, સ્તવના, પૂજા આદિ કરવા આવતા હતા ને વર્તમાનમાં પણ કેટલાક તીર્થોમાં અદ્વૈતરૂપે તેઓ આવી ચમત્કારની માળા વિસ્તારતાં જનતાને ધર્મ માર્ગે દોરે છે અને વિસ્મયતા પમાડતાં શ્રદ્ધા મજબુત કરાવે છે. ખરેખર તીર્થો એ નિવૃત્તિનું ધામ, યોગીઓનું નિવાસ-નિકેતન અને ભાવના દેવીની પુરેપુરી આરાધના અને આત્માની અજબ જ્યોત જગાવનાર તે મૌલિક જ્યોત !

અનુપમ તીર્થોની મહત્તા વધારવામાં જનતાની પ્રતીતિ અને

પ્રીતિ ઉદ્ભવવાવામાં ભાવનાની ઉદાત્તતા અને પુનીતતા જગાવવામાં મહાન્ વિદ્વાન્ આચાર્યોએ શ્લોકો દ્વારાએ સ્તુતિઓ અને પ્રેરણા કરી તેઓના અનુગમનથી, ભક્ત ધનાદ્યોએ, ઉપદેશની અસરથી પુનીત ભૂમિપતિ લાખજોને કોડોના પાણી-પ્રવાહસમા દ્રવ્ય વ્યયથી, ભવ્ય મદીરો બનાવી, અને ગ્રાન્થ મુદ્રાલિપ્તમ જિનેશ્વર પ્રભુના ચિંત્નો ભગવી, તે મંદિરોને અત્યંત મનોરમ બનાવી, તે તે તીર્થોની પ્રસિદ્ધિ અને દર્શનીયતાને અજબ પ્રસંગી છે

મહદુપકારી મહાત્માઓનો વિદ્યાર્થ પણ અનેકધા ઉપકારક નિવડે છે ઉપગત પોતાના ચત્રિને વિદ્યમતા, અનુભવની વૃદ્ધિ અને ભાવનાઓની વિરુદ્ધતાનો પણ મહાન હેતુ બને છે જ્યાં જ્યાં મહાત્માઓ વિચરે છે, તે તે પ્રદેશમાં અમૃત સહોદરી પોતાની વાણીથી અને આશ્રિતના મુપ્રતાપથી, ગજળ ધર્મની છાપ પાડતા જાય છે ભગવાન મહાવીરદેવના નિરોપ અને તારક સિદ્ધાંતોને પણ પાઠવતા જાય છે સાથે સાથે પાપ અને કૃત્રીકતાની બદીઓના મડાનો નાશ કરતા જાય છે દુનિયાના ત્રિવિધ તાપ-તમ્મ જગત્તોના વિમાસણોના વિખવાદ વાહજોને વિખેરતા જાય છે જગથી કટાણેલા દુષ્ટી, દમ્બિને, નિગધારોને મહાત્માઓનો વિદ્યાર્થ એ ખરે! આશીર્વાદ રૂપ જાય છે દૂષ્ટમાં ભાગમૂર્તિ મહાત્માઓ, અસાગિ શ્રવેના કથ્યા! માટે અઆધારણ સાધનમૃત છે

કોઠારી કૃદ્ધ બની વિનતિ:—

અગ્નિપુરુષે ત્યારે વરોદગમાં આતુર્ગામ કથું હતું, ત્યારે આ-ચાર્ય દેવના તેમજ ઉપાધ્યાયજી મદારાજ નીમાન્ પીગવિજય મદારાજના ઉપદેશથી, કોઠારી જમનાદાસ, અને ધીયા ગડબડદાસ, શ્રી મમેત-ગિખરજીના ગંધ સાથે યાના કથા ભાવના ધરાવતા હતા શ્રદ્ધાપ્રેમી કોઠારી કૃદ્ધ, રુદ્ધિ-પુરુષ, અગ્નિ-ગેજને સંપન્નિ સાગ શ્રી મમેત-લિખના અધગ પદા ગ્ર મારે, વિનતી કર્યા આજી, તેઓનો અતીવ

નિવીડ પાપના પુંજેને પ્રજ્જળનાર, પુણ્યની નિર્મળ રશિઓના સંચયનું સાધન, આત્માની વિશદતાને જગાવનાર પુણ્યભૂમિ પાવાપુરીમાં ગજરાજગતિ સૂરિ-શેખર સસંધ પધાર્યા. આ તીર્થ ચરમ તીર્થાધિપતિ **શ્રી મહાવીર** પ્રભુનું નિર્વાણ ક્ષેત્ર છે. નિર્વાણના દિવસે ઘણી ધામધૂમથી પ્રતિ વર્ષ મહાન ઉત્સવ ઉજવાય છે. સંસારમાં રૂઢ થયેલ દીપોત્સવી (દીવાળી) જેવા દીપતા પર્વને ઘેર ન ઉજવતાં, હજારોની સંખ્યામાં મોટી માનવ મેદની અત્રે આવી ઘણુંજ પુણ્ય માની આ કલ્યાણક દિવસને ધર્મમય આરાધે છે. આ નગરનું નામ પૂર્વે અપાપાપુર હતું, પરંતુ પ્રભુનું નિર્વાણ થવાથી પાવાપુરી તરીકે જાહેરાતને પામ્યું છે. પ્રભુની અંતિમ દેશના ધારા જે સોળ પહોર સુધી જારી રહી, તે અહિંજ વરસી હતી. અને દેવાધિ-દેવના નિર્વાણ બાદ ભાવ-ઉદ્ઘાતનો આ આર્યાવર્તમાં અભાવ થવાથી એ દિવસે, દ્રવ્ય ઉદ્ઘાત હજારો રત્નોના મેરૈયાં અને દીપકો પ્રગટાવવા દ્વારા કર્યો. ત્યારથી દીવાલીપર્વ પ્રચલિત થયું.

ભગવાનના નિર્વાણ બાદ, જે સ્થાનમાં અગ્નિ સંસ્કાર કરવામાં આવ્યો હતો, તેજ સ્થળે આજે એક વિશાળને મન મોહક **જળ-મંદિર** છે. કહેવાય છે કે પ્રભુના પુત્રીત દેહની ભરમોને અસંખ્ય ભક્તજનો લઈ જવા લાગ્યા. તેથી તે સ્થળે એક ઉડો ખાડો ખનતાં, મહાન સરોવરરૂપ બની ગયો છે. આ વિપુલ સરોવરમાં ખીલી રહેલાં સેંકડો કમળો જોતાં, નયનોને અતીવ હર્ષપ્રદ અને છે. આ સરોવરના મધ્ય ભાગમાં પ્રભુશ્રીના સંસારી વડીલ બ્રાતા શ્રી નંદીવર્ધને મંદિર બનાવ્યું છે. જેની સંપૂર્ણ વ્યવસ્થા અને સત્તા સેંકડો વર્ષોથી મૂર્તિપૂજક શ્રવેતાંબર જૈન સંઘ અખંડિત રૂપે જાળવી રહ્યો છે.

સરોવરની મનોહરતા, અને મંદિરની ઉજ્જવલતા, તેમજ પ્રભુની પુત્રીત પાદુકાના દર્શન, હૃદયની અનુપમ ભાવનાના પુરોને વહાવે છે. આ તીર્થને ભાવ પૂર્વક જીહાર્યા બાદ, **શ્રી ગુણીયાજી** તીર્થ આદિ પંચતિર્થિની યાત્રા માટે પ્રયાણ કર્યું.

શ્રી ગુણીયાલ તીર્થ “ ગુણશીલ ઉદ્યાન ” નામે પુનતન સમયમા ઝોળખાતું હતું અને એ ઉદ્યાન પહેલા ગજગૃહીનું જ હતું હાલમા, રાજગૃહીથી તે આઠ માઈલ જેટલું છે આ વનની ભૂમિ પ્રભુ-છના તથા ભગવાન શ્રી ગૌતમના પુનીત પાન્પદથી પાવન થઈ છે ત્યાના પ્રિશાળ મંદિરમા પ્રભુ મહાવીર મુળનાયક તરીકે વિગતે છે તેમા મત ૧૬૮૬ નો લેખ છે આ મંદિર પણ જગાશયના મધ્ય ભાગમા આવેલું હોઈ શ્રી પાવાપુરીછના જગમ દિગ્ગી માદગીરી આપે છે અહિથી ભગવાન શ્રી ગૌતમસ્વામિછની જન્મભૂમિ શ્રી કુંડલપુર-(ગુજ્જરાગામ) જુહારું જ્યાનું દેરાસર ન્હાતું છતા મનોહર છે

પુનિતભૂમિ —

કુંડલપુરથી રાજગૃહી આવતા સહિ મધ્યે પશ્ચિમ તો હાથે છતાં ભાવનાના વેગમા, તેની ગણના નહિ કરતા, યાત્રા માટે વિશેષ ઉત્સાહવત બન્યા આ ગજગૃહી નગરીમા અતિમ કેવલી શ્રી જલુ સ્વામિછ, ધનાશાલિભદ્ર, મેઘક્રમાઝ, મુવસા શ્રાવિષ્ટ વિગેરે ભાગ્ય-વતોનો જન્મ થયેલ હતો ભગવાન પુનીતપાદ મહાવીરપ્રભુ પણ અહિ વણીવાર પધાર્યા છે અહિના પહાડોની ભૂમિ પણી પૂજનીય અર્પણ મનાય છે ભગવાનના અચ્ચારેય ગળધર ભગવતો અહિ જ નિર્વાણપદ પામ્યા છે આ નગરીના પાચેય પહાડો, એ હાવની પાચ આગળીઓની જેમ એક બીજાને મકળાઈને રહેલા છે એ પાચ પહાડોની યાત્રા બહુ અદભૂત છે એ પાચેના નામ શ્રી વિપુલગીરી, ગ્લગીરી, ઉદયગીરી, સુવર્ણગીરી અને વૈભાગગિરિ કહેવાય છે એ પાચેય પાવન પહાડોની હૃદયસ્પર્શી અને આલસાદક ભક્તિબીની ભાવનાવી ધૈર્યતાપૂર્વક સકલ મરે યાત્રાઓ કરી

અમ નિનેશ્વર દેવ શ્રી મહાવીર દેવનું જન્મસ્થાન શ્રી ક્ષત્રિય-કુંડ પણ જ ગમણીય છે એ કે હાલમા ત્યા જોનોની વગ્તી દુકા

આગ્રહ, તેમજ વિવિધ દેશોમાં આવેલ પાવન તીર્થોની યાત્રાઓ દર્શન શુદ્ધિનું કારણ બને છે, પ્રાચીન તીર્થો અને મનોહર જિન-બિંબોને ઝુકી ઝુકીને નમતાં કેઈ લવોના બ્રમાણ વિલય થાય છે, સુભાવના વિશુદ્ધિને વિકાસ એ ત્રણેયને તીર્થયાત્રાઓ સુસાધ્ય બનાવી આપે છે. આ બધાએ લાલાલાભ જોઈ આચાર્યપુંગવે તે મહાન્ યાત્રા માટે હા પાડી. જેથી વડોદરાથી બહોળા સંખ્યામાં આવેલ શ્રાવક શ્રાવિકાઓ તેમજ સૂરિપ્રવર અને આપણા ચરિત્ર દીપક આદિ મક્ષીજી આવી ત્યાંથી સુમુદ્દર્તે સમેતશિખર પ્રતિ પ્રયાણ કર્યું.

ગામે ગામ યાત્રાઓ કરતા, અનેકવિધ ધર્મ પ્રભાવનાને વિસ્તારતા ધર્મથી અજ્ઞાત જીવોને ધર્મના મુંદર રહસ્યને સમજાવતા શ્રી સંઘની સાથે સૂરિ પુરંદર આદિ મુનિ સમુદાય ઉત્સાહ પૂર્વક જ્ઞાનપુર આવ્યો. જ્ઞાનપુર એ કલ્યાણક ભૂમિ ન હોવા છતાં શહેરના મધ્ય ભાગમાં રૂગનાથપ્રસાદજીએ પોતાના અદ્વજક ધ્વજ વ્યયથી બંધાવેલ લવ્ય શ્રી ધર્મનાથજી ભગવાનનું મિનાકારી જિન ચૈત્યનું અને તેમાં ખીરાજમાન અદ્ભુત પ્રતિમાજીનું દર્શન કલ્યાણક ભૂમિની જેમ સહ દેાઈને અનેરા આલ્હાદને દેનારું બન્યું. પૂજા સ્તવનાદિ કરી સર્વેએ યાત્રાને સફળ બનાવી.

ગોમતી કિનારે શોભતું ભરચક વસ્તી સંપન્ન લખનૌ શહેર વસેલું છે. અહીં આવતા સૂરિ શ્રી અને સફળ સંઘ ભાવપૂર્વક ગામયાત્રાર્થે ઘણા સમુદાય સાથે નીકળ્યા. અહીં અદાર જૈન શ્વેતાંબર મંદિરો વિદ્યમાન છે. કેટલાક મંદિરોમાં સ્ફટિક રત્નોની અને યોખરાજની લવ્ય આકર્ષક પ્રતિમાઓ દર્શનાતુરોને પ્રશાંત રસપાઠ રહી છે જેમાં ઉન્નાવ આદિ સ્થળેથી જે પ્રતિબિંબો મળ્યા છે. તે પ્રતિમાઓ તો મહાન્ ઇતિહાસ વેત્તાઓએ ઇસ્વીસન પૂર્વેની હોવાનું અનુમાન કર્યું છે. જેના દર્શન કરતા સૌ આનંદમય બન્યા અને અદ્ભુત ભાવનાના વહેતા પ્રવાહની લહેરીઓનો લખલૂટ આનંદ અનુભવ્યો અહીંથી વિહાર કરી સર્વે કાશી (બનારસ) આવ્યા.

ગગાના મનોહર ઘાટ ઉપર વસતુ કાશી એ અતીવ પ્રાચીન નગર છે શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના અને શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાનના ચાગ ચાગ દેવ્યાળુકો આ ગથાનેજ થયેલા છે દેવ અગીઆગ જિનચૈત્યોથી આ નગરી અતિમોહક બની ગઈ છે

મનર શિખરેથી ગોણતુ શ્રી ચિતામણી પાર્શ્વનાથ પ્રભુનું મંદિર અતિ ગમ્ય અને મુખ્ય છે આ વાગણુમી નગરીથી ચારેક માઇલ દૂર એક મિહુપુરીનામક પ્રાચીન અને વણુ ગમણીય તીર્થ છે અહિ ભગવાન ત્રેપાસનાથના, ચંદન, જન્મ દીક્ષા અને કેવળજ્ઞાન એ ચાગ દેવ્યાળુકો થએલા હોઈ, પવિત્ર ભૂમિ મનાય છે, જ્યાંનું મંદિર સાક્ષાત્ સંગોવમગનેજ યાદ દેગવે છે

મિહુપુરીથી ચાગેશ દૂર ગગાના તટ ઉપર ચંદ્રપુરી નગરી પ્રાચીન અમયની પ્રસિદ્ધિ પામેલી છે હાલ પણ તેજ નામથી પદાય છે. ભગવાન ચંદ્રપ્રભુના ચાગ દેવ્યાળુક અરે થયેલા હોવાથી આ ક'યાગક ભૂમિને અર્પણ ધાના યાત્રાળુઓનું આગમન ચાતુ ગ્રહે છે બીજી એક મુદ્દ જિનાલય ગગા કિનારાપર ધર્મશાળાથી નજીક દેવવિમાનમય કંઠતા કોટવાળુ છે આ દેવ્યાળુક ભૂમિઓને વળાજ ભાવપૂર્વક અર્પણ કરતા તન્મય તાગક તીર્થક દેવોની સન્મુખ સ્તવના ભાવના અને પૂજનદ્વારા અતુલ આનંદ તેમજ આત્મ-વિકાસને પ્રગટાવના આચાર્યશ્રી અને તેઓત્રીની ગીતલ જાપામાં ગ્રહેલ મુનિ-વર્ગ સમ્ય મંદ મમેત દાનીથી વિદ્યા દગી બિહાર અસત્કાર પધાર્યા

બિહાર પણ પ્રાચીન છે જૈન રત્તી પહેલા ઘણી વિપુલ હતી તુગીઆ નારી જે શાસ પ્રમિદ છે ત અહિથી ધાની નિકટવર્તી છે અને હાલ તે તુગી નામે ઓળખાય છે અહિ ચાગ લાગ્ય મંદિર છે જે સિત્પકાનું પુગતન નૈપુણ્ય જાનારી ગ્યા છે મિહારની પાં સુદ અરે ધાની-ભાવથી યાના દગી ફેવફેતના મેગરી,

નિવીડ પાપના પુન્જેને પ્રજ્વળનાર, પુણ્યની નિર્મળ રાશિઓના સંચયનું સાધન, આત્માની વિશદતાને જગાવનાર પુણ્યભૂમિ પાવાપુરીમાં ગજરાજગતિ સુરિ-શેખર સસંધ પધાર્યા. આ તીર્થ ચરમ તીર્થાધિપતિ શ્રી મહાવીર પ્રભુનું નિર્વાણ ક્ષેત્ર છે. નિર્વાણના દિવસે ઘણી ધામધૂમથી પ્રતિ વર્ષ મહાન ઉત્સવ ઉજવાય છે. સંસારમાં રૂઢ થયેલ દીપોત્સવી (દીવાળી) જેવા દીપતા પર્વને ઘેર ન ઉજવતાં, હજારોની સંખ્યામાં મોટી માનવ મેદની અત્રે આવી ધણુંજ પુણ્ય માની આ કલ્યાણક દિવસને ધર્મમય આરાધે છે. આ નગરનું નામ પૂર્વે અપાપાપુર હતું, પરંતુ પ્રભુનું નિર્વાણ થવાથી પાવાપુરી તરીકે જાહેરાતને પામ્યું છે. પ્રભુની અંતિમ દેશના ધારા જે સોળ પહોર સુધી જારી રહી, તે અહિંજ વરસી હતી. અને દેવાધિ-દેવના નિર્વાણ બાદ ભાવ-ઉદ્ધાતનો આ આર્યાવર્તમાં અભાવ થવાથી એ દિવસે, દ્રવ્ય ઉદ્ધાત હજારો રત્નોના મેરૈયાં અને દીપકો પ્રગટાવવા દ્વારા ક્યો. ત્યારથી દીવાલીપર્વ પ્રચલિત થયું.

ભગવાનના નિર્વાણ બાદ, જે સ્થાનમાં અગ્નિ સંસ્કાર કરવામાં આવ્યો હતો, તેજ સ્થળે આજે એક વિશાળને મન મોહક જળ-મંદિર છે. કહેવાય છે કે પ્રભુના પુનીત દેહની ભરમોને અસંખ્ય ભક્તજનો લઈ જવા લાગ્યા. તેથી તે સ્થળે એક ઉંડો ખાડો ખનતાં, મહાન સરોવરરૂપ બની ગયો છે. આ વિપુલ સરોવરમાં ખીલી રહેલાં સેંકડો કમળો જોતાં, નયનોને અતીવ હર્ષપ્રદ અને છે. આ સરોવરના મધ્ય ભાગમાં પ્રભુશ્રીના મંસારી વડીલ બ્રાતા શ્રી નંદીવર્ધને મંદિર બનાવ્યું છે. જેની સંપૂર્ણ વ્યવસ્થા અને સત્તા સેંકડો વર્ષોથી મૂર્તિપૂજક શ્વેતાંબર જૈન સંઘ અખંડિત રૂપે જાળવી રહ્યો છે.

સરોવરની મનોહરતા, અને મંદિરની ઉજ્જવલતા, તેમજ પ્રભુની પુનીત પાદુકાના દર્શન, હૃદયની અનુપમ ભાવનાના પુરોને વહાવે છે. આ તીર્થને ભાવ પૂર્વક જીહાર્યા બાદ, શ્રી ગુણીયાજી તીર્થ આદિ પંચતિર્થિની યાત્રા માટે પ્રયાણ કર્યું.

શ્રી ગુણીયાળ તીર્થ “ ગુણશીલ ઉદ્યાન ” નામે પુરાતન સમયમા ઓળખાતુ હતુ અને એ ઉદ્યાન પહેલા રાજગૃહીનુ જ હતુ. હાલમા, રાજગૃહીથી તે બાજુ માધવિજ દુર છે આ વનની ભૂમિ પ્રભુજીના તથા ભગવાન શ્રી ગૌતમના પુનીત પાન્પદ્યથી પાવન થઇ છે ત્યાના વિશાળ મઠિમા પ્રભુ મહાવીર મજનાયક તરીકે વિગજે છે તેમા મવત ૧૬૮૬ નો લેખ છે આ મઠિ પશુ જંગાશયના મધ્ય ભાગમા આવેલુ હોઈ શ્રી પાવાપુરીજીના જળમદિરની યાદગીરી આપે છે અહિ થી ભગવાન શ્રી ગૌતમસ્વામિજીની જન્મભૂમિ શ્રી કુંડલપુર-(ગુજ્જરાગામ) જુહાર્યુ જ્યાનુ દેગસગ ન્હાનુ છતા મનોહર છે

પુનિતભૂમિ —

કુંડલપુરથી રાજગૃહી આવતા સહિ મધને પગિશ્રમ તો લાગ્યો છતા ભાવનાના વેગમા, તેની ગણના નહિ કરતા, યાત્રા માટે વિશેષ ઉત્સાહવત બન્યા આ રાજગૃહી નગરીમા અતિમ કેવલી શ્રી જશુ સ્વામિજી, ધનાશાલિભદ્ર, મેવકુમાર, મુલસા શ્રાવિકા વિગેરે ભાગ્યવતોનો જન્મ થયેલ હતો ભગવાન પુનીતપાદ મહારીન્પ્રભુ પશુ અહિ ઘણીવાર પધાર્યા છે અહિના પહાડોની ભૂમિ ઘણી પૂજનીય અપર્યા મનાય છે ભગવાનના અચ્ચારેય ગણધર ભગવતો અહિ જ નિવાણુપદ પામ્યા છે. આ નગરીના પાચેય પહાડો, એ હાથની પાચ આગળીઓની જેમ એક બીજાને મકળાઈને રહેલા છે એ પાચ પહાડોની યાત્રા બહુ અદ્ભૂત છે એ પાચેના નામ શ્રી વિપુલગીરી, રત્નગીરી, ઉદયગીરી, સુવર્ણગીરી અને વૈભાગગિરિ કહેવાય છે એ પાચેય પાવન પહાડોની હ્રદયસ્પર્શી અને આલ્હાદક ભકિતબીની ભાવનાથી ધૈર્યતાપૂર્વક સકલ મધે યાનાઓ કરી

ચગમ જિનેશ્વર દેવ શ્રી મહાવીર દેવનુ જન્મન્થાન શ્રી ક્ષત્રિય-કુંડ ઘણજ ગમણીય છે એ કે હાલમા ત્યા જૈનોની વગ્તી ડુકા

પ્રમાણમાં છે. પરંતુ, વૃદ્ધ સ્ત્રીની રેખાઓ ઉપરથી, તેણીની યુવાવસ્થાની તેજસ્વિતા જેમ કળી શકાય છે, તેમ અહિંની આબુગાબુની નાબુકડી ટેકરીઓ, અદ્ભૂત પ્રાચીન અવશેષો, વિશુદ્ધ વાનાવરણ અને રમણીય વૃક્ષ-ધટાઓ આ ગામની પ્રાચીન આગાદીને પૂરવાર કરે છે. તલેટીમાં એક ભવ્ય દેરાસર છે. ક્ષત્રિયકુંડ પહાડનો ચકાવ આડા અવળો અને કડીન છે. પહાડપર ચડતાં, સહિતે વૃક્ષોની ઝુંડ-ઝટા નિરખી ઘડીભર ભય પેદા કરતો. પરંતુ ભાવનાશ્રેણી પોતેજ જાણે ઉંચે ગમન કરતી હતી, જેથી અહિંના ચઢાવનો પરિશ્રમ અને નિર્જન સ્થાનનો ભય કોણ હિસાબમાં ગણે ? કારણ આ નગરમાં પ્રભુજીન વ્યવન, જન્મ અને દીક્ષા ગણ ગણ કસ્યાળકે થયેલાં છે.

આ પંચતીર્થોમાં પાંચમું તીર્થ શ્રી કાકંદીજી કહેવાય છે. જ્યાં શ્રી સુવિધિનાથ પ્રભુના ચાર કસ્યાળકે થયાં છે. મંદિરમાં પૂજા ભક્તિ કરી સહિએ વળો આનંદ મેળવ્યો.

આ વિકટ છતાં મહામૂલી યાત્રાઓ કરી મહાતીર્થ શ્રી સમેત શિખરજી પ્રતિ વિહાર લંગ્યાઓ. માર્ગમાં આ મહા-પહાડથી ૨૦ માઇલ દુર ઋજુવાલીકા નદી આવી. જે નદીના તટે ‘ ગો-દૌહિક આસને ’ પ્રભુ શ્રી મહાવીરદેવે અતીવ દુર્લભ કેવળજ્ઞાનની અનંતી જ્યોતને પ્રગટ કરી હતી. આ નદીની આબુગાબુનું વાનાવરણ ઘણુંજ પવિત્ર અને શાન્તિ ભર્યું છે. પ્રભુના કેવળજ્ઞાન થયાના સ્મરણો આ સ્થાન જોતાં કુદરતીજ વચગાળાના સમયના પડદા ઉઠ્યા થતાં તાજાં બને છે. અને અનેરી આત્મ-શુદ્ધિ પ્રગટ થાય છે. અહિંનાં નાનાં મંદિરમાં સહિએ દર્શનનો લાભ ઉઠાવ્યો. ઋજુવાલિકાથી વિહાર કરી એ મહા પહાડની તલાટી “ મધુવન ” માં આવતાં હર્ષધેલા સકલ સંધે પુનીત પહાડના દર્શન, તેમજ તલાટીના વિશાળ અને સુંદર સાત મુખ્ય જિન ચૈત્યોનાં દર્શન કર્યાં.

આ શ્રી “ શિખરજી ” પહાડ “ The Parasnath

Hill " ના નામથી ઓળખાય છે અનેક તીર્થ-દેવો જે નુધાના આશ્રય નીચે અવ્યાયાધ પદને વર્ષો છે, જે મહાતીર્થની પુનીતતાને મહાસાનીમહર્ષિઓએ મુક્ત કરેલા છે, જેની સ્પર્શના માત્ર પ્રાણીઓના કલ્યાણને સાધવામા પરમ કાળુ મનાય છે કુદરતીજ એ મોલાગીપહાડ ઉપર આબોહવા, દદિપ્રિય નમણીયતા, દુમનટા અને અનેક મલ્લવાની ઔપ્રધિઓ વણી નખલાય છે આ મહા-ગિર્નિ ઉચાર્ય અન્ય જન તીથોના ગદ્યોથી કંઈગુણી અધિક છે આ પુનીત તીર્થપર આજ અવસર્પિણિમા થયેલ ચોનીય તીર્થપતિઓનાવી વીશ-તીર્થાધિપતિઓ મોઝ નગરીમા જઈ વસ્યા છે ઉચામા ઉચા સાત ગંગુના ચ્વાનને નરદી પામના માટેજ નુ આવા અત્યુચ્ચ પહાડનો આશ્રય લીધો હશે, એમ કહી જાય છે । તે જિનેશ્વરોના મંગલ્ય રૂપ વીશ કુકાના વીશ દેગીઓ છે

આ પહાડનું પાણી કેવું અગણ્ય સૌભાગ્ય કહેવાય કે, જે તીર્થ-કર દેવોને નિવાસ-પ્રિયજના, પોતે પાણી પૂજનાયતા પ્રાપ્ત કરી ।

વર્તમાન સમયમા શ્રી ગિઅરજીની યાત્રા મુનિજન માટે ઘણીજ અપ્રગી મનાય છે કાળુ, એકતો વિકટ દેગ, ને જૈનોના ઘણીજ અન્ય વન્તી જ્ઞાનકાનો સમુદાય મોટા પ્રમાણમા સાથમા હોય, તોજ આ પુનીતતમ તીર્થની યાત્રા, મહાપુષ્યે કરી નકાય છે અન્ય તીર્થોના સર્વે વણી સુલભતાવી અનેકાનેક ધર્મનિષ આત્માઓ કાટે છે પરંતુ આ મહાગિર્નિ સઘ કાદવા કોષ ઉદગ અને વિગ્ધ ગૃહ-થોજ તૈયાજ વાય છે પૂજ્ય આચાર્યનીની નીતસ્રજયામા નિર્વિઘ્નતામા અનેક પ્રાચીન નાના તેમ મોટા તીર્થોની પગ-મુઆફગીથી યાત્રાઓ કરતા કરતા, સહિ સ્વ પતિતપાવન ગિર્નિની પુનીત છાયામા આવી પહોચતા હાલનો પાગ ન રહ્યો

પુનીત પહાડના નર્મન થના વેતજ સમન્ત જગદ્દ લાભના અને ઉદ્ધાસમા ગચ્છન થયો સવેના મુખપર હા, હાં ને હાંની

રેખાઓ વ્યાપી. ઘણા સમયનો યત્ન અને કેન્દ્રિત ધ્યેય શીઘ્ર સફળ થવાનું હોઈ, આનંદ કેમ ન ઉપજે ? હર્ષની ઉર્મિઓથી હૃદય કેમ ન ઉભરાય ? આ ગિરિવરની યાત્રા પ્રાયઃ છ'દગીમાં એકજવાર પણ થવી બહુ અશક્ય મનાય છે. જોઓ એ યાત્રા કરે તેનું પુણ્ય આમાપજ કેમ ન મનાય !

શ્રી સંઘના સહ યાત્રુઓ સ્થરિ શેખરાદિ મુનિ વર્ગની સાથે બહુ ઉત્સાહ પૂર્વકે ઉપરના જળમંદિરમાં આવી સ્વ-શ્રવન-સમયને ધન્ય માનતા કૃત કૃત્ર થયા. વીશે દુંડેને જીહારી આ ભૂમિની નિર્ભંગતાથી સ્વગાત્ર અને હૃદયોને અતિ વિમળ બનાવ્યાં, પહાડ ઉપર આવેલ કુલ એકત્રીશ મંદિરો અને પાદુકાઓના દર્શન સર્વને અનુપમ આત્મભાવ વધારવા સાથે ઉચ્ચ ભકિતમાં પ્રેરાઈ રહ્યા હતા.

આ પવિત્ર ભૂમિને, જૈન યા જૈનેતર ઘણાજ ભકિત ભાવથી આશ્ચર્ય ચક્રિત થઈ પ્રણિપાત કરે છે. આ ગિરિની માલિકી અને હક્ક સંપૂર્ણ તથા જૈનમૂર્તિપૂજક શ્વેતાંબરીય સંઘનોજ પુરવાર થઈ ચુકેલ છે. અન્યોની ભાવિમાં દખલગિરિ અટકાવવા આજોય પહાડ તે શ્રી સંઘે ખરીદી લીધો છે. સંપૂર્ણ વહીવટ અને હકુમત ઇસિરીમાંની શ્રી આણંદજી કલ્યાણજીની પેઠી સંભાળે છે. ભકિત ભાવપૂર્વક સૌ સંઘે થોડા દિવસ સ્થિરતા કરી ત્યાંથી વિહાર કરી અજીમગંજ તરફ પ્રયાણ કર્યું.

પ્રકરણ ૧૦ મું.

(મૂરિજીતું અજમગજ સઘાત્રહથી આગમન-અદ્ભૂત
ગાસન ઉઘોત-ચાતુર્માસ નિર્ણય.—)

કેજ નલ-ખિંદુ મ્વાતિ નલત્રમા, છીપલીના
મુખમા પડતા મુજ મૌકિતક અને છે તેજ જો
સર્પના મુખમા જાય તો વિપ અને છે ખાન
આગમમા પડતા લાગ્યુકત અને છે અને તૃપા-
તુગને તે ખિંદુ અમૃતથી પણ અધિક પ્રિય અને
છે વળી તેજ ખિંદુ જવરાતુગને ભય કગતા ઉભી
કરે છે વડનુ નાનકડું ખીજ ચોગ્ય પ્રદેશમા

રોપતા હજારો પ્રાણીઓને તેમજ પનુ-પખીઓને તાપનિવાગમા પૂર્વક

વિશ્રાંતિનું એક સમુદ્ધ ઉમદાસ્થાન બને છે. ઉપર ભૂમિમાં તે નિર્રથકતા પ્રાપ્ત કરે છે. એકજ ગુટિકા પરહેજ પાળવાવાળા સમજી મનુષ્યને આપતાં તે પુષ્ટિ આપવા સાથે રોગને નાશુદ્ધ કરે છે. અને તેજ ગુટિકા, જીલના કાણુને ગુમાઇ બેઠેલા દર્દીને કૃશતા પ્રાપ્ત કરાવા સાથે રોગ વર્ધક બને છે. તેવીજરીતે, ત્યાગી અને પરમોપકારી મહાત્માઓનો ઉપદેશ હંમેશાં લાભનોજ ઉત્પાદક હોય છે. પરંતુ પાત્રતાનો પુરેપુરો સહયોગ હોય, તોજ તે ભાવના લતાઓથી વિસ્તરી ફલ પ્રાપ્ત કરાવે છે. એક વક્તાના વ્યાખ્યાનમાં (lecture) હજારો શ્રોતાઓનો મેળો મળે છે. પરંતુ વક્તાના યોગ્યતા ધ્યેયરૂપ વિષયને, હૃદયમાં વસાવી વચ્ચનાનુસંગત વર્તવા, પ્રતિજ્ઞાઓ સ્વીકારવા જીજ્ઞાસુ વ્યક્તિઓજ તૈયાર થાય છે. એમાં પણ હૃદય-ભૂમિકાની વિશદતાં ઉપર મોટો આધાર રહેલો છે. ‘ પદ્મપત્રે સ્થિતં તોયં, ઘત્તે મુક્તાફલશ્રિયં ’ કમલના પાંદડા પર રહેલ નાનું પણ જગવિપ્રુપ પાત્રતાના સહયોગે મોતીની ઉપમા મેળવી શકે છે. શુભાશયથી મહોદય-નિધાન મહાપુરૂષોના બોલા-ચેલાં વચનો અને અપાયેલો ધર્મબોધ, લવ્ય ને ચોગ્ય વ્યક્તિઓના હૃદયોમાં વહેતા પાપઘોધનો નિરોધ કરે છે. અને અનંત સ્થાયીપદની શોધ કરવા પ્રેરે છે.

અજીમગંજ બહુજ પ્રાચીન અને મનોરમ શહેર છે. અત્રેની જનતા પણ ધણીજ નમ્ર અને વિવેકશીલ તેમજ ધર્મભાવી છે. જન વર્ગમાં જગીરદારી તરીકેની ખ્યાતિ, તેઓની જેવીને તેવી સચવાઈ રહેલ છે. અત્રેના સમૃદ્ધ શ્રેષ્ઠીઓએ, ગગનચુંબી અને મનોરમ નવ નવતો જિનાલયો દર્શનીય બનાવ્યા છે. જેની ભક્તિભાવના શ્રદ્ધાચુક્ત ધર્મ-સંસ્કારોથી પ્રેરાઈ, ગર્ભ-શ્રીમંતો પણ નિયમિત રીતે કરી રહ્યા છે. ખાનદાનીયત, ખુશસુરતતા અને ઉદારતા અત્રેની જનતાને રહેજે વરેલ છે. ધર્મશ્રદ્ધાની અટલતા, જનતામાં હરપ્રસંગે ઓતપ્રોત થયેલી જણાય છે. જનવર્ગ ભદ્રિક-પ્રકૃતિનો છે, તેઓજ રાજકુશલતામાં બહુજ નૈપુણ્ય ધરાવનાર અને સુમૃદ્ધ છે. આ અજીમગંજની જનતાએ સૂરિ-

ગેખરુ આગમન સાલણી, ઘણે દુઃખથી અનુષ્ઠાન યજ્ઞ ધામ-
ધુમથી રાહે-પ્રવેશ કરાવ્યો ઉપાસ્યમા વ્યાખ્યાન પીઠ ઉપર બીગણ
સંગિઓ સૈદ્ધાંતિક અને બોધકદેશના આપી જે દેશનાના પ્રતાપે
જનતા પર વણીજ ઉડી છાપ પડી આચાર્ય પુગવની ત્યાગવૃત્તિ પ્રતિ
અને તેઓશ્રીની સાથે ગહેલા પ્રસાન્ત મુનિમડળ પ્રતિ અખિલજનતા
ગગવતી બની

આપણા ચિત્રિનેતા મુનિપ્રવર શ્રીમદ્ ભગિધવિજયજી મહારાજ
પણુ ગુરુદેવની મીઠી નજરથી પ્રતિભિન્ અનેકવિધ જ્ઞાનાભ્યાસ કરવામા
મમય પસાર કરતા, અવાગનવાગ તેઓશ્રીને વ્યાખ્યાનોનો, ધર્મ-
ચર્ચાઓનો પ્રમગ મળતો ગયો, તેમ તેમ પ્રવચન શૈલીનું નૈપુણ્ય પણ
ખીલવતા ગયા

આ ગહેજની જનતાની પ્રવૃત્તિઓ, ભક્તિ, વ્યાખ્યાન ત્રવણની
રીતિ, તેમજ સ્વામિભાઈઓ પ્રતિ અનન્ય ભક્તિ-વાત્સલ્યની અપૂર્વ
ભાવના, સન્નજનોના મનને ખેંચનારી છે વ્યાખ્યાનમા પણ, સહિ કોઈ
પૂર્ણ શાંતિથી વિનમ્રપણે, પોતપોતાના દરજ્જા પ્રમાણે બેસે છે અને
શ્રદ્ધિમાનો આદરશાહી ઠાઠ પ્રમાણે આવી ઘણીજ નમ્રતાથી ધર્મબોધ
સાલજે છે તથા બહાગગામવી યાત્રાર્થે આવતા સર્વ જૈનભાઈઓને
હમદર્દી બતાવી, પોતાના સગાઅધુઓથી પણ અધિક પ્રીતિથી, મોટા
ગર્ભ-શ્રીમત સન્નજનો સત્કાર કરે છે અને વિગેય પ્રસાદ સા તે એ
છે, કે આગણે આવેલા સાધર્મિ-ભાઈઓ, ચાહે શ્રીમત હો, યા
સામાન્ય હો, હરેકને જોજનાદિ કર્યાબાદ, એક એક કપેયાનો આદરો
પણુ કરે છે ધન્ય છે ! આ અનુપમ સાધર્મિ ભાઈઓ પ્રત્યે વાત્સલ્ય
ભાવનાની પગકાઠાને ! જેઓ પ્રવચન સુણનાર શાંતિયુઓને પાછી
ગેર મીઠાઈની પ્રભાવના કરી સામાન્યવર્ગને જૈનધર્મમા જોડી ધર્મ-
ગથી રગતા હતા, તે ભાવુજનોનો ભક્તિ નાત્સલ્યનો ભાવ કેટલો
ઉચ્ચ પ્રકારનો હશે !

આચાર્યશ્રીની સ્વર્ગીય ધર્મ-દેશનાઓથી ધર્મગતિ અનેરી થવા પામી, ઉત્સાહ અને ઐક્ય ભાવથી સુકૃત કાર્યો કરવામાં સુરિજને ચાતુર્ભાસાર્થે ઘણીજ જોરશોરપૂર્વકે વિનિષ્ઠિત થઈ, ગુરુદેવેશે પણ પ્રથમ પાત્રતા વિષયક અમે જે, ઉપર દર્શાવી ગયા તે મુજબ, સ્વાતિ નક્ષત્રમાં છીપલીમાં પડતા જળખિન્દુની જેમ ધર્મમૌકિતકે પ્રગટાવવા માટે; પૂર્ણ યોગ્ય પાત્રતાવાળું ક્ષેત્ર દેખી ચાતુર્ભાસ-નિવાસ સ્વીકાર્યો.

ચાતુર્ભાસ દરમ્યાન દેશના અને ત્યાગવૃત્તિના પ્રતાપે અનેકાનેક ધર્મક્રિયાઓ થવા પામી.

વિનંતિ માટે ડેપુટેશન:—

ચોમાસા બાદ વિહારની તૈયારીઓ થઈ રહી હતી. તે અરસામાં કલકત્તાથી બાબુ વર્ગને અન્ય પ્રતિષ્ઠિત સદ્ગૃહસ્થોનું એક ડેપુટેશન Deputation વિનંતી માટે આવ્યું. ઘણોજ આગ્રહ કર્યો. સુવિહિત શિરોમણી સૂરિ શેખરની પ્રકૃતિજ એવી હતી, કે જેઓ પ્રશાન્ત પ્રજામાં, અને ઉપશાન્ત વાતાવરણમાંજ નિવાસ કરવા ઇચ્છતા. તે હેતુથી આ વિનંતીનો સ્વિકાર થયો નહિ.

આવેલ સદ્ગૃહસ્થોએ, બ્યાખ્યાન સાંભળવા માટે સૂરીશ્વરજીને સ્વ-જિજ્ઞાસા બહાર કરી. પૂજ્ય આચાર્યદેવની આજ્ઞાથી, આપણા ચરિત્રનાયકશ્રીજીએ યુક્તિ પુરઃસર સૈદ્ધાંતિક પ્રવચન સંભળાવ્યું. જેમ ન્હાનું પણ નિધાન પોતાની તેજસ્વીતાથી જનતાને આંજી શકે છે, તેમ લઘુ-દીક્ષા પર્યાયવાળા એવા તેઓશ્રીએ, પોતાની વિદ્વતા અને તાર્કિક પ્રતિભાની ઓજસ્વીતાથી અખિલ શ્રોતૃસભાને ચિત્રાલેખ સમી બનાવી દીધી.

બ્યાખ્યાન બાદ સૂરિ-પુંગવની પાસે તે ધર્મ-શ્રવણથી ખુશ અને

આકર્ષિત થયેલો તે બાળુ આદિ જન વર્ગમાંથી ગય બહાદુર બદ્રી-
દાસજી મુક્ત કરે પ્રગસા કરના લાગ્યા કે “ ખરેખર ! આપના લઘુ-
શિષ્ય શ્રીમદ લલિધવિજયજી મહાસજની વ્યાખ્યાન દેવાની શૈલી,
અને વિવિધ સૂક્ષ્મ વિષયોને સ્થૂલ અને સગળ રીતિએ સમજાવવાની
અજોડ શુદ્ધિ, તેમજ સલાતે ચાલતા વિષયોમાં તરબોલ બનાવવાનું
હોદ્દયુબદ્ધ જેવું આકર્ષણ અને જે જ લાસે છે લાવિમા આપની પાટને
ગોલાવનાર પ્રતાપી પુરૂષ નિવડશે, એમ ચોક્કસ માની શકાય છે મુનિ
મોહનલાલજી મહાસજની બાળ ગિધ્ય પ્રતાપ મુનિજીનું, અમોએ વ્યા-
ખ્યાન સાલજ્યું, ત્યારે જે અપૂર્વ આનંદ આવ્યા હતો, તેથી આજે
તે વ્યાખ્યાનની સ્મૃતિ થવા સાથે કેઇ ગુણો અધિક આનંદ અમોએ
અનુભવ્યો છે અમો ચોક્કસ રીતે જણાવીએ છીએ, કે બંગાલ
પ્રદેશના ગહેરોમાં કે ગામડાઓમાં, જે એઓત્રીના જાહેર ભાષણો
અનેક ચાલુ વિષયોને લગતા ગોડવવામાં આવે તો જૈનોને શુ પણ
જૈનેતર વર્ગને અસાધાગલુ ઉપકારનું કારણ બને વ્યાખ્યાનમાં
એક એવી અનુચિત અદરશ ને પ્રચ્છન્ન શક્તિ અનુભવાય છે કે, કદર
પાપીઓ, ઘોર હિંસકો, અનાચારના ખાડામાં ડુટબોલની (Foot-
ball) જેમ ગમડતા ઉન્માર્ગગામી માનીઓ, અને ધર્મ-પગડમુખી
પ્રાણીઓ પણ ચોખ્ખ સન્-માર્ગમાં ચોનય છે અને પ્રભુ મહાવીર-
દેવનો આદિ આ ધર્મનો સદેગો, પ્રત્યેક પ્રાણીઓના કલુકારોમાં શુ જન-
ગ કરે છે ખરેખર ! આ ભાનતવામીઓનો ઉદ્ધાર આવા નિર્મળ અને
નિરપૂહી મહાત્માઓની દેશનાઓવીર થને ! ”

અજીમજીના ચાતુર્માસમાં ત્યાની પાત્રજનનાએ આચાર્યદેવના
વચન ખીજોને હૃદય ભૂમિકાઓ ઉપર આપના કરી સુકૃતોના અનેક
સુકોનો મેળવ્યા સમૃદ્ધ મદ્દગદ્દરો પ્રાપ્ત થયેલી લક્ષ્મીની ચ ચલતાને
સમજી ધર્મ-પ્રભાવનામાં અને ગાસન-ઉદ્યોતમાં, ઉદારતા પૂર્વક દ્રવ્ય
બચ કરવા અચુકપણે ઉત્સુક ગહેતા એક દિવસ તો ધનપતસિદ્ધના

પુત્રોએ ગીતીઓની પ્રભાવના દ્વારા મિષ્ટ ભોજન કરાવી સાધર્મિક લક્ષિત પ્રદર્શિત કરી હતી, અત્રેની જનતા એ ચાતુર્માંસના ઉપકારને અત્યાવધિ ભુલતી નથી. ઝંખે છે.

એ અનુપમ નિરુપ્ત મહાત્માની ચાતુર્માંસની પુણ્યોદ્ધતી થતાં, બહોળા મુનિ-મંડળ સહ અત્રેથી વિહાર કર્યો. અને નજીકમાં આવેલ બાલુચર મુકામે પધાર્યો. અત્રે આવકોનાં પચાસેક ઘર છે. પ્રભુ વિમળનાથ અને આદિનાથ ભગવાનના ને પાર્શ્વનાથ પ્રભુના મંદિરો ઘણાજ મનોહર અને ચિત્તાકર્ષક છે. અત્રે આવતા ચાતુર્વર્ગને આશુ ધનપતસિંહજીના પરિવારમાંથી આશુ સર મુરપતસિંહજી તરફથી સ્વામિભક્તિ સારી જળવાય છે.

ભવ્ય સંઘ:—

અજીમગંજના ચાતુર્માંસ દરમ્યાનના વ્યાખ્યાનોની અસર ઘણીજ અનુમોદનીય થઈ હતી. તે ઉપદેશ પીયુષથી લિંગયેલ, બાલુચરના બાબુજી ધનપતસિંહજીના ધર્મપત્ની શ્રીમતી શ્રાવિકા દાણી મેનાકુમારીએ ચંપાપુરીનો એક ભવ્ય સંઘ કાઢ્યો. જેમાં આચાર્યશ્રી આદિ મુનિ-વરોએ લાભનું કારણ જાણી, તેમાં સાથ આપ્યો. જે સંઘમાં મોટરો, ગાડીઓ, અને બેલગાડીઓ બહોળા પ્રમાણમાં હોઈ સાથેના સંઘમાં યોગ્યયેલ સેકંડો માનવોને ઘણી અનુકૂલતા રહેતી.

તીર્થ શ્રી ચંપાપુરીજી પહોંચતાં, વચ્ચચમાં આવતાં અનેક ગામોમાં, જૈન જૈનેતરની મોટી મેઢની સમક્ષ સુરિશેખર ભુવંદ-નિનાદે, આત્માની સિદ્ધિ, મોક્ષની નિશ્ચલતા, પૂર્વજન્મની અસ્તિત્વતા. પુણ્ય-પાપદ્વારા સુખ દુઃખની ઉત્પાદકતા, વિગેરે વિગેરે વિષયો પર, દલીલોદ્વારા સારો પ્રકાશ પાડતા. તે પ્રિયતમ પ્રવચનોના શ્રવણથી, અનેકોએ અધરી પણ પ્રતિજ્ઞાઓ સહેલાઈથી સ્વિકારી. શ્રદ્ધાને મજબૂત

બનાવવા સાથે ધર્માનુષ્ઠાનો આગધવામા અનેકો ગ્રેગયા કર્મના વિપાકોને મમળ પાપનામાગોને, તે અબુમોલ પ્રત્યનોનો શ્રોતા તિલાન્તલિ આપવા તૈયાગ થનો.

બ ગાલ પ્રદેશને અવપાદેણુથી પુનીત બનાવતા અનેક સ્થળોએ સુગ્રેખર ધર્મખોધ આપતા હતા.

એક સમય એવો હતો, કે બ ગાલમા લાખ્ખોની સ ખ્યા પ્રમાણુ જૈનોની અગાદ વગ્તી ગણાતી સેકડો જિનમદિરો પલુ આજ પ્રદેશમા હોવા જોઈએ પ્રભુ વીગ્ગવામિએ આ બ ગાલની ભૂમિને પોતાના ચગલુ કમલથી પનિન બનાવેલ છે અત્રેની પ્રજા કેટલી સોભાગી ગણાતી હતી, કે જોના પૂર્વજો શ્રી મહાવીર પ્રભુના મુખમાથી ઝગ્તા વહેખુને ઝીલના દાલચકની અજ્ય લીલાના પ્રતાપે અને જૈનાચાર્યોનુ આ પ્રદેશમા બુદ્ધિ ભુજ આગમન થવાથી અન્ય સ પ્રાપ્તયવાલાઓએ વચલા ભાગમા આ મોઝારી પલનો લાભ હિદાઓ નિગમિત પ્રજાને વાગ્-જયેમા કમાવી, અને પોતાની મનઘડત માનેલી ધર્મ-પ્રવૃત્તિઓને કમાવી ઉન્માર્ગે દોર્યો જેથી જૈન માર્ગાનુયાયીઓ અરપ પ્રમાણુમા થતા ગયા ધર્મહીન પ્રવૃત્તિઓ વધતી ગઈ આમિય આદાગ અને મઘપાનો ગ્રેગ થેગ વ્યાપવા લાગ્યા ધર્મના અગ્નિરો ભુમાયા લગભગ અનાય પુલ્યજ પ્રજા લેખાવા લાગી ખગેખર ભગવાનના ગાસનપગ ખેઠેલા ભગ્મ-પ્રહનો આ દાગ્મો દેખાવ કેમ ન મનાય?

એ અબુખેડ અને વિકટ પ્રદેશમા આચાર્યપુગ ફગ્ની છાયામા ગહી, આપણા ચગ્નિ નેતા અહિંસા ધર્મનો પ્રચાર કગવામા, સાચા ધર્મના મદેશોને પાદવવામા, ગામેગામ જોગીલાભાપણોદાગ વેગવતી પ્રવૃત્તિથી કટિબદ્ધ ન્હેતા સેકડો જૈન જૈનેતરોએ એ પ્રવચનોનો ઉગદા લાભ હિદાઓ મેકડો નહિ બદ્ધે હજારોએ અવ-ધૃષ્ટિ આક્ષીએ માસાદાગ અને મદિનપાનાન્નિ ત્યાગવાની દદ પ્રતિજ્ઞાઓ લીધી આ ચાલતી

વ્યાખ્યાનોની પ્રથા અંગાલીઓને ઉપકારક અને ધર્મના સત્-પંથની દર્શક નિવડી. અંગાલનો વિહાર જોકે, વિકટ અને ભયાવહ છે, છતાંય. એ ધર્મના લીડરે (leader) નિડરતાથી વિચરી, ઉપકારનો અજખજ વરસાદ વરસાવ્યો. જેઓ માંસાહાર કરવામાં ધર્મ મનાવતા હતા, તેવાઓને પણ સરળ અને હૃદય સ્પર્શી દલીલોથી માંસ મદિરાના કંદર ત્યાગી બનાવ્યા. જોરશોરથી પ્રતિદિન વ્યાખ્યાન, અને જાહેર ભાષણોની પ્રવૃત્તિઓ ચાલુ છતાં, ગુરૂસેવા તથા નવનવા શાસ્ત્રોનું અવલોકન મંદ ન પડતાં, અધિક અધિક ઉત્તેજિત થતું ગયું. ધન્ય છે એ શાસન સેવક અને ધર્મ સુભટ બાળ-વયસ્ક મુનિપ્રવરને !

પ્રકરણ ૧૧ મું.

ત્યાગ-મહોદધિ, આચાર્યશ્રીની શીતલછાયામાં, બ ગાલની જનતાને અનેકધા ધર્મોપકાર વિસ્તારતા, આપણા ચરિત્રનામકશ્રી, આવીપર સ્ટેટના ગળ્યાતર્જત લશ્કર શહેર તરફ પધાર્યા લશ્કરના શ્રી મધનો અતિ આગ્રહ થતા, તેઓશ્રીનો ચાતુર્માસનો અત્રેજ નિર્ણય થયો આચાર્યશ્રીની ઓજસવી અને સ્વર્ગીય દેશનાના પ્રવાહમાં અનેક બવ્યાત્માઓએ સ્નાન કર્યું, અને કૃત્રીલ મલીનતાઓ દૂર કરી પવિત્રતા મેળવી સન્માર્ગમાં યોગ્ય, સદાચાત્રના મત્રપાઠી બન્યા.

એક પ્રમંથે મુગ્ધિ-ગેખરનું ગ્વાચ્ચ અકરમાત બગડયુ કર્મની વિપાકનાનો ઉદય, વણીજ સહિષ્ણુતા ગળી, સમલાવે તેઓશ્રી સહન કરતા વ્યાખ્યાનપીઠ ચરિત્ર દીપકનેજ સુપગત થઈ ઉત્પાદી અને ઉઘોગી એવા તેઓશ્રી વ્યાખ્યાનોના પ્રમંથોને હિમ ગથી વધાવી લેતા.

ભાવિમાં જેઓના પ્રવચન-પ્રતાપે, વ્યાખ્યાન વાચ્યરૂપિતનું ગિરદ (title) જેઓને વરવાનું હોય, તે પુણ્ય-નિધાન મુનિવર, વ્યાખ્યાનકળા ખીલવવાની તક કેમ જતી કરે ?

ગુરૂ આજ્ઞા થતાં, ગુરૂ સેવા અને જનોપકાર સમગ્ર, વ્યાખ્યાન આપવાનું સ્વીકાર્યું. આ અરસામાં ચરિત્રનેતાનો વ્યાકરણ, કાવ્ય, જૈન જૈનેતર ન્યાય તેમજ સૈદ્ધાંતિક તત્ત્વજ્ઞાન આદિનો અભ્યાસ ધણો ખીલી ચૂક્યો હતો. ખીલેલું કમલ પોતાની સૌરભથી ભ્રમરગાળુને મસ્તાન અને અનુરાગી બનાવે છે. તેમ સુવક્તા પણ અનેક વિષયોમાં તૈયાર હોય, તો વ્યાખ્યાનકળાની અતુલ અને વિપુલ સૌરભથી હબરો શ્રોતૃ-ભ્રમરાઓને મુગ્ધ બનાવવા સાથે ધર્માનુરાગી બનાવે છે.

ચરિત્રનેતાના વ્યાખ્યાનો નિરંતર વિવિધ તત્ત્વોને પોષતાં ચાલતા લાગ્યા. વ્યાખ્યાનોની ધૂન એવી તો જામી, કે જેના પ્રતાપે સારી સંખ્યા વ્યાખ્યાનમાં આવવા લાગી. જૈન કે જૈનેતર અખિલ વર્ગને ધણાજ બોધક નિવડ્યા. વ્યાખ્યાન શ્રોતાઓ કેટલીક વખત ઈશ્વર વિષયક, કર્તૃત્વ વિષયક, આત્મ વિષયક અને મોક્ષ સંબંધિ અનેકાનેક પ્રશ્નો પુછતાં, જેનો ઉકેલ ધણાજ સુંદર રીતિએ થતો. જેથી ઇતર વર્ગ પણ મુક્તકંઠે ગુરૂદેવની અતુલ પ્રતિભાને પ્રશંસતો અને જૈન ધર્મના સનાતન મર્મના રહસ્યો સમગ્ર અનુરાગી બનતો. હુંકમાં અત્રેનો માનવ સમૂહ તેઓશ્રીના મધુર પ્રવચનોને સપ્રીતિ તલસતો. સ્વરિશેખરનું સ્વાસ્થ્ય તદ્દન તંદુરસ્ત બન્યું છતાંય વ્યાખ્યાન તો આપણા ચરિત્ર નાયકની વ્યાખ્યાન કળાથી ખુશ થઈ તેઓનેજ સુપરત કર્યું.

પ્રિય વાંચકગણ ! દુનિયામાં સ્વાભાવિક નિયમ છે કે, સહ કોઈ નવીનતા દેખી તે તરફ દોરવાય ! ચરિત્રનેતા ઉગતા-વક્તા હતા. વળી નિરંતર બહોળા સાહિત્યનું અવલોકન, યુવાવસ્થાની વેગવતી શક્તિ અને સરસ્વતીજની મહેર. એટલે કે વ્યાખ્યાનની રસ-પોષકતા અજબજા હોય ગુપ્ત-નિધાન પ્રગટ થતાં ગૃહનેતાઓ જેવો અપૂર્વ આનંદ અનુભવે

છે, તેમ ચરિત્ર-નેતાનીખીલેલી અબોડ શક્તિઓનો પરિચય
કરતા, સુરીશ્વરજી અને અન્ય મુનિગણ ઘણાજ તાબુખ થયો અને
ભૂતિ ભૂતિ પ્રશસા કરવા લાગ્યો. પણ ચરિત્ર-નેતા તો વિશેષને વિશેષ
નમ્ર, વિનયી, અને લઘુતાયુક્ત બનતા ગયા.

કર્મ પ્રવાહ—

પ્રત્યેક પ્રાણીઓને મસાગની અટારી ગેરીઓમા અટપટો ચાલતો
કર્મપ્રવાહ ધ્રુવિયાથી કે અનિચ્છાથી સ્પર્ગેજ છે ધીરોને, વીરોને અને
શાન્તીઓને પણ એ પ્રવાહનો સ્પર્ગ વિશ્વકાણુ દશા અનુભવાવે છે એ
જ્ઞાનમા અને કર્મક્રમાટી ઉપજાવનાર કર્મના ચક્રમા સૌ કોઈને મંધર્મિત
થવું જ પડ્યું છે એ કર્મચક્ર નથી પાતાવના પેમેલાને છોડતું, કે
નથી સ્વર્ગમા મીઠાવેલાને છોડતું, નથી અવનિતલના શુભ ભાગમા
મતાયલાને મૂકતું કે નથી સૈન્યથી વીંટાળેયેલા ચક્રવર્તીને છોડતું,
એતો એની અજબ લીલા સહેલાઈથી પ્રસારે જાય છે હા એ
પ્રવાહની ઓટમાય પણ મામે મુખે તેના મોળવોથી ડગોલ બન્યા
મિવાય, હામ બીડી સામે તારો તગ્ના એ પ્રવાહની અમાપ શક્તિને
લોપી ધ્યેય સિદ્ધ કરવા સમર્થ અને એ નિશક વાત છે, બાકી જ્ઞેણમા
તાબાવું એ સહેજ વ્હલાવ છે મમતાના શૈય લયો ઘોઘથીજ પુણ્ય-
નિધાન આત્માઓ પ્રવાહનો પ્રતિરોધ કરી શકે છે યોગીશ્વરોના ધ્યાન
પહોડા પામે પ્રતિપળ પ્રયાણ કરતા પ્રવાહને નિરૂદ્ધ થવું પડ્યું છે
વિપુલમતિ મહાત્માઓને પણ જડ કર્મોએ મુઝાગે અનુભવાવ્યો છે
પુદ્ગલની અનંત શક્તિ છે અને એજ અનંતશક્તિ અનંત-
શક્તિમાન ચેતનનો પગલવ કરવા શક્તિમાન બને છે કહ્યું
છે કે “ કદી ચેતન બળવાન છે કદી કર્મ બળવાન, ચેતન
નિજબળ વાપરે તોજ બને ભગવાન ” કર્મ અને આત્મા બન્નેને
અનાદિ જાળનો મગધ છે કદી ચેતન પોતાનું પશ્ચિળ અજમાવી
કર્મને પગલત કરે છે અને કદી કર્મચુરિ ચેતનને મુઝાપી પોતાની

સત્તાનો ભોગવટો કરે છે. અંસારની બ્રાણુ લીલામાં કર્મ સાથે યુદ્ધ કરતો આત્મા સિંહ સ્વભાવ પ્રગટ કરે છે. અને તે સિંહનાદથી કર્મ પ્રકૃતિરૂપ મૃગલાઓ ભાગાભાગ કરે, રાડપાડે અને વનમાં છુટા છવાયા અદૃશ્ય થઈ જાય છે. કોઈ તપોનિધાન, પુણ્યનિધાન, ગુણનિધાન, જ્ઞાન નિધાન, તેજોનિધાન આત્મભાવમાં રમણુ કરતા મહાત્મા ભાન ભૂલેલા ચેતનને સિંહનાદથી જગાવે, શુભધ્યાનની લય લગાવે; તોજ તે અસીમ વહેતા કર્મપ્રવાહનો સામનો કરી, શુભધ્યાન નૈયાનો આશ્રય લઈ મુક્તિકિનારાની મનોરમતા નીરખવા ભાગ્યશાલી બને છે. બન્યા છે. અને બનશે. જ્યારે અને ત્યારે એ કર્મપ્રવાહના વહેણમાં તણાવાનું રોધી સામનો કર્યેજ છુટકો. બાકી એ પ્રવાહમાં તણાયેજ જતાં કર્મ સત્તાનું કારમું રાજ્ય અટકવાનું નથી. કર્મની કફોડી અને કારમી કાતીલથી જગતના જીવો કેઈ દુઃખના કુંગરોથી અને વિપત્તિઓની વાદળીઓથી ઝડપાયા. પરંતુ આત્મિક તત્વના અન્વેષક મહાત્માઓ ઉપસર્ગોને મહોત્સવ માને છે. અણુમોલ પ્રસંગ માની ભાવ મૌકિતકથી તે દુઃખદ પ્રસંગોને સુખદ માની વધાવે છે. નથી પડી જેઓને દેહની કે ગેહની. નથી પડી જેઓને જીવનની કે મરણની, નથી પડી જેઓને કુટુંબીઓની અગર સ્નેહીઓની ચિન્તા. તેવા પૂજ્ય પરમ પુરુષો કર્મોનો ઉદય આવતા ઉત્સાહી અને ધૈર્યશાલી બની ચિરસ્મણીય મહર્ષિઓની હરોલમાં ગણત્રી કરાવે છે.

આપણા ચરિત્રનેતા દિનપ્રતિદિન જ્ઞાન, ધ્યાન, ક્રિયા, અનુ-ધાનોનાઅનુભવો અને વિવિધ શિક્ષાઓથી પોતાના જીવન નિકેતનને આભૂષિત કરતા જતા હતા. ગુરૂ સેવા, ગુરૂ વચનપાલનની તીવ્ર ભાવના, ગુરૂની ધર્મઆશિષો વરવાની કામના એ આપણા ચરિત્ર નાયકના સાધ્ય મંત્રો બન્યા. હરેક પ્રવૃત્તિઓમાં એ રાત્રો સ્મરણપથમાં જડાઈ ગયા. વળી એઓશ્રી ક્ષમા બલે ક્રોધને, નમ્રતાથી ઉદ્ધતાધને, વિનયથી અહંકારને જીતવાનું શીખ્યા. જ્ઞાન તરણુ બનતું ગયું. જ્ઞાન કલેવરની ઓજસવિતા વધી. પ્રૌઢ પંડિતોને પણ તાબુળ બનાવવાની પ્રતિભા

ખીલતી ગઈ તદ્દં ઉત્પન્ન કરી વદ્યોક્તિવાલાઓને પણ સુચુક્તિથી
પગસત કરવાની આવડત અબળ રીતે કેળવી મુકુટમા ગહેલો મણિ
મુકુટની ગોલાનો વધારો કરે છે તેમ પોતાના ગુરુદેવની નિશ્રામા ગદી
ગુરુ દેવનું ગૌરવ વધાર્યામા, ગુરુદેવની કીર્તિને નિષ્કટક વહાવવામા
અને વધારે કરવામા આપણા ચરિત્ર નાયકે કર્મગ કર્મી

વ્યાખ્યાનની આશા—

અકરમાત્ પૂજ્યપાદ વિજયકમળ સગીશ્વરજી મહાગજની તખીયત
બગડી અગકિત વધતી ગઈ, અને તેથીજ વ્યાખ્યાનાર્થ કાર્યોમા
અગકત બન્યા રિયાયા ગૌરવમા પોતાનું ગૌરવ માનનાર એ મહાત્માએ
પોતાના લઘુ અને વિઠાન રિયાય મુનિશ્રી લગ્નિધિવિજયજીને આશા આપી,
ગુરુઆગ્રાને શિષ્યાવ ઘ માની પ્રતિજ્ઞિ વ્યાખ્યાનનું કાર્ય પોતે જ સ્વીકાર્યું,
જનતાને નવા નવા વજનાઓને માલગવાની ઉત્સુકતા હોય એ અભાવિક
છે સદર્ભરક્ષક પુણ્યપ્રતિષ્ઠિય વિજયકમલસગીશ્વરજી મહાગજને
ચરિત્ર નાયકથી બીજા અન્ય મોટા ગિયો વિઘમાન હોવા છતાં વ્યાખ્યાનની
આના ચરિત્ર નાયકને જ કરવામા આવી ધરમા ધણા પુત્રો હોવા છતાં
કાર્યક્રમને વ્યવહારકન પુરને જ પેઠી સુપ્રત થાય છે

આપણા ચરિત્રનાયકે ઉત્સાહથી લગ્યઆત્માઓને તારવાના
એક શુભ ઇનિયથી લગ્નગર્માં વ્યાખ્યાનની પીઠ અલકૃત કરી સિદ્ધનાદ
જેવા ભુવદ અને ટાયદ જેવા મંત્રુ અવાજથી મલાને અસત આકર્ષી,
ચરિત્ર નાયકના વ્યાખ્યાનમા ભાષાની જગદગતા અને નિત્યગાનના પીયૂષનો
છટકાવ દનો તરેને સ્વીયોની લદ્દે દની, મેચકના અને ભોધકતાની
અનોખી આત્મનાન મૌલિક પ્રગટાવના છીપો દની, લરકા ગામની
અખીલ જ્ઞાના એ વ્યાખ્યાનોમા મનમુગ્ધની, વ્યાખ્યાનમાં શરૂઆતથી
તે અતસુધી જ્ઞાનને પૂર્ણ કરીના બાધજેની, મિનોની મણીમા ગૃહ-
કૃત મોમાએ જ વ્યાખ્યાની પ્રથમ વાચાવેરે પ્રમગી વ્યાખ્યાનમાં વેગવ-
પર, આત્મસત, મુનિસત, દયા ભરે વિરોધે બિન બિન રિયો અર્થાતા

હતા. જૈનોની સાથે જૈનેતર વિષુધો પણ તત્ત્વજ્ઞાન અને અપૂર્વ પ્રતિભાનો અનુભવ લેવા આકર્ષાયા, ચરિત્રનાયકના નેત્રોમાં વીજળી હતી, વચનોમાં મોહની હતી, અને પ્રકૃતિમાં તેજસ્વિતા તરીકે આવતી હતી. “**ષક્તાવશસહસ્રેષુ**” એ કહેણી યથાર્થ અનુભવાદ, મો આદમીના જુથમાં એકજ શરવીર, હજારના સમુદાયમાં એકજ પંડિત અને દસ હજારના જુથમાં કોઇકજ વક્તા મળી આવે છે.

આપણા ચરિત્ર નાયક જેવા વ્યાખ્યાનમાં પ્રવીણ હતા; તેવાજ કવિત્વ શક્તિમાં સરસ્વતી લબ્ધપ્રસાદ રૂપ હતા. અત્રે પ્રથમ વ્યાખ્યાનમાં તો મૂલ્યથી અનેક વિષયાવગાહી ઓધક પ્રવચનોની અવિરત શ્રેણી વહેતી. પણ ભાવના અધિકારમાં તો પોતેજ પ્રતિદિન સહેલાઈથી હમેશાં પચાસ પ્રમાણ શ્લોકો રચતા અને તેજ શ્લોકોને તેજ દિવસે વ્યાખ્યાન પીઠ ઉપર ઉપયોગમાં લેતા, પોતાનીજ કૃતિ અને પોતેજ વક્તા પછી વિવેચનમાં શી ખામી રહે? માર્ગનો ભોમીયો પથિક અનુભવેલા માર્ગે ચાલતા સ્ખલતા નજ પામે એ સ્વભાવિક છે.

લાગલગાટ એ માસ વ્યાખ્યાનો ચાલ્યાં, વીજળીના પાવરની જેમ જનતામાં નવ ચૈતન્ય રેડાયું. હરેક ધર્મકાર્યમાં ઉત્સાહી જનતાએ અસાધારણ લાલ ઉઠાવ્યો.

વૃદ્ધ ગુરૂદેવે આવા વ્યાખ્યાનની પ્રશંસા અને જનતામાં થયેલા લાલને શ્રવણ કરી મંતોપ દર્શાવતાં કહ્યું કે જેમ રાજપુત્ર યોગ્ય બન્યા પછી તપ્તનસીન કરવામાં આવે છે તેમ તમને પણ મારા વ્યાખ્યાનનો ક્રમ હવેથી સુપરત કરવામાં આવશે.

ધન્ય હો સાગમૂર્તિ સરલતાના સાગર ગુરૂદેવોને જે પોતાના લઘુ શિષ્યના ગુણ ગૌરવને પોતાનાજ ગૌરવરૂપ માને છે, નમ્રતાથી ચરિત્ર નાયકે હરત જોડી આપની આજ્ઞા સદૈવ મને માન્યજ હોય એમ કહ્યું. ૧૯૬૩ નું ચાતુર્માસ ગુરૂદેવની છત્રછાયામાં લશ્કર મુકામે કયું, અનેક

પ્રજારની ધર્મપ્રલાવના થવા ઉપગત જૈનેતંગેમા પણ જૈનધર્મની પ્રભા પડી, લોકોત્તર જૈનધર્મ ઇતન્ધર્મથી અધિકતર મેઘ્ય, માન્ય અને ઉપારમ્ય છે એમ જૈનેતંગે બોલતા થયા, પૂણ્યમૂર્તિના પાદપદ્મ જ્યા સ્પર્શે ત્યા મગળી વર્તે

અધારગમા અદ્વડાતા જનવૃન્દને દીપક જેમ ગહદર્શક બને છે તેમ અટપટા મસાગડપી અટવીના માર્ગમા મુઝાતાને સદ્દશરૂ પણ સન્માર્ગ દર્શક નીવડે છે

એકવાર સુફર રસવતી જમેલો પણ ખીજે દિવમે ભૂખ્યો થાય છે, ને ભોજનપ્રતિ તે આકર્ષાય છે ખૂબ જલથી મિચેલ કુમળો વનરાણનો છોડ ખીજત દિવમે જળસિચનની અપેક્ષા ધગવે છે, જળસિચન સિવાય તે કુમાર્ષ જાય છે તેમ સદ્ગુરુઓની દેશનાથી ધર્મમા મળખૂત બનેલો પણ જનવૃન્દ અમુક વર્ષ ગુરુઉપદેશનો વિગદ પડતા ધર્મ અનુદાનોમા શિથિલ બને છે આવશ્યક ક્રિયાઓની અભિરૂચી ઓછી થતી જાય છે ખેતી ખેડી તેમા ખાતર નાખી લણીજ મહેનતથી ખીજ બોચુ હોય, વદિ થતા ખીજને છોડડપ બન્યા હોય, પુલ પણ લાગ્યા હોય, છતાંયે ફલ ન બન્યા હોય ત્યામુધી જરૂર જળસિચનની અસાધારણ જરૂર ગહે છે, કૃપિવલ્લ ઉંચી નજરે વાદળાનો ઘેગવો અને શુદ્ધિની અભિલાષાગએજ “સત્ સગાદ્ ભવતિ ગુણૈર્હોનમપિ મહતા ગુણાના ગૃહમ્”.

પ્રજાજમા એક સમય એવો હતો કે મિથ્યાત્વ અધકારની ઓટમા જૈનજનતા ઝપલાઈ હતી, દુગ્રાહી સ્વાનકપ યીઓના પ્રપ યી કુમાર્ગના પ્રચારમા અગ્રતઃ ઉન્માર્ગમાં સવેગ દોડતી હતી, ઉન્માર્ગ ગામીઓની વિરોધ છાયાના ચોગે મિથ્યાત્વની અસર અત્રેની જનતાના મેમેરામમા ઓતપ્રોત થઇ હતી

પુર્ણ પુણ્યના પ્રભાવે આખાય પ મળ્ય દેનમા અનેક લખ્યાત્માઓને સન્માર્ગે મોજનાર, કેવળ સત્સનાજ અન્વેષક દિવ્ય પ્રભાવી વિગ્યા-

નંદસરિછ (આત્મારામછ) મહારાજ તેને આવતાર રાજા પુરુષ
જન્મ્યા, લિલાચર યન્મ્યા, લન્તરે રી પ્રરૂપેને વીતરાગ પ્રણીત
માર્ગના અભિરૂત લકન યનાયા, અર્નકાની હૃદય ભૂમિકામાં ધર્મનાં
ખીજ વાવ્યાં, એ મહાપુરુષ દેશના જળથી તે ધર્મ વનરાહને
ઘણીજ નવપલ્લવિત યનાવી, પુણ્યનિધાન અચ્છાધારણ તેજસ્વી પ્રાતઃ
સ્મરણીય આચાર્યદેવ કમળસરિછ મહારાજનું આતુમાંસ આલીચર
સ્ટેટના લશ્કર ગામગાં હતું, પંન્નયના આગેવાનો આચાર્યદેવેશના
દર્શનાર્થે અને ત્યાંની વનરાજિને નવપલ્લવિત યનાવયા વિનતિ માટે
આવી પહોંચ્યા, આ વખતે આચાર્યશ્રીનું શારીરિક સ્વાસ્થ્ય અતુકૃષ્ઠ
થઈ ગયું હતું, મેઘની રાહ જોતાં મયૂરો મેઘ ધારા વર્ષતાં કલ્પોલ
કરતાં ગુસ્તાન યને છે, ભૂખ્યાને મનોભિલિલપિત ખોરાક મલતાં કૃશતા
ત્યાગી પુષ્પાંગ યને છે, હંમેશના તૃપાતુર આનંદ પક્ષીઓ જલવૃષ્ટિથી
સંતોષ પામે છે, તેમ આપશ્રીના દર્શનથી હમોને ઘણોજ આનંદ થયો
છે, નમ્રતાથી અને વિનય ભરેલી વાણીથી ગુરુદેવને વિનવતો પંન્નયી
વર્ગ કહેવાને પ્રેરણો.

હે જનતારક કૃપાલુ દયાસિંધો, આપ પંન્નય દેશની પરિસ્થિતિના
પૂણાંશે જ્ઞાતા છો, પંન્નયમાં ધર્મના અનેક પથો, મતો અને માર્ગો
જળ વેગે સત્તા જમાવી રહ્યા છે મિથ્યાત્વની વેલો ખૂબજ ઊંચ પ્રસારે
છે, ઘણાઓને મૂર્છાંગત યનાવ્યા છે, કેટલાક અર્ધદૃગ્ધો તેમાં ઝંપ-
લાવવા તૈયાર થયા છે, પંન્નય આપનું ક્ષેત્ર છે, આપ જેવા કૃપાનિધાન
હોવા છતાં પંન્નયની આ દુઃખદ દશા શી રીતે સહન થાય ? આપના
દિવ્ય દર્શનને, આત્મ તત્ત્વ દર્શક વ્યાખ્યાન પ્રવાહોને અને આપના
પરિવારમાં નવા યનેલ વિદ્વાન્, અને બુદ્ધિનિધાન ત્યાગ પ્રતિભૂર્તિના
મુનિ મંડળના પરિચય માટે અહર્નિશ પંન્નય ઝંખે છે, આપ પંન્ન-
યની નજીકમાં છો, વળી આપશ્રી પ્રતિદિન વૃદ્ધ યનતા જાઓ છો એટલે
હમારી વિનંતિને માન આપી જય યોદાવી હમારી આશાને સફળ
કરો, પૂન્ય આચાર્ય દેવેશે જવાય વાળતા જણાવ્યું કે મહાનુભાવો

ખીલેલી વાદવિવાદની શક્તિ જોઇ મને એમ થાય છે કે હું અવસર મહે તમારી પાસે ન્યાય સાંભળવા ઇચ્છું છું. બહુલ વ્યવસાયના કારણે તેઓ ન્યાય સાંભળવાનો અવસર મેળવી શક્યા ન હતા.

વાંચકવર્ગ ? આ ઉલ્લેખનું પ્રયોજન અત્રે એટલું જ છે કે મુનિરાજ શ્રીમદ્ વલ્લભવિજયજીને પણ તેઓની પાસે ન્યાય સાંભળવાનું અને તેમની શુદ્ધિમત્તાની પ્રશંસા કરવાના મનોરથો થયા. ન્યાય જેવા કંકરા વિષયમાં બહુજ અલ્પ સંખ્યામાં મુનિવરો પ્રયત્ન કરતા, પણ આપણા ચરિત્રનેતાએ તો અખંડ ઉત્સાહથી ન્યાયનું પગથીયું ચઢવાનું કાર્ય પ્રારંભ્યુ. ચરિત્રનેતાની પાસે પ્રારંભિક ન્યાયના ગ્રંથોનો અભ્યાસ કેટલાક મુનિવરો કરતા, પોતે એવી સુંદર શૈલીથી સમજાવતા કે અલ્પમતિ ન્યાયના અભ્યાસકો ખુશીથી પ્રગતિ કરી શકતા હતા.

સ્વાદ્વાહમંજરી, પ્રમાણુમીમાંસા, ન્યાયદીપિકા, જૈન તર્ક પરિભાષા, રત્નાકરઅવતારિકા, જૈનન્યાયાવલોક અને સ્યાદ્વાદ રત્નાકર આદિ નાના મોટાં જૈન ન્યાય ગ્રંથો પણ સુદૃઢદષ્ટિએ પોતે નીહાળ્યા હતા. શ્રમ અને શુદ્ધિ સુગુણી અને શાસ્ત્રોની સંપ્રાપ્તિ વિગેરે સંયોગો મળ્યા પછી કયું શાસ્ત્ર તેના અર્થોને અદૃશ્ય રહે. હુંકમાં ન્યાયના અભ્યાસમાં ઘણા ખંતથી કુચ્છ કરી પંડિતોની હરોલમાં આવ્યા, ન્યાયના વિવિધ વિષયો પરિસ્ફેટ કરનારા સરળ સંસ્કૃત ભાષામાં ન્યાયના ગ્રંથો લખવા દીલ દોરાયું પણ પંજળની પંડિત જનતાનો આગ્રહ થયો કે, આપ ઉર્ફે અગર હિંદિભાષામાં અનેક યુક્તિ પ્રયુક્તિથી ભરપુર નાના વિષયોને સ્પર્શ કરતા ગ્રંથો લખો જેથી આ ક્ષેત્રની જનતાને અનાયાસે અલબ્ધ લાભ મળે. આ ઉચિત વિનંતિને ધ્યાનમાં લઈ ઉર્ફે અને હિંદિભાષામાં પુસ્તક લખવાનો નિર્ણય કર્યો. ધન્ય હો એ મહર્ષિની અજળ સરલતાને અને મહત્વકાંક્ષાને, તેઓશ્રીના ઉપકાર નીચે દયાયેલી ઋણી જનતા એ મહાત્માના ચરણ કમલમાં કેમ ન ઝુકે ?

આપણા ચરિત્રનેતાનો વિજય જોતાં, સૂરિશેખર તથા અન્ય મુનિવરો મુનિરાજ શ્રી લઙ્ઘિવિજયજી મહારાજને “વાદિધત્તમુદ્ગરના” ઉપનામથી યોદ્ધાવતા. ગુણીઓના પ્રાપ્ત ગુણોની વિશેષ ખીલવટ ગુણુ ગ્રાહક ગુરુ દેવો તથા ગુણાનુરાગી સહચારી મુનિમંડળના ઉપર આધાર રાખે છે. અને સહચારીઓ ધર્માલુ પ્રકૃતિ અને દ્રેપવાલા હોયતો ગુણી પોતાના ગુણોની ખીલવટ કરતાં મંડોચાય છે.

ગુજરાનવાલાનું ચાતુર્માસ ધર્મ પ્રભાવનાની સાથે પસાર થતાં, ત્યાંથી વિહાર કરી નારોવાલ પધાર્યા.

દીક્ષા યાચના—

સંસારની અસારતાથી કંટાળેલા, હૃદયમાં વૈરાગ્ય ભાવથી વાસિત બનેલા, ક્ષણમાત્ર પણ સંસારનો સહવાસ ઇચ્છતા નથી. ભલે ધનવાન હોય કે કંગાળ હોય, બળવાન હોય કે નિર્બળ હોય, વૈરાગ્યવંતોને સંસાર ઉપર સરખોજ કંટાળો હોય છે. દુર્ગન્ધીના રથાનમાં સારા માણસને ક્ષણભરનો પણ નિવાસ અત્યંત આકુલ વ્યાકુલ બનાવે છે. વિરક્ત આત્માઓ સત્વર સદ્ગુરુની સેવામાં સારમય સ્વજીવનને સમર્પી કૃતાર્થ થવા ઉત્કંઠા ધરાવે એ સ્વભાવિક છે. વૈરાગ્ય ભાવમાં જીલતા ઉમેદચંદ નામના એક ભવ્યાત્મા ગુજરાતના રહીશ પોતાની સોલ વર્ષની ઉંમરે સંસારથી વિરક્ત બન્યા હતા. આત્માને એકાંતે સુખ આપનારી, સ્વપર કટ્યાણુ સાધનારી શ્રીમતી ભાગવતી પ્રવળ્યા અંગીકાર કરવા ઉત્સુક બની પ્રૌઢ પ્રતાપી શ્રીમદ્ વિજયકમળસૂરીશ્વરજી મહારાજની પાસે આવી વિનંતિ કરવા લાગ્યા કે હે જગદ્ગુરુ ! આ અગાધ સંસાર સમુદ્રમાં ડગમગતી અનેક તનમાત્રાના ખડકોમાં અથડાતી મારી જીવન નૌકાને પાર ઉતારો ! આપ જેવા સમર્થોની નિશ્રામાંજ હમારા જેવા પામરોનો ઉદ્ધાર છે. ગુરુદેવ આવી ધર્મવર્ધક વિનંતિ સાંભળી, કહેવા લાગ્યા કે, હે મહાનુભાવ ! આવી સુંદર ભાવનાને અવિલંબે સફળ કરવી, જે સમયે સુંદર ભાવના પ્રગટ થાય તેજ સમયે અમલમાં મૂકવા

આચાર્ય શ્રી વિજયગંભીરસૂરીશ્વરજી મહારાજ.

પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. ક્ષણે જો લોકોમાં નથી, જીવન અસ્થિર છે, ભાવનાના ગંગા પરિવર્તનશીલ છે, જેમ ઇદ્રજાળના ખેલો ક્ષણે મા નાશ પામે છે, વિજ્ઞાનીના ચમકારા અત્ય સમય માટે જ પ્રકાશ કરનારા હોય છે, તેમ સ્વજનો, લક્ષ્મી, મહેલાતો, માન, મમત્વ, સન્માન વૈભવો ક્ષણે મા નાશ થવા વાલા છે । આવા ક્ષણિક પદાર્થોમાં કયો સુઝ પુઝવ વિશ્વાસ ગમે ?

દીક્ષા પ્રદાન—

એક તો દુધ અને તેમાં સાકર ભળી એટલે પૂછવું જુ ? ધર્મવીર ઉમેદચ દલાઈ સ સાગ્થી વિગત તો હતાજ અને તે વિરક્ત આત્મા ઉપર ગુરુ ઉપદેશનો ઓપ ચડ્યો એટલે વૈગમ્યની દદ ભાવનામાં શી કમીના ગહે ? આચાર્ય પુગવે તે આત્માને સમહોત્સવ મોટી મેદિની સમક્ષ સુમૂહતે પ્રવળ્યા પ્રદાન કરી તેમનું નામ મુનિ શ્રી ગ ભીરવિજયજી ગખી તેમને આપણા ચરિત્રનાયક શ્રીમદ્ લક્ષ્મિવિજયજી મહાગજના રિખ્ય તરીકે જાહેર કર્યા આદિદીક્ષાના પ્રસંગે પ જાળીએના હૃદયમાં ધર્મપ્રેમ ઉછળી ગ્લો હતો, અને સૌ કોઈએ દીક્ષાના મહોત્સવમાં રાસનપ્રભાવના કરવામાં સારો ફાળો આપ્યો યોગ્ય કાર્યમાં ધર્મ આત્માઓને પ્રમાદ તથા વિગેધ હોતોજ નથી

ત્યાથી પૂ આચાર્યશ્રીની આજ્ઞાથી ચરિત્રનેતા પોતાના રિખ્ય સાથે સસ્વાગત જગમાં પધાર્યા જીન નિનામી શ્રોતૃવૃન્ધ ધણોજ તત્ત્વજ્ઞાનનો સમજવાવાલો છે પૂ વિજ્ઞાના દસગિજી મહાગજ પલ્લ અ હીના શ્રાવક-ગણને પ્રિયોપાસરયકમાનો ગળુધગ્વાદ સુકિતપ્રયુક્તિ સાથે સ ભળાવતા ચરિત્રનેતાની પામે પણ તેઓએ વ્યાખ્યાનઅન્યતરીકે વિવિધપ્રકારના મતમતાતરોને નિવસન કરતો ન્યાયનો “ન્યાદ્વાદમ જગી” નામક અન્ય યોગ કર્યો અને રાષ્ટ્રીજ એકાગ્રતાથી સાભળ્યો આ જગગાગને, શ્રીમદ્ નિજ્યાન્નગિજી મહાગજના પછી ન્યાયનો અપૂર્વ અન્ય અનેક પ્રયુક્તિગગ માન્ગીત્યા સ ભળાવનાર વિદ્વાનવક્તાનો આ પ્રયત્ન ન યોગ હતો.

અત્રેનો શ્રાવકવૃન્દ આ ગ્રન્થ સાંભળી મુક્તકંઠે બોલતો કે, પંન્નખ ઉદ્ધારક આત્મારામજી મહારાજનું નામ દીપાવનાર ભાવિમાં આ મહારાજ અસાધારણ વ્યક્તિ નીવડશે. હુંકે પર્યાયમાં પણ આટલી ઉચ્ચકક્ષાએ પહોંચ્યા તો પછી આગળ મહાન્ ધર્મરક્ષક બનશે એવી આશા કેમ ન બંધાય ?

જીરાના શ્રાવકવર્ગને અવસર પામી ઉપકારી ચરિત્રનેતાએ કહ્યું, કે, અહીં તમો ધર્મવિપયક જાહેરભાષણ રખાવો જેથી જૈનેતર વર્ગમાં પણ જૈન ધર્મની મહત્તા વધે.

મહત્વનો પ્રશ્ન—

અત્રેના પંચમાં આ એક મહત્વનો પ્રશ્ન ઉભો થયો. સહુ કોઇ ઉંડા વિચારમાં પડ્યા. એકે વૃદ્ધ અનુભવી શ્રાવકે જણાવ્યું કે, આપ જે જાહેર ભાષણની વાત કરો છો પણ તે અત્રે બનવું અશક્ય લાગે છે. કારણકે કોઈપણ દિવસે કોઈપણ જૈન વિદ્વાનનું જાહેર ભાષણ થયુંજ નથી. લોકચર આપવાની પ્રથા અહીં છેજ નહિ. આપજી ! આતો પંન્નખ દેશ અત્રેની ઝનુની જનતા અને તે વળી ઉશ્કેરાય તો નકામા ઝઘડામાં ઉતરવું પડે માટે મોકુફ રાખવું એજ શ્રેષ્ઠ છે. આ વાત સાંભળી મહારાજશ્રીએ જણાવ્યું કે તમો આવી વેવલી વાતો કરી ડરશો તો જૈન ધર્મની મહત્તા સમજાવી દુનિયાને સદ્માર્ગે શીરીતે વાળી શકાશે ? ચરિત્રનેતા પણ આવી વાતોથી ડરી જઈ પોતાનો દદ નિર્ણય મન્દ પાડે એમ ન હતા. પોતાના હૃદયમાં અન્યને સમજાવવાની શક્તિની પૂર્ણ ખાતરી હતી. મહારાજજીએ ત્યાંની પ્રજાને કેટલીક યુક્તિ પ્રયુક્તિ આપી સમજાવ્યા. એટલે તેઓના હૃદયમાં એ વાત બરોબર જગ્યા જવાથી જાહેર લોકચર માટેની યોજના કરવામાં કમ્મર કસી.

પહેલું વ્યાખ્યાન—

એકે ભવ્ય ચોકમાં તૈયાર કરેલી વ્યાખ્યાનની સીટ ઉપર મહારાજ

પૂજ્ય લઘિધવિજયજી મહારાજ

(સં. ૧૯૬૬ માં જીરામાં લેવાયેલો ફોટો).

જી. પી. પ્રેસ-પાલીતાણા.

શ્રી નિર્ણીત સમયે પધાર્યા પ્રથમથીજ જાહેર લાપણના સમાચાર આખા રાહેરમા વિદિત થયેલા હોવાથી મેં ડોકા જૈન જૈનેતરો મહાત્મા-શ્રીનું જૈન પ્રવચન સાભળવા અગાઉથી એકત્ર વર્ધ ગયા હતા ચગ્ગિ-નેતાએ મ ગલાચરણ કરી બુદ્ધ અવાજથી વિવિધ વિષયો ઉપર ધર્મ બોધક વ્યાખ્યાન આપ્યું, જેના પગિણામે વણા જૈનેતરો જૈનધર્મની અને જૈન મુનિઓની ભૂરી ભૂરી પ્રસા કરી યથારહિત મુપ્રતિજ્ઞાઓ મ્વીકારી ળગ રાહેરમા જૈન મહાત્માનું આપુ વિદ્વતા ભર્યું પહેલુજ વ્યાખ્યાન હોવાથી અખિલ શ્રોતૃવૃન્દને અપૂર્વ આનંદ રસ ઉલ્લસો, જે જૈન બધુઓ લાપણનો વિરોધ કરતા હતા તેઓએ પણ ધણા ખુશ થઈ કહ્યું કે આપના લાપણની છટા અને મુખાકૃતિનું ઓજસ અને શાંતિ એવા અજબ હતા, કે, સૌએ શાંત રહી આ અણુધાર્યો લાભ ઉઠાવ્યો, જ્યારે જ્યારે આપ જેવા વિદ્વાન મહાત્મા પધારો ત્યારે ત્યારે જાહેર લોકચરોનો લાભ ઇતર પ્રજાને લેવડાવીશુ આપના હમે સદાને માટે ઋણી છીએ વિગેરે વધી પ્રસા કરી

વિનિતિ—

ત્યાથી વિદાગ કરી ચગ્ગિનેતા પટ્ટી રાહેર પધાર્યા, જ્યા સુરિશેખર પ્રથમથીજ પધારેલા હતા ગુરુ દર્શન ચતા વચનાતીત હર્ષ થયો વ્યાખ્યાન ચર્ચા આદિનો વિષય ચગ્ગિનેતાનેજ સમર્પણ કરવામા આવ્યો અત્રેની જૈન જનતા ઉત્સાહ પૂર્વક લાભ લેતી હતી કસુર રાહેરમા પગ્ગ-પગ્ગ જ્ઞાતિના કુસ પને લીધે મદિગ અને મૂર્તિની આરાતનાનો પાગ નહોતો કુનપ રૂગ થાય અને નવીન મદિગની આવશ્યકતા પાગ પડે એ હેતુથી ત્યાના આજેવાન ગૃહસ્થો પૂ સુરિશેખરને વિનમિ કરવા આવ્યા હતા, ઘણા મુનિગમે અત્રે આવી ગયા, પણ મપ થતો નથી, માટે આપ શ્રી પધારો અગર આપ ન આવી રાદા તો આપના વિદ્વાન સીખ્ય મુનિગજ શ્રીમદ્ લલિતવિનયકને આજ્ઞા કરમાવો,

પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રીએ લાલાલાલ દેખી આજ્ઞા કરતાં તરતજ તે આજ્ઞાને ચરિત્રનેતાએ શીરોદ્ધાર્ય કરી કસુર પધાર્યા.

પ્રતિદિન અસરકારક વ્યાખ્યાનો ચાલતા, એવીતો ઉંડી અસર થઈ કે કુસંપના કડવા વેલાથી થયેલી કસુર (Mistake) સૌને માલમ પડી. પરસ્પરનો કુસંપ વિખેરાઈ ગયો અને એકય ભાવની શૃંખલા જનમી, ઉપદેશદ્વારા એક મોટી ટીપ કરવામાં આવી, જેમાં સખી ગૃહસ્થોએ પોતાનો ઉદ્ધાર હાથ લાંબાવ્યો. મંદિરનું કામ તુરતજ શરૂ કરવામાં આવ્યું, ચરિત્રનેતા અહીં એક માસકલ્પ કરી વિહાર કરવા તૈયારી કરી, આ વાતની સંઘને જાણ થતાં સૌએ એકત્રિત થઈ ચોમાસા માટે વિશ્વમિત્રી કરી અને જણાવ્યું કે, આપના અભાવમાં મંદિરનું કાર્ય કદાચ અટકી જવાની સંભાવના છે. માટે આપનું ચાતુર્માસ અત્રેજ થવું જોઈએ, ચરિત્ર નેતાએ જણાવ્યું કે—તમોને લાલ થતો હોય તો મને રહેવામાં બીલકુલ વાંધો નથી, પણ તારક ગુરૂદેવની આજ્ઞા જોઈએ, ઉત્સાહી શ્રાવકવર્ગ સૂરિજી મહારાજ પાસે જઈ આજ્ઞા પત્રિકા લાવ્યો સં. ૧૯૬૫ નું ચાતુર્માસ મંજુર કરી લાંથી નજીકમાં આવેલ બઘીયાણા ગામમાં પધાર્યા, ત્યાં જૈનોના થોડા ઘર હોવાથી ૨૫ થી ૩૦ જૈનો વ્યાખ્યાનમાં આવતા પરંતુ જૈનેતરે વિશાળ સંખ્યામાં ભાગ લેતા હતા, ત્યાં પણ ચરિત્ર નેતાના ઉપદેશની અજબ છાપ પડી, અવર નવર જાહેર ભાષણો પણ થયા. જ્યાં મુસલમાનોએ મચ્છીમારોએ અને કુંભારોએ તો જીંદગી મઘપાન માંસાહાર નહિ કરવાની પ્રતિજ્ઞાઓ લીધી હતી. ત્યાંથી સસતકાર ચરિત્રનેતા કસુર પધાર્યા.

પોતાના ગુરૂદેવથી પૃથક્ ચોમાસુ પ્રથમજ હોઈ જરૂર ગુરૂદેવનો વિરહ હૃદયમાં સાલતો તો હતોજ. જો કે પોતે ગુરૂનિશ્રામાં રહી ગુરૂની સત્રેમ સુત્રૂપાથી સમસ્ત અનુભવો અને હિતશિક્ષાઓ, વ્યાખ્યાનકળાની અપૂર્વ નિપુણતા મેળવી હતી. પણ કૃતજ્ઞશિષ્યના હૃદયપટ ઉપરથી ઉપકારી ગુરૂદેવનું સ્મરણ કેમ ખસે? કસુરમાં વ્યાખ્યાનનો ઠાઠ ખૂબજ

જામ્યો વ્યાખ્યાનની ઝમકથી જનતાનો જમાવ, પ્રીતિ અને આર્પણ ખૂબ રહ્યું જૈનો ઉપગત જૈનેતરો પણ અખડ ઉત્સાહથી લાલ લેતા અને અનેક પ્રકારની રાકાઓનું સમાધાન કરી નિરાલ્ય જનતા અહીંયા પણ શ્રાવકોની અલ્પ સંખ્યા હતી પરંતુ વ્યાખ્યાન સમયે મોહોમેડન (મુસલમાન) આર્થ સમાવ્રજો ગિવાય અન્ય જૈનેતરો સેકોની સંખ્યામાં હાજર રહેતા, એ ચગિરનેતાની અપૂર્વ નસબોપકતા અને પ્રતિભાની પ્રભા હતી

એક દિવસ જાહેરખાપલુમાં પૂઠ ચગિરનેતાએ જૈન ધર્મની પ્રાચીનતા, મહત્તા અને સ્વાદવાદ રોલી વિગેરે અપૂર્વ સિદ્ધાંતો યુક્તિ પ્રયુક્તિપૂર્વક સિદ્ધ કર્યા અસર્વજ્ઞ કથિત રાઓમાં પોતાની મતિ કસપનાથી અગડ બગડ બગડ્યું હોય, જેના સિદ્ધાંતો પૂર્વોપગ બાધિત હોય એ આદર્શરાશિ નહિ કદી રાકાય એમ પણ સાખીત કર્યું

ઉપયુક્ત પ્રવચન સમયે વ્રજાસુદૃતિવી આવેલ વૈષ્ણવીય ધર્માનુયાયીઓ, વેદાનુયાયીઓ, અને આર્યસમાવ્રજો આદિ જૈનેતરો પણ મોટી મંખ્યામાં હાજર હતા મહાગજશ્રીએ વેદોની સ્મૃતિઓ દ્વારા તેમજ અન્ય ગ્રાઓના પાકોની હાગમાળાવી, જૈનધર્મની પ્રાચીનતા અને મહત્તા એવી ગીતે સાખીત કરી કે, જેવી કોઈ પણ વિધર્મી વ્યક્તિ મહાગજશ્રીના પ્રતિપાદિત વિષયને ખોટો પાડવા સમર્થ ન થઈ રહી જૈનધર્મની પ્રાચીનતા સાખીત કરવામાં જૈનેતર રાજનોજ ઉપયોગ કરવાથી પોતપોતાના મનમાં મૌ કોઈ ગુચાવા લાગ્યા, પરંતુ સત્ય વસ્તુ આગળ કોનો હોસલો હતો કે, મહાગજશ્રીના સન્નુખ બોલી રહે

આ સલામાં આર્યસમાવ્રજોનો પાત્ર મોટો બાન હતો, પોતાના મતનું નિન્સન બને યુક્તિયુક્ત હોય જ્યાં પણ આર્યસમાવ્રજો જનથીજ સદન કરવાની પ્રવૃત્તિનાજા તો નથીજ પોતાનો મત સત્ય છે, એમ સાખીત કરવાના અરજા દોવા છતાં તોફાન કરી સત્યમ્તાને દેખ કરવાનું બાકી ગળતા નથી એકે ઉનાદત નાનતા આપસમાં

જીજ્ઞાસુઓ, હૃદયનો ઉભરો કાઢવા તુટી પુટી પણ પ્રશ્ન પરંપરા ચલાવી, મહારાજશ્રીએ પણ તેના દરેક પ્રશ્નોના શાંતપ્રકૃતિથી યુક્ત પુરસ્કાર જવાબ આપી, પ્રશ્નોની પરંપરાને પરાસ્ત કરી. પ્રવચન સમયે ચરિત્રનેતાનો આકર્ષક ચહેરો, શુભંદ અવાજ પ્રેક્ષકોને ખેંચતો હતો. હજારો મનુષ્યોની સભામાં લગભગ ત્રણ ત્રણ કલાકની સતત ધારાબંધ દેશના દ્વારા જૈનધર્મની મહત્તાને અપ્રમત્તબણે સમજાવતા તે મહાત્માને અને તેમની ધર્મધગશને હમારા ભૂરિ ભૂરિ વંદન હો.

ચરિત્રનેતાનું ધર્મ જોમ અમાપ હતું. તે ઉપરની વાતથી સમજી શકીએ છીએ. નિર્ભીકતાથી જૈનધર્મના વિશુદ્ધ પંચાનનો પોતાનું કર્તવ્ય સમજી પ્રાણની પરવા રાખ્યા વિના સાચા સિદ્ધાંતને પ્રચાર્યો જાય છે. રણસંગ્રામમાં પ્રતિપંથીઓના બલી સૈનીકો જોઈ, સૈન્યનો અપ્સર જેમ ઝંતુની બની અમાપ હામ ભીડે છે, તેમ વાદ યુદ્ધમાં પણ ચરિત્રનેતા વાદિની યુક્તિરૂપી તીરોને અજબ પ્રયુક્તિરૂપી ઢાલથી તેને હટાવી પોતાના સદ્યુક્તિઓ રૂપી તીરો પ્રતિવાદીના વજ્રભેદી હૃદયમાં જમાવતા અને જયપતાકા ફરકાવતા. લેકચરના અંતમાં અખિલજનતા ધણીજ ખુશ થઈ. મિષ્ટાન્નનું જમાણું અજીર્ણના રોગીને જેમ અપ્રિય થઈ પડે તેમ આજનું લેકચર આર્યસમાજીઓને અગમ્ય વ્યથા ઉત્પન્ન કરનારું થયું, અને તેથી તે લોકો વેદના વિરોધી નારિતકો છે. વિગેરે ગપગોળા હાંકી નિંદા કરવા લાગ્યા. એક દિવસ ચરિત્રનેતાને અત્રેના સંઘે નમ્રભાવે જણાવ્યું કે અત્રે જૈનોના અદ્ય અને આર્યસમાજીઓના ગૃહો ઘણાં છે, માટે ધર્મ પ્રભાવનામાં રખાવના પહોંચાડી વિમાસણમાં ઉતારશે, માટે આપ આ તકલીફ શા માટે ઉપાડો છો? મહારાજશ્રીએ જણાવ્યું કે મહાનુભાવ? પ્રાચીનકાળમાં પૂર્વાચાર્યોએ રાજસભામાં જઈ વાદવિવાદ કરી જૈનધર્મના સિદ્ધાંતની મહત્તા સાચવવા પ્રાણ પણ જોખમમાં મૂક્યા છે. તો પછી તેમને ચીલે ચાલી યથાશક્તિ તકલીફ વેઠવી પડે તેથી કરી જવાની જરૂર નથી. એક દિવસ પ્રાણનો નાશ

તો છે, તો પછી તે પ્રાણનો ધર્મના પ્રયાગ માટે નાશ થતો હોય તો તેના જેવી ખીણ ધન્ય પણ કઈ? અને તેના જેવું ખીણ અહોભાગ્ય કયું?

વળી વિશેષ ખુરીની વાત તો એ હતી, કે, જાહેર ભાષણોદ્ધાર વાળા જૈનેતરો ગુલાનુગમી બન્યા હતા જાહેરભાષણોની પ્રચારણા કરવામાં ખાસ માસિક ત્રણસોના પગારદાર ક્ષત્રિયજાતિના ઉત્સાહી યુવક હતા, તેઓ જૈનધર્મમાં કેવી રીતે જોડાયા તે સહેજ વિચારીએ, ઉપાશ્રય નજીકથી જતા એક દિવસ ચરિત્રનેતાનો મધુર અને સુલભ સ્વર સાલળી વ્યાખ્યાનમાં અદર આવી વદન અને વ્યાખ્યાન શ્રવણની સુદર તક લીધી તે દિવસે તેમને એવો અપૂર્વ રસ જામ્યો, કે, હંમેશા વ્યાખ્યાનનો અને જાહેરભાષણની પ્રચારણાનો લાભ લેતા, ઘણા મુસદ્દાઓ પાપુ માસાહાગનો ત્યાગ કરી મહાત્મા પ્રત્યે બહુમાનવાળા બન્યા હતા.

સમાજાટોનું એક મહાગજવીને હેરાન કરવાના ઇરાદાથી બપોરના ટાઇમે મહાગજવી પામે આવી વાકાટોડા પ્રશ્નો કરવા લાગ્યા, હિન્મત્તાની માફક જેમ તેમ બોલવા લાગ્યા ગુરૂદેવે એમના તમામ પ્રશ્નોના જડખાતોડ જવાબથી તેમને પગસ્ત કર્યા, આખું મહાગજસ્તબ્ધ બન્યું ત્યારે એક મહાગજના અધિક્ષતાએ જણાવ્યું કે આપ વિદ્વાન છો એતો જાણ્યું, પણ આજે તારૂં નકીને લાહોરથી હમાગ વિદ્વાન પડિતને બોલાવી પરધર્મને ખડન કરવાનું પુર હમણાજ ઉતારી દઇએ છીએ, આપે હમાગ ધર્મનું ખડન કરી હમારી નાલેશી (ખડખાત) કરી છે, પણ આમની કાને તૈયાગ ગહેએ.

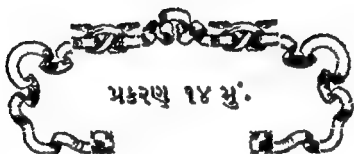
અચાનીઓ જેન તેમ ખડ તેની મહાત્માઓ પરવા ગખતા નથી, મહાત્માઓને જણાવ્યું કે હું અર્થે તૈયાગ છું, પણ વાદ બદલે વિવાદ થાય તો હોવો નેહએ, જિજ્ઞાસુઓની સાથે વાદવિવાદ કરવા નોરીંગ કલ્પક તૈયાગ છીએ ખાત્રી અર્ધ દુનની સાથે વિખવાદ સિવાય ખીનું કાષ્ટ પગિજ્ઞાન આવે નહિ વિવાદ કાળે વિપરીત બુદ્ધિ,

(Pride goes before destruction) એ કહેવત અત્રે ચરિતાર્થ થાય છે. કેમકે સમાજજીને જો શાંત બેઠા હોત તો હજી કાંઈ બગડયું ન હતું, પણ તેઓને ધમક હતો, કે, હમારા પાંડિત આવી આ મહાત્માને જરૂર હરાવશે. તુરતજ લાહોરથી તારદ્વારા વિદ્વાનોને નોતર્યા માનો કે પોતાની હારને નોતરી હતી, આર્યપાંડિતો આવી એકદમ ઉપાશ્રયમાં આવ્યા. મહારાજશ્રી સાથે કલાકો સુધી સંસ્કૃતમાં વાતચીત થઈ. અનેક પ્રમાણુપર પ્રમાણો અપાયા, એટલે તેઓ દીલાબ્ધ થયા. છતાં બનતા સર્વ શક્ય ઉપાયો લીધા પણ તે સર્વ નિષ્ફળ ગયા. કસુરના ચોમાસામાં વાદવિવાદની ચળવળો, જાહેરભાષણોની પ્રચારણાઓ, પ્રતિદિન ચાલતી વ્યાખ્યાનની પ્રવૃત્તિઓ અવિરત ચાલુ હોવા છતાં ચરિત્રનેતાએ ન્યાયશાસ્ત્રનું અવલોકન, આગમ શાસ્ત્રનું મનન તેમજ જ્યોતિષ ગ્રંથોનો અભ્યાસ ગરી રાખ્યો હતો.

બેશક વિજ્યાનંદસરિજી મહારાજે પંચગની કઠીન ભૂમિમાં પણ અજબ બીજ વાસ્યું હતું, એ બીજને પ્રપ્તિલિત રાખવા માટે ચરિત્રનેતાએ શહેરશહેર અને ગામેગામ વિચરી ધર્મનો અનન્ય જયઘોષ પ્રસાર્યો. જેઓશ્રીની અરબલિત કીર્તિ, નિર્મળ ચારિત્ર, અપૂર્વ વક્તૃત્વપણું વિગેરે ગુણોએ લાંબી જનતામાં સેકન્ડ આત્મારામજી મહારાજની છાપ પાડી, અત્રેનું ચોમાસું એકંદર ઘણી ધામધૂમથી અને ચિરઃસ્મરણીય ધર્મ કૃત્યોથી પસાર થયું. ગુરુદેવથી આ ચોમાસું જુદું પ્રથમજી હોવા છતાં જાહોજલાલી અપૂર્વ રહી.

ખરેખર જેના હાથે ભાવિમાં શાસનનો મહોદય સરળચેલ હોય તે પુણ્યપ્રકૃતિ મહાત્માઓનો આરંભ અનેરો પ્રકાશ પ્રસારે છે.

પગલપગમાં રિધરતા—

મતના સાચા શ્રુત્યુરૂપ જો કોઈ હોય તો તત્ત્વજ્ઞાની સતપુરુષોજ છે તેમા પણ ચાતપ્રકૃતિનો સહયોગ વિસ્મૃતપ્રતિભા, પ્રભા, અને અગાધતત્વોનું જ્ઞાન જે મહાત્મામા પરિપૂર્ણ હોય તો જગતનું કલ્યાણ સાધવામા ચી કમીનારહે ?

ધર્મની જનતા કુશળી ઝનુની છે. ધર્મની અદા હૃદયમાં રહે તુલ્ય બનાવવાની તેના ગુણનું માટે પ્રાણ પાથના યોગસાદી ગદે છે.

દરેક ધર્માનુયાયી પોતાનું જીવન હોવાનું સાચું મનાવવા અને હદ કોશિષ કરે છે. એ ધર્માધતાને પામેલા સેંકડે પાંચ ટકા એ ચેપથી બચ્યા હોય છે. સ્વકીય ધર્માધતાથી ગર્વીત બનેલો સમાજ સાચી ધર્મશ્રદ્ધાથી વિનય વિવેકથી પ્રાપ્ત થયેલો દેખાય છે. ઉદ્વેગતા અને દંભલીલા એ ઉભય રાક્ષણીઓ તેઓની સહચારિણી બની બેઠી છે. જ્યાં આ બે અવગુણોની અજળગણાયા પ્રસરી હોય ત્યાં ધર્મ પ્રકાશ ક્યાંથી ટકે ? આવા યુવકોને ખરેખર આત્માની અને ધર્મની મહત્તા બતાવનાર વિદ્વાન્ મહાત્માની આવશ્યકતા રહે છે. પુનિત મહાત્માની સંગતની રંગત સિવાય બીજી જડીચુટ્ટી જગત્ ભરમાં નથી કે જે અંધશ્રદ્ધાના અંધકારને હઠાવી આત્મશ્રદ્ધાની જ્યોતિ જગાવી શકે !

મહાશયો ! પ્રાચીનકાલમાં જેમ સિદ્ધસેનદિવાકરજીએ વિક્રમ-રાજને, અપ્પભટ્ટસૂરિજીએ આમ રાજને પ્રતિબોધ કરી બૌદ્ધોને હિંદુ-સ્તાનમાંથી વિનાશ પાડી વાદી મતંગજીના સન્મુખ વાદિ સિંહ બની જૈનધર્મની વિજયપતાકા ફરકાવી હતી. ભગવાન્ શ્રીમદ્ હેમચંદ્રાચાર્યજીએ, વાદિ દેવસૂરિજીએ આદિ અનેક શાસન પ્રભાવક મહાપુરુષોએ પોતપોતાના યુગમાં થતાં ધર્મના આક્રમણોને ઝીલ્યા અને તત્ત્વોનો તાગ કાઢી વિરોધીઓનો પરાજય કર્યો.

વિલક્ષણ પરિસ્થિતિ—

આ યુગમાં આઘાચાર્ય તરીકે ન્યાયાંભોનિધિ આત્મારામજી મહારાજે પંજબક્ષેત્રની જનતાપર ઉપદેશની અજળ સરિતા વહાવી સ્થાનકવાસીના મતમાં ફસાયેલા, સમાજરુટોની જાળમાં સપડાયેલા, અનેક આત્માઓને મુક્ત બનાવ્યા. પંજબમાં એ મહાત્માનો ઉપકારકાણી ન હોય એવો કોઈ વિરલજ સાચો જૈન હશે.

એજ પંજબની ભૂમિમાં આપણા ચરિત્ર નાયક વિચરવા અને સત્ય તત્ત્વોને પાઠવવા સંઘના આગ્રહથી અને ગુરુ આજ્ઞાથી ઉત્સાહવંત બન્યા.

આ અગ્નિમા પાળનાની પરિસ્થિતિ બદલ વિલક્ષણ હતી. જે કે, મૂર્તિપૂજક જૈનો જે ચુસ્ત હતા, તે તો મક્કમન રહ્યા કેટલાક અર્ધદંડીને તેમની વાગ્બળ્યમા ફસવાનો સહન રહેતો આધુનિક કેળવણીના કેદથી ધર્મવિમુખ બનેલા યુવકવર્ગને આર્યસમાજીસ્ટોના ઝાઝાવાતથી બગડી જવાનો ભય પૂરતો હતો. ધ્યાનકવાસીઓ પણ પૂર્વની દાઝથી દાટવાળતા હતા, આ પ્રસંગે તેમને પરાસ્ત કરી જૈન ધર્મની વિનયપતાકા ફરકાવવા ચત્રિનેતા કટીબદ્ધ બન્યા હતા.

કસુર શહેરના આતુર્ભાસખાદ ચત્રિનેતાનો વિહાર થયો. ગામેગામ જાહેર ભાષણ આપતા વિવિધ પ્રતિષ્ઠાઓની લહેણી કરતા વિપુલ વિક્રતાનો જનતાને પચિયમ આપતા ચત્રિનેતા સશિષ્ય છરા શહેર પધાર્યા પૂ સચિગેખજી પ્રથમથીજ વિહાર કરી અત્રે પધારેલા હતા જેમના દર્શનનો લાભ પણ મલી ગયો ચત્રિનેતાની પ્રખ્યાતિ પાળનામાં જામતી ગઈ કસુરના વાદજ્યે વિના પરીચયે ગામેગામ ઓળખાણ કરાવી શુદ્ધેવના ચણકમળમા મન્તક મૂકી તેઓશ્રીની મોકી નજરને અને અમી ભર્યા હાઈ આગિવાદોને ચત્રિનેતાએ ગભીર મુકાએ ત્રીલા વ્યાખ્યાન આદિનુ કાર્ય સચિગેખરે ચત્રિતાને સોંપ્યું. કસુરમાં થયેલ સપ્તર્ષિ વાદવિવાદ, પૂર્વ પલકાગતી સુક્તિઓ અને ચત્રિનેતા તન્કથી અપાયેલા ઉત્તરો એ સઘળા શુદ્ધેવના આગ્રહથી પુન તે કહી બતાવ્યું જે સાબળી શુદ્ધમહાનજ ધણાજ પ્રસન્ન થયા અને એ વક્તિ વિશેષપણે ખીનવી જૈન શાસ્ત્રની જયપતાકા ફરકાવી સ્વપર કસ્યાપ સાધો એવા આગિવાદથી નવાબ્યા લગભગ પદ દિવસ શુદ્ધેવની છાયામા ન્તા તે પછી સચિગેખરે છગદો ખીકાનેર તન્ક વિહાર કરવાનો થયો અત્રે પાળળીઓના અત્યંત આગ્રહથી અને પૂન્ય શુદ્ધેવની લાભાલાભ સમજી અપાયેલી આગ્રાથી ચત્રિનેતાએ પાળનાના નિયંત્રતા કરી

છરામાં કેટલાક દિવસ રિયંત્રતા કરી ચત્રિનેતા વિહાર કરીને

સુચકિતમય સિદ્ધાન્તો ઉપર તેવા એજ્યુકેટેડની અડગ શ્રદ્ધા જનમી. સામાન્ય શ્રોતાને પણ આદર દૃષ્ટાન્તોથી એવી સરસ રીતે સમજાવતા કે, તેઓ પણ એક ધારે વ્યાખ્યાનનો આસ્વાદ લેતા.

ધનુરામજી નામના એક પ્રખર પંડિતજી સાથે વેદોના સિદ્ધાન્ત પર, જગત્ કર્તૃત્વ વિગેરે વિષયો ઉપર લાંબી ચોડી ચર્ચા ચાલી, જેના પરિણામે ઘણા તાજુબ બનેલા પંડિતજીએ મહારાજશ્રીની અપૂર્વ જ્ઞાનની, પ્રકૃષ્ટ પ્રતિભાની અને શાંતમુદ્રાથી વાદિને નિરૂત્તર કરવાની શક્તિની ઘણી ઘણી પ્રશંસા કરી.

હોંશિયારપુરથી લાલા મહેરચંદજી ભવ્ય સમારોહ સાથે સંઘ કાઢી મહારાજશ્રીના દર્શનાર્થે આવ્યા. મહારાજશ્રીનું પ્રભાવક અને જોરદાર પ્રવચન સાંભળી સંઘાળુઓ આશ્ચર્ય ચક્રીત બની ગયા. મતાન્તરીઓ પણ સંઘનો ભવ્ય આડંબર જોઈ મહારાજશ્રીની મુલાકાતે આવતા અને જૈનધર્મનું ગૌરવ ગાતા, અત્રે પણ જાહેર ભાષણોની હારમાળા ગોઠવાઈ, સંખ્યાબંધ માનવોએ અલબ્ય લાભ લઈ દુર્લભ અવસરને સત્સંગથી સફળ બનાવ્યો. અત્રેના એક જાહેર વ્યાખ્યાનનો સૌ કોઈને ઘેર બેઠા લાભ મળે એ હેતુથી હિન્દિભાષામાં વ્યાખ્યાન લુધિહાના નામક એક પુસ્તિકા છપાવી બહાર પાડવામાં આવી હતી, જેમાં તત્ત્વજ્ઞાન ભરપુર સૌરભમય કુસુમોનો સંચય છે, વાંચક ભ્રમરોને અપૂર્વ રસધારા વર્ષાવે છે, સહુને વાંચવા ભલામણ છે, ચોમાસું ધર્મ જાહેરલાલી સાથે સંપૂર્ણ થયું, તે પહેલા ત્યાંના કુસંપને નાખૂદ કરી પ્રતિષ્ઠા કરાવવા જનસમૂહને ઉત્તેજિત કર્યો.

અત્રેથી વિહાર કરી ગામોમાં અને શહેરોમાં ધર્મપ્રીયપના મુસલધાર વરસાદથી જનતાને નિર્મળ બનાવતા રોપડગામ પધાર્યા. અત્રેથી નારોવાલ, જંબુ વિગેરે ગામોમાં વીચરી જાહેરભાષણ દ્વારા અપૂર્વધર્મ જાગૃતિ આણી, સનખતરા પધારી જાહેરભાષણ દ્વારા ત્યાંના ધર્મ મતના અનુયાયિને ખૂબ જોડ્યા. દુલિચંદજી નામના કદરૂપ ક્ષત્રિય

જાતિના એક પ્રતિષ્ઠિત આગેવાન વ્યાખ્યાનોમા ઉત્સાહથી લાલ લેતા થયા જેઓ દ્વસ્તિના તાડ્યમાનોડપિ નગચ્છેજ્જૈનમદિર એ વાક્યને પુન પુન બોલીને પોતાનો જૈનધર્મ પ્રત્યેનો ગૃધ્ર બતાવતા તેવા કંટુ વિરોધી પણ જૈનધર્મના એવા અનુગામી બન્યા કે કોઈપણ જૈનેતર જૈનધર્મનું વિરુદ્ધ બોલે તેને અટકાવતા

પંતબમાં પ્રકાશ—

અદૃશ્ય ગૌરવભર્યા પુણ્યના પુનિત પડવા પંતબની ભૂમિને અપર્યા, જનતાનો મહોદય જાગ્યો, અલુધારી આગણે કલ્પવેલડી ફલી, માનવીઓના મહત્વાકાંક્ષા ભર્યા મનોગ્રથો પૂર્ણ કરવા કામધેનુ સન્મુખ આવી, કલ્પનામા ન આવે એવા વચનાતીત ઉપકાર કાટિના અવિગત વગસાદો વરસ્યા, કેક માનવહૃદયોના રુષ્કે ક્ષેત્રો નવપક્ષવિત બન્યા, સત્રેગ અને ઉત્સાહભર્યા ધર્મભાવનાના ઉદ્યોત કિરણો મિથ્યા અધકાગની ધાટીઓ તોડવા-ફોડવા ગ્રેગયા, મજબુતોએ સિયિલ ન થવા પ્રતિજ્ઞા લીધી, દિવ્યપ્રભાવ કહો કે, સ્વર્ગસુધા કહો એ આજે પંતબની ઓમેગ પ્રસરી, હૃદયગમ પ્રવચન પ્રવાહ, ત્યાગબળ, તપોબળ, અને ધર્મબળની રેલ, અપૂર્વજ્ઞાનની ન્યોતતર્ક કરનાને ધાગણુની અપૂર્વદાસ, ભલભલાને મત્રમુગ્ધ બનાવી, પૂર્ણનીય, અગણીય અને ઉપાસ્યતાની સુદગ્ધ ભાવના જગાવતી, માનવ બ્યક્તિઓ તો ચગિત્રનેતાના પુનિત પરિચયવી ધર્મના સાચા ગ્રેમવાલી બની પંતબમા પર્યાટન દરમ્યાન અનેક ગ્રથોએ વિચક્ષણ અને મુમતી આર્થ સમાહ્વિતોની સાથે અનેક વાદ પ્રસંગો ચગિત્રનેતાને સાપડતા ગયા એકાન્તમા કે જાહેરમા વિઘાના આરોપવી હોશ વાદીઓને જૈનધર્મના તત્ત્વ સમજાવવા ચગિત્રનેતા હોતમેગ તૈયાર રહેતા

સિદ્ધી નાફકે ગર્જના કરતા આવેલ વાદીઓ ચગિત્રનેતાની મુક્ષાકાંક્ષ થતા ગરીમગ મગવાની જેન મૂતલબના તાપ્તવાજ ગણતો,

ખરેખર પંજાબના ઇતર વિદ્વાનોની ઉન્નતતા ફર કરી હોય તો તે ચરિત્રનેતાની વંતૃત્વકલા અને તર્કશક્તિને આભારી છે.

ચરિત્રનેતાની સાથે કેટલાક વાદીઓના થયેલા પ્રશ્નો અને તેના તેઓશ્રીએ આપેલા જડગાતોડ જવાબોનો ટુંક સાર યથાશ્રુત નોંધાય છે, જે વાંચકો ધ્યાનથી વાંચશે. ચરિત્રનેતાને અવગનવર આર્યસમાજ-છોનો પરિચય વિશેષ થવાથી તેઓના સાહિત્યનો તાગ કાઢવાની તક મલી, દયાનંદ સરસ્વતી તેમજ અન્યવિદ્વાનોના આલેખેલા મૌલીક ગ્રંથો ખારીકાઇથી તપાસી લીધા, ન્યાં ન્યાં આર્યસમાજસ્થોનું વાદ વમલ ઊભું થતું ત્યાં ત્યાં આપાદ રીતે જ્યનૈયાને સામે કિનારે પહોંચાડવાની તરકીબ ઘણી સારી પેકે શીખી લીધી. આર્ય સમાજસ્થોનું એક મંડળ મહારાજશ્રીની મુલાકાતે આવ્યું, તેમાંથી એક જણે ગર્વાભિમુખ બની કર્કશ ભાષામાં પ્રશ્ન કર્યો કે “ જૈનોના મહાવીર દેવ ધનીષ્ઠ બલવાન હતા. જેમની શક્તિ જન્મથી અસાધારણ કલાતી હતી, એજ શક્તિના પ્રભાવે જન્મ્યા કે તરતજ વામાંગુઇથી મેરૂ પર્વતને ધુળવ્યો. તો યુવાવસ્થા પ્રાપ્ત થયા પછી તેઓ ચાલતા હશે તે સમયે પલેપલે ભૂકંપ થતોજ હશે. ”

ચુકિતથી જવાબ—

ગંભીરમુદ્રાથી તાર્કિકશિરોમણી મહારાજશ્રીએ મધુરી વાણીથી જવાબ આપ્યો, કે, તમો પક્ષપાતના ઉંધા ચરમા નીકાલી વિચારશો તો એ પ્રશ્નનો આપોઆપ ઉકેલ આવી જશે. સાંભળો, મહાવીર પ્રભુના બલનો પ્રયોગ માત્ર મેરૂપર્વતને હલાવવામાં કારણ હતો. પ્રયોગ સિવાય બળ ગુપ્ત રહે છે. એ વાત કેમ ભૂલી જવાય છે? પ્રયોગ સાધ્ય નાનામાં નાની દિવાસળી હજારો ઘાસની ગંજીને બાળી ભસ્મીભૂત કરે છે, અને દિવાસળીનું આખું બોકસ ઘાસની ગંજીમાં સેંકડો વર્ષ સુધી પડી રહે તો પણ ઘાસને જણાય તે નુકશાન પહોંચાડી શકતું નથી.

મહાશયજી? સમજો કે જે પરમાત્મા હોય છે તેમનું બધું અનંત હોય છે અખિલ દુનિયાને ધ્વજ અને ગ્દ્ધણ કરવાનું બધું અદૃશ્ય ગ્રહે છે માત્ર પ્રયોગ સાધ્ય બલનોજ ઉપયોગ થાય છે એ જ્ઞાન જો તમોને હોત તો ભૂચાલની ખોટી કલ્પના મગજમાં ઉદ્ભવી નહોત, આવેલ મહાશય પહેલાંજ પ્રશ્નમાં નિરાગ થયા અને પોતાની હાજ સરલતાથી કબુલ કરી અને પ્રામગીક અનુકુળ તરફ ઉપગ્રધણાંજ મુગ્ધ બન્યા એજ મહાજ્ઞાની બીજા મહાશયજીએ પૂછ્યું કે મને પણ જૈનમત વિષે કેટલીક રાકાઓ છે

પ્રશ્ન પરપરા—

આપશ્રીની અનુકૂલતા અને આશા હોય તો પૂછું? ખુશીથી પૂછો એમ જણાવતા તેમણે નમ્ર ભાવે જણાવ્યું કે, જૈનો પગમાત્માને માનતા નથી એટલે તેઓ નાસ્તિક છે એમ માનવાને મને કાગ્ય મળે છે તો એ બાબતમાં આપ મને સત્ય સમજાવવા કૃપા કરશે.

મહાશયજી? તમોએ અઘાવધિ જૈનધર્મના તત્ત્વો જાણવાની તસ્દી લીધી નથી એમ તમારા પ્રશ્નથી સાબીત થાય છે આપને અને આપના સ્વામીજીને જૈનધર્મનો ઉડો અભ્યાસ (deep study) કર્યા પછીજ તેનું ખડન કરવા પ્રેરાવું જોઈતું હતું જૈનો ઇશ્વરને માને છે, એટલુંજ નહિ બલકે આત્મા, પુણ્ય, પાપ, મોક્ષ, આદિ નવે તત્ત્વોને માનનારા છે વાસ્તવિકતયા (Really) જો કોઈ આગ્નિક દર્શન હોયતો તે જૈનદર્શનજ છે જૈનોને આર્વાકદર્શન તરીકે ઓળખાવનાર મહાભયકર બૂલ કરે છે તમારા સ્વામીજીનો મન તો એવો છે કે, મનોગદત કપિત ગોઠવી બેસાડેલા તત્ત્વોને માનનારા આસ્તિક અને તેઓના મતથી જુદા મતને માનવાવાલા બધા નાસ્તિક છે

પોતાથી ઇતિ મતવાદને નાસ્તિક સમજી નવાજવા એતો ખરેખર કદાચરના ફાળા ચરમા પહેરી સ્વેત કમલને ધ્યાન

કહેવા જેવું છે. શું તમે એ અનેક સ્થાનોમાં સેંકડો વર્ષના જુના પ્રાચીન જૈન મંદિરો નથી જોયા ? જૈનોનો ત્યાગ, ધર્મક્રિયાઓ અને ધ્યાનની તત્ત્વમયતા નિહાળો, જે આર્ચક દર્શન જેવું હોત તો શામાટે આરાધે ? થોડો પણ જૈન દર્શનનો અનુભવ લીધો હોત તો આવા અજ્ઞાનતા ભર્યા શબ્દો તમારા સ્વામીજી કે, તમે ઉચ્ચારતેજ નહિ. અરે તમારા સ્વામીજીને તો વેદોના અને સ્મૃતિઓના અર્થનું પણ ક્યાં પૂર્ણ જ્ઞાન છે ? કારણકે વેદોમાં જૈનોની ઇશ્વર માન્યતાની પુષ્ટિકારક અનેક યુક્તિઓની પાંક્તિ છે. **ચતુર્વિંશતિ તીર્થંકરાન્** વિગેરે વાક્યો જગત્ માન્ય તીર્થંકરોનો નિર્દોષ છે. ખસ આ જવાબ સાંભળતાવેંતજ પ્રશ્નકાર ઉંડા સંતાપ સાગરમાં ઝાંકાવા લાગ્યા અને વિચારવા લાગ્યા કે, આપણા સ્વામીજીએ આપણને એમને એમ હંકાર્યા છે ! જૈનોને નારિતક કહી સ્વામીજીએ પોતાના અખૂટ જ્ઞાનની કીર્તિને કલંકિત કરી છે. મંડલીમાં આવેલ આર્યસમાજીસ્ટો ચિત્રાલેખ જેવા સ્તબ્ધ થયા. કેટલાક કહેવા લાગ્યા કે, જૈન દર્શનની સત્ય ખીના જળણવાની સુંદર તક મલી. એક મહાશયે ઉમળકો આવતા કહાપણુ ભર્યો પ્રશ્ન કર્યો કે આપ જૈનદર્શનવાલા એક ઇશ્વર માનો છો કે અનેક ? અને તે સર્વ વ્યાપક છે કે દેશવ્યાપી છે ? સૌમ્ય-ભાવથી મહારાજશ્રીએ જણાવ્યું કે એક કાળયુગમાં ૪૮ તીર્થંકરો થાય છે અને તેઓ તીર્થ સ્થાપી ત્રિકાલ અબાધિત જૈનદર્શનના અસંખ્ય અનુયાયીઓ બનાવે છે. ઇશ્વર એટલે અનન્ત શક્તિનો ધરાવનાર આત્મા. ઘાતીકર્મનો નાશ થવાથી તથાપ્રકારની પુણ્ય વ્રત્તિના પ્રબલ પ્રાદુર્ભાવથી ચોત્રીશ અતિશયયુક્ત, મહાન્ પ્રભાવક અપૂર્વ તેજસ્વી અમારા તીર્થંકરો હોય છે. પુણ્યના વિપાકરૂપ તે અતિશયોના ઉદય-કાલને પ્રસાર કર્યા પછી તે પ્રભાવકો અજરામર અક્ષય સ્થાનને પ્રાપ્ત કરે છે. જ્યાંથી પુનરાગમન કરવાનું રહેતું નથી. જે મોક્ષથી તેઓનું પુનરાગમન થતું હોય તો ત્યાં રહેલા મુક્તિના જીવોને પણ કર્મસત્તાનો પાસ માનવો પડશે ત્યાં જે કર્મનો પાસ માનીએ તો પછી આત્માની

નિર્મલતા કેમ મનાય ? એ વાત ઉભયવાદીને સમ્મત છે વેદાદિ રાત્રો પણ મુક્તિના જીવોને નિલેપ અને નિર્મલ તરીકે સ્વીકારે છે જો એ ઘટના અમન્ય તો પછી માનવ પડે કે, હરેક આત્માઓ કર્મનો લેપ નાશ થતા જલ-તુળીકા-ન્યાયેન મુક્તિના સ્થાનને પ્રાપ્ત કરે છે ભવ્યાત્માઓ ઇશ્વરપદની ચોગ્યતા ધરાવે છે દુધમા ઘી, કુમુદમા સૌગંધ અદ્વયપણે રહેલી છે, એવી રીતે આત્મામા ઇશ્વરત્વ અગોચરપણે ગૂઢ છે સાચુ ઇશ્વરત્વ પ્રાપ્ત થયા પછી લોકા-લોકના અભિલ્લ પદાર્થોનું દર્શન હસ્તામલકવત્ થાય છે જૈનો અનેક આત્માઓ માને છે અને અનેક ઇશ્વર પણ માને છે તેમજ હરેક આત્માઓમા ભિન્નભિન્નપણે ઇશ્વરત્વની અત્તા સ્વિકારે છે સર્વ વ્યાપક હાલી ચાલી કે ચસકી રોકે નહિ એટલે અક્રિય વર્ધન્ય માટે ઇશ્વરનું સર્વ વ્યાપકપણું માનવું પણ ઠીક નથી ઇશ્વરનું જ્ઞાન સર્વ વ્યાપક માની શકાય છે આવી અનેક મુક્તિપુરસ્કારની દલીલો સાબળતા આગવુંકે મડલી પડી પ્રસન્ન બની અને જૈનો નાર્સિક છે એ ભ્રમણાને દૂર કરી

વલી એક મહારાયજીએ હૃદયમા ગુચવાતો પ્રશ્ન પૂછ્યો કે આત્માને કર્મનો મળધ જ્યાગ્યી અને કેવી રીતે થાય છે તો તે વિષયમા જૈનોની ની માન્યતા છે ? હમારી માન્યતા પ્રમાણે હમો માનીએ છીએ કે આત્મા અને કર્મના મળધને સાધનાર કોઈ અમર્થ વિલક્ષણ વ્યક્તિ હોવી જોઈએ એક વટ જેવું સામાન્ય કાર્ય પણ વિના કર્તા એ ઉપજતું નથી તો આવી વિજ્ઞાન તત્ત્વની સાધના સાધ્ય અગમ્ય આત્મા આપોઆપ કેમ બને ? અને એ આત્માને કર્મનો મળધ પણ અનાદ્યત ૩૫ નવવનાગ કોઈ ગુઢ પ્રેરક શક્તિ હોવી જોઈએ, સૃષ્ટિ વિના આવી લાખી ચોટી સૃષ્ટિ સભવે કેમ ? જો સૃષ્ટિ ન સભવે તો પછી તેનું સર્જન અને ધ્વસ ઉભય કર્તાને આધીન હોવા જોઈએ સર્વ નર્તન વેત્તાઓ સૃષ્ટિના સર્જન વિષયમા સહમતો છે

મહાગજગ્રીએ જૈનમાન્યતા પ્રમાણે પ્રવચરને જણાવ્યું કે, પ્રવચ

ઈશ્વર કોણ કહેવાય ? તે સમજીને, એટલું સમજ્યા પછી સૃષ્ટિના સૃષ્ટાના કોયડાનો આપોઆપ ઉકેલ થઈ જશે. દુનિયાના રાગરંગથી પર હોય, જેમનામાં લીલા અને મોહાનંદ નષ્ટ થયા હોય, મલીન દોષોથી જે સર્વથા વિમુક્ત હોય, કદી પણ જન્મ મરણની વ્યથામાં વિધાતા ન હોય, ભવખીજના અંકુરાને પ્રગટ કરનાર ન હોય, રાગ અને દ્વેષ જેમનામાંથી પલાયન થયા હોય, સૂક્ષ્મ અને આદર ચરાચર લોકલોકના નિખિલ રૂપી અને અરૂપી પ્રત્યેક પદાર્થોના જ્ઞાતા હોય, ભૂત ભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળના આદર્શ ચક્રમાં પ્રતિબિંબિત થયેલા થતા અને થનારા દરેક ભાવોને એકજ સમયમાં નિહાળતા હોય, સદાનંદમાં રમતા હોય એવા અનન્ત ગુણ સંપન્ન ઈશ્વર હોઈ શકે છે. ઈશ્વર અને જગસર્જન એ પરસ્પર અઘટિત છે. કારણ કે ઈશ્વરને દુનિયા પેદા કરવાનું કોઈ કારણજ હોતું નથી. દોષ મુક્ત પ્રભુ દોષમય માયાવી દુનિયાની ચળવળ કયા હેતુથી કરે ? જે દુનિયાને જોવાની તેઓમાં લીલા છે તો નિર્લેપ પ્રભુમાં લીલાપણું ને ઇશ્વરપણું અનનુસંગત છે. નિર્લેપત્વ કહેવું અને સંસારની આસક્તિ કલ્પવી એ જલમાંથી અગ્નિ પ્રગટ થવા જેવું પ્રત્યક્ષ વિરૂદ્ધ છે. નિરીહ પરમાત્મા ઇચ્છા સાધ્ય કર્તૃત્વધર્મમાં કેમ પ્રેરાય ? ઈશ્વરને આપણે નિરીહ માનીએ અને આખી દુનિયાના સર્જનનો કાંઠો પ્રભુના શીરે ડાલીએ એ બીલકુલ કલ્પના કે ઘટનાથી સેંકડો કોશ દૂર છે. જૈનો ઇશ્વરમાં કર્તૃત્વ માનતા નથી. અનાદિકાળથી જે સૃષ્ટિ છે તે છેજ અને અસદ્ભાવો છે તે નવા ઉદ્ભવતા નથી. છે એને બનવાની જરૂર નથી, નથી એ કદી ઉત્પન્ન થતા નથી. ખાલી ઇશ્વરને, દુનિયાને ડાક ડમાલામાં નાંખી સુખદુઃખની વિવિધ રચનાઓના ઉત્પાદક કલ્પી રાગ અને દ્વેષ રૂપ દુષણોથી તેને દુષિત કરવા જેવું છે. તમો આર્યસમાજીસ્ટો જગતને અનાદિ માનો અને કર્તૃત્વરૂપ ધર્મનો રંગાટો અશરીરી ઇશ્વરના શરીર ઉપર ચઢાવો એ વદતો વ્યાઘાત જેવું છે.

એક ભાષ્યએ પૂછ્યું કે સંસારમાંથી જીવો મોક્ષે જતાં નવા

અને જીવાત્માઓને અનંત માનો તો કોઇ જાતની વિપત્તિ કે આક્ષેપને તમારે સહવો પડશે નહિ. આ પ્રમાણે ઇશ્વર કર્તૃત્વાવદનો ચર્ચાનું પરિણામ એવું સુંદર આવ્યું કે તે સરલ આશયી પ્રશ્નકારો જૈનોની માન્યતાને પ્રસંશવા લાગ્યા અને મહારાજશ્રીના ઋણી બન્યા.

મનમાં રહી જતો અને શલ્યરૂપ હાલ તો મૌલીક પ્રશ્ન તો બાકીજ રહ્યો એમ ખોલતા એક મહાશયજીએ પૂછ્યું કે મહાત્માજી સકૃપયા સમજાવશો કે પત્થરની બનાવેલી મૂર્તિને માનવાથી શો લાભ? જેમાં ચેતનતા નહિ હોવા છતાં મૂર્તિમંતની જેમ પૂજવાથી, પ્રણામ કરવાથી, જલતાડનની જેમ નિષ્કળ ક્રિયા કરવાથી શો ફાયદો ?

વેદોમાં પણ મૂર્તિપૂજા નથી. હમે માનીએ છીએ કે, બ્રાહ્મણોએ પેટપૂર્તિ ખાતર આ એક ધર્તીંગ ચલાવ્યું છે. તેના જવાબમાં ચરિત્ર-નેતાએ એવો સચોટ જવાબ આપ્યો કે તેઓ નિરૂત્તર બન્યા. જવાબમાં જણાવ્યું કે મહાશયજી ? તમારા દયાનંદજીએ જે પુસ્તકો લખ્યા છે તે જડ છે કે ચેતનો ? જડ હોવા છતાં તમોને જ્ઞાન પ્રકાશ કરે છે કે કેમ ? ગ્રન્થાલેખનમાં જ્યાં જ્યાં યજ્ઞવેદિકાનું સ્વરૂપ વર્ણવે છે ત્યાં ત્યાં વેદિકા, ચમચો, પ્રોક્ષણીપાત્ર આદિની પ્રતિકૃતિઓ કેમ ચીતરી છે ? તે પણ જડ હોવા છતાં તેનું માપ તેની ક્રિયા અને તેના મૂળસ્વરૂપને અવખોધે છે. તમોએ વેદ રીતસર અવલોક્યા નહિ હોય ? વેદમાં પણ મૂર્તિપૂજા માટે સેકડો પુરાવા છે **અસ્માનમર્ચય** વિગેરે પાઠો છે; છતાં સ્વામીજીની દષ્ટિપથમાં કેમ ન આવ્યા હોય એ વિચારણીય છે. માનવોના માનસને જેવા ચિત્રો અને સંયોગોમાં હલાવીએ છીએ તેવા વિચારો, તેવી ભાવનાઓ, તેવા અવભાસો, સ્મૃતિઓ અને કલ્પનાઓ તે માનસસ્થલીમાં અંકુરીત થાય છે, મૂર્તિદર્શન એ મૂર્તિમંત પરમાત્માના ભૂતકાલીન અખીલ ઇતિહાસના મધુરા સ્મરણોની ઝાંખી કરાવે છે. તે ઐતિહાસિક મૂર્તિમંત તેજે વિભૂતિના અડગ અને અડોળ નિશ્ચલ ગુણોને ખીલવવાનો પુરૂષાર્થ ખેડવા દૈવીક પ્રેરણા કરે છે. માન્ય આગમ

શ્રીમદ્ લઘ્વિવિજયજી મહારાજ

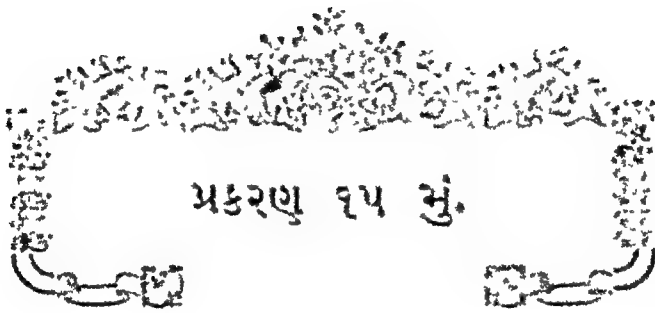

(૧૯૬૭ માં હુશીયારપુર (પંજાબમાં) લેવાયેલ ફોટો).

શ્રી બહાદુરસિંહજી પ્રી. પ્રેસ-પાલીતાણા.

અન્યોના અનેક પાડોદ્ધાગ તેમજ બુદ્ધિ દરીયાના તરંગરૂપ નીકળેલી અનેક દલીલો અને ઢરપનાથી સ્પષ્ટતયા સિદ્ધ અને સ્ફોટ થાય છે કે મૂર્તિપૂજન ખરેખર અખડ આત્મા જ્યોતિને સહજન દને અને પૂર્ણ શાન્તિને પ્રાપ્ત કરવાનું અલુભોલ સાધન છે આગત મડળી જૈનદર્શનની અકાદત દલીલો સાલળી તેમજ મહાગજશ્રીની અપૂર્વ તર્ક આદિની પ્રતિભાપ્રભાનો પગિચય થતા ભૂગિભૂગિ પ્રશન્ના કરી ખુશી દર્શાવી, અનેક સ્થળોએ અનેક મતાનુયાયીઓનો ભેટો ચતો વાદ જ ગો મચતા પણ દરેક સ્થળે તે વાદ જ ગની તન્સી ભૂમિને જ્યરૂપી અમૃતખિન્દુ છાટી ચગિત્રનેતા શાન્તવન પમાડતા કોઈ સ્થળે વૈદિકો સાથે તો કોઈક સ્થળે આર્યસમાજસ્થ સાથે કોઈક વખત ચાર્વાકો સાથે કોઈ અમયે અદ્વૈતવાદીઓ સાથે અને કેટલીક વખત સ્વાનંદવામીઓ સાથે તો કોઈ વખત દિગંબરીઓ સાથે ચગિત્રનેતાએ વાદ મગ્રામમા હોમ બીડી યુક્તિ તીગે, આગમ પાઠરૂપી દાલો, અને વિવિધ ઢરપનાઓ અને દષ્ટાતરૂપ ગુપ્તિદ્ધાગ જ્યલ્લક્ષ્મી મેળવતા વાયક મહાગય સમજી શકેગે કે કટોકટીના પ્રમગોમા પણ શાસનસેવાની તમન્નાથી શાસન સુલટ ચરિત્રનેતાએ અગ્નેક ચાસન પ્રભાવના પ્રસારી છે આ પ્રમાણે ગેપાકાળમા અનેક સ્થળે વીચરી મહાગજશ્રી ૧૯૬૭ ની સાલમા હોશિયાગપુગના મધના આગ્રહથી સમતકાગ લા પધાર્યા લા પણ મહા-રાજશ્રીના પ્રવચનથી જૈન જૈનેતગેમા ધર્મજનગૃતિ ઠીક પ્રમાણમા આવી, ખીતુમલજી તગ્રથી લા ઉઘાપન કરવામા આવ્યુ હતુ

પ્રકરણ ૧૫ મું.

પુસ્તક પ્રકાશન—

મહારાજ શ્રી સમજતા હતા કે, વિદ્વાન્ પુરુષોના લખેલા તત્ત્વ ગ્રન્થાવલોકનો જ્ઞાન ક્ષેત્રને મજબુત બનાવવા માટે અસાધારણ વ્યાયામ છે. આ ઉદાર વિચારથી હિન્દિ-ભાષાનો કાશ્ય મેળવી અનેક વિષયસ્પર્શી ગ્રન્થો લખવા ચરિત્રનેતા પ્રેરાયા અને હોંશિયારપુરના ચોમાસાથી શરૂઆત કરી. નિઃસીમ પરોપકારી ચરિત્રનેતાએ પોતાની અખૂટ શક્તિઓને અને અસાધારણ અનુભવોને અનેક શાસ્ત્રોની સ્મૃતિઓને બાણે પ્રતિબિંબિત ન કરી હોય તેમ પ્રથમ

હોગિયાનુપુરમા “ અવિદ્યાન્ધકાર માર્તંડ ” નામક ગ્રન્થ આલેખ્યો
મગ્ધ વિદ્વાન તરફથી આ ગ્રન્થ જૈન જૈનેતર સર્વે તે માટે અતીવ
ઉપયોગી છે એવા અભિપ્રાયો પણ મળ્યા હતા

જે ગ્રન્થમા અકાટ્ય યુક્તિઓના ઝગમગ કરતા ઝગણાઓ અજળ
કળાથી દાખલ કરવામા આવ્યા છે આ ગ્રન્થ ચાર્વાક આદિના ઉક્ત
અને કાલ્પનિક વિચારોનું સારી પેઠે ખડન કરનાર છે, પ્રત્યોત્તરનો
અજળ દગ જેમા ઝગમગે છે જેઓ આત્મા, પુણ્ય, પાપ, બધ,
મોક્ષ આદિતત્વો માનતાજ નથી, અને પચમૂતાત્મક જગત છે
જળના પગપોટાની જેમ માનવ પ્રકૃતિ નાન ચવાથી આત્મ જેવું તત્વ
પગલોક ગામી છે નહિ આવી માન્યતાવાળાઓને અકાટ્ય દલીલો,
સિદ્ધાંતના પુગવા, પાકો અને પાચે પ્રમાણથી આત્માદિ તત્વોની જે
ગ્રન્થમા અજળ મિદ્ધિ કરવામા આવી છે ચરિત્રનેતાના હસ્તકમલથી
તેઓના જ્ઞાન સૌગલ ભર્યો પ્રાથમિક કૃતિનો આ ગ્રન્થ ધણોજ પકાયો
અને ઉપકારક નીવડ્યો.

લુધિયાના શહેરમા ચરિત્રનેતાના વણાજ તાત્વિક વ્યાખ્યાનો થયા
હતા ત્યાં દેવશુર અને ધર્મના સ્વરૂપ ઉપર, “ લુધુયાણુ વ્યાખ્યાનો ”
એ નામક કિતાબ પણ ચરિત્રનેતા તરફથી આવેખવામા આવી છે
બેદા ગગા જેવો પત્રાળીઓને એ પુસ્તકો હર્ષોત્પાદક નીવડ્યા પત્રાળના
પ્રદેશમા ત્યાં લુઓ ત્યાં આર્થ અમાણસોનો ગળગડાટ અને બળગોળો
શુભતો દેખાઈ આવતો હતો, અનેક વિપરીત દલીલોથી જૈનોને તેમજ
મૂર્તિપૂજક અન્ય ધર્મીઓને ઘટેડતા અને મુઠવતા આ મગિરિચિતિની
ચરિત્રનેતાની વલ્લુ થતા પોતે આર્થ સમાણસોના મૌલીક પુસ્તકો
અવનોદન દષ્ટિએ નીલાળ્યા તે પુસ્તકોની કુસુકિઓને પગસન કરે એવી
અનેક મુશુકિઓથી ભન્પુર ગામા “ દયાદ કુતક લિમિગ તગણી ”
નામક ગ્રન્થ ગચવામા આવ્યો, જે ગ્રન્થમા દયાનંદ મગ્ધવતીની જૈનધર્મ
વિરુદ્ધ આપેલી દલીલોનું ખડન સારી પેઠે કર્યું છે તવા મુલતાનમાં

અનેકાન્તવાદ ઉપર પ્રતિપાદન દેલીથી અપાયેલ આખ્યાન છપાવ્યું હતું. જેનાથી જૈનધર્મના સ્વાદાદ સિદ્ધાન્તની પુરેપુરી મહત્તા માત્રુમ પડે છે. વળી ચરિત્રનેતાના કરકમલથી આલેખાયલો “મૂર્તિમંડન” નામક ગ્રન્થ જૈનોમાંથી ઉદ્ભવેલા સ્થાનકપંથીઓની આર્યસમાજશ્રોત્રોની કૃમતગ્નલને વીખેરવામાં જડયાતોડ જવાબ આપતો વાદી મુદ્દગર સમાન છે. દુકમાં સરસ ભાષામાં ઉપકારક ચરિત્રનેતાએ પ્રશ્નોત્તરની પદ્ધતિ વાણી રોચક અને જનપ્રિય ગોઠવી છે. જૈનશાસનમાં મૂર્તિપૂજન આગમોક્ત છે, તેની સિદ્ધિના પાદને સરીકે કર્યા છે.

ત્યાંથી મહારાજ શ્રી ફેર લુધીયાના પધાર્યા. ત્યાં દહેરાસરની ધામધૂમપૂર્વક પ્રતિષ્ઠા કરાવી અનુક્રમે ગુજરાનવાલા પધાર્યા. ત્યાંના સંઘે મહારાજશ્રીને ચાતુર્માસ કરવા માટે ખેરીસ્ટર વિગેરે જૈન જૈનેતરોની લગભગ સો સહીવાલું એક મેમોરીયલ પાટણ પૂ. વિજયકમળસૂરિજી મહારાજ ઉપર મોકલ્યું. આ આજી મુદ્તાન નિવાસી તરફથી પણ ચાતુર્માસ માટે ટેલીગ્રાફ દ્વારા પાટણ મુકામે વિનતિ કરવામાં આવી.

ભાગ્ય તપ્ત્યું—

મુલતાનવાસીઓનું ભાગ્ય તપવાથી મહારાજશ્રીએ મુલતાનમાં ૧૯૬૮ નું ચોમાસુ કરવાની આજ્ઞા આપી. મુલતાનમાં સેંકડો વર્ષો પછી સંવેગી સાધુઓમાંથી ચરિત્રનેતાનું પહેલું આગમન હતું, પંજાબથી આ પ્રદેશ દૂર અને વિકટ છે. દિગંબરોના કાકારવો પણ અત્રે ઘણાજ પૂર વેગથી થઈ રહ્યા છે. શ્વેતાંબર વર્ગ પર તેમના તરફથી ઘણી હેરાનગતિ કરવામાં આવતી. આર્ય સમાજશ્રેષ્ઠ અને મોહોમેડન કોમ પણ ત્યાં વિશેષ પ્રમાણમાં વસે છે. પુનઃપુનઃ હિંદુઓમાં અને મુસલમાનોમાં ધર્મના ઝઘડાનો જવાલામુખી પ્રગટે છે. ત્યાંની ભૂમિ પણ કુદરતે એવી છે કે, દરેક કોમમાં ઝનુન અને ધર્મના માટે મરીપીટવાની મજ્જમતા એક સરખી છે. ત્યાં કોઈપણ ધર્મનું ખંડન કરવું એટલે

મમત્વ કે જીવન હોમવા જેવું જ ગણાય ધણી વર્ષોથી મવિગ્ર પક્ષના તપાસકારીય સાગી આધુઓના આગમનના અભાવથી અત્રેના સ્થેતાઓ મૂર્તિપૂજકો ધર્મના આચાર વિચારોમાં ગિથિલ થતા જતા વિહારની વિકટતા ઉપકારી મહાત્માઓને વિષાદજન્ય હોતી નથી પણ અખડ હિત્તાહતે વૃદ્ધિ કરનાર હોય છે ધર્મ પ્રચારકોને દોષકટીના પ્રમગો વિજય મુશ્કેલ જાત થતા ધર્મ પ્રચારની ધગશ વધતી જાય છે મુલતાન શહેરની નિવસણ પરિસ્થિતિ જાણી ઉપકાર મિન્દુ ચરિત્રનેતા ઉગ્રવિહાર કરી સપરિવાર મિન્દુદેશની અગદરમાં આવેલ મુલતાન શહેરમાં ભવ્ય અરકાચી પધાર્યા

વીજળીનો પાવર વાયર દ્વારા વણે ફર પહોંચી વળે છે પાણીનું પુર નેત-નેતામાં અગણિત ભૂમિ ઉપર દોડી જાય છે તેમ વામુવેગે અખીલ મુલતાનવામીઓના કર્ણમાં ચરિત્રનેતાની અમૃત વાણીનો પ્રભાવ અને પ્રકાશ પ્રમર્યાં તરત પિયૂષના નિર્ઝરણા ઝગવતા વ્યાખ્યાનો ભાવુક જનતાને પ્રતાપિત જનક નિવડ્યા શહેરનો વિદ્વાન્ વર્ગ ચરિત્રનેતાની મુલાકાતે આવવો તરત થયો કેટલાક મુઝલીમો દિગ્ગજરીઓ અને વૈષ્ણવ પંથીઓ પાસે વ્યાખ્યાનનો અચુકપણે લાભ લેવા લાગ્યા વ્યાખ્યાનોમાં અનેક ધર્મ ચર્ચાઓ ચાલતી, દરેક મજહબના (Religion) તાત્વિક પ્રશ્નોની પર પનાઓ પાસે ઉત્તરોત્તર શ્રોતૃવર્ગને મતોપજનક નીવડી આત્મા, પુણ્ય, પાપ, આત્મ, મરત, નિર્જન, બધ અને મોલ વિગેરે તરત મારે ધનની માન્યતા અને જનોની માન્યતાઓની તુલનાત્મક ટીકીએ અન્ય રીતે વિવેચન કરતા જનધર્મનું મહત્ત્વ અને માન્યતા આદી બીજા માત્રમ પડતી, એ બધું ચરિત્રનેતાની અપૂર્વ શુદ્ધિને આભારી દર નમે નેરા શુદ્ધિવાદા મનત્ર પ્રકૃતિવાદા વાદીઓને પણ પક્ષ-ગ્રન્થમાં આવી ચેના તેમ સાબીતી ઉત્તેજાગે અમાચાગપનો Now's paper, ગાંધી લેવા બચ છે આ મુન્દોગત વગરના અતિવ્યોકિત હશે ૧૯૧૬ ના નથી પણ તે મુખે મુખી મહાત્માઓમાં વિવિધતા હોય એ મુદ્દાને ની કુમુદનાથને આગળે છોડે એમાં વિશુદ્ધિનો વિરોધ

કેમ હોય ? ભલે પછી મૂર્ખ અને દષ્ટિ દોષીઓને તો ઉલ્લવલ વિપુલ ગુણો પણ શ્યામ ભાસે તેમાં ઉલ્લવલ ગુણી મહાત્માઓનો કે તેના સુગુણોને ઉચ્ચારનાર પ્રશંસકોનો શું દોષ હોઈ શકે.

મુસ્તાનની જૈન જૈનેતર જનતા રસપૂર્વક ચરિત્રનેતાની ચમત્કારીણી વાણીનો લાલ લઈ ધણા વ્યસનોથી મુક્ત અને સદાચારી જીવને જીવતા શીખી.

રૂપ અને ધર્મા એ બહુજ કદર શત્રુઓ છે. અજ્ઞાનીઓને એ શત્રુઓની દોસ્તી ઘણી પ્રિય લાગે છે. પોતે એ દુષ્ટ શત્રુઓની આક્રમણ ચક્ષીમાં ક્યારે ચગદાશે તેની તેઓને ખબર પડતી નથી. એક વ્યક્તિ નિર્મલ સુગુણોથી અને વ્યાખ્યાનની છટાથી અજ્ઞેડતા પ્રાપ્ત કરી ધર્મની પ્રચારણા કરે તો તે વ્યક્તિના અનેક દુશ્મનો ઉદ્ભવે છે અને ઉપર જણાવેલ એ શત્રુઓથી ધ્રુંધવાઈ મહાત્માની ઉલ્લવલ કીર્તિને કલંકીત કરવા મથે છે; પણ સૂર્યના સામે નાખેલી રેતી પોતાની આંખમાં પડતા ક્ષેપકની દુર્દશા થાય છે. મુગ્ધભાવે જૈનેતરો જૈનધર્મની મહત્તા પ્રભાવના વધારવા પ્રયત્ન કરે ત્યારે પારકાગુણોને અને પારકી યશસ્વિતાને જોતાંજ આંખમાં અમી વરસાવવાને બદલે ઝેર વરસાવનાર દિગંબરોની છાતી કરંડીકાઓમાંથી અનેક ધર્મા લુજંગીનીઓ પુકાડા મારતી બહાર ધસી આવી અને તેમના કલેબને ડાંખ મારવા લાગી, એ ઝેરના કેકમાં તે દિગંબર વર્ગે ચરિત્રનેતાનો વિરોધ જાહેર કર્યો. તેઓના મનમાં વિચાર આવ્યો કે શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજકોના મહાત્મા આવા અતુલ વિદ્વાન છે એમ જાહેર છતાં હમારા અનુયાયીઓમાં જરૂર ફાટફુટ થશે. પણ ભલા એવો ખોટો વિકલ્પ ઉઠાવવાને બદલે એમ વિચારવુંજોછતું હતું કે ગમે તેમ હોય પણ જાહોજલાલી તો જૈનધર્મનીજ છે ને ? આવો ઉદાત્તવિચાર તેઓની શુષ્કભૂમિમાં ક્યાંથી ઉપજે ? તે પછી તેમણે ચરિત્રનેતા પર વાદ માટે હેન્ડબીલ દ્વારા જાહેર ચેલેન્જ મોકલી. સુતેલા સર્પને જગાડવો, સિંહના મુખમાં હાથ નાંખવો

અને આપણા ચત્રિનેતાને વાદને માટે છેડવાએ અરબુજ હતું તેઓને માલુમ નહતું કે આ પ્રતિભાપ્રપત્ર મહાત્માએ પબ્લિશમા બહાર વાદગમા જય મેલવ્યો છે તેમજ બીજા અનેક વાદીઓની સાથે બહાર વાદમા જય મેલવી વાદિ મતગજોનો મદ ઉતાર્યો છે.

અરબ પબ્લિશવાદાઓને યુદ્ધની મીટ માડતા પ્રત્યર્થી વર્ગના બક્ષની પરીનાનો વિચાર લક્ષ્ય બહાર ગમવો બેઠએ નહિ, ભાવિમા પોતાનો પગજય અગજયેલ હોય તો પ્રતિવાદીના બક્ષની પરીક્ષાનો વિચાર કે દરપના દયાથી રફે ?

ચેલેન્જ રૂવીકાર:-

દિગ બરોની અવચ્છાદતાથી બહાર પારેલી ચેનેન્જને ચત્રિનેતાએ નિશ્લેષતાથી તુલતજ રૂવીકારી અને વાદ માટે પોતે નિર્લિપ્તાથી નૈયાગ બન્યા ચોચ ચયજ, વિષયો તેમજ દાષમનો નિર્ભૂય થતા નહો વાદનો જગ મચ્યો.

હિત્તાદી ચત્રિનેતાએ ખતપૂર્વક વાદગ લ પહેલા અસરકારક નહેરબાપજો આપ્યા ને ભાગજોથી હનરોધતગધર્મવાળાઓ આકર્ષાયા, દિગ બરોના પડિતો ત્રણ દિવસ સુધી નિર્ણીત ચયજમા નિયત સમયે શાઆર્થ માટે આપ્યા નહિ નમાલુમ ચત્રિનેતાની પ્રતિભા પ્રભામા આગલ ગમા કે નુ ? આપણા ચત્રિનેતાનો પબ્લીક વાદમા જય થયો અને મુવનાન શાઆર્થ નામક દેકટ પાનુ છપાવી પ્રમિદ્દ દગવામા આવી નૈાધર્મની અજય પ્રભાવના મુલતાનીઓએ ફેલાવી અને મુદેવના વાદ જય નિમિત્તે ખુલાશીમા લખ્ય નચ જલુમ કર્યો પગમ્ત બનેલ દિગ મજબુજો નિ શચ્ચ રાત્રીઓની જેમ દગ દિગ જેવા મદા પચા, અનેક નહેરબાપમા નૈનનુનિ લખિવિનચ્ચ મદાનજનો વાદજય અને નિમજોની પગનના તે પાઓના નધિપનિઓએ પદ્ધતિમગ રાખી પોતાની ફનાઈતા દેખાડી.

મુલતાનના ૧૯૬૭ ના ચાતુર્માસ દરમ્યાન ચરિત્રનેતાના અનેક વિષયો ઉપર જોરશોરથી વિશાળ મેદાનમાં જાહેર લેકચરો થયા. જેમાં વેદોક્ત દયા, પુરાણોની દયા, ઇસ્લામ મળહળ નિવૃત્તિપંથ વિગેરે વિષયો ખૂબ ચર્ચાયા. યુવાવસ્થાનો પાવર, અસાધારણ વિદ્વત્તાની છટા, બુલંદ અને મધુર ધ્વનિનો ટંકાર અને આકર્ષક ઓજસ્વી શાન્તમુદ્રા આ બધાએ સાધનો સહજ સ્વભાવે શ્રોતૃવર્ગને ખેંચનારા બનતા. શહેરનો મુખ્ય લત્તો અને વિશાળ સ્થાન, અને ઉચ્ચ સ્ટુલ અને પ્રભાવક વ્યાખ્યાતા એસે એટલે પૂછવું જ શું? હજારોની સંખ્યામાં જનતા કીડીની માફક ઉભરાતી, વ્યાખ્યાનના શબ્દે શબ્દરૂપી કણોને ગ્રહણ કરતી, તેમજ હૃદય મંદિરમાં તે ધર્મ સારરૂપ શબ્દ કણોનો ગંગથ કરી, પુનઃ પુનઃ મનન કરતી. એમ પાંચ સાત જાહેરભાષણો થતાં સેંકડો માંસહારીઓએ માંસનો (Meat) અને દારૂડીઆઓ મદ્યપાનનો (Wire) ત્યાગ કર્યો, એટલુંજ નહિ બલકે એક માંસ નિષેધક મંડળની અન્ને સ્થાપના થઈ, જેમાં જૈન હિન્દુ અને મુસલમાન કામના પણ યુવાનો જોડાયા. આ મંડળીના સભ્યો કોઈને ત્યાં માંસ પકાવાનું નજરે ચઢે તો તે સ્વયંસેવકો ત્યાં જઈ રીતસર સત્યાગ્રહ કરતા અને ઉપદેશદ્વારા તેઓને માંસઆદિનો પરિત્યાગ કરાવતા. મુલતાન શહેરની પ્રજામાં માંસનો ત્યાગ એટલા પ્રમાણમાં વધ્યો કે જેના પરિણામે કસાઈઓને ત્યાં (Meat seller) છ આને શેરનું માંસ ગ્રાણુ આને શેર થઈ ગયું. કોઈ વ્યક્તિ માંસનિષેધક મંડળીના કહેવાથી માંસ આહાર ન છોડે તો તેને તે મંડળવાળા ચરિત્રનેતા પાસે દર્શનાર્થે લાવતા. તેમને તેઓશ્રી સચોટ ઉપદેશદ્વારા તેનાથી થતા નુકશાનને સમજાવી માંસાહારને તીલાંજલી અપાવતા.

શહેરના કસાઈઓ ચીઢાયા, તેમના વ્યાપારો મૃતપ્રાય થયા. તેઓની એક સલા લરાઈ અને તેમાં નિર્ણય કર્યો કે આપણા વ્યાપારને પ્રતિબંધક અને નિરોધક ભાવડાઓના ગુરૂ આવ્યા છે. તેઓના ધર્મ ભાષણોના હિંદુઓ તો ઠીક પણ આપણીજાતના મુસ્લીમો પણ અહિંસા

ધર્મના હિમાયતી બન્યા છે આપણે એવું તર્કટ ગ્યો કે જેથી આ ભાવનાના ગુણનું કાસણ નીકળે અને આપણો વ્યાપાર પુનઃ મજબૂત થાય, પાપાત્માઓ પાપવૃત્તિઓના પશ્ચિયાગી બને તે પણ કૂઠ અને દુર્ભાગી આત્માઓને પમદ નજ પડે, નીચ પ્રકૃતિ વ્યક્તિઓ પોતાનું પાપી પેટ ભરવાને માટે મહાન પુરુષોનો વિરોધ કરે છે, પણ એટલા આગયથી સત્ય પ્રચાર કરનારને જગપણુ આચકે ખાચ આવતી નથી.

નિઃસ્વાર્થી ધર્મનો ઉપદેશ આપનાર મહેશ્વર જનતામા પણ અહિંસાધર્મની અજબ પ્રચારણા કરનાર ચગ્ગિનેતાને તે કંઠ જનતાના નિષ્કુર પશ્ચિયામની જાણ થઈ પડતું એ સમાચાર થી તેઓથીના હૃદયમા ગ્વાનિને બદલે ધણો ઉત્સાહ પેદા થયો અને એ ઉત્સાહે ભાવિ અબધુદયના ચિન્હો સ્પષ્ટિત કર્યા, નીકળતા વધી, ધીગજતાથી પ્રાણોની પગલા કર્યા વિના પ્રથમથીજ વિગેષ અતેજ બની અહિંસાધર્મના પ્રચારમાટે જલદેસમાપણો આપતા ગયા પણ હા અહીંના શ્રાવક અને ભક્તવર્ગે ચગ્ગિનેતાની નિર્દોષ પ્રવૃત્તિમા આચ ન આવે એ હેતુથી બે મજબૂત પહેલવાન જેવી વ્યક્તિઓ સાવધાનપૂર્વક રોકી હતી જોકે તેઓ સમજી ગયા હતા કે, આ મહાત્માથીનો વિગેષ હમોને પણી ભય કરતા બની કંગે, એટલે આપોઆપ રાત પડી ગયા ખગેજા જગના દરયાણના હેતુથીજ પદ જગદાને વિમ્બવાદણીઓ પેટે પડતું તેઓના પુણ્ય વાસુના સપાટામા આપોઆપ તે વાદણીઓ વીખેગઈ જાય છે મ ૧૯૬૮ ના મુલનાનના આગુર્ભાસમા અજૂતપૂર્વ ચીગ્ગમગણીય ધર્મ મોટોત્સવો, પૂજા પ્રભાવના, ધાર્મિક પાઠશાલાઓ વિગેરે પર્મકાર્યો આગ પ્રમાણમા થયા અખીલ જનતાએ વ્રત પચ્ચખખાણુ પણ સાગ પ્રમાણમા લીધા અટી ૧૧ દેસમિમાન જેવા મહિનુ દાર્ય પુક ચતા વિધિપૂર્વક ધામધૂમથી ચગ્ગિનેતાના વગ્ગદગ્ગે વીતગગ પ્રભુની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરવામા આની પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવમા ખીન રહેગના અને ગામેના ને દેસા માનવોએ પગાગી ધર્મની પ્રભાવના કરવામા દાયો આપો દનો મુલનાનનુ આખુ ચોમામુ ધણોજ પશ્ચિમ ઉમની જનેતગ વર્ગમા પણ જનમર્મની મદતા અને ગૌરવ સખનવી નિર્મિતે પશ્ચિપૂર્વ દયું

પ્રકરણ ૧૬ મું.

અંબાલા ચાતુર્માસ —

ચરિત્રનેતાની ખ્યાતિ કીર્તિ અને પ્રતિષ્ઠા આખાએ પંજાબમાં અજબ જામી. અપ્રતિમ પુણ્ય પ્રકૃતિ પૂજ્ય ચરિત્રનેતાની વાણીએ પંજાબીઓના સઘનપાપપુંજેને વેરાન સેરાન કર્યા.

જ્યાં જ્યાં જૈનોની વસ્તી હતી ત્યાં ત્યાં સઘળે સ્થળે વિચર્યા. અનેકઘા ઉપકારો કર્યા. જેઓના હૃદયમાં કેવળ ઉપકારનીજ ભાવના હરપળે રમી રહી હોય તે મહાત્માની કોઈપણ ધારણા પાર નપડે એમ બનતુંજ નથી. દરેક સ્થળોના વિહારોમાં ધર્મ વિમુખીઓ ધર્મ સન્મુખ બન્યા. હૃદયની વિશુદ્ધતા અને શાસ્ત્રોની વિદ્વત્તા એ ઉભયથી સંમિશ્રિત થયેલી વાણીસારણી જનતાને મુગ્ધ બનાવે એ તદ્દન સ્વભાવિક છે, જ્યાં

ચરિત્રનેતાને ત્યાં મળ્યાપછે શ્રાવણે વાણી અને દર્શનનો લાભ લેવાના હેતુથી આવી વચ્ચતા ન્યા મુગધી પુષ્પગથીનો વામ હોય ત્યાં ભ્રમગગળનો વામો હોયજ છે વાણી વિચાર અને મુક્તિ ત્રણેય જેમના એક સમાન ગહેતા કાગળકે મહનામેકરૂપતા એ વાક્યને આગી પેઠે સમજ્યા હતા

વિદ્યાર કુરતા કુરતા ચરિત્રનેતા અગાધ પધાર્યા, અત્રેની જનતા આ મહાત્માના પુનિત નામથી અને ગૌરવભર્યા શુભોના અતિશયોથી પરિચિત હોઈ સત્કારમા, મેવામા અને આજ્ઞાપાલનમા દત્તચિત્ત ગહેતી, અત્રે ભુદા ભુદા વિષયો ઉપર પાત્ર ભાષણો થયા હતા જેમા મૂર્તિપૂજક, રથાનકવામી, જૈનેતરો પાત્ર પ્રતિદિન વ્યાખ્યાનમા હાજર ગહેતા, જૈનેતર વધીયો અનેકધા ગુચવાડા ભગવા પ્રશ્નો પૂછતા જેમના જવાબનો બહુજ મુદ્દર રીતે ઉકેલ કરતા મહાગજશ્રીના ભાષણમા મોગ્લીધર નામના વકીલને વણોજ રસ જામ્યો મહાગજશ્રીની મુલાકાતે વણીવાર આવતા પોતે પંધર્મના હોધ સ્વધર્મના ગુરુ જેવો પ્રેમ અને શ્રદ્ધા ગળતા અને દરેક વિષયનું ખડન આન હપૂર્વક આભળતા

પ જામ કોન્ફરન્સ, પ જળના મોટા મોટા મહેરમા અવર નવર ભગતી જેના સભામંદોમા મોટો ભાગ (Majority) જૈનેતરો નો હતો સમાજના મુધાગ માટે તેમા વિચારણાઓ થતી આ સભામા શ્રીમતો, અને વિદ્વાનોનો વર્ગ આ કોન્ફરન્સમાં એકત્રિત થતા અને ભુદા ભુદા વિષયો ઉપર અમરકારક ભાષણો થતા

આ કોન્ફરન્સની પદ્ધતિ, નિયમો તેમજ ઉદ્દેશો તેમજ વિદ્વાન વખ્તાઓના નામો તથા વિષયો પ્રથમથી પ્રગટ થતા

લેકચરનો આગ્રહ—

ચરિત્રનેતાના વ્યાખ્યાનોથી ભક્તિવન અને વ્રદાવનન અનેલા મોગ્લીધર મહાગજશ્રીને પગથીક પેચર આપવા આગ્રહ કર્યો વિશે

લાલ જોઈ તે વિનંતિનો સ્વિકાર થયો. વઝીલજીએ મહેનત ઉઠાવી અરજી વિગેરે કરી સમય અને વિષયની મંજૂરી મેલવી. આ સભામાં ચરિત્રનેતાને લઈ જવા એટલે ક્યાં અને કેટલું ઉચુસ્થાન, તેમજ સાગી મહાત્માઓનું માનગૌરવ સચવાય અને સૌ કોઈ દેશનાનો લાલ સારીપેટે ઉઠાવી શકે એ હેતુથી વઝીલજીએ અને શ્રાવક વર્ગે પરિશ્રમ ઉઠાવી સારી વ્યવસ્થા કરી.

એક ઉંચી સુંદર પાટ અને જૈન સાધુના વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ અનુસાર ચંદ્રવો પુઠીઉં વિગેરે ગોઠવવામાં આવ્યું. સભામાં દયા તેમજ શિક્ષણ એ એ વિષયો ઉપર ચરિત્રનેતાનાં ભાષણો નિર્ધાર થયાં. ચરિત્રનેતાનો સમય આવતાં ખુલ્લું અને મધુર અવાજથી સેંકડોની સભામાં છટાદાર ભાષામાં હૃદયમંથક વિવેચન શરૂ કર્યું, એક વ્યક્તિ અસરકારક ભાષણ થતું જોઈ હૃદયમાં ધ્રુંધવાતી ઈર્ષ્યા જવાલાને તે સભામાં પ્રગટ કરતા જણાવ્યું કે આ સભામાં પ્રમુખસ્થાન કોને આપવામાં આવ્યું છે તે સમજવું બીલકુલ અંશકય છે. કારણકે જૈન મુનિ લઘ્વિ-વિજયજીનું સૌથી ઉચુસ્થાન તેમજ મેજ ઉપર બાંધેલા ચમકતા ચંદ્રવો જોતાં લલલલાને બ્રાન્તિ થાય કે આ સભામાં પ્રમુખપદે કોણ છે ? જેમને ધર્મધગશ કે શ્રદ્ધા ન હોય, સાચામંતની ઝોળખાણ ન હોય, તેવી વ્યક્તિનેજ આવી ઉદ્ધતાઈ અને ઇર્ષ્યાથી ભરેલો પ્રશ્ન પૂછવાની ધીઠાઈ કરવી પડે. તે પ્રશ્નકાર લાલા લચપતરાઈને પ્રમુખ સાહેબે જણાવ્યું કે હું તો અમુક સમયને માટે અને આ સભામાં પ્રમુખ તરીકે નિયત થયો છું. પરંતુ હરેક સભાના હંમેશ માટેના સાચા પ્રમુખ જો કોઈ દુનિયામાં હોય તો તે ત્યાગી સંતોજ છે. એટલે એ પ્રશ્ન તમારો અસ્થાને છે:

વાંચક વર્ગ વિચારશે કે આપણા ચરિત્રનેતાનું કેવું અસાધારણ ઝોળસ તે સભામાં પ્રસર્યું હશે. તેમજ પ્રમુખ પણ કેટલી ઉદાર વૃત્તિવાળા તથા ધર્મપ્રેમી હોવા જોઈએ ?

ચગિત્રનેતાઓએ અતઃકાળની ગુદ્ધ લાગણીથી હાર્દ વચન પ્રવાહને વહાવતા પ્રથમના દિવસના ભાષણમાં દયા કાની હોઈ રહે ? દયા એ આર્થ ધર્મોની ભૂમિકા છે દરેક દર્શનજગે દયાને પ્રથમે છે માને છે અને દયાણુ બનવા સહ કાંઈને પ્રેરે છે પોતાના તુચ્છ મુખની ખાતર પ્રાણીઓની હિ સા કચી કચવવી એ અપ્રમ આત્માઓનું કર્તવ્ય છે દયા ધર્મ પાળવા માટે જીવોની ખાસ જાતિ પણ જનજનની જરૂર છે કાચુ કે કહ્યું છે કે દયા દયા મુજસે કહે દયા ન હાટ વિકાય, જાતિ ન જાણી જીવકો, કહો દયા ક્યો થાય ? ॥ વિગે સગ્સ લખાણુ પૂર્વક વિવેચન કર્યું હતું જે ભાષણમાં વૈદિક ગ્રંથોથી પણ માસ ભક્ષીઓની અધમતા વર્ણવી એવું ગેયઙ્ગવર્ણન કર્યું હતું કે, તે પ્રથમ દિવસના ભાષણમાં મે કહે હિંદુઓએ માસાહારની પ્રતિજ્ઞા લઈ સ્વજીવનને કૃતાર્ય કર્યું હતું

ખીજે દિવસે શિક્ષણ (Education) ઉપર યોગ્યતા મહાગજ-શ્રીએ જણાવ્યું કે, દરેક ગિતણોમાં સ્વયં કસ્યાણુ આદ્ય આલોક અને પગલોકમાં સુખનેજ કન્યા જે કાંઈ શિક્ષણ હોય તો તે ધાર્મિક શિક્ષણ (Religious Instruction) છે

ધાર્મિક શિક્ષણથી માણસનું જીવન સાદુ અને સફારી બને છે, કેવળ પાશ્વિમાત્મ વાતાવરણથી વાસિત બનેલુ બ્યવહારિક શિક્ષણ મનુષ્યોને ઉદ્ધત, અવિનયી, સ્વચ્છ દી, અને ધર્મ વિરોધી બનાવે છે જે વિદ્યાથી આત્માની ઓગખાણુ થતી નથી, જે વિદ્યા તીતિ-ન્યાય વિવેક, વિનય, નમ્રતા અને ધર્મની વદા જેવા અપૂર્વ ગુણોનું નિક દન દાટે છે એનું નામ વિદ્યા નથી કહ્યું છે કે સા વિદ્યા યા વિમુક્તયે । જે જે જ્ઞાન માત્ર આ લોકમાંજ ઉપયોગી હોઈ પગલોકમાં કાંઈપણ ઉપકાર કરતું નથી તે સધળું મિથ્યા જ્ઞાન છે કહ્યું છે કે-

મિથ્યાજ્ઞાન સમસ્તં તત્ । શ્દ્દ લોકોપયોગિયત્ ।
રાગદ્વેષાદયો યસ્માત્ । પ્રવર્ધન્તે શરોરિણામ્ ॥

આજ દિન સુધી એ શિક્ષણ પાછળ લાખખો રૂપિયા ખર્ચાયા છે અને ખર્ચાએ જાય છે. તેનું એકંદર પરિણામ જે વિચારીએ તો આજના યુવાનો જેમ જેમ એ કેળવણીમાં આગળ વધતા જાય છે, તેમ તેમ ધર્મોના અનુષ્ઠાનોથી હજારો કોસ દૂર થતા જાય છે. પરલોકનો ભય એમના હૃદયમાં રહ્યો નથી. માત્ર આ દુનિયામાંજ પૌદ્ગલિક સુખમાં કેમ આગળ વધવું એજ એમનું મુખ્ય ધ્યેય હોય છે. દેવગુરુ અને ધર્મ જેવા તારક તરવો પ્રત્યે એમનો દિન પ્રતિદિન અણગમો વધતો જાય છે, માટેજ ધાર્મિક શિક્ષણની અનિવાર્ય આવશ્યકતા છે. વિગેરે લગભગ વીશ મિનિટનું ભાષણ પણ શ્રોતાઓને ઘણુંજ પ્રિય થઇ પડ્યું. એ હુંક સમયના ભાષણમાં પણ એવી ઉંડી અસર અને રમુજ જનતાને અનુભવાઈ હતી કે, જેના પ્રભાવે કેટલાક સભાસદોએ ધર્મશિક્ષણ જીવનમાં ઉતારવાની કબૂલાત આપી.

ચરિત્રનેતાના ભાષણને વીશ મિનિટ થતા એક વ્યક્તિએ ચરિત્ર-નેતા ઉપર ચિઠ્ઠી મોકલી જેમાં લખ્યું હતું કે “ ઘણા વક્તાઓને બોલવાનું છે અને સમય ટુંકો છે.” ક્ષુદ્ર પ્રકૃતિવાલા માણસોની કુટ આશ-યથી આચરેલ પ્રવૃત્તિ નિર્થક જાય છે એ સ્વભાવિક વિધિ ક્રમ છે. ચિઠ્ઠી ભેજનાર વ્યક્તિ ચરિત્રનેતાના ભાષણથી મુંઝાઈગઈ હતી. કારણકે પોતે સારા વક્તા હોવા છતાંએ તેમના ભાષણમાં અખીલ સભાસદોએ માત્ર બેજ ચેર આપી હતી. જ્યારે ચરિત્રનેતાના ભાષણમાં બાર ચેર થઇ એટલે ચીઠ્ઠીના બહાને માત્ર ઇર્ષ્યા જવાલા લભૂકી ઉઠી હતી. ત્યાગી મહાત્માઓના વૈરાગ્ય રંગ મિશ્રિત અણુમોલ વચન પિયૂષની અસર ક્યાં ? અને મંસાર આસકત વક્તાઓના ઉપર ટપકે બોલાતા વચનની અસર ક્યાં ?

ચીઠ્ઠી દ્વારા વિનંતિ—

ચરિત્રનેતાના ભાષણથી સભાપર પડતો પ્રકાશ અને અસર અનુપમ પડ્યો છે. એમ જાણી ઉદારવૃત્તિ સન્ત પ્રેમી પ્રમુખ સાહેબે ચરિત્રનેતા

પર સહર્ષ જાણે ભાષણનો ઉપમહાગજ ન હોય એવી એક ચિટ્ટી મોકલી જેમા નીચે લખેલ ભાવાર્થવાળું સૂચન કર્યું હતું કે “આપશ્રીનું ભાષણ જનપ્રિય છે, ધર્મની ઉડી અસર કરનાર છે તેમજ અન્ય વક્તા કરતા આપના ભાષણની અસર વિશેષ થઈ ગઈ છે, એટલે આપ દર મિનિટ આપનું ભાષણ આગળ વધારો એવી મારી નમ્ર વિનંતિ છે ”

પ્રથમ આવેલ વ્યાખ્યાનરોધની ચિટ્ટીનો ઇન્કાર થતા અને ભાષણ આગળ વધારવાની માગણી થતા ચત્રિનેતાએ અખડ ઉત્સાહી પરા-પકારવૃત્તિથી આગળ ભાષણ વધાર્યું જેવી જનતા પર ઘણુંજ વિરોધ ઓઝસ પ્રસર્યું. અને જૈન ધર્મની મહત્તા વધી આ સભામા દરેક વિદ્વાન વક્તાઓમાથી અધિકતઃ પ્રિય અને અસરકારક ભાષણ નીવડ્યું હોય તો તે આપણા ચત્રિનેતાનું નિવડ્યું સલાસદોમા M A. B A આદિ અનેક વિદ્વાન વર્ગ ભાષણ આપનારો હોવા છતાં જ્યારે એનો ચાન્સ મળ્યો હોય તો આપણા ચત્રિનેતાનેજ મળ્યો જૈનેતરોની સભામા પણ જૈન મહાત્માઓ વિદ્વતા ભર્યું અને અસરકારક ભાષણ કરી ગયું છે એવી ભૂઠિ ભૂઠિ પ્રગમા થઈ

સભામા થયેલ ભાષણોનો રીપોર્ટ અનેક વર્તમાન પત્રોમા પ્રગટ થયો જેમા આપણા ચત્રિનેતાના ભાષણનો રીપોર્ટ જુદો અને અષ્ટ ટાઈપમા પ્રસિદ્ધ થયો હતો રીપોર્ટ પૂર્ણ થતા વર્તમાનપત્રના અધિ-પતિશ્રીએ ખુશાલી ફાવતા પોતે જણાવ્યું હતું કે જૈન મુનિગજ શ્રીમદ્ લઙ્ઘિવિજયજી મહાગજનું ભાષણ આ સભામા રાહ પ્રસાધ્યું છે અને જેમના ભાષણમા જ્યારે એમરો થઈ હતી જે ટાઈપિય વક્તાના ભાષણમા થઈ નહતી ખુબીથી હું પણ માગ તન્કથી તેઓશ્રીના ભાષણને અનુમોદન રૂપ તેમજ એ આખી વીગમ છું જૈનેતરોની સભા, જૈનેતર વિદ્વાન વક્તાઓ, અને તે પણ સુધારકો છતાંયે જૈન મહાત્મા શ્રીમાન લઙ્ઘિવિજયજી મહાગજનું ધાર્મિક પ્રવચન સર્વાધિક જન્યુ એ જૈન જનતાને ઓછું ગૌરવ લેના જેનું ન ગણાય

દીલ્હીમાં પદ્મરામણી —

પંચગચની જનતાને અપૂર્વ ધર્મ પ્રવૃત્તિમાં પ્રગતિશીલ બનાવી હમેશા રમરણુપથમાં આવે એવા સુદૃઢોની સુલતાઓ ભાવુક આત્માના હૃદયવૃક્ષ ઉપર આરોપી ચરિત્રનેતાઓ પંચગચથી સપરિવાર વિદાર કર્યા. પંચગચથી પાછાવળતા ત્યાંની જિજ્ઞાસુ અને ઉપકૃત જનતાઓ ગુરુ-વિરહના અને ધર્મ ગંગમથી ઉત્પન્ન થતા નિર્દોષ આનંદના અભાવના આંસુ ઢાલ્યાં. પાટનગર દીલ્હી શહેરમાં લવ્ય સરકારની સાથે ચરિત્ર નેતાની પદ્મરામણી થઇ. અત્રેની જનતાનો ચતુર્માસ માટે અત્યંત આગ્રહ થતાં મંવત ૧૯૭૦ નું ચાતુર્માસ ચરિત્રનેતાઓ દિલ્હી શહેરમાં ઠર્યું. દિલ્હી શહેરની જનતા વિલાસપ્રેમી હોવા છતાં ધર્મ વ્યાખ્યાનનો લાભ નિયમિત લેતી. અંહીના કેટલાક જૈનેતર વિદ્વાનો ચરિત્રનેતાની મુલાકાતે આવતા અને તેઓશ્રી પણ જૈનધર્મના સિદ્ધાન્તોની સમજણ આપી મંતુષ્ટ કરતા. દીલ્હી શહેર એટલે એક વખતનું બાદશાહી-ચતનું તપ્ત સ્થાન જ્યાં અનેક જોપરીના માનવો વસે છે. દરેક માનવોને ઉત્પન્ન થતા મંશયોને ચરિત્ર નેતા અજબ યુક્તિથી નિરાકરણ કરતા:

રામા થિએટરમાં ભાષણ —

અનેક જૈનેતરોના આગ્રહથી અખિલ દિલ્હીવાસી જનતાને ગુરુદેવની ધર્મ દેશનાનો લાભ મળે એ હેતુથી જાહેર ભાષણની ગોઠવણ થઇ. જે ભાષણોમાં હજારો માનવો લાભ લેવા ઉપરાંત અત્રેનો ઓશીસર વર્ગ પણ દુર્લભતક માની ભાષણનો લાભ લેતો. શહેરના દરેક વિશાલ મકાનોમાં પબ્લીક ભાષણ પ્રસંગે સ્થલ સંકેચતા સહેજે રહેતી. જેથી ચરિત્રનેતાના ભાષણનું સ્થળ સુપ્રસિદ્ધ રામા થિએટરમાં નિશ્ચિત થયું. વાંચક વિચારશે કે દિલ્હી શહેરની વિશાળ માનવમેદનિ ચરિત્રનેતાના મધુર પ્રવચનનોમા કેટલી મંત્ર મુગ્ધ બની ચુકી હશે ?

જૈન મહાત્માના બોધક તાત્ત્વિક પ્રવચનો હાનરોને ગાયક બન્યા હાનરે દુર્વ્યસની પાપ પ્રચારમાથી અટક્યા અને ઉચા આચાર વિચારેમા થોડાયા

ભાપણો અલગ અલગ વિષયો ઉપર જનતાની પમદગી ઉપર ગોઠાતા માનવ ધર્મ, સાચુ સુખ ઇષ્ટ મિદ્ધિ, મતમગ જગત્ દર્તા ઇન્દ્રિય નથી વિગેરે વિગેરે વિષયો ઉપર ચર્ચિતેતાએ ભાપણો આપ્યા હતા જેથી જનતામા વણીજ જાગૃતિ થવા પામી હતી અવર નવર જૈનેત પડિતો પણ ધર્મ ચર્ચા કરવા આવતા, જેમની સાથે મહા-ગજશ્રી વણીજ દલીલોપૂર્વક વાત કરી જૈનધર્મની મહત્તા સમજાવતા ચર્ચિતેતાને અનેક પ્રશસ્ત પ્રવૃત્તિઓમા અત્રે ગુલાએલા ગહેવુ પડતુ જેથી નિવૃત્તિનો સમય ભાગ્યેજ મલતો કાર્યોના વ્યવસાયથી પોનાની તજ પ્રેમદષ્ટિથી દેખનાનઓ પણ પત્રોત્તર આપવાની પુરસદ મળતી નહિ જે નીચે આલેખાયેલા પત્રથી વાચક વર્ગને માણુમ પડશે

પત્ર લખવાની પુરસદ પણ નહિ મળે એ સ્વાભાવિક છે પહેન પાઠન વ્યાખ્યાન વાચન ભાપણ અને નવીન ગ્રન્થો રચવામા તથા આવેલ વાદિઓ સાથે વાતચીત કરી તેમના પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપવા વિગેરે કામમા મશગૂલ હોવાથી પુરસદ ક્યાથી મલે ? ચર્ચિતેતાની વિદ્વતાના યોગાગાન ચોતગ્ધ થવા લાગ્યા જૈનેતમે પાગુ મહા-ગજશ્રીની વિદ્વતાની ભૂમિ ભૂમિ પ્રગમા કરવા લાગ્યા વર્તમાન પત્રકારોએ પણ પબ્લીક લેકચરોનો ટીપોટ પોતાના કોલમમા લખાણથી છાપી ફાગતા દર્તાવી અનેક સજ્જન વર્ગના અભિનન્ન પત્રો પણ આવવા લાગ્યા તે પેટ્ટી ખાત્ર મુનિનાજ શ્રીમદ્ વદનલવિજયગ્ધએ પણ હૃદયની અલ પ્રીતિથી ચર્ચિતેતાની વફવત્સલિ ઉપર હાર્દિક ઉદ્દગારે પાદ્માગ પ્રનમિત કર્યા હતા તે અદાસ હમો પ્રગટ કરીએ છીએ.

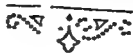
એક દિવસ નિવૃત્ત થઇ બેઠેલા ચરિત્રનેતાને તેઓએ પોતાના હૃદય-ગત વિચારો રજુ કરતાં કહ્યું કે, આપશ્રીની દેશનાથી મારા હૃદયમાં વિરક્તભાવ ઉભરાયો છે. આપશ્રીના શિષ્ય બની જૈનધર્મની દીક્ષા સ્વીકારી આત્મ કલ્યાણ કરવા ઇચ્છું છું. મારા કુટુંબીઓ સ્થાનકવાસી પંથના છે. અને તેથી તેમની આજ્ઞા લેવા જતાં તેઓ અન્યપંથના હોઇ સંવેગી દીક્ષા અંગીકાર કરવાની આજ્ઞા નજ આપે. માટે આપ રજાવિના એ કાર્ય જલદી કરી સંસાર કારાગારમાંથી મને મુક્ત કરો:

ચરિત્રનેતાએ જવાબમાં જણાવ્યું કે દોલતરામજી? તમોને મારી દેશનાથી આત્મ કલ્યાણની ભાવના જાગૃત થઈ છે તે ખરેખર લઘુકર્મીની નિશાની છે. દેશના શ્રવણનું સાચું ફળ સર્વવિરતિ ગ્રહણ કરવાના પરિણામજ છે. વિગેરે કહી ચારિત્રમાં આવતા પરીપહોની સમજણ આપી. તેમાં મક્કમ રહેવા ભલામણ કરી. ત્યારબાદ તેઓશ્રીને સીક-દરબાદમાં ધામધૂમ પૂર્વક ઠાઠમાઠથી સુમુહર્તે પ્રવૃજ્યા પ્રદાન કર્યું. અને તેમનું નામ મુનિ શ્રી લક્ષણવિજયજી રાખી પોતાના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા. આ દીક્ષા પ્રસંગે જનતાના હૃદયોમાં તે તરૂણ યુવકને ભૂરિ ભૂરિ અભિનંદનો અપાઈ રહ્યા હતા. આ દીક્ષાપ્રદાન મહોત્સવ પ્રસંગે શાસન પ્રભાવના કરવામાં સહુ કોઈ કટીબદ્ધ બન્યા હતા. ઠેક પંજબ સુધીના જૈનોએ પણ ભાગ લીધો હતો. તેઓશ્રીને દીક્ષા આપી દીલ્હીમાં ચોમાસુ કર્યું. ત્યાંનાં ચોમાસામાં ધર્મ પ્રભાવનાઓ, પૂજાઓ, ધર્મ પર્વ દિવસોમાં જલસાઓ અને સમારોહો અબજબી ભરેલા થયા. જીવહયામાં જીર્ણોદ્ધારમાં તેમજ અન્ય ધર્મ ક્ષેત્રોમાં અત્રેની જનતાએ ઉદારતાથી હાથ લંબાવી પોતાની ચંચળ લક્ષ્મીને ચિર સ્થાયી બનાવી હતી સુધી ત્યાંની જનતા આવા મહાત્માને ઝંખી રહી છે:

આત્માર્વ શ્રી વિજયલક્ષ્મણમૂર્તિધર્મ મહાગજ

ॐ नमो वीतरागाय ॥

नमः श्रीमद् विजयानंदसूरि पादपद्मेभ्योऽपि

मुम्बई गिरगांव-लालबाग

मुनि बल्लभविजयादि तर्फसे

मुनिवर्य श्री लब्धिविजयजी आदि योग्य वंदनानुवंदना सुखशाता के साथ मालूम होवे आपका प्रीति भरा पत्र मोला आनन्द प्राप्त हुआ वस इसी तरह हमेशाहके लोग बना रहे यही श्री सद्गुरु महाराजसे प्रार्थना है, इसमें शक नहीं दील्हका पुण्य आजकाल सतेज है, जहां गई हुई राजधानी वापीस लोट आई, वहां प्रीति न आवे यह रीति या नीति नहीं हो सकती अत एव सुनपत पानिपत व थनेसर की खुशकी निकल गई, यमुनाके तटकी ठंडी ठंडी हवाने ठंड पादी इतना हि नहीं बल्कि प्रीतिको हराभराकर मनोवागको सरसज्ज कर दीया, आपके लेकचरोकी धूम चारोंही तर्फ घूम रही है, इसमें शक नहि पंजावका पानी ही ऐसा है मगर अस्मदादिकोंकी तरह गुजरात के पानीको अस्तर न लगे तबतक ही संभव भी है पंजाव गुरु महाराजका धाम है अत एव अपने लिए तीर्थभूमि है तीर्थ भूमि फरसनेसे आत्मबल बढ़ता है तो शारीरिक बल बढे उसमे आश्चर्य ही क्या ? अन्यत्र गुरु निन्दकोंका स्थान होनेसे उसकी संगति आत्मबलकी हानि कर सकती है, यदि वो शारिरिक बलकी हानि करे उसमें तो कहना ही क्या ? मगर इस बातकी सत्यता अनुभव बिना होनी दुर्लभ है, जब आप स्वयं अनुभव करेंगे स्वयं हि विदित हो जायगा अस्तु समयानुसार जो कुछ हुआ देखलिया, जो कुछ होगा देखा जायगा, मगर इतना

तो मुक्त कंठसे कहना हि पड़ेगा कि आपकी भाषण शक्ति व भाषण शैली चित्ताकर्षिका है गुरु महाराजके प्रतापसे आपको प्रतिदिन वो शक्ति बढ़े कि जिससे स्वर्गवासी श्री गुरुमहाराजका नाम अधिकसे अधिक फैले इस वक्तका प्रसंग दर्शनीय हुआ बड़ी ही खुशीकी बात है जबकी आप ही दर्शनीय है तो आपको संगतिका प्रसंग दर्शनीय क्यों न होवे ? कभी भाग्यमें होगा हमें भी ऐसा प्रसंग मिलेगा आनन्द होगा हाल तो दूर होनेसे कर्ण ही उत्त होते है जब नेत्र तृप्त होंगे तब अतोवानन्द प्राप्त होगा सब मण्डलको धर्मलाभ.

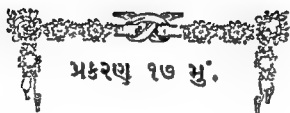
बंदी ६ बुधवार

द व वि

दीक्षानी अलिखाय—

वही अत्रेणा विद्वता लयां लापयु अने व्याख्यातयी होखतगमना
अके युवक अत्रिनेतापु धराज लक्षितमत अन्या

हृदयवेधक उपदेशनी अभीम उड़ी असु यता ते युवक पञ्च
पुनित लागवती दीक्षा अगीडाउ कवा समुत्पुके यया ते युवकना
हृदयभा वेगअना अहुत लावनाइप नखथी अिचित यता
प्रतिदिन वरता गया अब अने पञ्चदशेयीनी दाखुलसु अिधितनु
भासु गान तेओत्रीअे भेगवु दुगगाही आत्माती पञ्चन्येतिमय
दसा अने पञ्चपद प्राप्तिना साधनभूत मज्जमनी भायी ओणभायु
अत्रिनेतानी अमोद देतनाअे तेओना हृदयभा नवपक्षवित करी
अनाअ अने दुग्ता व्यामोही मसागनी वृत्तिओ प्रति तिग्गडाउ थइ
थयो हृदयवेधक ताउक गुग्गुवनी देतनाअे ते तइयु युवकना हृदयभा
वेगअ, चमभाव, धीगअ आदि मुगुणेनी सुवाय प्रमारी अने तेयीअ
दापुके नख धन भरेवातो कहुओ विगेरे उपगने मोद छुटतो गयो

પ્રકરણ ૧૭ મું.

દર્શન ઉત્સુકતા —

હીવી અનુક્રમે વિદ્યા કરતા ચગ્ગિનેતા પગમ તારક
 ગુરુદેવના દર્શન માટે ઉત્સુક બન્યા વિનીત શિષ્યો
 પોતાના ગુરુદેવની ગુરુપા માટે પ્રતિક્ષણ તૈયારજ દોષ
 છે સદ્ગુરુની મેવા એજ જીવનની સાચી ધન્યપણ છે એ ભાવના
 પુગમા ઉત્તમિત થયેલા દિલીથી તાબડતોમ વિદ્યા કરી ગામોગામ
 જાહેર ભાષાનુ દ્વાર જનધર્મની વિજયપતાકા ફરકાવતા ઉપાસ ગામમા
 તારક ગુરુદેવ શ્રીમદ્ વિજયકમળમુગીચગજ મહાનગની ચીતગછાયામા
 સદર્શ આવી પહોચ્યા

ગુરુદેવના દર્શનની નીચ અભિલાષા ચક્રજ થતા ચગ્ગિનેતા સ્વ

પરિશ્રમ અને છવનને કૃતકૃત્ય માનવા લાગ્યા. ગુરૂદેવે પણ તેઓએ કરેલ ધર્મ પ્રભાવના, પ્રસારેલી ધર્મોત્તતિ અને વધારેલું ધર્મગૌરવ આદિ શુભ કાર્યોની મુકતકંઠે પ્રશંસા કરી. ચરિત્રનેતાએ પણ વિનમ્રભાવે ગુરૂદેવની આજ્ઞાનું ક્ષલ માનતા પોતાની લઘુતા દર્શાવી. મીડીનગરે. સરિશેખરે ભાવિમાં વિશેષ ઉત્તતિ કરવાના આશિર્વાદો જાણે ન આપતા હોય તેવી રીતે ચરિત્રનેતા સામે ક્ષણભર જોયું. રૂપાવથી આચાર્ય દેવેશ તથા તેમની સેનામાં તાજેતર ઉપસ્થિત યજ્ઞેલ ચરિત્રનેતા ઇડર સંઘના આગ્રહથી સસત્કાર પધાર્યા.

આચાર્ય દેવેશ જ્યારથી ઇડર પધાર્યા ત્યારથી ઇડરની જનતાનો ઉત્સાહ, શ્રદ્ધા, અને ભકિત અજગ્ય વધતી ગઈ ચરિત્રનેતાના વ્યાખ્યાનો તથા ભાષણોથી અત્રે જૈન જૈનેતરોમાં જાગૃતિ અને નવ ઐતન્ય આણ્યું. અત્રે ગુજ્જરગારી ઓશીસર વર્ગ જાહેર ભાષણમાં તેમજ મુલાકાતે પણ આવતા. ધર્મ ચર્ચામાં તાત્ત્વિક વિચારણા અને મતાંતરોની માન્યતા વિગેરે ઉપર ચરિત્રનેતા બહુજ સપષ્ટતા પૂર્વક દલીલોથી સમજાવી સૌ કોઈને સંતોષતા, મિત્રમંડળમાં, ગૃહકુટુંબોમાં, જૈનોમાં અને જૈનેતરોમાં ચરિત્રનેતાની વાકપટતા, વિદ્વતા, નિખાલશ અને સમતોલ વૃત્તિ વિગેરે ગુણોની ખુબ પ્રશંસા થવા લાગી. આ ઉજ્જવલ ગુણોથી આકર્ષાઈ અત્રેના સંઘે કોઈ વિશિષ્ટપદ ઉપર આરૂઢ કરવાનો વિચાર કર્યો.

વિજ્ઞપ્તિ —

ઇડરના સંઘે એકત્રિત થઈ પૂ. વિજયકમલસૂરીશ્વરજી મહારાજ પાસે આવી વિનંતિ કરી કે શ્રીમાન્ લગ્નિધિવિજયજી મહારાજને કોઈ પણ વિશિષ્ટપદથી અલંકૃત કરવા જોઈએ પદાર્પણ સમયનો સઘજો મહોત્સવ અત્રેનો સંઘ કરવા ઇચ્છે છે. સુવર્ણ મુદ્રિકામાં હીરો જડવાથી વિશેષ શોભામય બને છે, તેમ શ્રીમાન્ લગ્નિધિવિજયજી મહારાજને

કોઈ પદથી અલકૃત કરવામા આવે તો મોતુ અને સુગંધ એ દહેવત ચગિતાર્થ થાય.

ચગિતેતાની મુદ્દા વ્યાખ્યાન ગણિત અને વિદ્વતાથી સુરિશેખર અગ્નણુતો ન હતા તેમના હૃદયમા પણ એ વિચારણા ચાલતી હતી અને તેનો રેકો મલતા વધુ દૃઢ થઈ અને ઉત્તમ મુદ્દર્ત આવેથી જોઈ લેશુ એમ આચાર્યશ્રીએ ઉત્તર વાળ્યો, પદાર્પણના શુભ સમાચાર આખા મધમા ફેલાતા સૌ કોઈના મુખ ઉપર હર્ષ અનુભવાતો હતો પદાર્પણના મહોત્સવ નિમિત્તે એક લખ્યમડપ તૈયાર કરાવ્યો નિયત કરેલા શુભ દિવસે મંત્ર સમપ્ત શ્રીમાન્ લખિધવિજયજી મહાગજને “ જૈનગત વ્યાખ્યાન વાચરપતિ ” નું ખીરદ આપ્યું હતું ઉપગેકત પ્રમંગે શ્રીમદ્ હર્ષવિજયજી મહારાજના પ્રશિષ્ય મુનિશ્રી માનવિજયજી મહાગજ આદિ હાજર હતા તે પ્રમંગે માધવજી ગ્રેયાજી, મણીલાલ વીરચંદ તથા હેમચંદભાઈ જગનલાલ વિગેરે જુદા જુદા વક્તવ્યોએ શ્રી લખિધવિજયજી મહાગજના જીવન ચગિત ઉપર વિવેચન કર્યું હતું મુનિગજ ગભીરવિજયજીએ પણ કેટલુંક વિવેચન કર્યું હતું

પદાર્પણની સમગ્રી ક્રિયા પૂર્ણ આચાર્ય મહાગજ શ્રીમદ્ વિજય-કમળસંગીજીજીના અધ્યક્ષપણામા નિર્વિદે ચલાવી બાદ મંત્ર તરફથી હેમચંદભાઈ જગનલાલે મુનિગજ શ્રીમદ્ લખિધવિજયજીને અર્પવાનું માનપત્ર વાચી મલળાવ્યું હતું જેની નકલ નીચે મુજબ છે

માનપત્ર—

ૐ શ્રી વીતનગાય નમ

શ્રીમાન્ પૂજ્યપાદ અનેક મહાગુણાલકૃત મુનિશ્રી લખિધવિજયજી મહાગજ સાહેબની પવિત્ર મેનામા

હમો ઇડર આદિ ગ્રંથોના શ્રી જૈન ગ્રંથેતામગ મૂર્તિપૂજક મંત્ર આપ સાહેબને અભ્યર્થના કરીએ છીએ કે—

આપે જૈન તથા અન્ય ધર્મોના પુરતકાનું અત્યંત પરિશ્રમ લઇ અધ્યયન કર્યું છે. અને તેના પરિણામે આપે અખિલ ભારતવર્ષના જુદા જુદા દેશોમાં જૈનધર્મનો પ્રચાર કર્યો છે. આપે ખાસ કરીને પંજાબ, મુલતાન, યુ. પી. માળવા આદિ દેશોને આપના પવિત્ર ચરણાર્વિન્દથી વિભૂષિત કર્યા છે. અને તે દેશોની અંદર ધણા લોકોના હૃદયમાં આપશ્રીએ જૈનધર્મ કે જે સાચો શુદ્ધ અને સનાતનધર્મ છે તે ધર્મ વિષે સારી અસર ઉત્પન્ન કરી તે દેશના લોકોને ઉપકૃત કર્યા છે.

આપનું ચરિત્ર (Character) જ્ઞાન, અને વાક્યાતુર્યાદિ સદ્ગુણોએ લોકોના હૃદય છતવાને વા આપ પ્રત્યે શુદ્ધ ભાવ જગૃત કરવાને એટલી બધી સત્તા ચલાવી છે કે,

આપના એકેક ભાષણમાં પાંચસો શ્રોતાજનોએ માંસ ભક્ષણ નહિ કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરેલી છે. આ દૈવીક સત્તા પોતાનો અરાલ મહાન અધિકારી વર્ગ ઉપર પણ ચલાવતાં ચૂકી નથી. જે વખતે અખાલા શહેરમાં, ‘ પંચમોહિન્દુકોન્ફરન્સ ’ ભરાઇ હતી તે વખતે આપના વ્યાખ્યાનો એ તે કોન્ફરન્સના પ્રમુખ મી. રાયનાથ કે જેઓ ડીસ્ટ્રીક્ટ જડજ હતા તે આદિ સભ્ય અધિકારીઓએ તથા શ્રોતાજનોએ આપ સાહેબના જ્ઞાન, ચારિત્ર અને વક્તૃત્વ શક્તિના વખાણ કર્યા હતા.

દિલ્હી શહેરમાં ‘ રામા થીએટર ’ માં આપના અસરકારક અને મુખોધદાયી જાહેર ભાષણોએ સાક્ષર વર્ગ તેમજ સામાન્ય વર્ગના ચિત્ત એટલા બધા આકર્ષ્યા હતાં કે જે આકર્ષણને લઇને આપના ત્યાર પછીના જાહેર ભાષણોની અંદર તેજ થીએટરમાં એટલા બધા શ્રોતાજનો આપની અમૃતરૂપી વાણીનો લાભ લેવાને એકઠા થયા હતા કે કેટલાક માણસોને એસવાની જગ્યા પણ મળી શકી નહતી.

પ્રતાપગઢ, માળવા વિગેરે નગરના લોકો આપની અસરકારક વક્તૃત્વકળાની પ્રશંસા સાંભળી આપના વ્યાખ્યાનનો લાભ લેવા ચુક્યા

નથી, અને તેથી કરીને આપના દરેક વ્યાખ્યાનનો ઘણા થોડાજ પુરોષો લાભ નહિ લેવા હતાભાગી બન્યા હશે

આપે હાલમાં અત્રે ન્યાયાભોનિધિ શ્રીમદ્ વિજ્ઞાન દસરીશ્વરજી (આત્માગમજી) મહાગજ સાહેબના પદવિશ્વપક ગુદ્ધર્મપ્રગટક આપના ગુરુવર્ણ શ્રીમદ્ વિજયકમલશ્રીશ્વરજી મહાગજ સાહેબની સાથે ચાતુર્માસ કર્યું છે આપના અત્રે આપેલ બે નહેરુ ભાષણોથી લોકોની આપના ઉપર અનહદ પ્રીતિ ઉત્પન્ન થઈ છે આ અમૂલ્ય તકનો લાભ લઈ અમે આજગજ આપના ચાગ્રિ, જ્ઞાન અને વાક-પટ્ટના આદિ સદ્ગુણોથી આકર્ષાઈ ' જૈનગત વ્યાખ્યાન વાચરપતિ ' (Great Jain orator) નું ખીર (પદવી) અર્પણે હીએ અને આજા ગળીએ હીએ કે તે ખીર આપ સ્વીકારી અમારી અભિલાષા મેપૂર્ણ કરશે

વિદ્વાન્ સાધુજનોનું યજ્ઞોગાન કરવામાં આવેતો ૫ ઉત્તરપુરોષોની લેખિની ૫૧ વીગમી જય (યાકી જય,) એ વાક્યાનુસાર આપ સાદેમનું અમે યજ્ઞોગાન કરી, દુકર્મા આ લેખની પૂર્ણાદૃતિ કરીએ હીએ અને આત્મકાંક્ષી ધર્મીએ હીએ કે આપ દીર્ઘાયુષી થાઓ અને આપની અમૃતરૂપી વાણીથી અખિલ જગતના પુરોષોના મર્મરૂપી જ્વરોને મિથન કરી તે જ રોના અમૃતમય રૂપે અર્પણ સમસ્ત વિષજનોને દુર્ગા કરી વીર મન ૨૪૪૧, આત્મ સ્વત ૨૦ વિદ્યમ સ. ૧૬૭૧ ના આમે વડી એકમને નનેઉ તા ૨૩ માટે જોડોજો અને ૧૬૧૫ ના મેજ મુ ધડગગદ.

ઉપરોક્ત મંત્રાવરની અંત મુદ્રાનિદ્રા ગ્રંથોની થએલી મદીઓ,

મી ૫ ચમદાન પોન્વાડ નાત સદી,

૬ ડાકાલાલ મોદનલાલ વિગેરે

૧૬ મરીઓ છે

(જુઓ પદાર્થ પાનુ ૧૩)

त्यारग्याह उपरांत मुनिश्रीओ ध्याय असरकारके भाषणु करी पोताना गुश्चर्य श्रीमद् विनयकमलसूरीश्वरछ महाशय साहेबनी आज्ञार्थी मानपत्रतो रवीशर क्यो दतो.

आ कार्य थया पत्नी आचार्यनु' समधोयिन सक्षिप्त भाषणु तेजोश्रीनी आज्ञार्थी मुनिशय श्रीमद् मानविनयछ महाशय वांछी संलगाव्युं दतुं ले नीये मुनय आपदाभां आवे छे.

मुनि लब्धविजयजी ! आज श्री जैन श्वेतांबर श्री संघने तुमको जो मानपत्र दिया है सो इन्होंने गुणानुरागसे यह काम करके अपनी फर्ज अदा की है। योग्य श्रावकोंका कर्तव्य है कि हमेशह योग्य गुणीको देख भविष्यमें उन्नति-कारक बनाने के लीए उसकी कदर करें। जिस कोममें योग्य व्यक्ति की कदर नहीं होती वहकोम कभी उन्नतिके शिखर पर चढ नहि सक्ति है। इस लीए यहां उपस्थित श्री संघका कर्तव्य अति श्रेष्ठ है। परन्तु पदको लेनेवाला पदको प्राप्त करके पदानुकुल कार्य करता रहे तबही पदप्रदाताओं का परिश्रम सफल हो सकता है। इसलीए जैनरत्न व्या० वा० के पदाखट मुनि लब्धविजयजी ! मैं तुमको यह हित और मित शब्दोसे कहता हुं कि तुमको यह पद श्री संघकी तर्फसे मिला है सो इसकी सफलताकी तर्फ हमेशह ध्यान रखना। शुद्ध मुनि मंडलमें तथा सुश्रावकवर्गमें जिस प्रकार प्रेमभाव बढे ऐसे काम करने। मांसाहारी जीवोंको मांसाहारसे जिस प्रकार असीम परिश्रम उठाकर पंजाबदेशमें तथा मुल्तान आदि शहेरोमें हटाते रहे हो इसी प्रकार भविष्यमें भी जहां जहां तुम्हारा बिहार होवे वहां वहां मांसाहारका खंडन करके शुद्ध दया धर्मका प्रचार करना। जैसी तुम्हारेमें इस समय विद्या तथा शान्ति देखनेमें आती है इससे भी अधिक

इस पदवीको प्राप्त कर रखना योग्य है। मतलब अपने जीवनको ज्ञानकी उन्नति द्वारा पूर्ण शान्तिमय बनाकर अधर्म मार्गका निकटन करनेमें तथा वीतगनके शासनकी उन्नति करनेमें हमेशा दृष्टिचित रहना। परन्तु जहाँपर धर्मसे निरुद्ध अर्थात् अधर्मकी पुष्टि होनी होवे तथा धर्म शास्त्रसे निरुद्ध कोई भी पुरुष प्रवृत्त करता होवे वैसे स्थानोंमें शक्तिमान मनुष्यों को चुपकी पकड़कर शान्ति को धारण कर बैठना अयोग्य है। क्यों कि शास्त्रकार भी लिखते हैं कि—

धर्मध्वंसे कृपालोपे स्वामिद्वान्तार्थविप्लवे ।

अपृष्टेनापि शक्तेन वक्तव्यं तन्निषेधकम् ॥ १ ॥

भावार्थ —कोई पुरुष धर्मका नाशकर्ता होने अर्थात् वैद्यभ्रान्त ज्ञानमंडार श्रीसंघ इत्यादि धर्मकारणोंका जो कोई अधर्मोत्पन्न नाशकर्ता हो और कोई दुष्टजन दयाधर्मका नाशकर्ता हो और कोई दुष्ट जैन सिद्धान्तोंको अर्थोंको उलटा प्रवृत्तता हो उस वस्तु नम्र पुण्यको उचित है कि बिना बोलाए भी उन पूर्वोक्त अधर्मियोंका चङ्कन करना इसका नाम अशान्ति नहीं किन्तु अत्यन्तही शान्ति है वही समजकरके पुनर्गतन तथा आजकलके जमानेके मिथ्याश्रमियोंका चङ्कन करनेमें तत्पर रहना जिम्मे कि हजारों जीवोंका भला होने वास्ते हमेशा हम जानका ग्याल रखना

उपशेखर आचार्यश्रीना वन्द्यना नवाग्रमा भुनि श्री वल्लभ-
विष्णुको अभिषेचन पोतानु नीचे भुज्य १५५ १५६ १५७ १५८ १५९ १६० १६१ १६२ १६३ १६४ १६५ १६६ १६७ १६८ १६९ १७० १७१ १७२ १७३ १७४ १७५ १७६ १७७ १७८ १७९ १८० १८१ १८२ १८३ १८४ १८५ १८६ १८७ १८८ १८९ १९० १९१ १९२ १९३ १९४ १९५ १९६ १९७ १९८ १९९ २०० २०१ २०२ २०३ २०४ २०५ २०६ २०७ २०८ २०९ २१० २११ २१२ २१३ २१४ २१५ २१६ २१७ २१८ २१९ २२० २२१ २२२ २२३ २२४ २२५ २२६ २२७ २२८ २२९ २३० २३१ २३२ २३३ २३४ २३५ २३६ २३७ २३८ २३९ २४० २४१ २४२ २४३ २४४ २४५ २४६ २४७ २४८ २४९ २५० २५१ २५२ २५३ २५४ २५५ २५६ २५७ २५८ २५९ २६० २६१ २६२ २६३ २६४ २६५ २६६ २६७ २६८ २६९ २७० २७१ २७२ २७३ २७४ २७५ २७६ २७७ २७८ २७९ २८० २८१ २८२ २८३ २८४ २८५ २८६ २८७ २८८ २८९ २९० २९१ २९२ २९३ २९४ २९५ २९६ २९७ २९८ २९९ ३०० ३०१ ३०२ ३०३ ३०४ ३०५ ३०६ ३०७ ३०८ ३०९ ३१० ३११ ३१२ ३१३ ३१४ ३१५ ३१६ ३१७ ३१८ ३१९ ३२० ३२१ ३२२ ३२३ ३२४ ३२५ ३२६ ३२७ ३२८ ३२९ ३३० ३३१ ३३२ ३३३ ३३४ ३३५ ३३६ ३३७ ३३८ ३३९ ३४० ३४१ ३४२ ३४३ ३४४ ३४५ ३४६ ३४७ ३४८ ३४९ ३५० ३५१ ३५२ ३५३ ३५४ ३५५ ३५६ ३५७ ३५८ ३५९ ३६० ३६१ ३६२ ३६३ ३६४ ३६५ ३६६ ३६७ ३६८ ३६९ ३७० ३७१ ३७२ ३७३ ३७४ ३७५ ३७६ ३७७ ३७८ ३७९ ३८० ३८१ ३८२ ३८३ ३८४ ३८५ ३८६ ३८७ ३८८ ३८९ ३९० ३९१ ३९२ ३९३ ३९४ ३९५ ३९६ ३९७ ३९८ ३९९ ४०० ४०१ ४०२ ४०३ ४०४ ४०५ ४०६ ४०७ ४०८ ४०९ ४१० ४११ ४१२ ४१३ ४१४ ४१५ ४१६ ४१७ ४१८ ४१९ ४२० ४२१ ४२२ ४२३ ४२४ ४२५ ४२६ ४२७ ४२८ ४२९ ४३० ४३१ ४३२ ४३३ ४३४ ४३५ ४३६ ४३७ ४३८ ४३९ ४४० ४४१ ४४२ ४४३ ४४४ ४४५ ४४६ ४४७ ४४८ ४४९ ४५० ४५१ ४५२ ४५३ ४५४ ४५५ ४५६ ४५७ ४५८ ४५९ ४६० ४६१ ४६२ ४६३ ४६४ ४६५ ४६६ ४६७ ४६८ ४६९ ४७० ४७१ ४७२ ४७३ ४७४ ४७५ ४७६ ४७७ ४७८ ४७९ ४८० ४८१ ४८२ ४८३ ४८४ ४८५ ४८६ ४८७ ४८८ ४८९ ४९० ४९१ ४९२ ४९३ ४९४ ४९५ ४९६ ४९७ ४९८ ४९९ ५०० ५०१ ५०२ ५०३ ५०४ ५०५ ५०६ ५०७ ५०८ ५०९ ५१० ५११ ५१२ ५१३ ५१४ ५१५ ५१६ ५१७ ५१८ ५१९ ५२० ५२१ ५२२ ५२३ ५२४ ५२५ ५२६ ५२७ ५२८ ५२९ ५३० ५३१ ५३२ ५३३ ५३४ ५३५ ५३६ ५३७ ५३८ ५३९ ५४० ५४१ ५४२ ५४३ ५४४ ५४५ ५४६ ५४७ ५४८ ५४९ ५५० ५५१ ५५२ ५५३ ५५४ ५५५ ५५६ ५५७ ५५८ ५५९ ५६० ५६१ ५६२ ५६३ ५६४ ५६५ ५६६ ५६७ ५६८ ५६९ ५७० ५७१ ५७२ ५७३ ५७४ ५७५ ५७६ ५७७ ५७८ ५७९ ५८० ५८१ ५८२ ५८३ ५८४ ५८५ ५८६ ५८७ ५८८ ५८९ ५९० ५९१ ५९२ ५९३ ५९४ ५९५ ५९६ ५९७ ५९८ ५९९ ६०० ६०१ ६०२ ६०३ ६०४ ६०५ ६०६ ६०७ ६०८ ६०९ ६१० ६११ ६१२ ६१३ ६१४ ६१५ ६१६ ६१७ ६१८ ६१९ ६२० ६२१ ६२२ ६२३ ६२४ ६२५ ६२६ ६२७ ६२८ ६२९ ६३० ६३१ ६३२ ६३३ ६३४ ६३५ ६३६ ६३७ ६३८ ६३९ ६४० ६४१ ६४२ ६४३ ६४४ ६४५ ६४६ ६४७ ६४८ ६४९ ६५० ६५१ ६५२ ६५३ ६५४ ६५५ ६५६ ६५७ ६५८ ६५९ ६६० ६६१ ६६२ ६६३ ६६४ ६६५ ६६६ ६६७ ६६८ ६६९ ६७० ६७१ ६७२ ६७३ ६७४ ६७५ ६७६ ६७७ ६७८ ६७९ ६८० ६८१ ६८२ ६८३ ६८४ ६८५ ६८६ ६८७ ६८८ ६८९ ६९० ६९१ ६९२ ६९३ ६९४ ६९५ ६९६ ६९७ ६९८ ६९९ ७०० ७०१ ७०२ ७०३ ७०४ ७०५ ७०६ ७०७ ७०८ ७०९ ७१० ७११ ७१२ ७१३ ७१४ ७१५ ७१६ ७१७ ७१८ ७१९ ७२० ७२१ ७२२ ७२३ ७२४ ७२५ ७२६ ७२७ ७२८ ७२९ ७३० ७३१ ७३२ ७३३ ७३४ ७३५ ७३६ ७३७ ७३८ ७३९ ७४० ७४१ ७४२ ७४३ ७४४ ७४५ ७४६ ७४७ ७४८ ७४९ ७५० ७५१ ७५२ ७५३ ७५४ ७५५ ७५६ ७५७ ७५८ ७५९ ७६० ७६१ ७६२ ७६३ ७६४ ७६५ ७६६ ७६७ ७६८ ७६९ ७७० ७७१ ७७२ ७७३ ७७४ ७७५ ७७६ ७७७ ७७८ ७७९ ७८० ७८१ ७८२ ७८३ ७८४ ७८५ ७८६ ७८७ ७८८ ७८९ ७९० ७९१ ७९२ ७९३ ७९४ ७९५ ७९६ ७९७ ७९८ ७९९ ८०० ८०१ ८०२ ८०३ ८०४ ८०५ ८०६ ८०७ ८०८ ८०९ ८१० ८११ ८१२ ८१३ ८१४ ८१५ ८१६ ८१७ ८१८ ८१९ ८२० ८२१ ८२२ ८२३ ८२४ ८२५ ८२६ ८२७ ८२८ ८२९ ८३० ८३१ ८३२ ८३३ ८३४ ८३५ ८३६ ८३७ ८३८ ८३९ ८४० ८४१ ८४२ ८४३ ८४४ ८४५ ८४६ ८४७ ८४८ ८४९ ८५० ८५१ ८५२ ८५३ ८५४ ८५५ ८५६ ८५७ ८५८ ८५९ ८६० ८६१ ८६२ ८६३ ८६४ ८६५ ८६६ ८६७ ८६८ ८६९ ८७० ८७१ ८७२ ८७३ ८७४ ८७५ ८७६ ८७७ ८७८ ८७९ ८८० ८८१ ८८२ ८८३ ८८४ ८८५ ८८६ ८८७ ८८८ ८८९ ८९० ८९१ ८९२ ८९३ ८९४ ८९५ ८९६ ८९७ ८९८ ८९९ ९०० ९०१ ९०२ ९०३ ९०४ ९०५ ९०६ ९०७ ९०८ ९०९ ९१० ९११ ९१२ ९१३ ९१४ ९१५ ९१६ ९१७ ९१८ ९१९ ९२० ९२१ ९२२ ९२३ ९२४ ९२५ ९२६ ९२७ ९२८ ९२९ ९३० ९३१ ९३२ ९३३ ९३४ ९३५ ९३६ ९३७ ९३८ ९३९ ९४० ९४१ ९४२ ९४३ ९४४ ९४५ ९४६ ९४७ ९४८ ९४९ ९५० ९५१ ९५२ ९५३ ९५४ ९५५ ९५६ ९५७ ९५८ ९५९ ९६० ९६१ ९६२ ९६३ ९६४ ९६५ ९६६ ९६७ ९६८ ९६९ ९७० ९७१ ९७२ ९७३ ९७४ ९७५ ९७६ ९७७ ९७८ ९७९ ९८० ९८१ ९८२ ९८३ ९८४ ९८५ ९८६ ९८७ ९८८ ९८९ ९९० ९९१ ९९२ ९९३ ९९४ ९९५ ९९६ ९९७ ९९८ ९९९ १०००

पूज्यपरमेश्वर गुरुजी महाराज तथा पूज्य मुनिगण और
अन्य महर्षिद्वय ।

मेरे गुरुजीने जान मुझको जो उपदेश देकर रहता है
किया है। इस बातका मैं अत्यन्त कर्तव्य हूँ। और साधको

आप सर्व सज्जनोंके समक्ष यह प्रतिज्ञा करता हूं कि जो जो बातें शासनकी उन्नतिके विषयमें फरमाइ है उन बातोंको यथाशक्ति पालन करनेके लिये जीवनपर्यंत तत्पर रहूंगा।

आटलुं भोली रक्षा पछी मुनिराज श्रीमद् मानविजयलये पणु
योग्य शब्दोंमें अनुमोदन आप्युं छुतुं ते पछी श्रीमान् धर्मविजयल
भट्टाराने सलाने अपेक्षीने नीचे मुजय वक्तव्य लहेर छुतुं छुतुं.

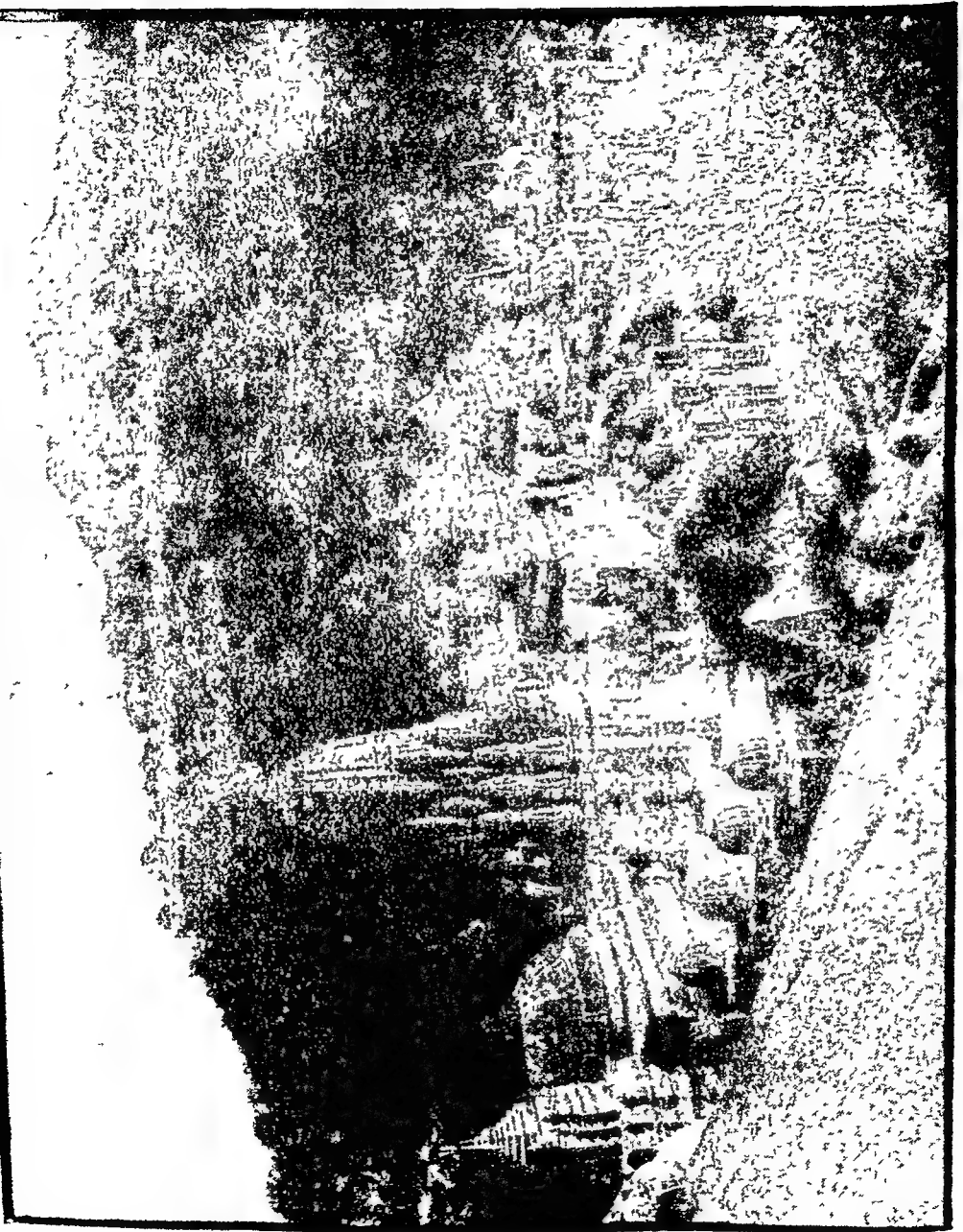
प्रिय सज्जनो !

मुझको आज मानपत्र देनेकेलीए आप लोगोंने एक विराट सभा भरी है। जिसके अन्दर बहारके उत्साही नर तथा नगर निवासी जैन श्वेतांबर मूर्तिपूजक श्रीसंघ और दीगंबर जैन समाज व जैनेतर सभी समाजके मनुष्य प्रायः विद्यमान हैं।

सभाके प्रत्येक मनुष्यमें असीम उत्साह प्रकाशमान हो रहा है. शा. हेमचंद्रभाइ छगनलालने तथा अन्य सद्गृहस्थोंने मेरे विषयमें जिन शब्दोंसे स्तुति की है तथा मानपत्रमें मेरे लिये जो शब्द लीखे गये हैं वे अपने आपको उन बातोंके योग्य नहीं देखता हूं परन्तु जिस संघरूप तीर्थको श्री तीर्थंकरदेव भी देशनाके समय 'नमो तित्थस्स' कहकर नमस्कार करते थे वह तीर्थरूप श्री संघ मानपत्रमें मिथ्या प्रशंसा भी नहीं कर सका। दीर्घ विचार करनेसे मालूम होता है कि शायद मानपत्रमें लिखे हुए गुणोंका मेरेमें अंश होगा और आप लेखक तथा अनुमोदक शुद्ध गुण श्रद्धालु और सदाचारी होनेसे अत्यन्त शुद्ध बुद्धिके धारक होंगे इस शुद्ध बुद्धिने आप लोगोंके लिये उच्च जातिके सूक्ष्मदर्शक (दुर्विन्द) का काम दिया मालूम होता है अर्थात् मेरे परमाणु मात्र गुणोंको आपकी बुद्धिने पर्वत तुल्य देखा और झट जैन समाजमें जाहिर कर दिया कि अमुक व्यक्ति अमुक गुणको रखती है

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਪ੍ਰੋ. ਡਾ. ਹਰਚੰਦ ਪ੍ਰਸਾਦ

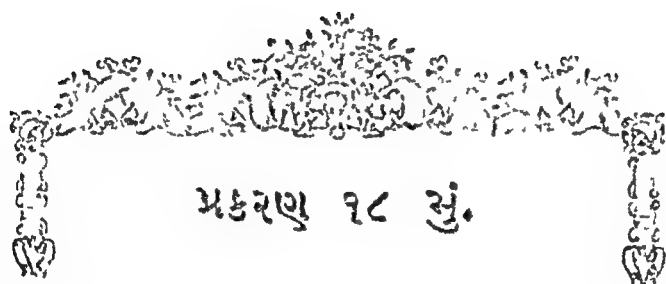

અતઃ હમઃ ઉસકો અમુક પદ દેતે હૈં આપકી ઇસ ઉદ્ધોષણામં
મં સર્વથા સહમત નહીં હું તથાપિ ગુરુ આજ્ઞા ઔર શ્રી સર્વકે
આગ્રહકો સાદર સ્વીકાર કર્તા હુ ઔર શાસનદેવસે પ્રાર્થના
કર્તા હુ કિ કર્મ ક્ષયોપમમં નિમિત્ત કારણ વનકર વહ મુક્તકો
ભવિષ્યમં ઇસ પદકે યોગ્ય વનાવે.

આ ક્રિયા થયા પછી આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયકમલ-
મુગ્ધિશેખર તથા અન્ય મહાગુરુઓની સાથે સર્વ સલાહનો સંહોગના
અર્થે મહેનસગના દર્શન કરી ઉપાશ્રયમા પધાર્યા હતા ત્યાગ્યાદ શ્રીમાન
માનવિજયશ મહારાજે આજ્ઞાથી મુખોદ્ધાપક વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.
કેટલાક વ્રતપચ્ચખાણો પણ થયા હતા, પ્રલાભના તથા આભિવાત્સલ્ય
તે દિવસે થયા હતા આ પ્રમાણે ૧૯૭૧ નું ચાતુર્માસ અનેક પ્રકારની
ધર્મપ્રભાવના સાથે ઇન્દ્રમાજ પસાર થયું વળી શુભકાળના પોપણ
અર્થે જનગણ પાન્નગપોષ યોજવામા આવી

જેમા અનેક ગામોના દુનગે અપગ અને નિગમિત પશુઓનું
પોષાનુ થાય છે, અઘાનધિ તેમજ ધણી સનેન અને આકર્ષક બની
ચુબી છે. આ ચાતુર્માસમા વિનિષ્ઠ ધર્મ તરીકે મુખ્યતઃ મહારાજના
સમયમા ઉદ્ધાર કરાયેલ ગગનચુબી જ્ઞાન્તિનાથ ભગવાનના ભવ્ય
નંત્યનો ઇર્ષોદાન પ્રાપ્તિઓ હતો, જેમા લગભગ બે લાખ રૂપી
આપી અધિક ખર્ચ કરી અત્યાં સુદર રીતે તૈયાર કરી દીધું છે
પૂ વિજયકમલમુગ્ધિશેખર મહારાજ અને તેમના શિષ્ય પગિવાર ઉપર
ઇન્દ્રની જનતાને અન્ન ત્રદા છે, ઉપકારી સુ-દેવની ઉપકારતા અને
આપણું સાચા ભક્તો કેમ બૂલે ?

પ્રકરણ ૧૮ સું.

ખંભાત તરફ પ્રયાણ—

ગુરૂદેવની સાથે વિહાર કરતા, વચમાં આવતા અનેક ગામોમાં ચરિત્રનેતાના જાહેરભાષણો થતાં, જેમાં અનેક કોલી, ઠાકરડાઓ, રજપુતો વિગેરે વિશાળ સંખ્યામાં માંસાહાર, મદ્યપાન નહિ કરવાની પ્રતિજ્ઞાઓ સ્વીકારતા અને પોતાના મલીન જીવનને પુનિત બનાવતા. ધર્મોપકાર રસીક અંતઃકરણવાળા ચરિત્રનેતા ગુરૂદેવની આજ્ઞા મેળવી અનેકોના આગ્રહથી નાના નાના ગામોમાં ફરી પોતે પગલીક લેકચરો આપતા, જેથી કેટલાક જૈનેતરો પણ જૈનઅનુષ્ઠાનોને આચરતાં શીખ્યા. સભાને ઓળખવાનું પરિજ્ઞાન ચરિત્રનેતાને કુદરતે સાંપડ્યું હતું, ગમે

તેવી અનપ્રસ જનતામા પણ પોતે સમર્થ વિદ્વાન હોવા છતાં પોતાના પ્રવચનને જનપ્રિય અને ઉપકારક બનાવી શકતા એવી સભામા પણ જૈનસિદ્ધાન્તથી જગપણુ વિરુદ્ધ ન બોલાય એની એઓશ્રી પુરેપુરી કાળજી રાખતા, ખભાતની જનતાના અત્યંત આગ્રહથી ૧૯૭૨ નું ચતુર્માસ ત્યાજ થયું અને પણ જૈનજનતાએ ચગિતનાયકની વ્યાખ્યાન-વાણીને અપૂર્વ લાભ ઉઠાવ્યા બે ત્રણ બહેનભાણે પણ અત્રે થવાથી જૈનેતરે પણ પ્રજાજ આર્યાયા, દેવેક ધર્મના શાઓમાથી સ્લોકોના પુનરા, દાખલા વિગેરે વ્યાખ્યાનમા આવતા હોવાથી વ્યાખ્યાનદાતા સમર્થ વિદ્વાન છે એમ શ્રોતૃદંને કથુલ કરવું પડતું

ચાચ દ મત —

એજ અગસામા વિપવેલ સમો ખભાતની જનતામા ચાચ દમત નામનો કપોળકટિપત મત વધતો જતો હતો કેટલાક તો તેના અનુયાયી પણ બનવા શરૂ થયા હતા

કેટલાક લાગતાવળગતામા, મિત્રમુડગમા અને કુટુંબીવર્ગમા આ એરીવેલાનો મચાગ અને એય ઉડો ઉત્તરો ગયો આ મતમા ખાસ કરીને વર્તમાન ત્યાગી જનમાધુઓને ન માનતા ગૃહસ્થાશ્રમમા ગ્રહી સાવધાન હવી, ધનધાન્ય, હાટલવેલીમા આસક્તિજન વીતાવનાગ ચાચ દ નામના ગ્રાવકની પ્રતિકૃતિ વદનીય અને પૂજનીય મનાય છે આવરયક ક્રિયાઓ પ્રતિ અગ્રી અને વિમુખતા દર્શાવતા ચાચ દ હુ કૃત ગ્રન્થાવલોકનમા એઓ આત્મકવ્યાણુ માને છે ધિક્કાર હો અનંત કાળ પછી પ્રાપ્ત થયેલી હુડા અવસર્પીણીને ! કે જેના પ્રતાપે ગ્યાનકવાળી, નિગજ, તેગપય તથા ચાચ દમત વિગેરે મતો ઉત્પન્ન થવા પામ્યા, ભગવાન જાણે ! હુ પણ બાકી ગ્રહેલા સાહચર્ય દ્વારા વર્ષમા ખીમચ દમત અગ્ર નેમચ દમત વિગેરે નામોના મતો કેટલાય નીકળે ? રાસનદેવ સૌને એની નજમાથી બચાવે આમ મતોમાથી પ્રવેશ કરતા

ભોળા હવેને બચાવી લેવા એ સાચા મુનિવંશનું મુખ્ય કર્તવ્ય છે. કેવળ પરમાર્થ હવન હવનાર ધર્મપ્રચારક મહાપુરુષો કોઈની પણ પરવા કર્યા વિના માનાપમાનની દરકાર કર્યા વિના શ્રદ્ધાગ્રુવર્ગને ખરી ખીના જાહેર કરતા બીજાકુલ ખંચકાતા નથી. જે મહાપુરુષો, ધર્મપ્રચાર કરતાં ધર્મવિમુખ આત્માઓ તરફથી આવતી મુશીબતોને મહોત્સવરૂપ માનતા હોય તેજ મહાપુરુષો, દુનિયાને સત્યમાર્ગે વાળી શકે છે. હમેંશ ચાલતા વ્યાખ્યાનના પ્રવાહમાં આ મનસ્વીપણાથી ઉભા કરેલા જિનાસા વિરૂદ્ધ ચાલતા રાયચંદ્રપંથને સારી પેઠે ઝોળખાવતા, જે સ્થળોએ વીતરાગ આસા વિરૂદ્ધ વર્તણૂંકે, લખાણો અને પ્રરૂપણ જે જે માલમ પડતું તે તે બધુએ યુક્ત પુરસ્સર ખંડન કરતા. સભામાં આ વિષયના જુદી જુદી વ્યક્તિઓ તરફથી અનેક પ્રશ્નો પુછાતા, દરેકને શાંત પ્રકૃતિથી શાસ્ત્રાસા મુજબ ચરિત્રનેતા સમજવી નિઃશંક બનાવતા.

અધર્મનો પ્રચાર ઉત્સૂત્રની પ્રરૂપણા અને કૃપાનો લોપ આદિ વિરૂદ્ધ પ્રવૃત્તિઓ જ્યાં જ્યાં થતી હોય ત્યાં ત્યાં જૈનમુનિઓની અદલ ફરજ છે કે ત્યાં જઈ કોઈના બોલાવ્યા વિના પણ તે વસ્તુનો નિષેધ પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કરવોજ જોઈએ.

પંનખના વાદવિવાદોથી આ જોમ ચરિત્રનેતામાં સારી પેઠે કેળવાયલું હતું. કપોળ કલ્પિત કુમતોને નિર્મૂળ બનાવી જૈનધર્મની વિજયપતાકા ફરકાવવામાં એઓશ્રીની વાણીમાં કોઈ અનેરી દીવ્યપ્રભા ઝગમગે છે.

એ નવીન મતરૂપી વિપવેલડીથી અત્રેની જનતા બચે તે હેતુથી ચરિત્રનેતાના ગુરૂશ્રીએ ત્યાંની જનતાને શ્રદ્ધામાં મજબુત બનાવી સાચી જિનાસાની પાલકતા શીખવાડી, જેથી તે ડોળઘાલું મતની વાગજલથી જનતા ચેતી ગઈ. નિડરતાથી સત્ય વસ્તુને જાહેરમાં મૂકી કુમતના ઝેરી પવનથી અનેકોને બચાવી સન્માર્ગમાં યોજનાર પરમાર્થી ચરિત્રનેતાને તથા તેઓશ્રીના ગુરૂવર્યને હજારો ધન્યવાદ હો ?

નરસંહા તરફ પ્રયાણ—

આતુર્ભાસ બાદ ખલાતથી ગુરુદેવની શીતલજાયામા વિદ્વાગ કરી ચગિત્રનેતા સમ્વાગત નરસંહામા પધાર્યા, આ પ્રદેશમા ચગિત્રનેતાના લાપણોની પ્રૌઢપ્રભા વિજળીવેગે અનેક ગામોમા પ્રસરી ચૂકી હતી

પ્રાચીનકાળમા જૈનધર્મની જાહેરજાણી, ધર્મનું ગૌરવ અને મહત્તા વધાવવામા આપણા સાગી, જ્ઞાની ધુર ધર મહાત્માઓએ અગણિત જીવનનો ફાળો આપ્યો છે અગાધધર્મ તત્વોનું જ્ઞાન મેળવી કૃતીર્થીઓના જૈન દર્શનપર આવતા આક્રમણોને તે વિશ્વતિલક પુણ્યપુરુષોએ ખેરાન વેરાન કરી નાખ્યા છે, ગજ ગજેશ્વરોની સમક્ષ સામસામા વાદી અને પ્રતિવાદીઓના વાદજંગો મચતા તેમા કુદર્શનીના કાલ્પનીક મતને તોડી ફેડી વાદીમુકુટહીરક જૈન મહાત્માઓ બન્યા છે જટીલવાદની સમસ્યાને ઉકેલવા પગપર બનેલા વિરોધાર્પદ ચર્ચા વિષયોને સ્પષ્ટ કરવા વિપુલજ્ઞાની જૈન મહાત્માઓ તીક્ષ્ણમતિને યોજી જૈનધર્મનો વિજયવાવટો ફરકાવતા પ્રભુ મહાવીરદેવના તાગક શાસનમા યુગે યુગે એવા સમર્થ પુરુષોનો ઉપજ્યા છે અને અઘાવધિ અવિચ્છિન્ન પ્રભાવમંપજ વીરશાસનને ટકાવી ગાખ્યું છે જ્યારે જ્યારે ધર્મમાં ડખલગિગિ કરનાર વિધર્મીઓ થયા ત્યારે ત્યારે તેઓની સાથે ઝઝૂમ્યા જ્યારે જ્યારે તીર્થંચળોનો વિચ્છેદ કરવા ક્રુદ્ધ અસુરો અને સત્તાના ધમડમા છલકાઈ ગયેલા નરેશોએ હાથ બીડી તૈયાગ થયા, ત્યારે ત્યારે ચમત્કારી ત્યાગી વિદ્વાન મહાત્માઓએ તપતેજ, ત્યાગતેજ અને ધર્મ તેજની અનેરી પ્રભા જનતા પર પાડી, ધર્મનું અને તીર્થનું રક્ષણ કરી શાસનનાયક કરો કે શાસનગ્રસ્ત કરો તે તે પુરુષો બન્યા છે. જેમ જેમ તલ પીલાય છે તેમ તેમ મિનગ્ન અને મીઠાશવાળું તેલ બને છે દધિને જેમ જેમ વણાવાય તેમ તેમ સિન્ધ અને ગાદુ ધૂત પ્રાપ્ત થાય છે, તેમ તત્વોના વાદોથી, મથનોથી, વિચારણાઓથી અને મનનથી પણ સસ અને આત્મસ્થીય તત્ત્વ તારવી શકાય છે

ગોદડન પળ:—

વાદ, એ કલેશ નથી, ટંટો કે તોદાન નથી પણ તત્ત્વ મંથનથી સત્ય તત્ત્વ મેળવવાની સ્વર્ણ (ગોદડન) પળ છે. વાદમાં પદ્ધાન્ધતા અને કદાચરહતાની તિલાંજલી હોવી જોઈએ. મધ્યસ્થો પણ પદ્ધપાતના ચરમાથી વિદુણ હોવા જોઈએ, તો ખરેખર જ્ઞાનીઓના સત્ય જ્ઞાનની કસોટી થતાં તત્ત્વ મંથન થાય. વાદોના શાસ્ત્રાર્થનો ફાંકો રાખી બાણુગા પુકંનારા, શાસ્ત્રાર્થમાં કે વાદમાં પોતાના જ્ઞાનની વાસ્તવિક પ્રતીતિ ન હોવાથી વાદી સન્મુખ આવી શકતા નથી. પરંતુ પોતાના જ્ઞાનના સાચા વિશ્વાસુ અને સ્વીકૃત દર્શનના સાચા શ્રદ્ધાળુ જ્ઞાનીઓ અટલ અને અડોલ રહી શાસ્ત્રાર્થમાં વિજયવંત બને છે.

ખોટો ડોળ:—

નરસંડાની જૈનજનતાએ વ્યાખ્યાન વાયસ્પતિજ્ઞતા અત્રે જાહેર ભાષણો કરાવ્યાં. જેના પ્રભાવથી, નરસંડાની અખિલ જૈનેતર પ્રજા આકર્ષાઈ, આજુબાજુ ગામના પણ અનેક માણસો પ્રવચન સાંભળવા આવતા. જૈનોમાં જેમ સ્થાનકવાસીઓ અને તેરાપથીઓ મૂર્તિપૂજનો વિરોધ કરી પોતાના પંથને હંકારે રાખે છે તેમ વેદાનુયાયી આર્યસમાજસ્તો પણ મૂર્તિપૂજનો વિરોધ કરી પોતાના પંથમાં ભોળા માનવાને સપડાવે છે. આર્યસમાજસ્તોની સંખ્યા નરસંડામાં પણ ફીક ફીક હસ્તિ ધરાવે છે. તેઓ પણ ચરિત્રનેતાના ભાષણમાં ધણીજ ઉત્સુકતાથી આવતા, તેમજ મૂર્તિપૂજ શાસ્ત્રોક્ત અને યુક્તિ પુરસ્સર છે કે કેમ ? એ ત્રિપયની ધણી લાંબી ચોડી ચર્ચાઓ કરતા, અંતે હારતા એટલે તેઓ જણાવતા કે હમારા વિદ્વાન આર્યસમાજસ્ત મહાત્મા હોય તો તમોને નિષ્કર બનાવે. જો મૂર્તિપૂજ શાસ્ત્રોક્ત હોય તો હમારા મહાન્ વિદ્વાન દયાનંદ સરસ્વતીજી શા માટે તેનો નિષેધ કરે, બસ આટલો ઉત્તર આપી તે લોકો હર્ષ ગરકાવ બની પોતાની જીત થઇ એમ ડોળ કરતા

અને જૈનધર્મની અપબ્રાજના કરતા ખીચાગઓને ખબર ન હતી કે આ આદ્ય શૈલીની દાસને ધાગણ કરનાર પીતગગના અનુયાયી મહાત્માની સાથે કાષ્ઠિણ યુજિતી કાવવાના નથી, કેમકે આર્યસમાજના મોટા વિદ્વાનોને પણ જેઓએ સહેજમા જીતી હાર ખવડાવી છે, તે તાકિલે ગિરોમિપિ મહાત્માને છેડી નુ કાદો લાઢવાના છે ? પણ જેમની હાર સર્ગયલીજ હોય છે તેમને લાખો દુકા વિચાર કરવાની સમજ ક્યાથી પડે ?

ચરિત્રનેતાએ તે આર્યસમાજના મડળને એક દિવસના જાહેરલાપણુમા સાફ સાફ ગળદોમા જણાવ્યું કે, તમે મારી પાસે આવો છો કાષ્ઠિણ સવાલ જવાબમા કાવતા નથી, હ મેરા દરેક રીતે તમારી હાર થાય છે, અને બહાર જીતના જોટા નમાગ વગડાવો છો, તે તમારે માટે થોડા ન મનાય તેમજ જૈનધર્મની જોટી નિદા કરી કોગટ પુલાવો છો તમાનમા જે સાચી તાકાત હોય, શાસ્ત્રાર્ય કાવવાની તાલાવેલી હોય તો તમાગ જજગમા જજગર વિદ્વાનને જોલાવો, અને શાસ્ત્રાર્યનો સ્વાદ ચાખો જેથી દુનિયાને સાચુ અને વાસ્તવિક તત્વ શુ છે તે સમગ્રમા આ પ્રમાણે તેમને ખુલ્લી ચેવેજ આપી અજળ નિડગતા બતાવી

આ સાલળી આર્યસમાજનાં પોતાના અનેક પડિતોમાથી અનન્તકૃષ્ણ નામના પડિતને તેડાવ્યા આપણા પડિત અનન્તકૃષ્ણજી જૈનમુનિ સાથે શાસ્ત્રાર્ય કડી જમ મેળવમે એવા વિશ્વામયી આર્યસમાજનાં હારમા ગરકાવ બન્યા પણ લવિખ્યમા હાર કોની સજ્જયેલી છે, તે નાદાને તેનો ક્યાથી ખ્યાલ આવે ? પ્રમડ, આદમીને આધજો બનાવે છે, ગિર્યાલિમાન માનવોના અસજાનને આવરે છે

શાસ્ત્રાર્યનો આરસ —

શાસ્ત્રાર્યનો નિર્ભય થયો, મમય અને ધ્યાન મુકકર થયા, નાદાનેતો પણ આણુઆણુના ગામોમા વાસુવેગે પ્રચડી આ સદીમા

અને ગુજરાતમાં આર્યસમાજસ્તો સાથેનો જાહેર શાસ્ત્રાર્થ પ્રથમજ હતો, એટલે સેંકડો માનવો તે સાંભળવા, જોવા અને કેટલાક કુતુહલથી જમા થયા. ચરિત્રનેતા પણ પોતાના ગુરુવર્ય શ્રીમદ્ વિજયકમળસરીશ્વરજી મહારાજ સાથે નિયત સમયે હાજર થયા, ચરિત્રનેતાની વાદીના વિકલ્પોને ખંડન કરવાની કળા જોવા અનેક વિદ્વાન સભ્યો પધાર્યા હતા. અનન્ત-કૃષ્ણજી પણ ધમંડથી છાતીને પુલાવતા આ સભામાં પોતાના પક્ષ સાથે હાજર થયા; ગામના મુખી, પોલીસપાર્ટી જાહેર શાસ્ત્રાર્થમાં કેટલાક વિદ્વ સંતોષીઓ તરફથી અશાન્તિ ન થાય એ હેતુથી હાજર રાખવામાં આવી હતી.

અનન્તકૃષ્ણ પંડિતે મૂર્તિપૂજન શાસ્ત્રોક્ત નથી તેમજ યુક્તિ સિદ્ધ પણ નથી તેમજ મોક્ષમાંથી આત્માઓનું સંસારમાં પુનરાગમન થાય છે એ પૂર્વ પક્ષ કરી તેનું યથામતિ મંડન પ્રારંભ્યું. વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિજીએ પણ મૂર્તિપૂજન શાસ્ત્રોક્ત છે તેમજ યુક્તિથી પણ સિદ્ધ છે. એ બતાવવા માટે અનેક પાઠો તથા દલીલો આપી. મુક્ત આત્માઓ મુક્તિમાંથી કદાપિ પાછા આવતા નથી. તે વિષયમાં પણ શાસ્ત્ર પ્રમાણો અને યુક્તિઓ અનેક દૃષ્ટાંત દલીલોથી પામર જનતા પણ સ્પષ્ટ સમજી શકે તેવી રીતે પ્રતિપાદનની કોમળ શૈલીથી પૂર્વપક્ષનું ખંડન અને સ્વપક્ષનું મંડન કર્યું. શાસ્ત્રાર્થ લગભગ ત્રણ કલાક ચાલ્યો, હળુસુધી નરસંડાની તથા આસપાસની પ્રજા તે શાસ્ત્રાર્થને યાદ કરે છે, તે પ્રસંગે લોકોએ જૈનધર્મનો વિજય જાહેર કર્યો. અને અનન્તકૃષ્ણજીના નિખિલ વિકલ્પો શાસ્ત્રના પ્રમાણો નિરસ્ત કરી, ચરિત્રનેતાએ તેઓએ બીજાવેલી વાગૂનજને જોતજોતામાં વીખેરી નાંખી. જેથી પંડિતજી પોતાના દમામમાં ઢીલા પડી ગયા. આર્યસમાજસ્તો શરમીદા બની અધોમુખી બન્યા, શાસ્ત્રાર્થ શ્રવણુ લીધુ અખિલ જનતામાં ક્ષણભર હર્ષનો અતિરેક વ્યાપ્યો, કારણકે ચરિત્રનેતાના જાહેરભાષણોથી સહુકોષ મંત્રમુગ્ધ થયા હતા, તેમજ સમાજસ્તો સિવાય બીજાઓ મૂર્તિપૂજનમાં માનનાર હતા, વેદોક્ત પ્રમાણોથી મૂર્તિની સિદ્ધિ થાય એટલે અમાપ હર્ષ ઉપજે એ

અભાવિક છે અને જ્યની ભૂતિ ભૂતિ પ્રશસા થવા લાગી, જેન
જેનેતર સ્વચ્છાઓ ઝુકી ઝુકીને ગુરુદેવના ચરણમા નમનવદન કર્યા.

કપડવજ તરફ પ્રયાણ —

નગમડાથી ચત્રિનેતા પોતાના ગુરુદેવની સાથે વિદાઃ કરતા
કપડવજ પધાર્યા ત્યાની જનતાએ વલુજ ભવ્ય સ્વાગત કર્યું હમેશ
ધર્મદેશનાનો અચૂકપણે લાભ લેતી અત્રેની જનતા ધર્મપ્રેમ અને
અટલ શ્રદ્ધાથી ગાથેલી છે, અને તેથીજ ત્યાગી નિર્ઝંશો ઉપર
અસાધારણ પ્રીતિ અને ભક્તિ ધરાવે છે પ્રાચે કરીને પ્રતિવર્ષ વિદ્વાન
મુનિવરોના આતુર્ભાવ થયા કરે છે, પ્રતિવર્ષ ધર્મદેશનાથી સંચાલી જનતા
કેમ ધર્મપ્રેમમા તન્મોગ કે દૃઢ ન હોય ? સુગિરોખરની ત્યાગવૃત્તિ અને
નિઃશૂદ્ધતા ઉપર અત્રેની જનતામા અજળ શ્રદ્ધા અને પ્રેમ જાગ્યા
હોના અત્રે વ્યાખ્યાનાદિનો પ્રમગ ચત્રિનેતાના શિર ઉપર ગહેતો,
નાના વિષયને અવગાહતુ પ્રવચન અતિ પ્રિય થઈ પડ્યું અત્રે પણ
જનહૃદભાષણો થવાથી જેનેતરે પણ ધર્મના ગૌરવને સમજતા થયા હતા,
અત્રેના આશ્રમથી ૧૯૭૩ નું ચોમાસુ કપડવજમા થયું ચોમાસામા
અનેક ગુરુત્વ ધર્મદર્શો તથા સાસનપ્રભાવના હીક પ્રમાણુમા થઈ હતી

આતુર્ભાવ આદિ અનેક ગામોમા ધર્મની ઉન્નતિ ફેલાવતા નિર્દોષ
મયગના પાત્રનથી જનતાપર અજળ છાપ પાડતા ધર્મ પ્રવચનોથી
મોહની ગાદનિદ્રમા યોગી પ્રવચને જનમૃત બનાવતા ધર્મ વિષયક ભ્રમભુ-
જ્જોને વીખેડતા, વિવેક વિનય, આદિ મહાશ્વરોને ગેપતા અને ચત્રિ-
તેજથી ઓપતા ચત્રિ પાપક પોતાના ગુરુદેવની સાથેજ વટાદગ મુકામે
પધાર્યા, ચત્રિનેતાના જીવનમા નાના નાના ધર્મોએ શાસ્ત્રાર્થના પ્રસંગો
ઉદ્ભવ્યા કે, બધાની નોંધ લેના સ્થળ બરોણુ જ્ઞેષ્ઠએ એવા પ્રસંગોની
નોંધ અધ્યાયકા પુત્રકમા લેનામા આને તો જનતાપર અજળ પ્રભા
પ્રવચે અને તેઓશ્રીની સાસાર્થ માટેની વિગિદ્ધ રક્તિઓનો પશ્ચિમ
થાપ, ૧૯૪૩ને પાદાઃ ૫૬ એમ ૬-૩૧એ છીએ.

વ્યાખ્યાન વાચ્યસ્પતિજી મહારાજે અને પાણુ જાહેરલાપણો દ્વારા જનતાપર પ્રભાવિક છાપ પાડી. અને કેટલાક જૈનેતરો પાણુ જૈનધર્મના રાગી બન્યા હતા, તેમજ જૈનધર્મના અનુયાયીઓ પાણુ કરવા મંડયા હતા. કેટલાક વૈષ્ણવમતના અનુયાયિઓએ પોતાની કંઠીઓ તોડી જૈનધર્મનો સ્વીકાર કર્યો, તેમાં વિશેષ ભાગ રજપુતોનો હતો. પરંતુ જેના જીવનમાં ધર્મ્યાની જવાલાઓ ભભૂકે છે તેઓનું જીવન તિરસ્કારણીય અને શીટકારને પાત્ર છે. ધર્મ્યા બહુજી શુરી બલા છે, આત્મવિકાસને સાધવાની ઉદ્દત્ત ભાવના જેમના હૃદયમાં રૂમી રહી હોય છે, તે ઉત્તમ આત્માઓને ધર્મ્યાની જવાલા સ્પર્શ કર્યો પાણુ કરતી નથી. જેઓ ધર્મ્યા અને દ્વેષમાં જવલ્યા કરે છે તેઓ કદી સુખી થતા નથી. ચરિત્રનેતાના તાત્વિક પ્રવચનોથી કેટલાક રજપુતો જૈનધર્મી બન્યા હતા, કેટલાક નવા જૈનો બનવા તૈયારી કરી રહ્યા હતા. તેઓને તેમ કરતા જોઈ કેટલાક મિથ્યાભિમાનીઓના પેટમાં તેલ રેડાયું, તેઓ નીચ પ્રકૃતિથી જૈનધર્મની હેલના કરવા લાગ્યા, તેમજ ગુરૂદેવના વ્યાખ્યાનમાં આવતા. ઇતરવર્ગને રોકવાના પ્રયત્નો કરવા લાગ્યા પાણુ તેઓ તેમ કરવામાં નિષ્ફળ નીવડ્યા. જેઓએ પીયૂષનો એકવાર પાણુ સ્વાદ ચાખ્યો હોય તેઓ તેની મીઠાશને કેમ છોડે ? જૈનેતરો વિશેષ જાણસુ બની પહેલાની માફકજ લાલ લેવા સજ્જ રહેતા.

બ્રાહ્મણોએ એક દિવસ જાહેરલાપણુમાં કેટલાક અપ્રાસંગિક પ્રશ્નો પૂછ્યા, જેવા કે વેદધર્મ અનાદિનો છે, દયામય છે, જૈનધર્મ અર્વાચીન છે અને વેદધર્મ જેવું તેમાં દયાનું પાલન નથી. વિગેરે ભાષણ ડોળાય અને જૈનેશ્વરિ જૈનધર્મનું મહત્વ વધારવામાં પાછા પડે એવી મલીન ભાવનાઓ અને કુટ ઈરાદાઓ તે મંડળના વાણી કંટકથી જણાઈ આવતા હતા.

શાસ્ત્રાર્થ—

વટાદરામાં જૈનોની વસ્તી અલ્પ પ્રમાણમાં છે. તેઓ સ્પર્ધિ મહારાજના ભાગ અને નિઃસ્પૃહતાદિ ગુણો પ્રતિ ઘણી વિશ્વાસુ અને

મત્રમુગ્ધ બની હતી તેમજ ચગિતનેતાના વ્યાખ્યાનોએ પણ શ્રાવકગણને ખૂબ આકર્ષ્યા હતા.

તે બ્રાહ્મણોએ ચગિતનેતાને વેદધર્મ અને જૈનધર્મના મુકાબલા વિષયક બહુ જાણી શાસ્ત્રાર્થ કઠવાનું આમ ત્રણ મોટાંદુ ને આમ ત્રણ સ્વીકારવામાં આવ્યું, બ્રાહ્મણોએ મુકુન્દાશ્રમ યતિ નામના વિદ્વાન સન્યાસીને વેદ વિષયક શાસ્ત્રાર્થ કઠવા બોલાવ્યા હતા નરમડાની માફક અત્રે પણ પદ્ધતિસર વિરાળ મેદની સમક્ષ પુગતા બદોબ્ધસ્તથી વ્યાખ્યાન વાચ્યમ્પતિશ્રુતિએ શાસ્ત્રાર્થ પ્રાપ્ત્યે એક બાજુ પંચામશ્રીમદ્ દાનવિજયશ્રુ મહાગજ તથા ચગિતનેતા અને અન્ય મુનિગણ ખીગળ્યે હતો ગણેય દિવસના વ્યવસ્થિત શાસ્ત્રાર્થમાં સન્યાસી મુકુન્દાશ્રમ યતિ પગરત બન્યા, તેઓની કોઈપણ સુકિત કે તર્ક ચરિતનેતાના અનુખ વિદ્યુતગેષ્ઠાની જેમ નબી ગરતો ન હતો શાસ્ત્રાર્થમાં માત્ર વેદોમાં હિ આના આદેશો છે અને જૈનધર્મમાં ભાગેભાગ દયા પોષાયલી છે, એ વિષય આદ્યો હતો વ્યાખ્યાન વાચ્યમ્પતિશ્રુતિએ વેદોની, સ્મૃતિઓની અને પુરાણો આદિની અનેક શાસ્ત્રોની સાક્ષીઓથી વેદો વિગેરેમાં કે જે હિ આના આદેશો છે “ અહિ આ પગમોધર્મ ” નો જોડો પોકાત કરી કેટલાક બ્રાહ્મણોમાંએ અમખ્ય બગડા પાડતા મુગા શ્રવેની હિ સાચો કરી છે અને કઠવી છે વિગેરેના દષ્ટાંતો તથા પાકો તાબડોતોબ આપી આખી જનતા મમશ્રુ રાંચે એવી રીતે તેમને પગરત કર્યા હતા ત્રણેય દિવસના વાદમાં ચગિતનેતાની વાતવિવાદમાં શ્રુત થઈ હતી, તેમજ વેદોની કહેલી હિ સા પ્રગટ થતા જૈનેતરે પણ જૈનધર્મની પૂર્ણ ધ્યાને વખાણવા લાગ્યા મલા વચ્ચે તે સન્યાસીશ્રુએ પરસ્પરને સ્પર્ધા ન કરે તેમ કહી પોતાની જાન સ્વીકારી, જેથી જૈનધર્મની પ્રભાવના કેલાઈ, નવીન બનેલા જૈનો પણ ધર્મદંડ બન્યા.

આ વાતને માબળી ચગિતનેતાના શુદ્ધે મુકતકે કે મૂઠિ ભૂઠિ પ્રદ સા કરી ભવિષ્યમાં પણ નાચનપભાવના આની અનેક કથે એવો ચગિતેતાપર આશિર્વાદો સગ્રાદ વગ્યા-યો

પૂ. પન્યાસજી મહારાજ શ્રીમદ્ દાનવિજયજી મહારાજની ધારણા તથા સ્મરણશક્તિ ધણીજ ચમત્કારી હતી જેમણે ચરિત્રનેતાનો શાસ્ત્રાર્થ લગભગ કંઠસ્થ રાખ્યો હતો. જ્યાં જ્યાં પોતે જતા ત્યાં ત્યાં જીજ્ઞાસુ શ્રાવકોને તથા મુનિવરોને સંપૂર્ણ પૂર્વ પક્ષ તથા ઉત્તર પક્ષ સારીપેઠે સંભળાવતા. છેવટ પૂ. આચાર્યદેવ વિજયસિદ્ધિસૂરીશ્વરજી મહારાજની પદવી ઉપર મહેસાણા પધારેલા ત્યાં પણ વટાદરાનો શાસ્ત્રાર્થ તેઓશ્રીએ શ્રમણ સંઘને સંભાળાવ્યો હતો નિઃસ્પૃહી અને ઉદારવૃત્ત જીવી પરમ તપસ્વીજી પૂજ્ય પં. દાનવિજયજી મહારાજ (હાલમાં સ્વ. પૂ. વિજય-દાનસૂરીશ્વરજી મહારાજ) પરના ગુણોને પોતાના ગુણો માની ધણાજ હર્ષિત અને સંતુષ્ટ થતા.

ત્યારબાદ ચરિત્રનેતા સૂરિશેખરની છાયામાં વિહાર કરતા ચરોતર જીજ્ઞામાં વિચર્યા. આ જીજ્ઞામાં રજપુત, કોળી, ઠાકરડા પટેલ વિગેરેની વસ્તી ધણા પ્રમાણમાં છે. એ લોકોમાં પરસ્પર વૈર, દુષ્ટિયા, ખુન કરવા વિગેરે દુર્ગુણો ખાસ ધર કરીને રહેલા હોય છે.

ભાષણોની શ્રેણી—

આ પ્રદેશમાં વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિજી મહારાજ પ્રત્યેક ગામોના ચોરામાં, બળરમાં, મેદાનમાં જાહેરભાષણો આપતા. ભાષણમાં ખાસ કરીને દયા, પ્રભુભજન, વેરનો અભાવ, ચોરી, જારીનો ત્યાગ વિગેરે વિષયો ઉપર ઉમદા ઉપદેશ આપી ભગીરથ પ્રયત્ન ઉઠાવી ચરિત્રનેતાએ દયાધર્મની અજબ છાપ પાડી. સેંકડો માંસાહારીઓએ માંસનો, દારૂડીઓએ દારૂનો પરિત્યાગ કર્યો. ધણા જૈનેતરો ગુરૂદેવના દર્શનાર્થે આવતા તેમને પરોપકારી ચરિત્રનેતા હિંસાથી થતા ધોર પાપો અને તેના પરિણામે ભોગવવા પડતા અસહ્ય દુઃખોનું ભાન કરાવતા. આશ્ચર્યની વાત એ છે કે આગન્તુક ગમે તેવો અનઘડ અને અનાડી હોવા છતાંયે થોડા પણ દિવ્ય વચનો એના હૃદયમાં સોંસરા ઉતરતા કે તેઓ

માસાહારના પાપને પાપ સમજી સૂર્યનાગયણની સાક્ષીએ હમે શને માટે તે મક્ષીન આહારને તીલાજલી આપતા

જેમનું હૃદય પુણ્ય વિચારોથી ઊભનવું હોય, ગત અને દિવસ દેવળ જનકયાણની ઉદાત્તભાવના જેમનામા ગમી ગઈ હોય તેવા પગમ પુરુષાર્થી પુરુષનો દિવ્યઉપદેશ શ્રોતૃવૃન્દ ઉપર અજળ છાપ પાડે છે, સદ્ગુણોત્તો સમાગમ શુ શુ નથી કરતો પાગસમણીના સગથી પણ સતપુરુષનો સગ અધિક હોય છે કહ્યું છે કે—

પાગસમણીના મગથી, કચનભષ્મ તરવાર,
તીનો ધનિકા નવિ મીટે, ધાગ માગ આકાર
જ્ઞાન હથોડો હાથ લપ્, સદ્ગુણ મલે સોનાગ,
તીનો ઝટપટ મીટત દે, ધાગ માગ આકાર,

મતોનો સમાગમ આત્મતત્ત્વને જગાવી, માયાવી તુચ્છ પદાર્થોના મોહને ફગાવી ડગમગતી મળધાગગ્રહેલી નૈયાને દિનારે પહોચાડે છે આ ચરોતર જીક્ષામા ચગ્નિતેતાની અપૂર્વ મગતની ગગતથી બનેલ ભક્ત મહલીલાગ લગભગ ધણી રથગોએ નામ અને મદિગપાનની બદીઓ નાણુક થવા પામી હતી,

પ્રકરણ ૧૯ મું.

જગના ભૂષણ ગણો કે કલ્યાણપથના સાચા પ્રદર્શક ગણો તે
તે માત્ર ત્યાગી સન્તોજ છે. જ્યાં ત્યાગી મહાત્માઓના
પુણ્ય કદમોની પધરામણી થતી હોય, તે ભૂમિ પુનિતતમ
મનાય છે. જે પુણ્ય વ્યક્તિઓના કર્ણકોટરમાં નિઃસ્પૃહી સંતોના, ત્યાગી
નિર્ગ્રન્થોના વચન પીચૂપના ઝરણા ઝરતા હોય, તે વ્યક્તિઓના જન્મ
કૃતકૃત્ય મનાય છે. જે જે જીવોના કાલમીઠ જેવા કરડા હૃદયોમાં
નિર્ગ્રન્થોના વચનતીરે આરપાર ઉતરેલાં હોય, તે ભાગ્યવંત ભવ્ય
હૃદયોના ઓવારણા લેવા ધટે છે. તે સુજન્મ સાધુ પુરૂષો છે કે, જેઓથી
આ પૃથ્વી શુદ્ધ અને શાંતનિક છે. પોતાનું ઘુર કરવાવાલાઓનું પણ
જેઓ હંમેશ ભણું ચિંતવે છે અને કરે છે. ત્યાગી મહાત્માઓ!

આગણામાથી પસાર થતા હોય, પોતાના ગામમા આવી ધર્મ સુધા વગસાવતા હોય, અરે પોતાનામા ગ્રહેલા દુરાચરણો ત્યાગવા ઉદ્દેશીને જણાવતા હોય, છતાય નિષ્પ્રયકોને તે ત્યાગી સતોના દર્શન, વાણી, અને સ્વચ્છથી દુગચ્છ ત્યાગવાના ધસારાનો સ્વીકાર કરવા જેટલી પણ ઉદારતા હોતી નથી કહ્યું છે કે અહર્નિશં વર્ષતિ ચારિવાદસ્તથાऽપિ પત્રચિત્તયં પલાશે ભલે મેવ પૃથ્વીતલ ઉપર મુસલધાગ વર્ષે, લીલી-છમ જેવી લીસોતરીની જાજમ જમીન પર ખીજાવે દરેક જાતના વૃક્ષો સગસળી ખને પરન્તુ પલાશના વૃક્ષને નયુજ પાદડા હોય ચોથુ નજ આવે અને જવાસો તો સુકાઇજ નય તેમ પુણ્ય વિદુણાઓને ત્યાગી મહાત્માઓ અખૂટ ઉપકાર કરવા પ્રેમય પણ તેઓના હૃદયોના દુર્બ-સનોની જડ એટલી સજ્જડ હોય છે કે જરાપણ ખસતી નથી

ચરોતર હૃદયમા પ્રત્યેક ગામમા વિચરી અહિંસા ધર્મના પ્રવચનો આપી, મેકડો જૈનેતર વ્યક્તિઓને અહિંસા ધર્મના અનુરાગી બનાવી, જૈન ધર્મની મહત્તા સમજાવી, અહિંસાના નિષ્કૃં પાપોથી બચાવ્યા કરતા કરતા મહાગજશ્રી બોગસદ મુકામે પધાર્યા પ્રવેશ અવસરે જેટલી શાસનની ગોલા વધે તેટલી અદ્ભુત સામગ્રીઓ મેળવી ભભૂ સ્વાગત બોગસદના ધર્મપ્રેમી જૈન મંદિરે ક્યું મધના અત્યંત આગ્રહથી ૧૯૭૪ નું ચાતુર્માસ અત્રેજ થયુ ધર્મ પ્રભાવે દેશનાની વૃદ્ધિથી જનનામા અકલ્પ્ય જાગૃતિ આવી દેશનાની એવી અસર થવા પામી કે અનેક આત્માઓએ દુર્બસનો ત્યાગ કર્યો અને સદાચારની સુખ સૌખ્ય લેવા સવેગ ભાગ્યશાળી બન્યા

મચારના ભયાવહ તટોને તોડી ફોડી નાખતી, ચિત્તના અનુપમ પ્રહલાદ તગોને વિસ્તાગતી, ક્રમત અને મિથ્યા પ્રચારકપતટ દુષ્ટોને ઉન્મૂલન કરતી, વિકૃત ભાવના અને આત્મિક ઉદ્ધામના અનેજ વેગી-પુગેને ઉદાગતી, તત્ત્વાચારાદિની દેશના રૂપ જ્ઞાન ગગાના વિસ્તાગવાલા વહેણે બોગસદ જનતાના હૃદય પ્રદેશ પર વહેવા લાગ્યા વ્યાખ્યાન વાયરપતિજ મહાજનને ખૂબજ આકર્ષક વ્યાખ્યાનો અને નહેર ભાવ-

છોની શ્રેણીઓનો ઘોષ વરસાવ્યો, અત્રેનો અખિલ યુવકગણ તો પુખ્ત-
રાશિમાં ભ્રમરગણની જેમ ધર્મકરણી કરવામાં ઉત્સુક બન્યો.

બોરસદના બબરમાં, મુખ્ય લનાઓમાં, ચરિત્રનેતાજીના ધર્મ-
તત્વનો પ્રકાશ કરતા, લિન્ન લિન્ન વિષયો ઉપર, અનેક બહાર ભાષણો
થયા. જે ભાષણોથી જૈનેતર ટ્રામ તો અબૂતપૂર્વે ખેંચાઈ જૈનો
કરતા આ ટ્રામની ધર્મતત્વ બાણવાની જિજ્ઞાસા અજળ હતી. વ્યા-
ખ્યાનના આરંભમાં જૈનોની સંખ્યા કરતા જૈનેતરોની સંખ્યા ઘણાજ
સારા પ્રમાણમાં એકઠી થઈ જતી, અત્રેની પાટીદાર ટ્રામ તો ચરિત્ર-
નાયકને તારક ગુરૂદેવ તરીકે સ્વીકારતી બહાર ભાષણોમાં એવી અસર-
કારક શૈલીથી અત્રેની જનતાને સમજાવવામાં આવતું કે, જેના પરિણામે
ખેડુતોએ ખેતરમાં દવ ન મુકવાની પ્રતિજ્ઞાઓ લીધી. લડાઈના અગર
ધર્મીના કારણે એક ખીજના ધર, ઘાસની ગંજ દેવતાથી ભસ્મીભૂત
કરતા જેમાં અસંખ્ય નિર્દોષ છવોનો મંહાર થતો તે પણ ન કરવાની
કેટલાકે પ્રતિજ્ઞાઓ સ્વીકારી. ગામડાઓમાં પગના જોડા ઘણા મજબૂત
અને કઠણ બનાવાય છે. વળી તેમાં જલદી ન ધસાઈ જાય
તે હેતુથી તેની નીચે લોદાની ખરીઓ જડાવે છે. આ ખરીઓથી
ચોમાસામાં ઉત્પન્ન થતા અલસીયા વિગેરે અસંખ્ય જન્તુઓનો નિર્મૂલક
નાશ થાય છે. વિગેરે સચોટ ઉપદેશ આપવાથી ઘણાઓએ ત્યાં ને ત્યાં
પ્રતિજ્ઞા લીધી અને કેટલાક તો ભર બબરમાં હાથમાં જોડા ઉપાડીને
પોતાને ઘેર ગયા હતા. તદુપરાંત રાત્રિભોજન, ખીડી, હોકા, કંદમૂળ
વિગેરેની ઘણી પ્રતિજ્ઞાઓ થઈ હતી. આ પ્રમાણે બોરસદની પ્રજામાં
અહિંસાનું સૂત્ર ખૂબજ ઓતપ્રોત બન્યું. અત્રે અમદાવાદના રહીશ
ભાઈ મણીલાલને ધામધૂમથી દીક્ષા આપી તેમનું નામ મુનિશ્રી નિપુણ-
વિજયજી રાખી ચરિત્રનાયકના શિષ્ય તરીકે બહાર કર્ચા હતા.

ડભોઈ તરફ પ્રયાણ—

સૂરિશેખરની સાથે બોરસદથી વિહાર કરી ગ્રામાનુગ્રામ વિચરતા
ડભોઈની આજુબાજુના પ્રદેશમાં પધાર્યા. ડભોઈની ધર્મનિષ્ઠ જૈન જનતા

આચાર્યશ્રીના આગમનની ગહ જ્ઞેતી હતી નજીકમા વડોદરે આવતા આ-
મતલુ માટે સૂરિગેખઝ પામે આવી પહોંચી જનતાના ભાવબીના સત્કારોને
ઝીલતા, હજારો જૈનોના વદનોને ધર્મલાલની મધુરી વાણીથી સ્વીકારતા
સૂરિગેખઝ અને ચત્રિ નાયક બહોળા શિષ્યપ્રશિષ્ય સાથે પધાર્યા

દર્ભાવતીની જનતાની શ્રદ્ધાલુતા માટે શુ લખવું ? ન્યા ન્યાય-
વિચારક વાયકપ્રવર શ્રીમદ્ યશોવિજયજી મહાગજની છાયા પડેલી, જે
ભૂમિને પોતાના પુનિત કદમોથી પાવન કરેલી હોય જેમના કુલ પગ-
પગમા ઉપદેશની અમર વાગ્દામા ઉતરી હોય એવી દર્ભાવતીની જૈન
જનતામા અપૂર્વ ધર્મ ચૈતન્ય સૂરિગેખરના આગમનથી સર્ગાયુ
૧૯૭૫ નુ ચાતુર્માસ લોકોના અત્યંત આગ્રહથી અત્રેજ થયુ ચતુ-
ર્માસમા અત્રેની જનતાને ચત્રિનાયક વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ મહાગજના
અદ્ભુત અને પ્રભાવિક વ્યાખ્યાનો સાલળવાનો પ્રમગ મળ્યો

જન દરબાણની કામનાથી નિસ્વાર્થી પરોપકારી પૂજ્ય મુનિગજને
અસંગઠક હૃદયદ્રાવી ઉપદેશો આપી જનતાને ધર્મમા અને શ્રદ્ધામા
મુદ્દ બનાવે છે ધર્મથી અગ્નિય થએલાઓને, આગમશાસ્ત્ર ઉપરની
શ્રદ્ધામા ડામાડોલ સ્થિતિવાલાને પોતે ભગીચ પ્રયત્ન કરી અમૂલ્ય
સમયનો ભોગ આપી અજમ પલટો કરે છે ન્યારે મિથ્યાભિમાનીઓ
ગુરુગમ સિવાય આગમશાસ્ત્રના કુદ અભ્યાસમા અખડ અને મપૂર્ણ
અભ્યાસી અને વિદ્યાની હોવાનો દાવો કરનાર જીનેશ્વર દેવોની આસા
વિરુદ્ધ પ્રચારણા, વિચારણા અને મનવંડત કલ્પનાઓ ઉભી કરે છે
અને તે પ્રચારણાના પ્રતાપે હજારો ભદ્રિક આત્માઓને ઘોર પાપના
ભાગીના બનાવી શ્રદ્ધાના અડગપણથી હટાવી દુર્ગતિમા વમેડી નય
છે થોડુ ભણેલા અધિકાર સિવાયની વસ્તુમા માથુ માગનાર અધુરો
ધડો વણો જલકાય (Empty vessels sound most) ની
કહેવતને ચત્રિતાર્થ કરનારા ઉન્માર્ગ પ્રસારે એમા કાઈ આશ્ચર્યની
વાત નથી એવા અલ્પજ્ઞાનીઓનો આડબર-વમ ડાઘ-ઓટો-ડોળ
અને દલ અમાપ હોય છે મરફતિમા પણ કહ્યું છે કે—

સંપૂર્ણકુમ્ભો ન કરોતિ શબ્દઃ, અર્દ્ધો ઘટોઘોષમુપૈતિ નૂનમ્ ॥
વિદ્વાન્ કુલીનો ન કરોતિ ગર્વઃ । ગુણૈર્વિહીના વહુ જલ્પયન્તિ ॥૧॥

અર્થાત્ સંપૂર્ણ ધડો શબ્દ કરતો નથી. પરંતુ અધુરો ધડો શબ્દ કરે છે (છલકાય છે) વિદ્વાન્ અને કુલીન ગર્વ કરતા નથી પણ ગુણથી વિહીન અલ્પજ્ઞો બહુ બકયા કરે છે.

વાગાંડઅરતાની વાગ્જ્ઞલમાં વિવેકશૂન્યવ્યક્તિઓને ભોળવે છે. ઉન્માર્ગે દોરે છે અને વિશ્વાસ વૃક્ષને કુઠારાઘાત કરે છે.

દેવદ્રવ્ય ભક્ષકો—

જૈન સમાજમાં પણ કેટલાક અર્ધદુગ્ધો અને અદ્વાહીનો ઉત્પન્ન થયા છે કે, જેઓ મનસ્વી કલ્પનાઓના ઘોડા દોડાવી જિન આસાદ્ધ પ્રત્યા ફાટ્યા આગના સૌરભ ભર્યા કુસુમને કરમાવી પોતાનું ખોટું તુત હંકારે જાય છે. ગુરૂ આસા વિહીન શાસ્ત્ર અવલોકવાથીજ આ ભયંકર દયાજનક દશા અનુભવાય છે. કેટલાકો જૈન સમાજથી હઠધૂત થયેલા કહે છે કે વીતરાગ પ્રભુ અને તેમનું દ્રવ્ય એ એ વાત કેમ ઘટી શકે ? પિતાનું દ્રવ્ય પુત્ર પરિવાર ખાય છે તો; ભગવાન તો પિતાના પિતા થાય તો તેમનું દ્રવ્ય સમાજ કે જ્ઞાતિના ઉદ્ધાર માટે વપરાય તો તેમાં બાધકતા શું ? વિગેરે કુદલીલો કરી દેવદ્રવ્ય ભક્ષણ કરવાની કુચ્છિવાલા પાખંડીઓ અને અદ્વા દુર્વિદુગ્ધો પ્રાચીનકાળમાં પણ પાક્યા હતા અને વર્તમાનકાળમાં પણ પાકેલા આપણી નરી આંખે જોઈએ છીએ.

પરંતુ એ લોકોને ક્યાં ખબર છે કે દેવદ્રવ્ય ભક્ષકની જૈન શાસ્ત્રોમાં કેવી કફોડી દશા જણાવે છે. સો કાંકણીની દેવદ્રવ્યમાં ગફલત કરવાથી સાગર શેઠે અસંખ્યાતા ભવો સુધી નીચગતિઓના અસહ્ય દુઃખોને વેઠ્યાં અને અંતે કેવળજ્ઞાનીના ઉપદેશથી તે દેવું ચુકાવી મુક્ત થયા. આવા અનેક સૂત્ર સિદ્ધાન્તના પાઠો શ્રાદ્ધવિધિ સંબોધસત્તરિ વિગેરે ગ્રંથોમાં હોવા છતાં મિથ્યાત્વના ધોર ઉદયથી

દેવદ્રવ્ય ભક્ષણની દુરાત્માઓને દુર્ભાવના જન્યુત થાય છે કહ્યું પણ છે કે
 મક્ષતો જિણદવ્યં અનતસંસારીઓ હોઈ દેવદ્રવ્યનું ભક્ષણ કર-
 નાગે અનત સસારી થાય છે ડબોધમા ૧૯૭૫ ના ચાતુર્માસમા વળા
 નિવામી બેચગદાસ નામના જૈન નામ ધારી વણિકે પોતાના પૂર્ણ
 પાપોદ્યથી જૈન સિદ્ધાન્ત વિરૂદ્ધ દેવદ્રવ્યનો ઉન્માર્ગમા વ્યય કરી નાશ
 કરવાના વેવક્ષા વિચારો જનતા સમક્ષ જાહેર કરેલા અને એ કૃતિચારોને
 જનતામા હસાવવા થતી આદરેલા, ચત્રિનાથકે વિચાર્યું કે આવા
 પાપી વિચારોને જો અટકાવવામા ન આવે તો આ દેવદ્રવ્ય ભક્ષકો,
 જિનાશાથી વિરૂદ્ધ પ્રચાર કરી પોતે અનત સસારી બનવા સાથે
 અનેકોને બનાવશે

મોતુ જિણાણમાણ જીવાણ વહુ દુક્ખદવ્યગ્ગિતવિચાણ ॥
 નહુ અન્નો પડિયારો, કોડ દ્વ મવવણે જેણ ॥

ધણા દુ ખડપી અગ્નિથી તપેલા જીવોને જીનેશ્વરોની આરા
 મિવાય આ ભવડપી જગલમા બીજો કોઈ પણ પ્રતિકાગ નથી
 બેચગદામના ઝેરીલા વિચારોના પ્રચાર જૈન જનતામા ન પ્રસરે એ
 દેવુથી ચત્રિનાથકે “દેવદ્રવ્ય સિદ્ધિ” નામક પુસ્તક ગ્રંથીજીપાવી પ્રસિદ્ધ
 ઠગવ્યુ જે હિન્દિ ભાષામા લખાયું છે જેમા દલીલો દાખલાઓ,
 ગાત્રના પાકો સગ્મ ભાષામા આપવામા આવ્યા છે કે સૌ કોઈ સહે-
 લાખથી સમજી શકે આ ગ્રંથમા બૃહત્કલ્પ નીશીય ચૂં સબોધ
 સપ્તતિ વિગેરેના પાકો ટાકવામા આવ્યા છે જે વાયકવર્ગને એકવખત
 વાચવા ભલામણ છે ચત્રિનેતાના દાથે આ પુસ્તક બહાર પાડવામા
 મુખ્યત્વે જે ઠગવ્યુ હતા એક તો પોતાના હૃદયમા ઓતપ્રોત ચગેલી
 જિનાશાનો પ્રેમ અને બીજી તેઓશ્રીના તાગક ગુરુજેની સતત પ્રેરણા

આ પુસ્તક જાહેરમા આવવાથી અનેક જિજ્ઞાસુએ વાચી મનન
 કરી સચ રહ્યું થુ છે તેનું ભાન કર્યું ધણા બાલ જીવો બેચગદાસના
 કૃતિચારોના પાત્રથી બચ્યા જેઓના હૃદયમા અને રોમરોમમા શાસન

પ્રભાવનાની જવલંત ભાવનાઓ પુર વેગે ઉભરાતી હોય તે પરમ કલ્યાણુક માર્ગદર્શક મહાત્માઓ શાસન સેવાનો સમય સંલગ્ધ થતા કટિબધ્ધ રહેજ છે. વિપુલજ્ઞાન, બળ અને ઓજસ્વિતાના બળને ફેરવી શાસનદ્રોહીઓને શાસનરાગી બનાવે છે. હોમોઈના ચાતુર્માસમાં સૂરિ-શેખરની સેવામાં રહેલ અનેક મુનિમહારાજઓએ પણ આ ગ્રન્થ પ્રકાશનથી ચરિત્રનેતાની અપૂર્વ શક્તિ જોઈ પ્રશંસાનો વરસાદ વરસાવ્યો. અત્રેથી ગુરુદેવની સુશ્રુષા અને આજ્ઞાને પાલન કરતા, અનેક દુરાગ્રહી આત્માઓને ઉપદેશદ્વારા સરલાશયી અને ધર્માનુરાગી બનાવતા, ચરિત્ર-નેતા હોમોઈની આસપાસ ગામડાઓમાં વિચર્યા. દરેક સ્થળે જાહેર ભાષણ આપવા માટે ગુરુદેવની આજ્ઞા થતા ઉત્સાહી રહેતા.

નડા ગામમાં વૈદિક લોકોની સભામાં જઈ જૈન ધર્મની સત્યતાનું ડિંડીમ વગાડી જૈન ધર્મની વિજયપતાકા ફરકાવી હતી. આમાનુગ્રામ વિહાર કરી ઉપદેશ મેધથી ભવ્ય કૃષિવલોને સંતુષ્ટ કરતા, સૂરિશેખર સહ ચરિત્રનેતા ખંભાત શહેરની જૈન જનતાના અભ્યાસકેન્દ્રથી ભવ્ય સ્વાગત પૂર્વકે સાં પધાર્યા. અને ૧૯૭૬ નું ચાતુર્માસ ખંભાતમાં જ કર્યું.

પૂર્વની આસ્વાદાયલી ખાદ્યચીજ પુનઃ સ્મરણપથમાં આવે છે વીસરતી નથી પણ તેમ પહેલાના ચાતુર્માસમાં સૂરિશેખરના પરિચયમાં તેમની શાન્ત અને નિર્દોષ પ્રકૃતિના પ્રભાવમાં અત્રેની જનતા આકર્ષાયેલી જ હતી. એટલે વ્યાખ્યાનોમાં જનતા ઉભરાય અને ધર્મપ્રભાવનાઓ કરવામાં ઉત્સાહી રહે એ સ્વભાવિક છે.

વિશ્વોપકારી ચરિત્રનાયક પણ અત્રે ગુરુઆજ્ઞાને શિરસાવંધ રાખી વ્યાખ્યાનોમાં યોગ્યકે શૈલીથી જૈન ધર્મના તત્વોને વિવેચી જનતાને હૃદયવેધક ઉપદેશ આપી દૃઢ મૂલ્ય બનાવતા, ખંભાત આખુલે વ્યાવસાયસ્પતિશ્રી મહારાજના વ્યાખ્યાનમાં તરબોળ બન્યું. અનેક પ્રકારની ધર્મ પ્રતિજ્ઞાઓથી જનતા ઉપર અસાધારણ ઉપકાર કર્યો. ચરિત્રનેતાને અનેક સ્થળોથી ચાતુર્માસ માટે વિનંતિઓ હતી, પરંતુ ગુરુદેવની વૃદ્ધા-

વરયાના કારણે તેમની સેવાની ખાસ ઉત્કૃષ્ટ અભિલાષાથી પોતે જુદુ ચોમાસુ નહિ કરતા ગુરુ નિશ્રામાજી નિવાસ ધ્યજ્ઞતા ગુણી અને વિનીત શિષ્યો તારક અને અગણ્ય ઉપકારી ગુરુદેવની નિશ્રામાજી નિવાસ ઝખે છે તેમાજ પોતાના આત્મગુણોનીજ ઉન્નતિ અને વિકાસ માને છે ખલાતના આતુર્ભાસમા ચરિત્રનાયકે શાસનધગશથી શાસનની અજ્ય પ્રભાવના જાહેર ભાષણોથી દેલાવી જૈનેતરે ઉપગ પણુ ધણો પ્રકાગ પાડયો

આચાર્ય દેવેશે આતુર્ભાસ ખાદ અત્રથી વિહાર કર્યો, જનતાને આવા અણુમોલ મહાત્માના દર્શન અને વાણીનો વિરહ ધણોજ ચાહ્યો પગ્નુ સાધુ મહાગજને પોતાનો આચાર ચૂકતા નથી અને શ્રદ્ધાલુ ભકતો પોતાની ફગજ અદા કરવાનુ ચુકતા નથી કાગણુ કે કહુ છે કે

વહેતા પાણી નિર્મળા, બધા ગદા હોય,
સાધુ તો શીગતા ભલા, ડાઘ ન લાગે કાલ

ઉપગના દુહાને ધ્યાનમા ગખનાગ સુવિદિત મુનિવરો ખાસ અનિવાર્ય કાગણો સિવાય એક ઠેકાણે વધુ રહેતા નથી એ હેતુથી ભાથી વિહાર કરી આચાર્ય મહાગજશ્રીની સાથે ચરિત્રનેતા અનેકાને વાણી મુધા પીલાવના વતગ, વડોદગ, જોગસદ આદિ ગામોમા વિચર્યા આ પ્રદેશની જનતાને પ્રથમ ધર્મ ઉપદેશના સિચનથી જે જનગૃત ખાલી હતી, કાગણે આ પ્રદેશની તે પાડી મુચુપ્તિ અવરધામા ન આવી ગઇ હોય તે ઉપદેશવાગથી મેવાલાવી જનતાને ઉન્નિદ્ર ખનાવી. ખેતગમા ધાન્ય વાચ્યા પછી ખેડુતો તેની પુન પુન તપાસ કરે છે કે ખેતીની મહેનત નિષ્ફળતો નથી ગઇ ને ? તેમ ચરિત્રનેતા ચગેતગ ગલાના ગામોમા વીચરી પ્રથમ વાવેલ ધર્મખીજની ફળભૂત ખેતી નિહાજવા લાગ્યા નહેગ પ્રવચનથી સતત પ્રવૃત્તિથી કાઈકે આવેલી મન્દતાને નિગસન કરી પ્રગમા નવચૈતન્ય સરગ્યુ

સૂરિશેખર આદિ વિહાર કરતા વડોદરા શહેરની નજદીકમાં પધાર્યા વડોદરાના અગ્રગણ્ય શેઠીઆઓએ આવી વડોદરા પધારવા આગ્રહભરી વિનંતિ કરી ઉપકારનું કારણ સમજાવ્યું આચાર્યદેવેશ પોતાના વિદ્વાન્ શિષ્ય વ્યાખ્યાનવાચસ્પતિ મહારાજ આદિ બહોળા મુનિગણ સહિત ત્યાં પધાર્યા. ધર્મોત્સુક વડોદરાના સંઘે સ્વાંગણમાં કલ્પવૃક્ષ સમા ત્યાગીશ નિઃસ્પૃહ ચૂડામણિ સદ્ધર્મરક્ષક આચાર્ય દેવેશની પ્રશસ્ય આકર્ષક પધરામણી કરી.

વડોદરાની જનતા આ સમયે અનેરી ધર્મ રંગતામાં રંગાઈ. આ સમયની વૃદ્ધ જનતા શ્રીમંત અને ઉદાર તેમજ ત્યાગી સાધુઓની સેવામાં પરાયણ અહર્નિશ રહેતી. રાજ્યકારોબારીમાં જૈન જનતાની લાગવગ મોટા પ્રમાણમાં આગળ પડતી હતી. તેમ કેટલાકો તો રાજતંત્રમાં યોગ્યેલા પણ હતા. એટલે અનેકોની પ્રેરણાથી ધર્મ પ્રવચનોનો અને આચાર્યવર્ચના પુનિત દર્શનનો લાલ રાજવર્ગ પણ મોટા પ્રમાણમાં લાલ લેતો.

ચરિત્ર નાયક વાચસ્પતિજી મહારાજના પ્રભાવિક વ્યાખ્યાનોનો લાલ અત્રેની જનતાને મળતો ગયો. તે સમયના વ્યાખ્યાનોની અલભ્ય હોરીઓમાં મહાલેલી અને ઝુંલેલી જનતા તેના અપૂર્વ સ્વાદને સ્મૃતિ-પથથી હજીપણ ભૂલી નથી. બુધંદ ધ્વનિ, છટાદાર આકર્ષક ભાષા, નંદિસૂત્રના તત્વોનું અગાધજ્ઞાન અને માધુર્ય રસનું નિર્જરણું વિગેરે આકર્ષકગુણકલીતદેશના પ્રવાહમાં અપૂર્વ રસથી જનતા સોત્સાહ યોગ્ય. “કંઠે સુઘા વસતિ વૈ ભગવજ્જનાનાં” એ વાક્યને ચરિત્રનાયકે અત્રેની જનતામાં યથાર્થ રૂપ કરી બતાવ્યું.

સૂરિ શેખરના પુણ્ય પ્રભાવથી સં. ૧૮૭૭ નાં ચતુર્માસ દરમ્યાન ધર્મ પ્રભાવનાના અનેક સ્તુલ કાર્યો થયાં. વાંચક વર્ગે કમલ પ્રબંધ-માંથી તે જોઈ લેવા. અત્રે અસામાયિક હોવાથી પુનરૂક્ત દોષના ભયે અત્રે ન લખાવતા વીરમીએ છીએ.

(૨ ૧૯૭૭ મા વડોદરામાં લેવાયેલો ફોટો)

સૂરિશેખર આદિ વિહાર કરતા વડોદરા શહેરની
વડોદરાના અગ્રગણ્ય શેઠીઆઓએ આવી વડોદરા
વિનતિ કરી ઉપકારનું કારણ સમજાવ્યાં આચાર્યને
શિષ્ય વ્યાખ્યાનવાચસ્પતિ મહારાજ આદિ યોગી
ત્યાં પધાર્યા. ધર્મોત્સુક વડોદરાના સંઘે સ્વાંગણ
નિઃસ્પૃહ ચૂડામણિ સદ્ધર્મરક્ષક આચાર્ય
પધરામણી કરી.

વડોદરાની જનતા આ સમયે
આ સમયની વૃદ્ધ જનતા શ્રીમંત આ
સેવામાં પરાયણ અહર્નિશ રહેતી.
લાગવગ મોટા પ્રમાણમાં આગળ
ચોગ્નયેલા પણ હતા. એટલે
અને આચાર્યવર્યાના પુનિત
પ્રમાણમાં લાભ લેતો.

ચરિત્ર નાયક વા
લાભ અત્રેની જનતા
દહેરીઓમાં મહાલેલ
પથથી હજુપણ
નંદિસૂત્રના તત્ત્વ
આકર્ષકગુણ
ચોગ્નધ.
ચરિત્રના

સાહિત્ય પ્રકાશન કરવું તે જનતાને ઘેર બેઠા અપૂર્વ તત્ત્વ જ્ઞાનની ઉદ્ઘાટનાથી પ્રભા ખોલવા જેવું છે જાનીપુરણે પોતાના જીવનમાં પગિત્રમથી મેળવેલા અનેક દાર્શનિક જ્ઞાનોનું પ્રતિબિંબ કહો કે ઉપકારક વિપુલ અને સમૃદ્ધ સાહિત્ય કહો જે જનતાને વાગસામાં સુપ્રત કરે છે હમેશના માટે જ્ઞાન રસીક જનતાને તે અપૂર્વ જ્ઞાનને આસ્વાદ ચખાડી કાઢી બનાવે છે અને તત્ત્વલીપ્ત જનતા આવા જ્ઞાનને પ્રતિક્ષણ ઝખે છે

આચાર્ય મહાગજ શ્રીમદ્ વિજયકમળસૂરીશ્વરજી મહાગજને દરેક દર્શનગ્રન્થો અવલોકવાનો અને તે ગ્રન્થોમાંથી ગદ્ય સ્થ મનન કરવાનો અનન્ય ગોખ હતો વળી એટલેથી સતોષ ન માનતા પોતે અવલોકેલા ગ્રન્થનો સાગ્રહીત ઉપયોગી વિષય પોતે નોંધતા અને અત્યાવશ્યક વિષય સાથે સાથે કદમ્બ પણ કરતા હજારો શ્લોકો પ્રમાણુ જનતા ઉપયોગી અલભ્ય સાહિત્ય આચાર્યદેવરાની પાસે એકઠું થયું હતું પોતે વૃદ્ધ હોઇ તેને જપાવવાનું ઓછું પમદ કરતા, પણ ચરિત્રનેતાની પ્રેરણાથી સતત ઉદ્યોગથી મગ્ન કરેલ તે સાહિત્યને પ્રસિદ્ધિમાં લાવવા ચરિત્રનેતાને સુપ્રત થયું, વેદો, પુરાણો, ભાષ્યો, ઉપનિષદો, ભગવદ્ ગીતા તેમજ અન્ય દર્શાન્તરીય બહોળા ગ્રન્થોની સુગિરેખરે પદ્યબદ્ધ અને ગદ્યબદ્ધ નોંધ કરી હતી તે વિકીર્ણ સાહિત્યને જુદા જુદા ટીપ્પણો કરી દિવિંદ્ર ભાગમાં વીવેચન કરી વિષયોને ક્રમબદ્ધ અનુમંગત ગોઠવી અખિલ મંત્રદને બહાર પાડવા ચરિત્રનેતાનો ઉત્સાહ વધ્યો યશાદિમાં થતી દિસા અનુચીત છે વિગેરે અનેક વિષયો અને નેના સુક્તિ પુરસ્કાર ખુલાસાઓ આ ગ્રન્થમાં આલેખ્યા છે વળી અપદ્ ટીપ્પણ અને સગ્ગ ભાગમાં સમજાવતી આપવામાં ચરિત્રનેતાની મતિએ અને હલમે અનન્ય પ્રકાશ પાડ્યો છે કુકમા આ ગ્રન્થ એવો આતેખાયો છે કે અદ્યત્ન વાયકો પણ વૈદિક દર્શનના અપૂર્વ જ્ઞાતા બને અને તેમાં ગદ્યની તુટીઓ અને વૈનધર્મની મદતા પુલનાત્મક દષ્ટિથી સમન્વિત સિવાય ગદ્ય નહિ આ ગ્રન્થનું નામ “મન મીમાસા”

રાખી પ્રથમ ભાગ તરીકે બહાર પડ્યો છે. વ્યાં વાં શ્રીમાન લઙ્ગિવિજયજી મહારાજમાં વકતૃત્વ શક્તિ જેવી અજોડ હતી તેવીજ જુદી જુદી ભાષામાં જુદા જુદા વિષયો પર સંગીત લેખન કર્યા પણ અનન્ય સંપાદિત કરેલી છે તે તેઓશ્રીના બહાર પડેલ અનેક ગ્રન્થોના અવલોકનથી પુરવાર થાય છે.

વિશેષણની સાર્થકતા—

કવિત્વ શક્તિ તેઓશ્રીમાં અજોડ ખીલેલી છે અને તેથીજ તેમનું કવિકુલકિરીટ વિશેષણ અસંત સાર્થકજ છે.

પોતે અનેક આનંદના પ્રસંગોમાં આત્મિક સદ્ભાવનાના તરંગોને જીતેશ્વર દેવોની પરમભક્તિમાં યોજી જુદા જુદા ચાલુ ઢબના રાગોમાં મુંદર પ્રાસો, શબ્દ લાલિત્યવાદા સ્તવનો વૈરાગ્યમય સન્નિધિ, અને ગુરુદેવના સદ્ગુણોથી આકર્ષાઈ ઉપકાર દર્શક અને ગુંહલીઓ પદ્યબદ્ધ બનાવતા.

તેઓશ્રીના કવિત્વપ્રેમ અને કવિત્વકલાના પ્રથમ ફલરૂપ “આત્મ લઙ્ગિવિકાશ સ્તવનાવલિ” નામક પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું. ભાવવાહિતા અને રમણીયતામય જેઓશ્રીની હૃદયસરથી ઉછળેલી ઉર્મીઓ સમી આ કૃતિઓ ધણીજ આકર્ષક અને ભાવવર્ધક નીવડી. જેઓશ્રીની પુનિત અને ભવિષ્યમાં ખીલનાર કવિત્વ શક્તિને આ નીચે ઉલ્લેખિત થતો એકજ પત્ર સ્પષ્ટપણે નિર્ધાર કરે છે.

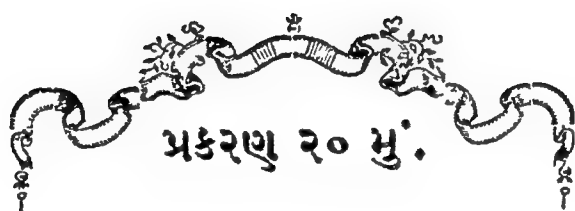
બ્યારે ચરિત્રનેતા દીલ્હી શહેરમાં ચાતુર્માસ ખીરાજમાન હતા. તે સમયે સિકન્દરાગ્યાદ નિવાસી શ્રાવક ઝવાહીરલાલને મુનિરાજ શ્રીમદ્ વલ્લભવિજયજી (હાલમાં વિજયવલ્લભસુરિજી) મહારાજ લખે છે કે—

जवाहिरलाल को धर्मलाभके साथ—तुम्हारे पत्र और भजन पहुंचे हैं परन्तु यह भाषा व चालीयें अपरिचित

હોંનેસે યહાં વનેગા નહીં. દિલ્હીમેં કવિ થી લલ્લિધિજયજી મહારાજકે પાસ વેઠકર કરલેંગે તો શીઘ્ર વનજાણગો.

આ ઉચ્ચેખથી અષ્ટ જ્ઞાત થાય છે કે, શ્રીમદ્ વલ્લભવિજયજી મહારાજ તે વખતે કવિ તરીકે પ્રસિદ્ધિ પામ્યા હોવા છતાંયે તેઓશ્રીએ પોતાની હોંમત ન આલવાથી લલ્લિધિવિજયજી મહારાજ પાસે ખેમી હીકે હગવી લેવા લખ્યું, તે તેઓશ્રીની ભાવિમા ખીલનાર કવિત્વ ચક્ષિતનુ સૂચન દા ન કહી શકાય? આથી એટલુંજ જણાવીએ છીએ કે ચત્રિનાયક જેમ ધાર્મિક વ્યાખ્યાનો, જાહેર ભાષણો તેમજ તાત્વીક ચર્ચાઓ, વાદવિવાદો, ગ્રંથ ગચના વિગેરે તરફ જેવી અભિરુચી ધરાવતા તેવીજ સંગીત પ્રતિ પોતે અભિરુચી ધરાવતા હતા મુનિગજ શ્રીમદ્ વલ્લભવિજયજી મહારાજે પ્રથમથી કહેલો કવિ શબ્દનો ઉચ્ચેખ આ સ્તવનાદિ બહાર પડવાથી તે કવિ નહિ યથાર્થ ગુણરૂપ નીવડ્યો

છાયાપુરીમાં પ્રવેશ—

પ્રત્યેક પ્રાણીના સાચા ધર્મ પ્રાણ આત્મિક તત્વના સાચા પોષક ધર્મ પિયૂષની સુંદર પ્રપા, અલ્પપ્રતાપી ગુણગરિષ્ટ પ્રાતઃ સ્મરણીય સૂરિશિખર આમાનુગામ વિહાર કરતા અનેક નાપાક આત્માઓને પુનિત બનાવતા છાણી તરફ પ્રયાણ કરી રહ્યા હતા. છાણીની જનતાને વિદિત થયું કે પૂજ્યપાદ વિજયકમળસૂરિજી મહારાજ ગજરાજની જેમ મોટા શિષ્ય મંડળના યૂથ સહ વિચરતા આ તરફ પધારી રહ્યા છે. અખિલ ગામની જનતામાં ભાવનાની જગૃતિ થઈ. પ્રવેશ ઉત્સવ કરવા સૌ કોઈ પ્રેરાયા. કેટલાક આગેવાનો તેઓશ્રીના વન્દનાર્થે તથા વિનતિ માટે ગયા. આ લાગભૂર્તિનું આગમન હોઈ ત્યાંની ભૂમિ પણ તેઓશ્રીના પાદસ્પર્શથી પુનિત થવા

તલસી રહી હતી. 'જૈનો શુ કે જૈનેતર શુ ? સૌ કોઈ લબ્ય સ્વાગતની તૈયારીમા ગુથાયા હતા લાતલાતના માડવોથી, વાજત્રોથી જુદીજુદી જાતના તોગણો અને ધ્વજથી સુદગ્ધ બોપવચનને આપનાગ બોડોથી આખુ યે છાણી ગામ અજબ કુગલતાથી ઉત્સાહી યુવકોએ શણગાર્યું હતું પુરપ્રવેશ ઘણાજ ઠાકથી થયો વ્યાખ્યાનપીઠ સરિશેખરે શોભાયુ મેદની જામી, મગલાચણુ થયુ શ્રોતાજનોએ આનંદથી ધર્મદેશનાને શ્રવણ કરી બીજે દિવસે આપણા ચરિત્રનાયકને ત્યાની જનતાના આગ્રહથી ગુરુદેવની આરાધના થતા બીરાજવુ પડયુ

છાણી ગામના શ્રોતાઓ એટલે તત્ત્વજ્ઞાનના શોખીન મુકિત તક અને ભુદ્ધિમાતાના અનુરાગી, સાધુ મહાત્માઓના ઘણા પગિચિતો એટલે અહીંના શ્રોતાઓને જે ચવા રોચકતા જગાવવી એ પણ સહેજ ન હતું પણ આપણા ચરિત્રનાયકની પ્રવચન પ્રવીણતા, અને દક્ષતા આગળ અહીંની જનતા મુગ્ધ બને એ દુ સાધ્ય તો ન હતુ

પ્રતિદિન વ્યાખ્યાનોમા તત્ત્વજ્ઞાનની ચર્ચા ચાલતી બધા એ પ્રશ્નોના ઉકેલ ચરિત્રનાયક સહેલાઈથી કરતા, જનતા ખૂબજ આકર્ષાઈ સૌ કોઈ બાલ અને વૃદ્ધ મુક્ત સ્વરે બોલતા કે વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ પદને આપે ધર્માર્થ કર્યું છે છાણી ગામમા જનતાની નિગળી ભકિત લાવ પૂર્વક મેવા ત્યાગમૃતિ એ જોડપ્રેમ ધર્મ ક્રિયાની પ્રવૃત્તિમા લીનતા આ બધુ યે જોતા સરિશેખરની મનોવૃત્તિ ગામ પ્રતિ આકર્ષાઈ ચૂકી હતી તેમજ આચાર્યદેવની નિમ્મૂહતા નિડગતા સત્યપ્રગ્વકતા નિષ્કલક બલચર્ચ પ્રતાપ તેમજ આપણા ચરિત્રનાયકના અનેક તત્ત્વ વિષય અવગારી અદ્ભુત બોધપ્રદ પ્રવચન પ્રવાહે અખિલ જનતાને મત્ર મુગ્ધ બનાવી હતી જનતાનો અત્રે ચાતુર્માસ માટે આગ્રહ થતા મ ૧૯૭૮ નુ ચાતુર્માસ અત્રેજ થયુ

ચિરંજી બે યુવકો—

ચરિત્રનાયકનો પ્રવચન પ્રવાહ અવિગત વહેતો હતો વ્યાખ્યાનમા વૈનગ્યભાવ મમાગની કાગ્ગી અવન્યા અને પુણ્ય પાપના ફેલો બહુજ

અજ્ઞ રીતિથી સ્પષ્ટ કરવામાં આવતા હતા કે જે સાંભળતા ચરિત્ર-
નાયકના વરદ હસ્તે સંસારથી વિરક્ત ભાવને પામેલા એ યુવકો પ્રવ-
ર્જિત થવાના અંતઃકરણવાલા અન્યા ચરિત્રનાયકનું છાણી જ્ઞાન મંદિરના
વિશાલ મેદાનમાં એક જાહેર પ્રવચન થયું. જે પ્રવચનમાં અત્રેના
સમસ્ત આગેવાનોએ ભાગ લીધો હતો. કેટલાક પ્રશ્નોત્તર પણ થયા
હતા. જેનો તીક્ષ્ણમતિ ગુરુદેવે સુંદર રીતે સ્ફેટ કર્યો હતો. જૈનેતરો
આ પ્રવચનથી જૈનધર્મની ઉચ્ચતા અને આદરણીયતા સમજતા થયા
પ્રવચનના અંતે એક દક્ષણી માસ્તરે જણાવ્યું હતું કે “ આપણા
ભારતવર્ષના સાચા ભૂષણ હોય તો આવા ત્યાગી મૂર્તિ સાચા મહા-
ત્માઓજ છે. માર્ગ ભૂલેલાને, પાપવૃત્તિ પરાયણ બનેલાને અને કુકર્મોના
કાતીલ ધાથી ધવાયેલાઓને, માર્ગદર્શક, શુભપ્રવૃત્તિ યોજક, અને
કર્મોના ધાને રૂઝવનાર આ વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિજી જેવા સંતો બહુ
અલ્પ હોય છે. આવા પ્રવચનો જે સ્થળે સ્થળે થાય તો ધણા ગુરુ-
દેવના ઉપદેશથી હૃદયમાં દયા વસાવીને તેનો આજ્ઞથી ત્યાગ કરે છું.

હમેંશ વ્યાખ્યાનમાં નવાનવા જૈનેતરો ધર્મ શ્રવણ માટે આવતા
હૃદયગત અનેક સંશયોને ઉચ્છેદતા. જૈનધર્મના નિયમો પાલન કરતા
થયા, એક સોની તો અજ્ઞ જૈનધર્મનો રાગી બન્યો પ્રભુપૂજન,
ગુરુવંદન તેમજ નવકારમંત્રનું સ્મરણ વિગેરે ધર્માનુષ્ઠાનો આચરતો થયો.
કેટલાક મોઢવણીકો, કચ્છીઆઓ પણ જૈનધર્મના રંગથી રંગાયા.

પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ—

છાણી ગામથી સાત ગાઉ દૂર ઉમેટા ગામ છે. જે પ્રથમ તીર્થ
મનાતું હતું. અનેકાનેક ગામોના સંઘ ત્યાં આવતા. અનેક પ્રકારની
ધર્મક્રિયાઓ આ પુનિત ભૂમિમાં થતી હતી. હાલ એ ગામ બાબુ
ઉપર આવેલ હોધ અને બીજા નવીન તીર્થ બનતા ત્યાં સંઘો તો
અટક્યા પણ તેની પ્રસિદ્ધિ પણ ન્યુન થઈ. ઉમેટામાં ધ્વજદંડ તથા

પદ્માવતિદેવીની પ્રતિષ્ઠા માટે અનેક અગ્રગણ્ય ગૃહસ્થો વિનંતિ માટે આવ્યા આ કામ અગ્નિનાયકના હાથે થાય તો સારૂ એવી તેઓની ભાવના હતી આચાર્ય દેવની આજ્ઞાથી અગ્નિનાયક પોતાના ગિયમ મુનિ શ્રી લક્ષ્મણવિજયજી સાથે સન્વાગત પધાર્યા, સૌ કોઈ જનતા હૃદયધીલી બની પ્રવચન શ્રવણનો લાલ લેવા લાગી પ્રતિષ્ઠા માટેની તૈયારીઓ ચાલી સૌ કોઈ આ મહોત્સવ ઉજવવા હિત્માલી બન્યા જિનમંદિર શણગારાયું, પૂજારીઓ દાઢમાઠથી ભણાવા લાગી બહાર ગામની જનતા આવવા લાગી

મ સાગની કર્મ જન્ય કાગમી વાસનાઓ માનવોના મનની ચ ચક્ષતા બની કુદે છે મનને સ્થિર ગખવું એ દુ સાધ્ય છે સ્થિર મનવાલા, નિયતવિચારવાળા, મહાપુરુષો અત્પજ હોય છે આજે જે ભાવના હૃદયમાં ઉત્પન્ન થઈ તે ભાવનાઓને સકળ કરો, વિશ્વ મા ન કરો સુભાવનાનો વિશ્વ બ તે ભાવનાના પુરો મેધક છે

ભાવદીપકની મદતા—

અગ્નિનાયક ઉમેટા પધાર્યા હતા જેમના ઉપદેશથી વિરક્ત બનેલા બે યુવકોનો, સ સાગને ત્યાગી મોતમાર્ગના મોપાન અમી દીક્ષાને સ્વીકારવા આ ઉમેટામાં આવવાનો નિર્ણય હતો તેવ જૂટે એટલે બંની છુટાય છે પ્રકાર નાન ચાય છે એટલે અધાડ છનાય છે પછી અગ્નિનાયક આવ્યા પડે એ સ્વભાવિક છે ઉપદેશ તૈલનો અભાવ થતા તે વિરક્ત બનેલા યુવકોના હૃદયમાં ભાવદીપક મદ થયો, અગ્નિનાયકને આ મમાચાર મળતા પોતાના ગિયમ મુનિ શ્રી લક્ષ્મણવિજયજીને જાણી મોકલવામાં આવ્યા ધન્ય છે તારૂ મુઝાને જેઓ પોતે તકલીફ વેડીને ભાવુનને ચ આગથી તારા પુરુષાર્થ ખેડે છે વૃદ્ધ આચાર્યદેવે પણ બંને યુવકને બોલાવી તેઓની મદ બનેલી ભાવનાને ઉત્તેજિત કરવા યોગ્ય અમરકારક ઉપદેશ આપ્યો હતો,

ઉપદેશ ધારા—

હે સુવદ્ધે ? સંસારના કલ્પનાજન્ય સુખો પરિણામે ઘોર દુઃખ જનક બને છે. આજે જે પદાર્થોનું ઈષ્ટ માનો છો તેજ પદાર્થો પરિણામંતર થતાં અનિષ્ટતા ઉપજાવે છે. ક્ષણિક સુખને ખાતર જીવનને વેડફી નાખવું એ સજ્જનનું કર્તવ્ય નથી. વળી દુન્યવી તુચ્છ સુખો કદીએ તૃપ્તિ કરતાં નથી. પરંતુ અભિલાષાને વધારે જાય છે. કલ્પું છે કે,

ધનેષુ જિવિતવ્યેષુ સ્ત્રીષુ ચાહારકર્મસુ ।

અતૃપ્તાઃ પ્રાણિનઃ સર્વે, યાતા યાસ્યન્તિ યાન્તિચ ॥ ૧ ॥

અર્થાત્ ધનમાં, જીવનમાં, સ્ત્રીમાં, આહાર કર્મમાં પ્રાણીઓ અતૃપ્ત ગયા, જશે. અને જાય છે. માટે મહાનુભાવો ? ત્યાગ સિવાય વારતચિત્ત તૃપ્તિ થવાની નથી માટે તુચ્છ ભોગોમાં ન મુંઝાતા શાશ્વત સુખને દેનાર ચારિત્રમાં મક્કમ બનો વિગરે ઉપદેશ આપ્યો પણ એ સુવદ્ધેમાંથી એકને તો ખીલકુલ અસર ન થઈ પણ શા ખીમચંદલાઈ પારેખના પુત્ર છખીલકાસને તો પૂર્વેના વૈરાગ્ય નવ પલ્લવિત બન્યો. સંસારને ત્યાગી સંયમી બનવા હૃદયથી તૈયારીઓ કરવા પ્રેરાયા. પૂજ્ય લક્ષણવિજયજી મહારાજના ઉમેટાથી આવતા પહેલા છખીલલાલનું હૃદય વૈરાગ્યથી રંગાયું હતું. એટલે તેઓશ્રી ખીજે દિવસે ઉગ્ર વિહાર કરી ચરિત્ર નાયકની સેવામાં પહોંચી ગયા.

શ્રીયુત્ ખીમચંદલાઈ નાની ઉંમરથીજ ધર્મસંસ્કારથી રંગાએલા હતા. સંયમ લેવાની ભાવના તેઓના હૃદયમાં ઓતપ્રોત હતી. જે આવકના હૃદયમાં સંયમની ભાવના રમી રહી નથી તેની દેશવિરતિ એ સમ્યક્ દેશવિરતીજ નથી. પૂજ્ય હેમચંદ્રાચાર્ય મહારાજ કરમાવે છે કે, સર્વવિરતિલાલસારહિતાનાં મનુષ્યાણાં દેશવિરતિરપિ ન સમ્યક્ ।

આ સોનેરીવાક્યને ખીમચંદલાઈએ હૃદયપટ ઉપર ડાનરી રાખ્યું હતું. પરંતુ શારિરીક સ્થિતિને લઈને એ ભાવનાને અમલમાં

શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા

મૂંઝી શકતા ન હતા પણ પોતાના પુત્ર હૃષીકેશને પોતે હમેશા
મસાગી વિકટ પરિસ્થિતિનું ભાન કરાવતા મયમ માર્ગે વળવાની
પ્રેરણા કરતા પોતે ન લઈ શક્યા તે માટે હતભાગ્યતા બતાવતા,
મયમ મિવાય કોઈપણ આત્માનું કંયાણુ થયું નથી મનુષ્ય જન્મની
સાચી આર્થિકતા મયમના સ્વીકારથીજ છે દુન્યવી વિષય વિશ્વાસને
ભોગવવામા મનુષ્ય જન્મની વાસ્તવીક આર્થિકતા હોત તો તીર્થ કરે,
ચક્રવર્તીઓ, ગન મહાગનને ગજગિદ્દિ, સ્ત્રીપરિવાર વિગેરે સાહીબી
ઠોડી મયમ અગીકાર કરવાની જરૂર શી હતી? વિગેરે ઉપદેશ
હમેશા આપતા હોનાથી હૃષીકેશના પણ ધર્મમંકારો મજબુત
બનતા જ્યાં એટલે પોતેજ મયમની માગણી કરી તે માગણીને
ખીમચ દભાઈએ વિના આનાકાનીએ સ્વીકારી ધન્ય છે આવા ધર્મી
પિતાઓને કે જેમના કુળમા અવતરેલ પુત્રને નાનપણથીજ ધર્મના ચરકા
પાડી અનાદિ કાળની અપકૃષ્ટી પછી મળેલ માનવ જીવનની સાચી
સાર્થિકતા કરનાર સચમી જીવને જીવવાની સતત પ્રેરણા કરી સદ્ગતિના
ભાગી બનાવે છે આવા માત પિતાઓ ભાગ્યેજ જન્મ પુણ્યના
ઉપથી કોઈ ભાગ્યનાસીનેજ મળે છે, બાપી ખાલી જન્મ આપનાર
માતાઓ તથા અત્યથા પચાણ બે મુકયા છટના, લાવો પટેલ
મત્તાપુ મો મા બે ગ્રોહા આવા દિસાબો કરી પાત્ર પચાસ હજાર
કપીઆનો વાગમો આપી, અન્યાય, દપટ અને દગાથી મેળવેલા
પાપનો પોરનો પોતાને વીર ઉપાડી દુર્ગતિના મેમાન થનાર પિતાઓ
નો મેગે- નને રથજે રથજે છે પગ્નુ ધર્મનો વાગસો આપી શાશ્વત
જીવના ભાગી બનાવનાર પિતા તો ભાગ્યેજ સાપડે છે

દીક્ષા માટે પ્રયાણ—

મયમ લેવાની આગા આપવા સાથે મયમની કસિનતા ત્રત
પાળનની દુષ્કરતા અને બાવીશ પરિમિતોની સમજણ પણ આપી
પિતાની યેચિન આગા લખ તે હૃષીકેશને પ્રેરણાક પોતાના મિત્રો

કેશરીચંદ્ર અને દીપચંદ્ર આદિની સાથે પ્રતિષ્ઠાના માંગલીક દિવસે ઉમેટા આવી પહોંચ્યા.

પ્રવ્રજ્યાપ્રદાન—

પ્રાતઃકાલનો શાન્ત વાતાવરણમય સમય હતો. જનતા દેવીપ્રતિષ્ઠાના વ્યવસાયમાં હર્ષભેર ઘેલી બની હતી. તેજ સમયે છખીલદાસનું આગમન થયું. વીજળીવેગે આખાથે ગામમાં એ શુભ સમાચાર વ્યાપ્યા. આ ગામમાં દીક્ષાનો અવસર પ્રથમજ હતો. અખિલજનતા ધર્મ મહોત્સવના સુઅવસરને વધાવવા, નીરખવા અને અનુમોદવા ઘણાજ હર્ષથી સજ્જ બની, વિશાળ યોગાનમાં સમવસરણ રચાયું. પૂજ્ય ચરિત્રનાયક ના વરદ હસ્તે પ્રવ્રજ્યાપ્રદાન કરવામાં આવ્યું. તેમનું નામ શ્રી ભુવનવિજયજી રાખી ચરિત્રનાયકના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા દીક્ષાના અવસરે અત્રેની જનતાનો હર્ષ અમાપ હતો. નવીન મુનિ શ્રી ભુવનવિજયજીને ઉપધિવહોરાવવા માટે ઘી બોલતા રજેહરણુ ઓઘો—૧૨૦ રૂપીઆ બોલી અર્પણ કર્યો હતો. એવીજરીતે બીજી ઉપધિની પણ ઉપજ સારી થઈ હતી. અંતે સંયમપાલનમાં દૃઢતા થાય એવી હૃદયભેદિની દેશના આપી હતી. દીક્ષાગ્રાદ પ્રભાવના તેમજ ભવ્ય સમારોહથી વરઘોડો ચઢ્યો હતો.

પુનઃ જાણીમાં—

એટલામાં જાણી સંઘના આગેવાનોની વિનંતિથી સસ્વાગત ચરિત્રનાયક પૂજ્ય ગુરુદેવની સેવામાં પધાર્યા. વ્યાખ્યાનમાં વિશેષ આવશ્યકમાંથી ગણુધરવાદ શરૂ કરવામાં આવ્યો, ગણુધરવાદની ચુકિત પ્રચુકિતને આદરરૂપમાં બનાવી કેટલીક તદ્દનુકૂલ તર્કવાદની દલીલો ઉભી કરી પ્રકૃત વિષયને એવો ચર્ચતા, કે સૌ કોઈ સહેલાઈથી સમજી શકતા હતા. વળી આપણા ચરિત્રનાયકના ઉપદેશબળથી ઘણા યુવાનો પ્રતિક્રમણ, પૂજન આદિ ધર્મ અનુષ્ઠાનોમાં ખૂબ ભાવનાપૂર્વક રસ લેતા થયા, સંપ્રતિરાગના

ઉપાધ્યાયજી ઓમન્ ભુવનવિજયજી ગણીવગ

કેશરીચંદ્ર અને દીપચંદ્ર આદિની સાથે પ્રતિષ્ઠાના માંગલીક દિવસે ઉમેટા આવી પહોંચ્યા.

પ્રવ્રજ્યાપ્રદાન—

પ્રાતઃકાલનો શાન્ત વાતાવરણમય સમય હતો. જનતા દેવીપ્રતિષ્ઠાના વ્યવસાયમાં હર્ષભેર ઘેલી બની હતી. તેજ સમયે છખીલદાસનું આગમન થયું. વીજળીવેગે આખાયે ગામમાં એ શુભ સમાચાર વ્યાપ્યા. આ ગામમાં દીક્ષાનો અવસર પ્રથમજ હતો. અખિલજનતા ધર્મ મહોત્સવના સુઅવસરને વધાવવા, નીરખવા અને અનુમોદવા ધણાજ હર્ષથી સજ્જ બની, વિશાળ યોગાનમાં સમવસરણુ રચાયું. પૂજ્ય ચરિત્રનાયક ના વરદ હરતે પ્રવ્રજ્યાપ્રદાન કરવામાં આવ્યું. તેમનું નામ શ્રી ભુવનવિજયજી રાખી ચરિત્રનાયકના શિષ્ય તરીકે બહાર કર્ચો દીક્ષાના અવસરે અત્રેની જનતાનો હર્ષ અમાપ હતો. નવીન મુનિ શ્રી ભુવનવિજયજીને ઉપધિ વહોરાવવા માટે ઘી બોલતા રજેહરણુ ઓઘો-૧૨૦ રૂપીઆ બોલી અર્પણ કર્યો હતો. એવીજરીતે બીજી ઉપધિની પણ ઉપજ સારી થઇ હતી. અંતે સંયમપાલનમાં દઢતા થાય એવી હૃદયભેદિની દેશના આપી હતી. દીક્ષાઆદ પ્રભાવના તેમજ ભવ્ય સમારોહથી વરઘોડો ચઢ્યો હતો.

પુનઃ જાણીમાં—

એટલામાં જાણી સંઘના આગેવાનોની વિનંતિથી સરવાગત ચરિત્રનાયક પૂજ્ય ગુરુદેવની સેવામાં પધાર્યા. વ્યાખ્યાનમાં વિશેષ આવશ્યકમાંથી ગણધરવાદ શરૂ કરવામાં આવ્યો, ગણધરવાદની યુક્તિ પ્રયુક્તિને આદરૂપમાં બનાવી કેટલીક તદ્દનુકૂલ તર્કવાદની દલીલો ઉભી કરી પ્રકૃત વિષયને એવો ચર્ચતા, કે સૌ કોઈ સહેલાઈથી સમજી શકતા હતા. વળી આપણા ચરિત્રનાયકના ઉપદેશગળથી ઘણા યુવાનો પ્રતિક્રમણ, પૂજા આદિ ધર્મ અનુષ્ઠાનોમાં ખૂબ ભાવનાપૂર્વક રસ લેતા થયા, સંપ્રતિજાગૃતતા

સમયમા ભગવેલા રાન્તિનાય ભગનાન અત્રે ણિગજમાન છે તેઓના ગુણાત્મક નવીન ગગના સ્તવનો જનાવતા જે અત્રેની મહાળીનાગા મોત્સાદ ગાતા આ પ્રમાણે જાણીતુ આતુર્માંસ, પદન, પાદન અને ધર્મક્રિયાઓથી આનંદપૂર્વક પસાર થયુ

તીર્થયાત્રા માટે પ્રયાણ—

આતુર્માંસખાદ પુનિત તીર્થતિલક ભવતાગક શ્રી ચિદ્વાચલજીની તીર્થયાત્રા કરવાની ભાવના આપણા ચગ્ગિનામકના હૃદયમા ઉદ્ભવવી, જે તીર્થના મંગલમાનથી માનવગણ તરે તો તેના દર્શન અને સ્પર્શનથી જલ્દી ઉદ્ધાર થાય એમા શકાજ ગી ? નાનો બાળક, કે વૃદ્ધ એ તીર્થને ભેટવાની ભાવનાવાળો હોયજ પ્રાત કાળમા એ પુનિત તીર્થની ભજના ધર્મિષ્ઠ પુરુષના ગ્રેહ હમેશ થાય છે જેના શરણે અનંતા આત્માઓએ મુક્તિ મેળવી છે જેનુ મહાત્મ્ય લાળો લોક પ્રમાણમા ગ્વાય પણ પૂર્ણાનુતિ થતીજ નથી, જે તીર્થના પગમાણએ પગમાણ પવિત્ર મનાય છે જેનુ વાતાવરણ અધમોને પણ ઉદ્ધારનાક છે, જે તીર્થનો ઉદ્ધાર કોડો રૂપીમાના અદ્ભુત ખર્ચે ઉદ્ધાર આવકોએ કરાવ્યો છે એવા પવિત્ર તીર્થને ભેટવાની ભાવના કાને ન થાય ? અર્થાત્ સૌ કોઇ ભવ્યાત્માને થાયજ

શિક્ષા અને વિમ્ન—

ગુરુદેવની આજ્ઞા મળતા પાલીતાણા તરફ પ્રયાણ થયુ ઉમેટા, આકલાવ થઇ જોગસદ પંચાર્યા દેકે અજો જલ્દે પ્રવચનશાળા અનેકો સન્નચારી જીનવાલા જનાવતા અત્રે ડગોઈના ધર્મપ્રેમી જીવજીભાઈ પ્રલયદ વર્ષોથી દીખા લેવાના ઉમેટના હતા ડગોઈમા આનંદાર્થ મહારાજશ્રીના આતુર્માંસ મમ્મે, ચગ્ગિનામકના વ્યાખ્યાનોએ તેમજ તેઓશ્રીની નિખાલસ વૃત્તિએ, અને અપૂર્વ ત્યાગપાલનતાએ તેમના હૃદયને જેમ્મુ હતુ અને વૈગમ્યથી લીંગમ્મુ હતુ તે જીવજીભાઈએ

મમયમા ભગ્યેલા સ્થાનિનાય ભગવાન અગ્રે બિગજમાન છે તેઓના શુભાત્મક નવીન ગગના સ્તનનો જનાવતા જે અગ્રેની મહાળીવાળા મોત્સાદ ગાતા આ પ્રમાણે જાણીનું ચાતુર્માસ, પદન, પાદન અને ધર્મક્રિયાઓથી આનંદપૂર્વક પચાર થયું.

તીર્થયાત્રા માટે પ્રયાણ—

ચાતુર્માસગ્રાં પુનિત તીર્થતિલક ભવતાગ્રહ શ્રી સિદ્ધાયલ્લહની તીર્થયાત્રા કરવાની ભાવના આપણા ચરિત્રનાયકના હૃદયમા ઉદ્ભવી, જે તીર્થના મંગલમાત્રથી માનવગણ તરે તો તેના દર્શન અને સ્પર્શનથી જલ્દી ઉદ્ધાર થાય એમા સંકાજ ગી ? નાનો બાળક, કે વૃદ્ધ એ તીર્થને ભેટવાની ભાવનાવાળો હોયજ પ્રાત કાળમા એ પુનિત તીર્થની ભજના ધર્મિષ્ઠ પુણના જે હમેશ થાય જે જેના ગરબે અનતા આત્માઓએ મુક્તિ મેળવી છે જેનું મહાત્મ્ય લાખો સોલ પ્રમાણમા ગાય પખ પૂર્ણાટ્ટિ થતી નથી, જે તીર્થના પરમાણ્યે પરમાણ્ય પવિત્ર મનાય છે જેનું વાનાનગલ અપ્રમેને પણ ઉદ્ધારનાર છે, જે તીર્થનો ઉદ્ધાર કોણ કપીપાના અદગ્રહ ખર્ચે ઉગ્ર ત્રાવકોએ કરાવ્યા છે એવા પવિત્ર તીર્થને ભેટવાની ભાવના કાને ન થાય ? અર્થાત્ મો કાંઈ ભવ્યાત્માને થાયજ

હીક્ષા અને વિમ્—

સુદેવની આજ્ઞા મળતા પાતીતાબા નગર પ્રયાણ થયું મુગ્ધિગેખા, આકલાવ ચર જોત્તમ પંચાર્થ રંગે સ્વજે સારું પ્રત્યક્ષાન અને ને મનાનારી જીવનવાસ જનાવતા અગ્રે કોઈના ધર્મપ્રેમી જનાનાઈ દુલ્લભ નીંચી દાગા લેસના ઉમેવાર દના કોઈના આચાર્ય મહાનજીની નાતુર્માસ મમમે, ચરિત્રનાયકના આખ્યાનોએ નેમજ તેઓથીની નિખાલસ રૂતિએ, આં અપૂર્વ તમાગપાલનાએ તેમ જ હરપને ખેંચુ હતું. અને રે ભગ્યથી ભીંમયુ હતું તે જીવજીવાલુ

સંઘ વચ્ચે પોતે દીક્ષા લેવાની ભાવના પ્રગટ કરી અને પહેલા થયેલ સગપણનો નિષેધ કર્યો. કહો કે ભર યુવાનીમાં પરણવાની તૈયારીમાં સ્ત્રીનો ત્યાગ કર્યો. તેગતી માતૃશ્રી બાળુ વૃદ્ધ અને ધર્મ ધ્યાનમાં પરાયણ હતા, પિતાજી આલવચમાં સ્વર્ગસ્થ બન્યા હતા. ધર્મ પરાયણ માતાજીની દીક્ષા લેવાની આજ્ઞા થઈ ચુકી હતી. વલી જીવણભાઈ પણ આહોશ હોઈ અનેકોને ધર્મનું સ્વરૂપ સમજાવી શકતા હતા. કૌટુંબીક વર્ગની આજ્ઞા પણ પોતે દક્ષતાથી મેળવી લીધી હતી. એટલે બોર-સદમાં દીક્ષા લેવાની શુભ ભાવનાથી ચરિત્રનાયક પાસે આવ્યા. અને પોતાની મનોકામના પ્રગટ કરી. ગુરુદેવને નિશ્ચય પણ હતો કે જીવણ-ભાઈનું કુટુંબ ધર્મ પરાયણ છે એટલે દીક્ષા અર્પણમાં કોઈ બંધનું વિઘ્ન આવે એમ નથી. ગામના કેટલાક ધર્મપ્રેમી આગેવાનોએ સંયમની શુભ ક્રિયાઓ માટે તૈયારી કરી. આ સમયે ચરિત્રનાયક પાસે મુનિ શ્રી લક્ષણવિજયજી મહારાજ તથા મુનિ શ્રી ભુવનવિજયજી હતા.

દુનિયામાં એવો સાધારણ નિયમ હોય છે કે ધર્મમાં નહોય તો પણ ગમે ત્યાંથી વિઘ્નો અચાનક આવીને ખડા થાય છે. આવા પ્રસંગે અભોક્ષતા બોલતા થાય છે, અસંબંધીઓ સંબંધી થઈને આવે છે. વલી કોની ગાય કોનું ખાય હાં કે તેનું નખખોદ જાય એ કહેવતને ચરિતાર્થ કરનારા કેટલાક વિદ્વસંતોષીઓએ અત્રે એવું જોડું વાતાવરણ ફેલાવ્યું કે જેથી જૈન જૈનેતરે તમામ અપૂર્વ સંયમની ક્રિયાને અટકાવવા કટીબદ્ધ બન્યા. પૂજ્ય ચરિત્રનાયક શાન્ત પ્રકૃતિના હતા, સરલ આશયી અને સમયસૂચકતા વાપરવામાં કુશળ હતા. હમણા વિશેષ તોફાનનો સંભવ બાણી તે કાર્ય મોકુફ રાખ્યું.

વાંચક વિચારે કે માતા તથા કૌટુંબી વર્ગની રજા હોવા છતાં વિના લેવા દેવાએ ધાંધળ કરવામાં ટેવાયલા કેવા અંતરાય પહોંચે હોવા કરે છે. આવા અજ્ઞાનીઓથી જગત ભરેલું છે અને તે બીચારા આવા ધર્મ કાર્યમાં અંતરાય કરી ભવો ભવને વિષે દુગતિમાં રખડવાનું હાથે બહોરી લે છે.

આશાલાઇ પટેલ—

ચરિત્રનાયકના હૃદય ગમ પ્રત્યનોથી બોધિત થયેલા પટેલ જાતિના આશાલાઇ બેટાલાઇને આ બધા નિર્વ્યક ધાનલના સમાચાર મળ્યા તેઓ ગુસ્સે પામે આવી સંપૂર્ણરીતે સાચી વસ્તુચિત્તિના વાકેફગાર બન્યા એટલે આશાલાઇને માલમ પડ્યું કે આ બીનપાયાદાર સયમ વિગેનીઓનું તોડાન માત્ર છે આશાભાઈ પટેલ મહાગજશ્રીની વિભૂતિ કરી ગામ બહાર આવેલ પોતાના બગવામાં લઇ ગયા ડાઇપણ તોડાન ન કરે એ હેતુથી પોતાના આત્મીઓને ત્યાં ગઈયા આશાલાઇના પુત્ર જોષિલાઇ પેરીસમા (ફાન્સ દેનનું મુખ્ય નહર) ગહેતા હતા અને તેઓ મોતીના વહેપારી હતા અને તત્કાલે સમજવાવાળા હતા તેમને પણ મહાગજશ્રીએ અખીલ બીનાથી માલિતગાર કર્યા તેઓએ જાણ્યા બુદ્ધિ ડાઇપ એક તાર કર્યા છે અને જો કાઈ ન આવે તો કાલે દીના આપી દેવી ડાઇપ સંપત્તિ તાર હજારમાં આવ્યા પણ ત્યાંથી કાઈ આવ્યું નહિ એટલે જીવનભાઇને મગવામાં દીના આપી તેમનું નામ મુનિત્રી જયતિવિજયનું મળી પોતાના નિત્ય તરફ નહિ કર્યા દીનામાદ આશાભાઈ અને તેમની પાર્ટીના માણસો આવે મહાગજશ્રીએ બોમ્બથી વિદાર કર્યો નહરના ગામમાં નિરામ હતો ત્યાં જીવનભાઈના માનુષી આવી પહોંચ્યા એટલે બોમ્બના રાણા જીન જીનેવરા ભેગા થઇને પાછા તોડા માટ આવી પહોંચ્યા

નૂતન મુનિની પ્રતિજ્ઞા—

અને નવીન મુનિને પાછા લઇ જવા પ્રયત્ન બેજો નહીં મુનિ ત્રીજયતિવિજયના મસાગી માનુષી દિવાળીએનું ધર્મપનાયક તથા મયમના નગી હતા પોતે પ્રયમથીજ આજ્ઞા આપી હતી પણ પોતાની જાનિતિ થાય એ હેતુથી પોતાની આથે બોમ્બના જયતિવિજયને સાધુના વેળના લઈ ગયા પા. તેમજો સ્વર્ગ કર્યો ન હતો જેમણે ગાદોલીથી અને પોતાની સાચી લાવનાથી નંપમને નહીં કર્યું હ.

તેઓ કદાપિ કાલે ગમે તેવા વિઘ્નના સમૂહોથી ડરતા નથી. અનુકૂળ અગર પ્રતિકૂળ ઉપસર્ગોનો સામનો કરી શકે છે. મુનિશ્રી જ્યંતવિજ્યથ ત્યાંની જનતા સાથે ગામમાં ગયા પણ તેમણે ચારે આહારનો ત્યાગ કર્યો, અને તેઓને જણાવ્યું કે મને મારા ગુરૂદેવની પાસે મુકી આવશે ત્યારેજ મારી પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ થશે. એક દિવસ તે તોફાની વર્ગની હાજરીમાં રહ્યા, તેમની આગ્ર પ્રકારની મહામતાથી તેઓને ખાતરી થઈ કે આ ભાઈએ દૃઢ વૈરાગ્યપૂર્વક આત્મકલ્યાણ સમજીનેજ દીક્ષા લીધી છે. સર્વેમળા વાળતે ગાળતે ગુરૂદેવની નિશ્રામાં મુકી ગયા. ધન્ય હો ! ધર્મ માટે કટીબદ્ધ થયેલા એ તારક ગુરૂદેવને ધન્ય હો ! એ નૂતન મુનિની આત્મ દૃઢતાને ! અભિનંદન છે એ જૈનેતરજ્ઞાતિના આશાભાઈ પટેલની હીંમત અને ધર્મભાવનાને ! મહાવીર પરમાત્માના અનુયાયી કહેવડાવનારા એ નામધારી જૈનો, આશાભાઈ પટેલનો દાખલો હૃદયમાં ઉતારશે ખરા કે ?

બોરસદથી વિહાર—

ચરિત્રનાયક બોરસદથી પેટલાદ, તારાપુર, સાયમા થઈ સરવાગત ખંભાત પધાર્યા. અત્રેથી બોર થઈ હિમ્મતપુર પધાર્યા. જ્યાં એક જાહેરભાષણ રાખવામાં આવ્યું હતું, જેમાં ત્યાંના ઠાકોરસાહેબે તથા અન્ય રાજ્યના અમલદાર વર્ગે પણ હાજરી આપી હતી. અનેક પ્રકારની ધર્મચર્ચા થયા પછી ઠાકોરસાહેબે સંતોષ જાહેર કર્યો હતો અને હિંસા ન કરવી એવી પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી, સાંથી ઘોલેરા પધાર્યા હતા. જ્યાં મધ્ય બજારમાં માનવધર્મ વિષયક જાહેરભાષણ રાખવામાં આવ્યું હતું. જેમાં અનેક જૈન જૈનેતરજ્ઞાએ લાભ લીધો હતો. એક સન્યાસી સાથે ધર્મચર્ચા થતાં મહારાજશ્રીની તર્કશક્તિ અને તત્ત્વસમજ-વવાની પદ્ધતિ જોઈ ખુશ થયા હતા, અને જૈનધર્મના અબાધિત તત્ત્વોની મુક્તકંઠે પ્રશંસા કરવા લાગ્યા હતા. અત્રેથી વિહાર કરી વેળાવદર, રતનપુર થઈ વળા થઈ સીહોર પધાર્યા. દરેક ઠેકાણે ચરિત્રનાયકના

મુદ્દ પ્રવચનો થતા હતા અને પન્થામંત્રી શ્રી ઉમગવિજયજીગણી આદિ મુનિવરો પણ ચત્રિનાયકની સાથે સસ્વાગત થોવા પધાર્યા

નૂતનમુનિના યોગ વહનની ક્રિયા તથા વડી દીક્ષા પન્થામંત્રીના વગ્દ હસ્તે યદ્ય હતી, અગ્રેથી મહાગજશ્રી, કુવગ્ગભાષ આણુ દજ વિગેરેની વિનતિથી ભવ્ય સત્કાર સહિત ભાવનગર પધાર્યા અને સ્થિરતા દમ્યાન સાતિમ્યાન આદિ ધર્મક્રિયાઓ થઈ હતી દુક સમયના સહ વાસમા પણ પન્થામંત્રી મહાગજે ચત્રિનાયકની પામે જ્યોતિષ શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરી લીધો હતો તથા અન્ય પણ ઘણા અનુભવોથી સાત થયા અનેથી વિદ્વાર કરી મહાગજશ્રીએ પાલીતાણા તરફ વિદ્વાર કર્યો

ધ્યેયની મકળતા—

જે ધ્યેય હ્રદયમા હતુ તે મકળ થવાનો સમય નજીક આવતો ગયો તીર્થંગજની પ્રભાવિક ખાયાના આજ દર્શન થતા ગયા, હ્રદયમા હર્ષમાનતોજ અનુભવ થતો ગયો તીર્થંગજની યાત્રા અમરે ગાવાના ચત્રિનાયકે હ્રદયની ઉદ્ભવેલી ભાવનાની વેગવતી પ્રેરણાથી સ્તવનો ગયવા ગર કર્યા “ મે બેઠ્યા આત્રિનાયજી હર્ષ અપાર ” હત્યાદિ સ્તવનો નેત્રજોતામા ગ્યાઈ ગયા ગિરિનંત્રપ વાગ્ગ ભાવથી ચઢ્યા પનિતને પાવન ક્રન્નાઝ ભનાટનીમાર્થવાહ તીર્થપતિઆત્રિનાય ભગ-વતના દર્શન કરી પોતાના જન્મને દુનંદ્ય માનસા ક્રામ્યા ચત્રિનાયક અગ્રેથી દુખતા દ્રવ્ય વિદ્વાર કરી નનગિજિજીની યાત્રા માટે જુનાગઢ પધાર્યા જુનાગઢનો ચાલુ ગુરુદેવની વફૂત્વ શક્તિથી વાડંગાર હતો, તેથી પ્રવચનો નાભાવ તરફી ગે એ સ્વભાવિક હતુ ગીનાગ્ગની ભવ્ય યાત્રાનો કાલ ઉગ્યો, અને પા પોતે નીત્ર કવિત્વનાક્તિથી નેમનાયજી જત્રવાનના સ્તવનો ગ્યા આ રખને આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયનિનિયન્ત્રિ નાનાજ તથા પન્થામંત્રી અન્તજાનગ્ગ આદિ દેદસક મુનિજા જુનાગઢના વિજ્ઞાન હતા, પા પ્રવચનનુ દાર્ય તે

જનપ્રિય હોઈ ચરિત્રનાયકનેજ માંપાયું હતું. અરમ તીર્થંકર મહાન વીરપ્રભુનું જન્મ કલ્યાણક ઉજવવાનો અવસર અત્રે આવતા સેંકડોની મેદનીમાં આપણા ચરિત્રનાયકે ખૂબ અસરકારક પ્રવચન આપ્યું હતું. જુનાગઢમાં ગાંધીજીના જોડવાતા મુખ્યવક્તા ચરિત્રનાયકજી હતા, જે ભાષણમાં દિવાનસાહેબ આદિ અમલદાર વર્ગે ઉત્સાહથી લાલ ઉઠાવી ઝંતોળ ગાંધી કર્યો હતો.

શંખેશ્વરતીર્થના ભેટા—

જુનાગઢથી વિહાર કરી જેતપુર, રાજકોટ આદિક્ષેત્રમાં ગાંધીજી ભાષણોથી અસીમ લાલ આપી, જૈનદર્શનની મહત્તા વધારી હુંક સમયમાં અનલ્પ ઉપકાર કરી કાઠીયાવાડ પ્રદેશમાં ખૂબ ખ્યાતિ મેળવી શંખેશ્વરજી તરફ પધાર્યા, અત્રે ગતચોવીશીની દામોદર તીર્થંકરના તીર્થમાં અપાઠા શ્રાવકે ભરાવેલી દેવલોકમાં અસંખ્યાતા વર્ષ સુધી પૂજનયેલી શ્રી શંખેશ્વરપાશ્વનાથના નામથી પ્રખ્યાતિ પામેલી મૂર્તિ ખીરાજીમાન છે. આ ધિંધે ચરિત્રનાયકને ખૂબ મંત્રમુગ્ધ બનાવ્યા ખરેખર તીર્થયાત્રાઓ પાપરાશિઓનો ચૂરો કરવામાં મુદ્દગર છે આવા તીર્થની યાત્રા કરતા જે આનંદ અને ભાવવૃદ્ધિ અનુભવાઈ તે અવાચ્ય છે.

રાધનપુર પ્રવેશ—

આ પુનિત તીર્થની યાત્રા કરી રાધનપુર તરફ વિહાર કર્યો. શ્રાવકોની નગરી કહો કે જાણકાર શ્રોતાઓની ખાણ કહો, શ્રાવકોના આચાર વિચારોનો રત્નકોષ કહો. ધર્મ ભક્તિ અને ઉત્સાહનું ધામ કહો, વિવેક અને વિનયનું નિકેતન કહો, એવું અનેક જિનગિઓથી પરિશોભિત યાત્રાના ધામરૂપ રાધનપુર શહેર વખણાય છે. જૈન સિદ્ધાંતને શ્રવણ કરવાને અત્રેના શ્રાવકો આપુર રહે છે. પૃથ્વીતલને પાવન કરતા ચરિત્રનેતા શિષ્ય મંડળ સહ એ કલીયુગી તુંગીયાનગરીસમા રાધનપુર શહેરમાં

પધાર્યા પ્રાચે કરી ચગિતનેતાનો વિહાર પળળ, માગ્વાડ અને દલિણુ
ગુજગત તરફ વિગેપ થયેલો હોષ અત્રેની જનતા તેઓશ્રીથી અપગિચિત
હતી તેઓશ્રીના એકજ દિવસના હૃદય ગમ તાત્વિક પ્રવચને સૌ કોઈને
આકર્ષ્યા જૈન જનતા કીડીની માકક ઉભગવા લાગી કદીપણ ઉપા-
શ્રયમા નહિ આનના યુવક વર્ગ પણ ખૂણ ઉત્સાહપૂર્વક વ્યાખ્યાનમા
આવવા લાગ્યો ત્યાનો વકીલ અમલદાર વર્ગ પણ વ્યાખ્યાનનો લાભ
લેવાથી વચિત ન ગ્રહો, વ્યાખ્યોનોની ધૂમમચતા જૈનેતરે પણ આવવા
લાગ્યા ચગિતમહર્ષીની વ્યાખ્યાનકલાની નિપુણતા, સમયોચિત હિતવાહી
વાણી વહેનગવવાની દલતા એટલે વ્યાખ્યાનો અત્યંત લાભપ્રદ થયા
મોહમેડન વર્ગ આનતો તો તેમને ઉર્દૂ ચરીજી અને રાયગથી દયા
આપિતા સિદ્ધાતને સમજનવતા, વેદાન્તિક અને વૈષ્ણવોને ભગવદ્ગીતા
મનુસ્મૃતિ, પુરાણ વિગેગના શ્લોક તથા દષ્ટાતો આપી જૈનધર્મની
ઉચ્ચતા સમજવતા

એક દિવસ પ્રવચનની ત્રેણી લિત્ર લિત્ર વિષયો ઉપર ગોઠવવામા
આવતા વ્યાખ્યાન વાયસ્પતિજીના વ્યાખ્યાનનો વણ જૈન જૈનેતરેએ
લાભ લીધો ગુઢવાગના દિવસે લોકોની માગણીથી હિદી ભાપામા
પ્રવચન કરવામા આવતું હતું અત્રેના દિવાન સાહેબ આ ત્યાગ
મૂર્તિના દર્ગનાથે આવ્યા હતા તેઓશ્રીએ કરેલ સર્વ પ્રતોના સચોટ
ઉત્તર આપવાથી તેમણે મુન્તકડે કહ્યું હતું કે મારા જીવન પ્રવાહમા
આવા વિદ્વાન મહાત્માઓનો પ્રથમ મગ થયો છે અત્રેની જનતાને
વાયસ્પતિજીના પ્રકૃષ્ટ પ્રવચન અને નિમ્મૂહતાએ અજમ રીતે ખેચી
હતી ચાતુર્માસ અત્રેજ થાય એવો સૌનો વિચાર થયો અને અત્યંત
આગ્રહ કર્યા ઉમેટામા બીજાજમાન સુગિજીની આજ્ઞા આવતા મવત
૧૯૭૬ નું ચાતુર્માસ ગધનપુગમાજ થયું

નન્દીમૂત્રની વાંચના—

વ્યાખ્યાનમા કયો ગ્રન્થ વચાવવો એ વિચાર જનતામા વણો

શું ચાઓ. કેટલાક અનુભવી શ્રોતાઓ કહેવા લાગ્યા કે આપણે એવો અન્ય વંચાવવો નેનહ્યો કે અહીં કદિ વંચાવો નહિ હોય અને તત્ત્વજ્ઞાનથી ભરેલો હોવો નેનહ્યો. સૌ દાખ્યો વિચારની આપ લે કરી નન્દીસૂત્ર વંચાવવાના નિર્ણય ઉપર આગ્યા. વ્યાખ્યાનમાં એવો રસ જામ્યો કે શ્રોતાજન ઝુલતો ડાલતો અને હર્ષ પામતો. આ સલામાં જૈન તત્ત્વજ્ઞાનને સારી પેઠે સમજી શકે એવા શેઠ કંકણભાઈ નંદા, ભુદ્રભાઈ વડીલ, હરજીવનદાસ પ્રભુલાલ વડીલ વિગેરે દસ શ્રોતાઓ હતા. વ્યાખ્યાનમાં ચાલતા દરેક વિષયની નોંધ લેતા. પૂજાતા અનેક પ્રશ્નોને એવી સુંદર અને સંગીત શૈલીથી સમજાવતા કે ન્યાયની કઠીન પંક્તિઓને ઓછા જ્ઞાનવાલો પણ સમજી શકે, કેટલાક વૃદ્ધ અનુભવી કહેતા કે આટલા આટલા આચાર્યો પધાર્યા પણ આવા વિદ્વતાપૂર્ણ અને આઆલજોપાલ પ્રિયતમ પ્રવચનો હમોએ કદિ સાંભળ્યા નથી. ખરેખર વિજ્યાનંદસૂત્રિજી મહારાજના વ્યાખ્યાનમાં જે હઠ જામતી હતી તેવીજ આ ચાતુર્માસમાં અનુભવાય છે.

વયોવૃદ્ધ મુનિરાજ શ્રી પુણ્યવિજયજી જેઓ જૈન શાળામાં ચાતુર્માસ રહ્યા હતા, ચરિત્રનાયક પાસે જીવાલિગમ સૂત્ર વાંચતા હતા. તેઓ કહેતા કે આપની જીવાલિગમ સૂત્ર વંચાવવાની પદ્ધતિ થોડા ભણેલાને પણ જ્ઞાન ઉપજાવનારી છે. તંબોલી શેરીમાં પન્યાસજી શ્રીમદ્ રંગ-વિજયજી મહારાજનું ચાતુર્માસ હોવા છતાં ઘણી જનતા ચરિત્રનાયકના વ્યાખ્યાનનો લાભ લેતી.

પન્યાસજી શ્રીમદ્ રંગવિજયજી પાસે ચરિત્ર નાયકે મહાનિશિય-સૂત્રના યોગોદ્ઘનની ક્રિયા કરી સૂત્રની આરાધના કરી. આ યોગમાં એકી સાથે ઓગણ સાઠઠ આયંબિલની લાંબી તપશ્ચર્યા હોવા છતાં ચરિત્રનાયકે હંમેશ વ્યાખ્યાન, પઠન-પાઠનનો સઘળો પરિશ્રમ ચાલુ રાખ્યો હતો.

પૂજાની રચના—

આદિનાથપ્રભુના મંદિરમાં અદ્વાઇત મહોત્સવ તથા શાંતિસ્નાત્ર આદિ મહોત્સવ શરૂ થતા શ્રી સંઘના આગેવાનોના તથા માસ્તર જીવ-

ગજના આગ્રહથી વ્યાખ્યાન વાચ્યપતિહરે ધણીજ સ્વપૂર્ણ ગગરાગણી
મય ગ્ચેલી તત્ત્વત્રયી અને નવતત્ત્વની પૂજાઓ લણાવવામા આવી હતી
જનતાને પગિયય થયો કે જેના અમગદાગક વક્તા છે તેવાજ શિષ્ય
કવિ પણ છે અનેક ધર્મપ્રવૃત્તિઓ ચાલુ હોવાછતા દોઢ પખવાડીયામા
પચ્ચાન તત્ત્વત્રયી અને નવતત્ત્વની વિગતૃત પ્રજ્ઞઓ ગ્ચી પોતાની
અદ્ભ્ય ગકિતનો ઉપયોગ કરી જનતા ઉપર નિમીમ ઉપકાર કર્યો છે
દીક્ષાના સુપ્રમગ ઉપર લણાવવા પચ્ચ મહાપ્રતની પૂજા પણ જેમણે
તણ દિનસના દુક અમયમા ગ્ચી હતી અદ્યપ્રકારી પૂજાની પણ ગ્ચના
આ ચાતુર્માસમા થઈ આ મિવાય મહાવીર આત્રપૂજા પણ આજ
અગસામા ગ્ચી હતી

ચતુર્માસ દગ્ધ્યાન ઐત્યપગિપાટી, પદ્દર્શન અનેક ધર્મદાખાતાની
ટીપો આદિ અબૂતપૂર્વ કર્યો થયા હતા વિદ્વાઝ મમયે ગધનપુગની
અખીલ જનતા ગોકાતુર ખતી હતી વિદ્વાઝ વખતના મગજાચણ
વખતે માછલાઓની ગ્દાખુની વ્યવસ્થા માટે સચોટ ઉપદેશ આપતા
એક કમીટી તથા સારી નકમ થવા પામી હતી, જનતા હજી પણ એ
સમયને યાદ કરે છે ચક્રવર્તીના ભોજનનો સ્વાદ પુન પુન સ્મરણ
પથમા આવે તેનાથી પણ અધિક શ્રી યજ્ઞેશ્વરપાર્શ્વનાથ ભગવાનની
ચમત્કારી મૂર્તિના દર્શન કાળા અગ્નિ નાયકના હાંધ્ય પર ઉપરથી
ખમતી ન હતી તે આકાક્ષા પગિપૂર્ણ કરવા ગધનપુગથી વિદ્વાઝ કરી
તે તીર્થમા પાછા પધાયો વ્યાખ્યાન વાચ્યપતિહરના દર્શન અને
વ્યાખ્યાન શ્રવણ માટે ગધનપુગનો મોટો દર્શન મધ અત્રે મહાગજશ્રીના
પધાનના પદેલા આવી પદેલ્યો હતો આ મમયે નાતાલની ગ્જાઓ
દોષ સુખથી ગેદ છાભાષ પ્રતાપમી વિગેરે મદગદરથો સુખધથી
તીર્થયાના તથા મહાગજશ્રીના દર્શનાર્થે આવ્યા હતા વળી આ પ્રમગે
ખાત નુગતના પ્રખ્યાત ગરયા ત્રાદગ્લ મોહનભાઈ સાયમા આવેલ
દોઈ ત્રીકાળ ભાવતામા અપૂર્વ ગજ જનમતો હતો વ્યાખ્યાનમા પ્રભ-
ભક્તિ ઉપર મચોટ ઉપદેશ આપવામા આવ્યો હતો.

ટુંક સમયમાં રચના—

મુજપુર, હારીજ, કમોઈ આદિ સ્થળે ધર્મવ્રતિને વરસાવતા સરવાગત ચાણુરમા પધાર્યા. અત્રે ખીરાજતા ભટેવાપાર્શ્વનાથના દર્શન કરી અપૂર્વ આનંદ મેળવ્યો. હંમેશાં પ્રભાવિક પ્રવચનો ચાલતા. અત્રે શ્રી લલિધવિજયજી મંગીત મંડળની સ્થાપના કદવામાં આવી. જે મંડળ અદ્યાપિ પ્રતિવાસર પ્રભુ સન્મુખ ભાવવાહી સ્તવનો ખોલી, આત્મભાવને ખોલી, ભજન ધુનમાં ડોલી, પ્રભુ ભક્તિરસના રંગમાં રોલી, હવન સાર્થક કરી રહ્યા છે. અત્રે પણ એક વાહેર ભાષણ આપવામાં આવ્યું હતું જેમાં અનેકાએ ધર્મપ્રતિજ્ઞાઓ કરી હવનને સદાચારી બનાવ્યું હતું. પાટણ (ગુજરાત) પધારતાં કુણ્દેર નિવાસ કર્યો. જે ગામ પહેલા પાટણના પરાંરપે ગણાતું હતું. અત્રે પંચાસરા પાર્શ્વનાથના ગુણગાનમય રાગરાગણીથી ભરપુર આર ભાવનાની પૂજા વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિજીએ ટુંક વખતમાં તૈયાર કરી. છતાંયે પ્રાસો ભાવવાહિતા અને શબ્દ લાલિય અસાધારણ ઝગમગે છે.

પાટણનિવાસીઓને ચરિત્રનાયકનું આગમન ઘણાજ હર્ષને કરનારૂં થયું. કેટલાક ધર્મીવર્ગ કુણ્દેરમાં ખીરાજતા ચરિત્રનાયકના સન્મુખ આવી પહોંચ્યા, પાટણ પધારવાની વિનંતિનો સ્વીકાર થયા પછી સ્વાગતની શોભા કરવા તે આવેલ સંબંધનો પાટણપ્રતિ પાછા વળ્યા.

દેવવિમાન માનો કે મનોરમ શૃંગારગૃહ માનો, પાટણનિવાસીઓએ શહેરના મુખ્ય લક્ષ્યોને કોઈ અજબ કળા કૌશલ્યથી શણગાર્યાં. જાણે અલકાપુરી સ્વર્ગથી ન ઉતરી હોય એમ ક્ષણભર પ્રેક્ષકવર્ગને શંકા પડતી. ઘણી મોટી સંખ્યામાં પાટણવાસીઓએ દૂર સુધી જઈ પહોંચ્યા અને બેન્ડ આદિ ઘણી સુશોભીત સામગ્રીઓથી સામૈયું કર્યું.

વ્યાખ્યાન પીઠ ઉપર ખીરાજતાં પહેલા માનવગણ વ્યાખ્યાન

મહાપ્રભા જમા થઈ ગયો હતો છુલ્લ ન અવાજથી મ ગલાયગણ કરી
મક્તિ તોર્યદ્રુતા નનિ પ્રશમિનાં એ રોડો ઉપર પાણી અસર-
કારક પ્રવચન આપ્યું પ્રતિદિન વ્યાખ્યાનની માળા તો એવી આકર્ષક
બની કે રોડો દોડેના કે આવી વ્યાખ્યાનની રમીકતા પૂર્વ વિજ્યાન ન
શ્રુતિ મહાગજના અમરે અનુભવાની તેવી રમીકતા વ્યાન વાચસ્પતિજીના
પ્રવચનમા અનુભવાય છે ત્યારે ચત્રિપ્રધાન ભવ્યમ દિગેના દર્શન
માટે નીકળતા ત્યારે જાણ લોડા છોટા આત્માગમજ મહાગજની
ઉપમા આપતા

ઝઘડાની પતાવટ—

કટલાક વર્ગોથી પાટાનુમા જાતિય ઝડપ ચાલતા જેના ડાંગરથી
પાનગયોળાનું અને કટલાક ધાર્મિક ખાતાઓનું કામ ચલુ જ શીથીલ
બન્યું હતું ચત્રિનાયકને આ વાતની જાણ થતા એક દિવસ વ્યા-
ખ્યાનમા કુમપ અને ઝડપ રંગડાથી ધાર્મિક ખાતાને ચતા નુકસાનો
ઉપર મચોટ વ્યાખ્યાન કર્યું આ વ્યાખ્યાનની અચર એટલી બધી
થઈ કે બંને પક્ષોના હાથો હચમચી ગયા ઝડપે પતાવવાનું કાર્ય
ચત્રિનાયકને ઉભયપક્ષે મુખ્ય ર્યું વળી દક્ષતાથી બંને પક્ષના
વિગંધનો પરિચય કરી પોતે બંનેને મતોપકારક સમાધાન આપ્યું
બંને પતમા આનંદની ઉર્મીઓ ઉભગઈ અને તે કે મલો મૌએ
રુલ ગખ્યો એની ખુલાશીના એક મન જમણુ થયું હતું

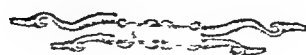
અંકમલાવ ટપી ગ્રહે એ હેતુથી પ ચાચગજના વિરાલ ચોક્કમા
નપના મુખ્યો ઉપર લાપણુ આપ્યું હતું આ લાપણુની અને થયેલા
સ પની તમામ જૈન જૈનેનગએ જૈનધર્મની તથા તેમના ધર્મશુરુઓની
શ્રુતિ બ્રુતિ પ્રસાદ કરી

પ ચાચ પાર્શ્વનાથની પુણ્ય પ્રતિમાપ્રભુત પ્રાચીનકાળથી ભક્તોના
મનોરથો પરિપૂર્ણ કરવામા પ્રખ્યાત છે જેની ભવ્યતા, ચમત્કારિતા

અને ભાવોત્પાદકતા ભલભલા દર્શનાભિલુપ્તોદાને અસાધારણ આનંદ ઉપજાવવા સાથે સોહામણી સંપત્તિનો સંચય સર્જે છે. પ્રભાવક પંચાસરા પાર્શ્વનાથ પ્રભુના ગુણ ગૌરવથી ભરપૂર ચરિત્રનાયકે રચેલી આર ભાવનાની પૂજા ઘણાજ દાદથી પ્રભુ સન્મુખ ભણાવવામાં આવી હતી.

ભોયણી તીર્થ—

સાંથી વિહાર કરતા ભોયણી તીર્થમાં પધાર્યો. જે તીર્થની યાત્રા કરતા અનન્યાનંદનો અનુભવ મળ્યો. આ તીર્થનો સ્પર્શકરતાવેંતજ આવવયમાં તીર્થ સ્પર્શનાની મધુરી સ્મૃતિના મૃદુ અંકુશો હૃદય-ક્ષેત્રમાં સ્પુર્યાં. “ અઢી વર્ષની આવહંમરમાં દરબાર તુમ પાયો રે, મલ્લીજીન સ્વામી આવ્યો તુમારા દરબારમા ” એવી સ્વકૃત સ્તવનાઓ સ્વસુખથી કરતી. કારણકે ચરિત્રનાયકની જન્મભૂમિ આવશાસન ગામ આ પુનિત તીર્થથી ક્રૂત ત્રણજ ગાઉ દૂર છે. એટલે આલ્યાવસ્થાથીજ આ તીર્થની અપૂર્વ યાત્રાનો અણુમોલ સમય અતેકશઃ મળેલો. પૂર્વાનુભૂત તીર્થની સ્પર્શના માનવોને અપૂર્વ આદહાદ કેમ ન ઉપજાવે ? ભગવાનની સાલગીરીનો પવિત્ર દિવસ નજીક આવતો હોઈ પુણ્ય ભૂમિમાં વિશેષ રોકાયા. સાલગિરિનો અજબ મેળો જામ્યો. હજારો માનવોના ટોળેટોળા ઉભરાયા. આ સમયે પૂજ્ય અમીવિજયજી મહારાજ સપરિવાર અત્રે પધાર્યો હતા. અન્ને વિદ્વાનો પરસ્પર મળી ઘણા સંતુષ્ટ થયા.

કટોસણુ નરેશની ઇચ્છા—

કટોસણુ નરેશને પોતાના કારભારીઓદ્વારા તે સમાચાર પ્રાપ્ત થયા, આવા અપૂર્વ વિદ્વાન્ મહાત્મા અત્રે આવી આદ્યા જાય ! અને હું એમના દર્શન અને વાણીથી વચ્ચીત રહું એતો ઉત્તમ રસવતી તૈયાર હોવા છતાં ક્ષુધાતુર રહેવા જેવું ગણાય. કારભારીજીએ જણાવ્યું કે હાલ મહારાજશ્રી સુરજમાં છે. નરેશ તપ્તસિંહજી ધર્મપ્રેમી, દયાળુ અને સંતસંગના પ્રેમી હોય મહારાજશ્રીના મુખપર્વતમાંથી ઝરતી ધર્મ નિર્ઝરણાની મધુરી લહેરીઓનો આસ્વાદ કરવાની ઉર્મીઓ પ્રગટી. રાજવૈભવ અને મનમોહક લહેજનો પ્રતિપલ સ્પર્શતી હોવા છતાં આવા નરેશને જૈન મહાત્માનો મેળાપ અને ધર્મશ્રવણની ઇચ્છા થાય એ કોના ચિત્તને આશ્ચર્યચકિત ન કરે ?

કટોસણુનરેશનો પત્ર—

પોતાનાજ હાથે વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિજીને અત્રે પધારવા વિનંતિ પત્ર લખેલો તેની અક્ષરશઃ નકલ આલેખવામાં આવે છે.

શ્રી. શ્રી. શ્રી. જૈન મુનિ મહારાજ શ્રી લલિધવિજયજી

મહારાજની સેવામાં.

કટોસણુથી લી. ઠાકોર તપ્તસિંહજીની વંદના પુરસદે સ્વીકારશો. આદ આપને તરફી આપવાની કે હું લાંબા વખતથી આપના દર્શનનો અલિલાધી છું અને આપે કટોસણુ મુકામ ક્યોં ત્યારે હું બહારગામ હોવાથી આપના દર્શનનો લાલ લછ શકેલ નથી અને તેથી મારી પોતાની ઇચ્છાને અનુસરી કટોસણુનું મહાજન આપને વિનંતિ કરવા આવેલ છે. તો કૃપા કરી મહાજનના માણસો સાથે મારું આ આમંત્રણ સ્વીકારી દર્શનનો લાલ આપવા તરફી લેશોજી. હાલ એજ.

તપ્તસિંહજી ઠાકોરશ્રી

તાલુકે—કટોસણુ.

ધર્મનું મૂળ દયા—

દયા એજ ધર્મનું સાચું રહસ્ય છે. દયા દેવીની સોડમાં દુનિયાના અખિલ ધર્મનું ઓજસ ઓતપ્રોત થાય છે. જ્યાં દયા છે, પ્રાણીઓના રક્ષણની સદ્ભાવનાઓ છે, ત્યાં સંપત્તિઓ અને આરોગ્યતા પરસ્પર સાહેલીઓ બની દયાવંતની સેવિકાઓ બની રહે છે. જે માનવોના રક્ત બિન્દુઓમાં પ્રાણી માત્રની દયા ક્ષણે ક્ષણે વહે છે. તેજ સાચા માનવો છે. જ્યારે અનેક પ્રાણીઓના પ્રાણને પોતાના પાપી પેટના ખાતર અને જીવહાના તુચ્છ સ્વાદની પરિપૂર્તિ માટે ધ્વંસ કરનારા માનવો નહિ પરંતુ દાનવો છે. જંગલના નિર્ઝરણાના પાણી પીનારા અને તૃણ ખાનારા કાતરનેત્રોવાલા મૃગલાઓના ઉપર ક્રૂર હૃદયના શિકારીઓના તીક્ષ્ણ તીરો કેવી અગમ્ય વ્યથા ઉમ્મન કરતા હશે તે તો ખિચારા એ તીરોની વેદનાને સહન કરનારાજ જાણે? એ ખિચારા જંગલી શ્વાપદો કયા ન્યાયાધીશ પાસે આ ફરીયાદનો પોકાર કરે! અન્યના પ્રાણને હરનારા પોતે પોતાની જાતને શું અમર સમજતા હશે? શાસ્ત્રકાર કહે છે કે:—

દદાતિ દુઃખં યોડન્યસ્ય ધ્રુવં દુઃખં સ વિન્દતે ।

તસ્માન્ન કસ્યચિદ્ દુઃખં, દાતવ્યં દુઃખમીરુણા- ॥ ૧ ॥

જે માણસ ખીજતે દુઃખ આપે છે તે પોતે જરૂર દુઃખનેજ મેળવે છે. માટે દુઃખથી કરનારાઓ ખીજતે કદિ પણ દુઃખ આપવું જોઈએ નહિ. રકન્દાદિ પુરાણમાં પણ જીવહયાની પુષ્ટી કરનારા શ્લોકો છે:—

ધર્મો જીવદયા તુલ્યો, ન ક્ષ્યાપિ જગતિ તલ્લે ।

તસ્માત્ સર્વપ્રયત્નેન, કાર્યા જીવદયા નૃભિઃ ॥ ૨ ॥

જીવદયા તુલ્ય ખીજે કોઈપણ જગતમાં ધર્મ નથી, માટે સર્વ પ્રયત્નથી માણસોએ જીવદયા કરવી જોઈએ,

યો દદ્યાત્ કાઞ્ચનં મૈરું, કૃત્સ્ના ધૈવ વસુધરા ।

एकस्य जीवित दद्यात्, न तत् तुल्य युधिष्ठिर ! ॥ ૩ ॥

જે માણસ મોનાના મેઝ પર્વતનું અને આખી પૃથ્વીનું દાન કરે અને એક માણસ એકને જીવિતદાન આપે તોપણ કૃષ્ણજી કહે છે કે હે યુધિષ્ઠિર તે બંને સગ્યા નથી અર્થાત્ જીવદાન કરનારો ચઢીયાતો છે

हैमधेनुधरादीना दातार. सुलभा भुवि ।

दुर्लभ. पुरुषो लोके, यः प्राणिष्वभयप्रदः ॥ ૪ ॥

મોનુ, ગાય અને પૃથ્વીનું દાન કરનારો મનુષ્યો પૃથ્વીમા સહેલાઈથી મળે છે પણ પ્રાણીઓને અભયદાન આપનાર પુરુષની જગતમા દુર્લભતા હોય છે

यावन्ति पशुरोमाणि, पशुगात्रेषु भारत ?

तावद्वर्षसहस्राणि पच्यन्ते पशुघातका ॥ ૫ ॥

હે ભાગત ! પશુના શરીરમા જેટલા ડવાટા હોય છે તેટલા હગરો વર્ષસુધી પશુનોનાત કરનારા નરકમા પડવાય છે

ઉપના શ્લોક ઉપગવી જણાવે કે, જૈનધર્મમા તો નાનામા નાના જીવોની દયાનું સ્વરૂપ વીતગગ પરમાત્માએ બહુજ સારી પેઠે બતાવ્યું છે પણ બીજા ધર્મોમા પણ દયા ધર્મના પાલન માટે કહેનામા આવ્યું છે કોઇ પણ ધર્મ દયાનો વિરોધી નથી જે શાસ્ત્રમા દયાનું વિધાન નથી તે શાસ્ત્ર નહિ પણ અનેક ભવોને વગાડનાર એ ભાવ શાસ્ત્ર છે આજકાલ કેટલાક સ્વાર્થવૃત્તિવાળા પેટ પોપકાએ ગગન મહાગગનઓની ખુલામત કરવા અને તેઓની લોહપતાને પોપવા ધર્મમા પણ હિંસાને ધુસારી છે દોષપણ જીવને મગવાનું ગમતું નથી લલે પછી ગમે તે ચોનિમા ઉત્પન્ન થયો હોય તોપણ સાથી તેનું મગવાનું મન થતું નથી કશું છે કે —

યો યત્ર જાયતે જન્તુઃ સ તત્ર રમતે ચિરમ્ ।

અતઃ સર્વેષુ જીવેષુ દયાં કુર્વન્તિ સાધવઃ ॥ ૬ ॥

જે જન્તુ જ્યાં હિમ્મત યાય છે તે ત્યાંજ લાંગાકાળમુખી આનંદ માને છે અને તેથીજ સાધુપુરો સર્વે જીવોની દયા કરે છે.

વળી મૃત્યુનો ભય તથા જીવવાની આકાંક્ષા સ્વર્ગમાં રહેલા ઈંદ્રને અને વિદ્યામાં રહેલા કીડાને સમાનજ હોય છે એ ભાવાર્થને પુષ્ટ કરતો નીચેનો શ્લોક છે:—

અમેઘ્યમધ્યે કોટસ્ય સુરેન્દ્રસ્ય સુરાલયે ।

સમાના જીવિતાકાંક્ષા, સમં મૃત્યુર્ભયં દ્વયોઃ ॥ ૭ ॥

ઉપરોક્ત દરેક ધર્મશાસ્ત્રમાં કહેલા શ્લોકોનો જો રાજ્ય મહારાજ્ય ક્ષણભર વિચાર કરે તો અનાયાસે હઝરે જીવોને અભયદાન મળી શકે છે. અને પ્રજા પણ તે માર્ગે સહેલાઈથી વળી શકે છે કારણ કે **યથા રાજા તથા પ્રજા** । પ્રથમ કુમારપાળરાજ્ય જેવા ઘણા નરેશોએ પોતાના દેશોમાં જીવદયાનાં ઝરણાં વહાવ્યા છે. મ્લેચ્છોને પણ શામ, દામ, દંડને ભેદની નીતિનો ઉપયોગ કરી જીવદયાના પાઠો શીખવ્યા છે.

પ્રચંડ દયાના દ્રેષીઓને પણ પોતાના ભુજ બળથી નિરપરાધી પ્રાણીઓની દયા પાળતા કર્યાં છે. પોતાના પ્રાણના વ્યયમાં પણ હિંસાની કૂર વૃત્તિને ધર્મી પુરો કદિ પણ સ્વીકારતા નથી. જંગલના ગહન-ઝુંડમાં આનંદપૂર્વક રમતા જીવતા નિર્દોષ મૃગલાપર પોતાની તીખ્ખી અને કૂર મનોવૃત્તિ સમા શસ્ત્રો ફેંકી પોતાની બહાદુરી કે વીરતા સાચો ક્ષત્રિય રાજ્ય કદિ પણ બતાવતો નથી. સુખી થવાની ઇચ્છા હોય તો તેણે દરેકને સુખ આપવું જોઈએ. કોઈ પણ પ્રાણીની લાગણી ન દુભાય એની એણે ખાસ કાળજી રાખવી જોઈએ. જે નિરપરાધી જંતુઓને પોતાની ક્ષણિક તૃપ્તિ ખાતર ઘંટીના પડીયામાં રહેલ કણની માફક કચરે છે.—પીસે છે.—પીડે છે. તેઓ અહીંયા શરીરોના ભયંકર દર્દોથી પીડાય છે અને ઘોર પાપી બની રૌરવ નરકાદિની અસહ્ય પી-

કાઓ અચરણ પણ સહે છે, હણનાર, હણાવનાર, ખાનાર, પકાવનાર, વેચનાર અને લાવનાર તમામ સગા પાપના ભાગીદાર થાય છે

સુખ એ પુણ્ય વૃદ્ધાના મનોહર પુષ્પથી નીપજેલુ ફળ છે અને દુઃખ પાપતરના દુર્ગંધીમય કુપુષ્પોથી ઉત્પન્ન થયેલુ કટુક ફળ છે દીર્ઘદષ્ટિથી વિચારવામાં આવે તો આપોઆપ જણાઈ આવશે કે સુખી થનારે પુણ્ય-ઉપાર્જન કરવું જોઈએ આત્માની સાચી ઓળખાણ થયા પછી, આત્મ તત્ત્વ પ્રજ્ઞા સમન્વિત પછી તેનો ક્રમિક વિકાસ અને તેમાં ગહેથી જ્યોતિર્ને મેળવવાની પ્રગતિ સહેજ સ્વભાવે થાય છે

પ્રત્યેક પ્રાણીગણ સુખને ઝખે છે પાપાયજીવમાં ગત બનેલો પાપાત્મા પણ સ્વર્ગની સુખ રાધ્યામાં લેટવાની લાવના ગમે છે. પરંતુ લાવના માનથી સુખની પ્રાપ્તિ થતી નથી વાસ્તવિક સુખના સાચા સાધનો હાથ લાગ્યા સિવાય કદાપિ કાળે સુખ પ્રાપ્ત થવાનું નથી સાચું સુખ કાને કહેવાય, સાચા સુખની પ્રાપ્તિ પછી આત્માની કેવી ઉન્નત દેના હોય આ બધું જોએને સતપુરુષોની શીતલ છાયા મળી છે, જોએએ ભાગી મહાત્માઓની વાણી સાલણી છે, તેઓજ સાચા સુખની વ્યાખ્યા સમજી શક્યા છે સાચું સુખ તેજ કહેવાય કે જે આવ્યા પછી કદાપિ કાળે પાછું ન જાય જે સુખમાં દુઃખનો ભેગ પણ ન હોય જે સુખના પછી દુઃખની ઘોર ખોદાતી ન હોય એવા સાચા સુખને મેળવવા માટે હે ચેતન ! તું વિચારી લે કે પાણીના પંચોટા સમાન કાનું ધ્વનિ જીવન છે, દીપકના પ્રકાશ જેવી આયુષ્યની દેરી છે, તરુણીના તરલ નેર સમ તારુણ્ય અવસ્થા છે, હાથીના કાનના જેવી-જ ચપળ લક્ષ્મી છે, સરીગ વિગેરે તમામ અનિત્ય છે આ મરગાનો વિચાર કરો તો જરૂર સાચા સુખને મેળવના આત્મા ઊઘમચીલ બની નહોતે દુકાલમાં એટલું-જ સમજવાની જરૂર છે કે આપણા આત્માને જે વસ્તુ પ્રતિદિન હોય, (ન ગમતી હોય) તે વસ્તુ ખી ન પ્રાપ્ત ન આચરવી જોઈએ વિગેરે સચોટ ઉપદેશ સાલ-

જવાથી તપ્તસિંહજીના હૃદયમાં અજળ પલટો થયો. તેમના ઘેટલાકે અનુચારીઓ પણ ચરિત્રનાયકનાં લક્ષણો જાણી ચૂક્યાં, અને ધાર્મિકો પ્રતિજ્ઞા સ્વીકારી સ્વછવનને કૃતાર્થ અમુક અંશે કરવા ભાગ્યશાળી બન્યા.

હિંસાખંધ

કોટાસણમાં ચરિત્રનાયકના પંદર દિવસના નિવાસ દરમ્યાન હાકોર તપ્તસિંહજી હૃદય દયાભાવથી આર્દ્ર બન્યું. પ્રતિવર્ષ દશેરાના દિવસે એક બકડું લટકાવી તોપના ગોળાથી ઉડાવી મૂકવામાં આવતું હતું તે બંધ કરવામાં આવ્યું. વળી ઉનાળાની પાર્ટીમાં એવી ધાતક પ્રવૃત્તિ હતી કે ગામના તમામ હાકરડાઓ અણીદાર શસ્ત્રો સહિત જંગલમાં જાય અને હજારો મુંગા પ્રાણીઓનો વધ કરે. જે પ્રાણીઓને વધારે મંખ્યામાં હણે તે બહાદુર અને વીર કહેવાય. અને તેને હાકોર સાહેબ તરફથી સરપાવ (ધનામ) આપવામાં આવતો. આવા દિવસોમાં ખીયારા કુંભારોનો જંગલમાં પાણીના માટલા ભરી ભરીને હુચો નીકળી જતો. તેઓ પણ ચાલતા કે આ પાપ મહારાજશ્રી બંધ કરાવે તો ઘણુંજ સારું. રમત ગમત ખાતર, ક્ષણિક વિલાસો ખાતર હજારો મુંગા પ્રાણીઓને મારવાની ધાતક પ્રવૃત્તિનો ચરિત્રનાયકના ઉપદેશથી હાકોર સાહેબે પ્રતિરોધ કર્યો. જેથી હજારો મુંગા પ્રાણીઓ તથા કુંભારો મુખી થયા.

અજળ છાપ

વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિજીનું વ્યાખ્યાન પ્રતિદિન સાંભળવું એ તો હાકોર સાહેબની રોજીંદી આવશ્યક ક્રિયા જેવું જાણી ગયું હતું. એ હૃદયગમ વ્યાખ્યાનો શ્રવણ કરવા જૈન જૈનેતરોની મોટી મેઢની જામતી. દરેક મતના અનુયાયીઓને ધર્મનું રહસ્ય જાણવાનું મલતું. ધર્મનો સ્વીકાર અને પાપનો પરિહાર સહુ કોઈ સહેલાઈથી કરી દે એવો વ્યાખ્યાનપ્રવાહ અવિરત ચાલતો. વ્યાખ્યાનમાં ખાસ કરીને સર્વ

પ્રાણીઓના પ્રાણની ગ્લા, ધર્મના નામે, પર્વના નામે, કુળ ગિવાત્તેના નામે થતી ઘાતકી હિસાના પાપો અને તેના કટુક ફલો વિગેરે વિષયો ગમ્યા હતા, ગમ્મ અને પ્રમ્મ બન્નેનો પરસ્પર કેવો મળધે હોય, સત્તાધીશોનો પ્રમ્મ સાથે કેવો વ્યવહાર હોય ? નિર્દોષ અને નિરપગધી પ્રાણીઓનું પીડન થતું હોય ત્યાં સાચા ક્ષત્રિયોની ક્ષત્રિયવટ કેવી ઝળકે ? દયાપાત્રન માટે વેદો, ઋતિઓ, અને ઉપનિષદો શું ઉપદેશ છે ? ધર્મના-પર્વના નામે ઘાતકી પ્રવૃત્તિ ક્યાગ્થી આરભાઈ ? ગમ્મ મહાગમ્મઓ આ પ્રવૃત્તિમાં વિગેષ રસવાલા ક્યાગ્થી બન્યા ? સત્તાધીશોના ઋતેહીઓ અને સલાહકારો કેવા હોવા જોઈએ ? વિગેરે અસરકારક રીતે સર્વે પોઈન્ટ ઉપર એવું તો વિવેચન કર્યું કે ઠાકોર સાહેબ તથા તેમના અનુયાયીઓ પણ અજ્ઞા છાપ પડી

અનેરો ઈસારો

સૂર્યોદય પહેલાં જનમેલી લાલીમા સૂર્યોદયની સચિદા મને છે ધૂમાડાના ગોટેગોટથી છવાઈ ગયેલું રયાગ ગગન સમીપમાં અમિનું અનુમાન કગવે છે ગગનમાં ચઉત્રિશિ ફગતી શુલ્કાલી ધ્વજન ચૈત્યનું પરિજ્ઞાન પેદા કગવે છે નુરરીના અને વટાના ગ્લુકાર અને ટાંકાની મંદુરધ્વનિ ગજગણ અથવા તુગ્ગ વર્ગની કદપના કગવે છે તેમ આજના ચત્રિનાયકના શ્રીમુખથી અમૃતમય દયાના જિન્દુને ઝગવતો ઉપદેશ વગસાદ ઠાકોરસાહેબને અનેગે ઈસારો અને અમર કગનારા નીવડયો

ઠાકોરશ્રીનું નિવેદન—

ખૂદ ઠાકોર સાહેબે ઉભા થઈ વિનમ્રભાવે શુદ્ધેવને જણાવ્યું કે આપના ઉપદેશોનો ઉદ્દેશ હું મપૂર્ણ અમન્યો છું આજે હમારો હિસામય કેવપર્વનો દિવસ હતો હમારો મુગા પ્રાણીઓની હિસા કરી હમો પોગપાપના ભાગીદાર બનતે પગ્નું આપશ્રીના દયામય ઉપદેશથી હમોએ તે પાપ પ્રવૃત્તિનો નિર્મોહ કર્યો છે અને વધુમાં

જણાવ્યું કે પ્રતિવર્તિને માટે અદંતર આ ધાતક પ્રત્યક્ષિને મારી સત્તાના ગામોમાં નાખુદ કરીશ. આ સમાચાર સાંભળી આખી સભા ખુદા થઈ. અહાહા ? હવેનો પ્રાણીઓની રક્ષાનું અનર્ગલ મુખ્ય ચરિત્ર વિભુના ઉપદેશથી ઉપાર્જન કર્યું.

જાહેર નામું—

તપ્તસિંહજીની હૃદય ભૂમિકા કોમળ, દયાળુ અને સરસ હતી. ફક્ત સદ્ગુણો જોગ અને ઉપદેશ વૃષ્ટિનીજ જરૂર હતી. જે ચરિત્રનાયકની ઉપદેશ વૃષ્ટિ થતાં તેઓના હૃદયમાં ધર્મના સુંદર વૃક્ષો ઉદ્ભવ્યા. ઉપદેશની ઉડી અસર થવાથી હાંકારશ્રીજીએ પરસ્પરી સહોદરતા તેમજ દયા પાલનતા વિગેરેની પ્રતિજ્ઞાઓ સ્વીકારી, એટલુંજ નહિ પણ પોતાના રાજ્યમાં હિંસા આદિ પાપોને અટકાવવા કોશિષ કરી પ્રતિવર્ષ દશેરાના દિવસોમાં, અને પર્યુષણપર્વના દિવસોમાં ધર્મના નામે અગર કુલાચારથી કોઈપણ પ્રકારે પોતાના સત્તાના ગામોમાં કોઈપણ વ્યક્તિ પ્રાણી વધ ન કરે તેવું જાહેરનામું પ્રગટ કર્યું. તેની અક્ષરશઃ નકલ નીચે પ્રમાણે છે.

જાહેર નામું

શ્રી દરબાર તાલુકા કટોસણ

આથી આ તાલુકાના તમામ લોકોને ખબર આપવામાં આવે છે કે આ તાલુકામાં દેવીના નામથી દરેક વર્ષે દશેરા (વિજ્યાદશમી) ના દિને કેટલાક નિરપરાધી પ્રાણીઓનો પ્રયોજન વિના વધ કરવામાં આવે છે. એ રિવાજ કોઈપણ રીતે પસંદ કરવા લાયક નથી. આનાથી ઉદ્ભૂત નુકશાન થાય છે. અને એવું કરવાથી દરેક ધર્મનો મૂળ સિદ્ધાંત જે દયા છે તે કોઈપણ રીતે પાલન થતો નથી. તેથી હરસાલ દશેરાને દિને અને આવણ વદ ૧૧ થી ભાદરવા સુદ ૪ સુધી અર્થાત્ જૈનોના

પર્યુપણપર્વના તહેવાગના દિન હોવાથી જૈન મુનિ મહાગજ જૈનગલ વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ મુનિ મહાગજશ્રી લલ્લિધવિજયજીના સદ્ગુપ્તેશથી ખુશ થઇને એ દિવસોમા પણ હમાગ તાલુકામા પ્રાણી વધ બંધ કરવામા આવે છે

અર્થાત્ ઉપર જણાવેલ દિવસોમા આ તાલુકાના કોઇપણ ગામની હદમા કોઇપણ શખસ કોઇપણ પ્રાણીનો વધ ન કરે એવું ફરમાવવામા આવે છે જો કોઈ એવું કરે અને જાહેરમા આવશે તો તે માણસ શિક્ષાને પાત્ર થશે એ જાણવું આજ તા ૧ માહે માર્ચ સને ૧૯૨૪ ના દિને મારી સહી તથા કોર્ટના મીલ સાથે એ પ્રસિદ્ધ કરવામા આવે છે

કટોસણ તાલુકા
ઓફીસમાથી
તા ૧-૨-૨૪
મુ કટોસણ.

SHRI TAKHATSINGHJI
ઠાકોરશ્રી તા. કટોસણ
LALCHAND M SHAH
કામદાર તાલુકા કટોસણ

હતા. તેમના દર્શનાર્થે અમદાવાદ વિદ્યાશાળામાં ઉપાશ્રયે પધાર્યા. શાન્તમુદ્રાલિંગમ આપણ મહારાજને વંદન કરી જીવનની કૃતકૃત્યતા માનવા લાગ્યા.

ગુણાગ્રહિતા—

ગુણગ્રાહી વયોવૃદ્ધ આચાર્ય મહારાજે પણ ચરિત્રનાયકની વાદ-વિવાદોથી મેળવેલ નિષ્કંટક વિપુલ કીર્તિની જાહેર લેકચરોદ્ધાર હજારો જીવોને અર્પેલ સદાચારી જીવનની મુક્તકંઠે ભૂરિ ભૂરિ પ્રશંસા કરી, અને ભાવિમાં વિદ્યમાન શક્તિઓ અતીવ ઉજ્જવલ અને એવા આશિર્વાચનો કાઢ્યા. બસ આ સમયના મેલાપથી ચરિત્રનાયકના પ્રતિ પૂ. આપણ મહારાજની નિર્દોષ ધર્મપ્રીતિ અવિહત બધાણી. જે અઘાવધિ જેવીને તેવીજ નહિ બદલે વૃદ્ધિગત થતી આવે છે, ચરિત્ર નાયકનો પણ તેઓથી પ્રત્યે પૂજ્યભાવ વધતો ગયો.

એક માસની સ્થિરતા—

અમદાવાદની જનતાના અતીવ આગ્રહથી લગભગ એક માસની સ્થિરતા કરી. અત્રેની જનતાને ચરિત્ર નાયકનો પ્રથમજ પરિચય હતો હંમેશ વ્યાખ્યાનો થતા જનતા વિશાળ સંખ્યામાં આવવા લાગી. કેટલોક સમય વિદ્યાશાળાનો વિશાળ હોલ હોવા છતાં જનતાને જોસવાની સંકોચતા રહેતી. વ્યાખ્યાનની એવી અજબ પ્રભા પડી કે સૌ કાંઈ દુન્યવી આવશ્યક વ્યવસાય મૂકી મૂકીને વ્યાખ્યાન સાંભળવા આવતા હતા. ચરિત્ર નાયકની ભર સુવાનીની અજબ શક્તિ જીવંદ અને મધુર ધ્વનિ અગાધ શાસ્ત્રનું તત્ત્વ જ્ઞાન તથા લલિત વિસ્તરણનું વાંચન એટલે જનતા મુગ્ધ અને એ સ્વાભાવિક હતું.

વીરવિભુનું જન્મ કલ્યાણક—

સંવત ૧૯૮૦ ના ચૈત્રમાસની ત્રયોદશીના દિવસે વીરજન્મ કલ્યાણક ઉજવરાનો પ્રયોગ પણ આવી લાગ્યો. પ્રથમથીજ એ બાળ-

તની જાહેર ખર્ચા પહેલથી ચૂકી હતી હમેશ કરતા આજે તો માનવ
મેદની મોટા પ્રમાણમાં ચર્ચિત નાયકના મુખથી વીગ ચરિત્ર શ્રવણ
કરવા આવવા લાગી વયોવૃદ્ધ આચાર્ય દેવ શીમદ્ વિજય સિદ્ધિસિ-
શ્વર મહારાજ અધ્યયતામાં બીગન્યા ગરબાતમાં પ્રભુ સ્તુતિ કર્યા
આજ ચર્ચિત નાયકે વીગપ્રભુનું જન્મ કલ્યાણક ઉજવવાનો હેતુ ગો ?
ક્યા ઉત્તમ આત્માઓનું જન્મ કલ્યાણક ઉજવાય ! વીગપ્રભુએ કેવળ
જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરી લેખને ત્યાગનો અરેજો પાકવી ચાગગતિમાં સખ-
ડની દુનિયાને કવી ગીતે ઉદ્ધરી ? તેઓએ કેવા પ્રકારની ધોગ તપશ્ચર્યા
કરી ? માનના ગર્ભમાં પ્રતિજ્ઞા લેનાનો મુખ્ય હેતુ રો ? કપિલ
અહીપણ ધર્મ છે અને ત્યા પાનુ ધર્મ છે એ ઉત્સુક પ્રત્યક્ષાથી
કેટલો ગમાર ભર્યા ? વિગેરે પોઈન્ટો ઉપર લગભગ અઢી કલાક
મુઠી મુક્તિ પ્રયુક્તિ આપી મુદ્ગ વિવેચન કર્યું હતું

નિનનિનો અન્વીષાર

અમદાવાદની જ્ઞાતાએ ચર્ચિત વિભુને આતુર્માંસ કરવા ઘણી
આમદ ભરી નિનનિ કરી પરંતુ પૂજ્ય આચાર્ય દેવની છાયામાં જવાનું
તેવાથી નિનનિનો અન્વીષાર કરી ત્યાથી વિદાર કરી ખેડા માત્ર
વિગેરે નીચોની યાગ કરતા છાયાપુત્રીમાં પધાર્યા ચર્ચિત નાયકના પધાર-
વાથી છાયાની ગરને અતીવ આનંદ થયો મુદ્દેવના દર્શન થતા
ચર્ચિત નાયકના મેમગેમ પ્રદુષિત થયા નેમજ મુદ્દેવની ક્ષાયુભર
ગિરિગેય બનેલી શીરી અને દિવ્ય નજર માનો કે ચર્ચિત નાયક પગ
ભારીમાં આનંદના રત્ન બનના આશિર્વાદ ન વર્ણવની હોય ?

દીસાની કેકરડી—

૧૫વી ગામ કેટલે સમને ૬ ધર્મનું એક મામલ છે ત્યા
અનંત રિત આત્માઓની પ્રવૃત્તિ ધર્મનું સાધી થઈ છે અને
૬૫ કે ૭૫નો આદેશ ૧૧ ત્યાગપ્રતિ જનીવ દેને કે ત્યાગીઓના

નકલની જાણ માટે જૈનરત્ન વ્યાખ્યાન વાયસ્પતિ મુનિ મહારાજ
શ્રી લલિધવિજયજી મહારાજ તરફ વંદના સાથે રવાના.

Lalchand M. Shah.

આ પ્રમાણે વિદ્વાન મુનિવરો ઠાકોર વિગેરેને પ્રતિબોધ કરવાનું
પણુલે અને દયા પાલનનું રહસ્ય સમજાવે તો ભારત વર્ષમાં મુંગા
પશુ પંખીઓની નાહક થતી હિંસા ઘણીજ અટકી જાય.

પ્રકરણ ૨૨ મું.

અમદાવાદ પ્રયાણ—

ત્રેથી નર આધુઓતી આથે વિહાર હરી ગામેમાં
 વીગ ગમીનો સ દેશ પાદવતા ઓગણુ પધાર્યા
 અમદાવાદ ગહેર અત્રેથી ધણ નજીકમાં હણ
 ને જનપુત્રીના નામે ઓગણખાય છે જ્યાં
 અનેકાનેક ગગનચુબી જન યત્યોતી હારમાલા
 છે જેમાં પ્રાચીન-અગ્નિ અને વિદ્યાળ જિન-
 બિઓ સંનીય છે જેના દર્શન દેવતાની

અનિવાર્યને આ આમણ થઈ વળી વયોત્તર તપોનતિ પ્રયાનપ્રદતિ
 આત્મપદેવ શ્રીમદ્ વિજયસિદ્ધિમુદ્રીશ્વરજી મદાગજ અત્રે વિવિધમાન

પ્રતિ આદર ભક્તિ અને શ્રદ્ધા આ ગામમાં અપૂર્વ તરી આવે છે. અરે દીક્ષાની ફેક્ટરી તરીકે આ ગામ પંકાયેલું છે. અત્રેના ભવ્ય મંદિરમાં સંપ્રતિ રાખના વખતની પ્રાચીન અને દર્શનીય શાન્તિનાથ ભગવાનની પ્રતિમા છે. અત્રે એક આલીશાન જૈન જ્ઞાનમંદિર હજારોના ખર્ચે બનાવેલ છે જેની ખુશ્હી મૂકવાની ક્રિયા (Opening ceremony) શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકારના હસ્તે કરવામાં આવી હતી. આ જ્ઞાન મંદિરમાં પ્રાચીન અર્વાચીન લઘ્ય અને અલઘ્ય પુસ્તકો અને પ્રતોનો સંગ્રહ સારા પ્રમાણમાં છે. જેનું રક્ષણ અત્રેના સંઘ કાળજી પૂર્વક કરે છે.

પન્યાસજીનું આગમન—

અમદાવાદથી પૂજ્યપાદ શાસન પ્રભાવક ઉપાધ્યાયજી મહારાજ શ્રીમદ્ વીરવિજયજી મહારાજના વિદ્વાન્ સકલાગમ રહસ્યવેદી શિષ્ય રત્ન પૂ. પન્યાસજી મહારાજ શ્રીમદ્ દાનવિજયજી મહારાજ અત્રરથ આચાર્ય દેવેશ શ્રી વિજય કમળસૂરીશ્વરજી મહારાજના દર્શન અને સેવાભિલાષાના મહત્ હેતુથી વિહાર કરી છાણી મુકામે તેઓશ્રીની છત્ર છાયામાં પધાર્યા. નિઃસ્પૃહ શીરોમણિ સૂરિશેખરના દર્શન વંદન કરી અત્યંત કૃતકૃત્ય થયા.

સૂયડાંગ સૂત્રની વાંચના—

અત્રે પહેલાના ચાતુર્માસમાં આગેવાન શ્રાવકોના આગ્રહથી વ્યાખ્યાનમાં વિશેષ આવશ્યક સૂત્રમાં આવતા અગીઆર ગણધરોનો વિષય શરૂ કર્યો હતો જેમાં રહેલી ન્યાયની પંક્તિઓ અને તત્ત્વની ત્રીણુવટને સારી પેઠે સમજાવતા લગભગ છ માસના વ્યાખ્યાનમાં પણ પુરો થયો ન હતો. હજી પણ તે વ્યાખ્યાનને લોકો યાદ કરે છે. આ ચોમાસામાં સૂયડાંગ સૂત્રની વાંચના શરૂ કરવામાં આવી હતી,

અવિરત પરિમમ—

પન્થાસજી મહારાજના અતિ આગ્રહથી અને સરિગેખરની પ્રેરણાથી આ ચાતુર્માસમા લગવતીસૂત્રના યોગોદ્ધનની ક્રિયા પન્થાસજી શ્રીમદ્ દાનવિનયજી મહારાજ પાસે મઠ કરી યોગની ક્રિયા તથા તપશ્ચર્યા કાલ મહર્ષિ આદિનો પગિશ્રમ ચાલુ હોવા છતાં છતાંમુ શ્રોતૃગ્રન્થે વ્યાખ્યાન મંભળાવવામા અને સ્વશિષ્ય મુનિગજ શ્રી લક્ષ્મણ વિનયજી મહારાજ આદિ સાધુ સમુદાયને અનુયોગદ્વાર પત્રવણા તથા જૈન જ્યોતિષનો અપૂર્વ અથ આગમ્ભિદ્ધિની વાચના આપવામા બહુજ અપ્રમત ગદેતા, અગ્નિ વિજ્ઞાની અપ્રમતતા, મયમયાલનની અપૂર્વ ભાવના, જ્ઞાન ધ્યાનની પગથિયુતા અને શાસન પ્રભાવના કરવાની ધગશ વિગેરે ઉત્તરવત્સુજો સ્તેષ છાણીની જનતા ધણી અભયખી પામી હતી સૌકોષ ધ્યક્ષતા કે પન્થાસપદવીની સાથે આચાર્યપદાર્પણ થાય તો કેવું સાડ ?

આદર્શ જીવન—

આ વખતે પન્થાસજી શ્રીમદ્ દાનવિનયજી મહારાજ પાલુ દાજર દના તેઓ પોતે અત્યંત શુણ્ણી હોના સાથે નિર્દોષ અને આદર્શ જીવન વાટિકામા અનેક ઉપકાર કૃત્યોની યોગ્ય પ્રસારી ગયા હતા હજારોને જ. મર્મ સન્મુખ બનાવી ધર્મનું ગદ્ય અમલવી, મુદ્દત ગી ધર્મ આવના જમાવી ગયા હતા, જૈન મિદાન્તના જેઓ અગાધ અને અત્યંત પગિજાની દના નિઃપૃષ્ઠી અને નિગાડ્યા જીવનથી અતેકાપર ત્યાગની જીવ પાડતા મમે તેવા મયોગોમા આવે આવ્યું હતી દેવાની નિડગતા અને વી ના તેઓમા ઝગડની દની અપ્રમતતાથી જ્ઞાન ધ્યાનમા અને અલપક ક્રિયાની આપનામા સમય વ્યતીત કરવો એ જેઓનું જીવન મન હતું શિષ્યનજને નવનો જોય દગવવો, મયમની નિર્મલતા મારવી વિગેરે વિજેનો પલ પલે સમ્ય અને આગમ્ખીય દનો નાગમ્ભિ આગમ આમેના પાગે અમલ પથર્મ લાવી પ્રજોના હિતર

આપવામાં જેઓની વિશદ અને તીક્ષ્ણમતિ અતિ પ્રસિદ્ધ હતી. જ્યોતિષના ગ્રંથોના પણ જેઓ જાણ અભ્યાસી હતા. શ્રીમંત્ સરકાર ગાયકવાડ મહારાજને પણ જેઓએ પોતાના વિક્રતા ભર્યા વ્યાખ્યાનનો લાભ આપ્યો હતો. જ્ઞાન ધ્યાનની સાથે તપશ્ચર્યામાં પણ પોતે રક્ત હતા. આચાર્યદેવેશ પ્રતિ તેઓશ્રીની ભક્તિ પ્રેમ અને વિનય કોઇ અજળ હતો. શાન્તમૂર્તિ શ્રીમદ્ હંસવિજયજી મહારાજ તથા શ્રીમદ્ વલ્લભવિજયજી મહારાજ (હાલ વિજય વલ્લભસ્મરિજી) તેમજ અનેક નિપુણ અને અનુભવી મુનિગણ અને શ્રાદ્ધગણ સિદ્ધાન્ત, જ્યોતિષ, પ્રકરણ, વિધિવિધાન સંબંધી પ્રશ્નોના અનેક પત્રો જેઓના ઉપર મોકલતા, જેના ઉત્તરો પંચાસજી મહારાજ એવી સ્પષ્ટ સમજાવતી પૂર્વક આપતાં કે જે જવાબોથી પુછનારાઓ પ્રસન્ન થઇ અમાપ રમરણ શક્તિ પર ધન્યવાદ આપી ગૌરવ લેતા. સાસન પ્રભાવનામાં શાસન સંરક્ષણમાં જેઓ કટીબદ્ધ રહી પોતાની શાસન ધગશ જાહેર કરતા.

સૂરિશેખરે જણાવ્યું—

ઉપરોક્ત ગુણકલિત પંચાસજી મહારાજ શ્રીમદ્ જ્ઞાનવિજયજી મહારાજ તથા ન્યાયશાસ્ત્રાદિમાં નિપુણ, તર્કવાદમાં કુશાગ્રમતિમંત, વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ શ્રીમદ્ લલિતવિજયજી મહારાજને સૂરિશેખરે મધુર શ્વનિજે જણાવ્યું કે દિન પ્રતિદિન મારી વૃદ્ધાવસ્થા જવાતી જતી હોઈ તમો યન્નેને હું આચાર્યપદ સમર્પણ કરવા ઇચ્છું છું. ભલે તમો ઇચ્છો કે ન ઇચ્છો. યન્ને મહાત્માઓએ હાથ જોડીને જણાવ્યું કે, આપશ્રી આ મહાન પદનું જોખમ હમોને આપવા ઇચ્છો છો તે હમો પૂર્ણતયા શોભાવી શકીશું કે કેમ ? તે વિચારણીય છે. 'હીરા મુખસે ન કહે લાગ હમારા મોલ' એ કહેવત મુજબ ખરેખર યન્ને મહાત્માઓ આ પદને સુશોભિત કરી શકે એવા હોવા જતાંય પણ પોતે તે વસ્તુ માટે અનિચ્છા જાહેર કરે છે. કહ્યું છે કે—

ગુણાઃ સર્વેષાં પૂજ્યન્તે આટોપૈઃ કિં પ્રયોજનમ્ ।

વિક્રિયન્તે ન ઘણ્ટામિઃ ગાઘઃ ક્ષીરવિવર્જિતાઃ ॥ ૧ ॥

સર્વેષાં ગુણો પૂજ્ય છે આટોપનું શુ પ્રયોજન છે દુધવગ્ની
ગાય માત્ર ધટાથી વેચાતી નથી

જેઓ ગુણુ જાણે છે જેઓ પત્રપટ્ટામાં પગથાળુ છે જેઓ
શામનના હાથે કાચો પ્રતિકૃતતાને વિપુલ સપતિઓ માની કઠના
સમર્થ છે તેઓને પદવી મળે તોયે શુ અને ન મળે તોયે શુ ? મહા
પુત્રોને સ્વમાન ગૌરવની આકાંક્ષા હોતી નથી પરંતુ શામન પ્રભાવના
કઠવાની તે પૂજ્ય પુરોના હૃદયમાં લાગણી હોય છે

વિચારની મહત્તા—

ઉભય મહાત્માઓને આચાર્યપદ અર્પણ કરવું તે મહાત્માઓને
શાળાથીજ કઠવા જેવું હતું ગુણી જનોને સ્વગુણ પ્રકાશવાની નોખત
જાળવવી પડતી નથી નહિ કસ્તુરિકામોદઃ ક્ષપથેન વિભાવ્યતે ।
માગ સમ આ કસ્તુરીની ગંધ છે એમ મોગનખાદ્ય એની ગંધ જાહેર
કઠવી પડતી નથી તેની સૌગંધજ એવી છે કે વિના કહે પ્રસરે તેમ
ગુણવાનોના ગુણુ કુમુદોની સૌગંધ આપોઆપ પ્રસરે છે પન્થામણ
શીમહ દાનવિજયજી મહાગજ તથા વ્યાખ્યાન વાચ્યપતિ શીમહ
દ્વિધિવિજયજી મહાગજનો અજગ પ્રભાવ અને રાસનમેવા તથા
વિદ્વતા વિના પદાર્પણે જગ જાહેર હતી આચાર્યદેવેન તેઓની
કન્ધા નદિ દોવા છતાં પણ પોતાના વિચારની મહત્તાથી જગપાણુ
કન્ધા નદિ

સંમત રહેવું પડ્યું—

અનેક યત્નેના આગ્રેવાન શ્રાવક વર્ગે પણ તે બંને મહાત્માઓને
તે પદ અંગીકાર કરવા અતીવ આગ્રહ કર્યો, શુ આગાથી અને
મંદના આગ્રહથી કન્ધા નદિ તેવા છતાંય બંનેને સંમત રહેવું પડ્યું.

માનવ પ્રકૃતિ એવી છે કે ઉચ્ચ સ્થાન ઉપર આરૂઢ થવા કુદરતેજ પ્રેરાય છે; પરંતુ ઉચ્ચ સ્થાનની મહત્તા અને જોખમદારી સમજદાર પોતે તે સ્થાનથી અલગો રહી અને તેટલી સેવા બજાવવા ઇચ્છે છે. કેવળ સ્વમાનના પૂજારીઓ પોતાની સ્તવના અને ગૌરવની આસુરી ભાવના વમળમાં ગુંચવાઈ પોતાનું જીવન તે તે અભિલાષાના અગ્નિકુંડમાં હોમે છે. નિઃસ્પૃહી મહાત્માઓ તો ગુણગ્રાહી બની ગુણ પ્રાપ્તિની ઝંખનામાં જીવન ઉજળવલ અને આદર્શ બનાવે છે. સ્પૃહીજનો સ્વમહત્તા કે ગૌરવખાતર ધમપછાડા કરી અન્યના ગુણોત્કર્ષનો અપકર્ષ દર્શાવી પોતેજ સુગુણી છે. એવો ડોળ કરે છે યોગીશ્વરો તો પર ગુણોની વૃદ્ધિમાં પોતાની ઉન્નતિજ માને છે. સાગે ઉસકી આગે એ કહેવત મુજબ જેને જે નથી જોઇતું તે અનાયાસે આવી મળે છે.

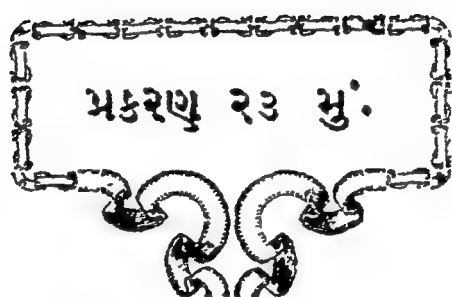
વક્ષાદારીની દુર્લભતા—

પોતાના શિષ્ય પોતાની પાટને શોભાવે તેવા વિદ્વાન્ અને ચારિત્રપાત્ર હોય તો તેઓને યોગ્યપદ્ધતી વિભૂષિત કરવા એ ઉદ્દેશ અને અવસરજ ગુરૂવર્યોનું પરમ કર્તવ્ય છે. પરંપરાગત આદરણીય પ્રથા છે. જૈનશાસના સ્તંભ કહેા, જૈનશાસનના રખેવાલ કહેા કે જૈનધર્મના દ્યોતક કહેા તો તે વર્તમાનકાળમાં આચાર્ય ભગવંતો મનાય છે. આ મહત્વ પૂર્ણપદ ગ્રહણ કરવામાં જેટલી દુષ્કરતા નથી તેનાથી કમગણી એ પદને વક્ષાદાર રહી એને દીપાવવામાં છે. યોગ્યતા-હીનો આ મહાન્ પદને લઇને શાસનની ઉજાહના—અપભ્રાજના ફેલાવી સ્વયં દુર્ગતિના ભાગી થઈ ભોળા ભક્તોને પણ ભાગી બનાવે છે. બ્યારે સ્વપર સિદ્ધાંતના પારંગત, પોતાના ગચ્છમાં સારણા વારણા અને ચોચણા દ્વારા પોતાના શિષ્યોને સંયમની આરાધનામાં તત્પર રાખવાવાલા, શાસન ઉપર આવતી આફતોને પોતાની શક્તિ ગોપવ્યા વિના દૂર કરનારા, અધર્મના પ્રચાર વખતે પોતાના માનને ખાતર ખોટી શાંતિને નહિ પકડનારાઓ આ પદને દીપાવી શકે છે. આથી

વિઠ્ઠલ વર્તન કરનાર એ પદની ઠેકડી ડગવે છે અને લગ્નવે છે માલી આગમને અને તેમા ગહેલા નેનાલિગમ નાનુક નાનુક મનોમ છોડવાને પુન પુન સીંચે તપામે કેળવે તોજ તે આગમની વિનિધ વર્ણી ગોલા પ્રેક્ષકોના નેત્રને કમનીય બને છે તેમ ગચ્છાધિપતિઓ પોતાની ગચ્છની અને ગચ્છમા ગહેલા સાધુઓની ઉત્તત દલા માટે સાવધગિતિ પુરી ગણે કે જોયા અન્ય ગચ્છના સયમ ક્રિયામા ગિયિલ થયેલા તે આદર્શ ગચ્છનુ અનુદરણ કરતા શીખે પદ લેનાર કરતા પદ અપાંથુ કરનાર દીર્ઘ લક્ષ્યથી પૂર્ણ પરીક્ષા કરી ચોઅનેજ તે પદથી વિભૂષિત કરે એ હિતાવહ છે આ પદ જેને તેને વિચાર કર્યા વિના આપનાર ઘોર પાપના, શામનહેલનાના ભાગીદાર થાય છે

અહીં કહેવાનો મતલબ એ છે કે નિ સૃષ્ટી ચૂડામણિ શ્રીમદ્ વિજય કમળસૂરીશ્વરજી મહાગજ એક મહાન ત્યાગી અને શાસનના વક્ષાદાર હતા તેમ પોતે માણસની પરીક્ષા પણ કરી જાણતા હતા અને તેથીજ ઉભય મહાત્માઓને આચાર્યપદ આપી શાસનના ઘોરી બનાવના ઇચ્છતા હતા તેઉભય મહાત્માઓ વિગદ આગ્નિશાલી તથા જૈન જૈનેત્ શાસ્ત્રના જ્ઞાતા હતા તેમ એ પદને દીપાવવા સમર્થ હતા

પદને કોણ દીપાવે—

ખરેખર આચાર્યપદ એ જૈનશાસનમાં થોડા મહત્વનો પ્રશ્ન નથી. જૈનશાસનના સંચાલક, કટોકટીના પ્રસંગે જૈન શાસનને અપાધિત રાખવામાં કટીબદ્ધ રહેનાર, દેવગુરુ અને ધર્મ ઉપર આવતા આક્રમણોને અટકાવવા, સત્વશાલી આચાર્યદેવોજ તે પદને દીપાવી શકે છે. સુભટ પદવીમાં અને રાજપદવીમાં જોખમદારીનો જોટલો ફરક છે. તેટલોજ નહિ પણ આચાર્યપદમાં અને મુનિપદમાં તેથી અધિક ફરક છે. જ્યારે જ્યારે ધર્મનો હાસ થતો હોય, જ્યારે જ્યારે ઉન્માર્ગ વૃદ્ધિગત થતો હોય, જ્યારે જ્યારે પાખંડીઓ પોતાના નિરંકુશ બળથી ભદ્રિક આત્માને ફસાવતા હોય ત્યારે ત્યારે શાસનની સેવા માટે સન્માર્ગની વૃદ્ધિ માટે આચાર્યવર્ગને ભગીરથ પ્રયત્ન કરવો પડે છે.

મહોત્સવની રાજ્યાત—

આ અપૂર્વ પ્રસંગે જાણી ગામના સગે સ્થાનમંદિરના વિશાળ યોગાનમાં મડપ તૈયાર કર્યો હતો. પદાર્થો નિમિત્તે અદ્વૈતમહોત્સવ દહેગસગમાં ગડ કરવામાં આવ્યો હતો. આખાએ સધમાં આનંદ આનંદની ઉર્મીઓ પ્રેક્ષકની નજરે પડતી હતી. ધનાદ્યો ધનથી જલવાનો શક્તિથી અને અન્યો અનુભોદનાથી પદ-પ્રદાન-મહોત્સવમાં ભક્તિ જાગવી ગઈ હતી.

પદવી-પ્રદાનના નિમિત્ત મુદ્દતે કે કેનાંદાગ આમંત્રિત કરેલ પૂજા, માગ્વાડ, માગવા, ગુજગત, દિલિયુ અને કાઠીઆવાડ આદિ દેશોના અનેક રાજા અને ગામોમાંથી આગેવાન સદ્ગૃહસ્થોની સખ્યામાં પ્રમાણમાં એકત્રિત થઈ હતી. પૂજ્ય આચાર્યદેવેશ અનેક દેશોમાં પોતાના નિર્મળ આગ્રિથી નુપ્રસિદ્ધ વ્યક્તિ હતી, એટલે તેઓના મુદ્દતે ચતા આચાર્યપદ મહોત્સવમાં હજારો માણસો આવે એ આભાવિક હતું. આ પ્રસંગે સિન્નલિન દેરાના વેપને ધાગ્યું કરનારી લગભગ પાંચદશ પ્રમાણમાં જન સખ્યા એકત્રિત થઈ હતી.

ભવ્ય વરઘોડો—

આચાર્યપદોગેપણના હર્ષનો અને માહારોપણ મહોત્સવનો એક ભવ્ય વરઘોડો કાઢવામાં આવ્યો હતો. જે વરઘોડામાં નજીકના વડોદરા રાજ્યથી ગાંડીય સામગ્રી અત્રેના મને મગાવી હતી સાત દાયીઓ, યોગગાડીઓ, ડાકા, નિરાનો તથા ચાદીના ગ્યો આદિ સમગ્ર સામગ્રીઓથી સુકા સુગોલિત વરઘોડો આખાએ જાણી ગામમાં કર્યો હતો. દર દર કોસ દૂરથી આ ભવ્ય વરઘોડો તથા મહોત્સવ જોવા માટે જોનેતરો પણ મોટી મખ્યામાં આવી પહોંચ્યા હતા. મોના ચાદીની અબાડીમાં તથા ગ્યોમાં જીગજમાન ભવ્ય જિનપડિયાઓને સૌ કોઈ બેઠાવરદિન સહર્ષનમના હતા. જેન દૈનેતરોના મુખ ઉપગની

દર્શની ઉર્માઓ જાણે જોધિળીજતે ન અર્પતી હોય એમ સાગતું હતું. આ પ્રમાણે શાસનની પ્રભાવના ફેલાવતો મોટો વરદ્યોડો લગભગ માઈલની લંબાઈમાં એ કલાક સુધી ફર્યો હતો. અને ઉપાશ્રય પાસે ઉતરતાં વિશાળ સમૂહમાં સ્થાણી વહેંચવામાં આવી હતી.

પદાર્પણની શુભક્રિયા—

વિશાળ અને લવ્ય મંડપમા ઉત્તર દિશા તરફ મુંખ કરી જયનાદની સાથે એક પાટ ઉપર આચાર્યદેવેશ શ્રીમદ્ વિજયકમળ-સૂરીશ્વરજી મહારાજ ખીરાજમાન થતાં હજારો માનવોનો સાગર તે લવ્ય મંડપમાં ઉભરાયો. સાધુવૃન્દ પાટ ઉપર તથા સાધ્વીવૃન્દ નીચે ખાણુ પર ખીરાજમાન થયો. તે પહેલા પન્યાસજી મહારાજે પ્રાતઃકાલના પ્રથમ મુહૂર્તમાં વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિજી મહારાજને સહર્ષ સ્વકરકમલથી જયનાદની સાથે શ્રી ગણિપદ તથા પન્યાસપદ અર્પણ કર્યું હતું. સારખાદ ખીજ મુહૂર્તમાં ગ્રંથત ૧૯૮૧ ના માગશર સુદ પાંચમના દિવસે સિદ્ધાન્ત રહસ્ય વેદી પન્યાસજી શ્રીમદ્ દાનવિજયજી મહારાજને તથા આગમરહસ્ય વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિજી શ્રીમાન્ લઙ્ઘિવિજયજી મહારાજને આચાર્ય મહારાજે રોમાચિંત થઈ સવિધિ આચાર્યપદનો વાસક્ષેપ તેઓ-શ્રીના મસ્તક ઉપર વાસ હતી, સૂરિમંત્ર ત્રવણ કરાવવા પૂર્વક આચાર્યપદ અર્પણ કર્યું. તે સમયે ચતુર્વિધ સંઘે જયનાદના શબ્દો કર્યા અને આચાર્યવર્યોને અક્ષતથી વધાવી સૌ કોઈ હર્ષિત થયા. તે ક્ષણુ જેઓએ જોયો છે તેઓને તો હૃદયપટ ઉપર સુવર્ણાક્ષરે કોતરાયેલ છે. પદ મહોત્સવ પૂર્ણ થયાબાદ શ્રીફળની પ્રભાવના કરવામાં આવી હતી. અને આખાં ગામના જૈનેતરોને શેર શેર સાકરના પડાઓ તે અપૂર્વ મહોત્સવની યાદગિરિ માટે વહેંચવામાં આવ્યા હતા.

પ્રથમ થયેલ મહાન્ ઉપધાન તપ નિમિત્તનો માલારોપણ મહોત્સવ પણ આ અવસરમાં નિયત થયો હતો. એટલે પૂજ્ય આચાર્યવર્યના સુહસ્તે અનેક લવ્યાત્માઓના સુકંઠમાં જાણે મુક્તિ રમણીનીજ માલા

ન હોય એમ માળો પહેનવનામા આવી હતી, જેમા દેવદ્રવ્યની, રાનદ્રવ્યની તથા માધાગ્નદ્રવ્યની આવક અલૂત પૂર્વ થવા પામી

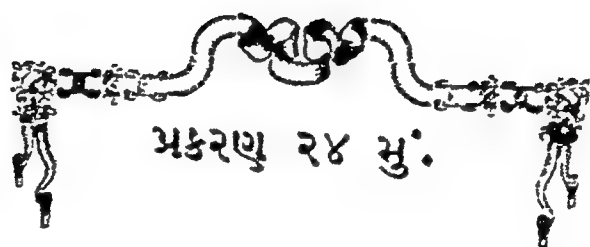
૨સીક પ્રવચન—

માહારાષ્ટ્ર મહોત્સવ બાદ આચાર્યવર્યની આજ્ઞાથી અને મધના આગ્રહથી નૂતન આચાર્યવર્ય શ્રીમદ્ વિજયલક્ષ્મિસચિશ્ચ મહારાજે તત્તમય લખાણથી ૨સીક પ્રવચન ચલણાવ્યું હતું જે પ્રવચને શ્રીતૃત્વ ઉપર અનેરી અસર ઉપજાવી હતી ઉક્તમહોત્સવના નિમિત્તે નિમિત્ત દિમા અષ્ટાન્ધિકા મહોત્સવ આડબગથી ચાલતો હતો તેમા ત્રિવિધ પ્રકારની પૂજાઓ વડોદરાના પ્રસિદ્ધ વૈદ્યગજ જૈન ગવૈયા અગરગ્રંથ બાલુભાઈ, ડોમોઈના મુળજીભાઈ અને અત્રેની મહાલીલાઓ ગગ ગગણીમય પૂજાઓ પ્રેમથી લાણાવી ચતુર્વિધ મંવમા પ્રભુ ભક્તિરસની શુદ્ધિ કરી હતી અને છેલ્લા દિવસે શાન્તિસ્નાન ધણાજ આડબગથી શુદ્ધ વિધિપૂર્વક લાણાવવામા આવ્યું હતું, જેથી સર્વમા શાન્તિ શાન્તિ અને શાન્તિ હવાઈ ગઈ હતી.

અભિન દન પત્રો—

ધર્મરક્ષાપત્રપત્ર આ બંને લાયક મહાત્માઓને સચિપદ પ્રદાનના દર્શનાયક સત્કૃત્યથી આનંદિત થયેલા અવધ સમુદાયના અનેક મુનિરાજાં ધર્મગ્રિય આવકવર્ગ, તેમજ અગ્રાઓના અભિન દનના તારા અને અનેક પત્રો આવ્યા હતા તે તારા અને પત્રો ચોક્કસ તેમજ મુગ્ધતા ચાનાસામા આવેલા સમગ્ર જૈન પંથના મહાચલાના અર્વાનુમતે પત્રો દેવા અભિન દન પત્રો આવેલા તે અમે અમારી દષ્ટિથી દેખેલા કે પત્રો ખોટા આડબગને આપેલને નહિ આપના આ સચિવરોએ નેની પ્રતિષ્ઠિત કરવાનો નિયેષ કર્યો

અકરણ ૨૪ મું.

સૂર્યપુરની વીનતિ—

જ્યારે આચાર્યવર ઝાણી ગામમાં ખીરાજમાન હતા ત્યારે સુરત સંઘના આગેવાનો પોતના આંગણે પધારવાની વિનતિ કરવા આવ્યા હતા. મહાપુરુષોની યશોકીર્તિ એવી હોય છે કે કોઈપણ દિવસ નહિ જોયા હોવા છતાં તેઓશ્રીના પુણ્યદર્શનની ઉત્ત અભિલાષા અનેક ભક્તોજનોને થાય છે, જેને લીધે પાંચ પાંચ વર્ષોથી સૂર્યપુરના ઓસવાળ આગેવાનો દરેક સ્થળે સૂરીશ્વરજીને વંદનાથે આવી વિરક્ષિ કરતા વારંવાર નિષેધ કરવા છતાંય તેઓએ માત્ર આત્મ શ્રદ્ધાથી અને ધર્મભાવનાથી કામગીરી રાખ્યું હતું. અરે એક વખત તો મોટર ઉંધી વળી જવાથી ઘણાઓને હાથે પગે નુકસાન થયું હતું છતાં પણ તરતજ પાછા પાટા આંધીને વિનતિ કરવા આવ્યા હતા. આટલી બધી પરા-

કાષ્ટાની વિરૂપિતને ધ્યાનમાં લઈ અતે પૂ. વિજયકમળસૂરીશ્વરજી મહા-
ગજને પોતાના પ્રતિભામપત્ર જે પદ્ધતે આદિ બહોળા સમુદાય
સહિત સુન્ત તરફ પધારવું પડ્યું

અપૂર્વ સત્કાર—

માર્ગમાં આવતા દરેક ગામોમાં સત્કારને પામતા અને વીગવિભુની
વાણી વિસ્તારતા સુગત નજીક આવી પહોંચ્યા જો કે માર્ગમાં
દુર્દાવન્થાના કાણે સુરિગેખાને અસામાન્ય પગથિમ પડતો પરંતુ તેઓશ્રીનું
લક્ષ્ય પગેપકાગ કંઠમાં એકબદ્દ હોવાથી પ્રતિકુળતાઓને પણ આનંદનું
આરપદ માનતા સુગત નજીક સુગિજ પધાર્યા છે એવા સમાચાર મળતા
સુગતથી ઘણા લોકો દર્શનાર્થે ઉભગવવા માડ્યા ઘણા લાખા સમય
પછી અને તનતોડ પ્રયત્નથી આ ત્રણે આચાર્યો જનણે જ્ઞાન દર્શન
અને ચાગ્રિત ગ્લનથીએ ત્રણ રૂપ ન ધારણુ કર્યા હોય વા પોતાના
આંગણે પધારતા હોઈ ધર્મપ્રેમી સુગતી પ્રજાએ પૂજ્યપાદ વિજયનંદ-
સૂરીશ્વરજી મહાગજના સુગતમાં થયેલ પ્રવેશ મહોત્સવની ઝાંખી કમ-
વનાગે અપૂર્વ પ્રવેશ મહોત્સવ કર્યો હતો

સ્વત્વ કાયમાળા—

સુરિગેખાની આચાર્ય ચગ્રિનાયકજી વ્યાખ્યાન આપતા હતા
જેમાં સુગતના વડાચૌરા ગોપીપુત્ર, નવાપુત્ર, હરિપુત્ર, હાપરીયાગેરી,
મોટા ગરતા વિગેરે તમામ લતાઓના ભાઈઓ ભાગ લેતા હતા કે
જેથી તેમજાઈની વાહીનો વિનાશ ઉપાશ્રય ચીકાર ભગઈ જતો હતો
આચાર્યશ્રીના વિહસાથી જનપુત્ર અને તાલિક વ્યાખ્યાનો આજના
જેવાથી અનેક ન્યૂન કાર્યો થવા પામ્યા હતા

જેથીજ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ સાહેબે મુન્નિવરના જે વખત દર્શનનો તથા
પ્રવચનનો હાજરીનો હતો જેમાં પગિજામે તાપીનદીમાં લગ્નગાન એક
૨ મહા જંટલા પ્રદેશમાં કાયમને માટે નાંજલા નાદિ પડેજાનો તથા

જાળ નહિ નાંખવાનો અને સૂરીશ્વરજી મહારાજ ત્યાંસુધી સુરત છલામાં ખીરાજે ત્યાંસુધી કુતરજોને ઝેર નહિ આપવાનો દુકમ બહાર પાડ્યો. શ્રી જૈન નિરાશ્રિત ફંડમાં રૂપીયા લગભગ આલીશહજાર અને પચ્ચીશ હજારની શ્રી વિજયકમળસૂરીશ્વરજી પ્રાચીન હસ્ત લેખિત જૈનપુસ્તકો-દ્વાર ફંડ ખાતે રકમ એકઠી થઈ હતી.

ઉપધાન તપ—

આ ચાતુર્માસમાં ઉપધાન તપની પણ અપૂર્વ આરાધના લગભગ ૪૧ પુરૂષ અને ૨૫૯ સ્ત્રી મલી ૩૦૦ જણે કરી હતી. જેમાં ઘણાખરા સુખી શ્રીમંત્ અને યુવાન તેમ બાળવયનાઓ પણ હતા. ઘણી સામગ્રીયુક્ત માળનો એક લઘ્ય વરઘોડો નીકળ્યો હતો. માળની ઉપજ પણ સુરતમાં કોઇ વખત પ્રાપ્ત નહિ થએલી એવી પચ્ચીશહજાર જેટલી થવા પામી હતી. તદુપરાંત ઉદ્યાપન, સ્વામિવાત્સલ્ય, પ્રભાવના, બહાર ગામથી આવેલ દહેરાસર તથા ઉપાશ્રયોની ટીપ વિગેરે અનેક પ્રકારના સત્કાર્યો થયા હતા.

ભરયુવાનીમાં સંસાર ત્યાગ—

ઉપધાન તપનું આરાધન કરનારાઓ બહારગામથી પણ આવ્યા હતા. આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયલઙ્ઘિધસૂરિજી મહારાજની પ્રતિદિન આલતી સચોટ વૈરાગ્યવાહિની દેશનાના પ્રભાવે ઘણા માણસોએ દીક્ષા ન લેવાય ત્યાંસુધી પોતાના ઇષ્ટ પદાર્થોનો ત્યાગ કર્યો હતો. તેમાં છાણીના રહીશ શ્રાદ્ધ ગુણસંપન્ન ધર્મનિષ્ઠ શ્રીયુત્ છોટાલાલ હરગોવિંદભાઈના સુપુત્ર નગીનભાઈ ૧૯ વર્ષની ભરયુવાનીમાં સંસાર ત્યાગ કરવાની ઉત્ત્રભાવનાવાલા બન્યા હતા. જેમણે ઉપધાન તપની કડીન ક્રિયા આચાર્યવર્યની શીતળ છાયા નીચે નિર્વિઘ્ને સંપૂર્ણ કરી માલા પણ પહેરી હતી. તેમની ઉત્ત્રભાવના અને વૈરાગ્ય જોઇ તેઓશ્રીને સુરતમાંજ પ્રવ્રજ્યા પ્રદાન કરવાનો નિશ્ચય થયો. શુભ દિવસે ચતુર્વિધ

સ વ સમક્ષ નગીનભાષને દીક્ષિત ક્રવામા આવ્યા હતા જેમનું નામ મુનિ શ્રી નવીનવિજયજી ગખી ચત્રિનાયકના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યો હતા.

જે ગામોની વિનતિ—

સ વત ૧૯૮૧ નું ચાતુર્માસ મુતમા વણીજ ધામધુમથી પસાર થયા જાદ આચાર્યદેવેજે બન્ને પટધરે સાથે વિહાર કર્યો પ્રથમ દિને ક્રતાગ ગામમા નિવાસ કર્યો ત્યાં સુધી વીગટ જૈનજનતા હજારોની સખ્યામા વળાવવા આવી હતી ત્યાં સાધર્મિક વાતસલ્ય તથા આગી પૂજન ક્રવામા આવ્યા હતા અત્રેની ચિત્રતા દગમ્યાન એક તરફ ભરૂચના આગેવાનો તથા ખીજી તરફ જુહારીથી રોક અવેગચ દ પત્રાજી વિગેરે ચતુર્માસની વિનતિ ક્રવા આવ્યા સરીશ્વરે બન્ને ગામોની વિનતિ આભળી દીર્ઘદષ્ટિથી લાભાલાભને વીચારી જુહારી તરફ જવાનો નિર્ણય કર્યો, અને આચાર્યશ્રીની આજ્ઞા લઈ પૂ વિજયદાનસરિજી મહાગજે અમદાનાદ તરફ પ્રયાણ કર્યું.

જુહારી તરફ પ્રયાણ—

આપણા ચત્રિનાયકે પોતાના ગુરુદેવ સાથે જુહારી તરફ વિહાર કર્યો આચાર્યશ્રી સપગ્ધિવા વાઝ કામેલ થઈ જવાલપુરના સધની વિનતિને માન આપી ત્યાં પધાર્યા ત્યાંના ગુરુભક્ત ગ્મીક શ્રાવકોએ વાણજ દાદથી પ્રવેન મહોત્સવ કરાવ્યો આચર આગ લાયો નવી નવી આપણા ચત્રિનાયકની બનાવેલી પૂજનો ભણાવાતી જેતા શ્રવણથી જનતાને અપર્વ આનંદ આવતો ત્યાંના કેટલાક ભાવિકમજનનોએ પોતાના નિનાલયમા ખીનજતા શ્રી ચાતિનાથ પ્રભુની પૂજન બનાવી આપવા વિનમિ કરી ઉપકારી આચાર્યશ્રીએ તેમની વિનતિને ધ્યાનમા લઈ શ્રી ચાતિનાથ પચકલ્યાણકની પૂજન વિવિધ ગગ ગગણીમય શીખ બનાવી આપી જે પૂજન ત્યાંના ચત્રે વણજ દાદમાદથી ભણાવી જે આભળી શ્રોતૃવન્ને અનંદ આનંદ થયો.

ત્યાંથી વિહાર કરી નવસારી, કાલીયાવાડી, મીસોદ્રા, અષ્ટગામ, સાતમ, કરગેલીયા આદિ ગામોમાં ભાવ બીના સત્કારથી પધારતા જૈન જૈનેતરોને છટાદાર વ્યાખ્યાન શૈલીથી સુંદર બોધ આપતા દુર્વસનોની દુર્ભેદ ભેખડોના ભુકેભુકા ડિઝાવતા, ધર્મ વિમુખ પ્રગ્નને ધર્મમાં સ્થિર કરતા. સુરિશેખર પોતાના પદ પ્રભાવક સાથે ખુદારી પધાર્યા. દરેક ગામમાં થોડા થોડા દિવસની સ્થિરતા હોવાથી દરેક ઠેકાણે પૂજન, પ્રભાવના સાધર્મિક વાતસલ્ય આદિ અનેક પ્રકારના ધર્મકાર્યો થતા હતા. પોતાની આશા ધણી મહેનતે ફલીભૂત થએલી હોઈ ખુદારીના સંઘે પ્રવેશોત્સવ ધણો ભવ્ય અને દર્શનીય કર્યો હતો. શ્રાદ્ધગુણ સંપન્ન ધર્મનિષ્ઠ શેઠ ઝવેરભાઈ પન્નાજીના મુખથી વાંસદાનરેશે સુરિવરોની સાધુવૃત્તિનું સ્વરૂપ પ્રથમથીજ સાંભળેલું હોઈ પ્રવેશ મહોત્સવમાં ડાંકા નિશાન, ઘોડેરવાર, પાયદળ આદિ સામગ્રી સહર્ષ પોતાના તરફથી મોકલાવેલ, જેથી સામૈયાની શોભામાં ઓરજ વધારે થયો હતો.

વૈરાગ્ય રસમંજરી—

આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયલક્ષ્મિસુરિજી મહારાજે ગુરુવર્ષની આજ્ઞાથી ભવ્યજીવોના ઉપકારાર્થે પદ અંધ લગભગ સાતસો શ્લોક પ્રમાણમાં વૈરાગ્ય રસની છોળોથી ભરપુર “વૈરાગ્ય રસ મંજરી” નામનો સંસ્કૃત ગ્રન્થ માત્ર પંદર દિવસમાં રચ્યો હતો. જે ગ્રન્થ પહેલા વ્યાખ્યાનમાં વાંચી શકાય એવો અને તત્ત્વથી ભરપુર છે. જેનું ગુજરાતી ભાષાંતર વિવેચન સહિત ઝ. નગીનભાઈ મંચુભાઈ સરીઝ તરીકે હીરાલાલ રસીકદાસ પ્રોફેસરે બનાવ્યું છે.

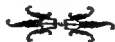
ભગવતીજીની વાંચના—

સંવત ૧૯૮૨ નું ચાતુર્માસ ખુદારીમાં સૂરીશ્વરજીની જાયામાં આપણા ચરિત્રનાયકે કર્યું. સંઘના આગ્રહથી ત્યાં ભગવતી સૂત્ર વાંચવાનું શરૂ કર્યું હતું. ભગવતીજી જેવો ચારે અનુયોગોથી ભરપુર તત્ત્વમય ગ્રન્થ અને તેવાજ તેના વિદ્વાન્ વ્યાખ્યાતા એટલે ત્યાંની સુસુપ્તિ અવસ્થામાં

ધોગતી જૈનજનતા એકદમ જાગત થઈ, સદુના હૃદય ઉપર નવચૈતન્યના પુનઃ પથગયા મુશળધાગએ વરસતા વૈગમ્ય વગસાદે કેમ જીવેના વજ્ર બેદી કાગમા હૃદયેને પણ પીગાળ્યા, દીર્ઘકાળથી ધગ કરી બેઠેલ જોરાડા ગીવાળે અને વ્યમનપાપાણે કગડ કગડ ત્રુટવા લાગ્યા, વળી વીન્કત સુવિહિત સાગ સાધુઓના અલાવે અત્રે મિશ્યાત્વના ગીવાળે અને કૃષ્ણપર્વની મેવનાઓ જે ધુમી ગમ્મ હતી તે દેગનાના પ્રભાવે નાણુદ બની સુદેવ, સુગુડ અને મુધર્મ એ તત્ત્વત્રયીની શ્રદ્ધા હૃદય પ્રદેશમા કુટીકુટીને જમા થઈ

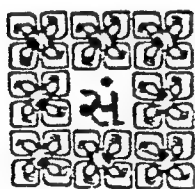
તીર્થાની રચના—

મગિશેખરની છત્રછાયામા અનેક અભૂત પૂર્વ સ્તુત્ય કાર્યો થયા ધર્મપ્રેમી શેઠ ડવેચ્ચદ પત્રાજી તથા મોતીચંદ સુન્દરે સમહોત્સવ ઉપધાનતપનો આજ્ઞા કરાવ્યો, અત્રે પહેલાજ ઉપધાન ચતા હોવાથી અત્રેના યુવાનો, વૃદ્ધો અને બાળો ઉપગત આજુબાજુના ગામોમાથી પણ સારી સંખ્યાએ આવી લાલ લીધો હતો માળારોપણુના મહોત્સવ નિમિત્તે એક લબ્ધ મડપ ગ્ધી તેમા ચપાપુરી, શત્રુજય તીર્થાની સુશોભિત રચના કરવામા આવી હતી નિયત કરેલા શુભ મુહર્તે ઉપધાનતપ વહન કરનાગઓના કદમા જયનાદના ગુજાગવ સાથે સુશોભિત માળાઓ આગેપણુ કરવામા આવી હતી વળી અત્રે અષ્ટાન્દિકા મહોત્સવ તથા દ્વાતિરનાચ હોષ સુગતથી પ્રખ્યાત ગવૈયા મોહનભાઈ, ચંદુભાઈ—તથા ડમોઈની ગ્ધીક સંગીત મડલી પણ આવી હતી જેથી માળારોપણુમા બહુજ દાઢ જામ્યો હતો અત્રે ચગિત્ર નાયકે વાસુપુન્ડ્ય પચકલ્યાણકની પૂજા ગ્ધી, જે અત્યંત દાઢમાઈથી ભાગુવાઈ હતી

કર્મની કારમી સત્તા—

સારની સપાટી પર સીકંદર બાદશાહે કર્મની કારમી સત્તાથી પોતાની કુરતાલરી પ્રવૃત્તિ જીતી સામાન્ય લોગવ્યું છે. ચક્રવર્તીઓને રાજમહારાજઓને, દંત્રોને અને યોગીશ્વરોને અને સામાન્યવર્ગની જનતાને એ કર્મની કારમી સત્તા ક્ષણક્ષણમાં રંગ-બેરંગી બેલો લજવાવે છે. એ દુર્જન્ય કર્મ સત્તા કયા સમયે કોને કસાવશે એ મનસ્વીઓને કલ્પવું અશક્ય છે. કર્મ સત્તા અને માનવબળ એ બંનેના પરસ્પર યુદ્ધમાં જ્ય કર્મબળનો દેખાય છે. પરંતુ તે કર્મ ખેલાડીની સન્મુખ હામભીડી પોતાની સિદ્ધસાધનામાં નિયમિત રહેનાર સહજનંદી યોગીશ્વરો તે કર્મના પરિબળની તમા રાખતા નથી. તેની વિચિત્ર રંગી બેરંગીતામાં, અકળલીલામાં અને રસુજી રમતોમાં જરાપણ ન મુંઝાતા સાવધગિરિ રાખી આત્મદશામાં અને તેની વિશદ વિચારણામાં

તન્મયતા મેળવે છે અને આ તે તે કર્મની સત્તાને દોડે મારી માનવખળનો વિજય વાવટો ફેલાવે છે

એજ કર્મની સત્તાના બળે પૂર્વ વિજયક્રમણસૂરીશ્વર મહાગજનુ સ્વાસ્થ્ય એકાએક ના ત દુરગ્ત બન્યું. અને રોજનો જ્વર ચાલુ થયો શરીરખળ વટવા માડ્યું પગનું ખરેખર મજબૂત મનોબલવાલા અને સહજનદી મહાત્મા આવા સમયે તો ત્રેયની પ્રવરત પ્રવૃત્તિમા દદ-તાથી વિગેય સતેજ અને છે એક બાલુ વ્યાધિ વધતી જાય છે જ્યારે બીજી બાલુ આત્મસમાધિ પુરવેગે વધે છે. આ તર દશાના વિચારમા મક્ક મહાન સતત પુરુષાર્થ પુરો વ્યામોહ જન્ય બહિર્ગતમદશાનો ભાગ કરી આત્મ મગતની અનુપમ ગતમા જ્ઞાન દર્શન ચાગ્રિ આદિ અનુપમ ગતોની આગધનમા એકા અને છે

આ સમયે આપણા ચગ્રિનેતાએ ગાલગ હૃદયે પણ તારક શુક-દેવની એવા, ભક્તિ અને મુશ્કેલી અને બળવી પૂર્ણ સમાધિ આચ-વવામા અવાર્ગનીય પગ્રિમ હિંમતો મમારની દશાના પુરેપુર અનુ-ભવી પુણ્ય પુરો પોતાના આત્મ જીવનથી હજારે માનવીઓ ॥ હૃદયક્ષેત્રોમા નવ ચૈતન્યનું આત્મ પ્રસારે છે હજારેને ધર્મની ગુભ ધગમમા તજોળા બનાવે છે, મોહની જન્યસ્થમાન ભટ્ટીમા મગગી મેદવાઓને દેશનામત મિચી પૂર્ણ આત્મશાંતિનો અનુભવ દેવા છે પુણ્ય નિધાનોનું જીવન હજારેને અનુકૂળીમ બને છે

દશાના ઉપચારથી પૂર્ણ પુણ્યના પ્રતાપથી આચાર્યવર્મનું સ્વાસ્થ્ય જેતુને તેજ બન્યું પણ જરૂર એટલુતો ચોક્કસ થયું કે, હવે આ મસાગની મપાટીમા ચિહ્ન લવી તો નથી મહેતાનો, પોતાના પદધર ચગ્રિનેતાને, અન્ય મુનિરંગને પોતે રચ્ય જાણવી દીધું હતું કે, હું આ જન્મની મુસાફરીને સ્વસ્થ મમયમા સમેટી લઈશ ધર્મપ્રભાવના માસનદિ ગિ આત્મજ્ઞાની જગતિ અને મગધિ જગત ॥૨ વાનાવગ,

સિવાય ખીણ દોઈપણ ખટપટમાં મને યોજશે નહિ. આત્માર્થી ત્યાગના શિખરે મહાલતા મહાત્માઓને દુનિયાદારીનો આડંબર કે પૂજન, માન પ્રતિષ્ઠા મેળવવાની તમના હોતીજ નથી. ધન્યપદ્મજીવી તે યોગીશ્વરના ત્યાગને કોણ ન પ્રશંસે ? સંવત ૧૯૮૨ ના શુદ્ધારીના આતુર્ભાસમાં અન્યપણ ધર્મપ્રભાવનાના કાર્યો થયા હતા.

વિહાર—

આ આતુર્ભાસખાદ આચાર્યવર્ય પોતાના પદ્ધતિ સાથે વિહાર કરી કરચેલીયા, અષ્ટગામ, સાનમ, સીસોદ્ર વિગેરે ગામોમાં ધર્મપ્રભાવના ફેલાવતા લબ્ય સત્કારથી નવસારી પધાર્યા. નવસારીમાં સાધર્મિક વાત્સલ્ય વિગેરે ધર્મકાર્યો થયાં. પારસી વિગેરે અન્ય કોમ ઉપર પણ ચરિત્રનેતાના ધાર્મિક પ્રવચનોની અજળ અસર થઈ.

જલાલપુરની વિનતિ—

પૂ. આચાર્યશ્રી આદિ નવસારીમાં ખીરાજમાન છે એ સમાચાર મળતાં જલાલપુરનો મંથ્ર વિનતિ માટે આવી લાગ્યો. જલાલપુરના મંથ્રની ભાવભીની ભક્તિ અને ત્યાંનું શાન્ત વાતાવરણ આચાર્યશ્રીને ઘણુંજ પસંદ હતું. એથી નવસારીથી વિહાર કરી તે ભાવિક મંથ્રની વિનતિને સ્વીકારી લબ્યસ્વાગતથી જલાલપુર પધાર્યા.

સરિશેખરના આગમનથી અને ચરિત્રનેતાના અજળ વ્યાખ્યાનોથી ત્યાંની જનતામાં અપૂર્વ જગૃતિ આવી. જે કે જલાલપુર ગામ નાતું છે. જૈનોની મંથ્રા બહુ અદ્ય છે છતાંયે સમૃદ્ધિમાં, ઉદારતામાં અને ભક્તિભાવનામાં અગ્રગણ્ય છે.

શારીરિક શક્તિની ક્ષીણતા—

સરિશેખરની શારીરિક શક્તિ ક્ષીણ થવા લાગી હતી. આ સમયે તેઓથી ભક્તિમાં પૂ. ચરિત્રનેતા તથા પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્

વિજયદાનસંગિજ મહાગજના વિહાન અને અનુભવી શિષ્ય ગત મુનિગજ શ્રી મગગવિજયજ મહારાજ તથા મુનિગજ શ્રી મેઝવિજયજ મહારાજ તથા ચરિગેતોનો બહોળો ગિપ્ય પગિવાઝ તત્પર હોતો

આત્મદશાની પગિગતિ, આવશ્યકક્રિયાની આગધનામા અપમતતા ગુણોને પ્રદણ કગવાની સગજતા ગમે તેવા ચગેગોમા અપદ અને સત્ય-વચન વદવાની વીગતા જગહગતી હતી વિરોધીઓના આક્રમણ ચમગે ધર્મ સગદણુની ધીગતા અને સદિપણતા આદિ ગુણો સગિગેખગમા વૃદ્ધાવગ્યા અને ગગીગગકિતની કીણુતામા પણ મદ નહોતા થયા

દીપક યુગાચો—

સ વત ૧૯૮૩ ના મહા વદી ૬ ના પ્રાન કાલે મગિગેખગના પુણ્ય દૃહે વ્યાધિ વધવા લાગ્યો હલનચલનની ગકિત મદ પડી પાન્ટુ ચમાધિ અને આત્મચિતન વધતુ ગયુ નિકટવર્તી સાધુવૃન્દ ચિતાતુગ બન્યો પણ સગિગેખગનુ વદન વિકરવગ અને સનેજ જણાવવા લાગ્યુ ધર્મ નિધાન નાગ થતુ હોય એ પુણ્ય મહાત્માનો હમેશને માટે વિયોગ થતો હોય ત્યારે કોને ખેદ ન થાય ? તે પુણ્યમૃતિઓના આશ્રિતોને ગાકઆગગમા કુળકી મારવી પડે છે પગન્ટુ નિધાન ઉચ્ચ અર્થ અને પવિન હોધ બ્યા જમ ત્યા પૂગવાનુ રતવાવાનુ અને અમરય મનાવાનુ એટલે ગુમ થતા ધર્મ નિધાનને પોતાને શાનો ખેદ હોય ?

મગિગેખગ આત્મઆધના સાધક ધર્મપ્રવૃત્તિમા પગાયણુ બન્યા જગતનો દીપક આજે ઝાગો પડે છે પ્રકાશગન ઉદિત બાનુને કાળા કાળા વાદળા વેરે ધાતી કીલાબધીમા સપડાવે છે ઓજગવી ચન્દકાન્તમગિપોતાના પ્રકાશને સમેટે છે અદાદા કાળની અકળ વદમાગા કોને મગ છે ? એશગમ અને નિપકુગ બની યોગીશ્વગ સગિગેખગને ગતના આઠ વાગે તે કાળની અગધદ માગાએ નામગેય કર્યા મહાત્માની જગજત પ્રગાધી અધર્મોએ અને કામનગ્રોદી પોતાની મનધક ન દગપનાઓને

પ્રકાશી શક્તિ ન હતા. તે હવે કાવી જશે, પણ શું થાય? આયુષ્યળથી ક્ષીણ થનારને કાણ રોટી શકે છે? યજ્ઞવાનો કે નિર્જાનો શ્રીમંતોને કે કંગાળોને રાજેશ્વરને કે મંત્રીશ્વરને, યોગીશ્વરને કે ભોગીશ્વરને કાળનો ખેલ (ધંટ) વાગતા તૈયાર થવું જ પડે છે.

અગ્નિસંસ્કારની ક્રિયા—

આ કારમા સમયે તારકાર, માણસોદાર આ દુઃખદ સમાચાર સાંભળી આભુઆભુના ગામોના તથા મુંબઈ, સુરત વિગેરે દૂરદૂરથી હળ્લરો શ્રાવકો આવી લાવ્યા હતા. ઉપસ્થિત મુનિમંડળ યા શ્રાવકોના મુખ ઉપર અને હૃદયમાં ક્ષણભર અવાચ્ય દુઃખનો અનુભવ થયો, સૌ સૌ પોતપોતાની ક્રિયામાં ગુંથાયા. પ્રાતઃકાળ થતાં પૂજ્યશ્રીના પવિત્ર દેહને સ્નાન વિલેપન કરી રાતોરાત કરેલી પાણીમાં પધરાવવામાં આવ્યા હતા.

ભારે ઠાઠમાઠથી હળ્લરો માનવસાગરની મેઢની વચ્ચે સહુ કોઈ મનને દદ કરી સરિશેખરના પુણ્ય દેહનો ચંદનના કાષ્ઠોથી અગ્નિ સંસ્કાર કર્યો. અને તે સમયે પણ તેઓના પુણ્યની અજળ પ્રભા દેલાણી.

નિર્ણય કર્યો—

તેઓશ્રીના કાળધર્મ આદિ બ્રહ્માઓએ તપશ્ચર્યા કરવાની, શુભ કાર્યોમાં અમુક દ્રવ્યો વાપરવાની, સામાયિકોની વિગેરે ભિન્ન ભિન્ન પ્રતિજ્ઞાઓ લીધી. જ્ઞાતપુરના ધર્મનિષ્ઠ સંઘે મહારાજશ્રીના અગ્નિ સંસ્કારનાં સ્થાને ચિરસ્મરણુતા માટે સ્તુપ તથા પગલાં અને ગામમાં દેરાસર પાસે છત્રી તથા મૂર્તિ બનાવવાનો નિર્ણય કર્યો.

જીવતી જગતી કીર્તિ—

સરિશેખર જગતી મુસાફરીથી સીધાયા પરંતુ તેઓશ્રીની ઉજ્જવલ કીર્તિ અને નિર્મલ યશોદેહતા જીવતી જગતી છે. સુગંધીવાળું પુષ્પ પુલ્કયું કાલ્પ્યું અને ખીલ્યું. ચારે તરફ સૌરભ પ્રસારી, જનતાની ઘણેદ્રિયને

તપ્ત દરી હંમાયુ પડ્યુ પગ્નુ જનતાને તે સુવાસનાનો અખૂટ લુટલો
આનંદ અમરણમા અપરોપક નદી ગયો ગગન મહામામે પ્રમોદી ગર્જના-
ઓથી ગાળ્યો મો માગ્યો વગ્ન્યો તપ્ત જ્વલિને શીતલતાનો આનંદ
કરાવ્યો અને ચાલ્યો ગયો, પણ અનેક કૃષિવયોને તેની પ્રયાદીશપ
અર્પી ગયેલ ધાન્ય કાયમી આનંદનો હેતુ બન્યો જોકે શ્રગિષેખ પગ-
લોક પથે પોતાની પચોત્તેર વર્ષની પરિપક્વ ઉમ્મરે પ્રયાણ કરી
ગયા પગ્નુ તેઓના ઉજ્જવલ જીવનદાગળે જનતા ઉપર કરેલ
અસાધારણ ઉપકારો, ઉચ્ચ ક્રાંતિની ત્યાગવૃત્તિથી પાડેલી અજબ છાપ,
શાસનની અડગ રીતે જાનવેલ સેવા, ક્રોધના કટુક પ્રયગોમા પણ
અપૂર્વ શાન્તિ જાળવી ધર્મોન્નતિ સાધનાની પુરેપુરી દક્ષતા આદિ
અપૂર્વ ગુણો અને તે દ્વારા પ્રસરેલી અપૂર્વ કીર્તિ ચિત્ર અમરણીય ગહેરો.

અસાધારણ આદર્શ—

જે ઘટાઘાટ કાલ્યા પુલ્યા વૃક્ષોની શિતલડી જાયામા પક્ષીજન્મ
નિર્દોષ આનંદ લુટતો હોય, મુહુર કલોનો આરનાદ લેતો હોય તે
વૃક્ષનો અચાનક પાત ચતા તે નિરાધાર બનેલા પક્ષીગણને વજવાત
જેવું કેમ ન લાગે ? નિર્મલ મરોવગ્ના કાઠડે મનમોહનું સલિલ પીને
ગમતા અને હૃદયતા પક્ષીઓના યુથને તે જલાશય જલવિહીન બનતા
લાગે ગોઠનું કાગળ કેમ ન બને ? તેમ શ્રગિષેખરનો સ્વર્ગવાસ ચિત્ર
નેતાને અસાધારણ આદર્શ અને જેદ ઉપજવાનારો બન્યો પગ્નુ
શાની પુરો તત્ત્વ ચિન્તનના અભ્યાસી હોઈ કુઠ કર્મોની લીલાને
વિચારી મનને મજાશુત બનાવી આવા પ્રસંગથી આત્મ ધ્યાનની
ત્રેણીમાં વિશેષ જોડાય છે આપણા ચરિત્રનેતા આ પ્રસંગથી વણાજ
અધ્યાત્માનંદની વિગારણામાં વિશેષ પ્રેરણાવત બન્યા અને પોતાના
તારક ગુરુદેવની ઉપકાર પર પગને અમરતા અને તેઓથીના પુનિત
પગલે ચાલી તેઓથીની ઉજ્જવલ કીર્તિમા ઔઘ વધારો કરી જ્યા છે
રિશ્ત દોનો આવા દો ?

સુરતની વિનતિનો સ્વીકાર—

સુરત શહેરનો સંઘ ચરિત્ર નાયકની દેશનાઓ, આદર્શ અને વિશુદ્ધ સાગવૃત્તિ અને પૂર્ણ નિઃસ્પૃહતા આદિગુણોમાં સુરતજ (અત્યંતરક્ત) હતો. પ્રથમ ૧૯૮૧ ના આતુર્માસમાં તેઓશ્રીની યાયામાં થયેલ અનેકાનેક સ્તુત્ય કૃત્યોને વીસર્યો ન હતો. પુનઃ આતુર્માસ કરાવવાની ભાવના અખિલ સુરતવાસી પ્રગ્નને સ્પુરતી હતી. જલાલપુરનો દુઃખદ પ્રસંગ તાજેતરમાં બનેલો હતોતો ગુરૂદેવના વિરહનો ધા રૂઝાયો ન હતો એટલામાં તો જલાલપુરથી વિહાર કરી સસત્કાર પોતાના શિષ્ય સમુદાય સાથે નવસારી પધાર્યા. જલાલપુરની ભૂમિ સૂરિશેખરના સ્વર્ગવાસ પછી અતીવ કારમી ભાસતી. ગુરૂદેવના સંસ્મરણો પ્રત્યક્ષતાના અનુભવો કરાવતા જાણે હમણા પોતે બોલશેજ નહિ ? એવા આછા આછા ભણકારાની આભા હૃદયપટ ઉપર અકળાતી. ખરેખર ગુરૂદેવની સાચી ભક્તિ વિનીત શિષ્યોના હૃદયમાં અને રંગેરંગમાં ઉભરાતી હોય તો એવા પરમ ગુરૂદેવની અવસાન ભૂમિ એકાએક ભયાવહ કારમી ભાસે એ સ્વાભાવિક છે. સુરત શહેરના આગેવાન ગૃહસ્થો ચરિત્ર વિભુની આતુર્માસની વિનતિ માટે આવતા તેમજ જનતાનો પ્રેમ અને ભક્તિ અતીવ ગ્નેઈ સાં જવાનો નિર્ણય કર્યો.

અપૂર્વ સત્કાર—

આ સમાચાર વાયુવેગે પ્રસરતા આખા શહેરમાં અપૂર્વ હર્ષ ફેલાયો. નજીક આવતા અનેક સ્ત્રી પુરૂષો મન્દનાર્થે ગયા હતા. સુરતની અતીવ વિદ્વાસી અને શોખીન પ્રગ્ન હોવા છતાં ઘણી ઉદ્ધાસી બની આચાર્ય વર્યાની સુંદર સ્વાગતની તૈયારીઓ કરવા લાગી. પધારવાના દિવસે શહેરના ભવ્ય ક્ષતાને ધ્વજ, તોરણ, કમાન વિગેરેથી શણગારવામાં આવ્યા હતા. પ્રાતઃકાલના સુરમ્ય સમયમાં સુરતની ભૂમિને આચાર્યશ્રીએ પાદકમલથી સ્પર્શી હજારોનો માનવ સમુદ્ર ઉભરાતો

એડ માઈલ દૂર લવ્ય સામૈયુ લઈ આવી લાગ્યો પ્રથમ હરિપુગ સદ્ર
તન્દ્રથી ગેદ નાનચદ કીકલાઈ આમૈયુ લઈ આવ્યા હતા તે પછી
ગોપીપુગથી અનેડ સાળેલાઓથી શોભતું સામૈયુ આવી પહોંચ્યું હતું
તે શહેરના લવ્ય લતામા ફેરી ગોપીપુગ નેમુલાઈની વાડીના ઉપાત્રમે
આવ્યું હતું ત્યાં વિશાળ હોલમા ૫ આચાર્યશ્રીએ લગભગ જે કલાડ
મુધી લાગ્યું પ્રવચન આપ્યું હતું

આજ્ઞા કેમ આપે ? —

જે પુણ્ય વ્યક્તિઓને કારમા સમારથી વિગ્જાતા જનગૃત યદ
હોય, સમાજ ત્યાગી બની આત્મહત્યાથી સાધનાની સુપજ ઝખતી
હોય તેની વંગગી વ્યક્તિને સમાગ્નિવાસમા દિવસ પસાર કરવો વ્યર્થ
જેવો અને હજારો દિવસ જેના લાગા તેગજ લયાનહ લામે છે જેમ
ડોક્ટરનું દક્ષતાથી અપાયેલ એકજ ઈન્જ કુન નમેનસમા લોદી ॥
ગિન્દુઓમા વ્યાપક બની ઝટ ડચ કાઠી અસર કરે છે તેમ મુ-
ગુરના મુનચન અને મુગોપ જેઓના આત્મામા પ્રતિબિંબિત થયા
હોય તે પુણ્યવતોને સમાજ ત્યાગવાની લાનના ઉચ અને વેગવતી
બને છે સુન્તના પ્રથમ આતુર્ગારમા આચાર્ય દેવની વંગમ્યમય વાખી
સાંભળી મમાગ્નિમુખ બનેલા મારતજ હગનલાલ વંગમ્યમ્યથી વણાજ
ભીંતયેલા હતા અપુર્વ સયમની આગવના હુ ક્યારે ફેરીરા ? આ
કાગો સમાજ જ્યારે ત્યાગીશ ? આ લાનનામા લગભગ એકવાર્
વ્યતીત થયું પરંતુ તેઓના દાદી (બાપનીમા) વૃદ્ધ હતા અને
કમાઉ પુત્ર એટલે તેનો એકએક મોહ ટોડી સયમ રવીરાગાની
આના કેમજ આપે ? બે કે પૂં વિજયકમળગ્રન્થિ મદાગજ વેરાખ
મામ પહેલા દીક્ષા ન લેવાય તો ત્રણ ત્રિગયનો ત્યાગ તથા અચોટ
વંગમ્યનો ઉપદેશ મર્ગે ગીધાવ્યા પહેલા આપીજ ગયા હતા

ટુંક પરિચય—

માગતજ હગનલાલ ગુલાબચદ જાતવયથી મુમંરકાન્યા ગોપા

યજ્ઞ તેમજ શાસનપ્રભાવનાની ધગશવાસા હતા. પૂજ્ય મુનિવર્યોની સેવામાં અને તેઓશ્રીની પાસે નવીન નત્વજાનનો અભ્યાસ કરવામાં તેઓ રસીકચિત્ત હતા. શુભંરભાષાનું, ઇન્દ્રીશભાષાનું તેમજ પ્રકરણ વિગેરેનું જ્ઞાન તેઓએ સામાન્ય રીતે મેળવી લીધું હતું. રત્નસાગર જૈન ખોડીંગમાં તેને લગતી સ્તુતિમાં કેટલાક વર્ણો ગૃહપતિ તરીકે તથા મારતર તરીકે રહ્યા હતા. જેઓના અસ્તિત્વ દરમ્યાન કૃમળી વયના કાગળ જેવા કોરા હૃદયવાલા બાલકોના જીવનમાં સુધર્મના સંસ્કારોની સુંદર રેખાઓ દોરી. તેમજ ચુરતની જૈનપ્રગ્નને તેમને માટે સારું માન હતું. તે પછી શેઠ નગીનભાઈ ભાણુભાઈ કરતુરચંદ જરીવાલાની પેઢીમાં મુનિમ તરીકે થોડાકવર્ષ કામ કર્યું હતું. ધર્મીઓ ત્યાં ત્યાં જાય ત્યાં ત્યાં ધર્મના સંસ્કારો રોપે. ત્યાંપણ કેટલાક ધર્મ શંસયવાલાઓને મુમુક્ષુ જગનલાલે શંકાવિહીન બનાવ્યા હતા.

ધન્યહો આવી માતાને —

પોતે દીક્ષા સ્વીકારવાની તૈયારી કરી રહ્યા હતા, જે પોતાની દાદીમા માટે અટક્યા હતા તે કાળધર્મને પામ્યા હતા. એટલે હવે પોતાની માતૃશ્રી મણીએન તથા ભાઈનેજ મનાવવાના હતા. માતૃશ્રીને દૃઢ રાગ હોવાજતાં પોતે અનેક યુક્તિઓથી તે રાગને મંદ બનાવ્યો અને એમના ખીજભાઈ મારતર હીરાલાલ સારા ધાર્મિક શિક્ષક હતા એટલે માતાએ હીંમત રાખી રાજપુશીથી દીક્ષા સ્વીકારવાની આજ્ઞા આપી. ધન્યહો આવી ધર્મ સંસ્કારિત જનનીઓના પવિત્ર હૃદયને કે જે પોતાના પુત્ર રત્નને વીરધર્મની સેવા માટે પોતાનાજ હાથે સુપરત કરવા તૈયાર થાય છે.

દીક્ષા નિમિત્તે વરઘોડો —

મારતર જગનલાલે સંસાર ત્યાગવાના વિચાર મઝમ બનાવ્યા. આજ્ઞા પણ મેળવી, સૂર્યપુરની જનતામાં આ વાત જાહેર થઈ ગઈ.

નેમુભાઈની વાડીના કાર્ય કર્તાઓ આ પ્રગળને ઉજવવા ઉત્સાહી બન્યા આગલે દિવસે સાગના નેમુભાઈની વાડીના ઉપાશ્રયેથી એક લગ્ન વગ્નોડો ચલાવ્યો હતો જેમાં દીક્ષાભિલાષી માત્ર છગનભાઈ દુનિયાના મોહનક પદાર્થોને તુચ્છ ગણતા હસતાવડને છુટા કરતે જગના મોહી જન્તુઓને જાણે ત્યાગનો મહેસજ ન પાઠવતા હોય તેમ વરસીદાન આપી રહ્યા હતા વૈશાખ સુદ ત્રીજ (દીક્ષાના દિવસે) ના મરાગના ગેઠ ભાણુભાઈ કરતુરચદ એન્ડ સન્સને ત્યાંથી પુન વગ્નોડો ચલાવ્યો હતો. જે જાપરીયા શેરી, નવાપુરા વિગેરે લતામાં ફરી દીક્ષાના મંડપમાં ઉતર્યો હતો આગલે દિવસે સુરચદભાઈ પુરુષોત્તમદાસ બદામી જડજના પ્રમુખપણા નીચે ઝવેરી નવલચદ ખીમચદના મકાનમાં આનંદવર્ધક સભા તરફથી માનપત્ર એનાયત કરવામાં આવ્યું હતું

દીક્ષાપ્રદાન—

લગ્ન મંડપમાં પૂજ્ય ચત્વિંગ્શેતા આચાર્ય મહાગજ આદિ વિશાળ મુનિમંડળ ખીરાજમાન હતું દીક્ષાભિલાષી છગનભાઈ પ્રતિ અતિ પ્રીતિને ધગવતી સુગતી જનતા મોટી મેદનીમાં જમા થઈ ચુકી હતી સુમુદ્દર્ભા તેઓને પૂઠ આચાર્યશ્રીના વગ્દહસ્તે દીક્ષાપ્રદાનની ક્રિયા કરાવવામાં આવી હતી તેમનું નામ મુનિ શ્રી પ્રવીણવિજયજી ગળી તેમને આચાર્યશ્રીના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા હતા તે પછી આચાર્યશ્રીની આરાધી નૂતન મુનિએ મંથમ સ્વીકાર્યા સિવાય આત્મ વિકાસ નથી વિગેરે પોષ્ટ ઉપર થોડુંક પ્રવચન આપ્યું હતું તે પછી પૂઠ આચાર્યશ્રીએ ચત્તારિ પરમગાણિ એ સ્લોક ઉપર લખાણથી વિવેચન કરી દીક્ષીતને તથા શ્રોતાજનોને અવસરગચિત સુંદર બોધ આપ્યો હતો અંતે સૌ પ્રભાવના લઈ વીજેગયા હતા. ગેઠ ભાણુભાઈ કરતુરચદ તરફથી પણ શ્રીદેવની પ્રભાવના દરવામાં આવી હતી આ પ્રવીણવિજયજી અત્યારે પંચાસ પદ પર ગિરાજે છે

શ્રીમદ્વિજયકમલસૂરીશ્વરજી મહારાજના પદપ્રભાવક સકલાગમરહસ્યવેદી આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયદાનસૂરિજી મહારાજ તથા પંચાસજી મહારાજ શ્રીમદ્ પ્રેમવિજયજી મહારાજ (હાલમાં આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયપ્રેમસૂરિજી મહારાજ) મુનિશ્રી મંગલવિજયજી તથા પ્રસિદ્ધવક્તા શ્રીમદ્ રામવિજયજી મહારાજ (હાલમાં આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયરામચંદ્રસૂરિજી મહારાજ) આદિ વિશાળ મુનિમંડળ તારક ગુરૂદેવની મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠાનો મહોત્સવ ઉજવવા સસત્કાર પધાર્યા.

આમંત્રણ પત્રિકાદ્વારા ચારે તરફ આ મહોત્સવની જાણ થતાં પંજાબ, મારવાડ, માલવા, ગુજરાત, કાઠિયાવાડ આદિ દેશોમાંથી ગુરૂદેવની ઉપકૃત જનતા ભાવભીના હૃદયોથી આ પ્રસંગે મોટી સંખ્યામાં આવી પહોંચી.

આ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ નિમિત્તે એક ભવ્યમંડપ વિશાળ મેદાનમાં તૈયાર કરાવવામાં આવ્યો હતો. તે સુશોભીત ઓર્ડોથી, ધ્વજ, તોરણ, હાંડી-જુમ્મર આદિની સામગ્રીઓથી શોભતો મહાન વિમાનની બ્રાન્તિને ઉત્પન્ન કરતો હતો. જે મંડપમાં શત્રુંજય આદિ તીર્થોની રચનાઓ કરવામાં આવી હતી. સમવસરણમાં વીતરાગદેવની ભવ્ય પ્રતિમાઓ પધરાવી હતી. આઠે દિવસ ડભોઇથી, જાણીથી, સુરતથી આવેલ ગવૈયાઓ ચરિત્રનેતાની રચેલી નૂતનપૂજાઓ તથા પ્રાચીન-પૂજાઓ રાગરાગણીમય ભણાવી જનતાને ભક્તિરસમાં તરબોળ બનાવતા. છેલ્લે દિવસે શાન્તિસ્નાત્ર ભણાવવામાં આવ્યું હતું.

સંવત ૧૯૮૪ ના માગસર વદી ૬ ના શુભદિને સુમુહૂર્તમાં સેંકડો માણસોની હાજરીમાં ૨૧૦ ગુરૂદેવનાજ પદપ્રભાવકોના વરદહસ્તે ગુરૂમંદિરમાં મૂર્તિની તથા અગ્નિસંસ્કારના સ્થાને-પાદુકાની સવિધિ પ્રતિષ્ઠા કરાવવામાં આવી. શાન્તિસ્નાત્ર તથા પ્રતિષ્ઠાનું વિધિવિધાન સુરતના બાલુભાઈ તથા જાણીના તપસ્વી વયોવૃધ્ધ શા. જમનાદાસ (હાલમાં મુનિરાજ શ્રી જશવિજયજી) હીરાચંદ હસ્તે શુદ્ધિપૂર્વક

કરવામાં આપું હતું, આઠે દિવસ બહારગામથી આવેલ સાધર્મિક-
ભાષ્યોની ભક્તિભાટે જલાલપુરના સઘે ગરણીય મહેનત ઉઠાવી
સ્વામિવાત્સલ્ય કર્યા હતા.

પૂ. સ્વર્ગસ્થ ગુરુદેવની મૂર્તિ ૨૫૦ શા અમગ્યંદ લખમાણ
તથા તેમના ધર્મપત્નિ મણીબેન તરફથી રહેરી બધાવી પદ્યગવવામાં
આવી હતી પૂ. સ્વર્ગસ્થ ગુરુદેવના અગ્નિમંદકાર માટે જલાલપુરના
મેઠ જીવણજી ગોવીંદજીના ત્રેયોથે તેમના પુત્ર મોતીચંદભાઈએ જમીન
આપી હતી અને ત્યાં દહેરી તંયાગ કરાવી પગલા પથુ તેમણેજ
પદ્યગવી શ્રી મંવને અર્પણ કરી છે

વિનતિનો સ્વીકાર—

મોહમયી મુબઈ નગરીમાં આપણા ચગ્ત્ર નાયકની વિમલ કીર્તિ
અને યજ્ઞોવાદ વાયુવેગે પ્રસર્યા હતા ફર ગહેલી પુષ્પ આમોદ ભ્રમરોને
આકર્ષે છે તેવીગીતે ફૂર હોવા છતાં ચગ્ત્રનેતાના પ્રવચનો સાભળવા
મુબઈની જનતા તલમી રહી હતી કેટલાક સદગૃહસ્થો સુગતના
આતુર્માંમમાં વિનતિ કરવા આવ્યા હતા વિગેય લાભનું કારણ જાણી
શાસન પ્રભાવક ચગ્ત્ર નેતાએ તેનો સ્વીકાર કર્યો, પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ
બાદ સપત્તિવાર ચગ્ત્રનેતાએ મુબઈ તરફ પ્રયાણ કર્યું

વચમાં આવતા અનેક શહેરો અને ગામોમાં જાહેર વ્યાખ્યાનો દ્વારા
અપૂર્વ ધર્મ નિમિત્તે કેલાવતા મુસ્લિમ સ્વાગતમદ્દ મંમણુ પધાર્યા ત્યાનાસ નના
આમદથી થોડા દિવસ સ્થિરતા કરી વ્યાખ્યાનનો હમેશાં જનતા આનંદ
પૂર્વક લાલ લેતી ત્યાથી અનુક્રમે વિદાર કરતા મલાડ મુકામે પધાર્યા
જ્યાં ઝવેગી બાણભાષ મંડુલાઈ તરફથી અદ્ભૂત મહોત્સવ તથા
સ્વામિવાત્સલ્ય થયા હતા દેશનાના યોધ વગસાઈથી જનતા ધર્મ
પ્રવૃત્તિમાં અજબ યોગદા ત્યાથી ધર્મપ્રેમી અને જાગ્રત પ્રભાવનામાં
સોગે મળે આપનાર ધર્મગી દાનવીર સઘવી મેર નગીનદામ કરમચંદ

ભગવતીસૂત્રની વાંચના—

સુરતમાં ચતુર્માસ બેસતાં જનતાના અતીવ આગ્રહથી પરમપવિત્ર શ્રી ભગવતીસૂત્રની વાંચના ચરિત્રનેતાએ વ્યાખ્યાનમાં શરૂ કરી હતી. હૃદય સ્પર્શિની તે દેશના અત્રેની જનતાને ઘણી પ્રિયતમ થઈ પડી. ભગવતીસૂત્ર જેવું ગહન અર્થવાળું સૂત્ર, આચાર્ય દેવ જેવા વિવેચનકાર અને જ્ઞાસુ સુરતીપ્રબ્ધ એ ત્રણેયનો મેળો કોઈ અજબજ નમ્યો હતો. કેટલીક દુસ્ત્યાન્ય કુપ્રવૃત્તિઓની પ્રથાને વિલાસી સુરતીપ્રબ્ધએ તીલાંજલી આપી. દેશના શ્રવણની સફલતા કરી. અત્રે સુરતીઓ લગ્ન પ્રસંગે પણ્યસ્ત્રીઓને (વેશ્યા) બોલાવી વ્યર્થ ખર્ચ કરી કર્મની બંધણી કરતા હતા. એ પ્રવૃત્તિને છોડવા ચરિત્રનેતાએ સચોટ ઉપદેશ આપ્યો હતો. જેના પ્રતાપે આ પાપ પ્રવૃત્તિ સુરતી જનતાએ ત્યાગી, પાપથી બચી જવા પામ્યા.

તેરાપંથીના પ્રચાર—

સુરતમાં થોડા સમયથી મહાન પાપના ઉદયથી તેરાપંથનો પ્રચાર થવા લાગ્યો હતો, કે જેઓ સ્થાનકવાસીઓના મોમાં થુંકે એવા છે. સ્થાનકવાસી મૂર્તિને નથી માનતા પણ આતો દયા અને દાન બંને દદાને ઉડાવે છે, પણ ખીચારાઓને ખચર નથી, કે એ બે દદાને ઉડાવનારાઓને લવાંતરમાં ગદ્દા થઈ અસહ્ય દુઃખો સહન કરવા પડશે. આ ધર્મમાં કેટલાક ઓસવાળો ફર્યા હતા એ કૃમતમાં બોળા જીવો ન ફરે એ શુભ આશયથી એ પંથના ખોટા પ્રચારથી વાકેફ કરી તેઓ બંને વચ્ચે સંસારી વ્યવહાર અટકાવ્યો હતો. એ પંથમાં આજકાલ પૈસાની લાલચ આપી અનેક પ્રલોભનો આપી ઘણા જીવોને ફસાવતા હોવાથી સાંભળ્યું છે કે વિશાઓસવાળ જૈન-મૂર્તિપૂજકની અલગ નાતની સ્થાપના કરી છે. અને સઘળાઓની સહી લઈ તેરાપંથીઓ સાથે સઘળો વ્યવહાર બંધ કરવામાં આવ્યો છે. જે આ પ્રમાણે સખ્ત પગલા લેવામાં ન આવ્યા હોત તો ઘણા ઘરો

તેગપથમા પેમી જાત ધર્મની નાજ હંચે ગણી આ ચળવળ કરનાર
આત્મોએને ધન્ય છે કે પ્રભુ મૂર્તિના નિહકા સાથેનો વ્યવહાર બધ
કરવાની અજાણ હિમત વાપરી

ગિયોને મોકલ્યા—

પર્યુપણપર્વ આવતા હરિપુગના મવના આગ્રહથી આચાર્યદેવે
મુનિશ્રી ભુવનવિજયજીને તથા નવાપુગના સધના આગ્રહથી મુનિશ્રી
પ્રવીણવિજયજીને પર્યુપણપર્વ ઉજવવા માટે મોકલ્યા હતા, તેઓએ
જનતામા અપૂર્વ આનંદ અને સદ્ભાવ પેદા કર્યો હતો

પરોએમાં જનગૃતિ—

પર્યુપણપર્વ હરિપુગ તથા નવાપુગના સધના આગ્રહથી આચાર્ય-
દેવ ભવ્ય સત્કારથી પધાર્યા હતા દરેક સ્થળે થોડા થોડા દિવસોની
સ્થિતિમાં જગ્યાના વ્યાખ્યાનોથી અપૂર્વ જનગૃતિ થઈ. તેમજ અષ્ટા-
નિહકા મહોત્સવ, ગ્વામિનાત્સવો વિગેરે શાસન પ્રભાવનાના કાર્યો
માગ પ્રમાણમા થયા હતા વડાચોટાના મધના આગ્રહથી લા પણ
પધાર્યા હતા ત્યા લગભગ પદર દિવસની સ્થિરતા દરમ્યાન અઠાસ
મહોત્સવ તથા ગાન્તિગ્નાત્સવ ભણાવવામા આવ્યું હતું. ત્યાની જૈન
જનતામા પણ અજાણ ચૈતન્ય પ્રસર્યું ગોપીપુગમા પણ વિજયકમળ-
સંગીતજી મહારાજના સ્વર્ગવાસ નિમિત્તે અષ્ટાનિહકા મહોત્સવ તથા
શાન્તિગ્નાત્સવ ભણાવવામા આવ્યું હતું ચાતુર્માસમા એક દર અનેક
ધર્મ પ્રભાવનાઓ થવા પામી હતી

મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠા—

ચાતુર્માસમા વિરાળ મુનિમંડલ સાથે ચગિનેતાએ તારક મુરદેવની
સ્વર્ગભૂમિ જલાલપુર પ્રતિ ભાવબીની ભક્તિથી પ્રયાણ કર્યું ત્યા ચગિ
નેતાનું મુદર સ્વાગત થયું તેમજ અમદાવાદથી સ્વર્ગસ્થ આચાર્યદેવ

તથા બહાદુર શાસન ઉન્નતિમાં દત્તચિત્ત સંઘવી જીવાભાષ પ્રતાપસી આદિ પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થો અંધેરીથી ગુરૂદેવની અપૂર્વ વાણી સાંભળવા અત્રે આવતા. ચરિત્ર વિભુના છટાદાર પ્રવચનો સાંભળી આનંદ પામતા. તેઓએ અંધેરી પધારવા વિનતિ કરી તેથી પોતાના બહોળા શિષ્ય સમુદાય સાથે અદ્ભૂત સ્વાગતથી અંધેરીમાં ગુરૂદેવનો પ્રવેશ થયો. હમેંશા વ્યાખ્યાનો ચાલુ થયા. અંધેરીમાં રહેલું મિથ્યાત્વ અંધકાર દૂર કરી અજવાળી પુરી કરેવાય તેવું બનાવ્યું.

મહાન ઉપકારી કોણ ?—

શેઠ જીવાભાષ પ્રતાપસીને તો સાચા સુવિહિત અને શાસ્ત્રાનુસારી ઉપદેશક ગુરૂનો જોગ અનેરો પ્રકાશ પાડનારો નીવડ્યો. નિઃસ્પૃહી અને ત્યાગોપદેશક ગુરૂઓની પ્રભા છાયા અને છાપ જનતાને વૈરાગ્યભાવ પ્રતિ ખેંચે છે. ચરિત્ર નાયકના રાધનપુર થએલ ચાતુર્માસ વખતે થોડા પરિચયથી પણ તેઓની વિદ્વતા આદિ ગુણોથી અનુભવી બન્યા હતા, પણ અંધેરીમાં ચાલતા પ્રવચનોથી વિશેષ ધર્મચુસ્ત અને શ્રદ્ધાળુ બન્યા. ત્યાગ માર્ગ પ્રતિ આદર થાય, જીવન આદર્શ બને એ હેતુથી અનેક ધર્મ પ્રતિજ્ઞાઓ સ્વીકારી. ચરિત્રવિભુના ઉપદેશથી સાચા ત્યાગીઓ પ્રતિ ધણાજ આદરવાળા બન્યા. સંયમ એ આરાધ્યતમ અનુષ્ઠાન છે. જ્યાં સંયમનો આદર નથી, ત્યાગની ભાવના નથી અને ત્યાગીઓ પ્રત્યે બહુમાન નથી ત્યાં જૈનત્વ પણ કેમ ટકી શકે ? પોતે કર્મની પ્રાબલ્યતાથી સંયમ લેવાને અસમર્થ હોઈ સંયમ લીધુઓને ભૂરિભૂરિ વંદન અનુમોદન અને અભિનંદન આપવું જ જોઈએ. સંસાર વિરક્ત બનેલાઓના ત્યાગ પંથમાં આવતા વિદ્વ કંટકોને વિદારવા સમર્થોએ અને ધર્મનિષ્ઠોએ મદદ આપવી, પ્રાપ્ત સંયમનું રક્ષણ કરવું એ વિગેરે તેઓ સારીપેઠે સમજ્યા. ધર્મચુસ્ત બન્યા. ચરિત્રનેતાનો અમાપ ઉપકાર માનવા લાગ્યા. ખરેખર જીવનને ઉજ્જવલ બનાવવા સાથે ઉન્માર્ગથી અટકાવી સન્માર્ગમાં સંયોજે તેના જેવા

મહાન ઉપકારી બીજા કાણુ હોઈ શકે? તે વખતના કચેલ ઉપકારને અઘાવધિ તેઓ ભૂલ્યા નથી પોતાના તરફથી બહાર પડેલી બાબતની ચોપડીમાં પોતાના હૃદયમાં ગહેલા ઉપકારના પ્રતિબિંબ તરીકે ચિત્રિતેતાની મુદ્દા પ્રતિકૃતિ મૂકી ફત ઉપકારને અર્થો છે

કચડી પ્રતિજ્ઞા—

મુળકથી ચિત્રિતેતાના વ્યાખ્યાનો સાંભળવા જૈનો ધણી મંખ્યામાં આવતા ગેક નગીનભાઈ સૌની ભાવબીના હૃદયથી ભક્તિ બળવતા આ અમય પ્રવચનો શ્રવણ કરી મુળક જતી જનતા અન્ય જનોને તે વ્યાખ્યાનોનો અપૂર્વ લાભ લેવા એવી ભાવતી આ વૈરાગ્યમય પ્રવચનથી એક સમૃદ્ધ સદ્ગૃહસ્થ શ્રીયુત્ત મોહનભાઈનું હૃદય રંગાયુ અને પૂર્ણ શ્રદ્ધાથી અને ભાવ ભર્યા હૃદયથી દુનિયાના લાલિષુક અને તુચ્છ પદાર્થોના મોહ ઉતારી પોતે લગભગ ૫૫ વર્ષની ઉંમર હોવા છતાં અમન ગ્રહણ કરવાની ઝમનાવાલા બન્યા અમુક સમયમાં સયમ ગ્રહણ ન કરે તો છએ વિગયનો ત્યાગ એવી કચડી પ્રતિજ્ઞા સ્વીકારી ચિત્રિતેતાને જણાવ્યું અને સસા થી ઉદ્ધરી સયમ અર્પો એવી વિનંતિ કરી અગ્નિ વિભુએ ઉદ્ધાર વૃત્તિથી તેઓને જણાવ્યું કે જ્યા તમાગી મનોહરતા ગેતી હોય જ્યા સયમ અમતા પૂર્વક પળગે એવી ખાગી હોય અને અયમ નિર્વાહમાં જગપણુ પ્રતિકૃલતા હિભી ન થાય એવી નિશ્ચયતા હોયતો ભલે તમે સયમ સ્વીકારો પરંતુ લાગનો અભ્યાસ કરી તમાગી ધાર્મિક ગિધિતિ તપાસો

અપૂર્વ મહાકાવ્ય—

સાગપટ્ટી સાથી આચાર્ય દેવેશ અપગિવાર રાન્તાકુંડ, વીરલાપારણા, માદિમ ત્રિંગે થઈ ભાવખાલા પધાર્યા, એ કંડોની મખ્યામાં દેશદેશના લોકો ગમેગમે જી પાધરીઓ પહેરી આવવા લાગ્યા, યોગ્ય સમયે ત્યાંથી એક ભવ્ય આનંદુ નીકળી ઝવેગીજનગ, કાલ્યાણદેવી, પાપધુની,

ભુલેશ્વર વિગેરે ભવ્ય લક્ષ્મીમાં ફરી ગોડીછ ઉતર્યું હતું. રસ્તામાં ચરિત્રવિભુતો સાચા મોતીથી, અક્ષતથી અને ગુંદલીઓથી સ્થળે સ્થળે અપૂર્વ સત્કાર કરવામાં આવતો હતો. ચરિત્રનેતા પણ ગંભીર વદનથી નમતા ઝુંકતા ભક્તગણને ધર્મલાભના અપૂર્વ આશિર્વાદ આપતા. મુંબઈની મોહલી, વિલાસી અને આનંદધેલી જનતામાં આચાર્યશ્રીના આગમનથી હર્ષનો પાર રહ્યો ન હતો. સ્થળે સ્થળે ધ્વજ, તોરણ, લગ્નલગ્ન ઘોડાથી શહેરના લક્ષ્મીને શણગારવામાં પણ આવ્યા હતા. સાંઘે આવતા પહેલાં ઉપાશ્રય ચીકાર ભરાઈ ગયો હતો. મહારાજશ્રીએ યુધ્ધ અવાજથી મંગલાચરણ કરી લગભગ બે કલાક સુધી લાંબુ પ્રવચન કર્યું હતું. ત્યારબાદ હમેશ ચરિત્રનેતાની અવિચ્છિન્ન પ્રભાવિક દેશના વહેવા લાગી. ઘણા માણસોએ વિવિધ પ્રશ્નો કરી પોતાના સંશય ટાળ્યા. અનેકાએ ધર્મ પ્રતિજ્ઞા સ્વીકારી, દેશના સાંભળવા વિરાટ જનતા જામતી, ગોડીછનો વિશાળ હોલ હોવા છતાં મોંઝા આવનારને દાદર પકડી ઉભા રહેવું પડતું. દુકંડાં સુરિપ્રવરની સૌમ્ય રસ પોષક દેશના, શાંત પ્રકૃતિ સૌને અત્યંત રચીકર બની.

કર્મોનો કડવો અનુભવ—

કર્મો અખિલ જગજંતુઓને અવનવા ખેલો અનુભવાવે છે. કયા સમયે કોને કેવો મીઠો અગર કડવો અનુભવ કરાવશે એ અકલ્પ્ય છે. ભલે ત્યાગાત્રમની પરાકાષ્ટાએ પહોંચી નિર્દોષ જીવન ગુજારનાર મહાત્મા હોય કે દુન્યવી પદાર્થોના વ્યામોહની જાળવલ્યમાન ભટ્ટિમાં બળતો-જળતો ભલે સામાન્ય મનુષ્ય હોય. સૌ કોઈને તે પોતાનો અજબ પ્રભાવ ચખાડે છે. પરંતુ મહાત્માની મનોવૃત્તિ અજબ સહિષ્ણુતા અને તે કર્મોનો સામનો કરવાની જાદુઈ શક્તિ અકલિત હોય છે. એટલે તેઓ આવી વિપત્તિઓને સંપત્તિ માની આનંદપૂર્વક ભેરે છે,

મુળધર્મા કોટના કેટલાક જૈન આગેવાનોની આદર ભરી વિનંતિને માન આપી, ચતુર્માસ પહેલા ચરિત્રનાયક સપરિવાર ભવ્ય સત્કારથી ત્યાં પધાર્યા, પોરબંદર, માગરોલ, વેગવળ જામનગર આદિ રથજોની પ્રગ્ન અહીં વિશેષ પ્રમાણમાં રહે છે અખડ આનંદથી અને હિત્તાદથી ચગ્ગિ વિભુની દેશના સાંભળવા તે ભવિક જનતા ધણીજ હિત્સુક બની, પૂન, પ્રભાવના વિગેરે શાસન પ્રભાવનાના સુકાર્યો પણ થતા હતા.

આ સમયે ચરિત્રનેતાના નાકમાં કેટલાક સમયથી હાડકી વધતી હતી જેથી હમેશા વ્યાખ્યાનોમાં અને ધર્મ ચર્ચામાં ધણી મુશ્કેલી વેઠવી પડતી હતી ડોક્ટર ટી એ. શાહે કાળજીપૂર્વક તપાસ કરી ઓપરેશનની સલાહ આપી કોટના સદ્ભાવિ સદ્ગૃહસ્થોના આગ્રહથી લાંજ ઓપરેશન કરાવવાનું સ્વીકાર્યું જૈન ડોક્ટર ટી એ. શાહે કોટના ઉપાશ્રયમાજ સાવધાનપૂર્વક ઓપરેશન કર્યું જે ત્રણ દિવસ સુધી અસહ્ય વેદના રહી આ પ્રમગે ચરિત્રનેતાની શાંતિ અને સહિષ્ણુતા અજબ હતી, કોટના ભાવિ શ્રાવકોની તથા ડોક્ટર ટી એ. શાહની ભક્તિ અતિ પ્રશસનીય હતી.

વિહાર

કોટમાંથી વિહાર કરી પૂજ્ય આચાર્યશ્રી સપરિવાર લાલબાગના ટ્રસ્ટીઓની વિનંતિથી લાં પધાર્યા લગભગ પંદરેક દિવસ લાં રિથગતા કરી મેંકડો માણુઓ વ્યાખ્યાનનો લાભ હમેશા લેતા લાલબાગથી ચતુર્માસ માટે ચરિત્રનેતા સસત્કાર પાછા ગોડીજીના ઉપાશ્રયે પધાર્યા એક મુંદ્ર લતા ચોડેઁ વિસ્તરી પોતાના કુસુમોદ્ધાગ ચારે દિશાને સુવાસિત બનાવે છે તેમ સરીશ્વરજીની દેશનાલતા મુળધર્મના અનેક પગઓમાં વીસ્તરી અને ધર્મના સૌરભભાર્યા કુસુમોદ્ધાગ ભવ્ય આત્માઓને સુવાસિત બનાવ્યા,

બુદ્ધે બુદ્ધે ઠેકાણે મોકલ્યા

અંધેરીના સદ્ગૃહસ્થોની ચતુર્માસ માટે અત્યંત વિનતિ હોવાથી મુનિ શ્રી લક્ષ્ણવિજયજી મહારાજને તથા મુનિશ્રી નવીનવિજયજીને ચરિત્રનેતાએ ત્યાં મોકલ્યા, લાલખાગના દ્રુસ્ટીઓની વિનતિથી મુનિ શ્રી ભુવનવિજયજી આદિ ચરિત્રનેતાની આજ્ઞા થતાં લાલખાગના ઉપાશ્રયે પધાર્યા હતા. અને ફેટના સદ્ગૃહસ્થોના આગ્રહથી મુનિ શ્રી પ્રવીણ-વિજયજીને પયુર્ષણમાં વ્યાખ્યાન વાંચવા મોકલવામાં આવ્યા હતા.

મુખ્યમાં સૂત્ર વાંચના

ફેટલાક તત્ત્વપિપાસુ શ્રાવકોના આગ્રહથી પ્રથમ વ્યાખ્યાનમાં આવશ્યકસૂત્ર અને બીજા વ્યાખ્યાનમાં વાસુપૂજ્ય ચરિત્ર વાંચવાનું શરૂ કર્યું. જેનો લાલ શ્રોતાઓ નિયમસર લેતા. ચરિત્રવિભુ, આ જમાનાને અનુકુળ અનેક પ્રાસંગિક પ્રશ્નોને એવા ચર્ચતા હતા કે, ધણીઓની શંકાનું નિરસન કુદરતે થઈ જતું હતું. વ્યાખ્યાનમાં પૂછાતા પ્રશ્નોનું સમાધાન પણ મહારાજશ્રી શાન્તપ્રકૃતિથી કરતા હતા; જેથી શ્રોતાજનો અત્યંત ખુશ થતા હતા.

તે ત્યાગીની દેશનાજનથી

ત્યાગીઓની દેશનામાં હંમેશ વૈરાગ્યજ પોષાતો હોય છે; કારણકે જે ત્યાગીની દેશનામાં ત્યાગ ન કરતો હોય તે ત્યાગીની દેશનાજ નથી. ઝવેરીની દુકાને મોતી, હીરા, પત્થા, પરવાળા વિગેરે કીમતી ચીજો ન વેચાતી હોય તો તે ઝવેરીની દુકાનજ નથી. ત્યાગી મહાત્માઓ સંસારની પાપમય વૃત્તિનો ત્યાગ કરી ત્યાગી બન્યા અને તે માર્ગે જનતાને ઝુકાવવી તે તેઓનું પરમ કર્તવ્ય છે. ચરિત્રવિભુના હૃદય-ગમ થતા પ્રવચનોએ ફેટલાક લાવુક આત્માઓના હૃદય પ્રદેશમાં વૈરાગ્યની ઉડી છાપ પાડી. ફેટલાકો સંસાર ત્યાગવાની ઉગ્રભાવનાવાળા બન્યા અને ફેટલાકો ત્યાગ માર્ગની આદરણીયતા સમજી અનુમોદક

બન્યા વળી જમાનાના ઝઝાવાતથી ઝપલાયેલા, ત્યાગીઓથી અને ત્યાગ માર્ગથી હિભગી ગયેલા, ત્યાગ માર્ગનો દ્રોહ કરવામા આગેવાની લાગ લજવનાગ આત્માઓ પણ પોતાની કરેલી ભૂલનો પશ્ચાત્તાપ કરવા લાગ્યા.

એકીસાથે છ

ચત્રિવિધની દેશનાથી કેટલાક સ સાગવિમુખ બનેલા ભાગ્યવતોએ છ વિગયના ત્યાગ વિગેરેની દગ્ડી પ્રતિજ્ઞાઓ સયમ જલદી પ્રાપ્ત થાય એ હેતુથી અદણુ કરી હતી અનેની ટોળીના આગેવાન શા શામજીભાઈ જેઓ તલાનના ગ્હીશ છે તેમને પોતાને પોતાની સ્ત્રી તથા એ પુત્રો પગિવારમાં છે ધન્યગલાલ જેઓ ગોધાના ગ્હીશ છે તેમને પણ પોતાની માતૃશ્રી, યુવાન સ્ત્રી તથા એ પુત્રો પગિવારમાં છે. આ ગ્રેમચદ મોહનલાલ જેઓ મહેસાણા તાલુકામાં આવેલ વડાસણ ગામના ગહેવામી છે જેમની સગાઈ પણ ધધ ગઈ હતી એમના મોટાભાઈ તથા માતૃશ્રી લક્ષ્મ કરવાની તૈયારીમા હતા, એવામા તેમણે ચતુર્થવ્રતની બાધા અદણુ કરી લીધી હતી મહામુખભાઈ તથા જીવાભાઈ વચ્ચેનો કેસ પણ એમના નિમિત્તે જ મડાયો હતો મગાવ્હાલાનો સખત નપતો હોવાજતા અને ધણી મુગ્ધલીઓ ઉભી કરતા હોવાજતા પોતે પોતાના વૈગમ્યમાં મજ્જમ ગયા હતા જામનગરનિવામી ગુલાબચંદભાઈ પણ ધર્માગધનમા હમેશ તત્પર ગ્રહેતા હતા, તેમને પણ આ સસાર છોડવાની અત્યંત તાલાવેથી લાગી હતી, તેમની સ્ત્રી મુગ્ધીલ અને સમજુ હોવાથી તેમના ચાત્રિ માર્ગમા કોઈપણ જાતની મુગ્ધી તેણીએ ઉભી કરી ન હતી ગોધાવામી અમૃતલાલ જેઓ બેવાગ નસાગની મોહનલાલમા ફસાયા હતા અને ત્રીજીવાગ લક્ષ્મ કરવાની તૈયારીઓ કરતા હતા, પણ સંજ્ઞિતો વૈગમ્યમય ઉપદેશ એ કામમા અતગમ્યન થયો હતો પાટનિવાની મોહનભાઈએ પણ પોતાની પગિપત્ર ઉગમમાં સસારથી વિમુખ બનવાની ભાવનાઓ જગાવી હતી તેમને પણ એકપુત્ર નામે નવીનીકાય દયાન છે,

ચરિત્રવિભુતી વૈરાગ્યમય શુભાશ્વન્દિની દેશનાથી રંગાયેલા વૈરાગ્ય વાસિત યનેલા આ જ મુમુક્ષુ આત્માઓએ પોતાની માતા, યુવાન સ્ત્રીઓ, તથા પુત્ર પરિવાર વિગેરે સ્વજનોનો મોહ છોડી ન્યાં સુધી સંયમ ન લેવાય ત્યાં સુધી ક્રાદ્યો જ વિગમતો, ક્રાદ્યો અમુક ઓમ ભિન્ન ભિન્ન અભિગ્રહો ધારણ કર્યા અને સંસાર છોડવાની તૈયારીઓ કરવા લાગ્યા. આ જોયે મુમુક્ષુઓમાં કેટલાક યુવાનો અને કેટલાક આગ્રેહ ઉમ્મરના પણ છે. પોતાના કુટુંબીક વર્ગને સમજાવી અનુમતિ મેળવી ક્યારે સંસાર ત્યાગી બનીએ અને આત્મકલ્યાણ સાધીએ એજ ઝંખના સૌના હૃદયમાં સ્પુરતી.

સંસારની ભયંકરતા સમજાયતો.

ખરેખર! સંસારની ભયંકરતા અને દુર્દશા જેઓના હૃદયમાં સાચી સમજાઈ ગઈ હોય અને ભોગવાતા વિલાસ વૈભવોથી ભાવિમાં થનાર વિવિધ વ્યથાઓનો જેઓને સંપૂર્ણ ખોધ થયો હોય, જેમના હૃદયો ત્યાગી મહાત્માના ત્યાગમય ઉપદેશના ઝરણાઓથી ભીંજાયા હોય તેવા સંસાર વિમુખ ભાગ્યવંતોને ભલે યુવાની હોય કે બાલ્યાવસ્થા હોય છતાંય તેમને સંસારનો નિવાસ કારમો ભાસે છે. ભોગ ભોગવવાની ચુંદર સામગ્રીઓ હયાત હોવા છતાં વૈરાગ્યભીના ત્યાગાભિલાષુકોને તે ભોગો રોગો સમાન અને સંસારના દહાવા દહાળા સમાન લાગે છે. જો કે માતા પિતાના અવગાહ રતેહ, રૂપવતી યુવતિઓના ચપલનેત્રોના કારમા તીરે, ખૂબસુરતપુત્રોનો રતેહ, મિત્ર મંડલીઓ કુટુંબીઓનો સ્વાર્થાધ પ્રેમ, જન્મભૂમિ આ બધા સંસારના ત્યાગી બનનારને, માટે પોતાની જીવન નૌકાના ભુકકા કરી નાંખનાર સંસાર સમુદ્રમાં મોટા ખડકો છે; પણ જેઓના હૃદયમાં સાચો વૈરાગ્ય ઉદ્ભવ્યો હોય તેવા વિરક્ત આત્માઓને એ ખડકો કશું પણ નુકસાન પહોંચાડી શકતા નથી.

આ આત્માને એક એક જીવ સાથે અનેક પ્રકારના સંબંધો

થઈ ચૂક્યા છે વૈભવ વિદ્યાસો પણ અનેક વખત મળી ચૂક્યા છે માનવ જીવનની ખરી મહત્તા યાગ્રિ સાધના કરી મુક્તિ મેળવવામાજ છે વૈગગી મનુષ્યોને ત્યાગ સ્વીકારવામા જેમ જેમ વિદ્યો આવે છે તેમ તેમ હૃદયની મહત્તા વધતી જાય છે આ હજી ભાગ્યશાલી પોતાની ભાવનામા મહત્ત્વ રહી તે ભાગ્યશાલી દિવસની ગહ જોતા ધર્માગ્રધનમા તત્પર રહેતા

જલદી વિહાર

સ વત ૧૯૮૪ ના ચાતુર્માસમા અઠ્ઠાઈ ઉત્સવો, સ્વામીવાત્સલ્યો તથા દેવદ્રવ્ય, જ્ઞાનદ્રવ્ય વિગેરેની અપૂર્વ આવકો, શાસન પ્રભાવના પ્રચારક ભવ્ય વગ્ધોડાઓ વિગેરે સુકૃત્યોથી શાસન ઉન્નતિ અપૂર્વ થવા પામી હતી કાર્તીક સુદ ૧૫ ને દિવમેજ ચરિત્રનેતાનો વિહાર થયો જનતાનો રોકાવા માટે અતીવ આગ્રહ થયો, પગ્તુ મહાત્માઓ જ ગમતીય છે જ્યાં પુણ્ય પુરુષોને વિશેષ ઉપકારની દૃષ્ટિ લાગે ત્યાં તેઓ વિચરે એ સ્વાભાવિક છે વળી ગ્રામ્યપુરુષોની સેઠ જીવાભાઈ પ્રતાપમી પગમપુનિત શ્રી સિદ્ધાચલજીનો છરીપાલતો સ વ ગઢનાર હોઈ અને તેમા આચાર્યશ્રીને લઈ જવાનો અસત આગ્રહ હોવાના કાગળો પણ વિહાર જલદી કરવો પડ્યો હતો

જમાથી એકની દીક્ષા

અ ઘેરી પધાગતા ત્યાં લગભગ પદ્મેક દિવસની ગિચગતા થઈ તે દુઃખાન ધોવાનિનાસી શા ઇશ્વરલાલ ચરિત્રનેતાની પામે સયમ ગ્રહણ કરવા આવ્યા હતા આ વાત જાહેર થતા ગેઠ જીવાભાઈ પોતે ધર્મનિટ તથા યાગ્રિના ગગી હોઈ આગવે દિવમે વણીજ ધામધૂમથી દીક્ષાનો ભવ્ય વગ્ધોડો ચલાવ્યો હતો મુળમથી સેકડો ધર્મત્રેમીઓએ આ દીક્ષામા ભાગ લીધો હતો ભવ્યલક્ષ્મીમા ફરી વગ્ધોડા રોઠ જીવાભાઈ પ્રતાપસીના જ ગલામા ઉતર્યો હતો તૈયાર કરેલા ભવ્યમડપમા

તાપ્પડતોપ્પ વિહાર

આ પ્રસંગે ઉપરાજાપરી શેઠ જીવાલાલના તરફથી સંઘમાં જલદી પધારે એવા તારે તથા પત્રો વારંવાર આવવા લાગ્યા. એટલે લાલાલાલનું કારણ સમજી એકદમ ઉગ્ર વિહારથી લીમડી મુકામે શેઠ જીવાલાલના સંઘમાં આવી પહોંચ્યા, આચાર્યશ્રીના આગમનના સમાચાર મળતા જીવાલાલ વિગેરે સદ્ગૃહસ્થો ઘણે દૂર સામે આવી પહોંચ્યા હતા. લીમડીમાં લવ્ય સામૈયાથી આચાર્યશ્રીનો સત્કાર કરવામાં આવ્યો હતો લીમડીમાં સંઘની બે દિવસ રિથરતા થઇ તે દરમ્યાન લીમડીના ઠાકોર સાહેબે ચરિત્ર નેતાના દીવ્ય અને હૃદય વેધક બોધપ્રદ ઉપદેશ સાંભળવા હાજરી આપી હતી. આ પ્રવચન લીમડી ઠાકોર સાહેબને અત્યંત રૂચિર નીવડ્યું; અને પુનઃ શ્રવણ કરવાની ઇચ્છા જાહેર કરી હતી. આચાર્ય મહારાજશ્રીના જલદી આગમનથી જીવાલાલને પણ પૂર્ણ સંતોષ થયો હતો.

પાલીતાણામાં પ્રવેશ

શ્રી શત્રુંજય સંઘની સાથે આચાર્ય દેવેશ પોતાના પરિવાર સાથે ધણાજ હર્ષથી અનેક ગામોમાં ધર્મને વિસ્તારતા શ્રી શત્રુંજયની પવિત્ર છાયામાં આવી પહોંચ્યા. આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢીના મુનિમ તેમજ સ્થાનિક સદ્ગૃહસ્થો સંઘના સન્મુખ આગલા મુકામે આવી પહોંચ્યા હતા. પૂજ્ય આચાર્યશ્રી આદિ મુનિપુંગવોને વંદન કરી પાલીતાણા પધારવા વિનંતિ કરી. સંઘવી જીવાલાલને પૂછીને પ્રવેશ સમય નિર્ણય કર્યો, 'સંવત ૧૯૮૫ ના મહાવદ ૧૦ ના મંગલમય પ્રભાત કાલે શ્રી તરણ તારક શ્રી શત્રુંજય તીર્થની પુનિત છાયામાં સકલ ચતુર્વિધ સંઘ આવી પહોંચતાં દીગંજરની ધર્મશાલાથી દબ્બદ્યા ભયુ એક લવ્ય સામૈયુ નીકળ્યું. જેમાં પૂજ્ય આચાર્ય મહારાજ પન્યાસજી શ્રીમદ્ ભક્તિવિજયજી મહારાજ (હાલમાં આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજય ભદ્રસરિજી) શ્રીમદ્ ભક્તિવિજયજી મહારાજ

(હાલમા આચાર્ય મહાગજ શ્રીમદ્ વિજય ભક્તિસૂત્રિ) પન્થાસઽ શ્રીમદ્ ખાન્તિવિજયઽ મહાગજ આદિ અનેક મુનિપુગવો સુશીલ સાધ્વીઓ તથા રગબેર ગી પાઘડી વાલો આવક વર્ગ તથા મધુગીતોને લલકારતો આવિકાગણુ શાસન શોભામા અત્ય ત વધારો કરી ગ્લો હતો શ્રી સિદ્ધાયલઽની અનેકધા યાત્રા કરી ઋપભદ્રે લગવાનની રતવનામા અખૂટ આનંદ ભૂટયો પૂજ્ય ચરિત્રનાયકની અત્રે દશખાગ દિવસની સ્થિતતા દરમ્યાન મોતીશાની ધર્મશાળામા જાહેર પ્રવચન થયુ હતુ, જેનો લાભ જૈન જૈનેતરોએ વિશાળ સંખ્યામા લીધો હતો

મુમુક્ષુ ત્રિક

વળી આ સિદ્ધાયલઽની પુનિત ભૂમિમા તળાજા નિવામી શા શામજીભાઈ તેજજી વડાસણુ નિવામી પ્રેમચંદ મોહનલાલ તથા જ્ઞાનનગર નિવામી શા ગુલાબચંદ શામજીભાઈ એ ત્રણે મુમુક્ષુઓ, પોતે સર્વે સ્વજન સંબંધીઓને સમજાવીને અત્રે ભાગવતી દીક્ષા ગ્રહણ કરવાના હેતુથી આવી પહોંચ્યા હતા વૈગમ્ય ભાવનાથી તેઓના હૃદય તગ્મોળ બન્યા હતા જે ભાગ્યવતોના હૃદયોમા ગુરૂદેવની વાણી અને વૈરાગ્ય આતપ્રોત થયો હોય તેવા મુમુક્ષુઓને સસાગમા એક ક્ષણનો પણ નિવાસ દુષ્કર લાગે છે તેથી આ ત્રણેય આત્માઓ વૈરાગ્યભાવનાથી ઉભંગતા અનગાર બનવા સજ્જ થયા

મધવી જીવાભાઈ પ્રતાપમી આદિ સદ્ગૃહસ્થોને ચરિત્રનેતા તગ્મથી આ વાતની જાણુયતા વણાજ હર્ષિત થયા કાગજુકે પોતે મયમની સાધના અને આરાધના આત્મકલ્યાણના સાધનરૂપ માનતા પોતે મયમન ગ્રહી રોકે પરંતુ તેના ગ્રાહકોને અનુમોદન આપવુ અને તે દીક્ષા પ્રેમગને બની રોકે તેટલા દાઠમાઠથી ઉજવવો એ પણ આવતા ભવમા જલદી દીક્ષા પામવાનુ મુખ્ય સાધન છે આ બધી વાત પોતે સારીપેઠે સમજતા હોવાથી એ પ્રસંગને અત્ય ત દાઠથી ઉજવવા સજ્જ થયા હાથી, ડોકા, નિશાન, રાજગસાલો વગેરેથી સુગોષિત

૧૯૮૫ ના કારતક વદ પાંચમના શુભદિને ભાઈ ઇન્દ્રલાલને દીક્ષાપ્રદાન કરી તેમનું નામ મુનિશ્રી યોગીન્દ્રવિજયજી રાખી, પૂજ્ય આચાર્યશ્રીના શિષ્ય તરીકે બહારે કર્યા હતા. હવાભાઈ તરફથી સંઘજમણ પણ થયું હતું. સંઘમના અપૂર્વ મહોત્સવો પોતાને આંગણે ધન વ્યય કરી ઉજવનારા કેવા પ્રકારનું પુણ્ય બાંધી, આવતા ભવ માટે ચારિત્રને નિકટ ખેંચી લાવે છે વિગેરે પ્રશ્નોને ઉકેલતું સુંદર પ્રવચન આપ્યું હતું. આ પ્રસંગે જનમનગરનિવાસી શુભાળયંદ સામજીભાઈએ તેમના ધર્મપત્નિ લક્ષ્મીબાઈ સાથે ચતુર્થત્રત લીધું હતું. તથા અગ્રામાવાળા મણીલાલ મૂળયંદે પૂજ્યશ્રીને પ્રાર્થના કરીને કહ્યું કે આપશ્રી સીસોદરે પધારો અને હું દીક્ષા ન લઉં તો છ વિગયતો ત્યાગ એ નિયમ તથા ૧૯ વર્ષની નાની ઉમ્મરમાં યાવજીવનું અભયર્થ ઉચ્ચું હતું.

સીધા સીસોદ્રા

અંધેરીથી વિહાર કરી શાસન પ્રભાવક આચાર્યદેવ સપરિવાર ભીલાડ, અચ્છેરી, વાપી, દમણ, વલસાડ, બીલીમોરા, અમલસાડ, કછોલી વિગેરે સ્થળે સુંદર પ્રવચનદ્વારા અનેક હોવાને પ્રતિબોધતા નવસારી પાસે આવેલ સીસોદ્રા મુકામે સસત્કાર પધાર્યા. અત્રે શા. ગાંડાભાઈ મકનજીના ભાણેજ ભાઈ મણીલાલ સંસાર ત્યાગવાની ભાવનાવાલા બન્યા હતા. જેઓ બાલ્યવયથી સુસંસ્કારિત હતા. તેમનાં સગાબહાલાં પણ ધર્મના સંસ્કારવાળાં હોય આવા પવિત્ર કાર્યમાં અંતરાય નાખે એવાં ન હતાં એટલે ગૃહાંગણેજ દીક્ષા મહોત્સવ કરવામાં આવ્યો હતો. દીક્ષાનિમિત્તે એક ભવ્ય વરઘોડો કાઢવામાં આવ્યો હતો જેમાં બે ઘોડાની બગી બેંડ સાજન માજનની સારી સામગ્રી હતી. જે ગામમાં ફરી તૈયાર કરેલા મંડપમાં ઉતર્યો હતો. એ ભવ્ય મંડપમાં ચરિત્રનેતાના વરદ હસ્તે મણીલાલને સંવત ૧૯૮૫ના પોસ સુદ ૬ ના શુભ દિને દીક્ષાપ્રદાન કરી તેમનું નામ મુનિશ્રી હેમેન્દ્રવિજયજી રાખી તેમને મુનિરાજ શ્રીમદ્ લક્ષણવિજયજી મહારાજના શિષ્ય

તરીકે જાહેર કર્યા હતા તે દિવસે પૂજન-પ્રભાવના તથા સઘ જમણુ વિગેરે કરવામા આવ્યા હતા.

ત્યાંથી ભરૂચ

ચગ્તિનામક પોતાના બહોળા શિષ્ય પરિવાર સાથે વિદ્યાર કરી કાલીયાવાડી નવસારી આદિ ઠેકાણે સસત્કાર પધારી જલાલપુરમા ગુરૂ મૂર્તિના દર્શન કરી, ધામધૂમથી પ્રવેશ મહોત્સવ પૂર્વક સુગત પધાર્યા ત્યાં બે વ્યાખ્યાનો આપી પૂ વિજય દાનસંગ્રહ મહારાજના દર્શન કરી અનુક્રમે વિદ્યાર કરતા ભરૂચ શહેરમા સસત્કાર પધાર્યા થોડાક દિવસની સ્થિતતા દરમ્યાન ત્યાની જનતાએ ત્યાગ માર્ગ વર્ધક ઉપદેશ સાંભળ્યો ત્યાના કેટલાક સુવકોના હૃદયોમા જે જમાનાનુ વિષમ વિષ વ્યાપ્યુ હતુ તે ચગ્તિ નાયકના અસરકારક ઉપદેશથી અને પ્રશાન્ત પ્રકૃતિથી તે થોડેક અંશે વીખરાવા પામ્યુ હતુ.

ખીજ મુમુક્ષુ

આચાર્યદેવની શીતલછાયામા સદ્ભાવનાથી ત્રેનપ મુબઈથી કેટલાક ભાઈઓ વદનાર્યે આવ્યા હતા જેમા અમૃતલાલ ખૂબચ દ મંસાગ ત્યાગવાની લાલસા વાલા હતા તેમણે પોતાના આ વિચારો આચાર્યશ્રીને જણાવ્યા આચાર્યશ્રીને તેમનો પગિચય મુબઈના ચાતુ-માસમા થયો હતો એટલે ચોખ્ખ જાણી આવા સુલ કાર્યમા વિલબ્ધ ન કરવા જણાવ્યુ ભરૂચ શહેરની જૈન જનતાએ આ દીક્ષાના અપૂર્વ પ્રસંગને આનંદથી વધાવ્યો તે નિમિત્તે એક ભવ્ય વગ્ધોડો શહેરના ભવ્ય ક્ષતાઓમા ફરી મુનિસુવત સ્વામિના દહેગસગના ભવ્ય મંડપમા ઉતર્યો હતો ત્યા આચાર્યશ્રીના વગ્દ હસ્તે સવત ૧૯૮૫ ના પોસ વદ ૬ ના સુલ દિને અમૃતલાલને દીક્ષા આપી તેમનુ નામ મુનિશ્રી અમરેન્દ્રવિજયજી ગખી મુનિગજ શ્રીમદ્ ગજીગવિજયજી મહારાજના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા હતા.

એક લબ્ય વરઘોડો કાઢવામાં આવ્યો હતો. ત્રણે મુમુક્ષુ હાથી ઉપર
ખીરાજમાન થયા હતા. અને છુટે હાથે લક્ષ્મીની ચંચળતાને સુચવતા
વર્ણદાન આપી રહ્યા હતા, વરઘોડો ગામમાં ફરીને તળેટી ઉતર્યો હતો,
તળેટી ઉપર યાંધેલા લબ્ય મંડપમાં ત્રણે મુમુક્ષોએને ચતુર્વિધ સંઘ
સમક્ષ આચાર્ય દેવના વરદ હસ્તે સંવત ૧૯૮૫ ના માહ વદ ૧૩ ના
શુભ દિવસે દીક્ષાપ્રદાન કરવામાં આવી હતી, શામળભાઈનું નામ
મુનિશ્રી સુરેન્દ્રવિજયજી રાખી, પ્રેમચંદભાઈનું નામ મુનિશ્રી પદ્મવિજ-
યજી રાખી, અને ગુલાબચંદભાઈનું નામ મુનિશ્રી સત્યવિજયજી રાખી
અનુક્રમે તેમને મુનિરાજ શ્રીમદ્ ગંભીરવિજયજી મહારાજના ચરિત્ર-
વિભુના અને મુનિરાજ શ્રીમદ્ લક્ષ્મણવિજયજી મહારાજના શિષ્ય તરીકે
જાહેર કર્યા; ખરેખર આ ગણેય મુમુક્ષુ પૂર્ણ ભાગ્યવંતો ગણાય કારણકે,
તરણ તારણ મહાપ્રભાવક શ્રી રાત્રુંજય તીર્થ શાન્તમૂર્તિ સદ્ધર્મોપદેશક વ્યા-
વા. આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજયલબ્ધિસૂરિશ્વરજી મહારાજ જેવા ઉપકારી
ગુરુદેવ, અને પતિતપાવની શ્રેય પન્થ પ્રદર્શિની શ્રીમતી ભાગવતી દીક્ષાનો
સ્વીકાર એ ત્રિવેણીનો સંગમ અજળ સુરવેલ જેવો સદ્ગુણ દિલને આકર્ષી
રહ્યો હતો. વરઘોડામાં શામળભાઈના ધર્મપત્નિ સાંકળીએને તથા ગુલાબ-
ચંદભાઈના ધર્મપત્નિ લક્ષ્મીએને દીક્ષાના ઉપકરણની છાપ ઉપાડી પોતાના
પતિને સંયમ પાંથેવાળી ચારિત્રરાગની અજળ છાપપાડી હતી. મુખ્ય-
ધર્મી ભગવાનદાસ હાલાભાઈ તથા તે ત્રણે મહાનુભાવોના સગાસબંધી-
ઓએ આ દીક્ષામાં હર્ષથી ભાગ લીધો હતો.

પ્રકરણ ૨૬ મું.

વિહાર અને વડીદીક્ષા

પાલીતાણાથી વિહાર કરી ચરિત્રનાથક આદિ મુનિમંડળ સીદ્ધોગ્ર સંઘના અત્યંત આગ્રહથી ત્યાં સસત્કાર પધાર્યા સાત દીક્ષિતોની યોગોદ્ધનની ક્રિયાઓ અત્રે સરથઈ, વડીદીક્ષા આચાર્યશ્રીના વગ્દહરતે અત્રે આપવામાં આવી સીદ્ધોગ્રના જૈનસંઘે આ પ્રસંગે સમોવસરણુની ગચ્છના, વાસણુના માડવા વિગેરેની મુદ્દગચ્છના કરી અદ્યાર્ધ મહોત્સવ પૂજા, પ્રભાવના ધણીગ ધામધૂમપૂર્વક કરી, સામન શોભામાં અત્યંત વધારે કર્યો હતો.

કુંડલાની વિનતિ

અત્રેથી વિહાર કરી ચરિત્રનાથક સપરિવાર હિના, દીવ, અગરરા વિગેરે તીથને જુદાસ્વાની ભાવનાથી તે દિવા તરફ પ્રયાણ કર્યું. પ્રથમ

મહારાજશ્રી દાદા, ટાણા, મહુવા વિગેરે ગામોમાં ચેત્યોને જીહારતાં, જાહેર પ્રવચનોદ્વારા અનેક જૈનજ્ઞેતરોના છવનને સુધારતા રાજીલા ગામમાં પધાર્યાં. આ સમયે સાવરકુંડલાના સંઘને જાણ થતાં તેઓ એકત્રીત થઈ ચતુર્માસની વિનતિ માટે આવી પહોંચ્યા. આવેલ ગૃહ-સ્થાએ કુંડલાની ધાર્મિક પરિસ્થિતિ ચરિત્રનાયકને જણાવી. અને સાથે જણાવ્યું કે, એકબાજુ ઉપર આવેલા કુંડલા જેવા ગામમાં આપજેવા નિઃસ્પૃહી અને વિદ્વાન્ મહાત્મા પધારે તો જરૂર હમારો ઉદ્ધાર થાય, કુંડલાની જૈનજનતા ત્રણ શ્રીરકામાં વહેંચાયેલી છે. કેટલાક લોકાગચ્છના કેટલાક અંચલગચ્છના અને માત્ર ગણ્યાગાંઠ્યા તપગચ્છના અનુયાયીઓ છે. જે કે આ બધી જનતા મૂર્તિપૂજકજ છે. સૌ એક ઠેકાણે ક્રિયા કરવાવાલા છે. માત્ર પર્વના દિવસોમાં પોતાના ગચ્છની ક્રિયા સાચવી લેછે. આ ત્રણે શ્રીરકામાં ખાસ કોઈ કદાચહી નથી.

વિનતિનો સ્વીકાર

આ સંઘની પરિસ્થિતિથી ગુરૂદેવને વાકેફ કર્યો. વિનતિ કરવામાં ત્રણેય શ્રીરકાના આગેવાનો હતા. ત્રણેય શ્રીરકાનો ઉત્સાહ અમંદ હતો. ઘણી જોરશોરથી વિનતિ ચાલી. જ્યાંસુધી વિનતિનો સ્વીકાર ન થાય ત્યાંસુધી ખાવું પણ નહિ એવો સત્યાગ્રહ કર્યો. આ બધું જોઈ અને લાલાલાભનો વિચાર કરી ચાતુર્માસની હા પાડી. અને જણાવ્યું કે, હાલતો ઉના, દીવની યાત્રા માટે હમો જઈએ છીએ. કેટલાક ભાવુકાએ ઉનાસુધી સાથે રહેવાનો નિર્ણય કર્યો. રાજીલાથી ત્રણકોશ દૂર ગયા કે અકસ્માત્ વિશાળ વ્યોમ મંડલમાં મેઘરાજનીસ્વારી ગર્જના સાથે ચઢી આવી. રાત્રે ઝરમર ઝરમર વર્ષાદ પણ શરૂ થયો. ચરિત્ર-નેતાએ વિચાર કર્યો કે, વર્ષાદ પડવાથી નદીનાળાઓ ભરાઈ જશે. છવાકુલ ભૂમિ થઈ જશે. આ વિચારો સાંજના પ્રતિક્રમણ બાદ ચાલતા હતા તેટલામાં રાજીલામાં રહેલા કુંડલાનો આવક વર્ગ આવી લાગ્યો. તેઓનાં અત્યંત આગ્રહથી તેમજ ક્ષેત્ર સ્પર્શના

બલવતી હોઈ ચત્રિનેતાએ સાવકુંડલા તરફ વિહાર લંબાવ્યો ભાવ-
ભીના અભ્ય તર સત્કારપૂર્વક પ્રવેશ થયો સત્તર સાધુઓનો બહોળો
પગિવાર વિશાળ ઉપાશ્રયના અભાવે સગવડતાથી એક ઢેઠાણે ગદી ન
નકે તેથી વાડેયા છોટાલાલ કુવગળના આગ્રહથી ચત્રિનેતા આદિ
કેટલાક ઠાણાએ આતુર્મામમા તેમના મદનમા નિવાસ કર્યો હતો.
વ્યાખ્યાન અત્રેની વિશાળ ધર્મશાળામા વચારું હતું સવત ૧૯૮૫નું
આતુર્મામ થતા અખિલ ગામની જૈન જનતા વ્યાખ્યાનગ્રસ્તમા તરબોળ
ખની ત્રણેય શીરકાના બાળ યુવાન અને વૃદ્ધો કાષ્ઠપિણુ ભિન્નભાવ
વિના અડગ શ્રદ્ધા અને ભકિતથી ચત્રિનેતાના વ્યાખ્યાનો સાભળવા
આવતા.

વ્રતોચ્ચારણ

કેટલાક ભાગ્યરાહીઓને આ વૈગમ્યમય વાણીની હંડી અસર
થવાથી બાગવત, ચતુર્થવ્રત, જ્ઞાન પંચમી વિગેરે વ્રતો ઉચ્ચર્ષ હતા.
ધણાઓએ કદમળનો, વાસીભોજનનો, ગરિભોજનનો વિગેરેનો ત્યાગ
કર્યો હતો, કેટલાક ખીલકુલ ઉપાશ્રયે પણ નહિ આવનાર હમેશ
આવતા થયા હતા, અને આનંદપૂર્વક પ્રતિક્રમણ વિગેરે ક્રિયામા ભાગ
લેતા થયા હતા, કેટલાકોને મૂર્તિ વિષયની શકાઓ હતી તે એકાએક
શાન્તના પાઠ અને સુક્રિન્દ્રાગ નિગ્મન કરી ધણાઓને પૂનર્મા
પણ જોશા હતા.

ચિરમરણીય બન્યું

કેટલાના આતુર્મામમા તપશ્રયા પૂજા પ્રભાવના અને સ્વામિ-
વાત્સલ્યો આદિ ધર્મ પ્રભાવનાના ધાણ કર્યો થયા હોય તો વિચારે પબ્લીક
ગયાનોમા લુગ લુગ વિષયો ઉપર ભાષણ થતા હોવાથી જોતેતર
વર્ગને પણ ધબોગ લાભ થયો હતો સ્થાનકવામીઓ પણ ભાષણમાં
અનુકૂળ લાભ લેતા હતા. સાવકુંડલાની જનતાને સાચા ત્યાગી બાધુ-

જોની પીછાણુ થઇ એકંદર આ ચોમાસુ હમેંશને માટે ચીર સ્મરણીય બન્યું. સુદેવ સુગુરં અને સુધર્મની ઝોળખાણુ આપી ઘણા અર્ધદંઘેને સમકીત દાન કર્યું. રાયચંદ મત ઉપર તથા મૂર્તિ નિષેધકો ઉપર વારંવાર શાસ્ત્રના પાઠો તથા અકાલ્ય યુક્તિ દ્વારા એવું સિંચન કરવામાં આવ્યું કે ઘણાઓ મૂર્તિપૂજામાં મગ્ન બન્યા. ખરેખર ! ચરિત્ર નેતાના પ્રભાવક પ્રવચનોએ કેઈક આત્માઓના હૃદયમાં રહેલ ગાઠ મિથ્યાન્ધકાર નાશુદ કર્યો. હજી સુધી ત્યાંની જનતા આ ઉપકારને જૂલી નથી.

કચ્છી માવજીભાઈ

સાવર કુંડલામાં મુંબઈના ચાતુર્માસમાં ગુણાકૃષ્ટ થયેલ કચ્છી શા. માવજીભાઈ વંદનાથે. આવ્યા. સંસારની અસારતા બતાવતી આત્મ જ્ઞાનને વિકસિત કરતી ચરિત્રવિભુની દેશના સાંભળી તેઓ લક્ષ્મીની ચંચળતા સમજ્યા. પાપરંભથી મેળવેલ લક્ષ્મીનો સારા ક્ષેત્રમાં વ્યય કરાયતો તે પુણ્યનો હેતુ છે. ધર્મ બેન્કમાં જમા કરાયેલી લક્ષ્મી દશગુણી વીશગુણી આવતા ભવમાં પાછી સાંપડે છે. માવજીભાઈ ધર્મચરાણુ તો હતાજ તેમણે પોતાની લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કરવાની પોતાની ભાવના દર્શાવી.

સાચી સલાહ

કુંડલાથી ત્રીસેક દોશ દૂર પ્રાચીન અને ચમત્કારી ઊના અબ્જરા દીવ દેલવાડા આદિ પુનિત તીર્થો આવેલા છે જેનો મહિમા અપરંપાર છે; જે તીર્થોમાં પ્રાચીન સમયમાં પૂજ્ય મહર્ષિઓ વિચરેલ છે. સામ્રાટ અકબર બાદશાહને દયાનો પાઠ ભણાવનાર જગદ ગુરૂ શ્રીમદ્ વિજય હીરસૂરિજી મહારાજનું ઊના સ્વર્ગવાસ ક્ષેત્ર છે. જ્યાં હજારા હજાર અનેક પ્રકારના ચમત્કારો ખ્યાતિ પામેલા છે. આવા અનુપમ તીર્થોની યાત્રા કરવા ચરિત્રનેતા ઉત્સાહી હતા એટલે ચરિત્રવિભુએ માવજી-

ભાઈને તે તીર્થોના મધ ઠાઠી પોતાની લક્ષ્મીનો સહવ્યય કરવા સલાહ આપી

સઘ પ્રયાણ

લક્ષ્મીનો સહવ્યય કરવાના અનેક સુદેવો છે, પરંતુ જે સમયે જે ક્રિયામાં વિશેષ લાભ અને ઉત્સાહ પોતાને મેળુમ પડે એમાં એનો સહવ્યય કરવો એ ઉચિતજ છે. મધ કાઢવાથી અનેક જૈનો જાત્રામાં જોડાય, દરેક ગામોની યાત્રા કરે, તીર્થ ભેટવાની અપૂર્વ ભાવનાથી વિપુલ કર્મ નિર્જંગ થાય અનેક ગામડાઓમાં ફેલાયલી ધર્મ શિથિલતાને સહગુરુઓ પોતાની અમુલ્ય વાણી દ્વારા દૂર પાછું કરતા જાય અનેક લોકો મંધની અનુભાદના કરી જૈનધર્મની પ્રાપ્તિ આવતા ભવ માટે મુલમ કરે છે વિગેરે અનેક લાભો સઘ કાઢનારાને પ્રાપ્ત થાય છે ચગ્ત્રિનાયકનો સચોટ ઉપદેશ ચાલણી પોતે તે તીર્થોના મધ કાઢવા ગ્રેગયા સાવર કુડાણી જૈન જનતામાં ધર્મ કાર્યો પ્રતિ ઉત્સાહ પ્રેમ અને ભક્તિ અજગ જગૃત થઈ હતી, એટલે ત્યાંની જૈન જનતાએ મવની ગાભા કેવી રીતે વધે, લક્ષ્મીનો વ્યય કરનાર ભાગ્યવતની ભાવના પણ વૃદ્ધિને પામે અને સૌ કાંઈ નિર્વિંદે તીર્થયાત્રા કરે તે માટે સેવા ભાવિ દ્વીચ દભાઈ, મણીભાઈ તથા અમીચ દભાઈ છોટાલાલ બૈચા વિગેરે સહગૃહસ્થોને યોગ્યા હતા ભારે ઠાઠથી ચગ્ત્રિવિભુની છાયા નીચે અજગ પાર્શ્વનાથની યાત્રા માટે મધ નીકળ્યો જેમાં આરો સમુદાય એકઠો થયો હતો વચમાં આવતા ગામોમાં સ્થિરતા થતી, દરેક ગામનો મધ ભાવજીનો મહાન કરતો, ધણે ઢેઠાણે ચગ્ત્રિવિભુના પ્રભાવિક પ્રવચનો થતા હતા, દરેક ગામમાંથી નવા યાત્રાળુઓ પણ જોડાતા હતા

ઉનામાં પ્રવેશ

આ પ્રમાણે વિહાર કરતા ઉના ગામમાં સમઘ ચગ્ત્રિનેતાનો પ્રવેશ મહોત્સવ થયો, ઉના દેવવાડા અજગ અને દીવની યાત્રાઓ કરી મૌ પ્રાદના કૃત્ય આનંદથી નાચ્યા ચગ્ત્રિનેતાની પણ આશા

ધણે વખતે ફળીભુત થતી હોવાથી તેમનું હૃદય પણ અમાપ આનંદથી ઉભરાયું. અત્રે પાંચ દિવસની સ્થિરતા થઇ અત્રેના તીર્થો આશ્રિત નવીન સ્તવનો પણ યનાવ્યા. સંઘ જમણ પૂજા પ્રભાવના વિગેરે ધર્મકાર્યો સારા પ્રમાણમાં થયાં માવજલાધર્યે પોતાની શક્તિ પ્રમાણે દહેરાસર ઉપાશ્રય વિગેરેમાં મદદ દરી પોતાની લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કર્યો.

કુંડલા પ્રતિ પ્રયાણ

તે પુનીત તીર્થોની યાત્રા કરી ચરિત્રનેતા વિશાલ મુનિમંડળ સહિત સાવરકુંડલા પ્રતિ વિહાર કરી ચુક્યા. નીકળેલ સંઘમાં દલીચંદલાધ મણીભાઈ વિગેરે ભાઈઓએ ધણીજ ભક્તિ યગ્નવી સંઘની વ્યવસ્થા સાચવવામાં પણ તેઓની મહેનત અનુકરણીય હતી. ભવ્ય સત્કારથી ચરિત્રનેતા અને શ્રાવકવર્ગ કુંડલા પધાર્યા.

પાટણ પ્રતિ પ્રયાણ

લક્ષ્મીની ચંચળતા સમજી અઢળક લક્ષ્મીનો વ્યય કરી ભંદ્રેશ્વર તીર્થની સેકંડો માનવીઓને યાત્રા કરાવનાર ઉદ્ઘાપન મહોત્સવ આદિમાં હજારો રૂપીયા ખર્ચી જૈનશાસનને શોભાવનાર સંઘવી શ્રી નગીનદાસ કરમચંદ તેમજ શ્રી સિદ્ધાચળજીનો સંઘ કાઠી લાખોનો ખર્ચ કરનાર સંઘવી જીત્રાભાઈ પ્રતાપસીની આગ્રહભરી વિનંતિને સ્વીકારી ચરિત્ર વિભુએ સપરિવાર પાટણ પ્રતિ પ્રયાણ કર્યું. વચમાં પુનીત તીર્થ શ્રી સિદ્ધાચલજીની યાત્રા પણ કરી. પાટણ જવાની ઉતાવળ હોવાથી ત્યાં વધુ ન રોકાતાં તરતજ વિહાર કરી ભવ્ય સત્કારથી સત્કારાતા અને વીરવાણીનો સંદેશ પાઠવતા ઉગ્ર વિહારથી પાટણ નજીક આવેલ કુણુ ઘેર મુકામે આવી પહોંચ્યા. વચવચમાં પાટણના સદ્ગૃહસ્થો ચરિત્ર-વિભુના દર્શનાર્થે આવતા અને પાટણમાં જલદી પધારવા વિનંતિઓ પણ કરતા, ત્યાંની જનતામાં દીક્ષા વિરૂદ્ધના કાયદાઓએ સ્થાન લીધું

હતુ એકદમ એરીવાતાવરણ દેલાયુ હતુ કેવશુર અને ધર્મની નિંદામાં
મો કાઈ પડી ગયા હતા ત્યાગી અને ત્યાગમાર્ગની જગ્યા અવહેલના
યઈ ગહી હતી

પાટણની પ્રભુતા—

પાટણ શહેર વર્ગે પહેલા પ્રભુતા અને ઐશ્વર્યની પગકાષ્ટાએ
પહોળી ચૂકયુ હતું પાટણની સમૃદ્ધિ અને ઉપકારભવી ધર્મનિષ્ઠ
જનતા પણ અસામાન્ય માનનીય ગણાતી ધર્મોત્તતિ દેલાવવામાં, ધર્મ
ઉપર આવતા જુદામી આક્રમણો અટકાવવામાં અને નિગમિત દુખી
દીનેતા અવલંબનમાં પાટણની ધર્મપગયણ જનતા સૈકાઓ પહેલા
પહેલે ન બંધે આવતી, પાટણની વૃષસભાઓમાં અનેક શાસ્ત્રાર્થો પણ
થતા અને યોગ્ય ન્યાય પણ અપાતો આ ગદેગમાં અનેક જિનાલ્લયો
અઘાપિ પાણુ વિદ્યમાન છે તેમાં ખીગજમાન પ્રતિમાઓ ઘણીજ દર્શ-
નીય અને ગમણીય છે કલિકાળ સર્વેશ શ્રીમદ્ હેમચંદ્રાચાર્ય મહા-
ગજશ્રીના અને પગનારી સહોદર કૃમાગપાળ ભૂપાલના પાદોગવિન્દ્ય પવિત્ર
થયેલ પાટણ શહેરની પ્રજા ધર્મપ્રભાવના કગ્વામાં અજળ રીતે
દગ્ધી હતી

ઉદય પછી અસ્ત—

ઉદય અને અસ્ત એક પછી એક ક્રમિક સર્જાયેલા છે દુન્યવી
કોઈપણ હિંદુ કે અનિષ્ટ પદાર્થોનો સયોગ કે વિયોગ કાયમી ગ્રહેતોજ
નથી અગ્નિમતાની કાલી રેખાઓ લલાટમાં ધારણ કરતો સાતવગણ
પણ અસ્ત થયો કદીયે ઉચ્ચગ્વરે ન બોલતા પ્રાર્થનામય ભવન
ગુપ્તનાગ મુખસાદીખીને સે કડો કાથ ફગવવી નિગમ થઈ બેઠેલા
દંગાલો ઉત્તત અને સમૃદ્ધ પણ બન્યા એ કુદરતના ન્યાયદોગને ઉલ-
ખવા કોણ મમર્થ નીવડી શકે? માર્ગ પડના અધ્યાના ગગો ગગનપટ
ઉપર અન્યતરીતે ઝાપે છે, તેજ બ્યોમમહા અન્યકાગની સ્થાગ

સાહીથી ખીયામણું અને કાળુંભમ્મર અને છે. દુંકમાં ચઢતી પડતી સહુની થાયજ છે. એજ ધર્મની પરાકાષ્ટાએ પહોંચેલુ પાટણુ આજે કલેશિત વાતાવરણથી કેવી દુઃખદ સ્થિતિ અનુભવી રહ્યું છે ?

વિરુદ્ધરાય—

પાટણુની જનતામાં કેટલાક ધર્મદંભીઓ તરફથી જમાનાનો ઝેરીપવન કણુકોટરમાં પુકીપુકીને ભરવામાં આવ્યો હતો. કેટલીક જનતા તો ઉધે રસ્તે દોરવાઇ પણ ગઇ હતી. પૂજ્યતમ સાધુ સંસ્થા અને તારક ત્યાગી વર્ગ તરફ તે ઝેરના કેફથી મુંઝાયેલી જનતાએ ધણોજ દ્રોહ કેળવ્યો હતો. અને આપણુદીથી કોઇ ગીતાર્થ ગુરૂની સલાહ લીધા સિવાય જિનેશ્વરોની આજ્ઞા લોપક એક ઠરાવ કેટલાકોએ ભેગા થઇ કોકી બેસાડ્યો. જે ઠરાવ ત્યાગમાર્ગે વળનારને અત્યંત વિદ્વંસ્ય હતો. તે ઠરાવ એ હતો કે કોઇપણ વ્યક્તિ સંસારનો પરિત્યાગ કરવા ઇચ્છે તો તે પાટણુના શ્રાવકસંઘની આજ્ઞા મેળવ્યાપછી એક મહિને ત્યાગ કરી શકે. અને કોઇપણ સાધુ કોઇ વ્યક્તિને શ્રાવક સંઘની આજ્ઞા સિવાય પાટણુમાં દિક્ષા આપી શકશે નહિ અને આપશે તો હમારા તરફથી સંઘ બહાર કરવામાં આવશે. અમુક શ્રાવકોનું ટોળું ભેગું થઈ સંઘના નામે ધર્મને વ્યાધાત પહોંચાડનારો ઠરાવ કરે એ ધર્મને મન સાલે એ સ્વભાવિક છે. કેટલાક ભોળા શ્રાવકોને ભરમાવી સહીઓ લીધી, પરંતુ જેના હૃદયમાં પ્રભુના આગમનો અને આજ્ઞાનો સાચો પ્રેમ અને શ્રદ્ધા હતી તેવા ધર્મશ્રદ્ધાલુ શ્રાવકો આ કાયદાથી હચમચી ઉઠ્યા. અને એ કાયદાને જરાપણુ મચક ન આપતાં તેમનાથી અલગ રહેવાનું પસંદ કર્યું. તે ઠરાવનો જાહેર વિરોધ પણ કર્યો.

જેઓને આપણે પૂજ્યતમ માનીએ છીએ, પરમોપકારી ગણીએ છીએ, જેઓના ચરણમાં આપણું શીર ઝુકાવીએ છીએ, એવી ઉચ્ચ કક્ષાએ ઉજ્જવલજીવન જીવનાર સાધુસંસ્થા પાસે આ આપણી આજ્ઞા કે ફરમાન મનાવવાના કોડ સેવવા એ બાલચેષ્ટા સિવાય ખીલું કાંઈ નથી,

જેઓ નાપાક હવનવાળા અદારે પાપગ્ધાનકોને સેવનાગ તુચ્છ મનુષ્યો પોતાના સ્વાર્થ માટે તગ્લુતાગ્લુ હનેશ્વરેની આરાને ડોકડે ચઢાવે એ ખરેખર હવતા બળીમગ્વા જેવું છે. જ્યાં જિનેશ્વરદેવની આજ્ઞા છે ત્યાં સ્વતંત્ર છે પ્રભુની આજ્ઞા સિવાયના હનગે શ્રાવકો શ્રાવિકાઓ, સાધુ સાધ્વીઓ એ સાચો સ્વતંત્રી પગતુ ભલે હનેશ્વરદેવની આજ્ઞાને શિરમાનન્દ ગમનાર એક શ્રાવક એક શ્રાવિકા એક સાધુ અને એક સાધ્વી હોય એજ ખરેખર સ્વતંત્ર છે.

એ વિભાગ—

પાટણના મંઘમાં એ વિભાગ પડ્યા એક પ્રભુ આજ્ઞાને શિરોમાન્ય ગમનાર અને બીજો પ્રભુ આજ્ઞાની દગ્ગર કર્યા વિના જમાનાની આજ્ઞાને પાલન કરનાર, પ્રભુ આજ્ઞા પ્રમાણે ચાલનાર વર્ગ સોઆયરી પક્ષમાં જોડાયો જ્યારે તેનાથી વિપરીત ચાલનાર યુવકમધના પક્ષમાં જોડાયો યુવકમધવાળાઓ ત્યાગી ગુરુઓની હડેચોક નિંદા કરવા લાગ્યા હાથા સિવાય કુહાડી કાષ કામ કરી શકતી નથી. પ્રભુના શાસનને કુહાગધાતની આ પ્રવૃત્તિમાં અને ધર્મ વિરુદ્ધ દીક્ષાના દગવમાં સાધુવેપને લજવનાર અમુક સાધુઓ પણ હાથા કેપે હતા. આવી વિરુદ્ધાણુ અને ધર્મનિંદક યુવકમધની પ્રવૃત્તિનેષ શ્રદ્ધાળુ વર્ગ મનમાં ધણેજ દુભાયો. ધર્મહીનોને ધર્મોત્તતિની કાષ પડી નથી ત્યાનો શ્રદ્ધાળુ વર્ગ 'શાસન ગમી સ ધના નામે ઓળખાતો' ખુબજ મદ્દમ બન્યો. વિગેધી તગ્દેથી આવતા આદમણો અને અગવડતાનો સામનો કરી પોતે અતપ મખ્યામાં હોવા છતાં ધર્મ ઝનુનના ટેકાથી ધર્મનુ રક્ષણ કરવામાં કટીબદ્ધ બન્યો.

શાસન ગમીક સ ધના આગેવાનો મનવી નગીનદાસ કરમચ દ લહેર-ભાઈ મશરવાલા, જેસ મલાઈ પ્રેમચ દ, ભોગીલાલ હાલાભાઈ, ભોગીલાલ મત્રી વિગેરે ધણા આગેવાનોએ એકત્રિત થઈ વીગાયુ' કે હવે આપણે પાટણના આગણે શાસનનું રક્ષણ કરી શકે એવા વિદ્વાન અને પ્રખરવડતા આચાર્ય મહાગજને આગ્રહભરી વિનંતિ કરી લાવતા જોઈએ આ

વિચારમાં સૌ એક બન્યા પછી આચાર્યશ્રીને કુંડલા મુકામે વિનતિ કરવા ગયા હતા અને ચરિત્ર વિભુએ પણ શાસન રક્ષાનું કામ બાણી વિનતિનો સ્વીકાર કર્યો હતો.

નિર્વિઘ્નપ્રવેશ—

પહેલા બાણાવી ગયા મુજબ ચરિત્ર વિભુ પાટણ નજીક કુણ્ધેર આવી પહોંચ્યા હતા. આ સમાચાર મળતાં વિશાળ સંખ્યામાં લોકો વન્દનાર્થે આવ્યા હતા. ત્યાં પૂજા તથા સ્વામિવાત્સલ્ય કરવામાં આવ્યાં હતાં, પાટણની સઘળી પરિસ્થિતિથી ચરિત્રનેતા વાકેફગાર થયા. જોકે આપણા ચરિત્રનેતાની પ્રકૃતિ વિકટ પ્રસંગોમાં પણ શાન્ત રહે છે. પરંતુ ધર્મ વિરુદ્ધ પ્રવૃત્તિઓ જોતાં જરૂર જુસ્સો અને ધગશ ઉત્પન્ન થાય છે. પંજાબની વીર ભૂમિમાં શાસ્ત્રાર્થી અને વિરોધીઓના આક્રમણોના અનેક પ્રસંગો ચરિત્રનેતાએ વટાવેલા હતા એટલે મજબુત અને મક્કમ રહે એ સ્વભાવિક છે. સત્ય ભાષિતા અને નિડરતાથી પ્રભુ આજ્ઞાનો પ્રચાર કરવો આ બે સદ્ગુણો પોતાને વર્ધા હતા. આવતી કાલે આચાર્યશ્રીને પ્રવેશ થશે એવા સમાચાર ફેલાતા સહુના હૃદયોમાં (વિરોધી સિવાય) આનંદની ઉર્મીઓ ઉછળી રહી હતી. આચાર્ય મહારાજશ્રીનું આગમન સાંભળી વિરોધી વર્ગ ચોકચો, હૃદયમાં બળવા લાગ્યો. કેટલાક યુવકો તો ઉન્મત્તતા ભરી પ્રચારણા કરવા લાગ્યા. આવતી કાલના પ્રવેશમાં ભંગાણ પાડવા શક્ય પ્રયત્નો કરી ચૂક્યા. પરંતુ સૂર્યની સામે ધૂળ નાંખનાર પોતાનીજ આંખ ધૂળથી ભરે છે એ કાયડો આ સ્થળે સત્ય ક્યો, સર્વ ઉપાયોથી નાસીપાસ થયેલા તેઓના હાથ નીચા પડ્યા. શાસન રસીક સંઘ અલ્પ સંખ્યામાં હોવા છતાં ત્યાગી ગુરુઓની ભક્તિ અને શાસન પ્રભાવના ફેલાવવા સ્થિરહૃદયી બન્યા. અખિલ પાટણ શહેરને એકજ રાતમાં ધ્વજ, કમાન, માંડવાથી અને રેશમી ઝરીના કાપડોથી શણગારી દેવનગરી સમાન બનાવી દીધું. અમદાવાદથી આવેલ મુસ્તફા એડના મધુર અવાજથી

પૂજ્ય આચાર્યદેવ શ્રી વિજયલક્ષ્મીસૂરીશ્વરજી મહારાજ.

(પાટણના આતુર્ભાસમા લેવાયેલો ફોટો)

આખું પાટણ ગાળી ઉઠ્યું, એવીરીતે ચરિત્રનેતાએ પોતાના બહોળા શિષ્ય પગિવાર સાથે નિર્વિદ્ધે પ્રવેશ કર્યો. અને ચલણાળની ધર્મશાળામાં ઉતર્યા વ્યાખ્યાન પીઠ ઉપર ખીરાળ ગભીર ધ્વનિથી સ્વપર કલ્યાણકારી દેશના આપી જે સાંભળી શ્રોતાજનોને અપૂર્વ આનંદ થયો.

કુદરતની બલિહારી—

વર્ગો પહેલા આજ પાટણ રાહોમાં ચગિત નાયકના ઉપદેશથી જૈન શાંતિનો ઝંખરો પત્યો હતો અને મધ્ય એકમેક થયો હતો એજ પાટણમાં આજે ધાર્મિક વિરોધ ઉભો થતા બન્ને પક્ષને પ્રજા મહાવીરની વાણીનો અદ્વિતીય પ્રભાવ સમજાવવા ચગિત નાયકનું આવવું થયું એ પશુ કુદરતની બલિહારીને ?

આચાર્ય મહાગજની વિદ્વતા અને રાત્રિ પ્રકૃતિ માટે ઉભય પક્ષને માન હતું પરંતુ એક ધર્મ વિરોધી પક્ષ અને ખીજો શાસન સ્વીકૃત પક્ષ આ બન્નેનો મેળ અશક્ય તો હતોજ છતાં ઉપકાર ભુદિથી ઉન્માર્ગે જતા તે વિરોધ પક્ષને માર્ગરથ બનાવવાના શુભાશયથી પોતે મધ્યમ્ય ગ્યાનમાં ઉતર્યા હતા. બન્ને પક્ષની જનતા અવાર નવાર આવવી રહ્યું થઈ દેશનાના પ્રવાહથી ઉભય પક્ષ આકર્ષાયાં મૌ દ્વાર વ્યાખ્યાનમાં ચર્ચાતા વિષયોમાં રસ લેતા થયા.

વ્યાખ્યાન સાંભળવાથી કેટલાકો એટલું તો સમજ્યા કે ભાગ એ સર્વ શ્રેષ્ઠ આત્મ કલ્યાણનો ધોરી પથ છે અને તેનો વિરોધ કરવો એ આત્મ દોહ કરવા બેગેબજ છે કેટલાક કદામદીઓએ પોતે માનેલું સાચું છે એમ માની પોતાનું પકડેલું પુણ્ય છોડ્યું નહિ કેટલાક સમજાવવા સન્નજનો પોતાની ખૂલ કશુંક પશુ કરી ગયા હતા.

જુદા જુદા વિષયો ઉપર ચર્ચા—

એક માસની દેશનામાં જુદા જુદા વિષયો ઉપર અઠાસ્ય મુખિઓ દ્વારા પદ્ય વિવેચન કર્યું. નીતગત દેશની આદા અને તેની મહત્તા,

સંઘ કોને કહેવાય । સંઘ અને વીતરાગ દેવની આજ્ઞા એ ઉભયને કેવી સંકલના હોય, ભાગનો વિરોધ, ત્યાગીઓની હેલના કેવી ભયંકર દશાનો અનુભવ કરાવે છે, દુઃખ અને સુખના નિદાનો, કર્મના ભયંકર વિપાકો, જૈનાચાર્યની ફરજ ઉત્સૂત્ર પ્રરંપકોની ભયંકર દશા, ધર્મધ્વંસ વખતે મૌન પકડી શાન્તિનો ડોળ કરવો એ શાસનનો દ્રોહ છે વિગેરે અનેક વિષયો ઉપર શાસ્ત્રના પાઠો અને સચોટ અસરકારક દર્શાવોથી ચરિત્ર નાયકે પાટણની જનતાને તત્વાવગોચ કર્યો પરંતુ લસણને કસ્તુરીનો ચાહે તેટલો પાસ દેવામાં આવે તોપણ પોતાની દુર્ગંધ તજવું નથી તેમ આચાર્યશ્રીનો હૃદયંગમ ઉપદેશ અને સુચુક્તિઓ એ ગાઢ પ્રતિપંથી વર્ગના હૃદયમાં સ્થાન ન લીધું.

મક્કમ બન્યો—

શાસન રસીક સંઘ તો હમેશાના જુરસાદાર અને શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણોથી ભરપુર ચરિત્ર નેતાના ચાલતા પ્રવચનોથી ઘણાજ મક્કમ બની ગયો. ચાહે તેવી દુન્યવી અગવડોને સહન કરી પ્રતિપક્ષ તરફથી આવતા ગમે તેવા આક્રમણોનો સામનો કરી પોતે વીર આજ્ઞા પાલનમાં દૃઢ હૃદયી બન્યો. શાસન રસીક સંઘના અત્યંત આગ્રહથી ૧૯૮૬ નું ચાતુર્માસ વખાર ના પાડે કર્યું. ચતુર્માસ પહેલાજ ચરિત્ર નેતાના હસ્તે શાસન ઉઘોતનાં ધણાં કાર્યો થયા.

કાચદાનો ભંગ—

પહેલા આપણે જોઈ ગયા કે યુવકસંઘના કેટલાક યુવાનીઓએ પાટણમાં એવા પ્રકારનો ઠરાવ કર્યો હતો કે યુવકસંઘની આજ્ઞા સિવાય કોઈપણ દીક્ષા લઈ શકશે નહિ અને કોઈ આપી શકશે નહિ. જો કોઈ આથી વિરુદ્ધ વર્તન કરશે તો તેને સંઘ બહાર મૂકવામાં આવશે અને તેમાં ભાગ લેનાર શ્રાવકો સાથે કોઈપણ જાતનો વ્યવહાર રાખીશું નહિ.

ઉપરોક્ત ખીન જવાબદાર અને શાસ્ત્રથી તદ્દન અનલિપ્ત વ્યક્તિઓ તરફથી થયેલો કાયદો કોષ્ટપણ ધર્મો માણસ માનવા હરગીજ તૈયાગ ન થાય કાયદો પાપને ગેકનાગે હોષ શકે પરંતુ ધર્મમાં અતરાય કરનારો કાયદો સાચો જૈન સઘ કદાપિ કરી ન શકે શાસન રમીક સઘ તો મઘપોના મસ્ત ટોળાના આલાપની જેમ તેઓના આ મનકાવતા ઠરાવને હકકારી કાઢતો.

આ પ્રસંગે તલાજ નિવાસી શા નદલાલભાઈ તથા કુકરવાડાના શા મનમુખલાલ સસાગ ત્યાગ કરવાની ઉગ્રભાવનાથી ચરિત્રનેતાની છાયામાં આવી પહોંચ્યા, આ બંને ભાગ્યશાલીઓમાં આચાર્યશ્રીના મુખર્ષના વ્યાખ્યાનથી દઢ વૈગમ્ય જન્મ્યોજ હતો અને પૂર્ણ પરિચય વાળા હતા તેઓએ ચરિત્રવિભુ પામે દીક્ષાની યાચના કરી.

દીર્ઘદર્શી આચાર્યદેવે તે ઉભય મુમુક્ષુની પૂર્ણ મજ્જમતા તપાસી તેઓને સાથે જણાવ્યું કે અત્રે સયમ વિવાતકોનો મોટો રાફડો છે, સયમ લેવાના અભિલાષુકોને શિથિલ બનાવી પતન કગવાના ઉપાયો તેઓ યોજે છે માટે તમે પુરા મજ્જમ હો તોજ સયમ અર્પી શકાય.

તે બંને યુવકોએ જણાવ્યું કે ગમે તેવી વિઘ્નમાળાઓ આવે તોયે હમો જગ ડગીશુ નહિ હમારી આત્મકલ્યાણની ભાવનાને આપશ્રીની નિશ્રામાં જરૂર ફલીભૂત બનાવીશુ.

શાસન રમીક સઘ તો મકકમજ હતો વિરોધી વર્ગ તરફથી કષ્ટક સહન પણ કરવું પડશે એવી ખાતરી હોવા છતાંયે શાસન-પ્રભાવનાની તમન્નામાં તેવી લિતીથી બેદરકાગ હતો શેઠ નગીનદાસ કમચદ તરફથી થલણાળની વાડીના લબ્યમદિગ્ધમાં દીક્ષા નિમિત્તે અશાન્દિકા મહોત્સવ પ્રાગ્ ભાયો આ પ્રસંગે આમગણ પત્રિકાદ્વારા બહાગગામના સેડો શાસન પ્રેમીઓને નોતર્યા.

મે કડો શાસનપ્રેમીઓ શ્રી ભાગવતી દીક્ષાના મહોત્સવમાં આવી પહોંચ્યા આગતુક વર્ગ દર્પમાં ગરકાવ થયો હતો કારણ કે વિરોધી-

ઓના ધમપછાડા હેઠે આચાર્યશ્રીના હસ્તે દીક્ષાનો કાયદો તોડી દ્વાર ખુલા કરવાના હતા. હાથી વિવિધબેન્ડો રાજરસાલા વિગેરેથી શોભતો દીક્ષા નિમિત્તનો એક ભવ્ય વરઘોડો નીકળ્યો હતો. દીક્ષાની છાંય નંદલાલભાઈની છોકરીએ ઉપાડી હતી, તથા તેમના જમાઈ હાથી ઉપર બેઠા હતા. શહેરના ભવ્ય લત્તામાં ફરી વરઘોડો ગામખહાર વડવૃક્ષના નીચે ઉતર્યો હતો. પૂજ્ય ચરિત્રનેતાના વરદહસ્તે હજારો માનવોની મેદિનીમાં બંને મુમુક્ષોઓને ચૈત્ર વદ પાંચમના દિને દીક્ષિત કર્યા. નંદલાલભાઈનું નામ મુનિશ્રી નંદનવિજયજી તથા મનસુખલાલનું નામ મુનિશ્રી મહોદયવિજયજી રાખી અનુક્રમે પૂજ્ય આચાર્યશ્રીના તથા મુનિરાજ શ્રીમદ્ ભુવનવિજયજી મહારાજના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા હતા.

અંતે ચરિત્રનાયકે દીક્ષાની મહત્તા ઉપર પ્રકાશ નાખતું એક ભવ્ય પ્રવચન કર્યું હતું. તે દિવસે શ્રીફળની પ્રભાવના, શાંતિરનાત્ર તથા સ્વામિવાત્સલ્ય કરવામાં આવ્યા હતા. આ પ્રસંગે બહારગામથી લગભગ બારસો માણસોએ આ દીક્ષા મહોત્સવમાં ભાગ લીધો હતો.

કોઈને આશા ન હતી—

આવો અદ્ભુત દીક્ષા મહોત્સવ પાટણના આંગણે નિર્વિઘ્ને ઉજવાશે એવી આશા કોઈને ન હતી. પરંતુ ધર્મના પ્રભાવે એ પ્રસંગ અંભૂત પૂર્વ ઉજવાઈ ગયો. શાસન પ્રેમીઓએ આ પ્રસંગે પોતાની ચંચળ લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કરવામાં પાછીપાની ન કરી. જોકે વિધ્ન વાદળીઓ સામાન્ય રીતે આવી. પણ તે શાસનદેવના પ્રતાપે સઘળી વીખેરાઈ ગઈ. દીક્ષા વિરોધકો ખૂબ ખીજ્યા. દીક્ષા અટકાવવાના શક્ય ઉપાયો કર્યા પણ તે સઘળા નિષ્ફળ ગયા અને તેમના પૈસાનું નાહક પાણી થયું. હાથ નીચા પડ્યા. મીયાં પડ્યા પણ ટંગડી ઉંચી એ કહેવત અનુસાર થોડાક યુવાનીઓએ મીટીંગ ભરી દીક્ષાનો વિરોધ કર્યો પરંતુ સસ વસ્તુને કોઈપણ જાતનો ભય હોતો નથી. સાચા

ધર્મગુરુઓ એવી એટલાથી જરાપણુ ગભરાતા નથી પણ ઉલટા મક્કમ થાય છે પાટણના આગણે કાઠપણુ સાધુ યુવકસ ધની આસા સિવાય દીક્ષા નહિ આપી શકે એવુ જે ધર્મંડુ હતુ તે નળણુ પડયુ આ પ્રમાણે અરિગ્નેતાએ અનેક પ્રકારના પરીપણે સહન કરી શાસનની પ્રભાવના કરવામા જરાપણુ પાછીપાની ન કરી પોતાના ઉપર આવતા અનેક પ્રકારના પ્રહારોની દરકાર કર્યા વિના મહાવીરપ્રભુની આજ્ઞાનુ રક્ષણુ કરવા તનતોડ પ્રયત્ન કરનાર સાચા ભાવાચાર્યો છે.

પ્રકરણ ૨૭ મું.

ઝવેરી મોતીચંદભાઈ—

ટણમાં ઉપરોક્ત બે ભાગ્યશાલીઓની દીક્ષા પ્રસંગે બહારગામથી ઘણા માણસો આવ્યા હતા. તેમાં સુરત નિવાસી ઝવેરી શ્રીયુત્ જ્યેષ્ઠભાઈ દયાચંદ પણ સંયમગ્રહણ કરવાને ઉત્કંઠિત થયેલા પોતાના પુત્ર મોતીચંદ સાથે આવ્યા હતા. તેમણે પૂજ્ય આચાર્યશ્રીને નમ્રભાવે વિનંતિ કરી કે મારા પુત્રને પૂર્વના પૂજ્યોદયથી સંયમગ્રહણ કરવાની તીવ્ર અભિલાષા ઉત્પન્ન થઈ છે. તે અભિલાષાને સફળ કરવા આપ સુરત પધારો તો ધણુંજ સાઈં કારણકે આ અપૂર્વ મહોત્સવ મારે મારા ઘર આંગણેજ ઉજવવાની ભાવના છે. મહારાજશ્રીએ જણાવ્યું કે તમે કહો છો એ બધી વાત

સાચી છે પરંતુ હમારૂં ચોમાસુ અત્રે નક્કી નેવું છે. વળી સુરત અત્રેથી ઘણું દૂર છે તેમજ હાલ કટોકટીના મામલા વખતે પાટણને હું જગપણુ છોડી શકું એમ નથી એટલે તમે સુરતમાં ખીગજતા આચાર્ય શ્રીમદ્ સાગરાનંદસુગિજી મહારાજ પાસે હમારૂં નામથી દીક્ષા અપાવો તો હોમને કાષ્ઠપણુ જાતનો વાધો નથી અત્રેથી લેવાને માટે મુનિ પ્રવીણવિજયજી વિગેરે સાધુઓને ખુશીથી મોકલીશું જેમ્મદભાઈ પોતે સમજી હોવાથી આચાર્યશ્રીની અગવડને ધ્યાનમાં લઈ એ વાત પોતે સ્વીકારી

હું કે પરિચય—

ઝવેરી મોતીય દલાઈ લગભગ ઓગણીસ વર્ષના હોઈ ભરસુવાનીના પ્રથમ પગથીએ ચઢી રહ્યા હતા. સુખ વૈભવો, એશઆરામ અને સાહી-ખીઓ પોતાની પાસે અદળક હોવા છતાં તે બધીએ સામગ્રી સંયમની ભાવનાથી કારની ભાસતી ધર્મી પિતાના સુયોગથી તેઓના જીવનમાં બાલ્યવયથી અજબ ધર્મના સંસ્કારો રેડાયા હતા. પ્રભુપૂજન, તપ, અવરયક્રિયા આદિ ધાર્મિક અનુષ્ઠાનોમાં સહર્ષ પોતાની બાલ્યવય હોવા છતાં મમ્મ ગ્રહેતા ચર્ચિત્તેતાના સુગતમાં થયેલ આતુર્ભાસ દરમ્યાન વૈરાગ્યના અકુગળે ઉડુંસ્થાન લીધું હતું ત્યાગી મુનિવરો પાસે જઈ ધાર્મિક અભ્યાસ કરવાની તેમને ઘણી ખત હતી.

તેમના પિતાશ્રી જયમદલાઈ અન્નેક ધર્મ શ્રદ્ધાળુ અને સંયમ માર્ગના અત્યંત ગાંધી હતા તેઓની ગર્ભ શ્રીમતાઈ ઝળહળતી હતી ઔદાર્યાદિશુભો પણ તેમની જીવનયાત્રામાં તરી આવતા હતા. વીર હજગના ખર્ચે તેમણે સુગતમાં એક જૈનાનંદ પુસ્તાકાલય બનાવી આપ્યું છે ખીજન પણ ધર્મ પ્રસંગોમાં યથાગતિ તેમણે પોતાનો ઉદાર હાથ લખાવ્યો છે તેઓ કર્મગ્રન્થ આદિ પ્રકરણ શાસ્ત્રના આગ જ્ઞાતા હતા.

ભેટ—

તપાના પુત્રે જ્યારે દીક્ષા ગ્રહણ કરવાની ભાવના પ્રગટ કરી ત્યારે તેમણે ચારિત્ર માર્ગમાં આવતા પરીસહો વિગેરેની સમજુતી આપી ચારિત્ર માર્ગ જેટલો ઉત્તમ છે તેટલોજ તેનો નિર્વાહ કરવો કઠીન છે સંયમ લીધા પછી તેનો ત્યાગ કરવો એ મહાન દુઃખનું કારણ છે વિગેરે ખૂબ વાતો કરી તેમની વૈરાગ્યની કસોટી કરી. પરંતુ તેમણે ઉત્તમ માર્ગમાંથી પતિત કરવાનો એક પણ અક્ષર ઉચ્ચાર્યો નથી. તેમની અતીવ દૃઢ ભાવના જોઈ તેમણે સંયમ સ્વીકારવાની વિના આના કાનીએ હા પાડી અને એ દીક્ષા મહોત્સવને પોતાના ગૃહાંગણમાં ઉજવવા તૈયાર થયા અહો ? દુઃખમ કાલમાં પણ પુણ્ય નિધાન વ્યક્તિઓ ત્યાગ ધર્મને ઉત્તમ માનનાર ભાગ્યશાલીઓ પોતે અઢળક ઐશ્વર્યના ધણી હોવા છતાંય પોતાના પુત્ર રત્નને શાસનના ચરણે સહર્ષ ભેટ કરે એ શું ઓછું આશ્ચર્ય ગણાય ? મોતીચંદ જેવા પુત્ર રત્નની જન્મદાતા માતૃશ્રી જસકોર બેનનો દીક્ષા પ્રત્યે અંપૂર્ણ સહભાવ હોવા છતાં મોહને વશ થઈ દીક્ષાની વાત સાંભળતા યોધાર આંસુએ રૂદ્ધ કરવા લાગ્યાં પણ એ પવિત્ર કાર્યમાં અંતરાય ન નાંખી એક સાચી માતા અને રત્નકુક્ષી તરીકેની રૂબરૂ અદા કરી છે.

અભિનંદન પત્રિકા—

દીક્ષાના આગલા દિવસે અજમગંજનિવાસી શ્રીયુત્ત રાજ બહાદુર-સિંહજી દુધેડીયાના પ્રમુખપણા હેઠળ સમૃદ્ધ અને સુખ સાહીબીમાં ઉચરતા તેમના મિત્ર મંડળે ભાવ ભીનું અભિનંદન પત્ર રાયચંદ દીપચંદની વિશાળ કન્યા શાળામાં સમર્પ્યું હતું. જે અત્યંત ભાવવાહી હોવાથી અત્રે આલેખાય છે.

ચારિત્રમાર્ગ અંગીકાર કરનાર ભાષ્યશ્રી માતીય દ જયચ દભાષિની અભિનંદન પત્રિકા

અર્પણ કરનાર—શ્રી સુરત જૈન વિમા ઓસવાળ યુવક મહા
જ્ઞાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર—કુસુમચ દ લલ્લુભાઈ ધરમચ દ

ધન્ય છે તે ધન્ય છે ? ઓ બાલ સાધુ તને ધન્ય છે ભર જીવાન
વયે વિશ્વાસ અને વૈભવોનો ત્યાગ કરનાર, સસારના મોહમાં નહિ
ફસનાર, જીવગીના કૃત્રિમ સુખોને ઠોકરે માગનાર ઓ માધુ પુરુષ ધન્ય છે

અને આ કોમલ વયમાં ચારિત્ર માર્ગ અંગીકાર કરનાર, મુક્તિના
પથે વિહારનાર ઓ બાલ બ્રહ્મચારી તારે જય થાઓ વિજય થાઓ

જીવગીનું સાર્થક કરનાર ઓ આદર્શ યુવાન તને કેમ સખો-
ધીએ ? કયા શબ્દોમાં સ્વાગત કરીએ ? જન્મ ભૂમિનું ગૌરવ વધારનાર
ઓ પુરુષાત્મા ? વીસા ઓસવાલ જ્ઞાતિના ઓ મુક્તાશ્લ ? આ તારા
યુવાન બધુઓને તહે માલજેલ ત્રણ જગતના નાથનો સદેન સભળાવજો
અને તારા તેજમાં મર્વને દાકી દેજો

પુરુષ પથે પ્રયાણ કરનાર ઓ મહાત્મા ? તારા કુટુંબ તારી
જ્ઞાતિ અને તારા ગણેશની કીર્તિ તહે વધારી છે તારા પુનીત મગ-
લાથી અમને પાવન કરજો તારા વચનામૃતનું અમને પાન કરાવજો
અને તારા મુખ દર્શનનો લાભ અમને આપતો ગણેજો

ત્યાગ માર્ગ અંગીકાર કરનાર ઓ ત્યાગી ? વીતગગની નાણી
મલખાવનાર ઓ વીરાગી ? તપ માર્ગે દષ્ટિવાળનાર ઓ તપસ્વી !
તારા ચારિત્ર, તારા ધ્યેય, તારી ભાવના અને તારા મનોબલ જોઈ
અમાના શીર તારા ચન્દ્રે સુખી રહ્યા છે

અને ઓ કર્મવીર ? એ તારા વીર પિતાશ્રી મહાવીરદેવના,
તારા અને દમાગ તારાજીદાના પવિત્ર વચનામૃતો સર્વત્ર ફેલાવજો
શાસનને શોભાવજો, અને જનધર્મનો વિજય વાવડો દોરે દિશામાં ફરકાવજો

દેવી રીતે પ્રતિબોધ પામેલા ઓ દીવ્ય પુરુષ ? શાસનના ઓ મહાન્ પૂજારી ? અમે તને શું કહીએ ! તને સલાહ આપવી એ અમારી લાયકાત છે ? ના અમારી તો એ યાચના છે કે એવા કૃત્ય કરજે કે જે અમને ગૌરવશાલી બનાવે. ત્હારા કુટુંબી અને આત્મજનની કીર્તિ વધારે. અને પ્રભુનું શાસન દીધાવે.

યુવાનેના ઓ નાવિક ? આ ત્હારા યુવાન સહચરે તારાવડે સંસારસાગરપાર ઉતરવાની આશા બાંધી રહ્યા છે. તેમને નિરાશ નહિ કરતો તને ત્યાગ માર્ગે પ્રયાણ કરતો જોઈને ઓ વીર યુવક ? અમ યુવકોના અંતરે પ્રકુક્ષીત બને છે, નવપક્ષવીત બને છે, હર્ષથી ઉભરાય છે.

ઓ પરમયોગી ! ત્હારા યોગબલથી આંખ છતાં અંધ બનેલાના નેત્રો ખુલ્લાં કર. અમારું કર્તવ્ય બતાવ, અમારો ધર્મ સમજાવ.

ક્ષમા કરજે ઓ દયાલુ આત્મા ! અમારા કહેવાથી જે ત્હારા પવિત્ર હૃદયમાં કેાઇપણ સમયે દુઃખની લાગણી ઉદ્ભવી હોય તો હે પરમકૃપાલુ ! ક્ષમા આપજે.

પિતાની ઇચ્છાને માન આપનાર ઓ આરાપાલક પુત્ર ! અમને એવા કૃતદ્રી ન ગણી લેતો કે જેણે શાસનને ચરણે પોતાના મહાન્ પુત્રરત્નની ભેટ ધરી તેને ભૂલી જઈએ. ધન્ય હો ! તે વીર માતપિતાને કે જેણે શાસનની ઉન્નતિ ખાતર પોતાના ચમત્કારીક અને ભાગ્યવાન પુત્રનો મોહ છોડ્યો.

મોહમાયાના બંધનમાં બંધાયેલા, સંસારસાગરમાં સડતા, વિષય વાસનામાં લપટાયેલા અને લક્ષ્મીના મદમાં ભાન ભૂલી કર્તવ્યથી વિમુખ થયેલા એવાં જે અમે, તેમને ઓ વીરપુત્ર ! તું તરજે અને તારજે.

અમારું અભિનંદન સાર્થક ભારેજ થશે કે જ્યારે ઓ ભાગ્યવાન ! તારા જેવા અમને તું બનાવશે એજ અમારી અંતિમ અભિલાષા તું પૂર્ણ કરજે. શાસનદેવ ત્હને સહાય થાઓ અને તારો જય થાઓ.

ગોપીપુરા—સુરત.

તા. ૩-૫-૩૦

}

વંદેવીરમ્

આ ઉપરાંત આનંદવર્ધક સભા તરફથી ઝવેરી નેમચંદ અભે-
ચંદ જે પી ના પ્રમુખપણા હેઠળ પણ એક માનપત્ર આપવામાં
આવ્યું હતું

આદર્શ દીક્ષા—

મોતીચંદભાઈ સયમ માર્ગ વિચરવા સંજ્ઞા થયા તેમના પિતાશ્રીએ
ચંદ્રપ્રભુ ભગવાનના ભવ્ય જ્ઞાનાલયમાં પચ કલ્યાણી મહોત્સવ શરૂ
કરાવ્યો અને પોતે સાગ દ્રવ્યનો વ્યય કરી એક ભવ્ય વરઘોડો ચઢાવ્યો
શહેરના ભવ્ય લક્ષ્માં ફરી અદાલત પાસે બાંધેલા ભવ્ય મકાનમાં
ઉતર્યો હતો, વરઘોડામાં મોતીચંદભાઈ લક્ષ્માં ચરણ છે એવો જાણે
દુનિયાને શુભ સંદેશ ન પાઠવતા હોય તેમ છુટે હાથે દાન આપી રહ્યા
હતા સ ૧૯૮૬ ના વૈશાખ સુદ ૬ ના શુભ દિને સુરતમાં ખીરાજતા
આચાર્ય શ્રીમદ સાગગનદસગિજી મહાગજના વરદ હરતે લગભગ ગણ
હજાર માનવ મેદની વચ્ચે દીક્ષાની શુભ ક્રિયા કરાવવામાં આવી હતી,
તેમનું નામ મુનિશ્રી મદિમા વિજયજી ગખી ચરિગવિભુના શિષ્ય
મુનિશ્રી પ્રવિણવિજયજીના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા ધણા વર્ષો પછી
પહેલી આ વૈભવશાલી યુવાનની દીક્ષા થતી હોવાથી સૌ કોઈ આશ્ચર્ય
મુગ્ધ બની હાઈલેટ બન્યા હતા પ્રવચનના અંતે શ્રીજીની પ્રભાવના
કરવામાં આવી હતી જેચંદભાઈ પોતે સાગજી મહાગજના ગગી
હોવા છતાં પોતાના પુત્રને અમુકજ દેકારે દીક્ષા લેવાનું જગ
પણ દબાવ્યું કર્તુ ન હતું પરંતુ જાણીતું હતું કે તારૂં મન જ્યાં
માનેતાગ સયમનો જ્યાં નિર્વાહ થતો હોય તેવા સુવિદિત સધાડામાં
તું દીક્ષા લે એમાં મને જરાપણ વિરોધ નથી ધન્ય છે જેચંદભાઈના
આ ધર્મગગને અને મધ્યસ્થપણને? ચરિગનેતાની આસાથી અંકલેશ્વર
મુકામે જેઠ સુદ ૧૦ ના દિને મદિમા વિજયજીને વડી દીક્ષા આપવામાં
આવી હતી તે વખતે પણ તેમના સસારી પિતા જેચંદભાઈ તરફથી
સ ધ જગજી તથા પ્રભાવના કરી સાગ દ્રવ્યનો વ્યય કર્યો હતો તેમની

દીક્ષા પ્રસંગે શેઠ રણુછોડ શેપકરણુ તથા નવપદ આરાધકના મુજ સબ્બો આદિ સો દોઢસો માણુસો આવ્યા હતા.

ચાણુરુમા પધાર્યા—

ચતુર્માસ નજીક આવવા લાગ્યું. પણ હજી લગભગ દોઢેક માસ બાકી હતો. ચાણુરુમા સંઘની અતીવ આગ્રહ ભરી વિનતિને સ્વીકારી સસત્કાર ચરિત્ર વિભુ ચાણુરુમા પધાર્યા. ચાણુરુમા જનતાએ પૂજા પ્રભાવના વ્યાખ્યાન શ્રવણ વિગેરે ઘણી પ્રભાવનાઓ કરી વ્યાખ્યાનમાં હમેશ ચીકાર હાઉસ રહેતો હતો થોડા દિવસમાં ત્યાં અપૂર્વ જગૃતિ આવી.

પુત્ર અને પિતા—

હમેશ ધર્મ ક્રિયામાં જીવન ગાળનાર દેવગુર અને ધર્મના પૂર્ણ રાગી. શ્રદ્ધાનિષ્ઠ અને સરળ પ્રકૃતિ છાણી નિવાસી શા. છોટાભાઈ હરગોવિન્દ-દાસ તથા તેમના પુત્ર રત્ન લગભગ ૧૪ વર્ષની બાલ્યવયમાં બાલુભાઈ સંસાર ત્યાગવાની ભાવનાથી ચરિત્રનેતાની છાયામાં ચાણુરુમા મુકામે આવ્યા. ૬૭ વર્ષની પાકટ વયે પહેંચેલા શા. છોટાભાઈ કુમલી વયના પોતાના પુત્ર રત્ન બાલુભાઈને લઈને સંયમ સ્વીકારવા આવ્યા છે એ સમાચાર ચાણુરુમા સંઘમાં વીસ્તર્યા, અપૂર્વ આનંદ સૌને થયો. કારણકે ત્યાંની જનતા ત્યાગ માર્ગ પ્રતિ ઘણી ઝુકેલી છે. સંયમ લેનાર વ્યક્તિને આવતી અગવડો અને વિઘ્ન કંટકોને દૂર કરી સંયમ માર્ગ નિષ્કંટક બનાવી આપવામાં પંકાયેલી છે. એટલે આ દીક્ષા મહોત્સવ ચાણુરુમામાં ઉજવવા સહુ કોઈ સહર્ષ સજ્જ થયા. છોટાભાઈના પુત્ર નગીનભાઈએ ૧૯૮૧ માં સુરત મુકામે દીક્ષા લીધી હતી તેમજ છોટાભાઈના ભાઈ ખીમચંદભાઈના પુત્ર જીખીલદાસભાઈએ ૧૯૭૮ ની સાલમાં દીક્ષા લીધી હતી. એટલેજ છોટાભાઈની હિંમત આવી વૃદ્ધાવસ્થામાં દીક્ષા ગ્રહણ કરવાની થઈ. વળી બાલ્યવયમાં રમતગમત અને દુન્યવી સુખોનો મોહ છોડી વૈરાગ્ય વાસિત અંતઃ-

કળુવાલા બાલુભાઈની સાથે દીક્ષા લેવાની અસત ઉત્કંઠાએ છોટાભાઈની દીક્ષાને ધણું જોમ આપ્યું હતું બાલુભાઈએ દીક્ષા ન લેવાય ત્યાંગુધી રૂઢ, ઘી વગેરેના ત્યાગની કઠડી પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી.

અપૂર્વ સંસ્કાર—

બાલુભાઈ પોતાની નાની ઉમ્મરથીજ લાણુવા ગળુવામાં આધ્યાત્મ હતો, નિરાળમાં પણ તેઓ જ્યાં વિદ્યાર્થીઓના આગળનો નબળો ભોગવતા હતા

જ્ઞાનાવગ્ણીયના ક્ષયોપશમને લીધે શુદ્ધિબળ પણ સતેજ હતું, ધર્મિષ્ઠ માતાપિતાના સસર્ગથી અને પૂર્વજન્મમાં નાખેલ સંસ્કારોના પરિણમે આવી નાની ઉમ્મરમાં તેઓને આ સસાર છોડવાની તીવ્ર અભિલાષા ઉભવતી રહતી જે ઉમ્મરમાં માત્ર રમતગમત જ પ્રિય હોય, નાટક, મીનેમાના જોવાનો ખાસ જોખ પુરો પડતો હોય, ખાલુ, પીલુ અને અમનઅમન ઉડાવવું એજ જે ઉમ્મરમાં મુખ્ય ધ્યેય હોય છે એ ઉમ્મરમાં એ વિદ્યાર્થીને તીલાજલી આપી આવી કુમલીવયમાં સસારનો ત્યાગ કરી ચાર દિવાલની અદર જોધાઈ માત્ર જ્ઞાનધ્યાન-માન સમય ગુમાવવો આત્મધ્યાનમાં મગ્ન રહેવું આ બધું પૂર્વના શુભ સંસ્કારથી કોઈ મહાત્મા ભાગ્યશાલી આત્માનેજ સાંપડે છે એ ભાગ્ય ભાઈશ્રી બાલુભાઈને વરી ચૂક્યું હતું

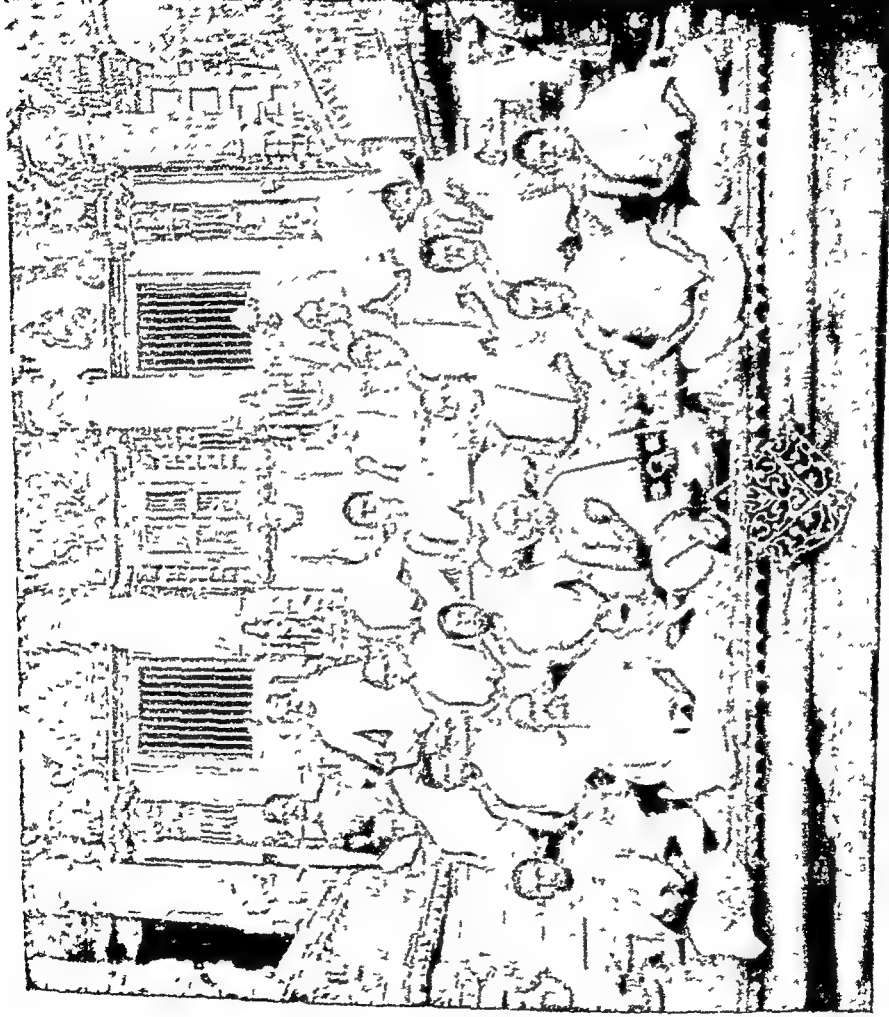
પોતાના ૧૪ વર્ષના પુત્ર સાથે છોટાલાલ આવ્યા છે બન્નેને દીક્ષા આપવા માગણી કરે છે હતાંય પૂજ્ય આચાર્ય મહારાજને ફરમાવ્યું કે છોકરાની માતાની પણ ગમ મળી જાય તો હું દીક્ષા આપી રાકું, કાળુ સિદ્ધાંતમાં સોલવર્ષની ઉમ્મર સુધી માતાપિતાની રમ લઈ દીક્ષા આપવાનું કહ્યું છે દીક્ષા અટકાઈ, અતમા બાલુ-ભાઈની માતા પત્તનજેન આપ્યાં, ગુરુચણુની ઉપાતાણુથી પૂજા કરી ધાર્મિક માતાએ વેગળી પુત્રની દુખાવે હૃદયે પણ ધર્મભાવનાથી ગુરુ ચગળે ભેટ ધરી

ઉપરોક્ત છોટાભાઈ તથા બાલુભાઈને ભારે મહોત્સવ સાથે ઠાઠ-પૂર્વક વિશાળ માનવમેદની સમક્ષ સં. ૧૯૮૬ ના જોડ વદી ત્રીજીના શુભ દિવસે પૂજ્ય આચાર્યશ્રીના વરદહસ્તે દીક્ષાપ્રદાન કરવામાં આવ્યું હતું. છોટાલાલભાઈનું નામ શ્રી મુક્તિવિજયજી રાખી અને બાલુભાઈનું નામ મુનિશ્રી વિક્રમવિજયજી રાખી તેમને પોતાના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા.

આ બંને ભાગ્યશાલીઓને દીક્ષા આપી પૂજ્ય આચાર્યશ્રી પાટણ પધાર્યા. બાલવયના બાલુભાઈને જોધને અજ્ઞાન યુવકોના મુખમાં બહુ બડબડાટ અને હૃદયમાં ઘણો ખળભળાટ જામ્યો પણ બિચારાઓનું ચાલે શું! આખરે તો સંત્યનો જ જય થાય છે.

ત્રેમચંદભાઈ—

છાણીગામ નિવાસી પારેખ ખીમચંદભાઈ સંયમ ગ્રંથજી કરવાની તીવ્રભાવનાવાલા તો હતાજ પરંતુ શારિરીક અશક્તિના કારણે પોતે સંયમ કષ્ટ સ્વીકારવા અશક્ત બન્યા. પરંતુ તેમના પુત્રરત્ન ત્રેમચંદભાઈ સંયમ ગ્રંથજી કરવા લગભગ પોણાએ વર્ષથી છ વિગયનો ત્યાગ કરી ધર્મપરાયણ જીવન વીતાવતા હતા. ફક્ત સંયમ લેવામાં અટકાવનાર તેમના ધર્મપત્ની તારાલક્ષ્મી હતા. તેમની સ્ત્રી તથા પુત્ર ચીમનલાલ વિગેરે સ્વજન સંબંધીઓની રજા મેળવવી મુશ્કેલ માલમ પડવાથી તેઓ બાનુ કાઢી એકદમ પાટણ મુકામે પૂ. આચાર્યદેવ પાસે આવી પહોંચ્યા. આ વાતની તેમના કુટુંબને જાણ થતા તેમની પાછળ તેમના સ્ત્રી તથા ચીમનલાલ આવી પહોંચ્યા. ઘણું સમજાવ્યું. પરંતુ તેમની ચારિત્ર પ્રત્યેની અડગભાવના જોઈ અનુમતિ આપ્યા વિના ચાંદસુ નહિ. અદ્યાવધિ અટકાયત કરનાર તેમના ધર્મપત્નીએ હાથે તીલક કરી શ્રીફળ આપી સંયમ ગ્રંથજી કરવા અનુમતિ આપી હતી. ખરે લાંબા કાળ પછી પોતાના પતિને સંયમ માર્ગ ગ્રંથજી કરવા અનુમતિ આપે એ પણ અમુક અંશ જરૂર સ્તુત્ય ગણાય.

પાટણમાં સાથે રહેલ શીખ્ય મંડળ સહિત પૂં આચાર્ય મહારાજ.
ખી. પી. પ્રેસ-પબ્લીશર.

ચત્રિતેતાના હાથે દીક્ષાનાં દ્વાર ખુલ્લા પછી ઉપરાઉપરી દીક્ષા આદિના મહોત્સવો ઉજવવામાં શાસન સ્તરીક સઘ વિગેષ ઉત્સાહી બનતો ગયો. શાસન સ્તરીક સઘ મહોત્સવોમાં અટળક લક્ષ્મીનો વ્યય કર્યો જેમાં દાનવીર જેઠ નગીનદાસ કમચંદનો વધારે પડતો ફાળો હતો.

ત્રેમચ દલાઈની દીક્ષા નિમિત્તે એક ભવ્ય વૃંદાવન નીકળ્યો. શહેર બહાર બાંધેલ મંડપમાં ચત્રિતેતાના હસ્તે જેઠ વદ ૬ ના શુભાષ્ટિ દીક્ષાપ્રદાન કરવામાં આવ્યું હતું તેમનું નામ મુનિશ્રી પ્રભાવવિજયજી ગણી પૂ. આચાર્યશ્રીના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા.

ધર્મપ્રભાવના—

જ્યારથી પાટણની પુનિત ભૂમિમાં આચાર્યશ્રી પધાર્યા ત્યાંથી ત્યાંની જનતામાં અપૂર્વ ચિત્તન્ય પથગવા માંડ્યું હતું. ચતુર્માસ પહેલાં ચત્રિ વિભુના હસ્તે પાત્ર દીક્ષા મહોત્સવો થયા. પ્રથમ વ્યાખ્યાનમાં પગમપવિત્ર આચાર્યગ સત્રની વાચના ધણીજ વિવેચન સાથે વાચવી રાત્ર થઈ ખીજ વ્યાખ્યાનમાં શ્રવણના મુદ્દપાઠ ભણાવનાર જૈન-શાસનની અપૂર્વ પ્રભાવના ફેલાવનાર પગમાહત ઔલુક્યન-રાવત મ શી કુમારપાદ જાણીતું સભ્ય ચત્રિ વચાતુ હતું.

પર્યાલપર્વ આરતા અનેક પ્રકારની તપશ્રયા દેવદ્ય વિગેરેની આવક, વંદોડા વિગેરે ધર્મપ્રભાવના સાગ પ્રમાણમાં થઈ હતી. આચાર્ય દેવરાના શિષ્યજન મુનિશ્રી નવીનવિજયજીએ આ ચાતુર્માસમાં એકવીસ ઉપવાસની તપશ્રયા કરી હતી તથા બાળમુનિ વિક્રમ-વિજયજીએ ચા. ઉપવાસ કર્યા હતા, જેમને પોતાની જગીમાં એક ઉપવાસ પણ ભાગે હતો તે નિમિત્તે એક ભવ્યમંડપ સ્તરી તેમાં દર્શનીય ચિત્રો ખસા કર્યા હતા. પ્રભુના ચમત્ક્રમણની પસંદગીના કવચમાં બાવી હતી તથા અષ્ટાન્દિકા મહોત્સવ ગર કવચમાં આવ્યો હતો જેને દિવસે ચા ચાનાનો વંદોડો પણ નીકળ્યો હતો,

ચરિત્રવિભુની શાસનપ્રભાવના કેલાવવાની ધગશ અને મહકમતા અનેક આક્રમણો વચ્ચે અપૂર્વ જોઈ, સૌ દ્રોષ આશ્ચર્ય ચક્રીત બન્યા. અને ચરિત્રનેતાનો અસાધારણ ઉપકાર સૌ દ્રોષ માનતા થયા. આ આતુર્માસમાં પણ મહારાજશ્રીએ નવીન રાગરાગગીમય રતવનો રચ્યાં હતાં,

સુરત મોકલ્યા—

પાટણ નિવાસી મોહનભાઈ શ્રદ્ધાભાષ જેઓ પોતાની પરિપક્વ ઉમ્મરના હોવા છતાં તીવ્રવૈરાગી બની સંયમગ્રહણ કરવા સમુત્સુક થયા હતા. તેમને પોતાને કેટલાક સંજોગોવશાત્ પાટણમાં દીક્ષા લેવાની ભાવના ઓછી હતી. તેથી પૂ. આચાર્યશ્રીએ તેમને મુનિશ્રી પ્રવીણવિજયજી આદિ ઠાણા ત્રણ સુરતમાં આતુર્માસ હતાં ત્યાં મોકલી આપ્યા. દેશાધ પોળથી તેમની દીક્ષા નિમિત્તે વરઘોડો ચઢ્યો હતો. દેશાધ પોળવાલા જૈનોના અત્યંત આગ્રહથી તેમને ત્યાં ઉપાધ્યાયજી શ્રીમદ્ માણેકસાગરજીના હસ્તે કારતક વદ બીજના શુભ દિવસે દીક્ષા પ્રદાનની ક્રિયા કરવામાં આવી હતી. તેમનું નામ મુનિશ્રી મહેન્દ્રવિજયજી રાખી મુનિરાજ શ્રીમદ્ ગંભીરવિજયજી મહારાજના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યો. દીક્ષા વખતે તેમના પુત્ર જયન્તિલાલ તથા અન્ય રેતેહીઓ પણ હાજર હતા.

વૈરાગ્યભીના બન્યા—

પાટણમાં ચાલતા ચરિત્રવિભુના વૈરાગ્યમય વ્યાખ્યાનોને શ્રવણ કરી પાટણનિવાસી વીશ વર્ષની ઉમ્મરના યુવકે કાન્તિભાષ દહેરચંદ વૈરાગ્યભીના બન્યા. જેમણે પર્યુપણપર્વમાં અઢાઇ તથા તે પછી વર્ધ-માનતપની ઓળીની તપશ્રયા કરી હતી. દીક્ષા લેવાની ઉત્કેટભાવનાથી તેઓએ પ્રથમ ચતુર્થવ્રત અંગીકાર કરી લીધું હતું. અને જ્યાંસુધી સંયમ ન લેવાય ત્યાંસુધી જ વિગયતો ત્યાગ કર્યો હતો. સંયમભાવનાથી રંગાયલા કાન્તિલાલ ધર્માભ્યાસમાં પૂર્ણ સમય વીતાવતા,

કાન્તિલાલના અળધીઓ યુવક સંઘમાં હતા એટલે તેમને શિથિલ બનાવવા શક્ય પ્રયત્નો કરતા પરંતુ સર્વ નિર્ઘર્ષક ગયા ઉલ્ટા કાન્તિલાલ વધુ દૃઢ બન્યા પોતાના ધર્મની તથા ખીણ મિલકત વિગેરેની વ્યવસ્થા કરી તે દ્રવ્યનો દીક્ષા મહોત્સવમાં વ્યય કરવા પ્રેરવા અતુર્ભાસણાદ તેમની દીક્ષા નિમિત્તે અદ્વાઈ મહોત્સવ શરૂ થયો દીક્ષાનો ભવ્ય વરોડો ગહેરના ભવ્યલતામાં કરી ગામ બહાર ઉતર્યો હતો કાગતક વદ ૬ ના ગુલદિને તેમને પૂઠ આચાર્યશ્રીના વન્દનરૂપે મથમ-પ્રદાન કરવામાં આવ્યું તેમણે નામ મુનિશ્રી કલ્યાણવિજયજી ગળી તેમને મુનિશ્રી ભુવનવિજયજીના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા

ભિન્ન માન્યતા—

પાટણનો એકપક્ષ દીક્ષા પ્રતિગ્રેષક દગવ કરી સયમ લેનાર અને દેનાર ઉપર ખોટા કલ્પ કે આપી પોતાનું જીવન ત્રેય માની રહ્યો હતો જ્યારે ખીજો પક્ષ અનેક દીક્ષા મહોત્સવોને ઉદારતાથી ધનનો વ્યય કરી ઉજવવામાં, શાસનની પ્રભાવનાઓ ફેલાવવામાં અને મસાજ લાગીઓને ભૂરિ ભૂરિ અનુમોદના આપવામાં પોતાના જીવનની સાકલ્યતા માનતો હતો અરેખા પાટણ શહેરમાં ભડવીર ચત્રિવિભુએ જૈનધર્મનો ડંકો બજાવ્યો શાસન સંસ્કાર પૂજ્ય ગુરુદેવના ચ-ણુમાં અદર નમન હો અને ધન્ય હો ? ધન્ય હો નિકર અને નિઃપૃષ્ઠ નહીં અનેક આક્રમણોને ઝીલી શાત પ્રકૃતિથી ધર્મ ઉઘોત કરવાની શુભ ભાવનાઓને ।

આ પ્રમાણે ૧૯૮૬ નું આતુર્ભાગ પાટણમાં ધણુ જ રમણીય બન્યું

૧ જેઘરની યાત્રાએ—

પૂજ્ય આચાર્ય મહાગજશ્રી ચાલુરમાથી, આતુર્ભાગ કરી પાણ કરેલ મુનિગજ શ્રીમદ્ લક્ષ્મીવિજયજી આદિ વિજ્ઞાન મુનિમંડળ સાથે પાટણથી વિદ્વાર કરી શ્રી જેઘર તીર્થની યાત્રા માટે પધાર્યા જ્યાં પાટણનો શાસન ગ્રીક અવ આચાર્યશ્રીના દર્શનાર્થે આવેલો હતો,

અહમ્બુત અમદાદરી શ્રી રાજેશ્વરપાર્શ્વનાથની ભવ્ય પ્રતિમાના સપ્તમે-
દર્શન કર્યાં. અનેક રતનનો રૂપી સ્થિર ચિત્રે પ્રગટે રતવ્યા.

રાધનપુર શહેરના અંધને ચરિત્રનાયકના આગમનની વ્તાગૃથતાં
અનેક શ્રાવકો રાજેશ્વર વિનતિ માટે આવ્યા, અત્યાગ્રહ થતાં અને
અન્ય મુનિવરોને ભવ્ય છતાલગોના દર્શનની અભિલાષા હોવાથી ચરિત્ર
નાયક ભવ્ય સત્કારથી ત્યાં પધાર્યા.

સાહિત્ય પ્રદર્શનમાં—

આ અરસામાં અમદાવાદ શહેરમાં ધણુજ પરિશ્રમે સાહિત્ય
પ્રદર્શન ભરવામાં આવ્યું હતું. સેંકડો વર્ષની પ્રાચીન હસ્તલેખિત
પ્રતો જોવાલાયક જુની કારીગરીઓ અનેક અંતિહારીક દૃશ્યોનો તે
પ્રદર્શનમાં સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો હતો. શ્રુતજ્ઞાન તરફ અજળ બહુ-
માન પેદા કરાવનાર આ સાહિત્ય પ્રદર્શન નીરખવા અનેક શહેરમાંથી
અને ગામોમાંથી લોકો હર્ષભેર આવવા લાગ્યા.

આ સમયે વયોવૃદ્ધ તથોનિધાન, જ્ઞાનધ્યાનગરિષ્ઠ આચાર્યમહારાજ
શ્રીમદ્ વિજયસિદ્ધિચરિત્રશ્રવણ મહારાજ ખીરાજમાન હતા. તે પુણ્ય
પુરુષનો પત્ર લઈ કેટલાક અમદાવાદી આગેવાન સહગૃહસ્થો ચરિત્રનેતાને
અમદાવાદ પધારવા વિનતિ કરવા આવ્યા.

રાધનપુરમાં ફક્ત પાંચ સાત દિવસની સ્થિરતા થતાં ત્યાંની
જનતામાં અજળ જાગૃતિ આવી. ચાતુર્માસ માટે ઘણીજ વિનતિ
થઈ. રાધનપુરની જનતા આચાર્ય મહારાજશ્રીને છોકે તેમ તો ન હતી
પણ ધર્મ પ્રભાવનાનું મહાન્ કાર્ય હોઈ અને અમદાવાદીઓની
આગ્રહભરી વિનતિ જોઈ આચાર્ય મહારાજે ત્યાં જવાનું સ્વીકાર્યું.
ભવ્ય સત્કારથી અમદાવાદમાં પ્રવેશ કર્યો. હર્મેશ ચાલતા વ્યાખ્યાનથી
ત્યાંની પ્રજા ખૂબ આનંદ ગરકાવ બનતી. હજારોની મેદનીમાં ચરિત્ર-
નેતાએ સાહિત્ય પ્રદર્શન મંડપમાં શ્રુતજ્ઞાનની મહત્તા ઉપર બોધપ્રદ

પ્રવચન આપુ હવે અત્રે ચાતુર્માસની અત્યંત આગ્રહભરી વિનંતિ થઈ હતી પણ મહારાજશ્રીને કપડવજ જવાનો ભાન હોનાથી અત્રેથી વિદાઈ થઈ

જેવી ક્ષેત્ર સ્પર્શના—

અત્રે કપડવજના અગ્રગણ્ય રોડીઆઓએ ચર્ચિત્વનેતાને ચાતુર્માસ માટે વિનંતિ કરી પરંતુ મહારાજશ્રીએ જણાવ્યું કે હજી સમય વળે છે જેવી ક્ષેત્ર સ્પર્શના હશે તેમ વળે હાલતો કપડવજ તરફ આવીએ છીએ કપડવજની ધર્મી જનતાએ મહારાજશ્રીનો અપૂર્વ સત્કાર કરી પ્રવેગ મહોત્સવ ઠગવ્યો

હમેશ ચર્ચિત્વવિભુની જગજગથી વર્ગગપનાતીની દેવના શરૂ થઈ જેમા યુવાનવર્ગ વિનાશ અખ્યામા આવતો હતો તે દેશનાના પ્રભાવે કપડવજની જનતામા અપૂર્વ નગૃતિ આવી, રણાઓએ બાળ્યત, જ્ઞાન પાત્રમ આદિ નતો ઉચ્ચથાં તેમજ મુનિશ્રી કલ્યાણવિજયજીની વડી દીક્ષા નખતેલગભગ પાત્ર, આત યુરોએ ભગ્યુનાનીમા મળેડે ચતુર્થનત ત્રદાઃ ધ્યું હવે એ ચતુર્થનતના પ્રભાવેતેમાથી વાના ભાગ્યનાલીઓ આ અસાર અસાનો ત્યાગ કરના ભાગ્યસ્તાથી થઈ ચૂક્યા છે

પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ—

કપડવજથી વિદાઈ કરી મહારાજશ્રી ધાળી અવના આગ્રહથી સમજાડે ત્યા પધાર્યા ત્યા ચોલ ફિવન ચિચરતા કરી બોગ્ગમમા પ્રનિદા દોવાથી ત્યાના સંતની અન્યત આગ્રહભરી વિનંતિથી ભવ્ય મન્દિરથી લાં પધાર્યા હમેશ ત્યા ગાથેડા મહામા બુદ્ધબુદ્ધ મિત્રો ઉપર જાહેર પ્રવચનો થતાં જેથી જોઈનેનગમા અપૂર્વ નગૃતિ આવી હતી આરે નિવન ગિરિધ પૂ. ૧ ગગના પૂ. ૧૫ ભાગવામા આવી હતી આગરે દિવસે જાણાનો ભવ્ય સચોટો વાજમા અન્ય દેવે પદાર્થ જાનથી આ પ્રનિદા મહાનવ નીખવા ધાડ

માણુઓ આવી પહોંચ્યા હતા. પૂજ્ય ચરિત્રનેતાના વરદ હરતે જ્ય-
જ્યકારના ગુંબરવ વચ્ચે શ્યામળા પાર્શ્વનાથભગવાનની પ્રતિષ્ઠા ખૂબ
ધોમધૂમપૂર્વક કરવામાં આવી. દેવદ્રવ્યની આવક પણ સારા પ્રમાણમાં
થઈ. બહારગામથી આવનાર સ્વામિભાઈઓનું વાતસલ્ય ખોરસદના
સંધે ઘણી ભક્તિપૂર્વક કયું હતું. પ્રતિષ્ઠાની ક્રિયા કરવા બાણીથી
ખાસ બાણકાર આવકોને ખોલાવવામાં આવ્યા હતા. પુણ્યવંતના પુનિત
કદમો જ્યાં થાય ત્યાં સર્વત્ર આનંદજ વર્તે છે.

દીક્ષા મહોત્સવ—

ખોરસદથી ચરિત્રવિભુ વિહાર કરી બાણી મુકામે પધાર્યાં. યેગ
સાસની ઓળી ઉજવવા મુનિ શ્રી ભુવનવિજયજી આદિ ઠાણા કપડવંજ
ગુરૂદેવની આજ્ઞાથી રોકાયા હતા. તેમના પ્રતિદિન ચાલતા પ્રવચનોથી
જનતામાં અપૂર્વ જગૃતિ ફેલાઈ, પૂજ્ય ચરિત્રનેતાના સદુપદેશથી
વૈરાગ્ય વાસિત બનેલા શા. કાન્તિલાલ સોમચંદ દીક્ષા ગ્રહણ કરવા
તૈયાર થયા તેમના પિતાશ્રીએ પોતાના ગૃહાંગણમાં દીક્ષા મહોત્સવ
ઉજવ્યો. ઘણાજ હર્ષપૂર્વક કાન્તિલાલની દીક્ષા વૈશાખ માસમાં મુનિ
ભુવનવિજયજીના હરતે થઈ તેમનું નામ મુનિ શ્રી કંચનવિજયજી રાખી
મુનિ શ્રી લક્ષ્મણવિજયજી મહારાજના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યાં.

પિતા માતા અને પુત્ર—

બાણપુરીમાં ચરિત્રનેતાના દર્શનાર્થે મુંબઈથી શા. ત્રીભોવનદાસ
પોતાના પુત્ર રત્ન ધીરજલાલ તથા તેઓનો પરિવાર વિગેરે આવ્યો
હતો. મુંબઈના ચાતુર્માસમાં ત્રીભોવનદાસ આચાર્યશ્રીની વૈરાગ્યવાહીની
દેશનાથી વૈરાગ્ય વાસિત તો બન્યાજ હતા. સંયમ સ્વીકારવાની ઉત્ત્ર-
ભાવના તે વખતથીજ થએલી હતી. પરંતુ તેમના પુત્ર ધીરજલાલની
નાની ઉમ્મર હોવાથીજ વિલંબ થયો હતો. તેમને પોતાનો પુત્ર સંયમ
માર્ગે વળે એવી તીવ્ર અભિલાષા હતી. સાચા માત પિતા પણ તેજ

કદી રાકાય કે જેઓ પોતાની મતતિને મોઢા માર્ગે વાળવા પ્રયત્ન કરે છે ત્રીભોવનદાસના ધાર્મિક સરકાર ધણા ઉત્તમ હોવાથી ગીત ગાન, મતવન વૃત્ત કરી પ્રભુની ભક્તિ બળવવામા તેઓ અત્યંત હર્ષ પૂર્વક ભાગ લેતા હતા તપશ્ચર્યા ઉપર પણ તેમનો સારો પ્રેમ હતો ચતુર્થત્રત રહણ કરવા તેમણે ૫૪ અહમ આદિની તપશ્ચર્યા કરી હતી

ત્રીભોવનદાસના ધર્મપત્ની વીજકોળેન પણ ગ્વલાવે શાન્ત અને સગ્ગ હતા તેમનામા પણ ધર્મના અંગે સારા હતા આવા મુસન્દાગિત માતપિતાના યોગે ધીરલાઇને પણ આ માર્ગે આવવાની ભાવના વાય એ ગ્વલાવિક છે એમ્તો પૂર્વના અંગે અને બીજા બાળુ ધર્મી માતપિતાઓના અસર્ગ આ જે સન્સા જે ભાગ્યશાલીને માપડે તેના અસાગ બ્યામોહને ખમતા વાગ લાગતી નથી ન્યારે ધીરલાઇની પણ દુનર્ધની બાલ્યવયમા સસાર છોડવાની ભાવના ચોક્કસ માનૂમ પડી એટલે તેઓ પોતાની પત્નિ તથા પુત્રગણ સાથે દીક્ષા ગ્રહણ કરવાની ગુણ ભાવનાથી હાયાપુરીમા આવી પહોચ્યા

દીક્ષામહોત્સવ—

દીક્ષાની ભાવના આચાર્યત્રી આગળ પ્રગટ કરી આચાર્યત્રીએ જણાવ્યું કે, એક યગ્મથી એકી આથે તમો ત્રણ ભાગ્યશાલી આ કાની દુનિયાનો ભાગ કરવા ઉદ્યમવત યથા છે એ કાર્ધ ઓછા ભાગ્યની વાત નથી માટે આ ગુણ કાર્યમા વિલબ કરવો એ પ્રયત્ન નથી હાયાપુરીના સવને આ સુઅવસર પ્રાપ્ત થતા અત્યંત આનંદ થયો અને દીક્ષામહોત્સવને મારી પેટે ઉજવવા કમ્મન કર્મ આ અવસરે સ્મિતનલાલ મુળચંદ ગજગદાસના ધર્મપત્ની જેન હીન જેને સાગ દ્રવ્યનો વ્યય કરી ભાગ લીધો હતો દીક્ષા નિમિત્તે એક ભવ્ય વનમેડો ચદાનનાર્મા આવ્યો હતો જેમા હાથી, ગજગાલો, જેન્ડ ત્રિગેર સુગાલિત આમગ્રીઓ દોષ અને હાથી ઉપર દીક્ષા લેનાર

ત્રણે મુમુક્ષુ જેસી છુટે હાથે દાન આપી રહ્યા હોવાથી આ વસ્ત્રોડા જૈન જૈનેતરોને અપૂર્વ અનુમોદનાનું કારણ બન્યો. ગામ બહાર આવેલી વિશાળ ધર્મશાળામાં આચાર્યશ્રીના વરદહસ્તે ૧૯૮૭ના જ્યેષ્ઠ વદ ૧૪ ના સુમુહુર્તે ત્રણે ભાગ્યશાલીઓને સંયમપ્રદાન કરવામાં આવ્યું. ત્રીભોવનદાસનું નામ મુનિશ્રી રત્નાકરવિજયજી રાખી તેમને પૂ. આચાર્યશ્રીના શિષ્ય તરીકે અને ધીરભાઈનું નામ મુનિશ્રી ભારકર-વિજયજી રાખી તેમને મુનિશ્રી રત્નાકરવિજયજીના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા. અને ત્રીભોવનદાસના સુશીલ ધર્મપત્ની વીજકારખાઈનું નામ શ્રી વિદ્યુતશ્રીજી રાખી તેમને સાધ્વીશ્રી હીરશ્રીજીની શિષ્યા દાનશ્રીજી તેમની શિષ્યા દયાશ્રીજીના શિષ્યા દર્શનશ્રીજીના શિષ્યા તરીકે જાહેર કર્યા હતા. દીક્ષાના આગલે દિવસે ત્રણે મુમુક્ષુઓને ઝવેરી જયચંદ દયાચંદના પ્રમુખપણા હેઠળ માનપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું.

જે વિનતિઓ—

ચાતુર્માસ નજીક આવતા એક બાબુ છાણીગામના સંઘની વિનતિ જોરશોરથી ચાલી. અને બીજી બાબુ કપડવંજનો સંઘ વિનતિ માટે આવી પહોંચ્યો હતો. વિશેષ લાભનું કારણ બહુ, આખરે કપડવંજની વિનતિ સ્વીકારી, બ્યારે છાણીમાં પોતાના શિષ્ય મુનિશ્રી ભુવનવિજયજી આદિ ઠાણા ૧૦ ને ચાતુર્માસ કરવા આજ્ઞા આપી.

કપડવંજમાં ભવ્ય સત્કારથી આચાર્યશ્રી પધાર્યા. આચારંગ-સૂત્રની વાંચના શરૂ થઈ. દેશનાના પ્રભાવે કપડવંજની જનતામાં અપૂર્વ ધર્મ જગૃતિ ફેલાઈ. સાધર્મિકવાત્સલ્યો પૂર્ણ-પ્રભાવનાઓ વિગેરે અનેક શુભ કાર્યો થયા. સૂત્રોના યોગોદ્ધનની ક્રિયાપણુ કપડવંજમાં આચાર્યશ્રીના વરદહસ્તે શરૂ થઈ હતી.

દમણવાસી ડાહ્યાભાઈ—

કપડવંજનું ચાતુર્માસ નિર્વિઘ્ને પસાર થયા પછી કારતકમાસમાં દ-

મણિવામી ઝવેરી ડાહ્યાભાઈ હેમચ દ પોતાના પુત્ર તન્નુણીલાલને લઈને
 આચાર્યશ્રીના દર્શનાર્થે આવ્યા પ્રસંગ મળતા ડાહ્યાભાઈએ પોતાના પુત્ર
 ગમણીકલાલને દીક્ષા અપાવવાની ભાવના પ્રગટ કરી ગમણીકલાલની પણ
 આચાર્યશ્રીએ કેટલાક પ્રશ્નો પૂછી અને ચાન્નિમા આવતા ડાહ્યાનું વર્ણન
 કરી વૈનય ભાવનાની પરીક્ષા કરી ગમણીલાલની ભાવના દીક્ષા ગ્રહણ
 કરવાની યોગ્યતા માલમ પડવાથી આચાર્યશ્રીએ તેમના પિતાશ્રીને શ્રેય
 કામમા વિલખ ન કરવા સૂચવ્યું ડાહ્યાભાઈએ તેના ઉત્તરમા જણાવ્યું
 કે હમો પાલીતાણાની જગ્યા કરી આવીને યોગ્ય કરીગુ તેઓ સાથી
 પાલીતાણાની જગ્યા કરવા ગયા યાત્રા કરી થોડાજ દિવસમા પાછા
 કપડવજ આવી પહોંચ્યા ગમણીકલાલનો પરિચય આચાર્યશ્રીને
 ૧૯૮૪ ની સાલમા મુળર્ધ પધારતા મ્મણુ પધાર્યા હતા ત્યારનો જ
 હતો એક બે મુકામ ભાઈ ગમણીલાલ પોતાના પિતા સાથે પગે ચાલી
 મહાગજ શ્રી સાગે ગયા હતા તે વખતે દીક્ષા પ્રત્યેની ઈચ્છાની આછી
 આછી ભાવના માલુમ પડતી હતી જો કે ઉમ્મર નવ વર્ષની હોવાથી
 લાયક તો હતા પણ જ્યાં મુધી પિતાની ગજ અને લેનાગની મપૂર્ણ
 ધરખા આ બંને વસ્તુનો જોગ ન મલે ત્યાં મુધી દીલાનો સોદો કદાપિ
 કાળે વધ ગકંજ નહિ ૧૯૮૮ ની સાલમા ભવિતવ્યતા પાકી, કપડ-
 વજના સવે આ દીક્ષા નિમિત્તે ભવ્ય વગ્ધોડો ઢાઢ્યો બે થોડાની બગીમા
 બેમી ભાઈ ગમણીલાલ છુટે હાથે દાન આપી મ સાગ આસક્ત જનોને
 " મનુષ્ય જન્મની સાચી સાર્થકતા બાદ્યવયમાજ આ ગ્વાર્થી મસારનો
 ભાગ કરવામાજ સમાયેલી છે " એવો સદેગ પાઠવી ગયા હતા તેમને
 જીનના વિગાળ મેદાનમા બાધેલ મડપમા પૂ આચાર્યશ્રીએ માગસગ
 ગુદ બીજના શુભ દિને તેમને મયમ પ્રાપ્ત કર્યું હતું તેમનું નામ
 મુનિ શ્રી ગ્મીકવિજયજી ગખી તેમને પોતાના શિષ્ય તરીકે ગાહેર
 કર્યા હતા તેમણે આચાર્યશ્રીની આજ્ઞાથી ત્યાં બેઠેલ સભાને " ધર્મ
 મદન " વાચી સભાઓ હતો નાની ઉમ્મરના બાલકના મુખમાથી
 નીકળતી કાલી કાલી ભાષા ગાબળી જોતાજન આનંદિત થયો હતો.

પોતાના પુત્રને આલ્યવયમાં સંયમ પથે વાળનાર ધર્મા પિતાઓને
અનેકશઃ ધન્યવાદ ધટે છે.

ભોયણી તીર્થમાં

કપડવંજના ચતુર્માસ યાદ વિહાર કરી દેહગામ, પેથાપુર,
માણસા વિગેરે ગામોમાં લગભગ દોઢ માસ વીચર્યા. આ ક્ષેત્રમાં
આચાર્યશ્રીનું ધણા વર્ષો પછી આગમન થતું હોય જનતાનો ઉત્સાહ
સારો હતો. દરેક દેકાણે જાહેર પ્રવચનો દ્વારા ધર્મની જાગૃતિ
અપૂર્વ આણી.

આ પ્રદેશમાં મહારાજશ્રી વીચરતા હતા ત્યારે મુંબઈ નવપદ
આરાધક સમાજના કેટલાક આગેવાન સભ્યો ભોયણી તીર્થમાં ચૈત્ર
માસની ઓળીમાં પધારવા વિનંતિ કરવા આવ્યા. આ સમાજ દરેક
વર્ષે ચૈત્ર માસમાં જુદા જુદા તીર્થો પર્યટ કરી સુવિહિત મુનિવરોના
આશ્રય હેઠળ આ શાશ્વતી ઓળી બહુજ દુખદળા ભર્યા હાથથી ઉજવે છે.
ઓળી કરવા આવનાર ભાઈઓની સગવડ પણ બહુ ઉમદા રીતે
સાચવે છે. આ સમાજના ધણા ભાઈઓએ ભાગવતી દીક્ષા અંગીકાર
કરી છે. મહારાજ શ્રી નજીકમાં હતા અને લાભનું કારણ જાણી
ભોયણી સસરકાર પધાર્યા. પ્રતિદિન ધર્મશાળાના વિશાળ ઓગાનમાં
બાંધેલ મંડપમાં હૃદયંગમ પ્રવચનો ચાલતા. હમેશ નવેપદોની વિવિધ
યુક્તિઓથી વ્યાખ્યા કરવામાં આવતી હતી. આ પ્રસંગે સુરતના
શ્રાદ્ધરત્ન મોહનભાઈ આવેલ હોવાથી મલ્લીનાથ ભગવાનના દેરાસરમાં
નવે દિવસ રાગરાગણીથી પૂજાઓ ભણાવવામાં આવતી હતી. આ
સમાજને આમંત્રણ આપનાર શેઠ ગુલાબચંદ નગીનદાસના સુપુત્રો
સોમચંદભાઈ ચીમનભાઈ તથા કેશવલાલભાઈએ નવે દિવસ ઓળી
કરવા આવનારની ખડે પગે ભક્તિ બજાવી હતી. તથા એકમના દિવસે
તેમના તરફથી નવકારસી જમાડવામાં આવી હતી. ચૈત્ર સુદ ૧૧ ના
દિને સોમચંદ મંગળદાસે સન્મોડે ચતુર્થવ્રત ઉચ્ચર્યું હતું. ચૈત્ર સુદ

૧૩ ના દિને પ્રભુ મહાવીરવાગીનું જન્મ કલ્યાણ ઉજવાયું હતું જેમા પૂ. આચાર્ય દેવેશે પ. શ્રી કીર્તિસાગર મહાગજ તથા પન્થાસજી શ્રી રામવિજયજી મહાગજ પ્રભુ જીવન તથા પ્રભુ શાસનના અનુયાયીઓનું કર્તવ્ય સમજાવ્યું હતું આ પ્રસંગે સ્તીકલાલ વિગેરે ત્રણ ભાષાને તથા એક બેનને દીપ્તા આપવામા આવી હતી તદ-ઉપરાંત ભોયણીના તીર્થમા કવિદ્વલ કીર્તિ પગમ પૂ. આચાર્ય મહાગજ શ્રીમદ્ વિજયલલિતસૂરીશ્વરજી મહાગજના પ્રમુખપણા હેઠળ ઉપાધ્યાયજી શ્રીમદ્ પ્રેમવિજયજી મહાગજ ઠાણા ૨૯ પ. મહાગજ શ્રીમદ્ ભક્તિ-વિજયજી ગણી (ગધનપુગવાલા) ઠાણા ૫ દર ૫.૦ શ્રી દ્રુમદવિજયજી મહાગજ ઠાણા ચાગ, ૫.૦ શ્રી વિજયમાગજી મહાગજ ઠાણા ૪ પન્થાસજી શ્રી કીર્તિસાગરજી મહાગજ ઠાણા ત્રણ, ૫.૦ શ્રી પુષ્પવિજયજી ગણી, ઠાણા ત્રણ મુનિગજ શ્રી જુદિવિજયજી ઠાણા ૧૦ આદિ ૧૦૬ મુનિવરોની હાજરીમા વ્યાખ્યાન મહત્તમા સાતથી આઠ હજારની મહત્તમા એકત્રિત થયેલ શ્રી ચતુર્વિંશ સર્વ સમક્ષ જ હંગવો જાહેર કરવામા આવ્યા હતા જે શ્રી નવપદ આગધક સમાજ સર્વત્ર ૧૯૮૮-૮૯ નો વાર્ષિક હેવાલ એ નામના પુસ્તકમાથી જાણીને જોઈ લેવા લલામણ છે

આ પ્રમાણે ભોયણીના તીર્થમા ઉજવાયેલ ઝોળી તથા મમેલન નિર્વિષ્ને પચાગ થયા પૂ. આચાર્યદેવના તથા પન્થાસજી મહાગજ શ્રીમદ્ રામવિજયજી મહાગજ આદિ ભિન્નભિન્ન મુનિવરોના ગમીક પ્રવચનોથી શ્રોતાજનોની શ્રદ્ધામા અજળ પલટો થવા પામ્યો હતો. આ પ્રસંગે એવો તો ઠાઠ લા જામ્યો હતો કે, વલ્લાણુનિવાસી મહામ શીખ કવિ મનમુખલાલે ત્યાજ બેઠા બેઠા સઘળા ઇતિહાસનું વર્ણન કરતું “ ઠાઠ જામ્યો છે ભોયણી ગામમા રે એક લલિતને ખીજ ગમ ” એ શિર્ષક કવિત ગાઇ સભળાવ્યું હતું

ચાતુર્માસની વિનતિ—

ભોયણી તીર્થમા ખલાત નિવાસી ધર્મનિષ્ઠ શ્રાદ્ધગત શ્રીયુત્ ગૌ

કસ્તુરભાઈ અમરચંદ વિગેરેની આગ્રહભરી વિનંતિને સ્વીકારી અત્રેથી ખંભાત તરફ વિહાર કર્યો. અને પાટણના શાસન સ્તરીક સંઘની વિનંતિથી આચાર્યશ્રીની આજ્ઞા થતાં મુનિરાજશ્રી લક્ષ્મણવિજયજી તથા મુનિશ્રી ભુવનવિજયજી આદિએ પાટણ પ્રતિ વિહાર કર્યો.

પવિત્ર પાદકમલોથી પૃથ્વીને પાવન કરતા ધર્મઅમૃતનું અનેક લવ્યાત્માઓને પાન કરાવતા ખંભાત શહેર નજીક આવી પહોંચ્યાના સમાચાર જાણી ઘણા સ્ત્રીપુરુષો દર્શનાર્થે આવળવ કરતા હતા. આચાર્યશ્રીનો ત્યાંના સંઘે આખા શહેરને શણગારી ભવ્ય સાંભલાથી શાભતો એક લાંબો વરઘોડો કાઢી અપૂર્વ સજ્જાર કર્યો.

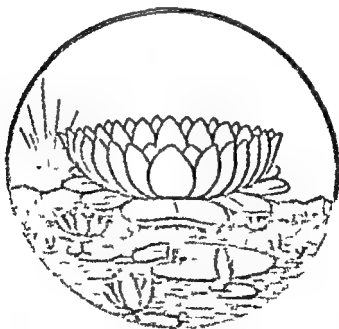
ખંભાતમાં ચાલતા વ્યાખ્યાનોમાં હમેંશા માનવ મેદની એકતાન ખની ફેટલાક દીક્ષા વિરોધીઓએ ત્યાંના રાજ્યમાં દીક્ષા વિરુદ્ધ કાયદો કરાવ્યો હતો. મહારાજશ્રીએ કસ્તુરભાઈ શેઠને જણાવ્યું કે મારા ખંભાતના પ્રવેશ પહેલાં આ કાયદો રદ થયેલો હું સાંભળું તો દીક. શેઠ કસ્તુરભાઈએ સતત પ્રયાસથી તે કાયદાને રદ કરાવ્યો એટલે મહારાજશ્રીની જે ધારણા હતી તે સફળ થઈ. કચ્છદેશના બાઈ રલીઆત તથા તેમની પુત્રીને ધામધૂમ પૂર્વક અત્રે આચાર્યશ્રીના વરદ હરતે દીક્ષા આપવામાં આવી હતી. તેઓને ગુણશ્રીજીના શિષ્યા કર્યા હતા.

ચરિત્રનેતાએ ખંભાતની જનતા પર સાચા ત્યાગનું, ત્યાગ માર્ગની આરાધનાનું, સાચા મુનિવરોનું કર્તવ્ય વિગેરે જ્ઞાન કિરણ ફેંક્યું. જડવાદના ઝેરી વાતાવરણથી થતા નુકસાનનું, દીક્ષાની મહત્તાનું, ઉત્સન્નભાષિઓથી થતાં નુકસાનનું, પ્રવચનો દ્વારા અપૂર્વ ભાન કરાવ્યું. જેથી ઘણા ભવ્ય આત્માઓ સંસારથી વિરક્ત બન્યા, પાપમય જીવનો ગુજારી જીવનને ન વેડફતાં ત્યાગમાર્ગની આરાધનાથી તેને ઉન્નળવા અને પરમ જ્યોતિમય મોક્ષધામ નિહાળવા સજ્જ થયા.

ફેટલાક મોહાન્ધોએ ત્યાગમાર્ગને નિરોધવા ઘણા ધમપછાડા કર્યો. સરકારી કાનુનોની પોથીઓ પણ જોઈ, પરંતુ ચરિત્રનેતાના

આવતા પ્રવચનોથી 'ધર્મપ્રેમી વર્ગ' ખુબજ મહત્ત્વ ધન્ય છે. એટલે તેઓ નગરથી આવતી વિનવાદળીઓને વીખેવા આવ'ડા ગહેતો. ધર્મનિષ્ઠ દુતુગભાર્થ ગેડે અરુચી માખુએને ત્યાગમાર્ગ પ્રતિ જોડો ખળભળાટ કરનાર વિગેધાઓનો પત્તિય કરાવી દીધો હતો. એટલે ત્યાપણુ તેમનું કાંઈ ચાલે તેનું ન હતું. ખરેખર ચત્તિનેતાએ અત્રેની જનતા ઉપર ત્યાગની મહત્તાની એવી ઉડી અમ્મ નાખી હતી કે જેના પ્રતાપે ખાખાનની જનતા અત્યંત નીચર જાતી ધર્મ કાર્યોમાં ભાગ લેતી હતી.

અમ્મના આગળે ચત્તિનેતાના વચ્ચે હતે સ્ત્રી પુરોનો મહત્ત્વ સમજાવે. પદ્મેશ્વરીનાઓ થઈ હતી.

પ્રકરણ ૨૮ મું.

પાલીતાણાના મુમુક્ષુ—

વત ૧૯૮૮ ના ચાતુર્માસ પહેલા મુંબઈના ચાતુર્માસમાં પૂજ્ય આચાર્યશ્રીની દેશનાથી વૈરાગ્યભીના અનેલા પાલીતાણા નિવાસી શાહોટાલાલ રૂગનાથ પોતાના ધર્મપત્નિ સમરથ બાઈ સાથે મંચમગ્રહણ કરવા ખંભાત આવ્યા હતા. પાલીતાણાથી જ્યારે ખંભાત આવવા માટે વિદાય થયા ત્યારે તેમને પાલીતાણાના ઘણા જૈનો તથા જૈનેતરો સ્ટેશન ઉપર વળાવવા આવ્યા હતા. દીક્ષાના અનુમોદન રૂપ શ્રીફળ, પુલનોહાર તથા ચાંદલો ઘણા ભાઈઓ તરફથી અર્પણ કરવામાં આવ્યો હતો. તેઓ ધર્મનિષ્ઠ હોય પાલીતાણાની પ્રજા તેમના તરફ અત્યંત માનની દષ્ટિથી જોતી હતી. લગભગ ચાલીશ

પચાસ માણસોની સાથે મુમુક્ષુ ભાઈ છોટાલાલ તથા તેમના ધર્મપત્ની ખભાત દીક્ષાના મુદ્દર્ત પહેલાં આવી પહોંચ્યા હતા.

ખભાતની જૈનજનતા આ યુવાન જોડલાની દીક્ષા સાલણી અત્યંત હર્ષ સાથે એ પ્રમગને ઉજવવા ઉજમાળ બની.

દીપ્તા નિમિત્તે એક લગ્ન વગ્રોડો કાઢવામા આવ્યો હતો જે વગ્રોડો ગામમા ફરી જિનશાળામા ઉતર્યો હતો જ્યાં ચતુર્વિંશ મઝમઝ ભાઈ છોટાલાલને તથા તેમના ધર્મપત્ની સમગ્રજાણને જેઠ મુદ્દ ૧૪ના શુભદિને આચાર્યશ્રીએ મયમપ્રદાન કર્યું હતું અને છોટાલાલનું નામ મુનિત્રી દેલાગવિજયજી ગણી પોતાના ગિણ્ય તરીકે જાહેર કર્યું હતા તથા મમગ્રજાણનું નામ સુમગલાશ્રી ગણી તેમને વિદ્યુતશ્રીજીના ગિણ્યા તરીકે જાહેર કર્યું હતા.

ઝવેરી લક્ષ્મીચંદભાઈ—

મુગ્ધ નિવાસી લક્ષ્મીચંદભાઈ રા નગીનચંદ રૂપચંદ લલ્લુભાઈના પુત્ર છે તેમનાં માતૃશ્રી શુદ્ધાબેનના ધર્મગરકાગ્ના પ્રભાવે તેઓમા પણ ધર્મ પ્રત્યેની લાગણી અપૂર્વ હતી પૂજ્ય આચાર્યશ્રીના ચાતુર્માસમા તેઓની મંચમ પ્રત્યે લાવના જાગૃત થઈ હતી અને તેથી તેમણે આવી ૩ વર્ષની લગ્નયુવાનીમા મધજા વૈભવ વિલાસોનો પૂર્વના પુખ્તોદયથી મં-તેગ લેવા છતાં ચતુર્ધર્મતત્ત્વ અદ્વૈત કર્યું હતું પોતાના માતૃશ્રી તથા ભાઈઓ તત્ત્વ અદ્વૈત કરવાની જલ્દી રગ્ન આપે અને તેમના પોતાના વૈગમ્યની પાખી કમોટી પણ થાય એ હેતુથી દીક્ષા ન્યા મુદ્દી ન લેનાય ત્યાંમુધી પાંચ રિગયનો ત્યાગ કર્યો હતો મેજ તેઓશ્રી દમેશા એકાચાર્ય પાળ કરતા હતા તેમની દીપ્તા લેવાની ઉમરમા દોડાણના પોતાના મ્વજનો નગ્નથી અટકાયત કરવામા આવતી દોષ તેમને થોગેક વખત વિનય કરવો પડ્યો હતો.

ખરેખર લક્ષ્મીચંદભાઈની આ ઉમરમા છતાં વૈભવવિલાસોને

લાત મારી, સંયમ ગ્રહણ કરવાની ભાવના અનુમોદનીય ગણાય, પરંતુ પુત્રમોહ માતાને મન પિતા કરતાં પણ વધુ જ હોય છે એટલે ચોકખી રજા મલવી બહુજ મુશ્કેલ હતી. પણ જેમના હૃદયમાં વૈરાગ્યની સાચી તાલાવેલી લાગી હોય છે તે મુમુક્ષુ પોતાના કુટુંબ ઉપર ત્યાગની મહત્તા પાથરે છે. પોતાની મહત્ત્વતાથી અધખોખરી અનુમતિ તો મેળવી ચૂક્યા હતા.

મુખ્યથી ખંભાત—

લક્ષ્મીચંદલાઈએ વિચાર્યું કે, મારા સ્નેહીઓ મને ચોકખા શબ્દોમાં રજા આપવાના નથી. તો પછી મારે આ કૌટુંબીક સ્નેહ શુંખલામાં ક્યાંસુધી સપડાઈ રહેવું? અને નકામું આ અમુલ્ય જીવન અવિરતિમાં ક્યાંસુધી વેડી નાંખવું?

આ બધો વિચાર કરી માતૃશ્રીની સામાન્ય અનુમતિ મેળવી લક્ષ્મીચંદલાઈ અદળક લક્ષ્મીથી ભરેલું ઘર ત્યાગી પોતાના મામા રૂપચંદ્ર દેલાલાઈ સાથે એકાએક માગસર સુદ ૧૦ ના ખંભાત આચાર્ય મહારાજશ્રીની છાયામાં આવી પહોંચ્યા. દશમના રાત્રે શ્રી યંગમેન્સ જૈન સોસાયટી તરફથી તેમને એક માનપત્ર અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું. લક્ષ્મીચંદલાઈ ચંચળ લક્ષ્મીને ત્યાગ કરી આત્માની અખૂટ અને શાશ્વતી લક્ષ્મી મેળવવા લાગ્યશાલી થયા એ જોઈ કેને આનંદ ન થાય? નગીનચંદ્ર રૂપચંદ્ર લલ્લુલાઈ ઝવેરી તરફથી યંગમેન્સ જૈન સોસાયટીને જમણ આપવામાં આવ્યું હતું તથા તેમના તરફથી પૂજા તથા શ્રીજી વિગેરેની પ્રભાવના કરવામાં આવી હતી તથા અનેક ખાતાઓમાં સારી મદદ આપી હતી. આ પ્રસંગે એમના નાનાલાઈ હીરાલાલે હાજરી આપી હતી.

અમૃતલાલની અમૃતલાવના—

આ ચાતુર્માસમાં પૂજ્ય આચાર્યશ્રીની વૈરાગ્યવાહીની દેશનાના પ્રભાવે વૈરાગ્યવાસિત થયેલા અમૃતલાલની પણ સંયમ ગ્રહણ કરવાની

આ પ્રસંગે અપૂર્વભાવના જાગૃત થઈ ચુકી હતી તેમણે શ્રાવણમાસમાં, દીક્ષા ન લેનાય ત્યામુધી જ્યે વિગયના ત્યાગની જાગૃત પ્રતિજ્ઞા અદ્યુકત કરી હતી. તેઓ ખભાત શહેરના જ વતની હતા કેટલુંક દેશીખાલાઈ ચોકમીના પુત્ર થાય છે તેમના માતૃશ્રી સકરીએન પણ પોતે દીકાના અભિલાષી હોઈ તેમના પુત્રને તેજ સન્માર્ગે વાળવા વાગવા પ્રેરણા કરતા હતા તેમના મુમસ્કાગના યોગે તેમની ઓગણીસ વર્ષની લગયુવાન વયમાં આ ક્ષણી દુનિયાને ત્યાગી, દુન્યવી મોજગોખને અવગણી આગ્રિ અદ્યુકત કરવાની અપૂર્વભાવના પ્રગટી હતી જે અત્યંત અનુમોદનીય ગણાય આવી યુવાન ઉમ્મરની દીકા ખભાતમાં ધરને આંગણે ધણા વર્ગોપછી થતી હોવાથી સૌ કોઈને અપૂર્વ આનંદ થયો હતો તેમને દીકાના અનુમોદનરૂપે ધી યગમેન્સ જૈન મોક્ષાપટ્ટી, શ્રી ઉમેદખાન્તિ જૈન બાળમહળ તથા મહાવીર જૈન સભા તરફથી ગેઠ કેટલુંકાઈ અમર્યદના પ્રમુખપણા નીચે માનપત્રો એનાયત કરવામાં આવ્યા હતા આગલે દિવસે એક લખ્ય વગ્ગોડો દીક્ષા નિમિત્તે કાઢવામાં આવ્યો હતો.

સંયમપ્રદાન—

મુગ્ધનિવાસી ઝવેરીલક્ષ્મીચંદ્રાઈને તથા ખભાતનિવાસી ચોકમી અમૃતલાલભાઈને મૌન અગીઆગ્રના પવિત્ર દિવસે દીક્ષા આપવાનું નીજાત થયું હતું તે દિવસે પ્રાતઃકાલમાં બન્ને યુવકોની તથા અમૃતલાલના માતૃશ્રી સકરીએનની દીક્ષા નિમિત્તે એક લખ્ય વગ્ગોડો નગીનચંદ્ર ઉપમા તરફથી ચડ્યો હતો બન્ને યુવા મુગ્ધજો મહારી નાટીમાં ભેગ હતા, અને છૂટે હાથે લક્ષ્મીની ચંચળતા મુમ-નય વર્ણન આપી રહ્યા હતા. પાછળ પાછળીનાં ભેગલા સકરીએન તથા કાદીએન પણ છૂટે હાથે માન વર્ણવતા હતાં વગ્ગોડો આમના લગ્નકાળમાં કરી ને પાછાં જોઈ રહ્યાં હતાં. ત્યાં સુધી સંયમ અમમ

પૂ. આચાર્યશ્રીના વરદહરતે સંયમપ્રદાનની ક્રિયા કરાવવામાં આવી હતી. લક્ષ્મીચંદ્રનું નામ મુનિશ્રી લક્ષ્મીતાંગવિજયજી રાખી આચાર્યશ્રીએ પોતાના શિષ્ય તરીકે અને અમૃતલાલનું નામ મુનિશ્રી અણ્ણતવિજયજી રાખી તેમને મુનિરાજ શ્રીમદ્ જયન્તવિજયજીના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા હતા. તથા સકરીગેનનું નામ સાધ્વીશ્રી સરસ્વતીશ્રી રાખી તેમને વલ્લભશ્રીજીના શિષ્યા તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. તથા ડાહીબેનને પ્રભાશ્રીના શિષ્યા કરી તેમનું નામ દમયંતીશ્રી રાખ્યું હતું.

સંવત ૧૯૮૮ ના ખંભાતના ચાતુર્માસમાં જનતાના આગ્રહથી ભગવતીસૂત્રની વાંચના શરૂ કરી હતી અનેક પૂછતા પ્રશ્નોના ખુલાસા આચાર્યશ્રી સારીપેઢે કરતા હોવાથી મોટી મેદનીમાં સહર્ષ લોકો ભાગ લેતા હતા. અત્રે અદ્વાઈ મહોત્સવ, સ્વામીવાત્સલ્યો વિગેરે ધર્મપ્રભાવનાના કાર્યો સારા પ્રમાણમાં થયા. ધુવારણના આરે આચાર્યશ્રીના ઉપદેશથી એક નાનો ઉપાશ્રય બંધાવવામાં આવ્યો હતો. કાવી જતાં આ સ્થળે દરેક સાધુ સાધ્વીને મુકામ કરવો પડે છે.

મુમુક્ષુ કાન્તિલાલ—

ચરિત્રનેતાના અપૂર્વ ઉપદેશથી શા કાન્તિલાલ મૂળચંદ્રનું લગભગ ઓગણીસ વર્ષની યુવાવસ્થામાં હૃદય વૈરાગ્યથી રંગાયું હતું. અસાર સંસારનો ત્યાગ કરી સંયમ આરાધના કરવા તેઓનું જીવન ઉદ્ધસિત બન્યું. માતા પિતાની આજ્ઞા ન મળવાથી કેટલોક વખત સંસારમાં રહ્યા, પરંતુ સંયમ તરફ હૃદય ખૂબ ઢળેલું હોવાથી અને માત પિતાની આજ્ઞા મળી શકવી અત્યંત મુશ્કેલ માલુમ પડવાથી, તેઓ એકદમ ચાલુરમાં પહોંચી ગયા, ત્યાં ચરિત્ર નેતાના વિદ્વાન શિષ્યરત્ન મુનિરાજ શ્રીમદ્ લક્ષણુવિજયજી મહારાજ પાસે માગસર વદ ખીજના શુભ દિવસે સંયમી બન્યા. તેમનું નામ મુનિશ્રી કીર્તિવિજયજી રાખી મુનિરાજશ્રી લક્ષણુવિજયજીના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા હતા. પાછળથી તેમના માત પિતાને ખબર પડતાં એકદમ ચાલુરમાં મુકામે જઈ

પહેલ્યા હતા પાછો લઈ જવા ધણે પ્રયત્ન કર્યો પરંતુ ચાળુરમા મંધનો ત્યાગ પ્રત્યે અપૂર્વ ગ્રેમ અને કાન્તિકાલની સંયમ પ્રત્યે અપૂર્વ દરતા આ બેના શુભયોગે તેઓ ખાલી હાથે પાછા પર્ચા હતા.

ખંભાતથી વિહાર—

ખંભાતથી વિહાર કરી કાવી ગંધાગીરી યાત્રા કરી મહાગંગાશ્રી આમોદ મુકામે અસત્કાર પધાર્યા ત્યાં ભર્ય વેજવપુગના ગા ભુખણુદાસ લગવાનદામે પોતાને ત્યાં પોતાના પુત્રના લગ્ન પ્રસંગે શાંતિ આપી તથા અઢાઈ મહોત્સવ તથા પાવાપુરી શત્રુજય વિગેરે રચનાઓથી અપૂર્વ દાઢ કરવાના હતા એ પ્રસંગે આચાર્યશ્રીને પધારવા વિનંતિ કરવા આમોદ મુકામે આવ્યા હતા તેમની વિનંતિને સ્વીકારી આચાર્યશ્રી અસત્કાર ભર્ય વેજવપુ પધાર્યા, અત્રે આઠ દિવસ લગલગની રિચરતા થઈ હતી, હમેશ સુંદર પ્રવચનો પણ આપતા હતા, આર્ય પહેલા મહાગંગાશ્રી આદિ ઝવડીયા નજીક દોવાથી ત્યાંની જગ્યાને પણ લાભ ઉઠાવ્યો હતો,

બે દિગાની વિનંતિ—

ગાંધી મુકામે એક ખાલુ મુનિશ્રી મુનિશ્રી લક્ષ્મીતાંગવિજયજીના માતૃશ્રી પોતાના અમાગી પુત્રને વડી દીકરા સુગતમા પોતાના આગળે આપવાની ભાવનાથી આચાર્યશ્રીને પધારવા જોગોળથી વિનંતિ કરી ગયા હતા, બીજા ખાલુ ખંભાતથી શા શુભમયદમજગદ પોતાની પુત્રી કાન્તા બેનને પુ આચાર્યશ્રીના હસ્તેજ દીકરા અપાવવાની તીવ્ર ભાવનાથી તથા મુનિશ્રી અજીવિજયજીની પણ એ પ્રસંગે વડી દીકરા કરાવવાની ભાવનાથી ગાંધી મુકામે વિનંતિ કરવા આવી પહેલ્યા હતા અને પ્રગતો શાસન ગદિના કાળુ દેઈ બનેની વિનંતિનો પુ અજીવિજયજી સ્વીકાર કરી બને પ્રસંગેના મુકામે નિહત નિહત ભાઈ આચાર્યશ્રી આમોદ ખંભાતથી વિહાર કરી ગાંધી મુકામે પધાર્યા અને

નગીનચંદ્રે રૂપચંદ્રે લલ્લુભાઈના તરફથી આચાર્યશ્રીને લખ્ય વરઘોડાથી પ્રવેશ મહોત્સવ થયો હતો. મુનિશ્રી લલીતાંગવિજયજીની વડી દીક્ષા નિગિતે પાંચ દિવસનો ઓચ્છવ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. જ્યાં પાંચે દિવસ પ્રખ્યાત ગદ્યા દિતુંભાઈ વિગેરે હોવાથી પૂજા ભાવનામાં સારો રંગ જન્મતો હતો. છેલ્લે દિવસે લલીતાંગવિજયજીના સંસારી પિતાશ્રી નગીનભાઈ રૂપચંદ્રે તરફથી સંઘ જમણ કરવામાં આવ્યું હતું, તથા રાત્રી જનગણ પણ કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં બૈરાગ્યોને વાટકાની પ્રભાવના કરવામાં આવી હતી. મહાસુદ ૧૦ ના દિને એમના ઘર આંગણે બાંધેલા વિશાળ મંડપમાં ચતુર્વિધ સંઘની મોટી મેદની સમક્ષ મુનિશ્રી લલીતાંગવિજયજી ને તથા મુનિશ્રી અજીત-વિજયજીને વડી દીક્ષા અર્પણ કરવામાં આવી હતી. તેજ દિવસે ગોપી પુરાનાં લીલુબેનને દીક્ષા આપી તેમનું નામ લલીતાશ્રી રાખી સુવતા-શ્રીની શિષ્યા કરી.

ભાગ લીધો—

લલિતાંગવિજીના સંસારી ભાઈ રામચંદ્રભાઈ મોહવશથી અને તેમની રજાથી આ દીક્ષા ન થયેલ હોવાથી તેઓ આમાં સહર્ષ ભાગ લેતા ન હતા, પરંતુ ભવિતવ્યતા પરિપક્વ થતાં તેઓએ પોતાનો રોશ ઉતાર્યો હતો અને પોતાના ભાઈ સંયમ પંથે વળ્યા છે એ માટે પોતાની જાતને ભાગ્યશાલી માનતા થયા છેલ્લે દિવસે એમણે પૂજામાં પણ ભાગ લીધો હતો અને એક દિવસ રોકાઈ જવા વિનંતિ કરી હતી, પરંતુ સમ-યના અભાવથી અને ખંભાત જવાની ઉતાવળ હોવાથી અપોરના સુરતથી ખંભાત તરફ વિહાર કર્યો હતો. જે વખતે સેંકડો માણસો વળાવવા માટે ગયા હતા. ધર્મ ધગશથી એમના માતૃશ્રી ગુલાબ બેને દીક્ષા આદિ સઘળા પ્રસંગોમાં ઉત્સાહ પૂર્વક ભાગ લીધો હતો;

ઉત્તરવિહાર—

ખંભાતમાં ગુલાબચંદ્રે મુળચંદની પુત્રી બેન કાન્તાને દીક્ષા

આપવાના માટે જવાની ઉતાવળ હોઈ મહાગજશ્રી ઉત્રવિહાર કરી મહા વદ ૮ ના દિને સસતકાં ખલાત પધાર્યા અત્રે ગુલાબચંદ-લાઈએ પોતાની પુત્રીને ધામધૂમપૂર્વક લબ્ય વગ્ધોડો કાઢી સારા દ્રવ્યનો વ્યય કરી પૂં આચાર્યશ્રીના વગ્દહરતે મહાવદ ૧૦ ના દિવસે દીક્ષા અપાવી હતી તેમનું નામ શ્રીમતિશ્રી આપી પુષ્પાશ્રીના શિષ્યા તરીકે જાહેર કર્યા હતા તે પ્રસંગે અદ્વાઈઓચ્છવ માંજો હતો તેમા પાવાપુરી વિગેરેની ગ્યના પણ તેમના તગ્દથી કરવામાં આવી હતી

છાયાપુરી પ્રયાણ—

આ સમયમા પાલીતાણાથી પૂજ્યપાદ આચાર્ય મહાગજ શ્રીમદ્ વિજયદાનસુગ્રીશ્વરજી મહાગજ પોતાના વિદ્વાન્ પ્રશિષ્ય પન્યાસજી શ્રીમદ્ ગમવિનયજી મહાગજ આદિ કાણાસહ ખલાત મુકામે સ-અતકાં પધાર્યા હતા. તેઓત્રી વડોદરાના દીક્ષા પ્રતિજ્ઞક કાયદા નિમિત્તે વડોદરા જવાને માટે આવ્યા હતા પૂજ્ય ચત્રિન્ વિભુને પાલીતાણા જવાની ભાવના હતી પણ પૂં વિજયદાનસુગ્રીજી મહા-ગજના આમદથી છાણી તગ્દ પધારવા નિશ્ચય કર્યો હતો તેથી ખલાતથી વિદાગ્ કરી વડોદરા, બોરસદ વિગેરે ગામોમા યઈ છાણી લબ્ય સતકાંથી પધાર્યા હતા આ ગમયે છાણીમાં લગભગ પોણોમે સાધુઓનો સમુદાય ભેગો થયો હતો

છાણીથી વડોદરા—

જેમજાઓના બાગદીરાની મદના પછીજ વર્ષન કરવામાં આવી છે આપણા પૂર્વાચાર્યો શ્રીમદ્ દેવચંદ્રાચાર્ય મહાગજ, શ્રી દીપ્તજી મહાગજ, શ્રી દેવચંદ્રિ મહાગજ, શ્રી એમપ્રભાસજી, શ્રી સો સુદાસજી મહાગજ, શ્રી નુનિ સુદાસજી મહાગજ તથા શ્રીમદ્ રત્નપ્રભાસજી મહાગજ, શ્રીમદ્ આદિમિત્તરિજી, શ્રીમદ્

સેનસુરિજી મહારાજ આદિ મહાપુરુષો પણ બાલ દીક્ષિતોજ હતા. એ બાલ દીક્ષાના પ્રભાવેજ ન્યાય, કાવ્ય, કોષ અલંકાર ષડ્દર્શન આદિ વિશાળ શાસ્ત્રોતું જ્ઞાન મેળવી ધણા વાદીઓને પરાસ્ત કરી જૈનધર્મનો વિજયવાવટો ફરકાવ્યો હતો.

અરે એ તો શું પણ આધુનીક સમયના પણ જે વિદ્વાન આચાર્યો વીચરે છે તેઓએ પણ પોતાની નાની ઉમ્મરમાંજ સંસારનો ત્યાગ કર્યો હતો એવા વિદ્વાન મુનિવરોના પ્રતાપેજ આ જૈન-શાસનની મહત્તા સચવાઈ રહી છે. નાની ઉમ્મરવાળાઓ સ્વપર શાસ્ત્રના જ્ઞાતા બની શકે છે. આઈ. સી. એસ. એમ. બી. બી. એસ. એમ. એ. બી. એ. એલ. એલ. બી. આદિ દુનીયાની માગ પેટ પુરવાના હેતુથીજ ગ્રહણ કરવામાં આવતી લૌકિક ડીગ્રીઓએને ઈચ્છનારા માતૃપિતાઓ પોતાના પુત્રને છ-સાત વર્ષની નાની ઉમ્મરમાંજ નિશાળે બેસાડે છે. પરંતુ અઠારવર્ષનો થયા પછી કોઈપણ ભણવા બેસાડતા નથી. લૌકિકજ્ઞાનનો તો અંત આવે છે પરંતુ લોકોત્તર વિદ્યા તો બેસુમાર છે. આખી જીંદગાની ભણે તો પણ પ્રભુ મહાવીર પરમાત્માની વિદ્યા પુરેપુરી ભણાતી નથી. તો પછી લોકોત્તર નિશાળમાં બેસી લોકોત્તર ડીગ્રીઓ પ્રાપ્ત કરવા માટે વીતરાગ પરમાત્માએ અનાદિ કાળથી જે આઠવર્ષની બાલ ઉમ્મર પસંદ કરી છે તે તદ્દન બ્યાજખીજ છે. પરંતુ કેટલાક અર્ધજીવો, આત્મતત્ત્વને નહિ પીછા-ણનારાઓએ આ બાબતમાં બાળકો શું સમજે, બાળકોએ શું બાધુ-પીધુ વિગેરે ખોટી દલીલો આપી ધણાઓને ઉશ્કેર્યા. આ વાત “ધર પુટે ધર જાય” એ કહેવત અનુસાર પ્રભુ મહાવીર પરમાત્માના વેષના પ્રતાપેજ જીવનાર, એમનીજ આજ્ઞાનું છડેચોક ખંડન કરનાર કેટલાક નામધારી સાધુઓએ પણ આ વાતને મહત્ત્વ આપ્યું. રાત્રે હંમેશાં ઝાપટનારા, કંદમૂળ આદિ અલક્ષ્ય પદાર્થોને પણ નહિ છોડનાર, હોટલ વિગેરેમાં વાધરી-ઠાકરડા વિગેરેના એંઠા ખાલે આ પીનાર,

સામાયિક, પ્રતિક્રમણ, પૂજન, નવકાગ્ની વિગેરે અનુદાનોથી સો કાસ દૂર ભાગનાગ દેટલાક માત્ર પૂર્વના પુણ્યોદયથી ભૂલેચુકે જૈનકુળમા જન્મી ગયેલા નામ ધારી જૈનોએ પત્રકાગ્ની નીતિને નેવલે મૂકનાગ દેટલાક પત્રોમા ચક્ષુ તક્ષા લખી જાપાના કોલમો કાળા કરી વણા બોળા શ્રાવકોની શ્રદ્ધા ઉપર ઢાળો કુચકો ફેગ્યો એટલુ જ નહિ પણ તેઓએ શાસ્ત્રસિદ્ધ બાળ દીક્ષાને મેકવા માટે ઠેઠ ગાયકવાડ સરકારના કાન પણ ભભેર્યા અને આજકાલ અમલદારનો મોટો વર્ગ માત્ર પાશ્ચિમાત્મ કેળવણીના સરકારવાળો આર્યવિદ્યાના અભાવવાળો, ધર્મશાસ્ત્રના પઠનપાઠન વગરનો અને આત્મ તત્વથી તદન અજાત હોઈ બાળદીક્ષાનો પ્રતિરોધક કાયદો ઠોપી બેસાડ્યો.

દીક્ષા એટલે—

કોઈ પ્રાણીને માગવો નહિ, મગવવો નહિ અને માગતાની અનુમોદના કરવી નહિ, છુકુ બોલવું નહિ, બોલાવવું નહિ અને બોલતાને સારો માનવો નહિ એવી કરવી નહિ, કરાવવી નહિ, અને કરતાને બનો ભાગવો નહિ, મંથુ મેવવું નહિ, મેવગવવું નહિ અને મેવતાને બનો ભાગવો નહિ, એક પાઈ ૫૫ ગખવી નહિ ગખાવવી નહિ અને ગખતાગને બનો ભાગવો નહિ, ગત્રે ખાવું નહિ ખવડાવવું નહિ અને ખાતાને બનો ભાગવો નહિ આ છએ પ્રતિશાઓ જેમાં ગ્વીકાગની દોષ તેનુજ નામ દીક્ષા છે આવી પ્રતિશાઓ જે કોઈ નાની ઉમરમાં લેગે અને જે કોઈ આ પ્રતિશાઓ આપગે તેઓને એક દાન રૂપીઆનો ૬૬ કરવામાં આવશે.

ઉપરની પ્રતિશાઓનો જે બચ કરે તેને તો ૬૬ ચરાનુ માળાનુ છે પણ ઉપરના પાંચ પ્રતિશાઓ જે કોઈ લે તેને પણ ૬૬ થાય એ તો આ ૬૬૦૦ વર્નાના હે કાળીયુગ તાન અન્ય પ્રભાવની જ બિરુદી છે.

ભવ્ય સ્વાગત—

છાણીથી આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજય દાનસૂરિજી આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજય મેઘસૂરિજી આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજય લખિંધસૂરિજી ઉપાધ્યાયજી મહારાજ શ્રીમદ્ મનોહરવિજયજી તથા પન્યાસજી મહારાજ શ્રીમદ્ રામવિજયજી આદિ લગભગ પોણોસો ઠાણુ વડોદરા કોઠીપોળે ભવ્ય સ્વાગતથી પધાર્યા હતા. આ વખતે કેટલાક વિરોધી જૈનોએ સામૈયામાં તોફાન કરવા ધાથું પાણુ જીવાભાઈ પ્રતાપસીની સરકારમાં લાગવગ હોઈ તે વિરોધિયોની મોટરને જ્યાં સુધી સામૈયુ ઉતરે નહિ ત્યાં સુધી એક ઠેકાણે રોકી રાખવાનો ચોરડર ત્યાંના પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટર તરફથી કરવામાં આવ્યો હતો.

ત્યાંની પબ્લીકમાં પૂ. ચરિત્ર વિભુએ તથા પં. શ્રીમદ્ રામવિજયજીએ જાહેર લાપણો પાણુ કર્યા હતા. તથા તેમના દિવાન પાસે પાણુ જઈ સાગરાનંદસૂરિજીએ તથા પં. રામવિજયજી મહારાજે બાળ દીક્ષાથી થતા કાયદા તથા તેની મહત્તા સમજાવી હતી. પાણુ તે તરફ તેઓએ ખીલકુલ ધ્યાન આપ્યું ન હતું આખરે હજારો જૈનોનો તથા સેંકડો સંસ્થાઓના વિરોધ હોવા છતાં એ કાયદો અમલમાં આવ્યો. અમલમાં આવો કે ન આવો એ સઘળું ભવિતવ્યતા ઉપર આધાર રાખે છે પરંતુ શાસન ઉપર આવેલી આ જગ્યર આક્રમને હટાવવા જે જે આચાર્યોએ વડોદરા જઈ તે કાયદાને રદ કરવા પોતાથી બનતું કયું છે તે તે આચાર્યોએ શાસન પ્રત્યે સંપૂર્ણ વફાદાર રહી પોતાની આચાર્ય તરીકેની ફરજ અદા કરી છે. આવા પ્રસંગે પોતાની કીર્તિમાં જરાપણુ ઉણપ ન લાગે અગર હમારે નાહક દુરમન બનવાની શી જરૂર છે, અથવાતો **यद् माधवेनोक्तं तन्न** એ વાક્યને ચરિતાર્થ કરવાના ધરાદાથી કેટલાક આચાર્યો તટસ્થ પાણુ રહ્યા હતા, પરંતુ એમ કરવામાં તેઓએ શાસનની અપૂર્વ સેવા બજાવવાનો અણુમોલ પ્રસંગ ગુમાવ્યો છે, એટલુંજ નહિ પણ ધર્મધ્વંસે કૃપા

લેણે સ્વસિદ્ધાન્તાર્યવિપ્લવે અપૃષ્ટેનાડપિ શક્તેન વક્તવ્યં
તન્નિપેધકં પૂર્વાચાર્યના આ શ્લોકની અવગણના કરવાનું પાપ બોધાયું
છે શાસ્ત્રકાર તો ત્યાં સુધી કગમાવે છે કે

જૈનધર્મદ્વિપો દુષ્ટાન્ સઘારિષ્ટવિઘાયિન. ।
જિનાદારાધક સાધુ. સ્વશક્ત્યા ચાર્યેદિહ ॥
ઉપેક્ષતે સ્વસામાર્થ્યે, સતિ યસ્તાન્ પુનર્નર ।
યમ્મમીતિ ભવે ઘોરે સ જિનાદારાધકઃ ॥

અર્થ—જૈનધર્મ દેખી દુષ્ટોત્ર, સધત્ર અરિષ્ટ કરનારાઓત્ર
નિતેશ્વર ભગવાનની આરાધના આગધક સાધુ પોતાની શક્તિથી
વાગ્ધુ કરે

પોતાની હતી શક્તિએ જે ઉપેક્ષા કરે છે, તે જિન આરા
ધિગધક ઘોર સસાગમા વાગ્વાગ અમલુ કરે છે

ઉપગના શ્લોકો ॥ તાત્પર્યને અમળનાર મુનિવરો અગર આવકોએ
જૈનરામન ઉપર આવતા આક્રમણોને દૂર કરના જરૂર પ્રયત્ન
કરવો બોધાયે

જાત દીક્ષાની મહત્તાને બનાવના આદ્યદિનકૃત્યના કર્તા કરમાવે
છે કે —

તા સેમુ ઘના મુકયત્થ જમ્મા ।
સે પૂયણિત્થા સમ્મરામ્મરાણ ॥
મુલુણ મેદ તુ ઉદાણ ઘામ ।
યાત્તજ્જે જેવ ઘરં પવન્ના ॥ ૧ ॥

પૂર્વમાં તેજ પન્થ છે, તેજ મુક્તાર્ય જન્મવાડા છે અને
મુનિમુને તેજ પ્રણીય છે, કે જેમણે દુખના આનંદપ એવા મુદ્દ-

વાસને છોડી બાલપણમાં જ જેઓ વ્રતને પામ્યા છે. બાલ દીક્ષાની મહત્તાને ફરમાવતા અનેક શ્લોકોની તથા પાઠોની અવગણના કરી કેટલાક નામધારી સાધુઓએ તથા ધર્મસંસ્કારહીન જૈનોએ બાળ દીક્ષા પ્રતિબંધક કાયદો કરાવી જળખર પાપ બહારું છે. જ્યારે પ્રભુ મહાવીરની આજ્ઞાને શિરસાવંધ રાખનાર અનેક મુનિવરોએ ઉગ્રવિહાર કરી વડોદરા જઈ તેને રોકવાનો પ્રયત્ન કરી મોટામાં મોટું પુણ્ય ઉપાજીન કર્યું છે. વડોદરામાં ચરિત્ર વિભુના એ સંબંધી અનેક સુંદર પ્રવચનો થયાં હતાં બનતો પ્રયત્ન કરી વડોદરાથી ચરિત્રવિભુ આદિ ઠાણાં પાછાં છાણી પધાર્યા હતાં. ત્યાં થોડાક દિવસ સ્થિરતા કરવામાં આવી હતી.

વિહાર અને દીક્ષા પ્રસંગ—

પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવ આદિ ઠાણા છાણીથી ચૈત્ર વદ ૩ ના વિહાર કરી બાજવા, વાસદ થઈ નાપાડ પધાર્યા હતા. ત્યાં મનુષ્ય કર્તવ્ય ઉપર એક જાહેર ભાષણ આપી સૌને કૃતાર્થ કર્યા હતા.

આ પ્રસંગે સુરતના પોરવાડ રાજાશ્રી નેમચંદ ઠાકોર-દાસ ઓગણીસવર્ષની યુવાનીમાં ચારિત્ર ગ્રહણ કરવાની તીવ્ર ભાવના હોવાથી છાણીથી વિહારમાં સાથેજ હતા. રાત્રે નેમચંદભાઈ ઘરે નહિ આવેલ હોવાથી તેમના માતૃશ્રી તથા ભાઈ ચીમનલાલ એકદમ દીક્ષાની શંકાથી પ્રથમ છાણી મુકામે આવી પહોંચ્યા હતા.

સુરત પાછા ગયા—

ત્યાં નેમચંદભાઈની તપાસ કરતાં માલુમ પડ્યું કે તેઓ મહારાજશ્રી સાથેજ વિહાર કરી નાપાડ ગયા છે. એટલે ત્યાંથી તેઓ સીધા નાપાડ પહોંચ્યા. નેમચંદભાઈને સુરત આવવા ધણું સમજાવ્યું પણ તેમની દીક્ષા લેવાની મક્કમભાવના હોવાથી તેમણે આવવા ના

પાડી તેમણે ત્રણ મહિનાથી છએ વિગયનો ત્યાગ કર્યો હતો પૂઁ
આચાર્યશ્રીનો ઉપદેશ સાલળી તથા તેમની દીક્ષા લેવા પ્રત્યે અપૂર્વ
મહમતા જોઈ તેમના માતૃશ્રીએ તથા ભાઈએ આત્મક્રયાણના પવિત્ર
દાયર્માં સહકાર આપ્યો અને સાથે સાથે સુગત પધારવા વિનંતિ
કરી પૂજ્ય આચાર્ય મહાગજશ્રીનો આણુમાપ્રતિ જરૂરી વિહાર હોઈ
તેનો અમ્વીકાર થવાથી તેમના ધર્મપ્રિય માતૃશ્રી તથા ભાઈએ
વૈશાખ સુદ ૬ ના દિને હમો જાતે સાણુદ આવી દીક્ષા ધામધુમથી
અપાવીશુ જોવી શકત કરી નેમચદલાઈને આથે સુગત લઈ ગયા હતા

માણુદમાં દીક્ષામહોત્સવ—

નાપાડથી પૂઁ આચાર્યદેવ વડતાલ, માતર, કાસરા, મોડેયા
ત્રિગે ગામેમા અનેક છવોને પ્રતિબોધતા વૈશાખ સુદ ચોથના દિને
માણુદ સમતકાર પધાર્યો હતા આચાર્યશ્રી જ્યારથી ત્યાં પધાર્યા
ત્યાંથી જનસમુદ્ધમાં ધણોજ આનંદ કેલાઈ ગયો હતો ગજ
આચાર્યશ્રીના પ્રવચનોનો લાભ લેકે ઉત્સાહપૂર્વક લેતા હતા તેમા
ગોનુ અને મુગધી જેવો પ્રસંગ એ જાન્યો કે, નેમચદલાઈ ધણા
મમયથી દીપાના ઇતેજાર હતા તેઓની ઓગળીંગ વર્ણની નાની ઉમ્મરમાં
આવી તીવ્ર દેગચ્ચાગનાએ કુટુંબીઓના અત કચ્છમાં ઉડી છાપ
નાખી અને તેના પ્રભાવેજ લગભગ નાના મોટા ૨૫ માણો આણુદ
મુકામે દીક્ષા અપાવવા વૈશાખ સુદ પાચમના જપેરે આવી પહોઆ
આટલા બધા માણુસો દીક્ષા અપાવવા આવેલા તેઈ સાણુદ મરને
ધણોજ આનંદ થયો જન સખના માણુસો ભેગા થયા

મુનિવ્રજા તરફથી એ માણુસો મોકલી એજનથા ઉપધિ ત્રિગેનો
પ્રજામ કળેસ, ૧૯૮૯ના વૈશાખ સુદ ૬ના રાજત્વમય પ્રજાતે અગીજગ
પાર્ષ્વેન પના દેગચ્ચાગી લગભગ પેલાનવ વાને ઇન્દ્રવજ સાથે ગ-
એની મારી, નેજ, મદદજો નય ત્રિગે આપ્રીથી ગેમતો એક

વરઘોડો ચઢ્યો હતો. આચાર્ય મહારાજ સપરિવાર સાબન મહાબન આદિ બહોળા સમુદાય સાથે ચાલતા હતા. પાછળ નેમચંદલાઈ સુંદર પોષાકમાં સજ્જ થઈ મોહ ભટ્ટને મ્હાત કરવા બધી તૈયારીઓ ન કરી રહ્યા હોય તેવી સૂચના આપતા મોટરમાં બેસી દાન આપી રહ્યા હતા. આમ પૂર્ણ ઠાઠમાઠથી તેમના માતુશ્રી, ચીમનલાઈ તથા સુરચંદલાઈ વિગેરેએ વરઘોડો ઉપાશ્રયે ઉતાર્યો હતો. પૂ. આચાર્યશ્રીએ નંદિની ક્રિયા બુલંદ અવાજે કરાવ્યાપછી રજોહરણુ આપતા મેઘગર્જનવધી મયૂર નૃત્ય કરે તેમ આનંદિત થઈ નેમચંદલાઈએ નૃત્ય કરી ભવનું નૃત્ય હુંકું કરી નાંખ્યું હતું. તેમનું નામ મુનિશ્રી નેમવિજયજી રાખી આચાર્યશ્રીએ પોતાના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા હતા. છેવટે સંયમને માટે શૌર્યરસને પોષનારી દેશના થયાબાદ લોકો પ્રભાવના લઈ ગુરુ-દેવની સાથે દર્શન કરી વિદાય થયા હતા.

પોરવાળજાતીય જૈન મોટીકલ્પ તરફથી તથા સુરત ધી યંગ-મેન્સ જૈન સોસાયટી વોલીન્ટીઅર કોર તરફથી નેમચંદલાઈને તથા તેમના કુટુંબીઓને ઝવેરી નાનુલાઈ નગીનચંદના પ્રમુખપણા હેઠળ તેમનાજ મકાનમાં અભિનંદનપત્ર પણ આપવામાં આવ્યું હતું.

ચાણુરમા પધાર્યા—

અત્રેથી મહારાજશ્રી ગામોગામ વિચરતા સસત્કાર ચાણુરમા પધાર્યા. અત્રે મુનિરાજ શ્રીમદ્ લક્ષ્મણવિજયજી મહારાજના હસ્તે માગશર માસમાં પાટણનિવાસી રમણલાલને દીક્ષાપ્રદાન કરવામાં આવ્યું હતું. દીક્ષાના આગલે દિવસે એક વરઘોડો કાઢવામાં આવ્યો હતો. જેમાં હાથી ઉપર રમણલાલલાઈ બેસી છુટે હાથે દાન આપતા હતા. ચતુર્વિધ સંઘ સમક્ષ દીક્ષા આપી તેમનું નામ મુનિશ્રી રંજન-વિજયજી રાખવામાં આવ્યું હતું. દીક્ષાપ્રદાનની ક્રિયાબાદ પ્રવચન તથા પ્રભાવના કરવામાં આવ્યા હતા,

ઢાલાલાઈની દીક્ષા—

દમણુનિવામી ઢાલાલાઈએ પોતાના પુત્ર ગમણીકલાલને કપડવ જમા દીક્ષાપ્રદાન કરાવી સાચા પિતાની રૂઝ અદા કરી હતી તેમની પણ દીક્ષા લેવાની તે વખતે લાવના હતી મચાર મંબધીની સઘળી વ્યવસ્થા કર્યા પછી તેઓ દીક્ષા લેવા માટે આચાર્યશ્રીની આસાથી ચાલુમ્મા આવી પહોચ્યા હતા કેટલોક વખત વિદ્યાગર્મા સાથે રહી તેમણે પોતાના વૈગમ્મની કમોટી પણ કરી હતી તેમની દીક્ષા નિમિત્તે શા પુનમચદ જ્યેષ્ઠભાઈના વરેથી વઘોડો ચઢાવવામા આવ્યો હતો વૈશાખ સુદ ૬ ના શુભદિને તેમને મુનિરાજ શ્રીમદ્ લક્ષ્મણવિજયજી મહાગજના વગ્દહમ્તે દીક્ષા આપી તેમનું નામ મુનિશ્રી હર્ષવિજયજી ગખી તેમને પોતાના શિષ્ય બનાવ્યા હતા તે દિવસે પૂજા તથા પ્રભાવના કરવામા આવ્યા હતા

વડીદીક્ષા—

આ પ્રસંગે પૂં આચાર્ય મહાગજશ્રીના હસ્તે મુનિશ્રી રજન-વિજયજીને તથા મુનિશ્રી હર્ષવિજયજીને તથા મુનિશ્રી નેમવિજયજીને ધામધૂમપૂર્વક વડીદીક્ષા આપી તેમને અનુક્રમે મુનિશ્રી નવીનવિજયજીના, મુનિગજશ્રી લક્ષ્મણવિજયજી મહાગજના અને પૂં આચાર્યશ્રીના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા હતા

પાટણની વિનતિ—

પાટણ ગહેગના સાસન રસીક સ વને ચગિત્રનેતા ચાલુરમા મુકામે પધાર્યા છે એવા સમાચાર મળતા લકિતબીના હૃદયોથી મધવી નગીનલાઇ કમચદ આદિ પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થો અત્રે વિનતિ કરવા આવ્યા, વિશેષ ધર્મપ્રભાવનાનું કાચુ જાણી સવત ૧૯૮૯નું ચાતુર્માસ લાનુ સ્વીકાર્યું વિશાળ મુનિમંડળ સાથે ચગિત્રનેતાએ લબ્ય મત્કાગ સાથે પ્રવેશ કર્યો

હમેંશ ચરિત્રવિભુના ચાલતા પ્રવચનમાં સૌ કોઈ હર્ષથી ભાગ લેવા લાગ્યા. એ ચાર જાહેર ભાષણો પણ આપવામાં આવ્યા હતા.

ધર્મપ્રેમી ભીખાભાઈ—

છાણીના રહીશ ધર્મપ્રેમી શા. ભીખાભાઈ શીવલાલ પોતાની સોળ વર્ષની ઉગતીવયે ચરિત્રનેતાની છાયામાં સંયમગ્રહણ કરવાની કામનાથી આવી પહોંચ્યા હતા પોતાની દશ અગીયાર વર્ષની ઉમ્મરથી તેઓ વૈરાગી બનેલા હતા. ટેટલીક વખત દીક્ષા ગ્રહણ કરવા ભાગી પણ ગયા હતા. પરંતુ તેઓની માતા મણીબેન અને પિતા શિવલાલ-ભાઈને એકનો એક લાડકવાયો પુત્ર હોવાથી સંયમ લેતા રહેતા તેમને અટકાવતા હતા, જોકે આવિકા મણીબેન ધર્મને ઉચ્ચતમ માની ધર્મ-પરાયણ જીવન વીતાવતા. શારીરિક નિર્બળતા હોવા છતાં તપશ્ચર્યા કરવામાં તત્પર રહેતા સંયમ માટે તેમના હૃદયમાં બહુ માન હતું. એમના પિતા શીવલાલભાઈ પણ દીક્ષાલિલાપિ હતા અને તે માટે તેમણે વિગયનો ભાગ કર્યો હતો. ટુંકમાં ભીખાભાઈનું સંઘળું કુટુંબ ધર્મરાગી હતું. પણ મોહનીય કર્મની વિલક્ષણતા કોઈ અજબજ છે. સંયમને ઉચ્ચતમ માનવા છતાંય પોતાનો બાળવયનો એકનો એક પુત્ર સંયમ લે તે ન સહી શકાય ખરેખર એ મોહનાજ ચાળા છે ને? સંયમની ભાવનામાં ચાર પાંચ વર્ષ વીતી ગયા એક બાળુ માતપિતાઓ લગ્નની ગ્રન્થિ યોજવા તૈયાર હતા. એટલામાં ભીખાભાઈ એકદમ પોતાના મિત્ર સાથે પાટણ મુકામે આવી પહોંચ્યા. તેમણે આવી પોતાની ભાવના આચાર્યશ્રી પાસે વ્યક્ત કરી. આચાર્યશ્રી સંઘળી વાતથી વોકેફદાર બન્યા પછી તરતજ અષાઠ સુદ ૧૧ ના દિને તેમને દીક્ષા સમર્પણ કરવામાં આવી હતી. તેમનું નામ મુનિશ્રી ભદ્રંકરવિજયજી રાખી તેમના સંસારી મામા મુનિરાજ શ્રીમદ્ ભુવનવિજયજીના શિષ્ય બનાવવામાં આવ્યા.

આ દીક્ષાની ખબર પડતાં તેમના કાકા જગનલાલ એકદમ પાટણ

મુકામે આવી પહોંચ્યા હતા બીજાલાઈને રીતસર ધણુ સમજાવ્યું
પણ તેમની અત્યંત મજબૂતતા બ્લેઝ તેઓ પાછા ગયા હતા તેમના પિતાશ્રી,
કાકા અને માતૃશ્રી વિગેરે કુટુંબીઓ તેમની વડી દીક્ષા વખતે આવ્યા
હતા તે સમયે પૂજા, પ્રભાવના વિગેરે કરી સારા ક્રવ્યનો વ્યય કર્યો હતો.

ગામન પ્રભાવનાઓ—

ચતુર્માસ મગ્ધ્યાન અનેક ધર્મ પ્રભાવનાઓ ઘર્ષ પ્રતિદિન
વિપાકસૂત્રની વાચના ચાલતી તેમા આવતા દુષ્ટતા અને સુખના
વિષામે માલણી જનતા ધર્મમા એકતાન બની ઉપધાન તપની
પણ શરૂઆત ઘર્ષ જેમા લગભગ દોઢનો સ્ત્રી પુત્રોએ ભાગ લીધો
હતો ઉપધાન તપ પૂર્ણ થતા માધારોપણનો એક ભવ્ય વઘોડો
નીકળ્યો હતો આડે દિવસ પૂજા પ્રભાવનાઓ કરવામા આવતી હતી.
ચત્રિનેતાના વગ્દ હરતે માધારોપણ કરવામા આવ્યું હતું છેલ્લે
દિવસે ગાતિઆત્ર પણ કરવામા આવ્યું હતું આમિવાસદયો પણ
થયા હતા મુનિગજ શ્રીમદ્ લક્ષ્મીવિજયજી મહાગજને તથા મુનિગજ
શ્રીમદ્ ભુવનવિજયજી આદિ ઠાણા છ ચાપુરમા ચાતુર્માસ માટે મોકલ્યા
હતા અને મુનિશ્રી પ્રવીણવિજયજી તથા મુનિશ્રી પદ્મવિજયજી આદિ
ઠાણા નણને સગીવદ મોકલ્યા હતા માધારોપણ પ્રગમે છાણીના ચુની-
લાલ મગ્ધ્યાનની પુત્રી મહીબેનને દીક્ષા આપી તેમનું નામ મહાલાશ્રી
ગણી સુવનાશ્રીની રિવાજ કરી હતી

ઝેરી લેચંદલાખ—

મુનિગજામી ઝેરી લેચંદલાખ નવલચંદ મંદવીના પુત્ર લેચંદ-
લાખ દેડતોક વખતથી નેચમ પ્રદણ કરવાની અસિદ્ધાધા ધરાવતા
હતા ને પ્રદણ કરવા તેમને યોગ્ય પ્રયત્નો કર્યા હતાં મોદવત અનેક
કુટુંબના પુત્ર યા ત્રેઓ પડી ચમ્પા ન હતા તો કે એમના પિતાશ્રી
એક ખર્ચાંટ ખાગ્ગવધારી આવક છે નેચમ પ્રાપ્ત તેમને સંપૂર્ણ
અનુનન તેમા હતા પુત્ર મોદને લઈને તેઓ ગંગ આપી ચમ્પા ન હતા

તેમણે સંવત ૧૯૭૬ ની સાલમાં આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ સાગરાનંદ સ્મરિજીની અધ્યક્ષતામાં શ્રી શત્રુઙ્ગયનો સંઘ કાઢી લગભગ પોણાલાખ રૂપીઆનો સદ્વ્યય કર્યો હતો જીવણભાઈનું જીવન સામાયિક પ્રતિક્રમણ પૌષ્ઠ વ્રત પચ્ચખખાણુ વિગેરે ધર્મ અનુષ્ઠાનોમાં અત્યંત ઓતપ્રોત હોઈ તેમના ધર્મ સંસ્કારો અમુક અંશે એમના પુત્ર જેયંદલાઈમાં પણ ઉતર્યા હતા. એજ સંસ્કારના પ્રભાવે તેમણે પોતાની સ્ત્રી માત-પિતા ભાઈ આદિ કુટુંબોનો મોહ ઉતારી બંગલો વાડી ગાડી આદિ જડ પદાર્થોથી ન મુંઝાતા તેઓ સંયમ ગ્રહણ કરવા એકદમ તીવ્ર અભિલાષી બન્યા. ઉભય લોકની સાર્થકતા કરનાર સંયમ પિપાસુ આત્મા તુચ્છ પદાર્થોના ભોજો ઉપર અરેરાટી રાખે છે. અધ્યાત્માનંદનો અતે મનો નિગ્રહતા અને આત્મ રમણતાનો જેઓને થોડો પણ આસ્વાદ અનુભવાયો હોય તેઓ જડ ભાવમાં જીવનને બરબાદ ન કરતા આત્મિક સ્વભાવમાં અણુમોલ જીવન સુપ્રત કરે છે. દરેક જાતના વૈભવ વિલાસો એમરથી છલકાતા હોય તોપણ આત્મ બોધને પામેલા સંયમ ગ્રાહકોને મન એ બધું તુચ્છ અને ત્યાજ્ય ભાસે છે.

પાટણ આવ્યા—

પોતાના સ્નેહીઓ તરફથી ચોકખા શબ્દોમાં રજા નહિ મળી શકશે એવો નિશ્ચય થતાં તેઓ એકદમ સુરતથી નીકળી પાલીતાણા થઈ. પાટણ મુકામે પૂ. આચાર્યદેવની છાયામાં આવી ગયા તેમણે પોતાની સંયમ ભાવના પ્રગટ કરી તેમની દીક્ષા લેવાની તીવ્ર અભિલાષા અને મક્કમતા જોઈ હા પાડી. આ પ્રસંગે ખોટા મોતીવાલા જેસંગભાઈ તરફથી જેયંદલાઈની તથા મણીબેનની દીક્ષા નિમિત્તે એક ભવ્ય વરઘોડો કાઢ્યો હતો. વરઘોડો આખા ગામમાં ફેરી ગામબહાર બાંધેલ વિશાળ મંડપમાં તેમને ચતુર્વિધ સંઘ સમક્ષ સંયમ પ્રદાન કરી તેમનું નામ મુનિશ્રી જીતેન્દ્રવિજયજી રાખી મુનિશ્રી મહિમાવિજયજીના શિષ્ય તરીકે જાહેર

ક્યા હતા તેમના મંસારી પિતા જીવનમંદભાષ એમની વડી દીક્ષા પ્રસંગે પાલીતાણા હાજર થયા હતા અત્યંત હર્ષ પૂર્વક ભાગ લીધો હતો તે પ્રસંગે પૂ આચાર્યશ્રી પામે તેમનાથી થયેલ દીક્ષિત વિગેરેના અવિનય આત્મિને જાહેર કરી પ્રાયશ્ચિત ગ્રહણ કર્યું હતું આથી તેઓનો ધર્મ પ્રત્યેનો અપૂર્વ ગગ, હૃદયની સગળતા, ભવભીરતા આદિગુણો સ્વભાવિક તરી આવે છે મુનિશ્રી જીતેન્દ્રવિજયજીની વડી દીક્ષા પ્રસંગે મણુલાશ્રીને પણ વડી દીક્ષા આપી હતી તેમના પણ મંસારી પિતા એ પ્રસંગે આવ્યા હતા

ચતુર્માસ બાદ વિદાર—

પૂ આચાર્ય મહારાજશ્રીએ બાલોળા શિષ્ય સમુદાય સાથે પાટણ શહેરથી વિદાર કરી શ્રી રામેશ્વર તીર્થમાં પધાર્યા જ્યા પાટણના તથા ગંધનપુરના ધણા ગૃહસ્થો દર્શનાર્થે આવ્યા હતા તેમના તરફથી સ્વામિવાત્સલ્ય પૂજા પ્રભાવના વિગેરે થયા હતા અત્રેથી શ્રી સિદ્ધાચર્યજી તીર્થની યાત્રાનો વિચાર થતાં ચરિત્રનેના સમતકાગ ત્યા પધાર્યા ભવ દરીયામાં જહાજ સમાન, ભવાટવીમાં સાર્થવાહ, ભવકુપમાં રજજી સમાન, તીર્થેશ શ્રી આદિનાથ પ્રભુના દર્શન કરી ચરિત્ર નાયકના રોમાચ ખડા થયા વિવિધ ભાવવાદી સ્તવનોથી ખૂબ સ્તવના કરી, અપૂર્વ આત્માનંદ છુટયો અત્રે થોડાક દિવસની રિચગતા દરમ્યાન એક બે જાહેર ભાષણો આપ્યા હતા

મુનિ ગમ્મેલન માટે વિનતિ—

વડનપુર્માં અમદાવાદથી ગેક દરજીઆઈ મણીઆઈ, ચીમનલાલ દીવા વિગેરે અમદાવાદ મુનિ ગમ્મેલના પધારવાની વિનતિ કરવા આવ્યા હતા મુનિ ગમ્મેલનો તેવુ તથા તેનાં યનાગ દાર્યો વિગેરેની સધળા માદિનિ આચાર્યશ્રીએ પુજીને પોતે ચાક્રગાગ જન્યા ચરિત્ર વિષ્ણુએ

ફરમાવ્યું કે તમે શાસનની ઉન્નતિ માટે આટલો બધો પ્રયાસ ઉઠાવો છો તો પછી મારે ત્યાં આવવામાં કોઈ જાતનો વાંધો નથી, પણ પાલીતાણાની યાત્રા કરી ત્યાંથી અમદાવાદ લગભગ ટાઇમસર પહોંચવા પ્રયત્ન કરીશ.

અમદાવાદ પધાર્યા—

આ પ્રમાણે વઢવાણમાં કબુલ કરેલ હોવાથી પાલીતાણામાં વધુ ન શેઝાતા મહારાજશ્રીએ ત્યાંથી એકદમ ઉઘ્ર વિહાર કરી, અમદાવાદ પધાર્યા ત્યાંની ધર્મ નિષ્ઠ પ્રજાએ ભવ્ય સત્કાર કરી પ્રવેશ મહોત્સવ કર્યો. વિદ્યાશાળાના ભવ્ય હોલમાં મહારાજશ્રીએ મંગળાચરણ કરી અપૂર્વ દેશના આપી હતી.

વિદ્યાશાળામાં આગમ રહસ્યવેદી તપોવૃદ્ધ પૂજ્ય આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયદાનસૂરિજી મહારાજ પોતાના બહોળા સમુદાય સાથે ખીરાજતા હતા. જ્યારે શાન્ત મૂર્તિ તપો નિધાન વયોવૃદ્ધ આચાર્યદેવ વિજયસિદ્ધિસૂરિશ્વરજી મહારાજ પગથીઆના ઉપાશ્રયે ખીરાજતા હતા, આ ત્રણેય આચાર્યોનું તથા તેમના શિષ્યોનું વિચાર દોર એકસરખું હતું. જ્યારે મુનિસંમેલનમાં પધારતા ત્યારે ત્રણે આચાર્ય-દેવો પોતાના ૨૫૦ સાધુઓના વિશાળ પરિવાર સહ એકજ સરકલમાં ખીરાજતા હતા.

સંમેલનની સફળતા—

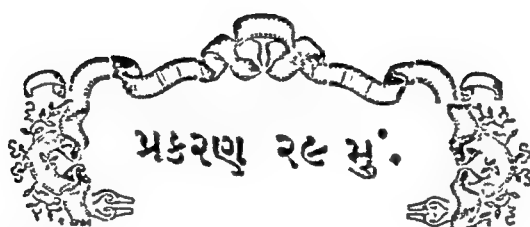
મુનિ સંમેલનનું કાર્ય પ્રથમતો બહુજ ધીમે ધીમે ચાલ્યું. લગભગ દશ પંદર દિવસ સુધી તો ક્ષણમાં સફળતા અને ક્ષણમાં નિષ્ફળતાની ડામાડોળ સ્થિતિ ભાસવા માંડી. ક્ષણ ક્ષણમાં અજબ રંગો દેખાવા લાગ્યા. અનેકધા વિચારણાઓ ચાલી. સમાજમાં દીક્ષા દેવદ્રવ્ય સંબંધી ઉત્પન્ન થયેલા ખળભળાટને શાંત કરવા વિચાર વિનિમય થવા લાગ્યો. આપણા ચરિત્ર નાયકે સમુપસ્થિત થયેલ વિશાળ મુનિ મંડળ સમક્ષ પોતાના સ્વરૂપ સમયના સુંદર વક્તવ્યથી અટકેલું કાર્ય પ્રારંભાયું.

હવે સૌ સૌ પોતાના વિચારો દર્શાવવા લાગ્યા અને લગભગ એક માસના પરસ્પર સંઘર્ષોણીથી વિચાર વિનિમયથી સમ્મેલનનું કાર્ય સફળ થયું અને તેમાં નિર્ણીત થએલા ઠગવો સર્વના સહમતે પટ્ટક ઉપે બહેર કર્યા આ મુનિસમેલન નિર્વિદ્ને પચ્ચાર થવાથી સૌના હૃદયમાં આનંદ થયો હતો જુદા જુદા વિષયોનું ખડન કરી જૈન શાસનની સેવા બજાવવા આચાર્યો તથા મુનિવરોની કમીટી નીમવામાં આવી હતી જેમાં ચત્રિ વિભુએ સ્થાનકવામી તરફથી આવતા આક્રમણોનો જવાબ આપવાનું સ્વીકાર્યું હતું

અમદાવાદથી વિહાર—

મુનિ સમેલનનું કાર્ય સંપૂર્ણ થયા બાદ પૂ. ચરિત્રવિભુ સાથે મુકામે પધાર્યા, ત્યાં થોડા દિવસની રિથગતા દરમિયાન બહેર બાપણો તથા પ્રવચન દ્વારા જનતાને ખૂબ આકર્ષી, ત્યાંથી વિહાર કરી સસતકાર ગોધાવી મુકામે પધાર્યા હમેશાં અત્રે આશ્રિતા પ્રવચનોમાં ચર્ચાતા આધુનિક દીક્ષા દેવદ્રવ્ય આદિ વિષયો ઉપર મુક્તિ પૂર્વક સિદ્ધિ કરાતી હોઈ ધણા યુવાનોના હૃદયની શકા દૂર થવા પામી હતી પાલીતાણાથી ગોધાવી મુકામે મોટી ટોળા તથા નાની ટોળાના એક બંને પક્ષોના આગેવાન સદ્ગૃહસ્થો આણુ દળ કલ્યાણુજીની પેઢોના ખર્ચે બધાવેલ ભવ્ય મંદિરમાં ભવ્ય પાશ્વનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા પૂ. આચાર્યમહાગજશ્રીના હાથે કરાવવાના ઇરાદાથી વિનતિ કરવા આવી પહોંચ્યા હતા

પાશ્વનાથ ભગવાનની મૂર્તિ ધણા વખતથી પરોણા દાખલ રાખવામાં આવી હતી જનતાના વિચાર બેદ આદિ કારણોને લીધે પ્રતિષ્ઠા કરાવવાનો અઘાવધિમાં ટાઇ સમય પ્રાપ્ત થયો ન હતો ભવિતવ્યતાના યોગે સૌ એકમત થઈ ખાસ પ્રતિષ્ઠા કરાવવીજ છે એવા નિશ્ચય ઉપર આવી જવાથી તેઓએ આચાર્યશ્રીને પાલીતાણા પધારવા આમંત્રણ ભરી વિનતિ કરી અને જણાવ્યું કે આ પવિત્ર કાર્ય હમારે આપશ્રીના કો કમલથીજ કરાવવું છે માટે પધાર્યા મિના છુટકો નથી,

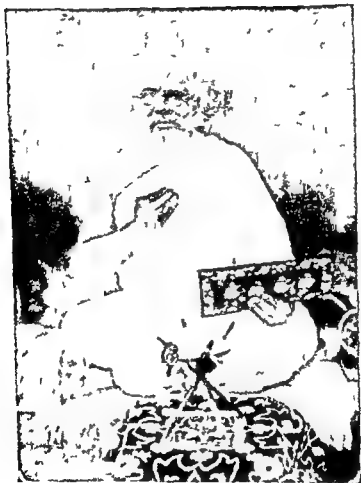

દુષ્કરતો હતુંજ—

હમણાંજ શ્રી સિદ્ધાયલજીની યાત્રા કરી ચરિત્ર નાયક આવ્યા હતા, વળી વૈશાખ માસની બેસીતમ ગરમી અને લાંબો વિહાર આ સંયોગોમાં પાલીતાણા જઈ પ્રતિષ્ઠા કરાવવી એ ખરેખર દુષ્કરતો હતુંજ આ બધો વિચાર કરી ચરિત્રનેતાએ આવેલ સદ્ગૃહસ્થોને જણાવ્યું કે ત્યાં નજીકમાં કોઈ સુવિહિત આચાર્ય આદિ મુનિવરો હોયતો તેમને વિનંતિ કરો એટલે તેઓએ જણાવ્યું કે વર્ષો થયા આ સુકાર્ય એમને એમ રખડે છે. આપત્રીની કૃપા અને પુણ્ય આશિર્વાદોથીજ સહુ કોઈ એકમત થયા. પ્રતિષ્ઠા કરાવવા નિશામુ બન્યા. અખિલ મંઘ આપત્રીના સુહસ્તે આ સુકાર્ય કરાવવા સુભાવના સેવે છે.

પૂજ્ય શ્રીમદ્વિલખિયસૂરીશ્વરજી મહારાજ

(પાવીતાળુઆ પ્રવેગાત્મન અમથે નેવાયેનો ગોટા)

દુષ્કરતો હતુંજ—

હું મણાંજ શ્રી સિદ્ધાચલજીની યાત્રા કરી ચરિત્ર નાયક આવ્યા હતા, વળી વૈશાખ માસની એસીતમ ગરમી અને લાંબો વિહાર આ સંયોગોમાં પાલીતાણા જઈ પ્રતિષ્ઠા કરાવવી એ ખરેખર દુષ્કરતો હતુંજ, આ બધો વિચાર કરી ચરિત્રનેતાએ આવેલ સદ્ગૃહસ્થોને જણાવ્યું કે ત્યાં નજીકમાં કોઈ સુવિહિત આચાર્ય આદિ મુનિવરો હોયતો તેમને વિનતિ કરો એટલે તેઓએ જણાવ્યું કે વર્ષો થયા આ સુકાર્ય એમને એમ રખડે છે. આપત્રીની કૃપા અને પુણ્ય આશિર્વાચનોથીજ સહ કોઈ એકમત થયા. પ્રતિષ્ઠા કરાવવા નિરાસ બન્યા, અખિલ સંઘ આપત્રીના સુહરતે આ સુકાર્ય કરાવવા સુભાવના સેવે છે.

વિનતિનો સ્વીકાર અને પ્રવેશ મહોત્સવ—

પૂ આચાર્ય મહારાજ વિમાસણુમા પડ્યા પગ્નુ આ લોકોની આગ્રહ ભરી વિનતિ, સિદ્ધાયલ્લની પવિત્ર યાયામા પહેલુ ચાતુર્માસ, પ્રતિષ્ઠા જેવુ મહાન કાર્ય વિગેરે સ જોગો જોતા, મહાગજશ્રીએ વિન-
તિનો સ્વીકાર કરી તરતજ પાલીતાણા તન્દ્ર વિહાર કર્યો ઉત્ર વિહારથી માર્ગમા આવતી અનેક તકલીફોને જગ પણ ગણકાર્યા વિના ધર્મોપકારને વિસ્તારતા વિશાળ મુનિ મડળ સહ પાલીતાણા નજીક આવી પહોંચ્યા મોખડા ગામમા પધારતા અનેકો વદનાર્યે આવ્યા, ત્યાં સ્વામિ-
વાત્સલ્ય તથા પૂજા પ્રભાવના વિગેરે ક્રવામા આવ્યુ હતુ પ્રવેશ મુહૂર્તનો નિર્ણય કરી સ્વાગત તૈયારીઓ કરવા તત્પર બન્યા

આખા ગામના લવ્ય લક્ષ્મીઓને ધ્વજ તોગણુ સુદગ્ર બોડો આદિથી શણગારવામા આવ્યા હતા પ્રાત કાલના સુગમ્ય કાલમા પૃથ્વી પદ પગ ચન્દ્રિ નાયકનો સત્કાર કરવાનેજ બળે સહસ્રારુએ ચલુવણો શેત્રુજ ન પાધર્યો હોય અગર સોનેરી આછા આછા ઝરણો દ્વાગ ચન્દ્રિ નાયકના મુગુણોને તિગ્માશુ મુવણુનો ઓપ આપી પ્રસારતો ન હોય એવા રમણીય પ્રત્યૂપ કાલમા ચન્દ્રિ નેતાએ બહોળા પરિવાર સહ બેન્ડ, વિવિધ ગજ આલો, સાબેલા વિગેરેથી ગોલભા લવ્ય સામૈયાથી પુર પ્રવેશ કર્યો, સ્વજે સ્થજે બાલિકાઓ અક્ષતાદિથી વંચાવી, બાલ મડળો શર કીર્તન મય સુદગ્ર કવિતાઓ ગાઇ, ચન્દ્રિ નાયકના હાથે ધનાઢ બાવી મુકાર્યની મગજ રેખાઓ દોરી રણા હતા સામૈયુ મોતી દડી-
યાની ધર્મરાજાએ ઉતર્યુ હતુ માનવ મેદનિથી પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે બાધેલા વિરાજ મડપવાળી ધર્મરાજા ચિકાર ભગઈ ગઇ હતી મહાગજશ્રીએ મધુગ ધ્વનિથી મગજાયણુ કરી સુદગ્ર પ્રવચન આપ્યુ હતુ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ ઉત્સવ સૌ કોઈ તનતોડ પ્રયત્ન કરી ગયા હતા અત્રે શરદેવે ગિરિગજના પુન શીઘ્ર અણુધાર્યા દર્શન કર્યા આ દર્શનમા ગોડીન પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠાને કારણ માની તેજ વચ્ચે

અનાવેશ “ સિદ્ધાચલના વાસી છનને કોડો પ્રણામ ” એ સ્તવનમાં આ વાત લાવ્યા છે કે “ ગોડીપાર્શ્વ જિનેશ્વર કેરી, કરણ પ્રતિષ્ઠા વિનતિ ઘણેરી દર્શન પામ્યો માની છનને કોડો પ્રણામ ”. આ સ્તવન પાલીતાણામાં તથા ખીજ અન્ય સ્થળોએ ઘણું પ્રચાર થવા પામ્યું છે.

પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ—

પ્રતિષ્ઠા સુમુહૂર્તના દિવસ પહેલાં અત્રેની લાવુક જનતાએ લવ્ય અને વિદ્યાળ તૈયાર કરેલા મંડપમાં અઢાઇ મહોત્સવ પ્રારંભાયો. બહાર ગામથી આ શુભ અવસરે અનેક માણસો આવ્યા હતા. પ્રતિષ્ઠાના આગમના દિવસે જલ યાત્રાનો એક લવ્ય વરઘોડો ચઢ્યો. મંદત ૧૯૯૦ ના જોડે સુદ ૧૧ ના દિવસે નવીન બાંધેલા લવ્ય મંદિરમાં ગોરીજી પાર્શ્વનાથની પ્રતિમાની તેમજ ખીજ અનેક પ્રિયોની ધામ ધુમ પૂર્વક પૂજ્ય આચાર્ય દેવના વરદ હસ્તે સુલભ સુમુહૂર્ત અને સુતન્વમાં વિધિ સદિન જપજપના શુંગરવ વચ્ચે પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી. પ્રતિષ્ઠાના દિવસે અમદાવાદના બોગીલાલ શુલાળચંદ તથા પાલીતાણાના મારતર કુંવરજી હામજી આદિએ અષ્ટોતરી સ્નાન લાણાવ્યું.

શાન્તિ ભુવનમાં—

જનમનગગવાસી દાનવીઃ શાન્તિભાઈ ખેતમીલાઈના અત્યા-
ગ્રહથી ચતુર્માસાર્થે ચગિત્ર નાયક મહાજનના વડામા તેમના તરફથી
બધાવેલ શાન્તિ ભુવનમા સસતકાઃ પધાર્યા હતા પૂ આચાર્ય મહારાજ
પાત્રીશ દાણા સાથે પાલીતાણામા બીગજમાન છે એ સમાચાર ફેલાતા
સુગત પાટણ અમદાવાદ, હળવદ, વઢવાણકેમ્પ, સીહોર, ઉદેપુર, વિગેરે
ગામોના ભાવુક યાત્રાળુઓ આ સુ દર યોગનો લાભ ઉઠાવવા આવી પહોંચ્યા
હતા, શાન્તિ ભુવનમા વ્યાખ્યાનની સગવડ ન હોવાથી વ્યાખ્યાન હમે શા
ચોમાસામા મોતીસુખીયાની ધર્મશાળામા ગખવામા આવ્યું હતું
આચાર્ય મહારાજનો દેશના રૂપી ગ ગા પ્રવાહ વહેવા લાગ્યો, ગામના
તથા જનત્રાળુઓ અનેક માણુઓ લાભ લેવા લાગ્યા, એ અનુપમ દેશનાએ
ત્રોતવૃન્ના હૃદયમા અનુપમ ધર્મ ઓજસ પાથર્યું, જેથી તપ આરાધનમા
ચ ચળ લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કરવામા સૌ કાઈ વિરોધ ઉજમાળ બન્યા હતા.

સૂત્રાની વાંચના—

ચાતુર્માસ પહેલા શ્રી સિદ્ધાયલની યાત્રાનો લાભ અનેક
મુનિવરોએ ઉઠાવ્યો ધ્યાનીક મંથ તથા યાત્રાળુઓના અત્યંત આગ્રહથી
લગવતી સૂત્રની અપૂર્વ વાચના શરૂ થઈ હતી પાટણવાલા મોતીલાલ
ન્યાલયંદ તથા હળવદવાલા સુનીલાલ કમળશી તથા પગશોતમદાસ
વઢવાણવાલા આદિ તરફથી લગવતીસૂત્રનો ખર્ચો આપવામા આવ્યો
હતો વિમલાચલ જેનું પવિત્રતીર્થ, લગવતીસૂત્ર જેવા મહાન્ સૂત્રની
વાચના અને પૂ. ચગિત્રનેતા જેવા વ્યાખ્યાનકાર આ ત્રીવેણીનો મગમ
મળે એટલે અત્યાગની જનતાના હર્ષમા પૂછવું શુ ?

ખપોરના સાધુ વર્ગને શ્રી આવરયક સૂત્રની તથા અનુયોગદ્વારની
ચરિત્રનેતા વાચના આપતા હતા સાધ્વીજી, શ્રાવક—શ્રાવિકા પણ આ
વાચનામા ભાગ લેજવતા હતા.

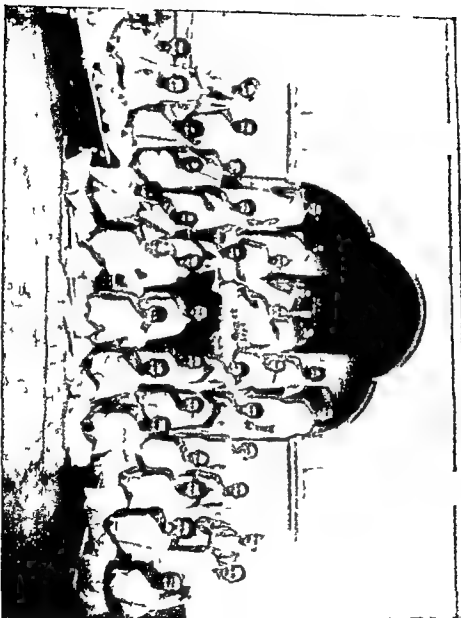
પર્વાધિરાજ—

પર્યપણુપર્વ પણ ગિરિરાજની છાયામાં અભૂતપૂર્વ દાઢથી ઉજવાયા. માસક્ષમણુ આદિ અનેક જાતની તપશ્ચર્યાઓ પણ મોટા પ્રમાણમાં થઈ, મુનિશ્રી ભુવનવિજયજીના શિષ્ય મુનિશ્રી કલ્યાણ-વિજયજીએ પણ માસક્ષમણુની તપશ્ચર્યા કરી હતી. તેમજ મુનિશ્રી મહોદયવિજયજીએ તથા મુનિશ્રી રત્નાકરવિજયજીએ અઠ્ઠાઈની તથા મુનિશ્રી નવિનવિજયજીએ સાત ઉપવાસની મુનિશ્રી મહિમાવિજયજી તથા લલિતાંગવિ. અન્નિતવિ. એ પાંચ ઉપવાસની તથા વિક્રમવિજયજી તથા નેમવિજયજીએ ચાર ઉપવાસની તથા અન્ય મુનિવરોએ અઠમ છઠ-વર્ધમાન તપની ઓળીઓ વિગેરે વિવિધ તપશ્ચર્યા કરી પાલી-તાણાંની પવિત્રભૂમિમાં યથાશક્તિ આત્મ કલ્યાણ સાધવા ભાગ્યશાલી થયા હતા. તેવીજ રીતે સાધ્વીજી તથા શ્રાવક શ્રાવિકા વર્ગમાં પણ અનેક માસક્ષમણુ પાખમણુ અને અઠ્ઠાઈ આદિ મોટી તપશ્ચર્યાઓ સેકડો પ્રમાણમાં થઈ હતી.

દેવદ્રવ્ય, જ્ઞાનદ્રવ્ય, સાધારણદ્રવ્ય તથા અનેક સંસ્થાઓની ટીપ વિગેરેમાં સારી આવક થવા પામી હતી. તથા મુનિવરોએ કરેલ તપશ્ચર્યા નિમિત્તે મહોજનના વંડામાં વિશાળ મંડપ ળાંધી અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ તથા શાંતિસ્નાત્ર વિગેરે કાર્યો થયા હતા.

બહારગામથી આવનાર યાત્રાળુઓની તથા માંદાઓની માવજત કરવી, મોટા મેળાઓમાં સારો બંદોબસ્ત સાચવવો, પ્રભુભક્તિ બળવધી વિગેરે શાસન સેવાના કાર્યો કરવાના શુભ હેતુથી ત્યાં એક મંડળ સ્થાપવામાં આવ્યું હતું જેનું નામ “ વિજયલલિતસૂરિજી જૈન સેવા સમાજ મંડળ ” રાખવામાં આવ્યું હતું. ચરિત્રનેતાના શુભ નામથી અલંકૃત એક સંગીત મંડળી જોલવામાં આવી, જે મંડળીના બાળકો પૂજામાં, અને ભાવનામાં અપૂર્વ ભક્તિ બળવધી અનેકોને ભક્તિરસમાં તરબોળ બનાવે છે.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

પ્રેમ આવાળ મહારાજ શ્રી લલિતસૂરીશ્વરજી મહારાજ

ઉપધાન તપ—

અત્રે દેલદ (માગ્વાડ) વાલા શા હુકમાલ વાલાળની વિધવા શ્રાવિકા ચપાગાઇને ઉપધાન તપ કગવવાની સુભાવના પેદા થઈ તેથી ફલોધી નિવાસી ધર્મનિષ્ઠ ચતુર્થ વ્રતધારી શ્રાવક લક્ષ્મીચદ્ર આશકગણુ મારફત મહાગજથીને રોકાઈ જવા વિનંતિ કગવી ઉપધાન તપ જેવી પવિત્ર ક્રિયાના લાભને વિચારી મહાગજથીએ તે તપ કગવવા સ્વીકાર્યું તે નિમિત્તે આમ ત્રણ પત્રિકાઓ બહાર પડી મારવાડ, કચ્છ, ગુજરાત, અમદાવાદ, પાટણ, ગોધગ, જાણી, હોઈ વિગેરે અનેક ગામોના તથા સ્થાનીક સંઘના ભાઈ બેનો મળી લગભગ ચાર્ગો પચોતેર (૪૭૫) ઉપર સખ્યા થઈ હતી. આ તપમા લક્ષ્મીચદ્રએ તથા પાલીતાણાની મોટીટોળીવાળાઓએ સારી મેવા બંધવી હતી હમેશ ચરિત્રનેતાના ચાલતા વ્યાખ્યાનથી લોકોમા ધર્મ નિગૃહિત સારી જામી હતી નાની ઉમ્મરના શ્રીમત બાળકો તથા બાળિકાઓએ પણ આ તપમા ભાગ લીધો હતો

માળારોપણ મહોત્સવ—

ઉપધાનતપની તપશ્રયાં નિર્વિધે સંપૂર્ણ થતા માળારોપણનો મહોત્સવ નજીક આવ્યો મહોત્સવને દીપાવવા ખતથી તૈયારીઓ ચાલી, ભવ્ય મંડપની યોજના થઈ શ્રી પાવાપુરી, સમવમગણ, ગીરનાગણ વિગેરેની અપૂર્વ રચના તેજ મંડપમા કગવામાં આવી અદ્યધિ મહોત્સવનો પ્રારંભ થયો અનેક ગર્વયાઓ તેમજ સ્થાનીક મંડવી અનેરી રંગત જમાવતી હમેશા પ્રાચીન તેમજ ચરિત્રનેતાએ અત્રે રચેલી વિરાતિગદ્યાનક સત્તર બેદી આદિ પૂજ્યઓમાથી પાર્શ્વનાથ પચકદ્યાપુકનીપૂજન તથા ત્રિગિજની ભાવવાદી નવ્વાણું પ્રકાગની પૂજન આદિ પૂજ્યો તાજાવાની જનના પ્રભુ શક્તિમાએકતાન બનતી, જળપાનાનો તથા માગનો એક ભવ્ય વન્ધોટો ચડ્યો બીજો દિવસે વિશાલ મંડપમા માનવનજની ગંગવ સભામા ચરિત્ર નેતાના

વરદ હસ્તે રંગબેરંગી વિવિધ વર્ણી માલાઓ તપસ્વીઓના કંઠે શિવરમણી વરવાની નિશાની રૂપ આરોપણ કરવામાં આવી હતી. લગભગ દશ હજાર રૂપીઆની આવક થવા પામી હતી. તેજ દિવસે શાંતિ સ્નાત્ર ભણાવવામાં આવ્યું હતું. તથા સ્વામિવાત્સલ્ય કરવામાં આવ્યું હતું.

ગિરિરાજની પુનિત છાયામાં ચરિત્ર નેતાના નેતૃત્વ નીચે પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ, ઉપધાન તપ, ભગવતી સૂત્રની વાંચના, મુનિવરોને યોગોદ્ધનની ક્રિયા આદિ ઘણા શુભ કાર્યો થયા હતા.

અત્રેથી ઉપધાન તપની પૂર્ણાહુતિ બાદ દેહંદરવાલા હુકમાજી વાલાજીની વિધવા બાઈ ચંપાબેન તરફથી બાર ગાઉનો સંઘ કાઢવામાં આવ્યો હતો, જેમાં સેંકડો યાત્રાળુઓ જોડાયા હતા. દરેક ઠેકાણે લક્ષ્મીચંદ્રજી તથા જાવાલના સાકેરચંદ્ર ચીમનાજી તરફથી તનતોડ મહેનત કરી ઘણી વ્યવસ્થા જાળવવામાં આવી હતી. પ્રાચીન તીર્થ શ્રી હસ્તગિરિ શ્રી કદમ્બગિરિની યાત્રા કરી પુનઃ પાલીતાણામાં પધાર્યા

પાલીતાણાથી વિહાર—

સીહોર નિવાસી શા. ગુલાબચંદ હરિચંદના ધર્મપત્નિ શ્રાવિકા નેમકોર બેન પોતાના પુત્રી હંસાકુમારી સાથે પાલીતાણામાં આતુર્માંસ રહ્યા હતા. આખું ચોમાસુ પૂ. આચાર્ય દેવેશની વૈરાગ્ય વાહિની વાણી સાંભળવા ભાગ્યશાલી બન્યા હતા. તે વાણીના પ્રતાપે બંને જણની સંસાર છોડવાની ભાવનાએ તીવ્ર વેગ લીધો હતો. મહારાજશ્રીના ઉપદેશથી તેમની ગિરનારજીનો છરીપાળતો સંઘ કાઢવાની ભાવના જગૃત થઈ હતી. તે ભાવના જલ્દી અમલમાં મૂકાય એ હેતુથી પૂ. આચાર્યશ્રી આદિ ઠાણાને સીહોર પધારવા વિનંતિ કરી:

તેથી પાલીતાણાથી વિહાર કરી પૂ. ચરિત્રનેતા પોતાના વિદ્વાન્ શિષ્ય મુનિરાજ શ્રીમદ્ લક્ષણવિજયજી આદિ બહોળા શિષ્ય પરિવાર સહ સસત્કાર સીહોર પધાર્યા, અત્રે મુનિરાજ શ્રીમદ્ લક્ષણવિજયજી મહા-

રાગને ગણીપદ અર્પણ કર્યું હતું, તે નિમિત્તે અદૂર્ધ મહોત્સવ પ્રલાવનાદિ કરવામાં આવ્યા હતા.

અત્રેના સધમા અતઃ કલેશની વેલ ઘણીજ વ્યાપક બની હતી અને એ કલેશના પ્રલાવે ઘણા ધર્મકાર્યો મીઠાતા હતા, ચરિત્રનેતા હમેશ વ્યાખ્યાનમાં એ વિષયનો સુંદર બોધ આપતા હતા કલેશથી થના આ ભવમા અને પરભવમા ભોગવવા પડતા કડવા વિપાકોનું સચોટ ભાન કમવતા હોઈ તે કલેશના મૂળ નાબૂદ થવા પામ્યા હતા.

છરીપાલતો સંઘ—

શાંતિનું વાતાવરણ ફેલાતા નેમકોરબેન ગિગ્નારજીનો મધ કાઢી પોતાની લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કરવા પ્રેરાયા મંઘ કાઢવા અગેની સધળી મામગ્રીઓ તૈયાર કરવા લાગ્યા, મંડ નિમિત્તે આમત્રણ પત્રિકાઓ પણ નીકળી હતી, જેથી બહારગામના પણ કેટલાક માણસો તેમાં જોડાયા હતા. મં ૧૯૯૧ ના પોષ સુદ ૧૩ શુભદિવસે પ્રાત કાલમાં ભવ્ય વરપ્રોડા સાથે મધે પ્રયાણ કર્યું હતું.

વચમા આવતા દરેક ગામોમાં મવનું સુદર સ્વાગત કરવામાં આવતું હતું, પૂ ચરિત્રનેતાના દરેક સ્થળે સુદર પ્રવચનો થતા હતા જેથી અનેક જૈન જૈનેતરોમાં ધર્મ જાગૃતિ અપૂર્વ થવા પામી હતી.

મદિગ, ઉપાશ્રય, પાઠગાળા, વર્તમાન ખાતું તથા પાજરાપોજ આદિ દરેક ગામોથી આવતી ટીપમાં મનવેણું નેમિએન તરફથી સારી રકમો આપવામાં આવતી હતી.

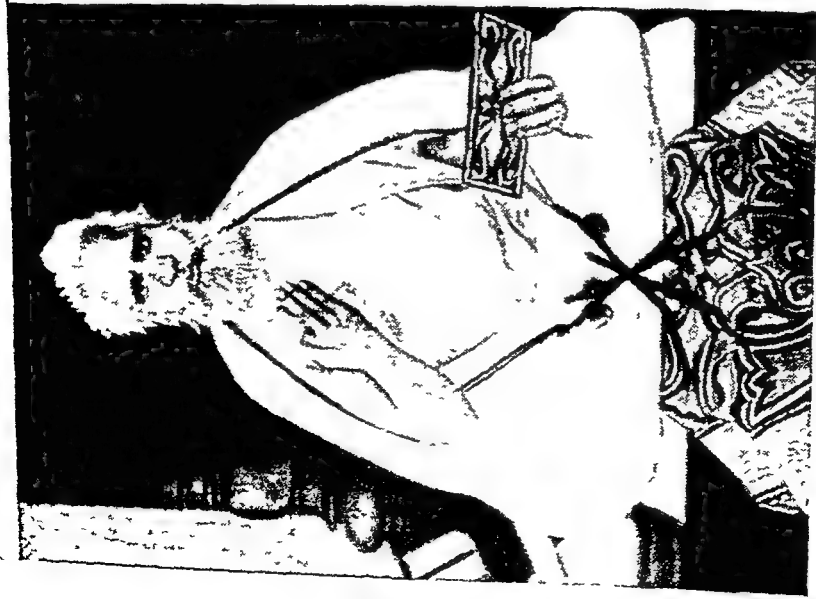
પોષ વદ ૧૩ ના શુભદિવસે જુનાગઢ મંઘ પહોંચ્યો હતો, ત્યાંના સધ તરફથી તથા પેઢી તરફથી પૂર્વ આચાર્યશ્રી આદિ સવનું ઇન્દ્રધનુ, બેન્ડ, વોલીન્ડીઅગ્રકોર આદિ સુદર સામગ્રીથી ગોલતો એક ભવ્ય વરપ્રોડા કાઢી સુદર સ્વાગત કરવામાં આવ્યું હતું. આખા ગામને ધ્વજ, તોગણ આદિથી શણગારવામાં આવ્યું હતું, સધનો

મુકામ ગીરનારજીની તળેટી આગળ રાખવામાં આવ્યો હતો. ખીજે દિવસે સકળસંઘ સાથે પૂઠ આચાર્ય મહારાજ આદિ ગીરનારજી ઉપર ચઢ્યા હતા. ત્યાં બાળશ્રદ્ધચારી નેમનાથ ભગવાનના દર્શન કરી અપૂર્વ આનંદ મેળવ્યો હતો. “રૈવતગિરિનાવાસી જીનને કોડો પ્રણામ” વિગેરે સ્તવનોથી ખૂબ ભકિત કરી, તેજ દિવસે પર્વત ઉપર સંઘવેળુ નેમિએનને ચતુર્વિંધસંઘ સમક્ષ નાણુ મંડાવી માળારોપણુ ક્રિયા કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ પૂઠ આચાર્યદેવે સંઘ કાઢવાથી થતા કાયદાઓ, તેનાથી ઉપાર્જન થતું અપૂર્વ પુણ્ય વિગેરે વિષયો ઉપર સચોટ વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. પેઢીમાં પણ સંઘવેળુ તરફથી સારી રકમ અર્પણ કરવામાં આવી હતી. સંઘમાં લગભગ બસો અઢીસો માણ-સોએ લાભ લીધો હતો. સંઘમાં આવનાર ભાઈઓની ભકિત સારીપેઠે બળવવામાં આવી હતી. કોઈને પણ કોઈ જાતની તકલીફ ન હતી. આ સંઘમાં નેમિએનના ભાઈ તથા તેમના ભત્રીજા કાલીદાસભાઈએ પોતાનો આત્મભોગ આપી સંઘની સુંદર સેવા બજાવી હતી. સંઘ અત્રે ત્રણ ચાર દિવસ રોકાઈ વીખેરાયો હતો.

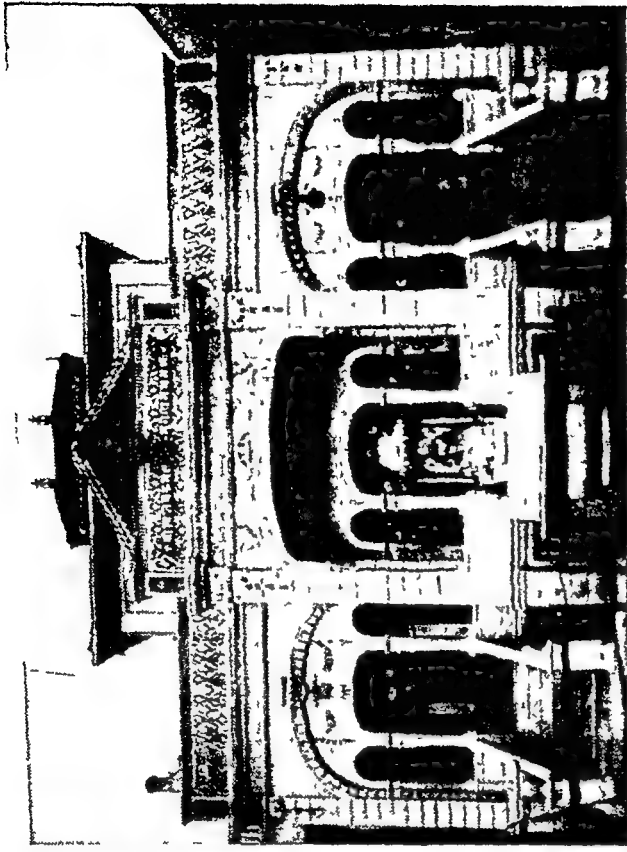
પાટણુ પ્રતિ વિહાર—

પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજયકમળસૂરીશ્વરજી મહારાજની પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરાવવાની હોઈ અત્રેથી વિહાર કરી જેતપુર, રાજકોટ, વાંકનેર, ઢાંગપા વિગેરે શહેરોમાં પ્રવચનદ્વારા અનેક જીવોને પ્રતિબોધતા પાટણુ નજીક કુણધેર મુકામે આવી પહોંચ્યા. પાટણુના આંગણે શાસ્ત્રનપ્રભાવક ચરિત્રનાયક પધારતા હોઈ શાસનરસીક સંઘ અત્યંત હર્ષ ગરકાવ બન્યો. અને સન્મુખ દર્શનાર્થે આવી પહોંચ્યો. પ્રવેશ મહોત્સવની અપૂર્વ તૈયારીઓ ચાલી.

આ પ્રસંગે પૂજ્ય આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજય દાનસૂરીશ્વરજી મહારાજ પણ પોતાના બહોળા શિષ્ય પરિવાર સાથે અમદાવાદથી વિદાર કરી આવી પહોંચ્યા હતા. ઉભય આચાર્યદેવોનો અપૂર્વ

સ્વ. આચાર્યશ્રી વિજયક્રમલ સ્ત્રીસ્થરળ મહારાજ
શ્રી મહોદય પ્રી. ગ્રેસ-ભાવનગર.

શ્રી ક્રમલસ્ત્રીસ્થરળ ગ્રેસમંદિર
અને કેસરનાઇ જ્ઞાન ભંડાર—પાટણ
સંસ્થાપક : નગીનદાસ કરમચંદ સંઘવી
પાટણ—૧૯૮૧

સત્કાર કરી લબ્ધ પ્રવેગ મહોત્સવ કરવામા આવ્યો હતો સામેય સઘવી નગીનદામ કરમચ દના વ્યાખ્યાન હોલમા ઉતર્યું હતું

નિર્ણય થયો—

પાટણ એ સ્વં આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયકમલસૂરીશ્વરજી મહારાજની આચાર્ય પદાર્પણની ભૂમિ છે પાટણ એ અનેક પ્રાચીન જૈન મંદિરોથી પરિમંડિત છે અહીંની જનતા સાધુ પગલેના ગગધી અનન્ય રંગાયેલી છે આવા સ્થાનમાં એ મહાત્મા પુરુષના ચિરસ્મરણાર્થે દોષ લબ્ધ પ્રતિગિંથની પદગમણી થવી જોઈએ આવી ભાવના સ્વ આચાર્ય દેવના અનન્યગગી સઘવી નગીનદામ કરમચ દના 'હૃદય મંદિરમા પુન પુન સ્ફુરતી હતી. તે ભાવનાને પ્રબળ બનાવનાર સાધનો સલબ્ધ થતા ગયા આ વાત અમદાવાદ મુકામે આચાર્ય વર્ધના પદપ્રભાવકોને દરી સમિતિ મેળવી લીધી હતી થોડાજ સમયમાં તેમના તરફથી એક જ્ઞાનમંદિર તૈયાર કરાવવામા આવ્યું જેનું નામ "દેશગચ્છાઈ જૈન જ્ઞાનમંદિર" રાખવામા આવ્યું છે તે જ્ઞાનમંદિરના આગલા ભાગમા ગુરુમંદિર બનાવી જયપુરના કારીગરદ્વારા તૈયાર થએલી લબ્ધ મૂર્તિ પધારાવવાનો નિર્ણય થયો

પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ—

આ નિમિત્તે અઢાઇમહોત્સવ શરૂ કરવામા આવ્યો સઘ આ-મત્રજુપત્રિકા પશુ દોહવામાં આવી હતી તથા મેઠ મણીલાલ કરમચ દ તરફથી તેજ મંડપમા મુલ્યવાન અગ્નિ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રના ઉપદેશો પધરાવી ઉજમણ માંડવામાં આવ્યું હતું એજ મંડપમાં હમેશા વિવિધ ગગ ગગણીમય પૂજાઓ પ્રસિદ્ધ ગવેયા શ્રાદ્ધરત્ન મોહનભાઈ ભણાવતા હોવાથી થોતાજનોતે અપૂર્વ જ્ઞાન દ આવતો હતો. આ શુભ અવસરે મુબઈ, સુરત, મહેસાણા, ગધનપુર, ચાણુરમા, ખભાત, ડાબુડી, ખાલીતાલા આદિ અનેક સ્થળોથી મોટા માનવ સમુદ

આવી પહોંચ્યો હતો. આખા મંડપની શોભા એવી તો આકર્ષક બનાવી હતી કે અખિલ શહેરના જૈન જૈનેતરો તે જોવાને માટે ઉભરાતા. સંવત ૧૯૯૧ ના ફાગણ સુદ બીજના શુભ દિવસે તેઓશ્રીના પદપ્રભાવકોના વરદ હરતે અનેક માનવોની મેદની સમક્ષ જયધોષણના અદ્વૈત નાદ સહ તે ભવ્ય મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરાવવામાં આવી. આ પ્રસંગે બહાર ગામથી આવેલ સર્વેનું સાંઘર્મિક વાત્સલ્ય શેઠ નગીનદાસ તરફથી ભક્તિપૂર્વક બળવવામાં આવ્યું હતું. છેલ્લે દિવસે વિધિ સહિત શાંતિસ્નાત્ર પણ ભણાવવામાં આવ્યું હતું.

મરૂધર પ્રતિ પ્રયાણ—

પાટણ શહેરથી પ્રતિષ્ઠાનું કાર્ય નિર્વિધ્ને પૂર્ણ થયા બાદ વિશાળ મુનિમંડળ સહ ચાણુસ્મા, ઉંઝા, ધીણોજ, કંથરાવી, સિદ્ધપુર, પાલણપુર આદિ અનેક ગામોમાં ભવ્ય સત્કારથી સત્કારાતા અને અનેક ભવ્યાત્માઓને પ્રતિબોધતા યાત્રાની કામનાથી આશુ ઉપર પધાર્યા.

આદર્શ મંદિરો—

ગુજ્જર અને મરૂધર દેશના પહાડોની ઉંચાઈમાં અર્ધુદગિરિનો પહેલો નંખર આવે છે.

જટાઝુંડ, વૃક્ષોની ઘટા, નિર્મળ જળના ઝરતા ઝરણાઓ, નાની મોટી ડુંગરીઓ, શાંત વાતાવરણ ભરી ગુફાઓ, કેટલાક પ્રાચીન અવશેષો, તથા નખી તળાવ વિગેરે દરેકો પ્રેક્ષકના ચિત્તને ક્ષણભર ડોલાવે તેવા છે. તેમજ અત્રેની આબોહવા ગરમીની સીઝનમાં ઘણી અનુકુલ રહે છે. અનેક રાજાઓ તથા શેઠીઆઓ તથા અન્ય આમવર્ગ અત્રે સ્થાયી રહે છે.

આ બધાએ કરતાં દર્શનીય અને આદર્શ તો અદ્ભુત જૈન મંદિરો છે. જે મંદિરોમાં કોડો રૂપીઆનો ખર્ચ કરી તૈયાર કરવામાં આવ્યા છે. ધર્મનિષ્ઠ શુદ્ધિનિધાન વસ્તુપાલ અને તેજપાલનું બનાવેલ

તેમની જીવતી જગતી કાર્તિકના ધાગરૂપ એક ભવ્ય મંદિર છે બીજી
જિનમંદિર અર્જુનગિરિની ઉપત્યકાર્મા વસતી ચન્દ્રાવતી નગરીનો ગજ
કોટ કે રમેવાળ કોટો એવા શ્રી વિમલશાહનું બનાવેલું છે બંને
દરેશમંથરમાં અપૂર્વ કાચણી તથા કારીગરી એવીતો કાવામા આવી
છે કે જોને જોવા માટે અનેક યુગેપીઅનો, તથા વિદ્વાનો આવે છે
પ્રેક્ષકો બારીકાઈથી જુએ તો તેમાંથી નવનવા લાવો અને હોદ્દો તરી
આવે છે કલાની દૃષ્ટીએ અત્રેની કારીગરીઓ પ્રાચીન નિખિલ અવશેષો
કરતા હિચ્ચતમ કહી શકાય તે વખતના જેનો કેટલા સમૃદ્ધ, કાનવીર,
અને ધર્મધગશવાલા હોય તેના પુગવારૂપે આ દરેશસરોજ ખમ છે

વિજ્ઞાન માર્ગમાં નિપુણ, દિદના અને હિંદ બહાગના અનેક
પ્રેક્ષકો દક્ષત કારીગરીજ જોવા માટે ફર ફર પ્રદેશથી આવે છે ઘણા
લોકો તો કેમેગથી ફોટો પણ લઈ જાય છે

ગગનચુખી ભવ્ય જીનાલયોમા નિનપ્રતિભાઓ પણ શાન્ત અને
દર્શનીય છે તે પ્રતિભાઓના દર્શન કરી ભાવુક આત્માઓ નિખિલ
કર્મનો નાશ કરે છે,

આપણા ચન્નિનાયક પણ વિશાળ મુનિમંડળ મહ ભવ્ય પ્રતિ-
ભાઓના દર્શન કરી, તથા અગ્નયમ્ય ભગેલી કારીગરી નિહાળી હર્ષિત
થયા હતા ત્યાંથી થોડેક ફર આવેલ અચ્ચગદની પણ યાત્રા કરી,
અત્રે પ્રવચનો પણ થયા હતા અત્રે ઉપાધ્યાયજી શ્રીમદ ગમવિજયજી
મહાત્માજી આદિ દાનુ પણ તે અવસરે યાત્રા કરવા આવ્યા હતા

આણુથી વિદ્યાર—

અત્રેથી વિદ્યાર કરી ચન્નિનેના આગુદગ પધાર્યા આ ગામના
નામની સામાન્યરીતે જીવપતિ કરીએ તો એમજ થાય કે જોમાં આદર
ન દેવ તે અન્નદન ગામ દરેવાય તેજ ગામે પૂર્વ ચન્નિનેતા પધાર્યા
ત્યાં મુદર આવન અને ભક્તિ જગતી હતી પવિત્ર પુરોના પગ-
લાથી મનુષ્યોની જાતના કરી જાય એ મરમાવિદ છે

મરૂધરમાં ચરિત્રનેતા વિશાળ પરિવાર સહ પધારે છેએ સમાચાર વાયુ વેગે પ્રસરી ગયા હતા. મરૂધર દેશની જનતા મોટે ભાગે આચાર્ય-શ્રીથી અપરિચિત હતી. પરંતુ બહાર દેશાવર રહેનાર વર્ગનો તેમની વ્યાખ્યાન કળા, વિદ્વતા અને પવિત્ર ચારિત્રથી પરિચિતજ હતો.

મારવાડનું પેરીસ—

મહારાજ શ્રી અનાદરા ગામને સાદર વાહું બનાવી ત્યાંથી વિહાર કરી ગામાનુગામ વિચરતા મારવાડ દેશના પેરીસ તરીકે પ્રખ્યાત થએલા સીરોહી શહેરમાં સસત્કાર પધાર્યા.

સીરોહી શહેર ઘણુંજ પ્રાચીન છે. ત્યાંના એકી સાથે ચૌદપંદર દહેરાસરોની હાર માલ જોતાં અજબજ આનંદ ઉત્પન્ન થાય છે. જેને કેટલાક લોકો અર્ધો શેત્રુંજો એ ઉપનામથી પણ ઓળખે છે. અકબર નૃપ પ્રતિબોધક સૂરિ સમ્રાટ જગદ્ગુરૂ શ્રીમદ્ વિજય હીરસૂરિજી મહારાજની આચાર્યપદ પ્રદાનની આ ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ ભૂમિકા છે. પ્રથમ આ શહેરમાં ૨૭૦૦ જૈનોના ઘર હતા. પરંતુ કાળ પડતો હોવાથી ઘરની પણ પડતી થતી ગઇ એટલે હાલ માત્ર ચારસો ઘરની વસ્તી ગણાય છે અત્રે આચાર્યશ્રીના વ્યાખ્યાનો શરૂ થયા અત્રે ઘણો ભાગ કેળવાયલો પણ છે, રાજદરબારમાં નોકરી કરનારો પણ છે, તે સૌ વ્યાખ્યાનોમાં આવતા થયા જમાનાના ઝેરી પવનથી દશાયેલા ઘણા યુવકોના ઝેર ઉતર્યા. ધીમે ધીમે ધર્માનુષ્ઠાનોમાં જોડાતા ગયા:

થોડા દિવસના પ્રવચનોથી અપૂર્વ જગૃતિ આવી, અત્રેજ આતુર્માંસ કરાવવા સહુ કોઇ પ્રેરાયા, અનાયાસે આવેલ નિધાનને કાણુ છોડે? સૌ એકમત થઈ આતુર્માંસ રાખવા વિનંતિ કરી. મરૂધર દેશના પ્રથમ સોપાનરૂપ આ શહેર કહેવાય. ચરિત્રનેતાને હજી આગળ વિહાર કરવા ઇચ્છા હતી પરંતુ આ ક્ષેત્રમાં ઘણા વર્ષો થયા સુવિહિત વિદ્વાન આચાર્યનું ચોમાસુ થયું ન હતું. તેથી આ ક્ષેત્રમાં ઘણો લાભ થશે

શ્રીમ જાણીને અને અત્યંત આગ્રહ થવાથી ચાતુર્માસ ત્યાજ કરવા સ્વીકાર્યું.

અત્રેની જૈન કામમા મોટો વર્ગ નજ દગ્ધાગમા લાગવગવાલો તથા જોશીસર તરીકે કામ કરનારો છે સુધરેલ જમાનાના ઝેરી વાતથી સપડાયેલો પણ ખરો પગ્નતુ ચત્રિનાયકના સચોટ અને ધર્મ ગુરુ જણાવનાગ પ્રવચનોથી તે અખિલ વર્ગ ગુણાનુગમી બનતો ગયો.

કેટલાકે તો આજકાલના વાતાવરણથી ઘેગયલા વિચાર વમલમાં મુઝાતા હતા કે આવા આચાર્ય મહારાજશ્રીને ચોમાસુ કેમ કરાવી શકીશુ ? આચાર્યને ચોમાસુ ગમવા એ તો ઘેર હાથી બાંધવા જેવું છે પગ્નતુ તે સધળા શ્રમજલ પૂર્વ આચાર્યશ્રીના એક માસના પગિયથથી ભાગી ગઈ ચત્રિનેતાની પ્રજ્ઞાતપ્રકૃતિ, નિરાડબરી છવન, નિરૂપહવૃત્તિ અને ઉપકાર કરવાની ઉત્કટ ભાવના જોતા ખચોતો તિરસ્કાર આ બધા ગુણોને જોઈ સૌ કોઈ આશ્ચર્ય ચક્રીત બન્યા મહારાજશ્રીએ સાવરકુડલામાં ઉપકાર કરવાની ધમશથી જગ્યા વિગેરેની સંકોચતાની અગવડ વેરી જે ચોમાસુ કર્યું હતું તેના કરતા આ ચોમાસુ ઉતરે એવું ન હતું.

કેટલીક વખત કેટલાક નિઃકૃષ્ણ પ્રવૃત્તિવાળાઓ, જોતા કે કાલુર્માજ વપર કલાલુ માનનારાઓ, ત્યાગધર્મની મહત્તાને નહિ સમજનાર, પૈમો કેટલી મહેનતથી પેદા થાય છે એની સમજ વગરના સાધુઓ શ્રાવકોને જોતા ખચો બતાવી જગરદરતીથી અગ્ર ધમકી બતાવી ને ખચો કરાવી નાહક દુખી દરે છે આથી પગિણામ એ આવે છે કે છદ્ધાનીમાં તે લોભ માધુઓના ચોમાસા દગવવાનું પસંદ કરતા નથી જોકે બધા એવા નથી હોતા છતાં પણ દુધનો દાઝેલો છાશને પણ યુગ્મને પીએ છે એ કહેવત અનુસાર તેઓ સાન સાધુઓના

પરિચયથી દૂર રહી પોતાના આત્માનું અહિત કરે છે. આવી પ્રવૃત્તિઓ દૂર થાય એમાંજ ઉભયનું કલ્યાણ સમાયેલું છે.

અત્રેથી શીવગંજ સંઘના આગ્રહથી પોતાના વિદ્વાન્ શિષ્ય મુનિરાજ શ્રી લક્ષ્મણવિજયજી ગણીવર આદિને ત્યાં ચોમાસુ કરવા આજ્ઞા આપી હતી; તથા મુનિરાજ શ્રીમદ્ ભુવનવિજયજી આદિ ઠાણાને આતુર્માસાર્થે અરણુટ મોકલ્યા હતા. અત્રે ભગવતીસૂત્ર ચોમાસામાં વ્યાખ્યાનમાં વાંચવું શરૂ થયું હતું. પર્યુષણપર્વ પણ બહુજ ઉત્તમ રીતે ઉજવાયા હતા. દેવદ્રવ્ય વિગેરેની આવક પણ સમયાનુસાર ઠીક થઈ હતી. મુનિશ્રી જયંતવિજયજી તથા મુનિશ્રી પદ્મવિજયજીને ગોઈલી તથા મુનિશ્રી મહિમાવિજયજી તથા મુનિશ્રી વિક્રમવિજયજીને ગામના ખીજે ઉપાશ્રયે પર્યુષણપર્વમાં વ્યાખ્યાન વાંચવા મોકલ્યા હતા. સંવત ૧૯૯૧ નું આતુર્માસ અનેક શાસનપ્રભાવના સાથે સંપૂર્ણ થયા બાદ મારવાડમાં રહેલા અનેક તીર્થોની યાત્રા કરવા સજ્જ થયા.

પ્રકરણ ૩૦ મું.

પચતીર્થની યાત્રા—

આચાર્ય મહાગજશ્રીએ જ્યારે મરિહીથી વિદ્યાર્થો ત્યારે લગભગ આખું ગામ વળાવવાને માટે આવ્યું હતું પચતીર્થની યાત્રામાં મો દોડસો માણસો સાથે આવ્યા હતા, ત્યારે બાકીના દુલાતા હૃદયે ચિત્તનેતાના શુભગાન કરતા વીલા મોટે પાછા કર્યા

પ્રથમ મરિહીથી વિદ્યાર્થ કરી અનેક યાત્રાળુઓ સાથે જામણવાડી તીર્થમાં પધાર્યા અને બીજા તરફ ચરમ તીર્થ દરમિયાન મહાવીર ગ્રામીના દર્શન કર્યા અને સીંગદી ગધ તરફથી ગ્વામિવાસક્ય તથા પૂજા, પ્રભાતના સ્વામા આવ્યા હતા

અનેથી નાનીયા ગામમાં મસતમઝ નંધમહ પધાર્યા, જે ગામ

નંદીવર્ધનના નામથી પ્રાચીન કાલમાં જોળખાતું. જેના પ્રાચીન અવશેષો અત્રે વિશેષ વસ્તી હોવાનું પુરવાર કરે છે. સંજોગવશાત્ હાલતો પચાસ સાઈઠજ ઘર રહ્યા છે. એ તીર્થમાં ત્રણ જીનમંદિરો છે. ગામખહાર આવેલ મંદિરમાં ભગવાન મહાવીરસ્વામિની જીવત અવસ્થામાં શ્રી નંદીવર્ધને ભરાવેલી પ્રમાણપેત અદ્ભુત મૂર્તિ ખીરાજમાન છે. અત્રે ચરિત્રનેતાએ નવીન સ્તવનો રચી ભાવભીની ભક્તિથી પ્રભુને સ્તવ્યા.

એક વિકટ પહાડ ઓલંઘી લાંથી લોટાણાજી થઇ દીઆણે આવ્યા દીઆણાજી અને લોટાણાજીનો ભયંકર માર્ગ ઓલંઘતા મેણાઓના પથરા પડવા શરૂ થયા. પરંતુ પોલીશનો પુરતો ખંદોખસ્ત હોવાથી અને દેવગુરૂ ધર્મની કૃપાથી કોઈને પણ વિઘ્ન નડ્યું ન હતું લાંથી અન્નરી તીર્થની યાત્રા કરી પીડવાડા થઇ મહારાજશ્રી આદિ નાણા સસ્વાગત પધાર્યા અન્નરીથી સીરોહીનો સંઘ મહારાજશ્રીને પુનઃ સીરોહી પધારવાની વિનંતિ કરી વિદાય થયો હતો, નાણાથી શીવગંજ સસત્કાર પધાર્યા. ત્યાં મૌન એકાદશી કરી હતી. દરેક ટેકાણે મહારાજશ્રીની અપૂર્વ દેશનાથી લોકોમાં ધર્મજગૃતિ સારી થવા પામી હતી.

ખરલુટમાં ઉપધાન તપ—

પ્રાતઃસ્મરણીય આચાર્ય મહારાજશ્રીની આજ્ઞાથી મુનિરાજશ્રી ભુવનવિજયજી આદિ ઠાણા ૬ બર્લુટ નગરમાં ચોમાસુ રહ્યા હતા. તેઓના ઉપદેશથી અત્રેની પ્રજામાં ધર્મવૃદ્ધિ તથા તત્ત્વાભિરૂચી અતીવ વૃદ્ધિગત થઇ હતી. એ ઉપદેશના પરિણામે શેઠ કપુરચંદ કેશરીમલજી તથા કપુરચંદ હેમાજી તથા જમોત્રાવાલા એક શેઠને બર્લુટના આંગણે ઉપધાન તપ કરાવવાની અપૂર્વ સહભાવના જાગૃત થઇ. ધણા વર્ષો પછી આ અપૂર્વ તપ થતો હોવાથી સ્થાનિક તથા આજુબાજુના સત્તાવીસ ગામોના સ્ત્રી પુરૂષો મળી લગભગ ૩૫૦ ની સંખ્યાએ પ્રવેશ

કર્યો હતો. આ પ્રવેશ મહોત્સવ પૂર ચગિતનેતાના વગ્ગહરતે થાય
એ હેતુથી આગ્રહભરી વિનંતિ કરી મહાગજશ્રીને બગ્ગહરનગરમા
સસરકાર લાવવામા આવ્યા હતા સુમુદ્દર્તમા સૌને મહાગજશ્રીએ
ક્રિયા કરાવી પ્રવેશ કરાવ્યો.

આ પ્રસંગે મહાગજશ્રીના વિદ્વાન્ શિષ્ય શ્રીમદ્ ગ ભીરવિજયજી
મહાગજ ને ગણીપદથી અલકૃત કરવામા આવ્યા હતા પૂ. આચાર્ય
મહારાજશ્રીએ ત્યાં થોડાક દિવસ રિયરતા કરી સુદર પ્રવચનદાગ
ઉપધાનતપની મહતા તથા તેમા પ્રવેશ કરનાગઓની ફજ સમગ્રવી
હતી. અત્રેથી મહાગજશ્રી આભુખાભુના ગામોમા વીચર્યા ત્યાંથી જનવાલ
પધાર્યા ત્યાં પદરદિવસ રિયરતા કરી

જનવાલથી પાછા માળારોપણ મહોત્સવ નિમિત્તે ત્યાના સધની
આગ્રહભરી વિનંતિથી સસરકાર બગ્ગહર પધાર્યા માળારોપણ નિમિત્તે
કુંકુમપત્રિકાઓ બહાર પાડવામા આવી હતી.

તેથી આ પ્રસંગે પાડીવ, તખતગઢ, જનવાલ, કક્ષીન્દ્રી, દેલદર,
ભૂતગામ, મનોગ, વાસના, મડાલીયા, મરિહી, ગોધલી આદિ અનેક
ગામોમાંથી લગભગ પાચહજારને માનવમુદ્ધ આવી પહોચ્યો હતો.
આગન્તુક જનતાએ મહાગજશ્રીના હિદિ લાપામા છટાદાર પ્રવચનો
સાંભળી ખુશ-ખુશ થઈ વધુ પ્રતિગાઓ સ્વીકારી હતી.

માળારોપણ નિમિત્તે એક લખ્ય મડપ તૈયાર કરી તેમા શનુજય,
પાનાપૂરીની ચના કરવામા આરી હતી તે- મડપમા અદાધિમહોત્સવ
સર કરવામા આવ્યો હતો મોટા ગામથી જોલાવેલી મડળી તથા
પૂર્વ લખાવનાગ ગવેયાઓ શ્રોનાજનને ભક્તિરસમા તન્બોળ કરતા હતા.

બે બે દાથીઓ, ગન્ગસાઓ, બેન્ડો અને ગમ્યેગી કુતુમેથી
ખીતેથી પ્રપચારીની ખાન્તિ કરવતી ઝાકઝમાલ લગભગ બસો તપ-
સ્વીઓને પદેનવચની સુદર કીમતી માલાઓ અને લગભગ પાચ

હજાર માનવોનું સાજન મહાજન પૂજ્ય આચાર્યાદિ, મુનિવરો, સુશીલ સાધ્વીઓ, લવ્ય વિમાન સમાં ચાંદીના રથમાં ખીરાજમાન જિનપડિમાથી શોભતો માલારોપણના આગલે દિવસે લવ્ય વરદોડો ચઢાવવામાં આવ્યો હતો. ખીજે દિવસે વિશાલમંડપમાં માનવોની ગંજરવ મેદનીમાં જયનાદના ગુંજરવ વચ્ચે શાસન પ્રભાવક આચાર્યદેવના વરદહરતે લવ્ય આત્માઓના કંઠમાં શિવરમણીને વરવાની વિવિધવર્ણી માલાઓ પરિધાપન કરવામાં આવી. આ પ્રસંગે આચાર્ય મહારાજશ્રીના વિદ્વાન્ શિષ્યો મુનિરાજ શ્રી ગંભીરવિજયજી ગણિવર તથા મુનિરાજશ્રી લક્ષ્મણવિજયજી ગણિવરને પન્યાસપદ્ધતી અલંકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. છેલ્લે દિવસે શાંતિસ્નાત્ર લણાવવામાં આવ્યું હતું. લગભગ સત્તર હજારની દેવદ્રવ્યમાં આવક થઈ હતી. પહેલીમાળ ગણ હજાર રૂપીઆમાં ગઈ હતી. બહાર ગામથી આવનાર સર્વેનું ઉપધાન કરાવનારાઓ તરફથી સાધર્મિકવાત્સલ્ય કરવામાં આવ્યું હતું. હજારો માણસોનો માનવસાગર ઉભરાયો હતો છતાં માલારોપણ મહોત્સવ નિર્વિઘ્ને પસાર થયો હતો. નાની-મોટી મળી લગભગ ૧૨૫ લાક્ષીઓ થઈ હતી. પૂં ચરિત્રનેતાની અજબ લગ્નિધતી મારવાડમાં ઘણી શાસનપ્રભાવના થવા પામી હતી.

પ્રતિષ્ઠા તથા પદાર્પણ—

ખરહુટ નગરથી વિહાર કરી ચરિત્રનેતા જવાલના સંઘની આગ્રહ લારી વિનતિથી પ્રતિષ્ઠાનિમિત્તે સસત્કાર ત્યાં પધાર્યા.

અત્રે કેટલાક વખતથી કલેશના ખીજે પરસ્પર રોપાયા હતા. તે પૂં આચાર્યશ્રીના ઉપદેશથી નષ્ટ થવા પામ્યા હતા. સૌ એકમતે થયાપછી ત્યાંના દહેરાસરમાં ખસી ગયેલી કેટલીક પ્રતિમાઓ શુભ દિવસે સવિધિ પ્રતિષ્ઠા પૂં આચાર્યદેવના વરદહરતે કરવામાં આવી હતી. તથા તેજ દિવસે પન્યાસજી શ્રીમદ્ ગંભીરવિજયજી મહારાજને તથા પન્યાસજી શ્રીમદ્ લક્ષ્મણવિજયજી મહારાજને ઉપાધ્યાયપદ્ધતી

તથા મુનિશાસ્ત્રી ભુવનવિજયગ્ને પ્રવર્તકપદથી વિભૂષિત કરવામા આવ્યા હતા એ પ્રસંગે શાન્તિભાગ પૂજન, પ્રભાવના અને સ્વામિ-વાત્સલ્ય આદિ કૃત્યો જવાલના મધ તરફથી કરવામા આવ્યા હતા

ઝાલોર પધાર્યા—

અત્રેથી ચગિનેતા આદિ મુનિમંડળ વિદ્યાર કરી મરધની પૃથ્વીને પાવન કરતા અને ધર્મામૃતને વગસાવતા દેલદગ, મડવાડીયા, પાડીવ, કાલીન્દ્રી, વામના, મોટાગામ, મીયાણા, વાવગ, આહોગ આદિ ક્ષેત્રોમા વિચરી અગ્નેઽ ધર્મપ્રભાવના ફેલાવતા ઝાલોગગદસમતકા પધાર્યા

અંતિદાસીક દટ્ટીએ ઝાલોગગદ વણે પ્રાચીન અને દર્શનીય છે અત્રેના કિંવાણધી વીગમદેવની ચોફી, મેકડો વર્ષોની જુની નોખત, તેમજ પહાડના અતર્ભાગમા આવેલ ગુમબૂનિ, ગૃહો વિગેરે પ્રાચીન અનગેયો અજાયબીને પેદા કરે એવા છે

જૈનકોમની મમૃદ્ધિ અને ધર્મશ્રદ્ધાને સાબીત કરનાગ ગદ હુપ-ગના ભવ્ય નિનાલયો ગટની જાહોજલાલીને વધારી ગયા છે એ ભવ્ય પ્રતિમાના દર્શન કરી ચગિનેતા આદિ મુનિવંશને અપૂર્વ આનંદ થયો

અત્રેના મંવના આગ્રહથી દ્યોત સ્વિસની ગિચતા દરમ્યાન ચગિનેતાનુ એક જાહેર લેકચર થયુ હતુ જનજનનેતરોની મોટી ગંખ્યા ધર્મના તત્વોને મમજતી યષ અને જનધર્મની મહતાને સમજી

ગણકપુરની રમણીયતા—

જનજોગગદથી વિદ્યાર કરી તખતગદ યષ વાલી પધાર્યા, અત્રે મહા-ગજશ્રીના પ્રવચનો પણ થયા સાતુર્ગામ માટે અસત આગ્રહ થયો, પરંતુ મોગી પચનીશોની યાના કરવાની તીનભાવના હોવાથી અત્રેથી વિદ્યાર કર્યો પૂર આચાર્યશ્રી આદિના આગમન ॥ સમાચાર મળતા દર્શનાર્થે ગા-

રામજી હંસરાજજી આગ્યા અને સાદડી પધારવા વિનતિ કરી. ચરિત્રનેતાએ પ્રથમ રાણકપુર તીર્થની યાત્રા કરી સાદડી આવવા વિચાર દર્શાવ્યો. ડુંગરાઓના મધ્યમાં, નદીનાળાઓના કિનારાપર જટાઝુંટ વનરાજીઓના વચમાં શ્રી રાણકપુર તીર્થનું નલીનીગુહ્ય વિમાન સદૃશ અદ્ભુત અને ભવ્ય જિનાલય આવેલું છે. કહેવાય છે કે, પ્રાચીનકાલમાં અત્રે મોટું નગર હતું. ધનાશાહ પોરવાડે લાખજો નહિ બલકે કોડો રૂપીયાના વ્યય કરી દેવીકે મદદથી આ મંદિર બનાવેલ છે. મંદિરની ઉંચાઈ, વિશાલતા, મજબુત બાંધણી, બારીકે કારીગરી, પહોળા અને ઉંચા સ્થંભોની હારમાળા પ્રેક્ષકોને જોતાવેંતજ દેવીવિમાન ન હોય એવો ભાસ કરાવે છે. અત્રે ચરિત્રનેતા આદિ મુનિવરો પધાર્યા અને પ્રભુની અખંડ ઉત્સાહથી સ્તવના કરી. આ પ્રસંગે વાર્ષિક મેળો હોઈ સેંકડો માનવો ભેગા થયા હતા. ચરિત્રનેતાના દર્શન થતા સહુ કોઈ હર્ષિત થયા હતા.

બાકીના તીર્થોમાં—

સાદડી શહેરમાં પ્રત્યુપપ્રાર્થ્ય ચરિત્રનેતા બહોળા સમુદાય સહ-અદ્ભુત સત્કારથી પધાર્યા. વિવિધ વિષયો પર બોધપ્રદ પ્રવચનો આલતા જૈનજનતા મુગ્ધ બની. એ ત્રણ જાહેરભાષણો પણ થયા. જેથી જૈનેતરોને પણ અપૂર્વ લાલ થયો. અત્રે વસતીનું પ્રમાણ સારી સંખ્યામાં છે. નવ્વાણુંતો અત્રે લક્ષાધિપતિ છે એમ કહેવાય છે, અત્રેના જૈન સંઘે ચાતુર્માસ માટે વિનતિ કરી પરંતુ ચાર બાકીના તીર્થોની જગ્યા બાકી હોવાથી ક્ષેત્રસ્પર્શના બળવાન છે એમ કહી વિહાર કરી ભવ્ય સ્વાગતથી ઘાણેરાવ પધાર્યા. અત્રેથી મુછાળા મહાવીરનું તીર્થ માત્ર એ કોશ દૂર છે ત્યાં જૈનોની વસ્તી ખીલકુલ નથી. પરંતુ ત્યાંનીજગ્યા અનુપમ અને ચિરસ્મરણીય છે. ઘાણેરાવના સંઘ સાથે ચરિત્રનેતા તે તીર્થમાં પધાર્યા. મૂળનાયક શ્રી મહાવીરપ્રભુની પ્રતિમા જીહારી અત્રેથી નાંડલાઈ, નાંડોલ અને વરકાણાજી પધારી ત્યાંની ભવ્ય યાત્રાઓ કરી આત્માને નિર્મળ બનાવ્યો.

સાદડીનું ડેપુટેશન—

બ્યારે અગ્નિનેતા બીજોવા મુકામે પધાર્યા કે પુગત- સાદડીના પ્રતિષ્ઠિત ગૃહગ્યોનુ એક ડેપુટેશન ચાતુર્માસની વિનતિ માટે આવી પહોચ્યુ અત્યંત આગ્રહ થતા તેમની વિનતિને સ્વીકારી સસ્વાગત સાદડી પધાર્યા સવત ૧૯૯૨ નું ચાતુર્માસ નક્કી થયુ

ચોમામાની આજ્ઞા—

આ પ્રસંગે જોધપુરથી, સોજતથી અને મહેસાણાથી જૈનમઘ આચાર્ય મહાગજથી પામે બહોળો ગિધ્ય સમુદાય છે એમ જાણુ થતા ચાતુર્માસ માટે વિનતિ કરવા આવી પહોચ્યો હતો ધર્મવૃદ્ધિનો હેતુ જાણી ઉપાધ્યાયશ્રી શ્રીમદ્ ગણીવિજયશ્રી મહાગજને જોધપુર ઉપાધ્યાયશ્રી મહારાજ શ્રીમદ્ લક્ષણવિજયશ્રી મહાગજને મહેસાણા અને પ્રવર્તકશ્રી શ્રીમદ્ ભુવનવિજયશ્રી મહાગજને સોજત સીટી મોક્ષનામા આવ્યા હતા અને મુનિશ્રી પ્રવીણવિજયશ્રીને સાણુદ ચોમાસુ ગહેવાની આજ્ઞા આપી હતી

વિપાકસૂત્રની વાંચના—

સાદડીની મુદ્દાજનતા આગળ વિપાકસૂત્રનો પ્રથમ વ્યાખ્યાનમાં પ્રાગ બ થયો હમેશ સિદ્ધાન્ત સાગ્રમ્ય પ્રવચનો સાલળવા એકતાન બની અત્રે બહાર દેશાવગમા વસનાગચોમા જમાનાનો ઝેરીચેપ લાગ્યો હતો તેવાચોને ત્યાગની દેશના ખૂચતી હતી તેવાચોની દગકાગ કર્યા વિના અપૂર્વ દલીલોથી ત્યાગમાર્ગવર્ધક પ્રવચનો થતા હતા જેથી ધણુચોએ પોતાની ભૂલનો સુધારો કર્યો હતો અને ત્યાગ માર્ગના અનુમોદક બન્યા હતા

સવરહરીમાં બે પક્ષો—

પ્રભુ આજ્ઞા મુજબ પરપગથી જોધપુરી પચાગ મુજબ થતી સુવિદિત આચાર્યોએ આચરેલી અને ઉચ્છેદેલી સવત ૧૯૯૨ ની

સાલમાં શ્રી સંવચ્છરીપર્વની આરાધના ભાદરવા સુદી ૪ ના બુધવારે ચરિત્રનેતાએ તથા અત્રેની બહોળી જનતાએ કરી. જે કે આ વર્ષે કેટલાંક કદાગ્રહો આદિ કારણોને લીધે સંવચ્છરીની આરાધનામાં એ તક પડ્યા હતા. સમજવા છતાંય, શાસ્ત્રોના અનેક પાઠો વિવિધ મુનિવરો તરફથી પુરા પાડવા છતાં કદાગ્રહમાં સપડાઈ ઉદયવિહીન પ્રથમ પાંચમની સંવચ્છરી કરી હતી, સંવચ્છરીના ઓઠા નીચે કેટલાક તોફાનીઓએ મુખ ઓઠ સ્થળોમાં તોફાન કરી આગળ પાછળનું વેરવાળવાનો પ્રસંગ સાધ્યો હતો. શાસનદેવ સૌને સદ્બુદ્ધિ આપો.

પૂજ્ય આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયસિદ્ધિસૂરીશ્વરજી મહારાજે પોતાના સમુદાયને તથા પૂં ચરિત્રવિભુએ આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજય-પ્રેમસૂરિજી મહારાજ આદિ સમુદાયને બુધવારની સંવચ્છરી આરાધના કરવા આજ્ઞા આપી હતી. પર્યુપણપર્વની આરાધના રૂડીરીતે થવા પામી. તપશ્ચર્યા પણ મુનિવર્ગ તથા શ્રાદ્ધવર્ગમાં સારી થઈ હતી. પૂં ચરિત્રનેતાના પ્રશિષ્ય મુનિશ્રી કલ્યાણવિજયજીએ બર્ગીશ ઉપવાસની ઉત્તર તપશ્ચર્યા કરી હતી, તે નિમિત્તે જ્ઞાતિના નોરામાં અઢાઈ મહોત્સવ મંડાયો હતો તથા પાલીતાણાથી વિજયલલિધસૂરિજી સંગીત-મંડળી તથા મહેસાણાથી ગવૈયાઓ બોલાવેલા હતા જેથી પ્રભુભક્તિમાં અપૂર્વરસ જામ્યો હતો.

અપૂર્વ સહનશક્તિ—

પ્રાચે કરીને ચરિત્રનેતાનું સ્વાસ્થ્ય પૂર્વકૃત શુભ કર્મોદયથી સાફ રહેતું. પરંતુ અશુભ કર્મોનો ઉદય આવે ત્યારે ગમે તેવાને પણ એના ભોગ થયાવિના ચાલતું નથી. પશુસાણ પહેલાં સાથળમાં જળખર ગુમડું નીકળ્યું. સામાન્ય દર્દ જ્યાંસુધી હતું ત્યાંસુધી હમેંશ વ્યાખ્યાન મહારાજશ્રી પોતે વાંચતા. દર્દ ખૂબ વધ્યું એટલે પથારીવશ થતું પડ્યું. આવા અસહ્ય દર્દમાં પણ મહારાજશ્રીની સહનશક્તિ અજબ દેખાતી. ઘણા ઉપચારો કર્યા પણ દર્દ ઘટ્યાયું. ભક્તગણ ડોકટરને

જોલાવી એાપરેગન કરના પ્રેગણે મહારાજશ્રીએ જણાવ્યું કે અશુભ દર્મોતો ઉત્પન્ન નાઈ વતા સધળું સાડ વગે કેમ જલદી સાર થતું નથી એ વિગેર આત્મધ્યાન છે એટલે ઉપગેકા દર્દ ઉપર જગપણુ ધ્યાન ન આપતા ધર્મધ્યાનમા ગિથ ગહી પોતાના દર્મોતોજ દોષ માનતા, ભવિતવ્યતા પરિપક્વ થયે શુભકૃત્ય પ્રુટ્યુ અને મહારાજશ્રીએ પુનઃ સ્વાસ્થ્ય મેળવ્યું ધન્ય હો સગિનેતાની અપૂર્વ સહનશક્તિને ?

મારવાડથી મેવાડ—

સાદીનું ચાતુમાસ અનેક પ્રકારના ધર્મકાચોથી પસાર કરી મહારાજશ્રી મોટી માનવ મેદિની સાથે ગણકપુર વિહાર કરીને પધાર્યા અને એક દિવસ ત્રિવર્ગતા કરી આદીના મગે સ્વાગિવાત્મસ, પૂજન, પ્રભાવના વિગેર ધર્મકૃત્યો કર્યા મારવાડમા માત્ર બે વર્ષના વિહાર હરમાન અપૂર્વ ધર્મ જનપ્રતિ આણી

ગણકપુરથી કેટલાક શ્રાવકો આથે મહારાજશ્રીએ શ્રીકેશરીયાણ તીર્થની યાત્રા કરવાની ભાવનાથી વિદેહ ભાણુવડનો હુગર વટાવ્યો ને હુગર ઉપરથી નીચે કોઇ પડે તો એક હાકકુ પણ હાથમા નહિ આવે તદુપાત અનેક જગલ ઓગગી મહારાજશ્રી મેરાડના પ્રદેશમા આડી પડેાઆ અનેની પ્રાધર્મશુભઓના અભાવે બીલકુલ અસાત છે પરન્તુ આવા બહેાળા પત્રિચ સાથે એક લૈનાચાર્ધ પધારે છે એના અમાચાર મગતા તે શ્રામીન અને અનાતી પ્રાપ્ત પપુ સગિનેતાના દર્શનાર્થ અને વ્યાખ્યાન સાંભળવા ઇતેન્નર ગહેતી આ પ્રદેશમા પશુ દયા અને જાનના દુરમન તેગપથીઓએ ઘણા બોળાણવેને દેસાચા છે. કેટલાકને તો સગિનેતાએ ઉપદેશ આપી પ્રભુદર્શન કરતા કર્યા હતા, આના પ્રાપ્તમા કેટલીક તદલીદ લઈને રીચગામા આવેતો મળા હુગે પ્રત્યુષ્ઠ જની રહે એવા છે

ઉદેપુરમા ભવ્ય પ્રવેગ—

આ પ્રવેગે નમોજાન રીચ તો મહારાજશ્રી ઉદેપુર નજીક આવી

પહોંચ્યા. તેમને આ આગમનના સમાચાર મળતા ઘણા ગૃહસ્થો આગલે મુકામે દર્શનાર્થે આવી પહોંચ્યા હતા. નક્કી કરેલ સમયે હાથી, ઘોડા, રસાલો, બેન્ડ વિગેરેથી શોભતો એક ભવ્ય વરઘોડો કાઢી અપૂર્વ પ્રવેશ મહોત્સવ કરવામાં આવ્યો.

અત્રે મહારાજશ્રીની થોડા દિવસની સ્થિરતા દરમ્યાન અનેક પ્રવચનો થયા હતા જે સાંભળવા પ્રથમથીજ જૈનેતર કોમ હાજર થતી હતી અને તે પછી જૈનો આવતા હતા, ભાપણોએ ઉદ્દેપુરમાં અજબ જગૃતિ આણી. ગણે દિવસની ભરચક સભા જાણે પશુસણના દિવસોનું ભાન કરાવતી હતી. ભાપણના અંતે જૈનેતરોએ મહારાજશ્રીની વક્તૃત્વ શક્તિની તથા ઉપકારી જીવનની પદ્ધતિમાં અને ગદ્યમાં સ્તુતિ કરી હતી. અત્રે મહારાજશ્રીને વધુ રોકાઈ જવા જાહેર પ્રવચનો આપવા જૈનેતરોએ પણ વિનંતિ કરી હતી, પરંતુ મહેસાણામાં માલારોપણ મહોત્સવ પ્રસંગે જવાનું હોવાથી ત્યાં વધુ ન રોકાયા.

કેશરીયાજી તીર્થમાં—

મહેસાણા જવાની ઉતાવળ હોઇ મહારાજશ્રી અત્રેથી ઉદ્દેપુરના સંઘ સાથે કેશરીયાજી તીર્થમાં પધાર્યા. આ તીર્થમાં આદીશ્વરભગવાનની અલૌકિક પ્રતિમા છે. દરેક કોમના માણસો આ તીર્થમાં દર્શનાર્થે આવે છે. પંડીઆનું અત્રે ઘણું જોર છે. આપણા પ્રમાદને લીધે શ્વેતાંબરોનું ગણાતું તીર્થ આજે અનેકોની સત્તા નીચે દબાઈ ગયું છે. અત્રે પ્રથમ તીર્થપતિના દર્શન કરી કુંગર ઉતરવાનો પરિશ્રમ સંદેશ માન્યો. સાં થતી કેટલીક આશાતના પ્રત્યે ઉદ્દેપુરના ગૃહસ્થોનું લક્ષ્ય બેંચું હતું. અત્રેથી વિહાર કરી મહારાજશ્રી યોશીના તીર્થમાં પધાર્યા. અત્રેની મહાપ્રભાવિક મૂર્તિના દર્શન કરી અપૂર્વ આનંદ મેળવ્યો અત્રે ઇડરનો સંઘ દર્શનાર્થે આવી પહોંચ્યો હતો. ઇડરમાં ચરિત્ર નાયકે સસત્કાર પ્રવેશ કર્યો. અત્રે થોડાક દિવસ સ્થિરતા કરી તે દરમ્યાન જાહેર ભાષણો આપ્યા આત્માનંદ જૈન પાઠશાળાને પુનઃ ઉત્તેજિત

કરી અત્રેથી વિહાર કરી તાઝાબાજ પધાર્યા ઈંડા નિવાસી શા મંડુલાદિ
તેમચંદે ગુરુભક્તિનો સાગે લાભ ઉદ્ધાવ્યો હતો ન્યા કુમારપાદ બૂપાલે
બધાવેલ ભવ્ય જિનમદિર્ગા ખીરાજમાન અજિતનાથ ભગવાનના
દર્શન કર્યા. ત્યાથી વિહાર કરી મહેસાણા નજીક આવી પહોંચ્યા
અગ્નિ નાયકના નિપુણ ગિધ્ય ઉપાધ્યાયજી શ્રીમદ્ લક્ષણવિજયજી
મહાગજના સદુપદેશથી અનેક ભાગ્યવતોએ ઉપધાન તપની આગધના
કરી ગ્રહા હતા, તપની પ્રજ્વળિતમા અગ્નિ નાયકના વરદ હરતે માળ
પહેરવાને ઝખતો મહેસાણાનો મધ અરિત્રનેતાના દર્શનાર્થે ઉમટયો

મહેસાણામાં મહોત્સવ—

નિર્ણીત દિવસે પૂ આચાર્યશ્રીનો પ્રવેશ મહોત્સવ ભવ્ય થયો.
માધ્વગોપજી નિમિત્તે અદ્ભૂત મહોત્સવનો પ્રારંભ થયો મુપ્રસંગે ગરૂધા
મીમનલાલ આવેલ હોષ પૂજનમાં અપૂર્વ દાઠ જમતો હતો જળયાત્રાનો
ભવ્ય વગ્ધોડો અરૂંધો બહાર ગામથી આ મહોત્સવમા ઘણા માણસોએ
ભાગલીધો સુમુહર્તે અગ્નિ નેતાના વરદ હરતે ઉપધાનતપ આરાધકોના
હૃદમાં ત્રિવિધ વર્ણની માલાઓ પહેગવવામા આવી તે દિવસે શાન્તિ-
સ્નાત્ર ભાગવામાં આવ્યું મહોત્સવ નિમિત્તે સ્વામિવાત્સલ્ય પ્રભાવના
આદિ સાગ પ્રમાણમા હગવામાં આવ્યા અગ્નિનેતાની વૈગભવાદીની
દેશનાનો અત્રેની જનતાએ અપૂર્વ લાભ લીધો મોટા દહેગસગમા કેટલીક
મુનિઓની પ્રનિદા પજ અરિત્રતાપકના ગુણહસ્તે હગવવામા આવી હતી

દીક્ષાપ્રદાન—

અત્રે ચાલતી શ્રી યગોવિજયજી જૈન પાદશાળાના વિદ્યાર્થી
નાપાઠના ગ્રીથ શા હગમચલ્લાદિએ વીથ વર્ષની ઉગમગમાં મમાગ
ભાગવાની દદ આવનાવાગા અન્યા દતા જેમને અગ્નિનેતાએ દીક્ષા
આપી તેમનું નામ મુનિશ્રી હલદ સવિત્યજી ગળી તેમને ઉપાધ્યાયજી
શ્રીમદ્ લક્ષણવિજયજી મદારાજના સિધ્ય હગવામાં આવ્યા દતા આગયે

દિવસે તેમની દીક્ષા નિમિત્તે વરઘોડો પણ ચઢાવવામાં આવ્યો હતો. બે ત્રણ મહીનાના કુંડા પર્યાયમાં તેઓ અપૂર્વ સાધના કરી ભોયણી મુકામે આ કાની દુનિયાનો ત્યાગ કરી ગયા હતા.

પાલીતાણા પ્રતિપ્રયાણ—

અત્રેથી વિહાર કરી ભોયણીજી તીર્થની યાત્રા કરી વીરમગામના મંધના આગ્રહથી ત્યાં સસત્કાર પધાર્યા. ત્યાંની જનતાના આગ્રહથી બે ત્રણ જાહેર ભાષણો થયા જેથી જૈન જૈનેતર પ્રજા ખૂબ આકર્ષાઈ હતી. અત્રેથી વઢવાણ, ચુડા, રાણપુર, બોટાદ, વિગેરે ક્ષેત્રોમાં ધર્મોપદેશથી અનેક ભવ્ય જીવેને પ્રતિબોધતા દરેક સ્થળે સત્કારાતાં શ્રી સિદ્ધાચલજી તીર્થયાત્રા માટે પાલીતાણા નજીક આવી પહોંચ્યા. પાલીતાણાની ભક્તિભીની જૈનજનતાએ ચરિત્રનેતાનું શાસન શાભાને વધારતું અજબ અને ભવ્ય સ્વાગત કર્યું. તીર્થરાજની અનેક યાત્રાઓ કરી. ત્યાંથી વિહાર કર્યો.

સીહોર પધાર્યા—

સીહોર નિવાસી શા. ગુલાબચંદ હરિચંદના ધર્મપત્ની વિધવા સુઆવિકા નેમકોરબેન તથા તેઓની પુત્રી બાલકુમારી શ્રી હંસાબેન સંસાર છોડવાની દૃઢ ભાવનાવાળા બન્યા હતા. તેઓ પોતે સુખી કુટુંબના હોઈ ગીરનારજીનો મંથ કાઢી લગભગ સાત આઠ હજાર રૂપિયાનો સદ્વ્યય કર્યો હતો. પૂર્વના મહાન્ પુણ્યોદયથી છતાં વૈભવોને ઠોકરે મારી સંસાર ત્યાગવાની અપૂર્વ ભાવના કોઈક નીકટ ભવીનેજ થાય છે. તે બંને જણને પોતાને આંગણેજ ધામધૂમથી દીક્ષા લેવાની ભાવનાથી પૂ. આચાર્યદેવ આદિ દાણા મારવાડથી ઉગ્રવિહાર કરી પાલીતાણા થઈ તેમની આગ્રહ ભરી વિનિતિથી સીહોર પધાર્યા હતા. સીહોરના સંઘે પૂ. આચાર્યશ્રીનો ભવ્ય સત્કાર કર્યો હતો. તથા નેમકોરબેન તથા હંસાબેન તરફથી ત્રણસો રૂપિયાની લાગતે બનેલો

શ્રી રમણ મંદિર ૧૯૫૨-૫૩

શ્રી રમણ મંદિર

શ્રી રમણ મંદિર ૧૯૫૨-૫૩

મોતીનો સાથીઓ પદ્મગવી મુવર્ણ અને ચાદીના પુષ્પોથી વિવિધ ગુ હલીઓ
કાદી ગ્યજે ગ્યજે વધાવવામા આવ્યા હતા આ પ્રમ ગે બહાગગામથી
આવેલ નગીનદામ કુમચંદ્ર સંધવી તથા ગેક પોપટલાલ ધાગશીભાઈ
આદિ મદ્ગૃહસ્થોએ હાજરીઆપી હતી અત્રે પૂઠ ચગ્તિવિભુતી હમેશ
દેવતા ચાલતી દેવાથી વણી ધર્મ જનગૃતિ થવા પામી હતી

ભવ્ય રચના અને વરવોડા—

પૂઠ આચાર્ય મહાગજશ્રીના ગિયગલ ઉપાધ્યાયશ્રી ગભીર-
વિજયશ્રી મહાગજને તથા ઉપાધ્યાયશ્રી લક્ષ્મણવિજયશ્રી મહાગજને
આચાર્યપદથી વિભૂષિત કરવાનો અત્રે નિર્ધય વયો તથા નેમકોગ્યેનને
તથા જોગના પુત્રી દસાકુમારીને પાળ દીક્ષા આપવાનો ગુભસ્વિમ
નિર્ણય થઈ ચૂક્યો હતો, આચાર્યપદ પ્રાપ્ત તથા પ્રવત્ત્યાપ્રદાન નિમિત્તે
ભવ્ય મોટાભેરની તૈયારીઓ ચાલી એક ભવ્ય મહાપ તૈયાર કરવામાં
આવ્યો જાતીવ કારીગરીથી ગસણોની કમાનો ગ્યી વિવિધ તીર્થોની
ગ્ય ૥ પાળ કરવામા આવી ભવ્ય સમવસ્ત્રામાં ભગવાનને પદગવરામાં
આવ્યા હતા પ્રતિનિ ચાલી પૂજનમા તથા ભાવનામા ગીમનલાલ
મંડપા, દીનાનાથ તથા લક્ષ્મણશ્રીને લેન ગ્રીત મહત્તી બોલાવેલી
દોષ આપૂર્વ જણ્યો જનમને દનો આ નિમિત્તે કમોતરીઓ પાળ
મામેગામ મોમગવામાં આવી હતી જેથી બહાગ ગામેગાથી પાળ મળા
મા મો આવી પદોત્ત્યા હતા જુગ જુગ ગૃહસ્થો તરફથી મંદાનમળ
કરવામા આવ્યા હતા પ્રવત્ત્યા નિમિત્તે એક ભવ્ય ન મોડો કાદવામાં
આવ્યો હતો, ભવ્ય ચાલી ૬ જેની નેમકોગ્યે ૬ તથા તેમ ૬ પુત્રી મુકે
દર્શન લાગતી ગમ્યજન મુગમગ ન મીતન આપી ગ્યા હતા

પદાર્પણ તથા દીક્ષા—

ગંભીરવિજયછત્રે તથા ઉપાધ્યાયછ શ્રીમદ્ લક્ષણવિજયછત્રે ચૈત્ર વદ પાંચમના આચાર્ય પદ્માર્પણ કરી અનુક્રમે તેમનાં નામ આચાર્યશ્રી વિજયગંભીરસૂરિછ તથા આચાર્યશ્રી લિજયલક્ષમણસૂરિછ તરીકે જાહેર કર્યા હતા, તથા તેજ દિવસે જેન હંસાકુમારીને તથા ચૈત્ર વદ આઠમના દિને નેમકોરજેનને પ્રવચનાપ્રદાન કરવામાં આવ્યું હતું. તેમનું નામ હંસાશ્રી તથા નંદનશ્રી રાખી લલીતાશ્રીના શિષ્યા તરીકે જાહેર કર્યા. તે પછી જન્મે આચાર્યવર્યોએ પોતાની લઘુતાને જાહેર કરી સુંદર પ્રવચન આપ્યું હતું. અંતે શ્રીફળની પ્રસાવના કરવામાં આવી હતી. આ પ્રસંગે મુંબઈ, સુરત, અમદાવાદ, મહેસાણા, ભાવનગર, પાલીતાણા, મારવાડ, પંજાબ આદિ અનેક સ્થળેથી પ્રતિષ્ઠિત સદ્-ગૃહસ્થોએ આવી ભાગ લીધો હતો. છેલ્લે દિવસે શાન્તિસ્નાન લાણાવવામાં આવ્યું હતું.

ખંભાતમાં ભવ્ય પ્રવેશ—

સીહોર ગામમાં દરેક ધર્મ પ્રસંગો ખંહુજ ધામધૂમ પૂર્વક નિર્વિદ્ધે પસાર થયા પછી ખંભાત તથા વીરમગામના સદ્ગૃહસ્થો ચાતુર્માસ માટે વિનંતિ કરવા આવ્યા હતા. તેમાં ખંભાતથી ખાસ અનેક પ્રસંગોમાં જેઓની અડગ શ્રદ્ધા ઝળકી ઉઠી છે તેમને મહાન આડંબરી ધર્મ ધુરંધર કહેવાતા હોય છતાંય પ્રભુ આજ્ઞા વિરુદ્ધ વર્તન કરતા તેઓના સંબંધને પણ તિલાંજલી આપનાર વયોવૃદ્ધ શેઠ કરતુર-ભાઈ અમરચંદની આગ્રહભરી વિનંતિ જોઈ અને ત્યાં જવાની આવશ્યકતા જણાવાથી મહારાજશ્રીએ ખંભાતની વિનંતિ સ્વીકારી. વળા થઈ ભાલ પ્રદેશનો ઉત્ર વિહાર કરી ખંભાત નજીક આવી પહોંચ્યા, આગળ એક એ મુકામ શેઠ રમણલાલ આદિ ધણા સદ્ગૃહસ્થો દર્શનાર્થે આવી પહોંચ્યા હતા, નિર્ણીત કરેલા દિવસે ગવારાના દરવાજાથી એક લાંબુ અને ભવ્ય સામૈયુ કાઢી પૂ. આચાર્યશ્રીનો ભવ્ય પ્રવેશ મહોત્સવ કરવામાં આવ્યો, આવું ભવ્ય સામૈયુ ધણા વર્ષો પછી નીકળ્યું હતું એમ ત્યાંના

ગીતોગમા ઉન્નત્યોલ આગાર્કપદ તથા દીક્ષાગ્રાનન મહોત્સવ સમયે રચાયેલ

મહાન લવ્ય દશ્ય.

બી પી પ્રેમ-પા-નીતાલ્ય

ધણા લોકોનું કહેવું હતું આ માર્ગેયાને અટકાવવા તથા અંદર ભ ગાણુ પાડવા અનેક ધર્મ દેવીઓએ તનતોડ પ્રયત્ન કર્યો હતો પણ વાઝણીના પુત્ર જન્મ થવાના દેલાની માફક તે સર્વ પ્રયત્નો ધર્મપ્રભાવે નિષ્ફળ ગયા હતા આ સમયે ગેઠ કંતુરભાઈને ત્યાં ચ પક્ષલાલ તથા મૂળચ દના લક્ષ પ્રયત્ને અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ શરૂ થયો હતો તથા જૈનશાળામા શત્રુજય, પાવાપુરી, ઇડગઢ વિગેરેની મુદર ગ્યના કરી હતી ધર્મી કુટુંબો લગ્ન આદિ દુન્યવી પ્રસંગોમા પણ ધર્મને જૂલતા નથી ટાંગણકે તેઓ સમજે છે કે ધર્મના કાર્યોમા જેટલી લક્ષ્મી ખરચાય તેટલીજ લક્ષ્મીની સફળતા ગણાય છે બાકી નોકના માટે વ્યયહારમા હજારો રૂપીઆ ખર્ચનારની કુટી કાઢીની કીમત નથી

જૈનશાળાના સ ધર્મા ગયા વર્ષથીજ સ વચ્છરીના બે તફા પઠી ચુકયા હતા સામા પક્ષવાલા પણ પોતે પોતાની સ વચ્છરી ઉજવવા મહાગજને લાવ્યા હતા જૈનશાળામા આવનાર પક્ષ સૌથી મહોટો હતો પર્યુપણપર્વ નિર્વિદ્ને પસાર થયા હતા આ ચાતુર્માસમા ભગવતીસૂત્ર વ્યાખ્યાનમા પ્રથમ ઓમાસાથી બાકી ગ્ણુ હતુ લાંથી વાંચવાનુ શરૂ કરવામાં આવ્યુ, જેનો શ્રોતાજનો ઠીક લાભ ઉઠાવતા હતા

સ વચ્છરી પ્રક્રમુ ઉપર પણ પ્રસંગોપાત આચાર્યશ્રી શાસ્ત્રના પાઠો આપી સુદર પ્રકાશ પાડતા હતા, જેથી લોકોની શ્રદ્ધા મજબુત થઈ હતી વિવિધ તપશ્ચર્યાઓ આભિવાત્સલ્ય ગ્યયાગ્રાના વરદોડા આદિ અનેક ધર્મકાર્યો થયા ચતુર્માસબાદ અત્રેથી સમ ધ રાલજ તીર્થની યાત્રાએ ચગિત્ર નાયક પધાર્યા હતા ન્યા ખભાતના સ ધ તગ્દથી પૂજા નવકારની વિગેરે સ્પૃત્ય કાર્યો થયા અત્રે પણ કેટલાક વિદ્વ સતોપી તગ્દથી વિનવાદળીઓ જ્વાઇ હતી પગ્નુ ચગિત્રનેતાના પ્રભાવરૂપ પવનથી તથા રાસનત્રેમીઓના પ્રયત્નથી તે વાદળીઓ વીખેગઈ ગઈ હતી

અત્રેથી પૂજ્ય આચાર્ય મહારાજશ્રીએ આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયગંભીરસૂરિજી તથા અમરેન્દ્રવિજયજી આદિ દાણા ચારને ખેડા, આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયલક્ષ્મણસૂરિજી તથા મુનિશ્રી હેમેન્દ્ર-વિજયજી આદિ દાણા ચાર ને વીરમગામમાં, મુનિશ્રી નવીનવિજયજી, સુરેન્દ્રવિજયજી તથા સત્યવિજયજી દાણા ત્રણને ઉમેટામાં, મુનિશ્રી પ્રવીણવિજયજી, પદ્મવિજયજી તથા મહિમાવિજયજી દાણા ત્રણને છાણીમાં તથા મુનિશ્રી યોગીન્દ્રવિજયજી તથા મુનિશ્રી કૈલાસવિજયજીને સીતોરમાં તે તે ગામોના સંઘના અત્યંત આગ્રહથી ચાતુર્માસ કરવા આજ્ઞા આપી હતી. વીરમગામ મુકામે આચાર્ય શ્રીમદ્ લક્ષ્મણસૂરિજીના હસ્તે ગગલભાઈને દીક્ષા આપી તેમનું નામ મુનિ સુમિત્રવિજયજી રાખી પૂં ચરિત્રવિભુના શિષ્ય કર્યા હતા.

જંબુસર પધાર્યા—

જંબુસરથી શા. વાડીલાલ તથા નગીનદાસ વિગેરે ગૃહસ્થો ભર્યનિવાસી શા. શાંતિલાલ મગનલાલને જંબુસરમાં દીક્ષા અપાવવાની ભાવનાથી ત્યાં પધારવા માટે પૂં આચાર્યશ્રીને ખંભાત મુકામે વિનંતિ કરવા આવ્યા હતા. મહારાજશ્રીએ લાલાલાલ જાણી તેમની વિનંતિ સ્વીકારી સસત્કાર ત્યાં પધાર્યા. કાવી મુકામે પધારતા જંબુસરથી કેટલાક ગૃહસ્થો સામે આવ્યા હતા.

જંબુસર જતાં પહેલાં ખંભાતની જનતાએ પ્રવર્તક શ્રી ભુવનવિજયજીને અત્રે ગણીપદ અર્પણ કરવા માટે પાછા પધારવાનો નિર્ણય કરી લીધો હતો.

શાંતિલાલ મગનલાલને જે ત્રણ વર્ષો થયા દીક્ષા લેવાની ભાવના હતી. પણ તખ્તીયતના કારણે તે લઈ શક્યા ન હતા. તેમણે ઉપધાન તપની આરાધના વર્ધમાન તપની ઓળા, જ્ઞાનપંચમની આરાધના, પૌષ્ઠ, પ્રતિક્રમણ વિગેરે ધર્મ અનુષ્ઠાનોથી ચોતાના આત્માને સારી પેઢે કેળવ્યો હતો. તદ્દપરાંત આખું ચોમાસુ છાણી મુકામે મુનિશ્રી

પ્રવીણવિજયજી પામે રહી અભ્યાસ કરી પોતાના આત્માને વિશેષ
વેરાઅવંત બતાવ્યો હતો તેઓ પણ પોતાની દીક્ષા માટે મહાગજશ્રીને
વિનંતિ કરવા ખલાત ગયા હતા.

દીક્ષાપ્રદાન—

તેમની દીક્ષા નિમિત્તે સ્થાના દહેનસગ્રમાં અદ્વાઇત મહોત્સવ તેમના
તન્દ્રથી માણવામાં આવ્યો હતો તથા ક્રમેતરી પણ કાઢવામાં આવી
હતી દીક્ષાના આગલે દિવસે એક લબ્ય વગ્ધોડો ચઢાવવામાં આવ્યો
હતો, દીક્ષાભિલાષિ ભાર્ષ શાંતિલાલ ઘોડાગાડીમાં બેસી છૂટે હાથે દાન
આપી સદ્ગતિની ચચળતા સુચવી ગયા હતા પ્રજુની પાલખી વગ-
ધોડામાં હોવાથી પૂ. આચાર્ય મહાગજશ્રી આદિ મુનિવરો પણ
વગ્ધોડામાં પધાર્યા હતા અહાગગમથી તેમના ગેઠ સુનીલાલ તલકચર
વિગેરેએ આવી આ પ્રમંથે ભાગ લીધો હતો દીક્ષાના આગલે દિવસે
તેમને જ જુસગના સંધ તન્દ્રથી માનપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું આ
વગ્ધોડાથી જૈનેતરેને ધણીજ અનુમોદના ચર્ચ હતી પાગમીના જીનમાં
બાધેલા વિશાળ મંડપમાં સવત ૧૯૯૪ ના માગરગ સુદ ૧૦ ના
શુભદિવસે પૂ. આચાર્ય મહાગજશ્રીના વગ્ધહરતે દીક્ષાપ્રદાન કરી
તેમનું નામ મુનિશ્રી સુગીલવિજયજી ગખી મુનિશ્રી પ્રવીણવિજયજીના
શિષ્ય તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા દીક્ષાનો ખર્ચ તથા
સંધનમજુ વિગેરે શાંતિલાલ મગનલાલ તન્દ્રથીજ કરવામાં આવ્યો
હતો, એક દિવસ જુસગના સંધ તન્દ્રથી પણ સંધનમજુ કરવામાં
આવ્યું હતું જુસગના મધ્યે આવેલ મુનિવરોની તથા સાધર્મિક
જાહેરની ઉદ્ઘાટનપૂર્વક ભક્તિ બળતી હતી આવી દીક્ષા જુસગના
આગલે સત્તરજ મો વગેરે પછી ચર્ચ હશે એમ કેટલાક જુદોનું કહેવું
હતું, દીક્ષાદિને શ્રીજીની પ્રભાવના કરવામાં આવી હતી અને
મહાગજશ્રીની વિચરના દરખાન દમેસ પ્રવચનો સાલતા હતા તથા બે
જાહેર બાજે ૧૫ મથા હતા તે દિવસે મુનિશ્રી સુગીલવિજયજીને
૧૬૬૬ આ.માં પૂ. આચાર્યશ્રીના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા હતા.

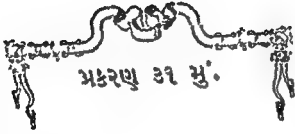
વિનતિ સ્વીકારી—

આ પ્રસંગે જાણી સંઘના સુપ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થો શા. નગીનદાસ ગરબડદાસ, સાકરચંદ દલપતભાઈ, શીવલાલ હીરાચંદ તથા બીજાભાઈ જ્યેષ્ઠભાઈ વિગેરેએ આવી પ્રવર્તકજી શ્રીમદ્ ભુવનવિજયજીને પંચાસપદ પ્રદાન જાણીમાં કરવા પૂર આચાર્ય મહારાજશ્રીને વિનતિ કરી. તેઓનો હાર્દિક ઉત્સાહ અને આગ્રહ જોઈ ખંભાતમાં ગણિપદ પ્રદાન કર્યા બાદ જાણી પધારવાની વિનતિ સ્વીકારી.

ગણિપદ પ્રદાન—

જંબુસરથી વિહાર કરી ચરિત્રનેતા સરવાગત ખંભાત પધાર્યા. ગણિપદ પ્રદાન નિમિત્તે અદ્વાઈ મહોત્સવ શરૂ થયો. જિનશાળાને પતાકા તોરણથી શણગારવામાં આવી હતી. સારા ગાયકો બોલાવેલા હોઈ પૂજનમાં અપૂર્વ ઠાઠ જામતો હતો. સુમુદ્દર્તે જિન શાળાના વિશાળ હોલમાં સ્થાનીક તથા બહાર ગામથી આવેલ માનવ સમુદયની મોટી મેદની વચ્ચે પ્રવર્તકજી શ્રીમદ્ ભુવનવિજયજીને ગણિપદથી વિભૂષિત કર્યા હતા. આ નિમિત્તે પ્રભાવના તથા સ્વામીવાત્સલ્ય થયા હતા.

પ્રકરણ ૩૧ મું.

ખલાતથી છાણી—

ખાનથી પૂન્ય ચિત્રિતેનાએ છાણી તરફ વિદ્યાર્થી લ માગ્યો
 વચમાં આવના અનેક ગામોમાં ગાદેર ભાપણ થતા હતા
 તેના ખામ કરી પેટલાદનો પ્રસંગ ચીત્રમગ્નીય ગ્રહે એવો
 છે. અને ચિત્રિતેનાને એ દિવસ ગિયતા કરવી હતી
 ના અનેક જાણી થતા લેલ-નેન-પ્ર ન એકમ આકર્ષીય જેન
 પ-ની પ્રદના સમજવાનાં આવી આવા અપૂર્વ વિદ્વાન મહાત્માઓનો
 સદેવ દુર્લભ દોષ છે. એમ નાની તેઓના આગ્રહથી માન-આદર
 દિવસ મે. ૧૫. ૧૫. ૬૫ અને ગઈ નદે વ્યાખ્યાનો ભરી ગાખ્યા
 હતી, ત્યાંથી વિદ્વાન રત્ના છાણી નામનગર ઉમેરા ગામમાં આવી પહોંચ્યા

લબ્ધ પ્રવેશ—

ઉમેટામાં ચરિત્રનેતા અહોળા શિષ્ય પરિવારસહ પધાર્યાના સમાચાર મળતાં છાણીનો સંઘ સહર્ષ મોટી સંખ્યામાં વન્દનાર્થે આવ્યા હતા. ત્યાંજ પ્રવેશ મુહૂર્ત નક્કી થયું. છાણીની જૈનજનતા પ્રવેશ મહોત્સવ ઉજવવાની તૈયારીમાં રોકાઈ. ગામના દરવાજાથી લઈને દેહ ઉપાશ્રય-સુધી અનેક ધ્વજઓ-તોરણોથી શોભતા વાસણોના, મોનારૂપાના આભૂષણોના રેશમીસુત્રાઉ કાપડના લગભગ પંચાવન મંડપો રચવામાં આવ્યા હતા. ગુરનામાલંકૃત તથા હિત શિક્ષાના ખોડાં રથજે રથજે ટાંગવામાં આવ્યા હતા. ગામની અખિલ જનતા ચરિત્રનાયકના સન્મુખ ધણે દૂરસૂઝી ગઈ. સુંદર બેન્ડથી શોભતું સામૈયુ ગામના દરવાજાથી શરૂ થયું. રથજે રથજે બાલિકા અનેક ગુંહલીદ્વારા સુવર્ણ રૌપ્ય-પુષ્પોથી અને અક્ષતોથી વધાવી સુમંગલોને વિસ્તારી રહી હતી. ગામનો રસ્તો એટલો બધો લાંબો નહોતો છતાં સામૈયાને ફરતા લગભગ ત્રણ કલાક થયા હતા. આ અવસરે મહત્તા એ હતી કે, લગભગ ૮૮ રથજોએ ગુંહલીઓ કાઢવામાં આવી હતી. જેમાં કેટલાક જૈનેતરોએ પણ ભાગ લીધો હતો.

ચરિત્રનાયકનું આગમન તેમજ સંસારીપણામાં અત્રેના રહેવાસી તેઓશ્રીના ગણિવરશ્રી ભુવનવિજયજી આદિ પાંચ શિષ્યોનું આગમન ધણે વખતે થવાથી સૌ કોઈના મનમાં આનંદની ઉર્મીઓ ઉછળી રહી હતી. સામૈયુ ઉપાશ્રયે આવ્યાબાદ પૂ. આચાર્યશ્રીએ સુંદર ઉપદેશ આપ્યો હતો.

પદાર્પણ તથા તૈયારીઓ—

પ્રૌઢ પ્રભાવક ચરિત્રનેતાના વિવિધ તત્ત્વમય પ્રવચનો ચાલતા અખિલ જનતાને અસાધારણ આનંદ થયો. તેમજ પંચાસપદ પ્રદાન નિમિત્તે લબ્ધ મહોત્સવની તૈયારીઓ ચાલી. ગામના અખિલ સુવક્રોએ અને વૃદ્ધોએ

આગામી મહોત્સવને દીપાવવા તનતોડ મહેનત ઉઠાવી જ્ઞાનમંદિર
 અને ઉપાશ્રયના મધ્ય ભાગના વિશાલ મેદાનમા ભવ્ય મંડપ તૈયાર
 કરવામા આવ્યો જેમા અનેક જનતનુ ફરનીચ ગોઠવવામા આવ્યું
 તેમજ શા મુલ્યદ ગરબડદાસ તંત્રી પન્થ પવિત્રશ્રી ચતુર્જય ગદની
 મનોહર રચના કરવામા આવી હતી તેમજ ખભાત નિવાસી શેઠ
 કરણભાઈએ શાસન શાલા માટે ગદ ઉપર ગોઠવવા સુદર દહેરીઓ
 તેમજ અન્ય સામગ્રીઓ મોકલાવી હતી ઇલેક્ટ્રીક લાઇટનો ભભકો
 આખા મંડપમા અનેરો પ્રકાશ પાડી ગ્લો હતો જેથી મંડપની
 માલામા વિશેષ વૃદ્ધિ થવા પામી હતી આ મહોત્સવનો મોટો ખર્ચ
 શા શીવલાલ હીંગવદ તથા જીનલાલ હીંગવદ તંત્રી હોઈ આમ ત્રણ
 પત્રિકાઓ તેમના નામથી દાઢવામા આવી હતી અનેક ગામના અને
 ગ્રામીણો સેકડો માણસો આ મહોત્સવમા આવી પહોંચ્યા, વિશાલ
 મંડપમા અદ્ભૂત મહોત્સવનો પ્રારંભ થયો પૂજા તથા ભાવનામા અપૂર્વ
 દાદ જનમતો હતો પન્થાસપદ પ્રદાનના આગલા દિવસે એક ભવ્ય
 વઘોરો ચડાવવામા આવ્યો હતો જેમા વિમાન સમી ભવ્ય અબાડીથી
 ગોભતો હતી, સુમધુર સ્વગ્મા જનતાને એકતાન કરતા અનેક ખેડો,
 રાજ રસાયો, મોહંગમા અને ગાડી ઘોડામા બેઠેલા લક્ષ્મીન દેવો તેમજ
 ભવ્ય રથમા બીજાનમાન નિલપટિમા વિગેરે સામગ્રીઓ પ્રેક્ષકોના દીક્ષને
 આકર્ષતી હતી બીજે દિવસે હજારો માનવોની વિશાળ મેદાની વચ્ચે
 ભવ્ય મંડપમા પૂ. ચરિત્રનેતાના વગદ હસ્તે પ્ર. શ્રીમદ્ ભુવનવિજયજી
 ત્રિપુરને પન્થાસપદ અર્પણ કરવામા આવ્યું હતું આ સમયે દશ
 શ્રાવણે સન્નિધે ચતુર્થ વ્રત તથા કેટલાકે બાગ વ્રત આદિ વ્રતો
 ઉત્સર્ગ કરતા મહાગજશ્રીએ નવતન પન્થાસપદને પદની જોખમદારી તથા
 દિન વિદ્યાઓ સમજાવી હતી તે પછી પન્થાસપદને પોતાની લઘુતા
 જનાવના મેઘ્ય શ્રાવણે ઉપર વાળ્યો હતો ના દીપવદ દલસુખભાઈ
 તંત્રી શ્રીમંત્રી પ્રભાવના ચર્ચ હતી શીવલાલ હીંગવદ, ધુળાભાઈ
 મીવદ, શીવલાલ જનવાન, તથા ગીમનલાલ પ્રેમચંદ તંત્રી

નવકારશીઝો કરવામાં આવી હતી. છેલ્લે દિવસે શાન્તિ રનાત્ર લાણા-વવામાં આવ્યું હતું. આ મહોત્સવમાં છાયાપુરીની જૈન જનતાએ સાધર્મી લાઈઝોની અન્નેડ સેવા યજ્ઞવી છે જે ચીર રમરણીય રહેશે. આઠે દિવસે ઐરાઝોને ગરબા ગવડાવી વાસણ વિગેરેની લ્હાણીઝો શીવલાલ હીરાચંદ તરફથી થઈ હતી.

ભાદરવાનો સંઘ—

શા. યુનીલાલ માણેકચંદને ભાદરવાનો સંઘ કાઢી પોતાની લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કરવા ભાવના થવાથી પૂ. અચાર્ય મહારાજશ્રી આદિ ઠાણાને પધારવા વિનતિ કરી હતી શાસનની ઉન્નતિ ધારી મહારાજશ્રીએ તેમની વિનતિ સ્વીકારી સારા મુદ્દતે યુનીલાલ તરફથી સંઘ પ્રયાણ થયું જેમાં લગલગ ત્રણસો શ્રાવક શ્રાવિકાઝોએ ભાગ લીધો હતો. સાંકળતા પદમલા ડોડકા વિગેરે ગામોમાં સ્થિરતા કરતા યોગ્ય સત્કારથી સત્કારાતા, સાંની અગ્નિ જનતાને ધર્મોપદેશ આપતા સસત્કાર સસંઘ પૂ. ચરિત્રનેતા ભાદરવા પધાર્યા. સાંકળતામાં શકરાભાઈ ચીમનલાલ, તરફથી પદમલામાં, જમનાદાસ હીરાચંદના સુપુત્રો તરફથી અને ડોડકામાં નગીનદાસ છોટાલાલ તથા મોતીલાલ તરફથી સંઘ જમણ તથા પૂજા પ્રભાવના આદિ થયા હતા, ભાદરવામાં કાઠીયા ત્રીભોવનદાસ ખુશાલદાસ જેઓ ધણો વખત થયા જૈનધર્મના ચુસ્તરાગી છે તેઓના તરફથી સંઘજમણ તથા પૂજા, પ્રભાવના થઈ હતી. છેલ્લે દિવસે યુનીલાલ માણેકલાલ સંઘવી તરફથી સંઘજમણ થયું હતું. અત્રે સારા પ્રમાણમાં ઉદાર ગૃહસ્થો તરફથી ટીપ કરવામાં આવી હતી.

આગળ વિહાર—

અત્રેથી મહારાજશ્રી વિહાર કરી બેડવા થઈ મોગર સસત્કાર પધાર્યા. અત્રેના ઠાકોર પૂં મહારાજશ્રીના પહેલાથીજ પરિચિત હતા. તેમના ઉપદેશથી માંસ નહિ ખાવાની પ્રતિજ્ઞા પણ લીધી હતી. પરંતુ

એ વાતને ધણો સમય થનાથી કાષ્ટક શિથિલતા આવી છે એમ ત્યાના
જનવર્ગ પાસે સાલજી મહારાજશ્રી પધાર્યાના સમાચાર ઠોકોગસાહેબને
મળતા દર્શન માટે આવ્યા હતા ચરિત્રવિભુએ એમને મનુષ્યજન્મની
દુર્લભતા તથા સાત વ્યસનો, સાચા મુખની પ્રાપ્તિના ઉપાયો નગ્ક
આદિની મહાન્ વ્યથાઓ આદિ અનેક વિષયો ઉપર દુક્રમા સચોટ
ઉપદેશ આપ્યો હતો જેની અસર ઠોકોગશ્રી ઉપર સારી થવા પામી હતી.

અત્રેથી વિહાર આણુદ, વડતાલ, કરોલી, રામેશ્વર, માતંગ, ખેડા,
ખારેજા આદિ રથજો પધારતા ચરિત્રવિભુનો અપૂર્વ સત્કાર કરવામાં
આવતો હતો ઘણે ઠેકાણે નવકાશી તથા પૂજા, પ્રભાવનાઓ પણ
થઈ હતી તથા દરેક ઠેકાણે જાહેર પ્રવચનો પણ થતા હતા જેથી
ગામડાની આસાનીપ્રજા મોટા પાપોમાંથી બચી જવા ભાગ્યશાસી
થતી હતી

ખારેજાથી અમદાવાદના સદગૃહસ્થોની વિનંતિથી તથા વયોવૃદ્ધ
આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયમિહિસરીશ્વરજી મહારાજના પુન દર્શનની ઉ-
ત્કંઠાથી સસરકાર લા પધાર્યા જ્યાં બે ગણુ દિવસ જનતાએ દેશનાનો
લાભ લીધો હતો

૧ ખેડેરજી—

ગંધનપુરના હરગોવિંદાસ મણીઆર ખલાત મુકામે મહારાજશ્રી
પાસે તેમના તરફથી થતા ઉદ્ઘાપન તથા નવપદજીની ઓળી નિમિત્તે
લાં પધારવાની વિનંતિ કરવા આવ્યા હતા મહારાજશ્રીએ નવાણું
ટકા આવવા સ્વીકાર્યું હતું. પાછા તેઓ અમદાવાદ મુકામે વિનંતિ
કરવા આ-યા હતા કાગળ કે, મહારાજશ્રી પધારી શકે એમ નથી
એવા સમાચાર તેમને પહોંચી ગયા હતા મહારાજશ્રીને ખેડામાં તાવતી
ખીનારીને લીધે લગભગ આઠેક દિવસ ગેકાઈ જતું પડ્યું હતું.
જેથી હરખેરજી જવાની આવના મુદ્દ થઈ હતી. પરંતુ અમદાવાદ

મુકામે તેઓના અત્યંત આગ્રહથી શંખેશ્વર ગચ્છાનું માનવું પડ્યું હતું. અત્રેથી તરતજ વિદાર કરી ભોયાબીજી તીર્થમાં પધાર્યા. અત્રે અમદાવાદથી શેઠ મયાભાઈ બહુભાઈશેઠ, ગીમનલાલ કડીયા, આપાલાલ ઝવેરી વિગેરે ધનુ સદ્ગૃહસ્થો આવ્યા હતા. ત્યાંથી ઉગ્રવિદાર કરી શંખેશ્વર ગેઝ સદ ૧૩ ના ભવ્ય સમિયાથી પ્રવેશ કર્યો હતો. આચાર્યશ્રી વિજયભક્તિચરિત્ર આદિ અનેક મુનિવરો, સાધ્વીઓ તથા શ્રાવક-શ્રાવિકાઓ સાથે આવ્યાં હતાં. મહારાજશ્રીએ નવપદ્મું મહાત્મ્ય-તપથી મતી કર્માનિર્જરા વિગેરે વિષેના ઉપર સુંદર શૈલીથી પ્રવચન આપ્યું હતું. સમગ્રો ખર્ચ માણીઆર હરગોવિન્દદાસ જીવરાજ તરફથી કરવામાં આવ્યો હતો. આ પ્રસંગે દહેરાસરના આગલા ભાગમાં સમ્યગ્ દર્શન જ્ઞાન ચારિત્રના સાધન શ્રુત ધણા સુંદર અને કીમતી ઉપકરણો ગોઠવી તેમના તરફથી અદ્ભુત ઉપધાન મહોત્સવ કરવામાં આવ્યો હતો. શ્રાદ્ધરત્ન મોહનભાઈ તથા જૈન ધર્માતુરાગી વડનગરના ભોજક મદતલાલ વિગેરે આવેલ હોવાથી પૂજનમાં અપૂર્વ ઠાઠ જનમતો હતો. છેલ્લે દિવસે અષોતરી રનાત્ર ભણાવવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રસંગે અનેક ગામોના જીર્ણોદ્ધાર ઉપાશ્રય પાંજરાપોળ વિગેરે ખાતા માટે સારી ટીપ થઈ હતી. અખિલ પ્રસંગમાં હજારો રૂપિયાનો દ્રવ્ય વ્યય કરી ઉદારતા વાપરનાર, આચાર્ય-વર્યો અને મુનિ મંડળોની અખંડ ઉત્સાહથી સેવા બળવનાર, તેમજ હજારો ભાઈઓની ઉલ્લાસપૂર્વક ભક્તિ બળવનાર રાધનપુર નિવાસી શા. હરગોવિન્દદાસ જીવરાજનો આ મહોત્સવ દરેકના હૃદયમાં ચિરઃ સ્થાયી રહેશે.

પાટડીમાં પ્રતિષ્ઠા—

ત્રિલોક ચૂકામણિ શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ ભગવાનની અપૂર્વ યાત્રાઓ કરી પોતાના બહોળા શિષ્ય પરિવાર સાથે સરવાગત પાટડી મુકામે પધાર્યા. પાટડી ગામમાં પ્રાતઃસ્મરણીય સકલાગમરહસ્યવેદી પૂજ્ય આચાર્યદેવ વિજયદાનસૂરીશ્વરજી મહારાજનો સમાધિપૂર્વક સંવત

૧૯૯૧ ના મહા સુદ બીજના દિને સ્વર્ગવાસ થયો હતો શાસનના પ્રાણ કહો કે શાસનના તાજ કહો એવા અનુપમ જ્યોતિર્ધર મહા-પુરુષની પ્રાણ હઠણી આ પાટડી બની જો કે અત્રેની જૈનોની વસ્તી અદ્ય પ્રમાણમાં છે. તેમ ગર્ભ શ્રીમત પણ નથી છતાં પણ આ મહાપુરુષની પુણ્ય પ્રભા પડતા અત્રેની જનતામાં તેમની યાદગિરિ ગહે તે માટે યોગ્ય કાળા ઉત્સાહી થયા હતા જે ભૂમિમાં શાસન મણિ આગમ રહસ્યવેદી આચાર્ય દેવનો સ્વર્ગવાસ થયો તે ભૂમિ પુનિત ધામ તરીકે માનીએ તો કશીએ અતિશયોકિત નથી તીર્થ ભૂમિ કહો કે પૂજ્ય ભૂમિ કહો એ તારક આચાર્ય દેવના દેહ પીંજરે બનાવી છે

નિર્ણય કર્યો—

સ્વર્ગસ્થના બહોળા ભક્તગણે તેઓના સુગુણોથી આકૃષ્ટ થઈ તેઓના અગ્નિ મસ્તકાગ્રના સ્થાનમાં દર્શન-વદન અને પૂજનથી પાપ પુજો હરનાર ભવ્ય દહેરીમાં પાદુકા પધગવવાનો તેમજ મંદિરના ચોગાનમાં અદ્ભુત આગસની દહેરી બનાવી પ્રેક્ષકને ક્ષણભર સાક્ષાતકાગ્રનો અનુભવ કરાવતી સ્વર્ગસ્થની અદ્ભુત પ્રતિભૂતિ પધારાવવાનો નિર્ણય કર્યો ઉભય દહેરીઓ તેમાં થઈ ચુકી હતી શ્રીજેશ્વરજીમાં ચગિત્રનેતાની રૂબરૂમાં પ્રતિષ્ઠાનુ મુહૂર્ત નિર્ણય થયું આ પ્રસંગે અમદાવાદના શેઠ બકુભાઈ ચીમનભાઈ ઠડીયા, બાપાલાલ વિગેરે સદગૃહસ્થોએ પાટડી પધાગવા વિનંતિ કરી હતી આ વિનંતિને સ્વીકારવામાં આના-કાની નજ દોમ કાગણુકે સ્વર્ગસ્થ પુણ્યાત્મા પ્રતિ ચગિત્રવિશ્વને અન્નેડ સદ્ભાવ અને અખૂટ પ્રીતિ હતી સ્વં ના ઉત્તરતપ, ત્યાગ અને માન પ્રત્યે બહોળું બદ્ધમાન હતું

પ્રતિષ્ઠા પ્રારંભ—

ચગિત્રનેતાની પ્રભાવક હાથમાં પાટડી ગામમાં પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે

મહોત્સવ પ્રારંભાયો, આખા યવનરત્ને શણગારવામાં આવ્યું હતું. આમંત્રણ પત્રિકાઓ કાઢવામાં આવી હતી, જેથી બહારગામથી ધણા લોકોએ ભાગ લીધો હતો.

આ પ્રસંગે અમદાવાદથી શાન્તમૂર્તિ ઉપાધ્યાયજી મહારાજ શ્રીમદ્ મનોહરવિજયજી મહારાજ આદિ ઠાણા તથા આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ રામચંદ્રસૂરિજી મહારાજના શિષ્યરત્ન મુનિશ્રી મનકવિજયજી તથા મુનિશ્રી કાન્તિવિજયજી આદિ ઠાણા પધાર્યા હતા. સુરતથી પ્રખ્યાત ગવૈયા માસ્ટર દીનાનાથ આવેલ હોઈ પૂજન-ભાવનામાં ઓતાની ઠઠ જનમતી હતી. આગલે દિવસે જળજનગાનો ભવ્ય વરઘોડો નીકળ્યો હતો. જેમાં સુરતકા ખેન્ડ, નિશાન ડંકો, ચાંદીનો રથ હાથી વિગેરે અપૂર્વ શોભા આપી રહ્યા હતા. આ પ્રસંગે પાટડી દરબારના કુંવરે તથા અન્ય અમલદાર વર્ગે હાજરી આપી હતી.

સંવત ૧૯૯૩ ના વૈશાખ સુદ ત્રીજના શુભ દિવસે પૂ. આચાર્ય દેવના વરદ હસ્તે સેંકડો માનવોના જય જયારવ વચ્ચે સ્વર્ગસ્થની પાદુકાની તથા મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી હતી. છેલ્લે દિવસે અષ્ટોત્તરી સ્નાત્ર ભણાવવામાં આવ્યું હતું. પ્રતિષ્ઠાની ખુશાલીમાં અમદાવાદના મગોડીવાળા શેઠ માણેકલાલ ચુનીલાલ તરફથી જૈન જૈનેતર તમામને ધરદીઠ શેર શેર સાકરના પડીકા વહેંચવામાં આવ્યા હતા. આઠે દિવસ સાંજ સવાર જુદા જુદા ગૃહસ્થો તરફથી નવકારશી જમણ કરવામાં આવ્યા હતા.

ખીલકુલ ઠીક છે—

પાટડીમાં થયેલ અખિલ ધર્મોત્સવના મુખ્ય પ્રેરક ઉદ્ભાવક નિર્ણયકાર સ્વ. પૂજ્ય આચાર્ય દેવ શ્રીમદ્ વિજયદાનસૂરીશ્વરજી મહારાજના વિશુદ્ધ શિષ્ય રત્ન મુનિશ્રી મંગળવિજયજી મહારાજ હતા. ખરેખર તેઓએ સ્વતારક ગુરુદેવની સૌન્દર્ય ભરી મૂર્તિદ્વારા સ્મૃતિ

હમી કરી જનતાને જાણી બતાવી છે એટલું જ નહિ પણ પોતે તારક
ગુરૂદેવના પ્રતિ તેઓશ્રીના હિપકાગનો બદલો આપી કાઢે અશે જાણ
મુક્ત પણ થયા છે એમ માનવું બીલકુલ હીક છે

ચિર સ્મરણીય બન્યા—

ધર વાળ્યા પછી તેના સુમધુર અને સુલહ નાદનો ટલુકાર
અને ગુણકાં અવગેષ ગ્રહે છે તેમ આ મહાપુરુષનો જીવત અવસ્થામા
પુણ્ય ક્રમે એમો દિગિવિદિશિમા નિતાન્ત વાગ્યો પરંતુ દેહાન્ત બાદ
પણ તે પ્રખ્યાત પુણ્ય પ્રભાવનો ગુણકાં કહો કે ટલુકાં કહો એ આ
પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે ગાળ ગ્યો હતો સાચેજ પાટડી ગામમા સ્વર્ગગામી
પ્રાત સ્મરણીય તે મહાત્માના અવગેષો ચીર સ્મરણીય બન્યા

એમ માનવું શુ ખોટું છે—

પુણ્ય પ્રકૃતિક મહાત્માઓના દેહાન્ત થયા બાદ તેઓની નિર્ગલ્પ
કીર્તિ, અનેક અથોમા પ્રતિબિંબિત કરેલો જ્ઞાનનો વાસો જનતાને તેમની
ચીર સ્મરતાનો અવભાસ કરાવે છે ભલે બોલવું ગમનાગમન કરવું
એ પુણ્ય પ્રતીકનું દેહ અટક્યું પરંતુ તેઓનું યજ્ઞોવધુ અને જ્ઞાન
વધુ એકાદીન મુશ્ય પણ જનોપકાર વિરતારી ગ્યું છે એમ માનવું
શુ ખોટું છે ?

તાર ગાળ પધાર્યા—

પાટડીની પ્રતિષ્ઠા નિર્વિનિત સમૂહ થયાબાદ વિહાર કરી બો-
ધણીજી પધાર્યા સ્નાની યાત્રા કરી બાલરાસન સુગંધ વિગેરે ગામોમા
વિતરી અન્ન ધર્મ પ્રભાવના ફેલાવી હીંચ, વીસનગર, વડનગર,
મંચો આદિ ક્ષેત્રોમા અદ્ભુત સ્વાગતથી સત્કારીત થતાં, ભવ્ય જીવેતે
પ્રતિબોધતા ચત્રિનાયક તાર ગા તીર્થ પગ સદર્ષ યાત્રાર્થે પધાર્યા

નિર્ણીત થઈ ચુક્યું હતું—

મવત ૧૯૯૪ ની માલતી આતુર્માસ દર્શન શહેરની જનતાના

અત્યંત આગ્રહથી નિર્ણીત થઈ ચુક્યું હતું. આ શહેરની જનતા ઉપર ચરિત્રનાયકના તારક ગુરૂદેવનો અસાધારણ ઉપકાર થયેલો હતો. માનો કે ધર્મનું ખીજધાન આ ક્ષેત્રની જનતાની હૃદયરથલીમાં તેઓએ કર્યું હતું. સ્વગુરૂદેવનું કાલ્યું પ્રદ્યું ક્ષેત્ર નિરીક્ષણ કરવા અથવા જળસિંચન કરવા જવાની જરૂર તો હતીજ. ત્યાંની જનતા પણ વર્ષોથી ચરિત્રનાયકના ચતુર્માસની ચાહ રાખી રહી હતી. ઇડર શહેરની જનતાને ચરિત્રનાયક તારંગાણ તીર્થમાં પધાર્યા છે એ સમાચાર મલતાં ભકતગણ સન્મુખ આવી પહોંચ્યો હતો. રાજેશ્વર જતા પહેલાં ભોયણી તીર્થમાં મંગુલાધ નેમચંદ તથા અમૃતલાલ વિગેરે ઇડરના આગેવાનો વિનંતિ કરવા આવ્યા હતા. તે વખતે ચોમાસાની જે બોલાધ હતી.

ઇતિહાસ કથે છે કે—

પૂર્વ કાલીન ઇતિહાસ કથે છે કે ઇડરગઢની સ્થલી દર્શનીય અને અદ્ભુત છે. જ્યાંની કાલી પુલીવનરાણ અને પહાડોની કિલ્લાબંધી આદિ દરયો અપૂર્વ શાંતિ અને આરામ અપે છે.

અત્રે અનેક મહાન પ્રભાવક અને અદ્ભુત ચમત્કારી આચાર્ય મહારાજોના અનેકશઃ ચાતુર્માસો થયા છે. અનેક મહાત્માઓને સમહોત્સવ આચાર્યપદ, પંડિતપદ પ્રદાનો અહીંજ થયેલા છે.

જૈનધર્મના પરમ શ્રદ્ધાળુ શ્રી સંપ્રતિ મહારાજના હસ્તે પ્રથમ ઉદ્ધરેલ ઇડરગઢ ઉપર શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનનું આવનજિનાલય મંદિર શોભે છે.

જૈનાચાર્યોના ઉપદેશથી કુમારપાલ મહારાજ આદિ અનેક રાજાઓ તથા શેઠ શાહુકારે એ દહેરાસરના જીર્ણોદ્ધારમાં અને અબ્યુદયમાં ઘણો સારો ફાળો અર્પ્યો છે,

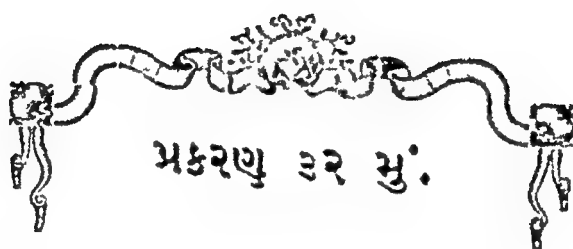
મંથોગ અને મમય પલટાતા પન્વિર્તન થઇ ગયું તે અપૂર્વ
જોભા અખંડ સમૃદ્ધિઓ, વિપુલ વૈભવો કાલની ગોદમાં લપાયા

ચાતુર્માસ થયું —

મદિગે જિર્ણુ જનતા ગયા પ્રજામાં દીનતા વ્યાપતી ગઇ.
જૈનોની વસ્તી અલ્પ મળ્યામાં આવતી ગઈ પ્રભાવકે જૈનાચાર્યોના
આગમન અલ્પ થતા ગયા જેથી પ્રજામાં ધર્મ વાતસલ્ય ઘટતું ગયું
અસ્ત પડી ઉભ્ય અન્નચેલો હોય છે એ વાક્યને જાણે અગિતાઈ
કંવાનેજ ન હોય તેમ આજથી લગભગ ચોત્રીસ વર્ષ પહેલાં ઇડિર
શહેરમાં નિરપૃથ્વ શિગેમણી શાસન મંડલકે કૃપાનિધાન સુરિ ગેખર
આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજનું ચાતુર્માસ થયું

જેઓશ્રીના પ્રતાપે જનતામાં અબૂત પૂર્વ જગૃતિ આવી ધર્મ
શ્રદ્ધાના પુગ ઉભગયા, વળી ૨૦ વર્ષ પહેલાંના બીજા ચતુર્માસમાં
આચાર્યશ્રીના હૃદય ગમ ઉપદેશથી ઇડગદપગના મદિગના છુર્ણોદ્ધારનું
કાર્ય પ્રાગભાયુ જેમાં લગભગ દોઢ લાખ જેટલો ખર્ચ થવા
પાડ્યો હતો આ છુર્ણોદ્ધારના કામકાજમાં મહોટો ફાળો મારતર
દેમચંદભાઈ ઇગનલાલનો છે તદુપગત અત્રે પૂર્વ આચાર્યશ્રીના
ઉપદેશથી અપગ દોના ગ્લેષુ માટે એક વિગાળ પાંજગપોળ જોલ-
વામાં આવી હતી અન્ય પણ ઘણી ધર્મ પ્રવૃત્તિઓ થઈ હતી વીસ વીસ
વર્ષોના વહાળા વીતી ગયા બાદ અદ્ભૂત પ્રભાવી શાસન મંડલકે આચાર્ય
શ્રીમદ્ વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજ પોતાના બહોળા શિષ્ય
પન્વિભામદ મવન ૧૯૯૪ માં ચાતુર્માસ માટે તાગ ગાથી વિદાગ ક્યો

ધડરમાં પ્રવેશોત્સવ—

તારંગાથી પૂ. આચાર્ય દેવેશે ગામો ગામની જૈન જૈનેતરની જનતાને ધર્મના રહસ્યને સમજાવતા સપરિવાર ધડર શહેર પ્રતિ પ્રયાણ કર્યું. ધડરના કેટલાક ભાવુક સહગૃહસ્થો આચાર્યશ્રીના દર્શનાર્થે કાવા મુકામે આવી લાગ્યા. પુર પ્રવેશનો દિવસ નિર્ણય કરી પાછા ફર્યા ધડરની જનતામાં આ સમાચારથી હર્ષની ઉર્મીઓ ઉભરાવા લાગી. સૌ કોઈ સત્કારની તૈયારીમાં સભાવ ગુંથાયા. તેમાં ખાસ યુવકવર્ગ અમાપ ઉત્સાહથી ઘણે દૂર સુધી આચાર્ય દેવેશ સન્મુખ જઈ પહોંચ્યો હતો.

પ્રભાતના મંગલ સમયે મૃદુમૃદુ વાયુની લહેરીઓથી ભક્તજનોના મેજાઓને પ્રક્ષાલી નિર્મળ બનાવી રહ્યો હતો. સૂર્યનારાયણ પોતાની

સોનેરી કિંગ્ડમોથી પૃથ્વીતલને ઓપતો, સમગ્ર યીગ્મેને સ્પષ્ટ બનાવતો, અને બતાવતો, ઉન્નતદશાને પ્રાપ્ત કરતો અને કરાવતો વિશાળ વ્યોમપથની મુસાફરીમાં નીકળી પડ્યો હતો. ગતિના પ્રસાર વાતાવરણથી ઓ ભક્તોના હૃદયમાં ગુરુસત્કારની ધુન એકમેક ચર્ચ રહી હતી.

ધરના મીમાંસામાં આચાર્ય દેવેશ સપરિવાર પધાર્યા, અખિલ જૈન જનતા અદ્ભુત ઉત્સાહથી હર્ષધેલી બની આવી પહોંચી અને ચગિત્રનાયકનું દબદબા ભર્યું ભવ્ય સ્વાગત કરવામાં આવ્યું. જય-જયનાદની મર્જના સાથે પૂર્વ આચાર્યદેવેશ વ્યાખ્યાનપીઠ ઉપર ખીંગના વિશાળ માનવમેદની સમક્ષ ભુલ્લહ અને મધુર જ્વનિએ મગલાચરણ કર્યા બાદ માનવ જન્મની સાચી સાર્થકતા ઉપર હૃદય સ્પર્શી પ્રવચન આપ્યું હતું.

પ્રતિદિન ભુલ્લહ ભુલ્લહ વિષયો ઉપર ચગિત્રનાયકના વ્યાખ્યાનો આવતા માનવમેદની પણ મહાસાગરની જેમ ઉમટતી, નવા નવા વિષયો, નવા નવા દૃષ્ટિઓ અને કદીપણ ન સાંભળેલી એવી આકર્ષક દલીલો સાંભળતા ખરેખર શ્રોતૃવૃન્દ ચિત્રાલેખિત બનવા સાથે ધર્મ પ્રતિષ્ઠામાં ખૂબ ચોળચો.

વડાલીની વિનંતિ—

દિગ્ગથી પાંચ કોચ ફર વડાલી ગામના અગ્રગણ્ય શ્રેષ્ઠી વર્ગ આચાર્યદેવેશને ત્યાં ધર્મ મહોત્સવ પ્રસંગે પધારવાની વિનંતિ કરવા આવ્યો. દીર્ઘદંટી આચાર્યદેવેશ ધર્મ અને રાસન પ્રભાવનાની વૃદ્ધિ વિચારી તેમની વિનંતિ સ્વીકારી સત્સ્વાગત વડાલી પધાર્યા ચરિત્રનાયકને એટલી જનતાને ખાસ પરિચય ન હતો પરંતુ પ્રભાવસંપન્ન પુણ્યના અનિશ્ચયો એવા દોષ છે, કે અપરિચિતો પણ દર્શન અને વણી શ્રવણ માંથી અમાપ ઉત્સાહી અને અસાધ્યભણ ભક્તિવાદી બને છે વડાલીની જૈન-જના ચગિત્રનાયકને ધર્મઉપદેશ આમળવા સદર્શ

યોગાદિ. અત્રે જોઈ વદ ૮ ના દિને પૂ. ન્યાયાંબોનિધિ શ્રીમદ્ વિજયા-
નંદસૂરીશ્વરજી મહારાજની સ્વર્ગારોહણ તિથિ ધણાજ ઠાઠમાઠથી આચાર્ય
દેવેશના અધ્યક્ષપણા નીચે ઉજવાઈ હતી. પૂ. આત્મારામજી મહારાજનું
સુંદર શૈલીથી જીવનવૃતાન્ત સાંભળતા અત્રેની જનતા તેમના સદ્ગુણો
તરફ ખૂબ આકર્ષાઈ. આચાર્ય દેવેશની શીતલજળાયામાં અદ્વાઈ મહોત્સવ
શાંતિસ્નાત્ર વિગેરે ધર્મ મહોત્સવો નિર્વિદ્ને પસાર થયા.

ત્યાંથી પાછા ઇડર—

વડાડીથી જોઈ વદ ૧૪ ના શુભદિને વિહાર કરી તેજ દિવસે
સસત્કાર ઇડરમાં પ્રવેશ કર્યો. આ ચતુર્માસ આચાર્ય દેવેશનું ઇડરમાં
થવાનું છે. એ સમાચાર વાયુવેગે વિસ્તર્યા, એટલે આજીબાજીના અનેક
ગામોમાંથી પોતાના શિષ્યોને ચાતુર્માસ માટે આચાર્ય મહારાજશ્રી
પાસે વિનતિ કરવા આવ્યા. કૃપાળુ ગુરુદેવે તેઓ સઘળાની વિનતિ
સ્વીકારી. પન્યાસજી શ્રીમદ્ જીવનવિજયજી આદિ ઠાણાને સીપોર,
મુનિરાજશ્રી નવીનવિજયજી આદિને ઉંઝા, મુનિશ્રી યોગીન્દ્રવિ. આદિને
સીતોર, મુનિશ્રી પદ્મવિજયજી આદિને ધીણોજ ચાતુર્માસ માટે આજ્ઞા
કરમાવી. તદુપરાંત સંઘના કાગળો આવતા આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજય-
ગંભીરસૂરિજી મહારાજને વેરાવળ, આચાર્ય શ્રીમદ્ લક્ષ્મણસૂરિજી
મહારાજને ઇદોર, તથા મુનિશ્રી સુરેન્દ્રવિજયજી તથા નંદનવિજયજીને
તળાજી ચોમાસુ કરવાની આજ્ઞા આપી.

ભગવતીસૂત્રની વાંચના—

ઇડરની જનતાને વર્ષોના આંતરા બાદ આવા મહાન પુરુષનો
ચાતુર્માસમાં યોગ મલતો હોઈ ધર્મારાધના કરવામાં ખૂબજ તત્પર
બની. રસપ્રદ પ્રવચનો પ્રતિદિન ચાલતા જનતાના હૃદયોમાં ધર્મની
વાસનાઓ ઓતપ્રોત થતી. ધર્મોત્સાહી શ્રાવક વૃન્દ અનેકધા ધર્મ
તત્ત્વોની ચર્ચાઓ કરી યથાતથ્ય યથાર્થ વાદીના (વીતરાગના) સિદ્ધાંત
સમજતા થયા. જેમ જેમ ચતુર્માસ નજીક આવતું ગયું તેમ તેમ

જનતાને ઉત્સાહ પશુ વધતો ગયો અને કદી પણ નહિ સાંભળેલું પરમપુનિત ચારે અનુયોગથી ભગ્નુ શ્રી ભગવતીજ સૂત્ર વાચવાનો નિર્ણય થયો પુનીત ભગવતીજ સૂત્ર મંબધી સધળો ખર્ચ શા કુખેગભાઈ નથુ-ભાઈએ ઉદારતા વાપરી સ્વીકાર્યો સૂત્ર પ્રારભ દિવસ નિર્ણય થતા અખિલ જૈન કામ હર્ષ ગરકાવ બની સૂત્રના બહુ માનાર્થે અને ભક્તિ નિમિત્તે એક ભવ્ય વરઘોડો ચઢાવવામા આવ્યો હતો, જે વરઘોડો ધર શહેરના મુખ્ય લતાઓમા ફરી ઉપાશ્રયે આવ્યો અને આચાર્ય દેવેશને કુખેગભાઈએ ભગવતી સૂત્ર વહોરાવ્યું હતું મહાન્ સૂત્રને મંભળાવનાર મહાન્ પુરુષનો મેળ અને તેમા પશુ વર્ષોના આતરે આ મહામુલો-મુપ્રમંગ અત્રેની જનતાને સાપડતા બાલ કે સુવાન્ આઘેડ કે વૃદ્ધ સૌ કોઈ હર્ષદારમા ગુથાઈ જયનાદના ગુજારવાથી ઉપાશ્રયને ગુભવતા ચરિત્રનેતા સન્મુખ સૂત્ર શ્રવણ કરવા હતાચિત્ત થયા કુખેગભાઈના તરફથી સાચા મોતીનો ખાસ તૈયાગ કરાવેલો સુંદર સાથીઓ કરાવી સૂત્રના બહુ માનાર્થે ચઢાવ્યો ચાગ મહીના સુધી રાજની પ્રભાવનાઓ નોધાઈ

પૂ આચાર્ય દેવેશે મધુર મગળાચરણ પૂર્વક સૂત્રનો પ્રાગ ભ કર્યો મગળાચરણના શ્લોકોમા કેટલાક દિવસો સુધી લિન્ન લિન્ન બ્યાખ્યાઓ દલીલો, દષ્ટાતો, ઘટનાઓ અને વિચારણાઓ ચાલી કેટલોક વર્ગ એમ માનતો કે આવા મહાન્ સૂત્રને સમજવાની હમાગમા સમર્થતા નથી, પણ કહ્યું અને ચિત્તને પાવન કરીશુ પરન્તુ એ ભ્રમણાને આચાર્ય દેવેશની સૌ દોષ સમજી શકે એવી સુંદર શૈલીથી થતી સૂત્રની બ્યાખ્યાએ નિર્મૂળ કરી અને ખરેખર કહ્યું-ચિત્ત અને આત્માની પવિત્રતા વધવા લાગી વિગેષ તાલુખીની વાત તો એ છે કે કદી પણ બ્યાખ્યાનમા નહિ આવતો એવો કેટલોક વર્ગ પ્રતિદિન હૃદયની ત્રેગણાથી સમયસગ દાગ થતો એટલુજ નહિ પણ કેટલાકેના હૃદયમા જડ ધાલી બેઠેલી મિથ્યાપ્રવૃત્તિઓ, ક્રુસરારો અને શ્રદ્ધાની રાચિલતા દૂર કરી સુપ્રવૃત્તિમા, મુસંગદાગેમા અને મુશ્રદ્ધામા તેઓને મજબુત બનાવ્યા

જાહેર પ્રવચનો—

જો કે જૈન પ્રજા તો ચરિત્ર નાયકના રસમય ચાલતા વ્યાખ્યાનોથી સંતુષ્ટ થનવા સાથે ધર્મ આરાધનમાં તરખોળ થનીજ રહી હતી, પણ આવા અમુલ્ય ધર્મ પ્રબોધક પ્રવચનોનો લાભ જૈનેતર વર્ગને પણ મળે તો તેઓના જીવનમાં પણ અતેરો ધર્મ પ્રકાશ પથરાય કારણ કે તે જનતાને સાચા સુખના સાધનો દર્શાવનારા ધર્મગુરુઓ ભાગ્યેજ મળે છે. આ કામમાં ખાસ અત્રેના રહીશ નાગર ચીમનલાલની અત્યંત પ્રેરણા અને વિનંતિ વિશેષ કારણ ભૂત થની. આચાર્ય દેવેશે અખિલ વર્ગને ધર્મનું રહસ્ય સમજાય અને પખ્લીક સારો લાભ ઉઠાવે એ હેતુથી જાહેર ભાષણ આપવાનું સ્વીકાર્યું. જુમ્માશાહની ધર્મશાળામાં ગંજનવર માનવ મેદની સમક્ષ પ્રથમ પ્રવચન, “ સુખની ચાવી ” એ વિષય ઉપર આપવામાં આવ્યું હતું. ચરિત્ર નાયકના સુમધુર સરોદથી તેમજ વિવિધ તત્વ જ્ઞાનને પીરસતું પ્રથમજ ભાષણ જૈનજૈનેતર વર્ગને ખૂબજ રુચ્યું. સાચા પંથને દર્શાવનારૂં નીવડ્યું. શ્રોતૃવૃન્દનો અત્યંત આગ્રહ થતાં બીજું ભાષણ “ ધર્મ રહસ્ય ” વિષયક તથા ત્રીજું ભાષણ “ મનુષ્ય જન્મની સાર્થકતા ” વિષયક એમ અનેક વિષયો ઉપર જાહેર ભાષણો રાખવામાં આવ્યા હતા. ઉક્ત ભાષણોમાં ઘડિર શહેરના માન્યવર એકસર સામ્રાજ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ તેમજ રાજ કર્મ ચારી, તથા અત્રેની હાઈસ્કૂલના સંસ્કૃત ટીચર ડોક્ટર વિગેરેએ સહર્ષ હાજરી આપી હતી અને આચાર્ય દેવેશના આકર્ષક પ્રવચનો પ્રતિ અંતઃકરણનો સંતોષ દર્શાવવા સાથે જૈનધર્મના અપૂર્વ ત્યાગની અને એ લાગને પ્રચારનાર ધર્મ ગુરુઓની ભૂરિ ભૂરિ પ્રશંસા કરી હતી. ઘણા ભાષ્યોએ પ્રવચનની ઉંડી અસર થતાં ભિન્ન ભિન્ન પ્રતિજ્ઞાઓ સ્વીકારી. જે ત્રણ જાહેર ભાષણોમાં ધર્મ સ્વાદ ચાખ્યા બાદ જૈનેતર વર્ગ પણ ઉપાશ્રયમાં ચરિત્ર નાયકના વ્યાખ્યાન સાંભળવા ઉત્સાહ પૂર્વક આવતો હતો.

વ્રતોચ્ચારણ—

જૈનવર્ગ પ્રતિદિનના વ્યાખ્યાન શ્રવણથી ધર્મ શ્રદ્ધામાં અડોલ બનતો ગયો અને મસાગનીવિષમતા, ત્યાગની ઉચ્ચતા અને આદરણીયતા સમગ્ર અનેક પ્રકારના વ્રતો ઉચ્ચત્વા પ્રેર્યો મસારી જીવનમાં વ્યયસાયનો પાર ન હોવાથી, ઈચ્છતાના અભાવે પાપાગ્બો પગલે અને ડગલે થયાજ કરે છે. સપૂર્ણ પાપારભોનો ત્યાગ તો સયમ સિવાય બનવો અશક્ય છે દુન્યવી ક્ષણ જીવી પરાર્થોની લોભપતા અને પ્રીતિ પ્રાણીઓનું અધપતન કરાવે છે, લવાતરોમાં દુખોની ઉડી ગર્તામાં પટકે છે, માટે દુર્લભ માનવ ભવને મેળવી જો સમર્થતા હોય તો પહેલી તકે ભયકર સસારનો ત્યાગ કરી સયમ સ્વીકારવું ઉચિત છે. તેમ નહિ બની શકે તો સયમ પ્રાપ્તિની કામના રાખી દેશવિરતી (બ્રાગ્વ્રત) સ્વીકારી મનુષ્ય જન્મની અમુક અંશે પણ સાર્થકતા સાધવી જોઈએ, જેથી અનુક્રમે સયમની પ્રાપ્તિ દ્વારા શિવસહોદ સાપડે છે પૂ. આચાર્ય દેવેશનો આવીરીતે સુક્તિયુક્ત હૃદય દ્રાવક ઉપદેશ સાભળી હનુકર્મ આત્માઓને ઉડી અસર થતા લગભગ ૬૦ સ્ત્રી પુરુષોએ ચગ્ગિ નાયકના વગ્દ હરતે બ્રાગ્વ્રત, ચતુર્થવ્રત, જાનપચમી, વીશ-સ્થાનક વિગેરે વ્રતો ઉચ્ચરી જીવનમાં નવીન પ્રકાશ પાડ્યો.

ધાર્મિક પરીક્ષાનો મેળાવડો—

પૂ. વિનયકમળસરીશ્વરજી મહાગજના ઉપદેશથી સ્થપાયેલ શ્રી આત્માગમજી જૈન પાઠગાળાની છત્રીશમી વાર્ષિક પરીક્ષાનો ધનામ મેળાવડો ચગ્ગિનાયકના અધ્યક્ષપણા હેઠળ થયો જેમાં આચાર્યદેવેગે સચોટ ઉપદેશદ્વારા જ્ઞાન પઠન પાઠનની આવરયક્તા, ધાર્મિક જ્ઞાનથી મળતા અલભ્ય લાભો શિક્ષક અને વિદ્યાર્થીઓની અન્યોઅન્ય ફગ્ગે તથા મિત્રા ફેળવણીથી થતું આત્માનું અધપતન વિગેરે વિગેરે વિષયો ઉપર સુદૃઢ સ્પષ્ટી કરણુ કમ્પુ હવું તેમજ ક્રમશઃ ચગ્ગિનાયકના વગ્દ હરતે પુસ્તકો એનાયત કરવામાં આવ્યા હતા પાઠનાળા

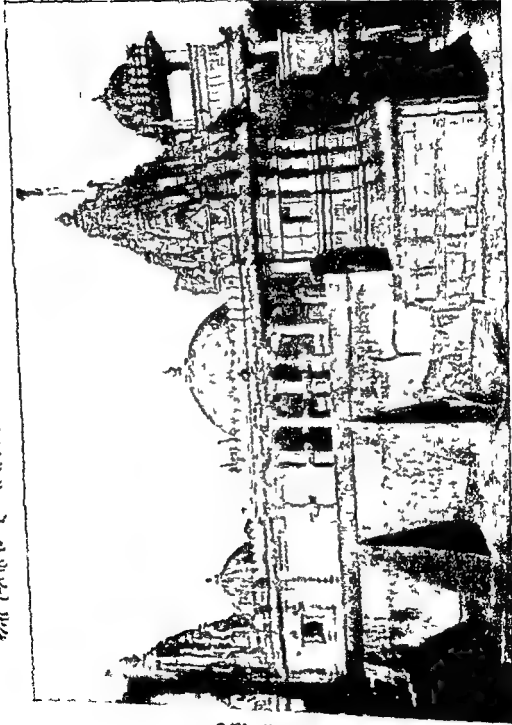
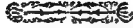
પુર બહાર ચાલી રહી છે, અને ચીરંજીવી રહેશે એવી હાલની પરિસ્થિતિ નિશ્ચય કરે છે:

જીર્ણોદ્ધારો—

ઇડર શહેરની આજુબાજુ પહાડોમાં અને ઝટાઝુડ ઝાડીઓમાં પ્રાચીન અને પુનીત કેટલાક તીર્થ સ્થળો વિદ્યમાન છે. કેટલાક જાણમાં અને કેટલાક અજાતપણ છે. કેટલાક તીર્થોમાં કેવળ મંદિરોના માત્ર ખડેરો નજરે પડે છે. જ્યારે કેટલાક તીર્થોમાં ભવ્ય મંદિરો અને પ્રાચીન દર્શનીય ભવ્ય મૂર્તિઓ યાત્રાળુ વર્ગના દિલને ખેંચે છે. ઇડરથી ફક્ત સાત આઠ માઇલ દૂર પોસીનાજી તીર્થ ધણું પ્રાચીન અને દર્શનીય છે. તે તીર્થનું મંદિર ધણું જ જીર્ણ અવસ્થામાં હોવા છતાં અજબ આકર્ષક છે. કેટલાક વર્ષ પહેલા દિગંબર અને શ્વેતાંબર વર્ગ સ્વ સ્વ દેવ માની પૂજા ભક્તિ કરતા, પરંતુ દિગંબર લોકોની તીર્થો માટે કુટ નીતિઓ અને કદાચ હવશતા જોઈ લાવિમાં તીર્થ વૈમનસ્ય ન ફેલાય એ શુભ હેતુથી શ્વેતાંબરોનો કબજો કાયમ થયો છે. સઘળી વ્યવસ્થા ઇડર જૈન શ્વેતાંબર સંઘ કરે છે. પૂર્વ ચરિત્રનાયક એક વર્ષ પહેલા આ પુનિત તીર્થની યાત્રા માટે પધારેલા ત્યારે તેઓશ્રીના હૃદયમાં તીર્થોદ્ધારની આવશ્યકતા પુરેપુરી જણાયલી, અને તેની વિચારણા પણ ચલાવેલી તે સફળ થવાનો સમય નજીક આવી લાગ્યો. એક દિવસના વ્યાખ્યાનમાં ભાવુક ઇડર જનતા સમક્ષ જીર્ણોદ્ધારની આવશ્યકતા તથા તેનાથી થતા આત્માને મહાન લાભોનું દિગ્દર્શન કરાવ્યું. જનતાના હૃદયમાં આ વાત ઉતરતા તુરતજ એક ટીપ શરૂ કરવામાં આવી જેમાં લગભગ ઇડર જૈન સંઘ તરફથી પાંચ હજાર અને અન્ય સ્થળોથી દસેક હજાર જેટલી રકમ એકત્રીત થઈ છે. હાલ જીર્ણોદ્ધારનું કામ સ્થપાયેલ કમીટીદ્વારા રીતસર ચાલે છે. આશા છે કે એ આરંભેલુ કાર્ય ટુંક સમયમાં નિર્વિઘ્ને સંપૂર્ણ થશે:

ઇડર તીર્થ ધણું જ પ્રાચીન છે. અવરનવર સેંકડો યાત્રાળુઓ

જોતો નિર્મોલ ૧૨ ૫ આચાર્ય દેવના ઉપદેશથી શરૂ થયો છે તે ઇસવી આઠ સોન વર

સાજનદી ધોશીના પાર્શ્વનાથજીનું ભવ્ય જિનાલય.

યાગાર્થે આવે છે તેમજ જૈનેતર વિદ્વાનો પણ આ તીર્થની વિઝીટ લઈ ઘણા પ્રસન્ન થાય છે આ તીર્થનો છેલ્લો ઉદ્ધાર પૂર્વ વિજય-કમળસૂરીશ્વરજી મહારાજના ઉપદેશથી લગભગ બે લાખ જેટલા દ્રવ્યનો વ્યય કરી થોડાજ વર્ષ પહેલા પુર્ણ થયો છે

ઈડર પ્રજના એકના એક વિશ્વાસુ ધર્મ શ્રદ્ધાળુ સેવાપરાયણ હેમચંદલાઈથી કોણ અજાત છે ! જેઓની ઉદારવૃત્તિ મહાન કાર્યો કરવાની હિંમત અને ધીગજતા તેમજ કુનેહથી ગુચવાયલા કોઠકાને ઉઠેલવાની દક્ષતા ચોમેર પ્રસિદ્ધ છે સ્વં વિજયકમળસૂરીશ્વરજી મહારાજનો જેમના ઉપર અતુલ પ્રભાવ પડ્યો હતો અને તે પ્રભાવ તેઓના હાથે થઈ ગયેલ છલોંદાર વિગેરે ધર્મ કાર્યથી પુરવાર થાય છે ખરેજ ઈડર તીર્થના છલોંદારનું કાર્ય શ્રીયુત્તર હેમચંદલાઈએ કટીબદ્ધ થઈ પૂર્ણ કર્યું છે અખિલ ઈડરની જનતા એકેઅવાજે તેઓના ગુણગાન કરી ગઈ છે વળી જેમની વય પુગતી થવા આવી છે છતાં પણ ચત્રિનાયકના ઉપદેશથી એમણે શ્રાવકની બે પઠિમાઓ અમાપ ઉત્સાહથી અને અગેડ સહિષ્ણુતાથી વહન કરી છે તેમજ ચત્રિનાયકના વરદ હસ્તે ખાન્નપત ઉચ્ચરી તથા ઉપધાન તપની આરાધના કરી આત્મ ઉન્નતિ આધવા ભાગ્યલાલી થયા છે

ચત્રિનાયક વિશાળ પગિવાસહ ગદ ઉપર પધાર્યા અને ભવ્ય જિનાલયમા પ્રજુના દર્શન સ્તવના કરી, નિરીક્ષણ કરતા આપ્તુ એ મદિર દેવવિમાન સદૃશ ભાગ્યુ લાંબી નિમીમ શાન્તિ અને વિશુદ્ધ વાતાવરણુ દાખુભર ચત્રિનાયકના ચિત્તને હાગવા લાગ્યુ, પરંતુ શીખર પર દષ્ટિ દગતા એક ખાણુનો ભાગ કાઢી દગતો દેખાયો આ વાતની જાણ હેમચંદલાઈને કરી, તપામ કરતા જણાયુ કે શીખરનું કામ મનુષ્યન જાણી ઉઠેલુ ન હતુ શીખર શાસ્ત્રીઓએ પ્રથમ તકે શીખરના છલોંદારની અનિવાર્ય આવરણતા નબૂાવી પૂર્વ આચાર્ય દેવેશના ઉપદેશથી દરેક દગતની બહારગામથી દીપ કરવામા આવી એનું કામ પપ્પ હેમચંદલાઈની દેખરેખ નીચે ધમધોડાગ ચાલી ગયુ છે.

તેમજ ગામના શીતળનાથના મંદિરના સમાર કામ માટે ચરિત્ર નાયકના ઉપદેશથી ઠીક ઠીક રકમ ભેગી કરવામાં આવી હતી. તેનું પણ કાર્ય હાલ ચાલી રહ્યું છે. શ્રીયુત્ત હેમચંદભાઈ ખડેપગે જીર્ણોદ્ધારના સુકાર્યમાં સમય વીતાવી રહ્યા છે ! ખરેજ સમાજ જરૂર તેઓની રહી છે:

મંડળની સ્થાપના—

અતેકાનેક ધર્મના મહાન્ કાર્યો અત્રે થયા છે, તેમજ બહાર ગામોના યાત્રાળુઓ પણ મોટી સંખ્યામાં આવી ધર્મ પ્રસંગે ઉજવે છે, આવા સંયોગોમાં સેવા ઉત્સુક મંડળ અત્રે હોય તો ઘણી મદદ મળવા સાથે ધર્મ કાર્યોમાં સુગમતા રહે, એ હતુથી પત્ન્યાસજી મહારાજ શ્રીમદ્ જયંતવિજયજી મહારાજની પ્રેરણાથી અત્રે એક ઉત્સાહી યુવકોનું મંડળ સ્થાપવામાં આવ્યું; જેનું નામ “ વિજયલઙ્ગધસરિજી જૈન સેવા સમાજ મંડળ ” રાખવામાં આવ્યું. આ મંડળે ચતુર્માસમાં થયેલા ધાર્મિક પ્રસંગોમાં બનતી કાશિશ કરી ખડેપગે સેવા બજાવી પોતાનું કર્તવ્ય અદા કર્યું છે.

તપ આરાધન—

પૂ. આચાર્યદેવેશના હૃદયદ્રાવી ઉપદેશથી લગભગ સોની સંખ્યામાં સ્ત્રી પુરુષોએ ઉલ્લાસપૂર્વક અક્ષયનિધિતપ તથા ચૌદપૂર્વના તપની સવિધિ આરાધના કરી તપની સધળી ક્રિયા મુનિશ્રી મહિમાવિજયજી કરાવતા હતા. તથા ઘણાઓને પ્રેરણા કરી આ તપમાં જોડ્યા હતા.

તેઓશ્રીના દિવ્ય ઉપદેશથી અન્ય જનતાએ પણ વ્રત-પચ્ચ-ખખાણુ આદિ અધિકાધિક કરી જીવનકૃતાર્થ બનાવ્યું. તપની પૂર્ણા-હુતિમાં ભવ્ય અને આકર્ષક વરઘોડો ચઢ્યો હતો. જે વરઘોડાએ જૈનેતરવર્ગને ખૂબ આકર્ષ્યો. જિનાલયમાં પૂજાઓ, વિવિધ અંગ-રચનાઓ તેમજ પ્રભાવના આદિ દ્વારા શાસન પ્રભાવના સારી ફેલાવવામાં આવી.

ચરિશેખર

પર્વ આરાધન—

પર્યુષણપર્વ નજીક આવતા ગયા, જનતામા અમાપદર્પ હિલગાયો વિવિધ પ્રકારની ધર્મભાવનાઓથી જનતા ર ગાવવા લાગી અને અતિ નિર્વિદ્વતાથી પુતીતપર્વની આગધના થઈ. જેમા ચરિત્રનાયકની વાણીના પ્રતાપે વિવિધ તપશ્ચર્યાઓ દેવદ્રવ્યાદિની આવકે વિગેરે ધર્મ ઉત્પત્તિ ઠીક પ્રમાણમા થવા પામી, જનતા મ ગળમય ધર્મવાસરોને હ મેશ ઝ ખતી

ઉપાશ્રયની આવશ્યકતા—

જો કે ઇડરમાં ઉપાશ્રયતો હતો પરન્તુ ઘણો જુનો અને સડીણું હોવાથી ધર્મક્રિયાઓ આગધવામા સામાન્ય મુશ્કેલીઓ પડતી, બીતો પકુપકુ થઈ પડી હતી ચતુર્માસમા વાદળોનો ગર્જારવ અને પુરજોરથી પુકાતો પવન ઉપાશ્રયને જનીનદોસ્ત કરી મુકશે એવી સૌ કોઈને બીતિ ગ્રહેતી હતી આવા પ્રકારના સંજોગો જોતા નવા ઉપાશ્રયની આવશ્યકતા સૌ કોઈને જણાઈ

પર્યુષણપર્વમા પ્રસંગે પ્રસંગે ચરિત્રનાયકના સચોટ ઉપદેશથી નવીન ઉપાશ્રય ઠગવવા માટે લગભગ બાર હજાર જેટલી મોટી રકમ ટીપમાં ભગઈ ઇડરની જનતા માટે આવી એકદમ મોટી ટીપ ભગવાનો મો વર્ષમા આ પહેલો પ્રસંગ હતો આ બધો પ્રભાવ અને અતિ-વધ ચરિત્રનાયકની પુણ્ય પ્રકૃતિનોજ મનાય

ઉપમાન તપ—

જુદાજુદા વિધયો ઉપર ચરિત્રનાયકનો ઉપદેશ પ્રતિદિન ચાલતો અને એક પ્રસંગે ઉપધાનતપની મહત્તા અમંગલવાર્મા આવી જનતાના હૃદયના તે તપ આગધવાની ઉત્સુકતા પણ જાગ્રત થઈ ઉપધાનતપ અત્રે આનાધાનુ જોઈએ, એમ સૌ કોઈ ભાવના ગમ્યતા અકસ્માત મનો કે કોઈ દેવી પ્રેરણાથી દિગ્મતનગગનિવાસી વખતચ દ રેવાઈના વિધવા આઈ કેવા આવી પહોંચ્યા, અને ચરિત્રનાયકની પાસે વદન

કરી સવિનય ઉપધાનતપ કરાવવાની પોતાની ભાવના પ્રગટ કરી. આ સમયે ઇડરની જનતા તાજુબ થતી. શા. ચુનીલાલ રાજકરણભાઈ આદિ ધર્મી જનોએ તે બાધને જાતમહેનત આપી તે તપ કરાવવામાં મદદ કરવાનું સ્વીકાર્યું. અસાધારણ ઉત્સાહથી પૂ. આચાર્ય દેવના વરદહસ્તે અનેક સ્ત્રી-પુરુષોએ તે અનુપમ તપની આરાધના નિર્વિધે સંપૂર્ણ કરી, તપસ્વીઓની ભક્તિમાં ઇડરની જનતા ખંતથી ઉભી રહેતી:

ચાતુર્માસ પરિવર્તન—

આચાર્ય દેવેશના ચતુર્માસ પરિવર્તન માટે જોકે અનેક ગૃહસ્થ તરફથી વિનંતિઓ આવી હતી. પોતાના ગૃહાંગણમાં મહાપુરુષના પુનિત પગલા કરાવવાની હોંશ કોને ન હોય ? છેવટે શા. મંગુભાઈ નેમચંદ ગાંધીને ત્યાં વિશેષ લાભ જણાતા ગુરૂદેવે ચતુર્માસ પરિવર્તન સ્વીકાર્યું, અતિ આડંબરથી તેઓના ગૃહાંગણમાં આચાર્ય દેવેશ આદિ ચતુર્વિધ સંધ પધારતા શા. મંગુભાઈએ સ્મરણીય સત્કાર કર્યો. વિવિધ શોભાથી અલંકૃત ભવ્ય મંડપમાં સુમધુર તત્ત્વબોધ મંગલાચરણ કર્યું. સાંધી દશ વાગે સકળ સંધ વાજતે ગાજતે આચાર્ય-શ્રીની પ્રધાનતા નીચે ઇડર ગઢ ઉપર શત્રુંજય પટને જુહારવા માટે પધાર્યા. જ્યાં ભવ્ય જિનાલયમાં નવ્વાણું પ્રકારી પૂજા ભણાવવામાં આવી તથા સુંદર અંગરચના વિગેરે શાસન પ્રભાવના સારી થઈ. તેજ દિવસે સકળ સંધનું તથા ઉપધાન વાહક ભાઈએનોનું સ્વામી વાત્સલ્ય ઉદ્ધાર ચિત્તથી શા. મંગુભાઈ નેમચંદ તરફથી કરવામાં આવ્યું. બહાર ગામથી આવેલ જનાણુઓની પણ મોટી સંખ્યાએ લાભ લીધો હતો. બીજના અને ત્રીજના અનુક્રમે શા. ડાહ્યાલાલ કુબેરદાસ પરીખ તથા શેઠ ડાહ્યાલાલ મોહનલાલને ત્યાં તેમની આગ્રહ ભરી વિનંતિ થવાથી તેમને ત્યાં ચાતુર્માસ બદલ્યું હતું. દરેક સ્થળે બોધક પ્રવચન થતા પ્રભાવનાઓ પૂજાઓ આદિ ધર્મકૃત્યો સારા થયા. અત્રેના ન્યાયા-

ધીર વિગેરે મન અમલદારોએ પણ કાલા રોકને ત્યા અરિત્ર નાયકની વાણી શ્રવણનો સહર્ષ લાભ લીધો હતો

ધર્મકૃત્યો—

અગ્નિ નાયકની પુણ્ય પ્રકૃતિ એવી અજળ ભરેલી છે કે જેઓની હાથમાં અવગતવર ધર્મકાર્યો થયા કરે છે જેઓશ્રીની વાણીમાં એવો ઉચ્ચ પ્રભાવ છે કે સાબળનાર કાંઈને કાંઈ જરૂર પામી જાય છે વળ જેવા કંઠોર હૃદયો પણ પીગળતા અસાધાગણ્ય ધર્મકૃત્યોમાં યોગ્ય છે જેઓની ઉચ્ચ ત્યાગવૃત્તિ, સરળ અને પ્રશાન્ત પ્રકૃતિ, અન્નેડ નિરપૃહતા અને અસાધાગણ્ય વ્યાખ્યાન પ્રભાવ આદિ ગુણો ભલભલાને મુગ્ધ બનાવે છે ગ્રાંઠ પ્રતાપી અગ્નિ નાયકના પુનિત દર્શનાથે ગેઠ નગીન-ભાઈ હરમયદ સંધવી ચાલીશ પચાસ આદમીના કાફલા સાથે આવ્યા તેઓના તગૃધી ઉપધાન વાહકોનું સાધર્મિક વાત્સલ્ય, દેવદ્રવ્યની વૃદ્ધિ આદિ સુકાર્યો થયા ઉદાર વ્યક્તિઓ ત્યા જાય ત્યા પોતાની ઉદાર વૃત્તિ દાખવે છે તેમજ અમદાવાદથી ધી યગમેન્સ જૈન સોસાયટીના કાર્યવાહકો ગેઠ બટુભાઈ મળીભાઈ, ચીમનલાલ કેશવલાલ કડીયા આદિ ચાલીશ પચાસ જણે આવી અરે આત્ર મહોત્સવ કરી ધર્મશોભા દીક વધારી સુગતથી મુનિશ્રી લક્ષીતામવિજયજીના મંસારી માતૃશ્રી ગુલાબ બેન તથા તેમના ભાઈ ગમચંદ નગીનચંદ વિગેરે વંદનાથે આવ્યા હતા તેમના તગૃધી કુગર ઉપર પૂજા પ્રભાવના ગળી સૌનું અધર્મિક વાત્સલ્ય દાદથી હૃવામાં આનુ આવી રીતે બહાર ગામથી આવેલ ગૃહસ્થોએ ધર્મપ્રભાવના દેલાવી

માતૃગોપણ મહોત્સવ—

ઉપધાનનપની પૂર્ણદત્તી યનાં માલારોપણ મહોત્સવ આડ બરથી પ્રગ્લે તે નિમિત્તે શ્રી ગેટીજીપાર્શ્વનાથ ભગવાનના મદિમા દાદથી પૂજાએ જણવાતી માતૃગોપણ નિમિત્તે એક ભવ્ય વરધોરો ચદાવવામાં આવેલ બહાર મેદાનમાં પરિશ ભવ્ય મંડપનાં માનવગૃહ પાંચમન

દિને પૂઠ આચાર્ય દેવેશના વરદહસ્તે ઉપધાન તપોવાલોડોના કઠોમાં શિવરમણીની માળ સમી વિવિધવર્ણી માળાઓ પહેરાવવામાં આવી. આ સમયે આચાર્ય દેવેશના શિષ્યરત્ન મુનિરાજ શ્રીમદ્ જ્યન્તવિજયજી મહારાજને ચરિત્રનાયકના વરદહસ્તે ગણીપદ પ્રદાન કરવામાં આવ્યું, તે દિવસે નોકારશી જમણ કરવામાં આવ્યું. બહાર ગામથી પણ આ પ્રસંગે ઘણા માણસોએ આવી લાલ લીધો હતો. દેવ દ્રવ્યની અને જ્ઞાન દ્રવ્યની વૃદ્ધિ પણ સમયાનુસાર સારી થવા પામી. આ સમયે પણ અત્રેની સેવાસમાજે સારી પેઠે સેવા બજાવી અપૂર્વ લાલ ઉઠાવ્યો હતો:

ઐક્યભાવ—

એક દિવસના બહાર ભાષણમાં ચરિત્રનાયકે ઐક્યભાવ ઉપર ઘણુંજ આકર્ષક વિવેચન કર્યું. જેની ઉંડી અસર વજ્રભેદી હૃદયપર થતાં સૌ કોઈ ઐક્યભાવ રાખવા પ્રતિ પ્રેરાયા. કેટલાકોના હૃદયોમાં ચીરકાલીન ઈર્ષા અને કુસંપની ચીણુગારીઓ નાની પણ જવલન્ત હતી તે ઘુઝાઇ. વિશેષ મહત્વની વાત તો એ બની કે વર્ષોથી કેટલાક હુમ્મઝ બંધુઓ શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક માન્યતા ધરાવતા હતા છતાંય પોતાના જાતીય બંધુ દિગંબરોની સાથે લેવડ-દેવડ અન્યોઅન્ય વ્યવસ્થિત રીતે ચાલતી. અમુક વર્ષોથી એ કોમમાં વિષમ વૈમનસ્યનો કટુક પ્રચાર દેખાતો. ખરે ! ચરિત્રનાયકના આજના વજ્રભેદી ઉપદેશે તેઓને કોઈ અનેરી અસર કરી. જેના પ્રતાપે તે બંને પક્ષોએ ભેગા થઈ બીજેજ દિવસે સંપ કરી ઐક્ય ભાવ પરસ્પર વધાર્યો. અખિલ ધરની જનતામાં ચરિત્રનાયકના સચોટ ઉપદેશની ઉંડી અસર અને ભૂરિ ભૂરિ પ્રશંસા થઇ. અદ્ય સંખ્યાવાળા શ્વેતાંબરોની મુંઝવણ મટી ગઈ:

અદ્ભુત પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ—

પુણ્ય પુરૂષની પ્રકૃતિ અને છાયા ઉભયનો મેળ જનતાના હૃદય પટ ઉપર પારમાર્થીક પ્રભા પાથરે છે. પ્રભાવક પુણ્ય પુરૂષના સુકૃત

હરિમાં ગઠ ઉપર ઉજવાયેલ પ્રતિષ્ઠા તથા પદાર્પણનું દ્રશ્ય

જેમાં પૂં મહારાજ શ્રી પદાર્પણની ક્રીયા કરાવે છે.

પુષ્પતી સૌગલ સનજનોના હૃદયોને મુગ્ધ બનાવવા સાથે ઉદાર વૃત્તિ અને ધરોપકાગ પગમણુતા શીખવે છે. આપણા ચરિત્ર નાયકની પ્રકૃષ્ટ પુણ્યાથે બલવત અતિથયો અને આકર્ષક ભવ્ય આકૃતિ માટે જણાવવા જેવું ગહેતું નથી.

આ ઇરિર શહેરના ચતુર્માસમા અનેકાનેક સ્તુત્ય અને અતુમોદનીય કાર્યો થતાંજ ગયા આશ્ચર્યરૂપે ચરિત્રનાયકના લગભગ સધળાથે સાધુઓએ યોગમાં પ્રવેશ કરીયો, આ સમયેના લાલ લેવા સાધ્વીશ્રી મંગળશ્રીશ્રીએ પોતાની શિષ્યા કચનશ્રીશ્રીની શિષ્યા જયાશ્રી તથા વિજયાશ્રીને યોગ દગવવા સરિશીખરને વિનવ્યા તેઓએ સ્વીકાર કરી યોગ કરાવ્યો. મંધના હર્ષાતિરિક્તથી ઉપરિચિત થએલ સધળામ મહાન કાર્યો નિર્વિઘ્ને શાન્તિ પૂર્વક પસાગ થવા પામ્યા ચતુર્માસ બાદ ગઢ હિયગ અનેક પ્રાચીન અને ભવ્ય મૂર્તિઓની પ્રતિષ્ઠા તેમજ સ્વર્ગસ્થ પૂ વિજયાનદસરિશ્ર મહાગજ સ્વ પૂ વિજય કમળ-સરિશ્રગજ મહાગજની પુણ્યાકૃતિમય પ્રતિકૃતિઓની પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવને અવસર નજીક આવવા લાગ્યો અપ્રતિમ પ્રભાવ મંપજ સ્વર્ગસ્થોના પ્રતિ અન્નેની જનતા અ ત કરણથી લકિત વાત્સલ્યવાળી હતી એટલું જ નહિ પણ અનેકધા ઉપકાગ કાણથી દયાયેલી હતી એટલે પુણ્યપ્રતીકોના સમારકો તામ્ર થતા હોઇ ઇડરી જનતા આનંદ બની મરકાવમા હર્ષાવેગમાં આવતી ગઈ મહેબ્બો ચ ચળ લક્ષ્મીને ઉદાગતાથી વ્યય કરી આગામી ધર્મ મહોત્સવ અપૂર્વ ઉજવવાના ઓગતા સેવવા લાગ્યા મહાગજના અબ્બો જનમહેનતથી મહોત્સવને દીપાવવા ઉજમાલ થતા ગયા.

આખાએ ચતુર્માસના સુકાર્યોના ચિખરપર ધ્વજ સોદણુ અદશ આ બાવી પ્રતગ ઉજવવો જોઇએ એમ સૌ કેહી પચ્છતા.

પ્રતિષ્ઠા તથા પદ પ્રદાન—

જેઓના જીવનમાં ધર્મ પ્રભાવના ફેલાવવાની જગ્યા ધગસ મગદળી છે, જેઓ પ્રતાપ ન પજ હોઈ અનેક જીવોને શિવ

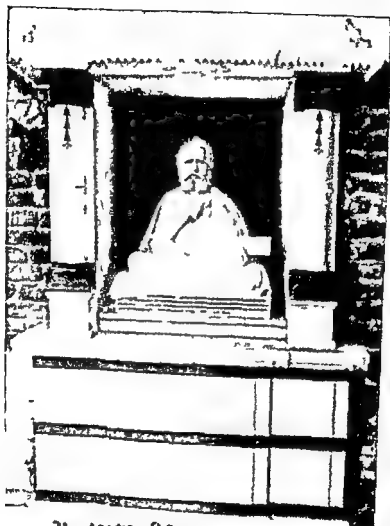
માર્ગની સીધી સડક ઉપર સંયોજી રહ્યા છે, ટુંકામાં જેઓના જીવનની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિઓ નિર્વઘ અને હિતકારક અનુભવાય છે. તેવા ગુણુગરિષ્ઠ ચરિત્રાગ્રણી આચાર્ય મહારાજશ્રીના પુનિત પ્રતાપે ઇંડર શહેરમાં અનેરી ધર્મ પ્રભાવનાઓ ફેલાઈ તેમજ ગઢ ઉપર ગગનાવગાહી વિશાળ અને ભવ્ય પ્રાચીન અને આદર્શ શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનના મંદિરમાં આજી આજીની દહેરીઓના તખ્ત ઉપર નવ જીનેશ્વર દેવોની મૂર્તિઓ તેમજ જગત્ ઉપકારી પુણ્ય પ્રતિમૂર્તિ ન્યાયાંબોનિધિ શ્રીમદ્ વિજ્ઞાનંદસૂરિશ્વરજી મહારાજની અને નૈષ્ઠિક આ બાલબ્રહ્મચારી સદ્ધર્મ રક્ષક ચરિત્ર નાયકના પરમ ગુરૂદેવ શ્રીમદ્ વિજય કમળસૂરીશ્વરજી મહારાજની ભવ્ય મૂર્તિઓની, તૈયાર કરેલા ભવ્ય ગોખલાઓમાં પ્રતિષ્ઠા કરવાની હોઈ, તે નિમિત્તે અસાધારણ મહોત્સવ ઇંડરની જનતાએ ઉત્સુકતાથી પ્રારંભ્યો.

એક સમય જેઓનો ઇંડરી જનતાપર અનહદ ઉપકાર થએલો અનેકધા ધર્મરત્નની પ્રાપ્તિ જેઓશ્રી દ્વારા મેળવેલી એવા અન્નેડ ગુણુગરિષ્ઠ વિજય કમળસૂરિશ્વરજી મહારાજની ચિરંસ્મૃતિ બનતી હોઈ કેમ જનતાને પ્રબલ ઉત્સાહ ન હોય ?

પૂ. ચરિત્ર નાયકના આ ચતુર્માસનો પ્રસંગ ઇંડરમાં બન્યો હોય તો તે પારેખ અમૃતલાલ છગનલાલની આ મૂર્તિ બનાવવા અને પ્રતિષ્ઠા કરાવવાની અમાપ ઉદારતાજ મુખ્ય નિમિત્ત છે. જેઓએ સ્વ. વિજય કમળસૂરીશ્વરજી મહારાજની ચમત્કારિણી અને દિવ્ય પ્રતિમા કુશળ કારીગરો દ્વારા ભરાવી આચાર્ય દેવને પ્રતિષ્ઠા કરાવવા આગ્રહ ભરી વિનંતિ કરી, અને ઇંડર જૈન સંઘ પણ ઘણા વર્ષોથી, ચતુર્માસની આશા સેવી રહ્યો હતો. તે આશા પૂર્ણ થઈ.

સંવત ૧૯૯૫ ના મહાશુદ્ધ ૭ નો દિવસ પ્રતિષ્ઠા માટે મુકરર થયો. પ્રતિષ્ઠા પહેલા આઠ દિવસ ગઢ પરના મંદિરમાં અષ્ટાન્હિકા

પડગદના લવ્ય મહિમા પદ્યગવેલી

પૂ. કમલમૂર્તિચરણ મહારાજની
ગરીબ પ્રમાણુ લવ્ય મૂર્તિ

શ્રી બનદુર્ગિદત્ત પ્રા પ્રેમ-પાત્રીનાથ

મહોત્સવનો આગલ ધણા દાઢથી કગવામાં આવ્યો મહિર બહાર વિશાળ મેદાનમાં વિવિધ ધ્વજ તોગણો બોરો પચરગી પડદા-ઓથી શોભતો એક લબ્ધ મડપ ગ્યવામાં આવ્યો પારેખ અમૃતલાલ જગનલાલ તથા વડાવલીવાલા સ્વં ગા મણીલાલ દલજાગમના ધર્મપત્ની બાઈ તાગ બેનના નામેથી કકોતરીઓ મોકલવામાં આવી જેથી શહેરો તથા ગામોની જનતા આ સુખમગે ઉભગવવા લાગી જે જે સ્થળોમાં સ્વ વિજય કમળસરીશ્વરજી મહારાજના ચતુર્માસ ચએલા અને તેઓથીના ધર્મોપદાગથી નણી બનેલી જનતા ધણા ઉત્સાહથી આવી પહોચી ખભાત, પુના, જાણી, અમદાવાદ, પાટણ, ડભોઇ, ખેડબ્રહ્મા, વડાવલી, સાણુદ, ગોધગ, મીપોગ, આદિ અનેક સ્થળોથી આવેલો માનવ સમુદ્ધ એક મહાન મેળાનું દ્રશ્ય ઉભુ કરતો હતો.

મહાસુદ છંદના દિવસે એક લબ્ધ જળયાત્રાનો વરધોડો ચઢ્યો હતો. જેમાં દેવદ્રવ્યની આવક ઠીક થવા પામી મહાસુદ સાતમના દિને મગલમય પ્રભાતે સુમધુર બેન્ડના સંગેદો વચ્ચે ચન્નિ નાયકના વગદ હરતે જિનમૂર્તિઓની, ગ્રંથમૂર્તિઓની તથા યક્ષ યક્ષિણીની પ્રતિષ્ઠાઓ યજ્ઞ જેમાં મીપોગ નીવામી શા સુગજમલજી મગળચંદજી બીખાભાઈ તાગચંદ વારીલાલ મજાગમ બાઈ માંકુ બાઈ જમનાબાઈ તથા બાઈ બેની રોમી તથા પુના નિવામી ગગાગમજી તગદથી ગણુસો તથા અદીસેતો નદરો આપી હિપરોક્ત ગૃહરથોએ મૂર્તિઓ પધગવી હતી તથા યજ્ઞ યદીપ્તી માગતર દેમચદભાઈ જગનલાલ ઇડગવાલા તથા તેમના નાનાબાઈ સાદગચંદ જગનલાલે પધગવી હતી પૂ. વિજય કમળ સૂરીશ્વરજી મહારાજનો ગોખયો અમદાવાદના શાસનપ્રેમી મેઠ બદુલાઈ મણીલાલ તગદથી ૩૫૧ ના ખર્ચે કગવવામાં આવ્યો હતો તે ગોખલામાં મૂર્તિ પારેખ અમૃતલાલ જગનલાલે પધગવી હતી તથા પૂ. વિજયનદસૂરીશ્વરજી મહારાજની મૂર્તિ ઇડગનિવામી આવિશ નાથીબેને પધગવી.

પદપ્રદાન—

પ્રતિધાનું કાર્ય નિર્વિઘ્ને પસાર થતાં લગભગ દશવાગ્યાના સુમારે બહાર તૈયાર કરેલા લગ્નમંડપમાં માનવ મેદનીનો ઠઠ જામ્યો. આ પ્રસંગે ચરિત્ર નાયકના વિશદ અને વરદહસ્તે પોતાના શિષ્ય પન્યાસજી શ્રી ભુવનવિજયજીને ઉપાધ્યાયપદ, ગણીપ્રવર શ્રી જયન્તવિજયજીને પન્યાસપદ અને મુનિશ્રી પ્રવીણવિજયજીને ગણીપદ વિધિ પુરસ્સર પ્રદાન કરવામાં આવ્યું. આ સમયે જનતાના જયજયારવોથી આકાશ ગુંજી ઉઠ્યું. પદપ્રદાનબાદ ચરિત્રનાયકે પદગ્રાહકોને તે પદની મહત્તા ઘણી સુંદર શૈલીએ સમજાવી હતી. વિનીત શિષ્યોએ પણ શિષ્ટભાષામાં શિક્ષા અનુકુળ વર્તવા અભિલાષા જણાવી તથા શુરૂકૃપા દિન દિન વધતી રહે એવી અભ્યર્થના કરી.

આ પ્રસંગે મંદિરોના કાર્યકરોને ઉચિત ધનામો શ્રીસંઘ તરફથી આપવામાં આવ્યા. અંતે જાણીવાલા શા. ચીમનલાલ પ્રેમચંદ, શીવલાલ હીરાચંદ, શા. સુનીલાલ ગરબડદાસ તથા ડભોઈવાળા તરફથી શ્રીફળની પ્રભાવના લઈ સૌ કોઈ વીખરાયા હતા.

તેમજ આ પ્રસંગે સાધ્વી શ્રી મંજુલાશ્રીની શિષ્યા સાધ્વીશ્રી મહેન્દ્રશ્રીને વડીદીક્ષા અર્પણ કરવામાં આવી હતી, તેમના સંસારી પિતા સીપોરનિવાસી પટવા દલીચંદ લવજીભાઈ તરફથી જૈનોના ધર દીઠ શેર શેર સાકરના પડા વહેંચવામાં આવ્યા હતા.

આજ દિવસે બપોરના ગંજવર મેદની વચ્ચે જાણીથી આવેલ વિધિવાલાઓ દ્વારા ઘણીજ સ્પષ્ટતાથી શાંતિસ્નાત્ર લાણવવામાં આવ્યું. આ પ્રસંગે અઢાઈ મહોત્સવ, શાંતિસ્નાત્ર તેમજ સાતમ અને આઠમના સાધર્મિક વાત્સલ્યો વડાલીવાલા સ્વં શા. મણીભાઈ દલજારામના ધર્મપત્નિ શ્રીમતિ તારા બહેનના તરફથી કરવામાં આવ્યા. પાંચમ તથા છઠના દિને શા. અમૃતલાલ પારેખના તરફથી સાધર્મિક-

વાત્સલ્યો થયા હતા તેમજ ચોથના દિને સંપોગનિવામી શા મહાભાર્ત મગનલાલ તગદ્ધી સાધર્મિક વાત્સલ્ય થયું હતું

આ અખિલ મહોત્સવમા બહાર ગામથી આવેલ સાધર્મી ભાર્તચોની મેવામા અત્રેના “વિજય લલિતસૂરીશ્વરજી સેવામડળ”ના સભ્યોએ તનતોડ મહેનત કરી હતી તેમજ ગઢ ઉપર થયેલ મહોત્સવની સઘળી વ્યવસ્થા દેખરેખ ગખવામા પાડેખ મહાભાર્તવાલ સુનીલાલે તથા ટીટામવાલા ખીમચ દલામએ તથા મંશુભાઈ નેમચ દ ગાધી વિગેરે ગૃહસ્થોએ આરો કાળો આપ્યો હતો

દુક સમયમા દહેરીઓ ગોખલા વિગેરે તૈયા કરાવી આપવામા શા હેમચ દભાઈ છગનલાલની મહેનત અપૂર્વ હતી

બસ ચગિત્રનાયકના ચથાર્થ અને સ્વાનુભૂત તેમજ અન્યશ્રુત સદ્ગુણોનુ ચત્કિચિત્ વર્ણન અત્રે પૂર્ણ થાય છે વાચક મહાશય અઘાવધિ ગુણ બગીચાના મુવાસિત વિકસ્વર પુષ્પોની સૌગલ તૃપ્તિ પર્થ ત લઈ ચૂક્યો હશે પગનું એ સૌગલ ને કેવલ નિર્મળ ન બનાવતા ચિરવામી બનાવજો, પ્રમગે પ્રમગે તેની શસ્ત મૃતિઓ હૃદયપટ ઉપર આલેખી જીવન માર્ગમા જનગૃતિ પ્રાપ્ત કરજો, સન્માર્ગની કુચ કરવામા તેને મદદગાર બનાવજો જેથી જીવન પથ નિષ્ઠટક બનગે

જો કે હું માગ પરિશ્રમને મરજીજ માનું છું, કાચુ કે માગ કલાણ કામનાથી અને સદ્ગુણાનુગમથી મંસ્તવના કરગ કે આલેખાય તે શુભફળપ્રદ નીવડે છે હાં, જરૂર હર્ષાંતિરેકતાની સાથે વિશેષ સફળતા માનવા સારેજ કરણ બને છે કે બ્યારે પ્રિય પાઠકગણ પુસ્તકાવલોકનથી ચોતામા તે ઉત્તમ ગુણોનો વસવાટ કરગે સજ્જનોનુ કર્તવ્ય પણ આજ હોઈ ચકે બાકી જેઓનુ કાષ્ટવૃત્તિથી દુર્ગુણો પ્રતિ લલ્ય દોગચુ દોય, જેમના જીવનનુ દુર્ગુણો ગ્રહણ કરવાનુ જ ખોય સર્ગાચુ દોય તેવા દુર્જનોને સદ્ગુણો પણ દોષરૂપ બને એ અસ્વભાવિક નજ મનાય

તેવા દુર્ગુણગ્રાહી દુર્જનો પણ પોતાની ઉલ્ટીમતિને સુદૃઢાવી આ અન્યમાંથી સારને સ્વીકારે એમ ઇચ્છીએ છીએ. બાકી દષ્ટિ-દોષથી સદ્ગુણોને પણ દુર્ગુણોની બ્રાન્તિથી દેખતા હોય તેવા મનુષ્યો કેવળ દયા પાત્ર મનાય.

વળી ગમે તેમ હોય પણ સજ્જનોને અને દુર્જનોને ઉભયને હમારી લલામણુ છે કે આ અન્યાવલોકનથી સદ્ગુણ સંચય કરી આત્માને નિર્મળ બનાવશે મતિ મંદતાથી, સ્મૃતિ વૈપરીત્યતાથી કે અન્યને જલદી પુર્ણ કરવાની આવેગી કામનાથી અગર અન્ય કોઈ કારણથી કોઈપણ સ્થળે સખલના નજરે ચઢે તો તે વાંચકવૃન્દ ક્ષંતવ્ય રાખશે એવી આશાથી વીરમું છું.

આ અન્યનો ખીન્ને ભાગ પણ વાંચકવર્ગના કર કમલમાં ભૂકવા લેખકની કામના છે.

સિંહાવલોકન યાને ઉડતી નજર

પ્રિય વાચક વર્ગ ! અગ્નિનાયકની જીવન વાર્તિકાનાં સુગુણ કુસુમોની સૌગંધી મસ્ત બની અઘાવધિ વારતવિક આનંદ લૂટયો, જરૂર ફેટલાક સજ્જનોના હૃદય દરબુકમાં સુગુણ કુસુમોનો મંચય પણ થયો હતો ? દેવદ્રુમ સભા નિગવણ જીવન વૃક્ષના સુગુણ કુસુમો અધ્ધાન રહેવાના ! માનવ પ્રકૃતિમાં જ્યારે જ્યારે વિકૃતિ અકસ્માત થવા પામે ત્યારે આ અણમોલ કુસુમોની આમોદ તે તે વ્યક્તિઓ માટે આનંદમય થશેજ !

ઉપદ્રવી અને સુગુણી મહાત્માઓના ગુણોને ઉપકૃત ભક્તગણ સુભાવનાની સુમધુર જગીથી વિવિધિ તાલો અને લયથી શામાટે

ગાય છે ? અન્યોને તે ગુણો પ્રતિ શામાટે પ્રેરે છે ? વાસ્તવિક સુગુણોજ સુર્યિર અને આકર્ષક હશે તો જનતા આપોઆપ દોરાશેજ. કસ્તૂરિકાની આમોદ શું સપથથી કબુલાવવી પડે છે ? હરગીઝ નહિ ! જનતા આપોઆપ કસ્તૂરિકાની આમોદને પ્રસન્ન છે. અને ગ્રહે છે કીક છે છતાંય વાયુનો સંપર્ક નહોતો તો કુસુમ અને કસ્તૂરિકા સ્વયમેવ સ્વ-આમોદને દૂર સ્થાયી જનવર્ગ સુધી પહોંચાડી શકતી નથી; તેમ મહાત્મા પુરુષોના સુગુણો સુર્યિર અને આકર્ષકતો છેજ પરંતુ તે સુગુણોને વિસ્તારવાનું કામ તેઓના ભક્તગણનું છેજ.

નિરવધ-જીવી અસાધારણ ઉપકારી ચરિત્રનાયકનું જીવનવૃત્ત અખિલ આલેખાઈ ગયું. છતાંય સિંહાવલોકનમાં વિશિષ્ટ શું આલેખવાનું હશે? વાંચકવર્ગ ધીરજ રાખ! સિંહાવલોકન એ અખિલ જીવન ચરિત્ર અવલોક્યા બાદ, આકંઠે જમ્યા પછી તે જીવન ભોજનને હજમ કરનાર, સમઘાતુમય સત્ત્વ વધારી નસોનસમાં પ્રસારનાર ચૂર્ણનું મહત્કાર્ય કરે છે.

જીવન વૃત્તાંતનો સારાંશ કહો કે સિંહાવલોકન કહો ! તેની પુનઃ સ્મૃતિ કહો કે તારવણી કહો ! એ અખિલ તત્ત્વ સિંહાવલોકનમાં સમાવેશ થાય છે. મૌકિતિકનો સુંદર હાર તૈયાર કર્યા પછી મધ્યમાં તરલ (નાયક) ગોઠવવામાં આવે છે, મણિમૌકિતિકમય સુશોભિત સુકુટનો મધ્ય ભાગમાં અનર્ધ્ય રત્ન જડવામાં આવે છે, તેમ સંપૂર્ણ જીવન વૃત્તાંત આલેખ્યા બાદ સિંહાવલોકનની સુંદર પદ્ધતિ પ્રસિદ્ધ છે. અસ્મિતાના પ્રવાહમાં અવનિતલ પર અંસંખ્ય માનવ પ્રકૃતિઓ હતી નહોતી થઈ ગઈ! કાલચક્ષીમાં પીસાઈ ગઈ! પરવશ બની દુઃખમય જીવન વીતાવી જમીનદોસ્ત થઈ ગઈ. વાસ્તવિક તેજ માનવ પ્રકૃતિઓ હજારોને આશીર્વાદ સમાન થઈ રહી છે અને થઈ રહેશે કે જે માનવ પ્રકૃતિઓ ઉચ્ચ અને આદર્શ જીવને જીવી, જિન્માર્ગગામીઓને સન્માર્ગની સુરાહ બતાવે છે. કંફરા અને ગોઝારા સંયોગોથી વિખૂટા પાડી

સહજનનંદ અને શાશ્વત સુખના સુચિર મંથોગો પ્રતિ થોજે છે માનવ માત્ર ઉપકારીજ હોય એમ બનવું જ નથી માનવ માત્ર પુરુષાર્થી અને સસ પથમાજ વિચરે એમ પણ નથીજ, હા જરૂર હજારો માનવોમા અગ્રણિ ગણ્ય માનવોજ આદર્શ જીવને જીવી, અનેકાને તે જીવને જીવતા શીખવે છે ડગલે ને પગલે કંકરો નિહાલ્યા છે, પણ નિધાનતો ક્વચિત્ જ અને તેય પણ ભાગ્યવતને નજરે ચડે છે

જીવનદોર શુ ચવાડા ભર્યો છે એને અટપટી ભૂલ ભૂલામણી કહીએ તોપણ ચાલી શકે ! ખરેખર આ જીવનદોરથી મુક્ત બની નિવૃત્ત જીવને જીવવું, એકીએકની, મોહજન્ય પદાર્થોની પ્રીતિ તોડવી, આનંદ ધામ ત્યાગ જીવન સ્વીકારવું, એ શુ થોડી જહેમત છે ? અને આત્મિક પરિવ્રજ સિવાય સામાજિક વિષય વાસના ત્યાગવી એ અશક્ય છે પૂર્વ જન્મના મસ્કાર, પર પગલે સુકૃતનો ધર્મ પડ્યો, સુસાથીદાગેની પ્રેમી તેમાય સદૃશની સંગતની ગંગત અજબ મહમ બનાવે છે ચાહે બાલ હોય, ચાહે યુવક હોય કે ચાહે વૃદ્ધ હોય, દરેકને વેગવ્યના અણીથી દિલ ભીંજતા મસાગ ભયકર અને કારાગાર ભામે છે તેને ત્યાગવા મુમુક્ષુ ને કં દિયો અને છે, વેગવ્યની વામના પહેલાં જે મંથોગો, એરીઓના મેલાપે, નિવાસમય વાતાવરણો, દિલને ખેંચે છે, તે બધાય સાધનો મંલુખતા ખેંચે છે, અને વેગગી પ્રુષ્ઠ તત્કાલ તે બધા-યનો પરિત્યાગ કરે છે

સમુપયમ્ભાંય અજબ હીમત—

આપણે જે પ્રુષ્ઠ પ્રતીક લેનાર્યા વિનયલધિસગીશ્વરજી મદાગજનુ જીવન વૃત્તાત આવેળી ગયા તે મદાતમાના બાલવયથીજ જાન અને વેગવ્યનેત્ર ખૂલી ગયાં દર્ના, સુભાવનાઓની પ્રુથ્થો તેઓના ઉદયપટમાં વ્યાપી રહ દની, ખરેખર અગ્નિનાયકની બાલવય દોષા પર્નાય સદગુણો ગરવથી, કૃષ્ણ તીવ્ર મનિથી અને આદર્શ અનુકરમય આચરણથી જદ વગર બાસતી દની

“ વ્રતશ્રુતિધૃતિધ્યાનવિવેકયમસંયમૈઃ

યે વૃદ્ધા સ્તેઽત્ર શસ્યન્તે ન પુનઃ પલિતાક્કુરઃ ॥ ૧ ॥

મસ્તક પર શ્વેત વાળનું માત્ર છત્ર ધરાય તેથી વૃદ્ધો નથી ગણાતો, પરંતુ જેઓ વ્રત, શાસ્ત્રજ્ઞાન, ધીરજતા, ધ્યાન, વિવેક, અને યમ, તેમજ સંયમ આદિ સુગુણોને ધારણ કરતા હોય, તેવા ઉત્તમ ગુણો જેઓમાં ઝુલ્મતા અને ખીલતા હોય પછી લલે તેઓ બાલ હોય છતાંય ગુણ વૃદ્ધ મનાય છે. આપણા ચરિત્રનાયકે બાલવયમાંજ સ્નેહીઓના સંસર્ગને લાગી, સ્નેહીઓની સંસારમાં ફસાવવાની એનેકધા પ્રેરવી હોવા છતાંય આત્માને પાવરધા બનાવી અસાધારણ સત્ત્વ કૌશલ્ય અને હિંમત કેળવી સદ્ધર્મરક્ષક જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયકમલ-સૂરીશ્વરજી મહારાજના વરદ હસ્તે નાની વયમાં સંયમ સ્વીકાર્યું. એ શું વાંચકના હૃદયને દિડમૂઠ નથી બનાવતું ? તાબુબની વાત તો એ છે કે ચરિત્રનાયકના ગૃહકૌટુંબિકો ત્રણ ત્રણ વાર પાછા લઈ ગયા. છતાંય ચરિત્રનેતાનું હૃદય તેઓના સ્નેહકીચ્ચડમાં ન લેપાયું, પરંતુ વિશેષ મક્કમ ઉત્સાહીને નિર્લેપ બનતું ગયું ! જેઓના હૃદયમાં સાચી ત્યાગની પ્રીતિ જાગી છે, તેઓને સંસાર ત્યાગવો શકેલ છે. એ ધડો આ દૃષ્ટાન્તથી પૂરવાર થાય છે. વાંચક સાચા ત્યાગનો અને ત્યાગના ઉપદેશકનો વિરોધી કદીય ન બનતો ! ત્યાગનો વિરોધી એ આત્મ-દ્રોહી છે, અધઃપતનનો માર્ગ સ્વહાથે સ્વીકારે છે, વિકાશ માર્ગ અસાધ્ય બનાવે છે. ખ્યાલ રાખજે ? ભૂરિ ભૂરિ અભિનંદનો અને અભિવન્દનો તે ત્યાગ મૂર્તિઓના ચરણોમાંજ ઘટે !

સુસંસ્કારો—

સુસંયોગ એ મહાન જીવન ઔપધ છે, કુસંયોગ એ અસાધ્ય ભયંકર ચેપી રોગ છે, જે પુણ્યવંત વ્યક્તિઓને નિઃસ્વાર્થી અને પરોપકારી મહાપુરુષોની સોબત સાંપડે છે, તેઓની ધર્મનોબત ચોમેર ખૂબજ ગાળે છે. ચરિત્રનાયકે સુગુરૂના નિર્દોષ સહયોગમાં જીવન

ઉચ્ચતા દિલ્લગ મેળવી, સયમની નિગતિચાગ પાલનતા, તાગક ગુરૂદેવની મેવા અને આસાની આગધકતા, વિવિધજ્ઞાન મેળવવામાં હૃદયની ખત ચગિતનાયકમાં અજળ્ય તેજવતી બનતી ગઈ જેમ જેમ સહસ્રાશુ બ્યોમપથમાં આગળ ધપે છે તેમ તેમ વિશેષ તેજસ્વી બનતો જાય છે, મણિ પાપાણુ પર ધસાય તેમ વિશેષ પ્રકાશના કિરણો ફેલાવે છે, સ્વર્ણ જેમ જેમ અગ્નિમાં તપે તેમ તેમ વિશુદ્ધ બનતું જાય છે, તેવીરીતે ચગિતનાયકનો જેમ જેમ સયમ પર્યાય વધતો ગયો તેમ તેમ મનોનિગ્રહતા, સહિષ્ણુતા, ગભીરતા, ઉદારતા અને સહયોધકતા તેમજ શાસન પ્રભાવના ફેલાવવાની સુભાવના, આદિ સદ્ગુણો જેઓના જીવનમાં ઝળકવા લાગ્યા દિન પ્રતિદિન સર્વતો મુખી શકિતઓની ખીલવટ થઈ

મતિનૈર્મલ્ય—

નાનકડું નાવ આખાદ હોય, સુઠાની કુશલ હોય તો મહાન સાગર પણ તરી જવાય છે કિનારાની બહાર અને મોજ મનગમતી લુટાય છે, તેમ અજળ્ય અને અકૃદ્ધિત શુદ્ધિ નંયાથી પ્રતિભાશાલી પુરૂષો શાસ્ત્ર મિન્દુ અનાયામે તરે છે, સાચેજ મતિનું માર્જન શાસ્ત્રાવગાહનથી થાય છે સ્વગુરૂદેવની નિશ્રામાં ચરિત્રનાયકે આ મંયમ પર્યાયથી લેધને કુલાગ્રમતિ અને સમ્પત્તિમગ્નુ રક્તિદ્વાગ અનેક પ્રકરણગ્રંથો, વ્યાકરણગ્રંથો, તેમજ આગમગ્રંથો દુકે અમયમાં પણ ચોક્કસ રૂપે અબ્યાસ કરી વ્યાપ્ત કર્યા એટલું જ નહિ પરંતુ જેમ ઉદાર વ્યક્તિ લક્ષ્મી મેલવતાં સાચે સાચે દાનશાલા ખોલવા પ્રેમાય છે, તેવી રીતે ચગિતનેતા પણ વિવિધ મતિથી વિવિધ તત્ત્વજ્ઞાન મેલવતા ગયા, તેમ તેમ અનેક સાધુઓને અને મહાશૂદ્રરચોને પાદન પ્રસંગમાં ઉદારતાથી તત્ત્વજ્ઞાનનું દાન આપતા ગયા, જેથી ગ્રહમુદ્ગેલુ તત્ત્વજ્ઞાન રૂઝગમખાન થતું ગયું નવું જ્ઞાન મેળવવા, નવીન શાસ્ત્રો અવલોકવા, અનેક ગદન રિતોને મુગ્ધમ અનાવી અન્યોને સમજાવવા, ચગિત-

નાયકની પ્રતિભાપ્રભા અનેરી ઝળકી ઉઠતી. સંલગ્ધ તત્ત્વજ્ઞાન ચિરસ્થાયી બનતું ગયું; નવું સંચય થતું ગયું. સહેજે આપણે અનુભવીએ છીએ કે વિશદ મતિના અભાવે કેટલાકે તત્ત્વ પદાર્થોને સમજવા દોરાતાજ નથી; કેટલાકે દોરાય છે છતાં સમજી શકતા નથી, કેટલાકે સમજે છતાંય સમયોચિત સ્મરી શકતા નથી, કેટલાકે સ્મરી શકે છે છતાંય અન્યોને ઠસાવી શકતા નથી; પરંતુ આપણા ચરિત્રનેતામાં બાલવયથીજ સહેજે એ સમજવાના, સમયે સ્મરવાની અનેકશઃ અકાલ્ય યુક્તિઓથી અન્યોને સમજાવવાની શક્તિ ધણી ભિન્ન અને આદર્શ અનુભવતી હતી. જગમાં એ શક્તિ પણ દિવ્ય મનાવા સાથે અસાધારણ બિપકારક નીવડે છે.

ચરિત્રનેતાનો સંયમ પર્યાય ફક્ત ત્રણ વર્ષનો થયો હતો સારથી પોતે પોતાનાથી લઘુ અને વડિલ સાધુઓને આદરપૂર્વક અને વિનય પૂર્વક પ્રકરણ, વ્યાકરણ અને કાવ્યગ્રન્થોનો આદર્શ રીતે અભ્યાસ કરાવતા. ચરિત્રનાયકના તારકશુદ્ધેવ તો ચરિત્રનાયકની પદ્મ પાદની પ્રગતિ નીહાળી તાજુબ બનતા. એક પ્રસંગે ચરિત્રનેતાને શુદ્ધિની પરીક્ષા માટે ચરિત્રનાયકના તારક શુદ્ધેવે, ચરિત્રનાયકને આજ્ઞા કરી કે, લઙ્ઘિવિનય ? તારી મતિ અન્યેય અને સર્વતો ગ્રાહી હું અનુભવું છું. આજે ત્રણ કલાકમાં હું તને જે નવા શ્લોકો આપું તે તું કંઈક કર ! ચરિત્રનાયક તો ઉત્સુકજ હતો. શુદ્ધિનો ડોળ બતાવવા નહિ પરંતુ શુદ્ધ આજ્ઞા પાલન કરવા ખાતર હુંક સમયમાં પણ કદીય નહિ જોયેલા હસ્તાક્ષરની પ્રત પરથી ચરિત્રનાયકે (૫૦) પચાસ શ્લોક કંઈક કરી સ્વશુદ્ધેવને સંભળાવ્યા. તારક શુદ્ધેવ ખુબજ પ્રસન્ન થયા. પોતાની નિશામાં એક શુદ્ધિનો અખૂટ ભંડાર છે. તેમ તેઓ માનતા !

ધર્મંડળી કે જગાસુ ભાવથી જૈન અગર જૈનેતર કોઈપણ વ્યક્તિ ધર્મ ચર્ચા કરવા આવતી અગર શાસ્ત્રાર્થ માટે ડોળ દેખાડતી તો તેને સ્વતારક શુદ્ધેવ ચરિત્રનેતાની પાસેજ મોકલતા. સ્વશુદ્ધેવનો

પોતાની શાસ્ત્રનુસાગિણી મતિ પર ચગિનાયકે કેટલો અકલ્પ્ય વિશ્વાસ જમાવ્યો હશે ?

ચોડાજ દીક્ષા પર્યાયમા પણ મુનિવર્ગમા અને ગૃહસ્થ મહાજમાં ચગિનાયકનું અગાધજ્ઞાન અને મતિ ઉલ્લસનું ઉજ્જવલ ગૌરવ ખૂબજ પ્રસર્યું અને ચોમેર ચગિનાયકની પ્રસિદ્ધિ અનતપ વ્યાપી.

નિશ્રામાં ધર્મ પ્રાપ્તિ—

પરશ્રમી પથિકને એક સુદર મરોવર અને તેના નિર્મલજલના શીતલ શીકરો શ્રમ નાશક બને છે, તેમજ સરોવરની પાળે વિશાલ અને જટાઝુંડ વૃક્ષની સાથે સાથે છાયા મલીજાય તો પછી પથિકના આનંદમા કમીના શી રહે ? શ્રમનો દ્વાસ આપોઆપ થઈ જાય, સુકલોનો આસ્વાદ અને જલપાન થતા અમાપ નિવૃત્તિ તે પથિક અનુભવે !

ચગિનાયકની સૌમ્ય પ્રકૃતિ, સદાનંદી ચમકદાર ચહેરો અને સતત્ત્વ જ્ઞાનના ઊછળતા તલ્લત્ત ગો તેઓશ્રીની નિશ્રામા રહેનાર મુનિગણને અપૂર્વ ધર્મ રૂપની પ્રાપ્તિનો હેતુ બને છે શ્રોતૃવૃન્દને અચિર સમયનો પરિચય પણ અનનુભૂત રહેજે ધર્મ રૂપની સુપ્રાપ્તિ કયવે છે ? અસાગની વિટળનાઓથી દટાળેલા આશાના મહાસાગરમા ઝુંલતા, આ મેળવુ, આ મળ્યું ની ઝળનામા ઇવનને વેડપી રહેલા અનેક સસારીયોને ચગિનાયકની સગત આત્મીર્વાદ સમાન નીવડે છે

જ્ઞાન નિર્જગણનો નિર્દોષ આનંદ ચગિનેતાની નિશ્રામાં અનાયામે મેલવાય છે અંતે ચાલુ વિદ્યાન્માય પણ કોઈ પણ મુઆદિગ અગર અનેય જોતાંવેતજ ચગિનાયકની પુનિત પ્રવૃત્તિને ઝુટી પડે છે ઉદાત્ત ભાવનાથી ચગિનાયક ચોડા સમય પણ દયા પાલનનો, સત્ય બોલવાનો, વિગેરે ઉપદેશ અન્તઃકર્ણની લાગણીથી આપે તો બસ એટલા માત્રથી પણ અનેકો પાપ પ્રવૃત્તિનો પડિદાર અને સદ્વૃત્તિનો રવીદાર રૂપી માનવ જીવને સદૃશ બનાવે છે

કુદરતની મહેર—

હજારો માનવો અનેકાનેક ઉપાયોથી શરીર સ્વાસ્થ્ય રાખવા મથે છે. સુમધુર સ્વર બનાવવા અનેક ઉપાયો શોધે છે. છાતીબળ અને નીડરતા પ્રાપ્ત કરવા મહાન્ યોદ્ધાઓના જીવનવૃત્તાન્તો અવલોકે છે. આ બધુંય કરવાની જરૂર શા માટે ? તે તે સમૃદ્ધિઓ સહજ રીતે નથી સાંપડી માટેજને ? જે વૃક્ષ, વિના જલસિંચને ફલદ્રુપ બનતું હોય, શીતલ છાયા વિસ્તારતું હોય, તેને જલસિંચન નથીજ કરવું પડતું.

ચરિત્રનેતા આચાર્ય મહારાજને શારીરિક અનુકૂલતા બાલવયથીજ સંલગ્ન થયેલ છે. જેઓની ભરાવદાર મુખાકૃતિ ધર્મશુદ્ધિ અને વૈરાગ્ય વેલને દર્શન માત્રથી વિસ્તારે છે.

ચરિત્રનેતાનો સ્વર કુદરતીજ સુમધુર, ગંભીર અને ખુલ્લું છે, છાતીબલ અને નીડરતા પૂર્વસંસ્કારથી આપોઆપજ સર્જાયેલી અનુભવાય છે.

એક પ્રસંગ—

યાદ આવે છે કે જ્યારે ચરિત્રનાયકે મુલ્તાન શહેરમાં ચતુર્માસ કર્યું, તે દરમિયાન ધર્મ વિષયક જાહેર ભાષણો થતાં મુસ્લીમો તેમજ અન્ય જાટકોમ તે ભાષણોનો લાભ લેતી. અરે ફટલાક જૈનધર્મના કદર શત્રુઓ પણ ચરિત્રનાયકનો મધુર સ્વર સાંભળતાંજ આકર્ષાતા ! અને બોલતા કે, આપણે જૈનધર્મનું કાંઈપણ સ્વીકારવું નહિ, પણ એ વ્યાખ્યાનકાર મહાત્માના સુમધુર સ્વરથી ઉચ્ચારણ થતા શ્લોક સાંભળી લેવા; માગ સુસ્વરથી આકર્ષાઈ સેંકડો અનાર્યજનો ભાષણ શ્રવણ કરવા આવતાં અહિંસા ધર્મને સમજ્યા અને તેના પાલક બન્યા. ધર્મોપદેશક પુરૂષને સ્વરની મધુરતા, છાતીનું બલ, તત્વાવગાહિની શુદ્ધિ, એ કુદરતેજ બક્ષીસ હોય તો મહાન્ ઉપકાર વિસ્તારે છે, ચરિત્રનાયકમાં

આ ત્રણેય શક્તિઓ કુદરતેજ બક્ષીમ હતી જેથી મહાન ઉપકારને વિસ્તારી ગયા છે પૂર્વકૃત પુણ્ય પુણ્ય જેઓનું ખીલેલું હોય તેવા પુણ્યાર્થી મહાત્માઓને અનુકુલ અખિલ સહયોગ સાપડે છે, તે ચરિત્રનાયકના જીવનવૃત્તાતથી અનુભવાય છે

શાસન ધગશ—

જીવન યાત્રામાં માનવોને પ્રયોજન એ ધણો સ કલિત ધર્મ છે પ્રયોજન વિના મદમતિ પણ પ્રયાસ-મુક્ત દેખાય છે કોઈ પણ કાર્યનો પ્રાગ ભ પ્રયોજનને ઉદ્દેશી કગાય છે એક કાર્યની સ સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરતા વ્યક્ત કે અવ્યક્ત જેમ ઉછળે છે

જૈન સાધુપણ અને શાસનસેવાની ધગશ એ ઉભયને અભેદ સબધ છે જેમ અગીઅને અગ એકબીજાને સધાયેલા રહે છે, તેવી રીતે જૈન સાધુત્વ અને શાસન ધગશ બન્ને એકમેક સધાયેલાજ રહે છે જ્યારે અધર્મનો પ્રચાર થતો હોય, અનેક દૂટ જાણેથી ધર્મી વર્ગને ધર્મદ્રોહી બનાવવાના ઉપાયો ચોળતા હોય, ત્યારે પ્રભુ આગમ અને પ્રભુ માર્ગના ગંગી તેવા પ્રભાવક મહાન પુરુષો શાસનની ધગશ બતાવી ધર્મનો અબુદ્ધય કરે છે હજારોને ઉન્માર્ગથી બચાવી સન્માર્ગમાં સુસ્થિર બનાવે છે સાચા માર્ગનું જ્ઞાન કરાવી તેની સચોટ શ્રદ્ધા જમાવે છે

ચરિત્રનાયકના જીવનમાં જ્યારે જ્યારે શાસનસેવાના પ્રમંગો બન્યા ત્યારે ત્યારે અપૂર્વ શાસન ધગશ બતાવી શાસનસેવાનો સાગે ફાળો આપ્યો છે અને આપે છે ચરિત્રનેતાની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિઓ, વાણીવ્યવસાયો હમેશાં સહવામીયોના હૃદયમાં શાસનસેવાના સાચા સૂર પૂરે છે નિર-ત્સાહી જનવર્ગને પણ નવ ચૈતન્યનો નવો પ્રકાશ અર્પે છે.

ગરિષ્ઠ જ્ઞાન—

ત્યાગીપણ અને જ્ઞાનીપણ આ બન્નેયનો મેળ એક જ વ્યક્તિમાં હોય તો તે વ્યક્તિ જનતા માટે અતુલ ઉપકારી નીવડે છે ચરિત્ર

બની શાસ્ત્રાર્થ આરંભવા તૈયાર થાય છે. પ્રાચીન કાળમાં અનેક સ્થલોએ અનેક નિર્ણીત વિષયોના નૃપ સભાઓમાં અનેકશઃ શાસ્ત્રાર્થો થતા મહાન જૈનાચાર્યો શાસ્ત્રાર્થોદ્ધારા વિજયપતાકા ફરકાવી જૈનધર્મનું ગૌરવ વિસ્તારતા. હાલમાં આપણા ચરિત્રનાયક અસાધારણ વાદદક્ષતા ધરાવે છે. પંડાબની વીરભૂમિમાં અનેક સ્થલોએ આર્ય સમાજીયો, દ્વિગમ્યરો, સ્થાનકવાસીઓ અને અદ્વૈતવાદી વૈદાન્તિકો સહ અનેકશઃ જાહેર શાસ્ત્રાર્થો કર્યા છે. પોતાની બુદ્ધિ નૈયાયી શાસ્ત્રાર્થ સાગરને તરી ગયા છે, અને જૈનધર્મનો વિજયડંકો અજબ બળવ્યો છે. વન્દનાર્થે આવનાર પંડાબી ભક્તવર્ગ તે દર્શનીય વાદ પ્રસંગને અઘાવધિ સ્મરે છે, અને પ્રશંસે છે. પંડાબથી આવ્યા બાદ ગુર્જર ભૂમિમાં પણ પંડિતવર્ગ સહ ચરિત્રનેતાને એ ત્રણ જાહેર શાસ્ત્રાર્થોના પ્રસંગો સાંપડ્યા. જેમાં ગુર્જરવાસીઓએ પણ ચરિત્રનેતાની તીવ્રતાકે મતિનો, અને અસાધારણ વાદ કૌશલ્યનો જરૂર અનુભવ કર્યો છે. ચરિત્રનેતાના એ પુનિત વાદ કૌશલ્યની તે સમયની અનુભવી જનતા ભૂરિ ભૂરિ પ્રશંસા કરી રહી છે.

પુણ્ય પ્રકૃતિ—

વિશાલ વિશ્વના અખિલ ક્ષેત્રમાં દશમું નિધાન કહો અગર પંદરમું રત્ન કહો, નવમી સિદ્ધિ કહો કે મહાન દિવ્ય મદદ કહો તો તે માનવોની પુણ્ય પ્રકૃતિ જ છે. જેઓની પુણ્ય પ્રકૃતિ પ્રબલ અને પ્રતાપી હોય તેઓની મનોરથ માલા સહેજે ફલવતી બને છે. ઝંખનાની સાથેજ ધણ પદાર્થની સંલગ્ધિ થવી તે પણ પુણ્ય પ્રકૃતિ જન્ય પ્રસાદી જ છે. જ્યાં પુણ્યશાલીઓના પુનિત પગલાં ત્યાં ઉપદ્રવોની શાંતિ અને આનંદની ઉર્મિઓ ઉભરાયજ, આપના ચરિત્રનેતાની પુણ્ય છાયા હરેક સ્થલો પર અસાધારણ છાપ પાડે છે. જે ક્ષેત્રોમાં ચરિત્રનાયકની પંદરામણી થઇ છે અને થાય છે તે નિખિલ સ્થલોમાં ચરિત્રનાયકના ધર્મોપદેશથી માનવગણ વૈર વિરોધોને શમાવી અન્યોન્ય

ઐશ્વર્યાવાને ભજો છે કૃપણોને ઉદાર બનવાના ઓરતા થાય છે, ઉદાર વર્ગ તો કેમ ગુણુ અધિક ધર્મ મહોત્સવો ઉજવવા, શાસનપ્રભાવના ફેલાવવા કટિબદ્ધ થઈ તૈયાર રહે છે

ન્યારે ન્યારે શાસ્ત્રાર્થો માટે, ધર્મપ્રભાવના ફેલાવવા માટે વિરોધ વાદળાઓ પ્રબોધવા માટે પ્રધાન પુરૂષે પ્રયત્ન આદર્યો ત્યારે ત્યારે હરેક પ્રસંગોમા પોતેજ જય કમલા વર્ષા એ પણ પુણ્ય પ્રકૃતિની પ્રેરણા અને મદદ ખરીજ ને?

જૈનધર્મના જન્મ સરકાગથી કદંતુ શત્રુઓ જૈનેતરો પણ ચરિત્ર નાયકને જોતા વેતજ ઝુંકતા, વાણીશ્રવણ કરતા હૃદયથી ખેચાતા સ્વધર્મની ઉણપ સમજતા, જૈનધર્મના મહત્ત્વને વખાણતા પુન પુન ચરિત્રનેતાના દર્શનવદન ઝખતા, અને ભૂરિ ભૂરિ જૈનધર્મની પ્રશંસાઓ કરતા પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિઓમાં અદ્વાવધિ ચરિત્રનાયક ને વિજય મેલવી જ્લા છે, તે પુણ્ય પ્રભાવો પ્રકટ પડ્યોજ છે !

વૈગદ્ય ભાવ—

વિશાલ અને નિર્મલ આદર્શમા જેવા પદાર્થ હોય તેવુંજ પ્રતિબિંબ આપોઆપ દેખાઈ આવે છે ચહેગપગની તેજસ્વીતા અને દિક્કાશ એ સવળુય સન્મુખ ગહેલા ગ્વચ્છ આદર્શમા પ્રતિબિંબિત થાય છે મનોગત હરેક વિચારણાઓને જણાવનાર મુખ એ આદર્શ મનાય છે, મુખદર્પણ પર મનોવૃત્તિના વિવિધ તરંગો કાણે કાણે તબી તબી ધાયા વિસ્તારે છે

ચરિત્રનાયકની મનોવૃત્તિ અને આત્મિક વિચારણા વિશુદ્ધ અને ઉન્નત હરેક પ્રસંગોમા મુખપર તરી આવે છે, ચરિત્રનાયકનું હૃદય અતીવ દામય અને દયાળુ તેઓશ્રીના સહવાર્મઓને અનેકશ અનુભવાય છે પૂન્ય ચરિત્રપ્રધાન ચરિત્રનેતાની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિઓ નિઃસ્વદ અને કિંમતક દોષ નબનાને આગીત્રીદ ૩૫ નીચે છે ઉપદેશાવસરે

નાયકમાં જેવો ત્યાગ પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિમાં તરી આવે છે તેવું જ જૈન-જૈનેતર દર્શનોત્તુ અપૂર્વ જ્ઞાન અને તેની સ્મૃતિઓ વચન સરણિઓમાં અને ગ્રન્થોદ્દેશનમાં ઝળકી ઉઠે છે. જૈન સિદ્ધાન્તોના સોપાન સમા પ્રકરણ ગ્રન્થોમાં બાલવયમાં જ જેઓએ નિપુણતા મેળવી છે.

જૈન સિદ્ધાન્ત સાગરમાં નૈયાસમાન સંસ્કૃત અભ્યાસમાં પણ જેઓએ અપૂર્વ નિપુણતા મેળવી છે. દાર્શનિકમતોના તત્ત્વજ્ઞાનમાં બાળ થવા નવ્ય તથા પ્રાચીન અનેકશઃ ન્યાયગ્રન્થોમાં જેઓએ સુબોધતા સંલબ્ધ કરી છે. જૈન આગમોને પોતે ઉડા અભ્યાસરૂપે અવલોકી ગયા છે. એટલું જ નહીં પણ નાનાવિધ સૈદ્ધાન્તિક ગ્રન્થો વ્યાખ્યાનાવસરે સવિવેચન પોતે વાંચ્યા છે અને વાંચે છે. તેમજ સાધુમંડળને સૂત્ર સિદ્ધાન્તોનો અભ્યાસ નિષ્પ્રમાદી બની ખાંતથી પોતે કરાવી રહ્યા છે. જૈન ન્યાયના ન્યાયદીપિકાથી લઇને સંમતિતર્ક પર્યન્તના ગ્રન્થો પોતે અભ્યાસરૂપ અવલોક્યા છે.

તર્ક સંગ્રહથી લઇને જૈનેતર ન્યાયના ગ્રન્થો પોતે સ્પષ્ટમ મતિથી અવગાહ્યા છે. પોતે અભ્યાસજ કર્યો એટલું જ નહિ પરંતુ સ્વશિષ્ય મંડળને સુંદર રીતિએ પોતે અઘાવધિ તે ન્યાયના ગ્રન્થોનો અભ્યાસ કરાવી રહ્યા છે.

બ્યારે જૈનોની ગંગાવર મેદનીમાં ચરિત્રનેતાનું પ્રવચન થાય છે ત્યારે જૈન સિદ્ધાન્તનું અગાધજ્ઞાન ઝળકી ઉઠે છે, જૈનેતર વર્ગમાં પ્રવચનનો પ્રસંગ ઉદ્ભવતાં વેદ, પુરાણ, ઉપનિષદો તેમજ અન્ય ગ્રન્થોની સાખીતીઓ તે તે સિદ્ધાન્તોના જ્ઞાનની સાક્ષી પૂરે છે. જૈનેતરોના શાસ્ત્રોદ્ધાર જૈનમાન્ય સિદ્ધાંતોની જૈનેતરોને પણ માન્યતા કરાવવા ચરિત્રનેતામાં અજબ ખૂબી અનેકશઃ અનુભવાય છે.

ત્યાગ પ્રચાર—

ત્યાગી મહાત્માઓ ત્યાગ ધર્મની વૃદ્ધિ અને પ્રચારને ખૂબ જ ઝંખે છે, મૌકિકનો વ્યાપારી મૌકિકના ગ્રાહકોને શોધે, મૌકિક

ખરીદ થતા અતુલ આનંદ પામે તેમ સાગી પુરૂષો જ્યાંને ત્યાં ત્યાગી મૃતની છોજો ઉછાળવામાં આનંદ અનુભવે છે ત્યાગીની વાણી સાંભળી અનેક આત્માઓ ત્યાગ માર્ગ પ્રતિ દેખે છે અને અનુમોદક બને છે જૈનધર્મની હરેક ક્રિયાઓમાં ત્યાગ ગર્ભિત ગ્રહેલો છે ત્યાગની કામના શિવાય આચર્યેલી ધર્મક્રિયાઓ યથાર્થ ફલને આપી શકતી નથી

ચત્રિનેતાનો અનેક સ્થળોએ થતો ઉપદેશ પ્રાય સાગપ્રધાનજ રહે છે, ઉપદેશને શ્રવણ કરનાર શ્રોતૃવૃન્દ અકાંક્ષુ ત્યાગ ન સ્વીકારી શકે છતાંય આહક તો બનેજ છે કેટલાક ભવબીર બનતા ચત્રિનેતાના વગદહસ્તે મસાગ ત્યાગી અનગાર બન્યા છે અને બને છે ચત્રિનેતાના ત્યાગ પ્રધાન ઉપદેશથી તેઓશ્રીની નિશ્રામાં અનેક આત્માઓ મયમી બની આત્મ દૃષ્ટ્યાણુ સાધી ગયા છે જેમ સમ્યગ્જ્ઞાનનું પન્થિશ્રામ ત્યાગભિરૂપિ છે તેમ પ્રાય કરી ચત્રિનેતાના ધર્મોપદેશનું પન્થિશ્રામ વિગતિભાવ સમુદ્ભવતો અનુભવાય છે, અદળક લક્ષ્મીના માલિકોએ, મનમાન્યા મોહલા જીવને જીવવા વાલાઓએ પણ ચત્રિનાયકના વૈગમ્યમય ઉપદેશથી વિવિધ સાહિબીઓ અને મોહલા જીવનને તિલાંજલિ આપી છે અને સંયમ માર્ગમાં ચોળઈ આત્મદૃષ્ટ્યાણુ સાધવામાં તત્પર બન્યા છે અનેકશ મયમાભિરૂપિવાલા પુણ્યાત્માઓએ સયમ સ્વીકારવા કરૂડા અભિગ્રહો લીધા છે અને લે છે પાટણ, ખલાત, મુબઈ, સુગત, આદિ શહેરોના ચતુર્માસમાં ત્યાગ પ્રત્યર્થોએને પણ ત્યાગ ધર્મની મદદતા અને ગૌરવ ચત્રિનેતાએ ખૂબજ સમજાવ્યું છે અઘાવધિ ચત્રિનાયકના વગદહસ્તે શ્રી પુરૂષો સારી સખ્યામાં સયમી બન્યા છે એ ચત્રિનેતાના ત્યાગોપદેશનો પ્રતાપ ક્યાં ન મનાય ?

વાદ કૌશલ્ય—

વાદક્ષેત્ર બંદુજ ગદન છે, સાઆર્યો માટે દામ બીડવી એ કદરૂક કાર્ય છે સાઆર્ય કરનાર વ્યક્તિને ચોતાના વિવિધ જ્ઞાનનો, તાર્કિક-મતિ અને સ્મૃતિ શક્તિનો સચોટ વિશ્વાસ દોષ ત્યાગેજ નિર્ભાક

વિશુદ્ધ હૃદયને સ્પર્શેલી નીકલતી વચન શ્રેણીના ઉદ્દગારો અનેરી શ્રોતૃવર્ગમાં વિશુદ્ધતા પેદા કરે છે. સમભાવ પણ અનેરો તરી આવે છે. કટોકટીના પ્રસંગોમાં, આક્રમણનાભેદી ધાવની હાડમારીમાં, ચરિત્ર નેતા સમતોલવૃત્તિ અસાધારણ રાખી શકે છે, અને જૈનધર્મની વિજય વૈજયન્તી ફરકાવે છે. પ્રિય વાંચક વર્ગ ! જો સમભાવ કેળવાયેલો નહોય, સમતોલ વૃત્તિ પોતાને વશ ન બનાવી હોય તો અનેક ઉદ્દામ વાદી વિખુદો સાથે જાહેર ચોગાનોમાં, સભાઓમાં, શાસ્ત્રાર્થો કરી ચરિત્રનેતા જૈનધર્મનો વિજય કેવી રીતે ફરકાવી શકે ?

ધર્મ ચર્ચાઓના પ્રસંગોમાં, પ્રચંડ ઉદ્દામવાદી સાથે શાસ્ત્રાર્થોના અવસરોમાં, શાંતમુદ્રાથી સ્વપર હિતોત્પાદક ઉત્તરો અપાતા, પ્રવચનોમાં, તેમજ હજારો વ્યક્તિઓને ધર્મના ઊંડા રહસ્ય સમજાવવામાં, આપણા ચરિત્રનાયકને હૃદય વૈશલ્યતા અને સમતોલવૃત્તિ, એ ઉભય ગુણોએ અનુચરોની જેમ મદદ આપી છે, અને આપે છે, તેથીજ પ્રાયઃ ચરિત્રનાયકના સધળા પ્રયત્નો ફલગ્રેહી બને છે.

નરેશોને ઉપદેશ—

પ્રાચીન કાલનો ઇતિહાસ જોરોશોરોથી કથે છે કે, જૈનધર્મની પ્રભાવના જૈનધર્મનો અતુલ અભ્યુદય, અને જૈનધર્મની ઉન્નતતા અને વિશ્વ વ્યાપકતા; જૈનધર્મના મહાન્ આચાર્યો ભગીરથ યત્નોથી ફેલાવી ગયા છે, મૌલિકનિદાન જો કોઈ હોય તો તે યુગ પ્રભાવક આચાર્યદેવેશના ઉપદેશોથી પ્રતિબોધ પામેલ દયાલુ અને ધર્મપ્રેમી નરેશો કાં ન મનાય ?

આજના વિષમ વાવાઝોડાઓ અને ભયાવહ ખડકોની હારમાલાઓ શાસન નૈયાને ડામાડોળ કરી રહી છે, વિલક્ષણ વાવાઝોડાઓ અને ખડકોની હારમાલોથી શાસન નૈયાને અલગી અને સુરિચર બનાવી, રાહપર હંડારનાર શાસન પ્રભાવક સુવિહિત ગીતાર્થ આચાર્ય મહારાજો જ કરામતવાલા સુકાનીઓ જ છે. આપણા ચરિત્રનાયકે અદ્યાવધિ

શાસન નૈયાતે સુચિત્ર બનાવવામાં સક્રિયતાથી ગરૂબ ઉપાયો આદર્યો છે, અને આદરે છે ચગિનેતાના હવનકવનમાં એવા અનેક પ્રસંગો બન્યા છે કે, કેટલાક ગામડાઓના હાથે, અને કેટલાક તાલુકાના હિરસેદાર નરેશો ચગિનેતાની સગતમાં આવતા દયાધર્મના પાલક બન્યા છે, જેના પ્રતાપે હજારો મુગા પ્રાણીઓને અભયદાન મળી ગયું છે, એટલું જ નહીં પણ તે પ્રતિબોધિત નરેશો સદાચારી અને ધર્મવૃત્તિમય હવને હવે માનવજાતને યત્નિ ચીત્સાર્થક બનાવી રહ્યા છે.

કટોસણ નરેશ તખ્તસિ હજી, મોગર નરેશ, ઉમેટા નરેશ, હાહોદ, દ્વિમતપુર વિગેરે ગામના હાથે ચગિનેતાના હૃદયગમ દયાવર્ધી ઉપદેશથી દયાના સુમત્રો જપતા બન્યા છે તેમજ પોતાની હદના સીમાડામાં, તલાવોમાં ધર્મપર્વના દિવસોમાં ચતી હિસાને સપ્તાહ લઈ ગજકરમાનોથી નાણુદ દરી છે, અને તે તે નરેશો માંસાહારના તેમજ મદ્યપાનના પગિત્તાગી પણ થયા છે ચગિનામકની વિશુદ્ધ પ્રવૃત્તિઓ પ્રતિ અને નિર્દોષ ચગિ પ્રતિ તે ભક્ત નરેશોને કેટલો અમાપ વાત્સલ્યભાવ છે, તેને જણાવનાર એકજ પ્રસંગ ધણોળ પ્રબલ થઈ રહેશે, જ્યારે ચગિનેતાને સ્વગુરુદેવના વરદહસ્તે આચાર્યપદપ્રદાન કરવામાં આવ્યું, તદવસરે કટોસણ નરેશ તખ્તસિ હજી મહારાજાએ મોટા પ્રમાણમાં દ્રવ્ય-ગ્રંથ મોકલી ખુશાલી દર્શાવી, જે કે જેન ત્યાગી મહાત્માઓ અદિ ચનભાવને ભજતા હોય દ્રવ્ય કેમ ગળી શકે એટલે તે ધર્મપ્રેમી નરેશને તેઓનો ચિગ્ગાવ માનો કે હૃદયગત સદ્ભાવ માનો છાણીના શ્રાવક સઘે તેઓથીએ મોકલેલ ગ્રંથને પાઠી મોકલી આપી. દયાળુ અને ગુરુપ્રેમી હોય તખ્તસિ હજી પાછી આવેલ ગ્રંથને ધર્મદાર્થમાં વાપરી, ગ્રંથ પાછી મોકલવાનો હેતુ એટલોજ કે તેઓ ત્યાગી ગુરુઓ પ્રતિ પોટી બ્રમણમાં ન પડે વાચક આવા તો અનેક પ્રસંગોથી રૂગ રૂકે રહે કે જરૂર ચગિનેતાના પ્રતિ અનેક નરેશોને દેવો સદ્ભાવ છે.

મહાન લઘુતા—

જેમ જેમ વૃક્ષ વિશાલ અને ફલદ્રુપ થતું જાય તેમ તેમ નીચું નમતું જાય અને છાયાને વિસ્તારતું જાય છે. તેમ સુગ્ધ પુરુષો વયમાં અને જ્ઞાનમાં જેમ જેમ બુદ્ધિમાં અને અનુભવમાં, સન્માનમાં તે સદાચારણમાં વધતા જાય છે, તેમ તેમ નમ્ર અને સરલ બનતા જાય છે. જેથી સુગ્ધ જનોના છવન વૃક્ષથી ઉતરતો જ્ઞાન ફલોનો ફલ કેમકે ભવ્ય પથિકોને અનુગ્રહીત બનાવે છે.

શાસન પ્રભાવક ચરિત્રનાયક બાલવયથીજ નમ્ર અને સરલાશયી તો હતાજ. જેમ જેમ જ્ઞાનમાં તે વયમાં વૃદ્ધિ પામતા ગયા તેમ તેમ વિશેષ લઘુતાવાળા બનતા ગયા, જેથી સ્વસમુદાયના અને અન્ય સમુદાયના અનેકાનેક સાધુ મહારાજો તેઓશ્રીની નિર્દોષનિશ્ચાને ઝંખે છે. ચરિત્રનેતા વેગવતી અને ખંતવાળી વૃત્તિથી સોલ્લાસ બહોળા મુનિ-વૃન્દને આગમાભ્યાસ કરાવે છે. તેમજ પૃચ્છકના જટિલ પ્રશ્નોના ઉકેલ પણ અતીવ પ્રેમાળ અને સૌમ્ય શૈલીથી સમજાવી તેઓના ચિત્તને પ્રસન્ન કરે છે. ખરેજ સદ્જ્ઞાનનું સુફળ પણ સૌમ્યવૃત્તિને સરલતાજ છે.

અનેક સ્થલોએ ઉપકાર—

ઓમ મંડળમાં ભમીભમી મેઘરાજ અનેકોના દિલને રંજન કરે છે. ગર્જન માગથીજ નહીં મુસલધારવૃષ્ટિધારા વર્ષાવી અનેક કૃષીવલોની મહેનત ધાન્યચારો પકાવી સફલ બનાવે છે. વૃષ્ટિથી ભૂતલ ભીંજાય પરંતુ બીજાધાન કરનાર ખેડુત વર્ગ ઉદ્યમશીલ હોય, ક્ષેત્રની ભૂમી પણ ઉપર ન હોય તોજ સુફલો પ્રાપ્ત થાય. ઉવીપટ પર અનુપમ ઉપકારી ધર્મગુરુઓ અનેક સ્થલોમાં પાદશ્રમથી વિહરે છે, ભવ્યાત્માઓના હૃદય પ્રદેશમાં ગર્જી ગર્જીને ધર્મધારાની વૃષ્ટિ અવિરત વર્ષાવે છે. તે વર્ષાતી તત્ત્વ પીચ્છપતી ધારાઓ ભવ્યાત્માઓના હૃદય પ્રદેશને ભીંજાવી બોધિબીજના અંકુરા પ્રાદુર્ભૂત કરે છે.

આપણા ચરિત્રનાયકે પોતાની બાલવયથીજ પરાંપકારની દિશામાં જીવનને પરોવ્યું છે. પંજાબ, સિંધ, ગાંગવાડ, મેવાડ, કાઠિયાવાડ, ગુજરાત, આદિ અનેક દેશોમાં વિકટ વિહારો કરી શાસન મગ્ધક ચરિત્રનાયક વિચર્યા છે અને વિચરે છે ઉપર્યુકત દેશોના અનેક શહેરોમાં અને ગામોમાં જાહેર ભાષણો દ્વારા જૈન જૈનેતર વર્ગપર વચનાતીત ઉપકાર કાઢી વિસ્તારી છે, અને વિસ્તારે છે જૈન નિર્ગ્રંથોનું જીવન પરાંપકારમયજ હોય એ બિલકુલ નિશકંજ છે, ગહે છે વાચક ઉદ્દેશ્યાયેલા જીવનવૃત્તથી અષ્ટ રીતો તુ કલી શક્યો હશે કે અઘાવધિ ચરિત્રનેતાના જીવનમાં નિમીષ ઉપકારો અનેક રથલે અનેકધા થયા છે. ધર્મ પ્રવચનોથી મુલતાન શહેરમાં મચેલી ધૂમ, હજારો અનાયોને પણ માસાહાર અને મદિગા પાનનો કરાયેલ પગિત્યાગ, પંજાબમાં વિચરતાં માસાહારના ગાદપ્રેમી પંજાબીઓને તેના સાગની કંગયેલ પ્રતિજ્ઞાઓ, સ્થાનકવામી અને આર્થસમાજીયોની વાગ્જીવનમાં ફસતા અનેક શ્રાવક-વર્ગને કંગવેલ દહશ્રદ્ધા આદિ અનેક પ્રસંગો, ચરિત્રનેતાના જીવન-વૃત્તમાં અનેક અયોગ્ય થયેલ અસાધારણ ઉપકારોને શું નથી ઝલકી ઉઠતા ?

જે જે રથલોમાં ચરિત્રનાયકની પુનિત પદ્મગમણી થતી તે તે પ્રત્યેક રથલોમાં જાહેર ભાષણોદ્વારા પોતે પગિત્રમિત હોવા છતાંય તે પ્રતિ મન્દાદર રહી ધર્મોપકારની ઉમ્મદ સૌંભ પ્રમારે છે. ખરેખર સાચા પરાંપકારી મહાત્માઓ સ્વાર્થના ભોગે પણ પગર્થ પ્રવાહને વહાવવામાં જીવન શ્રેય સમાયેલું અમરું છે.

ધર્મ મહોત્સવો—

ધર્મ મહોત્સવો એ લવ્યાંગીઓને બોધિણીનું પરમનિધન મનાય છે. ધર્મના અપૂર્વ મહોત્સવ કરનાર પુણ્યવત આત્મા પોતાનું

અને પરનું કલ્યાણ સદ્ભાવનાઓથી સાધી શકે છે. ધર્મ મહોત્સવો કરવાની સુભાવના ત્યારેજ જનગૃત થાય છે કે જ્યારે સુવિદિત સદ્-ગુરુનો સદુપદેશ સાંભળવાની સુપલ સાંપડે સદ્ગુરુનો ઉપદેશ લક્ષ્મીની ચંચલતા સમજાવે છે, એટલેજ લક્ષ્મીને ધર્મમાં વ્યય કરવાની ભાવના થાય છે. લક્ષ્મીવંતો મનસ્વી માયાના મહેલો ઉભા કરી વિવિધ સ્વપ્નાઓની જાળમાં ઝંપલાવે છે. સાચા ગુરુના સંગ શિવાય સાચા ધર્મ મહેલો કે સાચાં સ્વપ્નાં અનુભવી શક્તા નથી. એટલે વિવિધ ધર્મ મહોત્સવો ઉદ્ભવવામાં ગુરુઉપદેશની જરૂરજ અપેક્ષા રહે છે. આપણા ચરિત્રનાયક જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયલલિતસૂરીશ્વરજી મહારાજના હૃદયવેધક ધર્મોપદેશથી સેંકડો ધર્મ મહોત્સવો પ્રસાર થઈ ચુક્યા છે અને થાય છે. અનેક દીક્ષા મહોત્સવો, ઉદ્ઘાપન મહોત્સવો, ઉપધાન મહોત્સવો, પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવો, તેમજ અદ્વાઇત મહોત્સવો ચરિત્રનેતાની શીતળ છાયામાં, તેઓશ્રીના ધર્મોપદેશથી અનેકશઃ થયાં છે અને થાય છે. જેથી અનેક આત્માઓ ધર્મને પામી રહ્યા છે. જમાનાની વેણમાં તણાતો, ધર્મશ્રદ્ધાથી મુજબ અનેલો, કેવળ સમાજ સમાજની એકારીની પોકારોમાં ગેબી થયેલો, યુગવાદી યુવકવર્ગ શાસનોદયકારક થતા ધર્મમહોત્સવોને નિંદી, તેના સામે મીટ માંડી વિરોધો ઉભાં કરે છે, કારણકે તે ખીચારાઓ તેના રહસ્યને સમજતા નથી, અને તેથીજ પોતાના આત્માને નીચગતિની ઉંડી અને ભયંકર ગર્તામાં ગળ્યાકાવી રહ્યા છે. જ્યારે લક્ષ્મીનો વ્યય કરી ધર્મમહોત્સવો કરનારાઓ, ધર્મમહોત્સવનો ઉપદેશ આપનાર પૂજ્ય ગુરુ મહારાજો, અને તેના હૃદયના ભાવથી અનુમોદકો પોતાના આત્માનો વિકાસ યથાતથ્યરીતે સાધી સદ્ગતિના ભાજન થઈ રહ્યા છે.

દ્વિત્ય મહદ્—

પૂજ્ય ચરિત્ર નાયકે આચાર્ય પદ સ્વીકાર્યા બાદ સવિધિ દત્ત-ચિત્તે સૂરિ મંત્રની પીઠિકાઓ આરાધી છે, જેના પ્રતાપે તેઓશ્રીના

વગર હાથમાં કાંઈ અનેરી ચમત્કાંતિ આનેક અથલે અનુભવાય છે. જ્યાં જ્યાં ચત્રિ નેતાના વગર હજી પ્રતિષ્ઠાદિ મહોત્સવો થયા છે અને થાય છે તે હરેક અલોમાં અનુપમ આનંદની લહેરો ઊડે છે જનતાનો ધર્મ પ્રેમ વધતો જાય છે કેટલાક લોકજનો ચત્રિ નાયકને લગ્નિધના બડાગપ ઓળખે છે સુકાર્યોના પ્રમંગોમા ચત્રિ-નેતાની નિશામા હજારો માનવોનો સાગર ઊલગતો હોવા છતાય કાંઈ પશુ ઇજા ન થાય, મહાન મહોત્સવો નિર્વિધે પસાર થાય, એ ચત્રિ નાયકની પુણ્યપ્રભાવને આભારી છે મુક્ત નિવાસી ઝવેરી શા મોતીચ દલાઈ અદ્યક લક્ષ્મીનો ત્યાગ કરી ભર મુવાનીમા મંથમ સ્વીકાર્યું અને ચત્રિ નેતાના શિષ્ય મુનિગજ શ્રી પ્રવીણ વિજયજી મહાગજના શિષ્ય મુનિગજશ્રી મહિમાવિજયજી મહાગજ તરીકે પ્રસિદ્ધ થયા છે જેઓના મરતક પર અનેક દિવ્ય વાસકેષ તથા અક્ષતો અનાયાસે પડે છે જે હજારો માનવોએ, મેકડા મુનિવરોએ નરી આખે નીલાળ્યા છે પણ વિશિષ્ટતા એ જણાવવાની છે કે તેઓની દીક્ષા બાદ કેટલાક વર્ગોથી આપણા ચત્રિ નાયકના મરતક પર પણ મુપ્રમંગોમા વાસકેષ તથા અક્ષત અનાયાસે પડે છે મતલબ કે ચત્રિનેતા પણ એવા પુણ્ય પ્રભાવક છે કે હરેક સુકાર્યોમા જરૂર અદ્ય દિવ્ય મહત્તરી નિર્વિધ વિજય મેળવે છે.

અંથ ગુરૂનો અને ભાષાઓનો હાથ—

મુંદર અને વિશાલ સમૃદ્ધ અને વિપુલ સાહિત્ય ક્ષેત્રોમા વિદ્વાન વર્ગ જુદી જુદી ભાષાના નવા આવેખનોથી ગદ્યમય માનોના પ્રતિ-ગિઓ પ્રચારે છે અને તે મુસાહિત્યના અવલોકનથી જનતા ચિત્તરથાથી લાભ ઉઠાવી શકે છે કૃપણનું ધન તીજોરીમાં જ રહે છે, અન્તે અ ગાગ થઈ નાશ થાય છે પણ જિદાગૃતિ મહાગયોનું ધન અનેક સુક્ષેત્રોમા વ્યય થાય છે. તેવી રીતે વિશાલ-ગતિ વિપુલ વર્ગ જપકાગને જિદાગ બાવનાથી અગળ્ય પરિશ્રમ વેળી નાના અન્થોનું વિવિધ તત્ત્વમય

અંથોનું ગુંફન કરે છે તત્ત્વ રસિકોને સુજાનનો આહાર થેર એમાં પહોંચાડે છે અને તે અંથ ગુંફનો વારસો ચિરોપકારી અને છે. જ્ઞાની હોવા છતાંય સ્વોપકાર માટે કે પરોપકાર માટે ઉઘમશીલ ન રહે તો કૃપણના ધનની જેમ તેનું જ્ઞાન નિર્રથક નીવડે છે.

પ્રાચીન ગ્રંથોમાં તત્ત્વજ્ઞાનની ઉણપનો નથીજ હોતી. યુક્તિ કે દલીલોની તેમાં ખામી પણ નથીજ નીહાળાતી છતાંય નવીન ગ્રંથો રચવાની શું જરૂર? એના જવાબમાં એટલુંજ હોઈ શકે કે, યુગ પરિવર્તનની સાથે નવાં ભેગાં નવી કલ્પનાઓ, નવાં મતો, અને નવા-નવા વિચારો ઊભા થતા જાય છે, એટલે ગ્રહભવેલ યુગવાદોઓના વિરુદ્ધ અને વેવલા વિચાર વાદોને વિખેરવા વર્તમાનિક દલીલો અને ભાષા વિશેષ ઊપયોગી અને એ સ્વાભાવિક છે.

ચરિત્ર નાયક સૂરિશેખરે કેટલાક વર્ષો ગુરૂ નિશ્રામાં અનેક ગ્રંથા-વલોકનથી વિવિધ જ્ઞાન જહોર કુશાગ્ર બુદ્ધિથી હૃદય કરંડકમાં મંચિત કર્યું. અનેક શાસ્ત્રાર્થોના પ્રસંગોમાં, દાર્શનિક ધર્મચર્યાઓના અવસરમાં ગુંચ અને સમસ્યા ભર્યા પૃચ્છક વર્ગના વિવિધ પ્રશ્નોના ઊકેલમાં તે જ્ઞાન જહોર ઝલકાવ્યું પણ અમુક સ્થળેજ અને અમુક વર્ગનેજ તેનો લાભ મલતો, હરેક સ્થલે હરેક જનો વિવિધ જ્ઞાન જહોરનો લાભ લઈ શકે તે મહત્ત્વ પૂર્ણ કામનાથી પંજાબ પર્યટન સમયે ગ્રંથોદ્દેશન પદ્ધતિ સ્વીકારી સ્યાદ્રાદ શૈલી ઉપર પ્રકાશ પાડતો “હીઝોરલી” નામક ગ્રંથ ચરિત્ર નેતાના વરદ હસ્તે આલેખાયો જે જનતામાં ખૂબ સહકાર પામ્યો. આર્યસમાજીઓને સનાતન આર્ય સિદ્ધાન્તોનું પરિજ્ઞાન કરાવતો. “દયાનંદ કુતર્ક તિમિર તરણિ” સ્થાનકવાસીઓના કાલ્પનિક તૂત-તકટોને તોડ ફેડ કરતો ‘મૂર્તિમંડન’ આર્યાકાદિ મતને વિવિધ અકાલ્ય યુક્તિઓથી ફેર કરતો “અવિદ્યાન્ધકાર માર્તંડ” અને જૈન સિદ્ધાન્તોના વિવિધ આગમ પાદોથી દીપતો “દેવદ્રવ્ય સિદ્ધિ” આદિ અનેક ગ્રંથો જનતામાં પ્રસિદ્ધિ પામ્યા આ અર્ખિલ ગ્રંથો જૂરસાદાર

અને નૃપલાયદ્વ લાપામા ચગ્નિ નેતાના વગ્દ હસ્તે જિદાત્ત બુદ્ધિએ આલેખાયા છે, જે અતીવ ઉપકારી થઈ પડ્યા છે

જેવો હિન્દી લાપાનો અને જિહ્વા લાપાનો તેમજ ગુર્જર લાપાનો ચગ્નિ નેતાએ કાણુ મેલાવ્યો છે તેવોજ કાણુ મરકૃત લાપાનો પણ લખવામા અને બોલવામાય મેલવ્યો હતો પણ અને ગદ્યપદ્ય મરકૃત લાપામાય, પણ ચગ્નિ નેતાએ અનેક ધર્મ ગ્રન્થો ગુરુયા છે વગવ્ય ગ્મ મજરી ' "મેરુ ગયોદશી કથા" "તત્ત્વન્યાય" વિભાકર તથા તેની ગ્વોપસવાદીકા ચત્ત્યવન્ન ચતુર્વિરાતિ આદિ ગ્રંથો અવલોકતા વાચકને રહેજે ચરિત્ર નેતાની મરકૃત લાપાના તથા ન્યાયના પરિજ્ઞાનનો અવબોધ થાય છે, પદન પાદનની પ્રવૃત્તિઓમા, જુદી જુદી લાપાઓમા ચતા વ્યાખ્યાનોના પ્રમણોમા ચગ્નિ નેતાનો અનેક લાપાનો કાણુ ઝળકી ઊઠે છે

નિષ્કૃષ્ટતા—

જગભગના જગુઓને આકર્ષણ કરવામા નિષ્કૃષ્ટી વ્યક્તિ પ્રથમ ન બને ગણાય ચગ્નિ નેતામા નિષ્કૃષ્ટતાનો ગુણુ તો અજગ્ય જડાઈ ગયેનો છે ભક્તે શ્રીમતો નમી નમીને ચતુનાઈ ભરી ચાપનુમીઓ કરતા હોય છતાય ચગ્નિ નાયક અને તે શાસ્ત્રવિદિત ન હોય તો તેઓની પગવા ગણ્યા સિવાય અપદ્મગીત્યા વિરોધ બળેર કરે છે, અને સત્ય પથથી તેઓને પાગ વાટે અનાવે છે કે માત્ર વ્યક્તિ પણ ચગ્નિ નેતાની નિશામા આવતા મતોપથી પ્રમત્ર ચઈ ધર્મતત્ત્વને મેળવી જાય છે શ્રીમતોની મહેમા કે ગરીબોની બે પગવાઈમા ન તાબુતા આત્મ ધર્મ કાળકુપૂર્વક સાચવવા ચગ્નિ નેતા અજગ્ય સંનીથી વર્તી ગયા છે

ત્યાગી પુત્રાનું એજ બુદ્ધિ છે કે સમતો ન વૃત્તિએ અને નિષ્કૃષ્ટતાથી અમ્યક પથને પ્રગવે અનેકમા ચગ્નિ નેતાના સદવાગીઓને એ અનુભવાય છે અપદ્મ ભાષિના, નીડગતા, અને નિષ્કૃષ્ટતા આ નિષ્કૃષ્ટ ગુણો સદાઈ સના ચગ્નિ નેતાના જીવનમા ઝળકી ઊઠે છે

મનોરથોની સફલતા—

મહાપુરુષોને મહાન કાર્યો કરવાના મનોરથો રહેજે ઉપજે છે જે વ્યક્તિને જે મનોરથોની હારમાળા સત્વર અને ધારાબદ્ધ વહે છે તે વ્યક્તિઓ તે તે મનોરથો સફળ બનાવવા ભગીરથ પ્રયત્નો આદરે છે. એ સ્વાભાવિકજ છે કે જેવા મહાન મનોરથો હોય તેની સફલતામાં તેવું પ્રાઠ પુરુષાર્થ પણ ખીલવવું જોઈએ તોજ ધ્યેય સિદ્ધિ થાય છે. જેમ બલવત્તર વિદ્યોદધને ધ્વંસ કરવા પ્રચુર મંગલની અનિવાર્ય આવશ્યકતા રહે છે તેવીજ રીતે મહાન મનોરથો સફલીભૂત બનાવવા પ્રબલયત્નો પણ યોગ્યવા જોઈએ તોજ પરિણામ ફૂલક કાર્યારંભ સત્વર બને છે. મહાન પુરુષોના મનોરથો જેમ મહાન હોય છે તેમ તેઓનું પુરુષાર્થ પણ અકલ્પ્ય હોય છે. એટલે કાર્યસિદ્ધિ સત્વર બને છે.

ચરિત્ર નાયકના અઘાવધિના જીવનમાં જે જે સ્થલે જ્યારે જ્યારે શાસન પ્રભાવના, ધર્મોદ્યોતના, અને સંયમ ધર્મ પ્રચારણાના સુમનોરથો ઉપન્યા છે તે તે બધાય પૂજ્ય ચરણના નિઃસ્વાર્થ ભર્યા અદ્ભુતપત્નોથી પણ સફલ થયેલા અનુભવાય છે. નિઃસ્વાર્થ બુદ્ધિથી કરાયેલ સુકાર્યનો પ્રારંભ અને તેની પૂર્ણાહુતિ વિજયવંતજ રહે છે. સ્વાર્થ ભરી હલકટ મતિથી ધર્મના બહાને પણ પ્રયત્ન આદરનાર પ્રાયઃ નિષ્ફલજ નીવડે છે.

કવિત્વ કલાનાં પ્રતિબિંબો—

કલા કલાય અગણિત છે. પણ તે કલાઓનું કેન્દ્ર તો માનવ મસ્તિષ્કજ મનાય છે ને માનવોનું મન અને જ્ઞાનતન્તુઓના તારો એકમેક થતા તત્ત્વપીયૂષ વપે છે અને તે તત્ત્વો વિવિધ કલાઓને વિકસર કરે છે જેથી કલાવંતની કલાકોવિદતા વધતી જાય છે. કલા ઉદ્બુદ્ધ થતાં હજારોમાં ઉપકારક બનવા સાથે તે આદરણીય પણ થાય છે.

દુન્યવી કલાઓ અને તેની કુશલતા સહવાર્મીઓના મંગથી રહેજે જન્મે છે. પરંતુ દૈવિક કલાઓ તો જન્માન્તરીય ઉચ્ચ મરકારોના પ્રતાપે સ્વાયત્ત થાય છે. દિવ્ય કવિતા કલા એ કોઈ વિરલ પુણ્યશક્તી જનોમાજ નીહાળાય છે જો કે આ જમાનામા દેખાદેખીથી ઘણાઓએ કવિતા તથા સ્તવનો રચવાનો પ્રયામ કર્યો છે એમ કહીએ તો ચાલી શકે સાચેજ તેમા સ્વતંત્ર ઉપકારક કવિઓ તો અલ્પજ નજરે ચડે છે માત્ર સ્વષ્ટુદ્ધિબલથી હૃદયગત સુવિચારોની ઉર્મિથી દેવાધિદેવની ભક્તિ, વૈગમ્ય, અને તત્ત્વપીયૂષ વાહિની કવિતાઓ ગ્યે છે, તેઓ કવિકુલોમા ઉચ્ચ પદે ઓળખાય છે.

પૂજ્યપાદ ચન્નિ નાયક બાલવયથીજ કવિત્વ કલાની દિશામાં વિજય મેલવતા આવ્યા છે તેમા આજના વિદ્યામી, મોહલા, ગોખીલા જમાનામા ઉજ્જ્વલતા યુવકોને સુબોધક પ્રભુ ભક્તિના સ્તવનો ગ્યી જો કોઈએ ધર્મ પ્રવાહમા યોજ્યા હોય તો તે આપણા ચન્નિ નાયકની ખ્યાતિ છે અરે આપના ચન્નિ નાયકની ભાવ ભરી કવિતાઓ એટલી બધી તો સહકાર પામી છે કે ન્યા જૈનનુ મદિર હોય ત્યા કોઈને કોઈએ કૃતિઓદ્ધાર પ્રભુ ભક્તિ કરતો દેખાય છે ચન્નિનેતાની કૃતિઓમાં રહેજે સાગ્ય, શબ્દ લાલિય, પ્રાસ ગુજ્જ, વિવિધવર્ણ લગનો અને સુમધુરતા ઝળકી ઉઠે છે ગૃગાગિક કૃતિઓ જે ગગોમાં હતી, તેને પ્રભુભક્તિ અને વૈનમ્ય ગમયમાં કેવળી મોહક કૃતિઓ ગ્યી ખરેખર ચન્નિનેતાએ સન્માર્ગમા સમાજને દોર્યો છે. ચન્નિનેતાની સુમનોદર કૃતિઓથી ભપૂર ચાલુ જમાનાને અનુકૂલ સ્તવનો, પદો આદિથી મુગ્ધાભિત અનેકથ નૂતન સ્તવનારસિના નામથી બહાર ચોપડીઓ પડી છે અરે છેલા પાંચ સાત વર્ષોમાં તો લગભગ ૧૬-૨૦ આગતિ પ્રગાઠ થવા પામી છતાંય તેની માગખી તો એટલી ને એટલી ચાલુ છે. એ શુ ચન્નિનેતામા ગદ્ય ? અદ્વિતીય કવિત્વ કૌસલ્યનો યશોરાઝ નથી ? પ્રાચીન કે નવીન મો વર્તોમા બહાર નહીં ખડેલ એવા મગીન રાષ્ટ્રીય પદ્ધતિના ગગો અ ! રાનણીઆમય મનવો (૧૯૯૩) ની સાલમા ચન્નિનાયકે

લગભગ એંશી સ્તવનો રચ્યા છે જેનો સંગીતરસિક જનતા ખૂબજ સહકાર કરી ચૂકી છે. ચરિત્રનાયકે કવિત્વકળાના પ્રતિબિંબો તરીકે આજ મુઘ્ધીમાં લગભગ ત્રણસો સ્તવનો ઘણી સંખ્યાઓ, પદો, બોધક છંદો રચી ખરેખર જનતા પર અસાધારણ ઉપકાર કર્યો છે અને કરી રહ્યા છે.

અતીવ ઉપકારક વિવિધ સ્તવનો વિગેરે દ્વારા ચરિત્રનાયકે જનતામાં જેમ પોતાની શીઘ્રરોચક, કવિત્વકળાની ખ્યાતિ મેળવી છે તેવીજ વિવિધ રાગોમય તત્ત્વજ્ઞાન અને તીર્થકરદેવોના બોધક છવનચરિત્રોથી શોભતી લગભગ સોળ સત્તર પૂજ્જાઓ રચી કવિત્વકળાની અન્નેડ ખ્યાતી મેળવી છે.

ચરિત્રનેતાની કૃતિઓમાં કવિત્વકળાની વિશિષ્ટતા એ સમાયેલી છે કે કદીય પણ ન સાંભળેલી તર્જ ફક્ત એકવારજ સાંભળતાંજ પોતે તે તર્જમાં હૃદયગત ભાવ દાખલ કરી શકે છે અને હજારો ગાયકોને તે કૃતિઓ પ્રિયતમ થઈ જાય છે. ચરિત્રનેતાની અન્નેડ કવિત્વ શક્તિથી આકર્ષાઈ ભાવુક જનતા જેઓને કવિકુલકિરીટ નામના સુંદર બિરુદથી નવાજે છે ઓળખે છે. તે યુક્તજ છે.

“ વકતૃત્વ કળા અને પ્રાસ રમુજ ”—

‘ વક્તા દશ સહસ્ત્રેષુ ’ એ નીતિ વાક્ય અદુજ વિચારપૂર્વક ઘડાયેલું હોવું જોઈએ દશહજાર માનવોના કાફલામાં તત્ત્વજ્ઞાની અને વિચારક, આકર્ષક અને સભાશ્રુત, સુવક્તા એકજ મળે છે, તેજ પણ કથંચિત્ અરે હિત, મિત, યથાતથ્ય કથનારો, સભોચિત બોલનારો દશહજારમાં તો શું પણ લાખો માનવગણમાં વિરલ મળી આવે છે.

મધુર, વિદ્વતા ભરેલું, થોડું પણ સારવાળું વૈતથ્યહીન ઉપકારક અને યથોપસ્થિત શાસ્ત્રાનુકૂલ પ્રવચન આપનાર સુવક્તા ઘણોજ દુર્લભ મનાય છે.

આપણા ચરિત્રનાયકની જેવી લેખનકળા, કવિત્વકળા, અંગેડ
 કે ખીલેલી છે તેવીજ વક્તૃત્વકળા પણ બાળવયથીજ વિકસર
 થયેલ છે એટલુજ નહિ પણ ચોમેર સહકાર અને ખ્યાતિ પણ
 મેળવી ચૂકી છે જેમ જેમ તત્ત્વજ્ઞાનની સુષોધકતા ચરિત્રનાયકમાં
 વધતી ગઈ તેમ તેમ પ્રવચનની પ્રૌઢતા પણ જન્મતી ગઈ એટલે સુવર્ણ
 અને સુગંધ જેવો રોહનિક સહયોગ બની રહ્યો છે ચરિત્રનાયકની પ્રૌઢ
 વ્યાખ્યાનશક્તિ અને હૃદયને આશ્ચર્યની સાથે આકર્ષણ કરવાની કળા
 જોતા જનતાએ પૂરે પૂરી કદરદાની કરી અને કેટલાક ભક્ત મદાશયોએ
 સાકાર “ જૈનરત્ન વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ”નું બિરુદ વર્ધોથી સમર્પ્યું છે
 વ્યાખ્યાનાવસરે ચરિત્રનાયકની વક્તૃત્વકળા એવી તો ઝળકી ઉઠે છે
 કે જૈન તો તુ પણ હજારે જૈનેતરંગ જાદુય શક્તિની જેમ વર
 બની ધર્મ સન્મુખ થયા છે અને થાય છે જો કોઈપણ વક્તાના
 પ્રવચનોમાં વિવિધ અનુભવમય દિલરોચક દૃષ્ટાન્તો અને દલીલોનો ઘોઘ
 વર્ષતો હોય તો તે વ્યા વા ચરિત્રનાયકના પ્રવચનમાં અનુભવાય છે

ચરિત્રનાયકના વ્યાખ્યાન વહેણમાં વિવિધતાત્વિક વિષયોની
 સુદૃઢ ઇચ્છુવટ, ક્રમબદ્ધ પ્રસંગોનું અનુસંધાન અને સચોટ અસર-
 કારક દૃષ્ટાન્ત દલીલનો ભડાગ સહજ ઝળકી ઉઠે છે પરંતુ આખાય
 પ્રવચનોમાં આખાલગોપાલ સદૃઢ કોઈને વિશેષે આકર્ષણતાતો વચમાં-
 વચમાં ઝુમ્મટ ભર્યા આવતા પ્રાસોમાજ બની ગયું છે

શાસનપ્રભાવક ચરિત્રનાયકના વ્યાખ્યાનોમાં આવતા કેટલાક
 મુદ્દા પ્રામોની ઝુજતામય વાક્યોની ઝમ્મટિ મુજબ અંતરે નોંધ
 કરાય છે

શ્રી જનધર્મનો મર્મ સમજતા કર્મ હલકા થાય છે, દુન્યવીભર્મ
 ટળા જાય છે એટલે શિવતર્મ રહેતો અને સત્વર સાપડે એ
 સ્વાભાવિક છે ?

જ્યાં વસે છે ત્યાગ, ત્યાં સધાય છે શિવ સુંદરીનો લાગ, જ્યાં છે કર્મની અને મોહની આગ ત્યાંજ છે ભાગાભાગ. હે માનવ કુંભ-કર્ણની નિદ્રામાંથી જાગ, તો પછી નહિ રહે કર્મ કલંકનો ડાઘ. ૨

જ્યારે બનીયે અનગાર, ત્યાં ન શોભે વિકાર, અને હટે વિકાર તો ન રહે સંસાર, શ્રી જીનદેવનો ધર્મ સ્વીકાર અને તે આચરતાં કદીય ન થાય દુઃખ પ્રચાર. ૩

પ્રભુના ધર્મને હૃદયમાં થાપો, જીનદેવના હંમેશાં જપી લો જાપો, અને કર્મજલ કાપો, સદુને અભય આપો તો દૂર થાય સઘળાય પાપો. ૪.

હે મહાનુભાવો ! જીન ધ્યાનમાં બનો લીન, સાંસારિક આક્ર-તોથી ન થાવો ખીન, જેથી બનશે આત્મખલમાં પીન. ૫.

વીતરાગવાણીની થાય હૃદયમાં અસર, તો નીકળે દુર્વાસનાની કસર પણ દુર્લાભ છે એ અવસર. ૬.

જો સુધરે વાસનાની ચાલ, તો ટળે કાલ, ન રહે કર્મની જાળ, જ્યાં છે તત્ત્વજ્ઞાનની સંભાળ ત્યાંજ છે સુખ વિશાળ થશે જીવન ઝાકઝમાળ. ૭.

સંસારભોજોથી રહેસો ઉદાસી તો સદૈવ બનશે ઉદ્ધાસી. જો તેમાં બન્યા વિદાસી તો પણ ચિરકાલે નહિ થશે અવિનાશી અને રહેશે નિરાશી. જો હો સાચા સુખના પ્યાસી તો સંસારભોજોથી જાવો નાશી અને ઝટ બનો આત્મશુભના વિકાસી. ૮.

અનંતકાલથી ભટકતાં વારંવાર નીકળ્યો દમ તોયપણુ ન આવી ગમ જ્યાંસુધી ન આવે ગમ ત્યાંસુધી ન આવે શમ અને જ્યાં નથી શમ ત્યાં સુખ હોવે કમ અને ચાલે ધમાધમ. ૯.

હે ચેતન ! જીનધર્મનો વાસ, પૂર્ણ કરે છે આશ, હરે છે જગત્રાસ અને મોહભલના પાશ, સજ્જનો એ સમજો ખાસ તો પછી અખિલ જગ બનશે તમાર દાસ ૧૦

હૃદયમા રાખે ગ્રહેમ, હટશે જોટો બહેમ, એ છે ધર્મની નેમ જો એ ગણે તો બનશે કુશલક્ષેમ ૧૧

તેઓજ શિગતાજ બને છે કે જેઓ જીનગજ ભજે છે તેઓજ તાગજ અને નાગજ બન્યા છે કે જેઓને નથી મત્યા જીનદેવસમા મહારાજ ૧૨

વિકરાલકાલની ઝરવાલ હગ્વી હોય તો ન બનો કગાળ ઉઠો અને હરે જ જાલ ૧૩

જેને જીનધર્મ રૂચે તે ન સસારમા ખુચે ૧૪

વૈગચ્છલાવ હૃદયમા વસાવો સુદમમતિથી જીન તત્ત્વોને ઠસાવો તો સસારમા ન ફસાવો ૧૫

જો થયા ઉદામવાદી તો ગણાગો હિન્માદી અને જો બન્યા મિદ્ધાન્તવાદી તો મેલવશે આઝાદી અને આબાદી ખરેજ એ પ્રથા છે સિધી સાદી ૧૬

તમો આકૃતિના છો તો માનવ પણ આસુરી પ્રવૃત્તિઓથી ન બનરો દાનવ ૧૭

ત્યારે વૈગચ્છ ફાટક મળે ત્યારે વિષય ત્રાટકે ત્યારે જીનદેવ સન્મુખ ધર્મનાટક ભજે તો તે વ્યક્તિઓ મુક્તિ હાટકને કળે ૧૮

જીનધર્મનું મૂલ, હરે છે કર્મ શૂલ, ઊજવાલે કુલ, અને બનાવે છે અતુલ, ધર્મરમિક વ્યક્તિના દુખ થાય કુલ, ઉડી જાય મોહ ધૂલ, અને ખીતે આત્મગુણના પુલ ૧૯

ધર્મનું પોપણુ, કરે કર્મનું ગોપણુ ૨૦

જો લાગથી લાગ્યા તો સમજો તમો નથીજ જાગ્યા, જો ત્યાગ-ધર્મમાં લાગ્યા તો સમજો કે ચોમેર યજ્ઞ ડંકા વાગ્યા. ૨૧.

આવે જ્ઞાન તતિ, તો સુધરે મતિ, અને મલે શુભ ગતિ, તેમજ કદીય ન થાય અરતિ સાચેજ એ છે જીન માર્ગની ગીતિની ભવ ભીતિને હરનારી નીતિ ભરી અનેરી રીતિ. ૨૨.

હંમેશ ધર્મ કરવા આવો, પણ સુભાવની ઝલક ન લાવો તો સમજો કે ગર્દભ સ્નાન જેવો, નિર્ગર્થ છે લ્હાવો. જો જીન ગુણ ગાવો, તો જલ્દી શિવસુખ પાવો. ૨૩.

જીન ધ્યાનની શુભ ભય, હરશે ભવ ભય, અને મેળવી આપશે સુખ અક્ષય, ને થશે જય જય. ૨૪.

પલ્લભરનો સદ્ગુરનો સંગ, હરે છે ભવજંગ, જગાવે છે ધર્મ રંગ, અને અપાવે છે પદ અભંગ. ૨૫.

સુગુરની સોખત, બળવે છે ધર્મ નોખત, દૂર કરે છે કર્મ લ્હોમત. ૨૬.

ધર્મની સુપલ ધોવે છે કર્મમલ, પ્રગટાવે છે આત્મબલ એજ છે અજ્ય કલ. ૨૭.

સંયમ ધર્મથી ન ડરો, તેનું બહુમાન અને અનુમોદન કરો, હૃદયમાં વૈરાગ્ય સૌરભ ભરો, જીન કથિત વાણી ઉચ્ચરો, તો ઝટ શિવ કમલા વરો. ૨૮.

તીર્થંકર દેવની વાણી, કરાવે છે સુકમાણી, આપે છે સુજ્ઞાન લ્હાણી, જીન ધર્મની મહેરબાની, મેલવે જો પ્રાણી, તો જીવન ન થાય ધૂલ ધાણી, તેઓ મેલવે શિવ પટરાણી ૨૯.

પ્રભુ આગમમાં ન હોય અડસટો, જે શાસ્ત્રમાં છે અડસટો, તેમાં રહે છે ધર્મનો બટો, અને તે ધર્મનો રસ પણ બટો. ૩૦.

જો ત્યાગ ગમે, તો સંસારમા ન ગમે, જો સંસારમા ગમે તો
ભવાટવીમાં ભમે ૩૧

જન ધર્મની દીક્ષા એ સાચી જ છે શિક્ષા અને આત્માની
પરીક્ષા ૩૨

જો હૃદયમા ધર્મ ભાવ વહે, તો કર્મ દહે, અને જો પરીવહ
સહે, તો ગિવ મુખ લહે ૩૩

નિર્મલ જન વચનનો અખલ બની અમલ કરનાર મહાનુભાવો
આત્મક્રમલને વિરક્ષાવે છે ને સંસાર વમલને દુગાવે છે ૩૪

હુગમી કામી માનવ આત્મતત્ત્વ શ્રદ્ધાનો વામી બની ચિત્ત કાલ
પર્વત જગની ગુલામી સ્વીકારે છે ૩૫

જનતત્ત્વ જો આત્મામા સ્પર્શે, તો અમદ આન દામતના મેલ્યા
વર્ગે અને સદૈવ અન્તઃઆત્મા હર્ગે ૩૬

કર્મ તન્ત્રનો નાતો ભૂરી ખવડાવે છે લાતો અને જેથી ભવો
ભવ થાય છે અધ પાતો ૩૭

મનોવૃત્તિઓ કર સમતોલ, તત્ત્વનયન બોલ, જનનામ મુખથી
બોલ, તો ટળગે જગ દિડોળો ઝાકમ બોલ, અને આત્મ બગીચો
દેખાગે તર બોલ ૩૮

ધર્મનુશ્ઠ અનોખુ નર પેદા કરી ભાવ પૂરને વધારે છે ૩૯
પુણ્ય ગામની જહાં જાહેર લા મરેવ લીલા દેર ૪૦

મહાનુ ભાવ વાંચક ૪૬ સિદ્ધાવતોકનના છેક છેલ્લે પ્રાસ મુજ
આતેખી ૬ અને વિગ્ધુ લાગ પહેલા જાગાવતુ તક પર માનુ ૫૭ કે
આપણે ચિત્તિ નેતા ૥ જીવન ગતને પૂર્ણ રીત્યા આતેખ્યુ અને
તેમાં ૪૭૩ મુગુલ ક્રમભોની મૃતિઓ, નેની સૌગલ વાસનાઓ,
શિક્ષાવર્ણ ત મનપટ પર અપાઈ ગેરો.

પ્રાંતાંજલિ—

પ્રાન્તે લેખક તરફથી નમ્ર એટલુંજ સૂચન છે કે આ ચરિત્ર આલેખતાં યથાતથ સાચવવા પૂરેપૂરી કાળજી રાખીજ છે એટલુંજ નહિ પણ ખાસ અગત્ય ભર્યા મહત્ત્વના આદર્શ અને ઊપકારક વિષયોનેજ ટાંક્યા છે એમ કહીએ તો પણ બિલકુલ સાચુજ છે. અતિશયોક્તિથી 'પર રહેવું' એતો મહારો પોતાનો સિદ્ધાન્તજ છે જેથી તે દોષ પણ અલભ્ય આ અખિલ આલેખનમાં રહે છેજ. બાકી નાના નાના અખિલ પ્રસંગો જીવનવૃત્તમાં આલેખાયા હોત તો ડબ્બલ ગ્રંથ થવા સંભવ રહેતે.

પ્રસંગે પ્રસંગે વૈરાગ્યનો વિષય ટૂંકમાં પણ ઊપયોગી કેટલોક ઐતિહાસિક વિષય તેમજ ધર્મદ્રોહક જાણુવા જેવી કેટલીક જમાનાની કેરીયત હૃદય પ્રેરણાના વેગથી પ્રસંગાનુસંગત અવાર નવાર આલેખાયેલ છે. જે ચરિત્ર નાયકના જીવનવૃત્તને સ્પર્શીનેજ એક જાતની સમીક્ષા થઈ છે એથી સુઝજનો ધટિત અને સમુચિતજ ગણશે.

આ જીવનવૃત્ત લખતાં જે મહાત્માઓએ અને મહાશયોએ મહારા મન્દ પડતા ઊત્સાહને સતેજ અને સવેગ બનાવ્યો છે, અનેક સ્વાનુભૂત વિવિધ રોચક વિષયોથી મને માહિતગાર કર્યો છે, મારી મન્દ પડતી આલેખન વિષયક પ્રવૃત્તિઓને કેટલાક સાધનો દ્વારા ઊપકૃત કરી છે. તેમજ પ્રેસ કોપી વિગેરેમાં હૃદયપ્રેમથી ગુરુભક્તોએ જે મદદ આપી છે અને પરિશ્રમ ઉઠાવ્યો છે તે હરેક ઉદારવૃત્તિ સજ્જનોની હું સુભાવિત અન્તઃકરણથી આ સ્થળે તે પ્રશસ્ત પ્રવૃત્તિઓને પ્રશંસુ છું.

બ્યવસાયની આહુત્યતાથી સ્મૃતિ, દષ્ટિ અગર પ્રેસદોષથી તેમજ અન્ય કોઈપણ સાધનોની પ્રતિકુલતાથી આ બહાર પડતા જીવનવૃત્તને કોઈપણ સખલના નજરે ચડે તો સુઝોને સૂચન છે કે ક્ષન્તવ્ય રાખી સુધારી અવલોકશે.

પ્રાન્તે વાચક વર્ગથી પ્રસસ્ત પ્રાર્થના એટલીજ કે આ અખિલ
જીવનવ્રત વાચી ચગિતનેતાના હિત્ય અને આદર્શ સુશુભ કુસુમેની
મનોહરમાળા ગુથી વ્યવહાય પ્રદેશમા સદૈવ સ્થાપનો

દ્રવ્ય સહાયકો દ્રવ્યવ્યયને, ગ્રેકો ગ્રેગ્યુને, મદદગારો મદદને અને
લેખક લેખન પગિશ્રમને જેથી અલ્પ થયો માનગે એજ અભ્યર્થના

પૂજ્ય આચાર્ય દેવ શ્રીમદ્વિજય લલિતસૂરીશ્વરજી

મહારાજ વિરચિત ગ્રન્થસૂચિ.

ગ્રન્થ નામ	ભાષા	રચના સ્થલ.	રચના સમય.
૧ દયાનંદકૃતર્ક તિમીરતરણિ	હિંદી	જીરા	૧૯૬૫.
૨ મૂર્તિમંડન	,,	કસૂર	૧૯૬૬.
૩ વ્યાખ્યાન લુધીયાન	,,	લુધીયાના	૧૯૬૭.
૪ અવિદ્યાધકાર માતંડ	,,	હુશીયારપુર	૧૯૬૭.
૫ હી ઝૌરભી	,,	મૂલતાન	૧૯૬૮.
૬ વ્યાખ્યાન દેહલી.	,,	દીલ્હી	૧૯૭૦.
૭ મેર ત્રયોદશી કથા	સંસ્કૃત	ધડર	૧૯૭૧.
૮ વૈરાગ્યરસ મંજરી	,,	બુહારી	૧૯૮૨.
૯ તત્ત્વન્યાયવિભાકર	,,	ખંભાત	૧૯૮૪.
૧૦ ચૈત્યવંદન ચતુર્વિંશતિ	,,	પાલી	૧૯૮૫.
૧૧ પૂજા તથા સ્તવનો	ગુજરાતી	વિવિધ.	વિવિધ.

